

Het groote tafereel der dwaasheid, vertoonende de opkomst, voortgang en ondergang der actie, bubbel en windnegotie, in Vrankryk, Engeland, en de Nederlanden, gepleegt in den jaare 1720 : zynde een verzameling van alle de conditien en projecten van de opgeregte Compagnien van Assurantie, Navigatie, Commerce, etc. in Nederland, zo wel die in gebruik zyn gebragt, als die door de H. Staten van eenige Provintien zyn verworpen: als meede Konst-Platen, comedien en gedigten, door verscheide liefhebbers uytgegeven, tot beschimpinge dezer verfoejelyke en bedrieglyke handel, waar door in dit jaar, verscheide familien en personen van hooge en lage stand zyn geruineerd, en in haar middelen verdorven, en de opregte Negotie gestremd, zo in Vrankrijk, Engeland als Nederland

<https://hdl.handle.net/1874/42750>

HET GROOTE TAFEREEL DER DWAASHEID,

Vertoonende de opkomst, voortgang en ondergang
der Actie, Bubbels en Windnegotie, in Vrankryk,
Engeland, en de Nederlanden, gepleegt in den
Jaare MDCCXX.

Zynde een Verzameling van alle de

CONDITIEN EN PROJECTEN

Van de opgeregte Compagnien van Assurantie, Navigatie, Commer-
cie, &c. in Nederland, zo wel die in gebruik zyn gebragt, als
die door de H. Staten van eenige Provintien zyn verworpen:

Als meede

KONST-PLAATEN,

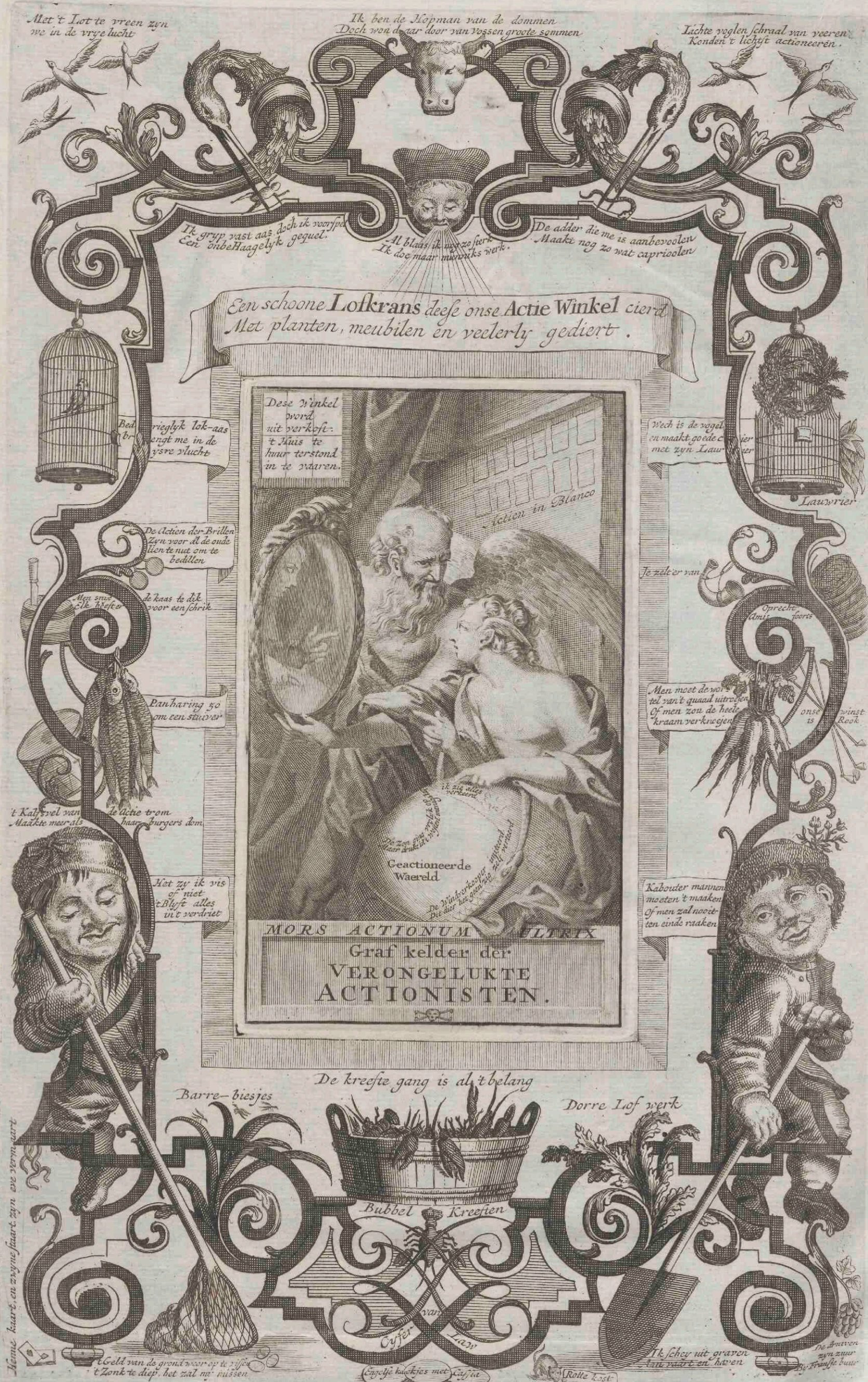
COMEDIEN EN GEDIGTEN,

Door verscheide Liefhebbers uytgegeeven, tot beschimpinge deezer verfoejelyke en be-
drieglyke Handel, waar door in dit Jaar, verscheide Familien en Persoonen van
Hooge en Lage stand zyn geruïneerd, en in haar middelen verdorven, en de
opregte Negotie gestremt, zo in Vrankryk, Engeland als Nederland.

*Zo lang den Gier'ge Mensch
Is voorzien van geld. en goed,
Krygt den Bedrieger tog zyn wensch,
Want hem de Gier'ge en Onnooz'le altyd voed.*

Gedrukt tot waarschouwinge voor de Nakomelingen, in't nooddlottige Jaar,
voor veel Zotte en Wyze. 1720.

Eere-TITEL, of Gordyn voor het SCHOUBURG aller ACTIE-Tafereelen beschilderd met de ACTIE WINKEL des Groenen en Dorren TYDS, Of SPIEGEL des PAPIEREN WAERELDS.

DE Jeugd juichte om de blyde Tyd,
Geknoet in haar Actie-winkel,
Met uitgelaaten vreugd-gerinkel:
Die bladgoude eew gaf wis profyt,
Doch is hervormd in zilver, koper,
Ja yzer en onvatbaar quik,
Dat in de lucht, tot vester schrik,
Vervloog, dies meening kakhiel-looper
Noch voor de winter schroomd den dag,
En schuuld, men weet niet in wat hollen,
Tot dat, na noorder kappioolen,
Hy weer in't zuid praald als hy plag.
Nu spiegeld zig de jonge laf-aard,
Ziet alles hier geheel verkeerd,
Wien zyn papieren waereld leerd,
Hoe dollé windschat is zyn straf waard,
Van de oude gryn chaglyn verzeld,
Die met hem pruilt; met Fenixvleuglen
Ontkomen willende en bereuglen,
Die hem ten val te veel bekneid,
Hy schrikt den spiegel zels te aanschouwen,
Waar in hy acties onttoond,
Hoe't end zo't quaad, al't goed werk loond.
Zie voorts het praalchift uitgehouwen

In't kelder-graft-steen; daar de dood
In herbergd veele, die door schaade,
Uit koppigheid, of ook door nood
Verrukt tot de alderdofte daaden,
Haar zelve gaven slechts de rest;
Het zy door strop, pistool of degen,
Niet eens om hunne ziel verleen,
Ter duistere eeuwigheid geprest.
De tyd zal de uitkomst haast ontdekken;
Die zyn gordyn opschuiven kon
De prys licht aller Actien won;
Daar nu de wyze en stapel-gekken
Beide even mislaan, iders hand
Kan slechts de lyst des spiegels vatten
Als't buiten werk: de onzichtbre schatten
Des voorichiks kluitren ons verstand,
Gelyk zig blindling kluitren lieten
Die Actie-arenden in waan,
Wien't als den uilen is vergaan. (dieten.
(Schoon schootvry) deugd schat ze als b...
Zie eindelyk in dit figuur
Blanke Actien aan de wand gehangen;
Maar, zegt gy, wie zou die verlangen?
Ontbloot van naam, van tyd en uur.

't Zyn nieten, als uit Loteryen,
Die meening springhans nog doen staan,
En weer op vrye voeten gaans
Papier geld meer als zotternyen,
't Is beter wit, als vals beklad;
Want zulks Fortuin en Faam doet yzen;
Die staag van huis zyn, en bewyzen
Dat geen van beide een vaste stad
Ter woon houd, wyl ze onrustig zweeven.
Zwyg Mufa! wilt dit spel kamp geeven.

LYST der ACTIEN in deeze WINKEL te KOOP.

Goude Mislyke,
- - - Ofse.
Bladzilver.
Kopere.
Staal.
Quikzilver

Kladpapiere,
Windse-poortloffe.
Waterzuchtige.
Graaflyk-aardige.
Vierige.
VerRotte.
Gaapende.
Rookerige.
OnbeHaaglyke.
Kikker-koninglyke.
Kalvarise.
Aarde Porcelyne.
Uitgerekte.
Moppige.
verDorde.
Schielyk-stroppige.
Naare.
Kortjakke.
Geërde van ouwe Muyen.
Drabbige.
Koolige.
Van't Hoofd van 7 onder
Malkaar.
4123567

Gehorende.
Met-blik betaalbare.
Pure-Meereminse.
VerBuysde.
Eet-hamse.
Munnike-werklyke
Schoone Hoofse.
Van die met de Vles singen
Tot Middel om geburgen
te worden.
Lichte als Veere.
geSwolle.
Kampioense.
Hafsebafige.
Vervloge Geldcloofse.
Harige Linkse.
A. in't hEmd.
Van Paris op Venus.
Staartmanse.
En meer andere welke zyn
verschimmeld, en zo over-
vloedig dat het grimmeld,
die voetstoots by heele la-
sten in 't Pakhuis en in de
Hel zullen gevylt worden.

Le Prince infortuné, jouet de la fortune,
Qui hausse et baisse aussi tant des Rois que des guerres,
Que ta t'elevera, c'est de plusieurs le vœux
L'esperance n'est pas tout à fait importune.

Heeft u't Fortuin de rug tot dus ver toegekeerd
O Ridderlyke Vorst, het rad kan kluchtig draagen
Gemerkt g'n nog ten deele Europa balanceerd.
Wie weet of eindly niet u haan zal K...g kraajen
A Paris chez la St. Belle rue du Four Faubourg St. Germain attenant la porte de la Foire.

Leon. Schenk fecit
Mre JEAN LAW CON^{er} DU ROY EN TOUS CES CON^{ils} CONTROLEUR
GNAL DES FINANCES en 1720.

*Sous l'Auguste et Sage Regence
 D'un Prince aimant la bonne foy:*

*|| LAW consommé dans l'art de regir la finance
 Trouve l'art d'enrichir les sujets et le Roy.*

De Conditien van de Compagnien van Commerce, Navigatie en Assurance van alle de Steeden zo van Holland, als Noord-Holland, die met consent van haar Ed. Achtbaare genegotieert worden.

Conditien waar na de Heeren Burgemeesteren en Regereiders der Stad GOUDA, hebben gepermitteerd binnen deselve Stad op te regten een Compagnie van Commerce en Assurance.

I.

De gemelte Compagnie sal bestaan in een Capitaal van thien millioenen.

II. Dat het Capitaal van yder Actie sal bestaan in 2000 guld. en dat 'er by gevolg 5000 Actien sullen zyn.

III. Dat yder persoon in de voorsz. Compagnie niet minder sal vermoogen inte tekenen als 2000 gulden Capitaal, dat een Actie sal zyn, en niemand meerder als 60000 gulden, dat dertig Actien sullen zyn.

IV. Niemand sal behoeven ofte verplicht zyn meerder te betalen als de waarde van syn intekening.

V. Dat yder intekenaar gehouden sal zyn by provisie in handen van Commissarissen, door de Regering der voorsz. Stad daer toe aangesteld, te betalen een percent van 't Capitaal van syn intekening, veertien dagen naer de intekening.

IV. Dat, naer dat de voorsz. inschryving gedaen sal zyn, men als dan met meerderheid van stemmen Directeurs verkiezen sal, uyt die gene die het meeste in de voorsz. Compagnie geïnteresseert zyn, soo wel die binnen als buyten de voorsz. Stad woonagtig zyn.

VII. Men sal niemand van de intekenaers of geïnteresseerden vergen, meerder te betalen als de een per cent hier boven Art. 5. gemelt, ten zy de Directeurs van dese Compagnie met meerderheid van stemmen sulks noodig oordeelden.

VIII. Dat den ontfang en uytgaef der penningen, by provisie sal werden waargenomen door twee of meerder Commissarissen by Burgermeesteren der voorsz. Stad te noemen, en dat alle quitantien ondertekend sullen worden, door twee of meerder Commissarissen daer toe door de Directeurs van de voorsz. Compagnie aen te stellen.

IX. Dat alle de Inleg-penningen, ofte die, dewelke naderhand, soo van Commerce, van Præmi van Assurance als anders ontfangen sullen werden, tot foodaanig gebruyk sullen mogen aangelegt werden als de Directeurs van de voorsz. Compagnie, met meerderheid van stemmen nodig zullen oordeelen, tot welzyn en voordeel van de gemelte Compagnie.

X. Dat de Directeurs van de voorsz. Compagnie volkomen magt sullen hebben, niet allenlyk om op alle soorten van Schepen en Coopmanschappen te assureren, maer ook Wisselbrieven te disconteren, alle soorten van Koopmanschappen te beleenen, en ook hun Commerce te dryven, soo als sy dienstigen noodig sullen oordeelen tot welzyn en voordeel van de voorsz. Compagnie.

XI. Dat alle questien en verschillen, die ter sake van Assurance ofte anders soude mogen ontstaan, sullen werden beregt door de Heeren Schepenen der voorsz. Stad Gouda, en dat men daar in sich sal gedrage naer de Placaten van den Lande, op het stuk van Commerce en Assurance, geëmanceert.

XII. Dat de Commissarissen ofte Directeurs van de voorsz. Compagnie, alle Jaren, soo van haren ontfang als uytgaef, aen de geïnteresseerdens rekening sullen doen, die een maend van tevoren daer van sullen worden verwittigd door bekend te maken.

XIII. Dat alle de geïnteresseerdens jaerlyks drie ten hondert van haer ingeleide Capitaal sullen trekken, welke Intrest syn aenvang sal nemen met den dag van den inleg, en soo dikwils de Compagnie door meerderheid van stemmen genootsaekt sal zyn eenige meerder inleg te vorderen, sal men van die meerder inleg insgelyks jaerlyks drie per Cento trekken, en boven 't gene voorsz. staet sal men noch uytdeeling doen na proportie van de voordeelen die de Compagnie sal gedaen hebben.

XIV. Dat voor de securiteyt van de Compagnie niet aangenomen sullen worden, die biletten, welckers intekenaers niet gehouden of geagt zullen worden, tot twee duysend gulden ge-

goed te zyn, en sullen foodanige biletten te ruggegeven en niet aengenomen worden.

XV. De Compagnie behoud aen haar de magt om in cas dat de inschryving meerder komt te bedragen als het Capitaal in het eerste Articul gemelt, van een yder te retrencheren ofte verminderen na proportie van 't geen te veel ingeschreven is.

Alle de gene die part ofte deel willen hebben in dese Compagnie van Commerce en Assurance sullen haer billetten getekent in de Stads Doele op Dingsdag den 23 July deser Jaers 1720. moeten brengen, alwaer een verzegelde Bus sal zyn, van 's morgens de klokken thien uren tot 's namiddags de klokke twee uren, yder sal op syn briefjesyn Naem, Woonplaats, en naem van de Straet zetten.

Reglement, belangende een Compagnie van Navigatie, Commerce, en soo het raedzaam gevonden wort ook Assurance, binnen HARLINGEN.

DE Magistraat van de voorsz. Stadt Harlingen geïnformeert zynde dat veele voorname Koopluiden soo aldaer als elders seer genegen waeren, om na het exempel van meer andere Steeden in de Provincie van Holland, insgelyks binnen deselve Stadt (uit Consideratie van desselfs uitmuntende Avantagies boven meest alle de Steden van Neederland, als zynde foodanig geleege dat de Schepen groot 150 en meerder Lasten, het Vlie invallende, in een Gety bequaamelyk met hun ingeladene goederen tot in den Haven van dito Stadt konnen opzeilen) op te richten een societeit ofte Compagnie van Commerce, Navigatie, en by aldien raedzaam mogte worden gevonden, ook Assurance, soo hebben Haer Achtbaerheden, met Approbatie van de andere van de Regeringe daer inne geconsenteert op navolgende Conditien, Reglementen en Instructien als daer over met Commissarissen tot dien einde zyn geformeert en opgesteld.

Art. I.

Sal tot oprichtinge van dese Compagnie een intekeninge worden gedaen van 8000 Actien, ieder tot 2000 Guld, uitmakende een Capitaal van 16 Millioenen.

II. Niemand sal vermogen minder in te Teekenen als Een Actie, en niet meerder als Vyf-en-twintig.

III. Niemandt sal door desselfs Intekeninge ooit verbonden weesen, om in vervolg van tyd in cas van schaede (dat God verhoede) meerder te betalen als zyn ingeteekende somma.

IV. Een iegelyk sal van syn ingeteekende Actien in handen van de Persoonen daer toe geauthoriseert Tien per Cento betalen; als namentlyk, Een per Cento binnen drie weken na gedane Notificatie, en vervolgens van Maendt tot Maendt, tot Tien inclus, telkens een gelyke somma.

V. De intekeninge zal worden gedaen op het Stadt-Huis binnen Harlingen, op den 24 September aenstaende, 's morgens de klok neegen uren, en daar meede gecontinueert worden tot dat vol sal weesen, en zulks selfs in Persoon, of anders by vertooninge van een Ceduleygenhandig ondertekend, met de Naem en Woonplaats van de Intekenaar.

IV. De Compagnie sal by provisie worden bestiert door Vier Directeurs, woonagtig binnen Harlingen, en zoodanigen Een of Twee Commissarissen als deselve elders sal oordeelen noodig te weesen, met de noodige Bedienden daer toe vereischt, die sy sullen moogen verkiezen.

VII. Tot Directeur sal moogen werden verkooren die 25 Actien tot 50000 Guld: heeft ingetekent, dewelke sy altoos sullen moeten behouden, sonder deselve te moogen verhandelen; by gebreeke dies, dat een ander bequaem Persoon in desselfs plaats weederom sal werden verkooren.

VIII. De Directeurs sullen weesen Geauthoriseert om zo veel en foodanige Scheepen ten spoedigste binnen dese Stadt te laten Timmeren en Equipieren, als dezelve tot het dryven van hunne Negotie sullen oordeelen noodig te weesen. Wisselbrieven te Disconteren, Koopmanschappen te beleenen, en vorders alles te doen

doen wat tot gemeene nutte van de Compagnie vereischt wort, en eerlyke en getrouwe Directeurs verplicht en schuldig zyn, tot welken einde sy genoodsaekt sullen weesen haer Eed te doen in handen der Heeren van de Magistraat.

IX. De Directeurs sullen vooreerst Continuëre de tydt van vyf Jaren, na expiratie van welke tydt Een by Lotinge sal afgaen, dog sal deselve by de Compagnie wel moogen worden gecontinuëert, ofte ook een ander in zyn plaats verkooren worden.

X. De Directeurs sullen gehouden zyn alle Jaren hunne Boeken te sluyten, en Reekening te doen in de Maendt April, dog de eerste in 't jaer 1722. ten overstaen van de Magistraet (die het Recht aen sich reserveert om soo dikwils als het Haer belieft in de Vergaderinge van de Directeurs te koomen, en by het sluiten van de Boeken, en hun befoignes by te woonen) en vyftien van de hoogste geïntresseerden.

XI. De Directeurs sullen niet Approbatie en goetvinden van de Magistraat en de 15 hoogste geïntresseerden, na verloop van een jaer (de sacken zulks vereischende) eenige nader Inleg moogen vorderen; dog in alles niet meer als vyf per Cento.

XII. Niemand sal Geadmitteerd worden die bekend is geen 2000 Car: Guld: Capitael te besitten en begoedigt te weesen.

XIII. Yemandt manquerende zyn Fournissement binnen de gestelde Termynen Maendelyk te doen, sal van zyn Ingeteekende Actien vervallen zyn, ten behoeve van de Compagnie, met het geene reeds is betaelt; dog sal een iegelyk zyn actien by faute van den by de Compagnie moogen beleenen.

XIV. In cas een Actie verhandelt getransporteert wordt, zal telkens ten profyte van de Compagnie worden betaelt Een per Mille, zynde Twee Guld: van ieder Actie, met nog Twee stuivers aen den Armen, yder de helft, Kooper en Verkooper.

XV. De Compagnie reserveert aen haer de Magt, om in cas meerder als bovengemelte somma van 16 Milioenen mogte worden ingetekent, het selve tot dito somma te Reduceren en te verminderen, of geheel uit te laten.

XIV. Gelyk meede de Compagnie de Vryheit behout om een nader Inschryvinge en vergrootinge van Capitael te moogen laten doen, zoodanig als deselve sullen vermeenen tot haer waere intrest en meeste voordeel verstaen te behooren.

Concept Reglement tot het oprichten van een Compagnie van Commerce, Negocie, en Navigatie binnen de Stadt VLISSINGEN.

Gelyk het welvaren van het Land, en van yder Stad in het Particulier moet voorkomen, uyt het dryven van den Koophandel, soo werd op de instantien van veele voornaame Negocianten noodzakelyk geoordeelt dat binnen dese Stadt werde opgerecht ende Ge-ëngereet een Compagnie van Commerce, Negocie, en Navigatie, werdende tot dien eynde, om sulks met vrugt in het werk te stellen Geproponeert, ende voorgehouden de Conditien, en voorwaarden hier aan volgende.

I. Dat het geheel Capitaal sal bestaan in 2,500,000 Vls of 30 Milioenen guldens, verdeelt in 10000 Actien yder van 2500 vls.

II. Dat niemant minder als 2500 vls. ofte een Actie; ende niemant meer als 28000 vls. ofte 16 Actien sal mogen inteykenen.

III. Dat een yder gehouden sal syn Veertien dagen na het uytgeven van de Recipissen van yders ingeteykende somme te betaalen 2 per cent, ende voorts alle twee Maanden nog 1 percent, tot het volle Fournissement van 10 percent inclusive.

IV. Dat geen Transporten van dese Actien sullen werden gedaan, als na dat de eerste 2 percent sal syn betaalt.

V. Dat de voorschreve Fournissementen sullen werden gedaan in handen van de Directeurs, over de Administratie van dese Compagnie gestelt.

VI. Dat geen verderen inleg, of Fournissement als van de voorschreve 10 percent sal werden gevordert, als met goet vinden van de meerderheyt van de Directeurs, en Gequalificeerde Participanten.

VII. de Actien van de inteykenaars, die op haare terminen artic: 3 in 't breede gemelt, niet Furneeren, sullen vervallen aan dese Compagnie sonder dat daar over eenige pertensie sal mogen werden gemaakt in Rechten, ofte daar buyten.

VIII. Dat aan de Inteykenaar, die tot het Furneeren van

syne geteykende somme, niet gegoet sal werden bevonden, syn briefje wederom sal werden gegeven.

IX. Dat in geval meerder als de somme Art: 1 gemelt, mogt bevonden werden ingeteykent te syn, de ingeteykende sommen, na Dato het Capitaal volgens billickheyt sullen werden vermindert.

X. Dat een yder inteykenaar syn Billiet met syn gewoonelyk hand teyken sal moeten onderteeykenen: en dat ingeval ymand voor een ander inteykent den selven aansprekelyk sal syn, voor het eerste Fournissement van de 2 per cent van de ingeteykende somme.

XI. Dat dese inteykeninge sal werden gedaan ten overstaan van Heeren Commissarissen by haer *Edele Achtbaaryheden* deser Stede, daar toe expresselyk Gecommitteert, op het Stads huys in de vierfchaar op *Dings-dags* den 15 *October*, 1720. vans⁹ Morgens ten 9 tot s⁹ Middags ten 12 ueren.

XII. Dat voor yder Transport van een Actie een Per-mille ten profyte van dese Societeyt, ofte Compagnie sal werden betaalt, de eene helft door den Kooper, ende de andere helft door den Verkooper.

XIII. Dat door de *Magistraat* van dese Stad, voor de eerste reys over de Administratie van dese Compagnie sullen werden aangestel Seven Directeurs: en dat by vervolg by overlyden als andersints derselver vacante plaatsen sullen werden Gesuppleert door de meerderheyt van de Stem hebbende Actionisten.

XIV. Dat alle de Directeurs sullen moeten syn Negocianten de Commerce verstaande, woonagtig binnen dese Stad, en in dese Compagnie ten minsten Agt Actien hebbende.

XV. Dat geen Actionisten, item sullen hebben als die in dese Compagnie ten minsten Vier Actien hebben.

XVI. Dat de Directeurs een algemeene Negocie, en Commerce sullen mogen dryven, soo als sy ten meesten voordeele van dese Compagnie sullen oordeelen.

XVII. Dat alle quaestien, die door de Directeurs niet sullen kunnen werden beslist, sullen werden gelaaten aan Arbiters, hen desverstaande by wederzydsde partijen te verkiesen: en ingeval sy malkanderen niet verstaan, dat deselve als dan ter eerster instantie voor het Zee-recht alhier, en daar van daan voor *Borgermeesteren* en *Schepenen* sullen werden gebracht, en niet verder: blyvende nogtans aan partie, met dese Compagnie Litigeerende, de verdere weg van Justitie open.

XVIII. Dat jaarlyks van de Administratie van dese Compagnie door de Directeurs Rekeninge sal werden gedaan, sullende de eerste geschieden den 15 *Mey* 1722. Ende soo voorts.

XIX. En eyndelyk, dat aande Participanten, Artic: 15 Gequalificeert sullen blyven gereserveert om in dese boven gemelte Articulen de Commerce, en Negocie betreffende, des noods door meerderheyt van Stemmen verandering te maken, af en by te doen, het geen sy ten besten van dese Compagnie Raadzaam sullen oordeelen.

Conditien waer naer met permissie en goedvinden van de Ed: Groot Achtbare Heeren Burgermeesteren en Regeerders van Dordrecht wort opgerecht binnen de selve Stadt een Compagnie van Commerce en Assurantie.

Artykel. I.

Dat 't geheel Capitael zal bestaan in acht Milioenen, of Tachtigh Tonnen Gouts.

II. Dat yder Capitale Actie zal bestaan in 4000 guldens, sulx in 't geheel 2000 Actien.

III. Niemand sal minder mogen inteikenen als 4000. guldens, en niet meer als 40000. guld.

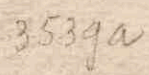
IV. Dat yder Inteykenaar in handen van Commissarissen, by provisie by de Regering daer toe gestelt, zal betalen een per cento, by het te boek stellen van zyn Actien. Waer van yder by aenschryving zal verwittigt worden.

V. Dat men Directeurs zal verkiesen met meerderheyt van stemmen van de Geïntresseerden, te stemmen by haer inhebbende Actien.

VI. De Directeurs sullen gehouden syn yder ten minsten twee Actien op hunnen Naem te houden, die niet Transportabel sullen syn soo lang deselve Directeur blyven.

VII. Dat het de Directeurs sal vry staen, na bevindinge van zaken, van nu af tot primo Januarii 1721. boven 't vooriz een per

6.

3539a

Daar hebje nu de drie grossiers,
Gevolgd van veele winkeliers,
Of kraamers, al zo fel int blaafen
Straks heb je 't goojen met de glaafen
k. Moet lachen: wat of 't bier al doet?
Zeil de verkeerder: o't was goet,
Quam hier de Csoipie verdraching
Voor veele baselaars tot stichting
De pad zich groot maakt by de koe;
Maar barst van wind, door blaafen moe.
O. Verwonde

3539a

Des cabales sans fin des traits pareils exercent.
Chaque ville d'un pais cherche un autre interest.
La foi et l'union de plusieurs lieux est morte.
L'un d'eux en veut à l'autre (exceptez quelques peux)
C'est comme si d'un sourd on veut frapper la porte.
Le sort de l'audacieux l'enrage, ou rend heureux.
Le crapaut veut s'enfler, pour s'agrandir en vache,
Mais il creve en s'enflant; comme la fable dit.
Le singe imite l'homme aussi, mais sans esprit
A l'hazard de perir l'esper de gain s'attaque.
S. Cirilien

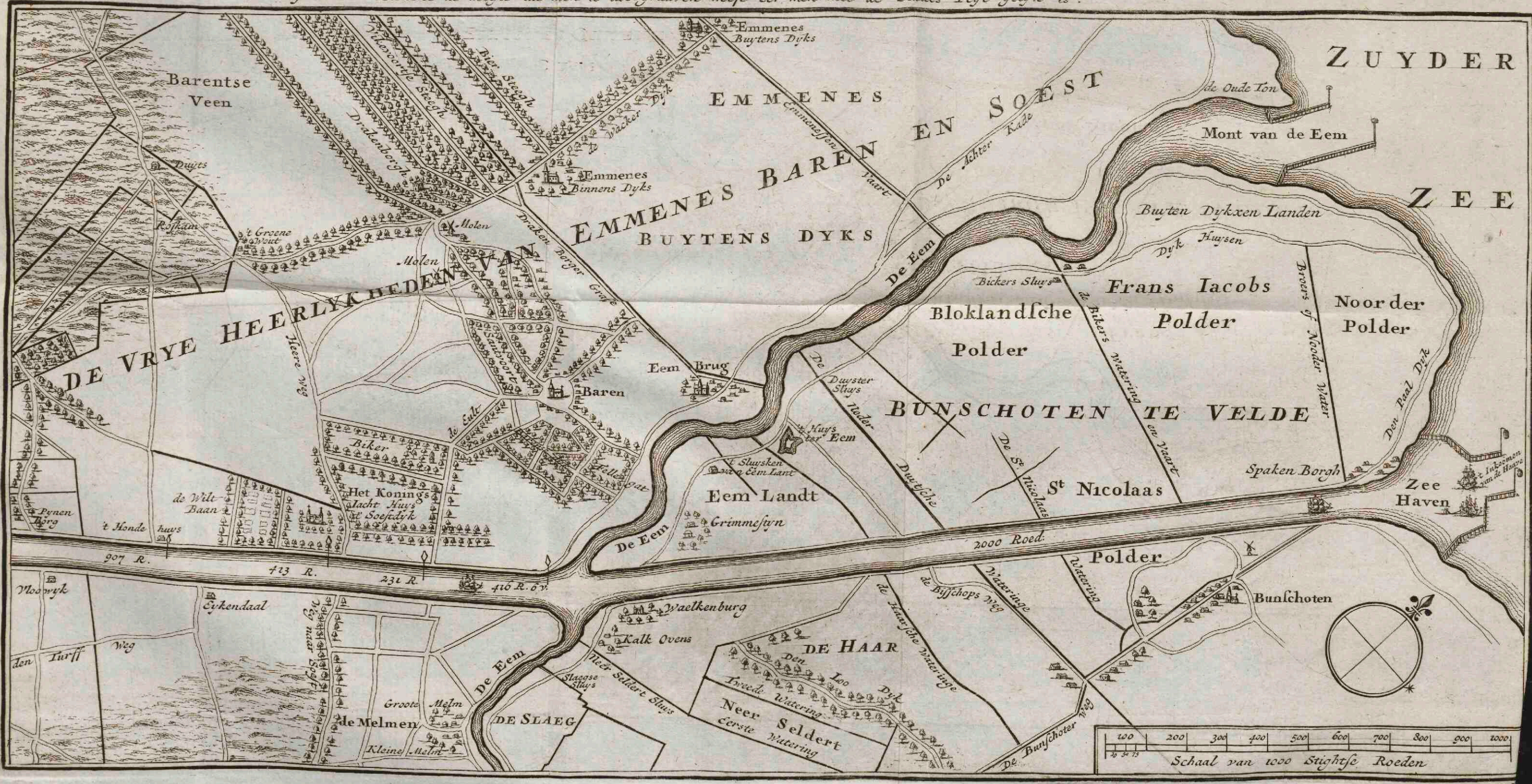
Gy die in bubbels, bank en zuid,
uw geld, verstand, en tyd verbruut,
En uit het ryzen of het daalen
Van de Actien een schat wilt haalen,
Waardoor gy u bedrogen vindt,
Of anderen bedriegt met wind,
Zie hier een Prent van de Actienarren
Die raazend onderen verwarren.
Filip roept, wonder in zyn schik,
Wat geeft men nu voor Medenblik!
Dat heeft een treffelyke haven;
Het hoeft als Utrecht niet te graaven
Naar de Eems; hoe zyt gy zo verwart,
Dat gy niet meer bied als een quart?
Toost roept: wat geef je nu voor Muilen
Dat zal de haven leeg doen kruigen,
Dan heeft men een bekwaame vaart;
Elke Actie is een zoopje waard.

Smous Levi roept kom my je leeven,
Ik stel te nemen of te geeven;
Trans raast weg met de Zuid en West:
Want Wezep is het alderbest.
Het kan geldzuchtige Actie dwaazen
De uitdeeling doen in Varkens blaazen.
Wie bied'er, schreeuyt een andre vent,
Voor wortelacties acht percent?
Ik heb een reiszak roept een ander,
Vol bubbelaetjes door malkander.
Wie koopt een Regiment drie vier!
Betaal me maar vry met papier.
Hier Zwol, eh Kampen, Hartelingen!
Gy kunt ze nu goedkoop bedingen,
Iergou, en Delft is ouwe kost.
Ian roept, och dit's een slimme post!
Licht zal ik al myn veeren laten
Te Purmerent, en op de plaaten

Te Enkhuizen, maar 'k zal in Edam
Licht winnen dat my Alkmaar nam.
Iob roept de Maas door duizend listen,
Brenge niet als rotten in myn kisten!
Zo dat ik ligt, o arme bloed,
In 't korte naar Vianen moet.
'k Word dol, en kan van spyt niet slaapen,
Omdat een party windrige apen
Gaan zitten met haar kaale gat,
In myn zo zuur gewonnen schat
Ach vrienden wil niet met my foppen.
Dewyl dat gy aan de Aktie stroppen
Van Meester La... heel fraai verguld,
Met my in 't kort ligt hangen zult,
Wanneer de groote Bubbelleheeren,
Voor geld ons kladpapier vereeren,
Komt roept eer dat men verder dwaal.
Dat quincampoix de dwel haal!
Bambario!

Deze Linie betekent de hoogte die men te doorgraven heeft eer men met de Stades Peyl gelijk is.

LYST VAN DE WIND NEGOTIE

1. Oostindische Comp.
2. Westindische Comp.
3. Zuyd Zee.
4. Banck Vaarten Graaven.
5. Commerce.
6. Navigatie.
7. Assurantie.
8. Disconteren.
9. Scheepsbouw.
10. Trafficq Bodemery.
11. Hout Negotie.
12. Lombaart.
13. Tollen. Zand Banken.
14. Pagten.
15. Zout Negotie.
16. Oprekten der Koopmanschap.
17. Coffy.
18. Cacao.
19. Brandewyn.
20. Grootte Vissery.
21. Klyne Vissery en nog veel andere

kom Heeren, Wevers, Boeren, Snijvers
kom Mannen, Wevernaars en Vrijers
die van het Spoor der Reede dwaald,
en door de Geldzugt, word bestraald,
al wie zyn winst, steund op de winden,
kan hier zyn Tafereel in vinden;
men ryld u, min als niet, te koop
in t midden van een dwaas en hoop;
die, als verwoede menschen raasen,
en op malkanders, beursen aasen,
zy ziet de Waal, de Staart, Hebreew,

en Breemer Hans; hoor, welk geschreeuw,
dat hier veel nederlandsche Snakken
op t groot Europeisch loephef maaken.
t Is of men Babels torenbouwde,
door al de Taal van jong en oud.
Daer werpt Fortuyn wat aardijche wenschen
van booren neer, aan gecke menschen,
wyl Deugd en konst en goed verstand,
veragt en arm word in het land;
gelijk de Galle Hoop veel grillen,
ook aan de Wreken komt verspillen.

die, om haer gunst, by dag en nacht
in weer en wind staan op de wagt.
Getouwen, winkels en kantoreen
staan leeg: den handel gaat verlooren,
t is Quinquenpoix, al wat men zyde,
dus raakt den Burger t geldje quide.
Men zal, int kort O droeve gudaalen,
op Lawys manier met Schrift betaalen,
wyl d oude Hulk van Nederlandt
zelfs in haer eige Haaren strand
Lang leeren dan de Burger Heeren,
die zulk bederf der Lande keeren

I. Bombardio

1. Laufft zuwer sich was will von Action erlauffen,
Fürst, Ritter, Bürger, Bauer, Herr, Knecht, alt, jung mit Hauffen.
In alle die ihr euch in Geld sucht, selbst verwirrt,
Und dadurch von dem Zweck des rechten Nutzens irrt.
2. Der Markt ist von der Hand der Wind zu kaufen, nicht,
Vor die Wind macherey an sich und andern liebet,
Sein Glück schlicht in den Wind, auf Wind sein Datum setzt,
Dem zeigt dies Bild, hier sein Portrait zu letzt.
3. Man will auch weniger als nichts mit Wind verkaufen,
Doch dringt man mit Gewalt sich in den Narren Hauffen,
Durch Casen, Compagnie macht fast ein jedes Land,
Die Wind Negotien setzt überall bekannt.
4. Franz, oss, und Engelsman, Holländer, Breemen Kaysen,
Auch Teutische Affen schreien, einander nach wie Gänsgen,
Man machet ein Guckack, das nicht zu fallen ist,
Und profitiert doch nur Wind, o tumme List!

5. Das Wind-Geschäfte giebt jetzt soviel Lärm zu schauen,
Als wolte man den Thurm zu Babel wieder bauen;
In allen Sprachen geht, der Ruff davon weit aus,
Und komt doch enjich nichts, als nur Verwirrung draufs.
6. Fortuna streuet zwar in den Corin, suchts Willen,
Der Gold-begierigen viel nährsche Hoffnungs-Grillen,
Doch wendet sich oft das Blatt; Europens Hoffen macht,
Dafman bald arm, bald reich, bald vorant, bald wieder laicht.
7. Difs Charten Wind-Spiel lafs bald wol bald nicht gelinge,
Nach dem die Briefschie bald Glück bald Unglück bringen;
Man sieht in Wind und Sturm, hofft zweifelt, forgt und wacht,
Doch was der Tag gewint, verhehrt noch wol die Nacht.
8. Wind Wechse vollendet, die ganze Welt einnehmen
Und allen Handel will der Unglücks-Stern beschämen
Der Werckstadt, Laden, Bud, Gewölz Contwirste leer,
Man rent nach Acten, und forgt fast sonst nichts mehr

9. Nur mit dem Luden-Spiess will alle Welt jetzt lauffen,
Man sucht im Glücks-Lopff nur sein Geld erst zuerkauffen,
Nur Quinquenpoix jetzt alles was man spricht;
Kunst, Tugend und Verstand verarmt und wird vernicht.
10. Man will Comerzien und Staaten so regiren
Daf Land und Leuthe selbst sich willig ruiniren,
Und wo jahor und danoch reiche Pralen sind,
Komt doch bald Frankreichs Lafs, in solchen fitten Grund.
11. Man will auf Lawys manier nur mit Papier bezahlen,
Das schwere Gold und Geld auf leichte Zettel mahlen;
So wird der Beutel leer, der Handel vollens aus,
Credit die theure Waar, gilt kaum noch eine Laufs.
12. Das reiche Handels Schiff will jetzt in eignen Landen
In sichern Häffen selbst mit vollen Unglück stranden,
Wol dem der nun mit Rath noch als ein racker Man,
Zum Glücke den Ruin der Länder wenden kan.

Zie hier een arm Gezel, wel eer
Beroofd van Geld, en goed, en haven,
Door de Actie vinding nu een Heer.
Die alles van zijn hand doet draven;
Hy prukt en prukt met eer en faat,
Terwijl zijn gretige ogen branden,
Die hy tot zijde vlyden laat.
Op schaapen roef door wolven tanden.
Zijn lap zo trouw aan hem verpand,
Schijnt ook door schraap zugt aangedroeven.
Tot drust en bedorf van 't land;
Maar hy mist niet zijn poort beneven,
Zig zelf, zijn weluy opper Heer.
Die hem zijn dienst wel wou belonen.
Doon't waarde-schijnt-geld, zo hy weer
Maar als gerust en vry moogt woonen;
Dag met die voor beding, dat hy
Een dol van zijn gelyknapie Schatten,

Gerust bezitten moogt, en vry
Die zijn verstand naduur kan bevatten,
Wyl door zijn Wind geblaas, het Hof
Van Thullerie hem niets kan geven
Dat diend tot zijn gerustheid of
De blydschap van zijn windryg leven;
Daar hy verbaasd de vlygt verkooft,
Om't aangebronge Volk te ontkomen,
Eer hy het Leven daar verlijft.
Wyl of met vragt zugt ugenoomen,
Men als de bronaar van zijn rouw
Verlijft, en wil van't leven rooven;
Terwijl de droeve weduw vrouw,
Wier loed gaat haar guldeld te boyen,
Maar Man beschreid die in den dring
Zijn volk, om't Geld, is dood gebloeven;
Nogtans is deze wind eerlang,
Tot naar de Zuid toe voort gedreeven;

En schoon, dat woeste pekelschuim
Alleen bestaat in wind en baaren,
Nog denkt men op dat zwalpend ruim
Ontelbre schatten te vergaaren.
La't schijnt, dat elk zig zelf verbeeld,
Hoe sel ook de onweers winden loejen,
Dat daar het goud, 't geen de ogen streeld,
Van zelfs zal in hun kiel en vloejen;
Dag schijnt een ieder spot en lach,
Met d'Actie handel van het kuisjen.
En houd die al zo fierk van magt,
Als die vint, Nuijen blyvend Nuijen,
Nog schijnt het dat die hier of daar
De hoop voldoen zal, door de blyken
Wanneer die raadlyk fucht met waar
Van't Oost en't Weste zal verrijken;
Dan zal de Ruchopp' lyke Stadte
Eerlang haar kruin omhoog verheffen,

En door geen arbeid afgemat,
Eens door de waart haat dat vic treffen
Wanneer de kiel en zwaar gelaten,
Door't Land, het geen men op zal graaven
Dwaars door de Hei, regt toe, regt aan
Op zeilen naar de fuchtsse haaven.
Waar is op's werelds wyden kloot
Dit zulk een schoon gezigt gevonden.
Als hier zal zijn't minner de Vloot
Den vanden, dar d'ol onvondend,
Voorsien met Goud en Diamant.
Maar kabots eens ten langen lesten,
Dat oeg van't Stichtse vaderland,
Zal vlyt slaan aan de sterke vesten.
En hoe vernooft zal de Oceaan
Al hupp'lende, onze Nierlands kiel en
Op hunne reis ten dienste staan,
En vlyt hoeden voor't vernielen

van zand, of bank, of rif, of klip.
Dan zal men't Sticht zijn grootheid roome
De vlooten tellen, en geen Schip,
Wyl niemand hun getal kan noemen;
Zo ryst een Stad, schoon Momus grind
Als nydig op zijn Nagebuuren.
Of dat een spott' schenpt en schimpt,
Men wil den moriaan daar schuuren.
Dag teller wist hoe 't met zijn Geld
En keurs en intregt is gelegen.
Maar het verlies werd niet gemeld,
Voor de verliezer 't aller zejen
Zoekt naar gelegenheid, om voort
Zig naar Vianen te begeren,
Dag schoon men het verlies verjuord,
Men niet door 't oog de hart ten beven
Van menig een, die op het Rad
Van Vrouw Fortuin te hoog gerezen.

In't end zien Beurs en Geld kije plat,
En thans voor schande en armoe vrezzen,
Wyl hy die draad, of helpt of stuit
Den loop van de Actie handelaaren,
En als hy maar partijen sluit
Zijn schat en schrik keurs voeld verzuaren.
Hy zoekt ter weer, zyde zijn profijt,
En trekt dus dubbelde Cortagie,
En ligt om't geen een ander lyde.
Dus speelt hy als een Janpotagie
Zijn rol, Maar wat verward geroep
Van ongehoorde beuzelungen
Doorboord myne ooren: 'k zie een troep
Van Dwaazen Quinquempoix in dringen.
Om Wind, die menig hart bedroefel
Om Wind, die menig doet verbroeken.
Om Wind, die menig Beurs toefchroefel,
En plangt zijn Neefje by de gekken;

Dag tis een wonder wyl, Mer-kuur,
Dit voorhoofd frons, door rouw bengen
Papier en Wind verkoopt, zo duur.
Dat hy, door droefheid aangegrepen
Verderf, der koopmanschap benoed,
En twijfel of wel doe na doen
Daar w' naast hem haar val bestend
Die weer zal als te voren wezen.
Wyl hy niet anders thans voorziert,
Als dat die dolle Wind verkoopters,
Maest regten zullen 't verdriet.
Hy zyn onze eigen Beurzen juocpers
Zo nu vianen niet bekouwt,
Zal ik 't met Fredrik Hendrik houwen.
Groot verlies 't dat my berouwt,
Ik vlyk den Wind daar 'k op doe't houwen.
Ach d'Actie! waart gy noot, dat nu
Bekent geweest, 'k moogt niet vlyten.
En legde wel vernooft, en vry,
Daar 'k nu omgeffen schuld moet zynen.

(3)

per cento van de Inteckening. nog in twee of meer termynen, vier per cento te mogen inroepen: dogh dat alle verdere Inroeping sal geschieden by meerderheyt van stemmen van de Geintresseerden, daer toe veertien dagen te voren beschreven.

VIII. Die manqueert de in te roepen inlegh, binnen veertien dagen nae gedane advertentie prompt te voldoen, zal van syn inhebbende Actien vervallen syn ten voordeele van de Compagnie: sonder dat daer over eenige pretentie zal mogen gemaakt worden in Rechten of daer buyten.

IX. Dat alle Penningen, zoo van ontfangh als uytgaaff, zullen werden ontfangen en betaelt op den naem der Directeurs, en dat de Quitantien door twee Directeurs sullen moeten geteykent wezen.

X. Dat de Directeurs zullen mogen Assureren op alle Schepen, Goederen, Huyfen, Pakhuysen, Molens, Zoutkeeten, en verdere Koopmanschappen, soo voor Brant als andere Gevaren.

XI. De Directeurs zullen met de Gelden, soo van Inleg als inkomende Premien, Wisselbrieven disconteren; Goederen beleenen; en verder de Gelden beneficiëren zoo in Commerce als andersints, naer het nuttigste en 't zekerste by henlieden sal geoordeelt worden.

XII. Dat de Directeurs in't Assureren zich zullen gedragen naer de Costumen van Assurantie tot Amsterdam; ter tyt en wyle alhier ter Stede een nader Reglement sal wezen gemaakt: en Questien die uit hoofde van schaden als anders souden mogen ontsien tusschen de Directeurs en de Geassureerden, zullen moeten gedecideert worden by de ordinarij Regter, of goede Mannen van wederzyden daer toe te verkiezen, so als het de Geassureerde best sal oordeelen.

XIII. De Directeurs zullen alle jaren gehouden syn te doen behoorelyke Rekening van hare Administratie aen alle de Geintresseerden, 14 dagen te voren daer van geadverteert.

XIV. Men behout voor zich, die gepresumeert wort niet behoorlyk gegoet te zyn, zyn ingeteekent briefje weder te geven.

XV. Verders wordt gereserveert, by aldien meerder Somme wert ingeteekent als het boven gemelde Capitael van acht Millioenen, dat men de intekenaers sal mogen verminderen.

XVI. Niemand zal by Procuratie of per ordre mogen intekenen, maer voor zich zelfs alleen.

Die aan dezen gelieve deel te nemen, brenge zyn ingeteekent briefje op 't Stadthuys deser Stede, op Woensdag den 14 Augustus 1720. des morgens van elf tot een uuren precys. En stelle daerop, nevens syn Naem, deselfs Woonplaats en Straet.

Opregting van een Compagnie van Commerce en Navigatie, binnen de Stad HOORN, met consent van de Heeren Burgemeesteren en Regeerders der selve Stad.

VEele kundige en voorname Negotianten ernstelyk gelet hebbende op de Inschryvingen gedaan in sommigen Steden deser Provincie, tot opregting van een Compagnie van Assurantie, welkers Actien tot nu toe zeer door yder een werden begeert, daar nogtans in der selver Projecten, geen reële of vaste gronden kunnen werden gelegd: gemerkt de wisselvalligheden van schaden en winsten. Verlekt zynde, dat de Commerce en Navigatie, altyd zyn geweest het bestaan der Ingeseten en het steunsel deser Landen; En by gevolge dat men met meer fondament van winst en voordeel zoude kunnen opregten, een Compagnie van Commerce en Navigatie; geconsidereert de goede situatie, de nabyheyt van de zee, securiteyt van de Reede, en de welgesteltheit van de Haven van de Stad Hoorn, als mede de menagie van Pakhuysen en andere Onkosten: zo hebben zy met goetvinden, en Permissie van de Heeren Burgermeesteren en Regeerders binnen de bovengemelde Stad, opregt een Compagnie van Commerce en Navigatie; omme door hare onderneminge, een goede uytdeling aan de Geintresseerden te kunnen doen. Op de volgende Pointen.

1. De compagnie sal bestaan uit 10. duysent Actien yder van 2000, Guldens, makende te samen een Capitaal van 20. Millioenen.

2. Binnen agt dagen na de intekeninge sal moeten worden gefurneert en ingelegd 3. percento ende binnen een maand daar na nog 2 percento.

3. Ende sullen geen Actien mogen werden getransporteert als

na dat de voorsz. 5. percento sullen weesen voldaan aan de Directeurs tot Hoorn.

4. Voorts zal na 't voorsz. Fournissement van maant tot maant aan de Voornoemde Directeurs betaalt moeten werden 1 percento van het ingetekende Capitaal tot dat in alles met de vorige fournissementen op gebragt sullen zyn 10 percento te samen.

5. Ende sullen wyders de Directeurs van dese Compagnie gequalificeert zyn soodanige verdre fournissementen in te vorderen als tot voorsetting van den Coop-handel ende Zeevaart sal nodig geoordeelt worden, ende ingevalle ymand ten tyde als het fournissement sal moeten geschieden, manqueert te voldoen, sullen de Actien van de gebrekige ten behoeve van de Compagnie wesen vervallen.

6. De intekening ten vollen gedaan zynde sal boven de 20 Millioenen geen Intekening mogen geschieden.

7. Die geen welke in dese Compagnie sullen willen intekenen sullen sulks in Persoon moeten doen of door ordre in forma moete laten doen.

8. De Intekening sal gedaan worden ten overstaan van de Heeren Burgermeesteren deser Stads, of van eenige Heeren uyt de Regeeringe, beneffens een haarer Ministers ende Directeurs by de Heeren Burgermeesteren voor de intekeninge daar toe te verkiezen.

9. Voor yder Transport van Actie sal ten behoeve van de Compagnie betaalt moeten werden een per mille door de Kooper en Verkooper yder de helft.

10. De Compagnie sal werden gedirigeert door vyf voorname en ervarende Coopluyden, waar onder altyt sullen moeten zyn ten minsten vier ingeborene Burgers van dese Stad Hoorn, en alle vyf aldaar haar woonplaats houdende.

11. Voor de Eerste sullen de Directeurs door de Heeren Burgermeesteren voor de intekening Aangestelt worden sonder Nominatie, ende Naderhandt uyt een Nominatie van drie Personen door de Directeurs en Hooft-participanten (welke sullen zyn die 10. Actien besitten) te formeren.

12. En sullen de Directeurs alle Particulieren handel Negotie Commerce Assurantie als mede ampten moeten quiteren en haar tot de saken van de Compagnie alleen appliceren.

13. De Directeurs en sullen alle soodanige handel ende Commerce te water ende te Landen dryven als ten dienste van de Compagnie meest voordeeligt sullen agten.

14. Ook vermogen te doen Assurantie als sulx goed sullen vinden.

15. De Directeurs sullen gehouden wesen 's Jaarliks ten overstaan van de Heeren Burgermeesteren ende een harer Ministers beneffens de Gequalificeerde Hooft-participanten, te doen Rekening van harer gedane handel en Zeevaart, het eerste Jaar op den eerste Woensdag in de Maant April des Jaars 1722 ende soo voorts van jaar tot jaar op den eerste Woensdag in April, gelyk ook de Directeurs gehouden sullen zyn, zoo veel uytdeling te doen als na bevint van saken by henlieden sal bevonden werden te behooren.

16. De Intekening sal geschieden opaanstaande Woensdag sulpende zyn den 14 Augusty 1720 op een kamer boven de Wagedes Stads HOORN, 's morgens de klokke negen uren en niemant sal mogen intekenen minder dan twee duysent guldens en niemant meerder als 50. duysent guldens.

17. En sal ook niemant gehouden of verplicht zyn oyt meerder te founeren en op te brengen als zyn ingetekende somme bedraagt.

VEle der kundigste en voornaamste Koopliden van Amsterdam, Rotterdam, de Zaankant en elders, siende, dat de Heeren der Regeeringe in vele Steden deser Provincie het opregten van Compagnien van Commerce en Assurantie hebben gepermiteert, en dat de Koopliden deselve niet alleen met veel iver verre boven de vereyfte capitalen volschryven, maar zelfs de Actien terstond met groote opgeld opkopen, en te veel verbeelding hebbende van de wysheit der Heeren en Negotianten, om te konnen denken, dat zy sonder grond zulx souden toestaan en doen: gelyk zy ook sonder die voorbeelden van de nuteit en profijt der zake selve verlekert zyn, en considererende, dat de Stad Purmerende (als leggende in den doortogt van 't gantsche noord-quartier, en by na in 't gezigt van Amsterdam en de Zaan kant) ruym so wel daar toe gestueerd is, als verscheyden Steden, die zulx reeds met

(4)

met succes gedaan hebben; hebben met goedvinden en permissie der Heeren Burgermeesteren en Regeerders in de gemelde Stad mede opgeregt een Compagnie van Assurantie, Commerce, Bodemery, &c. niet twyfelende, of de selve zal door des Hemels zegen onder een voorsigtige en menageuse directie in staat zyn om een goede uitdelinge aan de geïnteresseerden te doen. Op de volgende Conditiën.

I. De Gemelde Compagnie sal bestaan in een Capitaal van vijf Millioenen.

II. 't Capitaal van ider Actie sal bestaan in 1000. gl: en bygevolg fullen 'er 5000. Actien zyn.

III. Niemand sal inde voorsz. Compagnie minder vermogen in te tekenen dan 1000. gl. Capitaal, dat een Actie sal zyn, en niemand meerder dan 50000. gl: dat 50 Actien fullen zyn.

IV. Niemand sal verder verbonden zyn, dan tot de waarde van zyn Intekening.

V. Yder Intekenaar sal gehouden zyn by provisie in handen van 2 Heeren Commissarissen, door de Regeringe der voorsz. Stad daar toe tot provisioneele Directeurs aangesteld, te betalen een percento van 't Capitaal van zyn intekening, binnen een maand na de intekening, waar toe de 2 laatste weken voor den verschyndag dagelyks sal gevaceert worden, endie sulx versuymt sal vervallen zyn van zyn Actie.

VI. Men sal, na dat de voorsz. inschryvinge sal gedaan zyn, als dan by en benevens de voorsz. Commissarissen nog 6 Gecommitteerden verkiezen uit de Hoofd-participanten, so wel die binnen als buiten de Stad woonagtig zyn, waar van 3 fullen verkoren moeten worden by de Regering en 3 by de Hoofdparticipanten met meerderhyt van stemmen alle bequame, Gegoede, en ervaren Personen, welke 8 dan alles ten beste der Compagnie fullen reguleeren, en dirigeren.

VII. Men sal niemand van de Intekenaars of Geïnteresseerden vergen, meerder te betalen als de een percento Art: 5 gemelt, ten zy de voorsz. 2 Commissarissen en 6 Gecommitteerden uit de Hoofdparticipanten met meerderheit van stemmen sulx nodig oordeelden.

VIII. Den ontfang en uitgaaf der Penningen, sal by provisie werden waargenomen door de voorsz. twee of meerder Commissarissen, en alle Quitantien fullen ondertekend worden, door twee ofte meerder Commissarissen daer toe door de Directeurs van de voorsz. Compagnie, aan te stellen.

IX. Alle de Inleg penningen, ofte die, dewelke naderhand, soo van Commerce, van Assurantie als anders ontfangen fullen werden zullen tot sodanig gebruyk mogen angeleyd werden als de voorsz. twee Commissarissen en bovengemelde Gecommitteerden, uit de Hoofd Participanten met meerderheit van stemmen fullen oordelen, tot welzyn en voordeel van de gemelde Compagnie sal te behooren.

X. De Directeurs van de voorsz. Compagnie fullen volkomen magt hebben, niet alleenlyk om op alle soorten van Schepen en Koopmanschappen Molens &c. te Assureren, maar ook Wisselbrieven te disconteren, alle soorten van Koopmanschappen te belenen en ook hun Commerce te dryven, Bodemery-gelde te geven en soo als zy dienstig en nodig fullen oordeelen, tot welzyn en voordeel van deselve Compagnie.

XI. Alle questien en verschillen die ter sake van Assurantien of anders souden mogen ontslaan, fullen worden beregt by Arbiters door partyen te kiezen, of anders by den ordinaren Regter: En men sal sig daar in gedragen na de Placaten van den Landen, op het stuk van Commerce en Assurantie geëmanneert.

XII. De voorsz. Commissarissen of Directeurs van de voorsz. Compagnie fullen alle jaren rekening doen, aan 2 andere Heeren Commissarissen uit de Regeering, en aan 4 andere Gecommitteerden by meerderheit van stemmen uyt de Hoofdparticipanten daar toe te nomineeren, die dan gesamentlik met de Directeuren de uytdeeling fullen reguleren.

XIII. Voor Hoofdparticipanten fullen gerekend werden die van 20 tot 50 Actien in de gemelde Compagnie hebben.

XIV. De Compagnie behout aan haar de magt, om in kas dat de Inschryving meerder komt te bedragen als het Capitaal Art: 1 gemeld, van elk intekening te mogen retrencheren en verminderen so als men naar proportie van 't geen te veel ingeschreven is sal meenen te behooren.

XV. De Actien deser Compagnie zullen transportabel zyn op de zelfde wyse, als 't by koop, verkoop, of andersints gepraacticeert word in de Oost en West-Indische Compagnie deser Landen, en voor 't transport van ider Actie zal betaalt worden een gulden door den Kooper en Verkooper ider de helft.

Ter Secretarie onder 't Stadhuys deser Stad, sal op aanstaande Vrydag den 16 Augustus 1720 waarin elk, die in dese Compagnie deel wil hebben, zyn Briefje kan brengen, van den volgende inhoud: Ik ondergeschreven versoeke in de Assurantie en Commerce-Compagnie der Stad Purmerende ingetekend te zyn, voor de somma van Actum Purmerende, den 16. Augustus 1720. Alle Intekenaars buiten de Stad wonende, gelieven verdragt te zyn om nevens hun Namen, hun adres te noemen. Met sal ook tot iders gemak by den Stads Drukker gedrukte Inteken-Briefjes vinden.

Conditiën van een Compagnie van Commerce, Navigatie, Assurantie, Scheepsbouw, Lyslaan, Houtfagen en andere voordeelige Handeling en Werken op te regten tot MONIKENDAM, met consent van Burgermeesteren en Regeerders der selver Stadt

A Engemerkt de voorstellinge van verschyde voorname en seer ervaren Kooplieden, tenderende tot oprenging van een Compagnie van Commerce, Navigatie, Traficq en Assurantie &c. alhier tot Monikendam; en gelet hebbende op de gesteltenis van alle de reeds opgeregte Compagnien in andere Plaetsen, ende de grooten yver der Intekenaars, hebben de Heeren Burgermeesteren en Regeerders van MONIKENDAM geresolveert te examineren en onderzoeken de veelvuldige Remonstrantien aan haar ter sake voorsz. gedaan, en vervolgens ook goedgevonden deselve te consenteren en in 't werk te stellen, aangesien de gelegentheit van haar Stadt legt aan de Zuyder-Zee, waar in alle gemakken tot uytvoeringe van de Navigatie en Handel te vinden zyn, op de volgende Conditiën, en waar uyt goede winsten te wagten zyn:

I. Het Capitaal ofte den geheelen inleg van de voorsz. Compagnie sal bestaan uyt 20 Millioenen guldens, verdeelt in 10000 Actien, yder van 2000 guldens.

II. De Intekeninge sal geschieden tot Monikendam ten overstaen van de Heeren Burgermeesteren ende der selver Commissarissen, en sal yder niet minder mogen intekenen, als een Actie van 2000 guldens, en niet meerder als 15 Actien, makende 30000 guldens, voorts sal niemant aansprakelyk wesen boven syn intekeninge.

III. Een yder sal na syn intekeninge moeten fourneren 2 percento van syn ingetekende somma, daer af begin sal werden gemaakt veertien dagen na de voorsz. Intekening en daar in gecontinueert werden acht dagen lang, ende vervolgens nog alle Maenden een per cento, 10 Maenden lang; zulks dat in 't geheel 12 per cento ingeleyt sal moeten werden; en fullen de Houders van de Quitantien van alle betalinge wegens yder Actie voor deselve somma gecrediteert werden, op de overgave van de Quitantie, en alsoo voor Participant werden erkent.

IV. De participanten fullen geen verdere Inleg behoeven te doen als op het goetvinden van 7 Directeurs en 25 Hoofdparticipanten honorair, waer onder ten minsten drie uyt de Regeeringe deser Stads zullen moeten zyn ende voorts by meerderheit van stemmen verkoren werden, uyt de hoogste Geïnteresseerden, en sal niemand stem hebben of verkoren werden, dan die 10 Actien in de Compagnie heeft.

V. Die geene, welke in gebreke blyft den Inleg van twee percento ende vervolgens de andere gedeeltens te voldoen, zullen vervallen zyn van hare Actien ten voordeele van de Compagnie en zullen geen insuffisante Personen die bekend zyn werden geadmiteert, en in cas van te veel Intekeninge soodanig werden bepaelt als de Heeren Burgermeesteren ende hare Commissarissen na proportie van yders Inleg fullen bevinden te behooren; De geteekende Biljetten, die aangenomen werden, fullen aen de Eygeners weder gefonden werden, met Notificatie van 't openen der Boeken, en die binnen de gestelde veertien dagen geen kennis bekomen, voor wat Actien aangenomen zyn, fullen daar van wesen gefrustreert.

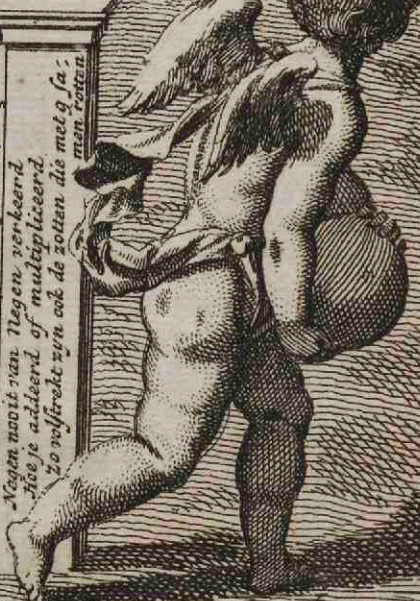
VI. Men sal met den eersten na de voltrekkinge van de Tekeninge ende de betalinge van 2 per cento treden tot het verkiezen van 7 Directeurs en 25 Hoofdparticipanten, in 't 4 Articul

Verklaaring van 't Klyne Tafereeltje... t Veelhoofdig schrikdier **ATLAS** Eigenbaat Geveld zy voorts de aanloklykheeden verjaagd, waar plukke in 't Hof van vrede.

ACTIEUSE papieren ATLAS naar de Mode met zyn Na-sleep; of t KEGELSPEL des klynen TYDS
 Nouw: Koning Atlas, uw Papiere Majesteit
 Vermoey zich niet, alleen zo waar een last te draagen
 Ik Hercules helpe u dit achtste wonder schraagen
 Alchoon 't maar is papier (of wind in dese tyd
 Genaamt) het is nochtans de wigtigste aller lasten;
 Demt 't in koop by Goud ver de eer haar overhaald
 Of zo Bombario van trouw en eer verdoevd
 Staat neermuarts naar de hel de schaal rin zult gaffen.
 Men ziet, behalven u en my, Heer Atlas nog
 Naast alle sorten van personen de Atlas speelen;
 Jong, oud, myd, vrow, knecht, Heer loos divaas, ja alle deelen
 Des Waerelds zullen licht aanvaarden dit bedrog)

Zelf boeren poepen, ook straatloopers, phuggen, hoeren
 Dat sommige Overgheen niet styven dese list
 Is 't beste legengift van Quincampoife twist
 Welks schoffe rykdom of gebrok kan de aard beroven
 Ik wil 't vergelyken by een kegelspel, waar van
 Men onverwacht nog zal de tyd zien zegenpraalen
 Nij heeft geen weerpartij, mitsdien zy alle dwaalen
 Die hem niet nagaan, die de dood doet in de ban
 Gold-noblen: wilt gy dan de heele Waereld luaden
 Op uwe rachten, om de slinkse rykdoms last
 Op u dees windhond, die de haas laat ruaren past
 Of kan u met die moleen duistere schat verzaaden

L'ATLAS ACTIEUX de Papier à la Mode, avec ses complices et le Jeu de Quille du petit TEMS.
 Roi Atlas, he' pourquoy te fatiguer ainsi?
 Permetts qu' Hercules vienne, et te donne assistance
 Et t'aide à soutenir ton charge d'importance
 Quoi qu'on dit, c'est papier ou du vent aujourd'hui.
 Il n'y a en ce temps d'espece si pesante;
 Puis qu'en troc et trafic il pèse plus que d'or:
 Ou, si Bombario enleve le Tresor
 On achète pour l'or l'infamie mechante
 Ami Atlas, on voit (sans conter vous et moi)
 Faire l'Atlas partout des divers personnages
 Riche, pauvre, homme, femme, et sot et quasi-sage,
 Palet, et paisan; le gueux s'enleve en Roi.

Un Cresus devient tot un Irus; au contraire.
 Que quelques Magistrats ne maintiennent pas tout
 C'est le mieux contremine à ces ruineux faits
 Dont la perte importune, ou gain trouble La Terre.
 Te le compare au jeu de quille de ce Tems,
 Depeint par cet enfant, tromfant des Actionistes
 Il n'a point de partie, aiant tous à sa liste,
 (Oui même la mort) qui sautent à ses chants.
 Avides! L'univers portans sur vos epaules,
 Dont la Religion est l'Idole d'argent
 Ce levrier perd son butin c'est ton panchant
 Ah! te mure à la taupe, aveugle en Actions folles,
 S. Civihen.

BY VEELE ZIT DE KEI IN'T HOOFT OM DAT MEN IN DE WIND GELOOFT

Ziet dog hoe rank zijn al mijn leden,
Zo ben ik van de Kei gesneden,
Ik heb niet als alles maar gebrek.
En sta gelijk een malle gek;
Dat ik mijn Pyp te smoken,
Van alle kanten uit gestoken,
Wil zeggen hoe van't Zuider-nest
Men niet als rook en vage op't leest.

Hier in de Land is veel te kyken,
Maar waar zal ik het by gelijken.
Als by een kwaal voor tagtig jaar,
Die in de Stadt van Haarlem waar,
En daar men voor een bloem dorst geven,
Wel Dufent Pond: wie heft zijn leven
Gehoorst? ook zulk een gek getier
Als elk nu doet met Wind papier?
Ik Dokter sta te spekuleren,
Wat heft dient om dees kwaal te weren.

Ei Heerschop ziet mijn Wyff doch aan,
Zy kan door zwakte nauwlyk staan,
En doet staag niet als Acties braken
Hoe zal ik nu aan't Koffie raken?

Hier trekt de Dokter onverschoot,
d' Acties uit Ian gat zyn Poort.

Hier lyktier een geheel t' onvreden,
Om al de schadens laast geleden,
Beveelt zyn Makker t' onder gaan
Om hem die parten uit te slaan.

Al ben ik niet ragt by myn zinnen,
Tis epter tyd om Geld te winnen,
Al wie dien handel maar begint,
Krygt 't Hoof vol rook en ydel wind.

Wat moet men nu al smerten leden,
Die zig zyn gekheit uit laat sneden,
Zo is niet roem dat jong en oud,
Hoeft al de Kei uit hooft behoud.

Ma Ha al myn Acties verlangen
Is staag, om eens den Vail te vangen.

Au my rogt drooghaart onder t' schryven,
Moet ik hier om zo bitter lyen,
Had ik dien handel nooit gedaan
Zou beter met myn faken staan.

Ik maak myn Eijers gloeyent heet,
Maar elk die wagt zig voor leet,
Maar slaat gy villens wyde handen
Hier aan, zo lag ik om je branden.

Ik gryp myn Kak laar by zyn kaken,
Terwijl ik nu niet knyt kan raken
Mijn Actie Kei, die t' gangche hoest,
Van al haar Huisraad heeft beroest,
Kom plaagt my nu by al de gekken,
Maakt meesters die dit kwaal uit trekken.

Krankhoest houdje toch wat stil,
Gy ziet dat ik jon helpen wil,
Maar al zag ik uit Mondert ogen,
Zo is t' nog niet in myn vermogen
Om al dat generaal gebrek
Zo onbesonnen, Dol en Gek,
Te heelen; ik heb nogtans door wandelt
De verelt en altoos gehandelt.

In zulk waar mee men't Geld verbruut
Althans voor my ik scheider uit,
En raade nu die soort van gekken,
Om naar vianen heen te trekken,
Daar menig bange ziel in woont,
En het verlies om niet verschont.

De dood angst is dat hem bekruipt,
Wyl d' Acties hem met stank afkruipt.

Die zo zyn Acties Kei doet dolen,
Behoefst geen Dokter by te halen,
Terwijl een ander, die daar t' schort
Eindig om gehavent wordt.

(5)

ticul gemelt, alle seer gegoede en bequame en ervaren Perso-
nen, 't zy in of buyten de Stadt woonachtig; alleenlyk fullen
de meeste Directeurs moeten woenen binnen de Stadt Moniken-
dam, sullende de meerderheyt van stemmen werden gevolgt, die
gedaen sal mogen werden by Biljetten soo wel als by personele
stemminge.

VII. Voor het toekomende, 't zy by gebreke ofte overlyden
van ymant der Directeurs ofte Hooft-participanten, zullen
de overige levendige Hooft-participanten een Nominatie van
twee Personen by meerderheyt van stemmen maaken, waar uyt
de Heeren Burgermeesteren een sullen mogen verkiesen in des
gebrekendes plaats.

VIII. De seven Directeurs fullen sig met alle haer vermogen
appliceren op de bevordering van het Intrest en Voordeel van
desse Compagnie en vermogen sodanige Commēcie, Naviga-
tie en verskeringe te doen, zelfs de Fondsen ofte 't Capitaal
van de participanten te assureren ofte belenen, soo sy ten voor-
deele van de Compagnie verstaen sullen te behooren; en in 't by-
sonder den Handel op de Oostzee en alle de Plaetsen daer onder
behorende, Schepen uyt te senden op de groote Vischery en
Walvis vangst en Handel in en ontrent de Straat Davids, item
Scheepsbouwerije, Lynslagerije, &c.

IX. De Directeurs fullen jaarlyks voor haar salaris genieten,
soo veel als haer by de Heeren Burgermeesteren ende 25 Hooft-
participanten sal werden toegeleyt, ende de verdere Bedienden,
welke door de Directeurs geoordeelt werden nodig te zyn, sul-
len haer salaris als voren werden vastgesteld.

X. De Directeurs fullen jaarlyks gehouden zyn van haar Ad-
ministratie en bewint rekeninge te doen aen de Heeren Burgermee-
steren en 25 Hooft-participanten, ten tyde als by de Notificatie
in de Couranten sal werden bekend gemaakt, en sullen alle Ge-
intresseerden present mogen komen.

XI. De Heeren Burgermeesteren en Hooft-participanten sul-
len met de Directeurs overslag maaken en besluyt nemen, wat
sal werden uytgedeelt, en sal daer in de meerderheyt van stem-
men werden gevolgt: De Heeren Burgermeesteren en yder der
Hooft-participanten sullen vermogen inspectie te nemen van de
directie en behandeling der saken.

XII. De Directeurs sullen gehouden zyn alle Questien, voor-
vallende, te verblyven aan Arbiters, ten wederzyde te kiesē,
ofte anders voor de Gerechte deses Stads hare saken te laten de-
fenderen, ende de uytspreek van Arbiters ofte 't Vonnis van
Schepen te acquiesceren, sonder te mogen appelleren.

XIII. Burgermeesteren van Monikendam nemen aan te ver-
leenen soo veel Commoditeyt van ledige Plaetsen onder haar Ju-
risdictie, soo Water als Landt, als de Directeurs van nooden,
sullen hebben, mits dat de Dieptens, soo veel nodig, door
de Compagnie sal mogen en moeten werden gedaan: en voort mo-
gen laten maaken Pakhuysen, Scheeps-werven, Lynbanen,
Zaagmolens, &c. sonder daar vooriets te pretenderen, als Landt,
en Stads Gerechtigheden, die een yder Burger schuldig is en be-
talen moet: De Stads Imposten, Stads Waag en Bank van Lee-
ning sullen de Heeren Burgermeesteren mede ten behoeve van
desse Compagnie en ten haren profyte afstaan.

XIV. Alle dese Transporten van Actien in dese Compagnie
sullen telkens moeten geschieden ten overstaan van twee Direc-
teurs in de Boeken van de Compagnie ende daar voor betalen,
van yder Actie van 2000 Guldens, twee Guldens, ten voordeele van
de Compagnie ende 12 stuivers voor den Armen deses Stads,
by den Kooper en Verkooper, wederzyts half en half te beta-
len, sullende yder na de betalinge van de eerste twee per Cento
te boek werden gestelt, en als dan vermogen te negotieren en op
de rug der Quitantien indosseren tot dat de 12 per Cento, voor-
ren gemelt, zyn voldaan, en als dan op de Boeken der Compag-
nie by Transport, als voren, werden gestelt.

XV. Alle Makelaars, waar deselve soude moogen woenen,
sullen haar ordinaris salaris mogen genieten haar aangebrachte
Parthyen, soo wel van de Koopen Verkoop der Koopmanschap-
pen, als van Assurantie en Beleening, &c.

XVI. Yder die genegentheyt heeft in dese Compagnie te par-
ticiperen, vervoege sig tot Monikendam op Donderdag den 22
Augusti 1720. alwaar des Morgens van 9 tot 12 uren, en des
Namiddags van 3 tot 5 uren sal werden gevaceert, ende de
Intekeninge aangenomen by Biljetten en by de Versoekers zelfs
geschreven ofte ondertekent ofte by Procuratie: En werden de

Intekenaars versogt hun Woonplaats duydeelyk en op de kortste
wyse te schryven.

XVII. Benevens de Heeren Burgermeesteren zyn tot Commis-
sarijlen aangestelt Jacob en Pieter Ketel, Pieter Roeloffz. de
Lecuw, Simon Mues, Benjamin Seignette en Claas Ploeger,

*Condition van de Compagnie van Commerce Navigatie en Assuran-
tie tot ALKMAAR.*

Dese Compagnie sal bestaan in de volgende Conditionen:

Als eerstelyk in 12000. Actien ieder a 2000 Guldens, dus te
zamen een Capitaal van vierentwintig Millioenen.

2. Binnen agt dagen na het uitkomen van de Biljetten, waar
by bekendgemaakt zal zyn hoe veel Actien ieder in dese Compag-
nie is hebbende, zal moeten werden gefourneert 3 per cento, en
een maant daar na 2 per cento, en vervolgens van maant tot
maant nog 1 per cento, tot dat in 't geheel 12 per cento zal zyn
gefourneert: alle welke peningen zullen gebragt werden op
het Raadhuys der Stad Alkmaar: alwaar het principaale Comp-
toir gehouden zal werden, om aldaar bewaart te worden.

3. En sullen zo dra de Biljetten (hoe veel Actien ieder is
hebbende) uytgedeelt zyn, deselve Verkogt en Getransporteert
mogen werden; mits dat voor het Boeken van 't eerste Transport
zal moeten gefourneert werden de voornoemde vyf per cento,
zullende anders by de Directeurs geen overteekening werden
gedaan, ende zal aan den Kooper een nieuwe Actie-brief tegen
de oude welke ingetrokken zal worden, gegeven werden.

4. En sullen de Directeurs gehouden zyn (eenige nadere
inleg moetende gedaan werden) haer te adresseren aan haar Ed:
Groot Agtbaren de Heeren Burgermeesteren, dewelke als dande
40. te Eligeren Hooft-Participanten zullen beschryven. omme
daar mede als ook met de Directeuren te overleggen, wat daar
omtrent ten beste en nutste voor de Compagnie zal kunnen ge-
daan werden, sullende met de presenten gebefoigneert en by
meerderheit geconcludeert werden.

5. Iemant na het bekend maken van de Resolutie by haar
Ed: Groot Agtbaarheden, de 40 Hooft-Participanten en de Di-
recteurs genomen, niet op zyn tyd gefourneert hebbende, zal
verbeuren alle zyne Actien ten profyte van de Compagnie.

6. Niemand zal mogen intekenen als in Persoon ofte by Pro-
curatie gepasseert voor Notaris en Getuygen, en daar by op't
ingelevert Biljet moeten schryven zyn woonplaats met een be-
hoorlyk adres waar te vinden is.

7. De Intekening zal gedaan werden ten overstaan van de
Heeren Burgermeesteren, door de Heeren Commissarijlen daar
toe benoemt, beneffens een van haare Ministers, op Donderdag
den 29 Augustus 1720. en de twee volgende dagen, des s'mor-
gens van negen tot twaalf uren, en des namiddags van drietot
vyf uren, binnen 't Raadhuys deser Stad, en zal een ieder tot
Intekeninge werden geadmitteert.

8. Voort verboeken van ieder Transport van Actie zal ten
behoefte van de Compagnie betaalt moeten werden een per mille,
door den Kooper en Verkooper ieder de helft.

9. En op dat deze Compagnie door ervare en voorname Ne-
gotianten mogte werden gemanieert zo hebben haar Ed: Groot
Agtbaarheden geresolveert, dat 'er sullen zyn agt Directeuren
waar van ten minsten drie tot Alkmaar zullen moeten woenen.

10. De gemelte agt Directeuren sullen geeliceert werden door
veertig van de principaalste en voornaamste Negotianten, als
Hooft-participanten, die haar Ed: Groot Agtbaarheden zoo dra
mogelyk is na de gedane Intekening uit het gros van de geq ual-
ificeerde Intekenaars, zonder aansien van Persoonen zullen ver-
kiezen.

11. Welke voornoemde 40 Hooft-Participanten ten overstaan
van de Heeren Burgermeesteren sullen moeten verkiezen de er-
varenste en capabelste Negotianten die te vinden en in deze Comp-
agnie als Hooft-Participanten geinteresseert zyn, Mahnen van
goede Naam en Faam, die ten besten van de Compagnie de
Commerce en Navigatie zullen kunnen dirigeren, en 't werk
van de Assurantie verstaan.

12. Naar het overlyden van een van de Directeurs zal aan de
voorsz. Hooft-Participanten ses weken naar het overlyden by
Missive geadverteert werden, den dag tot het eligeren van een
nieuwe Directeur, als wanneer deselve ten overstaan van de
Heer Hooft-Officier, den Heer President Burgermeester, en den

16
(6)
Heer President Schepen, uyt een Tas of Busse zullen trekken yder een Billet, waar van 'er vyftigh zullen zyn met het Nummer 1, 2, 3, tot 15 incluys, welke vyftien Hooft-participanten ilico zonder uyt de kamer te mogen gaan, zullen moeten maken een Nominatie van 3. getal, en dezelve als dan presenteren aan de Heeren Burgermeesteren, die daar uyt een tot Directeur zullen eligeeren.

13. Dese Directeuren fullen geauthoriseert syn soodanige Navigatie en Commerce soo binnen als buyten 's Lands te mogen doen, als zy ten nutte en beste van de Compagnie fullen oordeelen te behooren, en haar Schepen hier binnen 's Lands te laten maken, Repareeren en Havenen als met het meeste profyt van de Compagnie sal overeenkomen: ook fullen deselve mogen assureren, Wisselbrieven Disconten, als anders, waar op en hoe zy het voordeeligt voor de Compagnie fullen bevinden, 'tzy tot Amsterdam, Rotterdam, of in eenige Plaatsen daar eenige Assurantie &c. te bekomen zyn.

14. Ende op dat dit alles tot genoeg van een yder moge werden verrigt, fullen alle Questien (indien deselve door de Directeurs niet kunnen werden beslist) gelaten werden aan personen haar des verstaande, by Partijen wederzyts te kiezen: En in cas den anderen niet mogten verstaan, de Questien door Schepenen der Stad Alkmaar moeten werden gedeceideert, fullende de Compagnie van der zelve Vonnis niet mogen appelleren: latende egter aan Partye open de verdere weg van Justitie.

15. De Directeuren fullen gehouden zyn, alle dagh hinc inde malkanderen te moeten schryven, wat partijen 'tzy van Commerce, Assurantie, Disconten of Beleening by haar syn gedaan, en aan 't Comptoir van de Compagnie alhier, alle Maanden een staat te geven van haar Ontfang en Uytgaaf: en wyders alle ses Maanden provisionele Rekening te doen, ten overstaan der Heeren Burgermeesteren; ende alle Jaren een generale Rekening en Uytdeeling van de Profyten, ten overstaan van Haar Ed. Groot Agtbaare: en alle de voorsz. 40, en andere Hooft-participanten en Geintresseerden; waar toe eens voor al een præcise Dag sal werden vastgesteld; op welken Dag Haar Agtbaare mede fullen suppleeren het vacerende getal van de 40. Hooft-participanten.

16. De Directeurs fullen genoodsaakt zyn ten allen tyden voor de Heeren Burgermeesteren des gerequireert, open te leggen haare Boeken, en vise van de Gelden (in Kas zynde) te geven.

17. Niemand zal mogen Hoofd-Participant zyn die minder in eygendom besit als 20 Actien, ieder à 2000 Guldens, en niemand sal meerder mogen intekenen als 25 Actien, monterende te samen 50000 Guldens, dog niet minder als een Actie van 2000 Guldens.

18. Eindelyk blyft aan de Hoofd-Participanten gereserveert, om op haare samenkomsten tot Alkmaar, ten overstaan van de Heeren Burgermeesteren in de bovenstaande Articulen de Commerce en Navigatie &c. des noods door meerheid van stemmen veranderinge te maken, af of by te doen, 't geen zy ten besten van de Compagnie raadzaam fullen oordeelen.

DE wyl de verscheidenheid der Landschappen, verschillende bewegingen aan de inwoonderen veroorsaken, elk naar haaren aard en eigenschap haar bestaan en onderhoud soekende, soo is 't dat d'inwoonderen van Nederlandt, gemerkt de kleine uitgestrektheid, en de volkrykheid van dien, zig niet in staat bevindende met den Land-bouw haar te kunnen ernceeren, al in vroeger tyden haar hebben begeven tot den handel met hare Nabuuren, en vervolgens haar berugt gemaakt in alle oorden der wereldt, door haare Scheepvaart en Visseryen te water, en Fabriquen te lande, 't welk by veele als nog met vrugt en voordeel werd geexerceert, dog de tyd doende zien dat een 'tsamengevoegt lighaam met meerder vermogen de saken kan poussieren dan een enkel lidt, soo zyn de Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stadt Edam, met approbatie van de Vroedschap dier Stadt naar 't voorbeeld van andere en op 't verzoek van eenige voorname Kooplieden, te rade geworden, aldaar toe te staan, en te doen uitschryven, een Commerce, Navigatie en Assurantie Compagnie, &c.

Welke uitschryving reets geschied zynde, dog de Conditien in allen deele niet soo approbabil voor kwamen, als wel by veele

geintresseerde word verlangt, soo is 't dat die Conditien als nu zyn vast gesteld als volgt.

1. De Gemelte Compagnie sal bestaan in 16. Millioenen Capitaal, 't welk sal weesen verdeeld in 8000 Actie van 2000. gl. Capitaal.

2. Yder Persoon is geadmiteert niet minder als een, en niet meerder dan twintig Actien te mogen intekenen.

3. Niemand sal verplicht zyn meer te betalen als zyn ingeteken-de somme.

4. Dat yder Intekenaar gehouden sal zyn, agt dagen na de Intekeninge, by provisie in handen van de Directeuren, door de Heeren Burgermeesteren daar toe aangesteld te betalen in gere-den gelde 2. Percento van het ingekent Capitaal.

5. De Compagnie sal werden gedirigeert door vyf voorname en ervaren Kooplieden, waar onder altyd fullen moeten zyn ten minsten drie Burgeren van de Stad Edam, en alle vyf aldaar haar woonplaats houdende.

6. De eerste Directeuren, zyn door de Heeren Burgermeesteren, voor de intekening, op een behoorlyk tractement na 't exempel van andere diergelyke Compagnien aangesteld zonder nominatie, en fullen naderhand by vacature uit een nominatie van drie Personen, door de Directeuren en Hoofd-participanten (welke fullen zyn die vyf Actien fullen besitten) te formeemen, geëligeert werden.

7. Zullen de Intekenaars gehouden zyn een maand na 't eerste fournissement te betalen 1. percento, en soo vervolgens van maand tot maand, tot 12. maanden toe, alsoo in alles bedragende 14. percento van 't ingeschreve Capitaal.

8. De Intekening en betaling der voorsz. 2. percento, sal gedaan worden aan de voorsz. Directeurs, ofte van haar gequalificeert, ten overstaan van de Heeren Burgermeesteren deser Stad, en fullen de Quitantie van de ontfangene penningen, by twee van de voorn. Directeuren moeten wesen getekend.

9. Dat de inleg penningen, ofte die, dewelke naderhand soo van Commerce als præmie van Assurantie als anders ontfangen fullen werden aangelegd tot sodanig gebruik als de Directeurs van de voorsz. Compagnie met meerderheid van stemmen best fullen oordelen, tot voordeel en wel zyn van gemelte Compagnie te strekken.

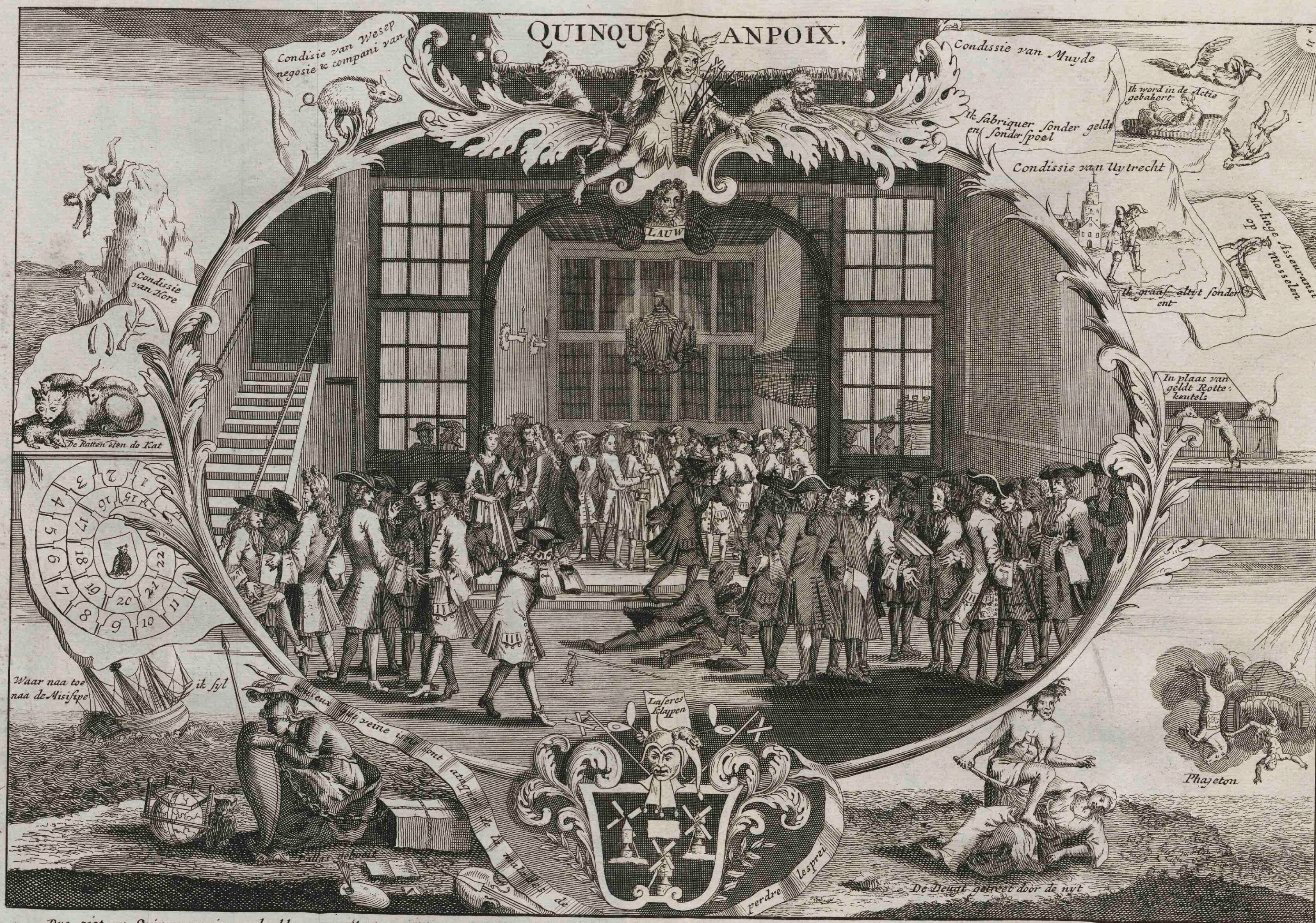
10. De Directeurs van de voorsz. Compagnie zullen hebben de magt en faculteyt niet alleen om op alle soorten van Scheepen en Koopmanschappen &c. te assureren, Wissel-brieven te desconten, en Koopmanschappen te beleenen, (waartoe zy dagelyks zullen vaceren zoo in deze Stad als elders daar zy zulks dienstig agten) maar wel inzonderheid Schepen uyt te zenden naar Groenlant, de Straat Davids, op den Haring-vangst, Noorwegen, d'Oostzee elders, de Scheepsbouw te exerceren, en verder alles te doen daar de Directeurs het meeste nut en voordeel voor 't gemene wel zyn in zullen beoogen.

11. Alle questien en verschillen, die ter zaake van assurance of andersints zoude mogen ontstaan, zullen ter decisie werden gestelt van twee neturale personen haar dies verstaanden, wederzyts te kiezen, of finalyk werden beslegt door de Heeren Schepenen der voorsz. Stadt zonder dat van derzelve vonnissen en dispositien zal mogen werden geappelleert, in geenderhanden maniere, zullende ten aansien van de assurance ten principale agt genomen worden op de Wetten, Placaten en Ordonantien van de Kamers van assurance der Stede Amsterdam en Antwerpen.

12. Dat de Directeuren van de voorsz. Compagnie de eerste reekening van ontfang en uitgave aan de geintresseerde zullen doen, een jaar na de intekening, en vervolgens van half tot half jaar, waar van 'telkens in de Courante notificatie sal werden gedaan.

13. Dat alle de geintresseerden jaarlyks vier ten honderd van haar ingelegde Capitaal zullen trekken, te betalen alle half jaren, welke intrest zyn aanvang sal nemen met den dag van den inleg, en boven dien zal nog aan de geintresseerden jaarlyks uidelinge werden gedaan pro rato de voordeelen die de Compagnie zal behaalt hebben.

14. Het sal aan de Directeurs vry staan, indien zy zulks goet vinden, een nader inlage te vorderen, dog niet eerder als 6 maande na de laatste betaling, en niet meerder als 10 percento met een jaar stilstant, en zoo tot den eynde toe, van welke in-geleg

Dus ziet gy Quinquenpoix verbeeld,
Vol Actienarren, uit wier wezen,
De vreugd of blydschap is te lezen,
Naar dat de hoop op winst hen streeld.
Wat is 'er druk, men dringt elkander,
Ia 't schynt zy yv'ren op hun best
Om winst te trekken, de een van d'ander,
Tot dat zy op het lange lest
Nog naar Vianen zullen trekken,
Gelyk veel windtge Gekken,

Merkuur vliegt in het narre kleed
Vast naar de gravers en de knijers,
Daar men der een leid in de luyers,
Terwyl de zon te brandend heet
Voor Ikarus zyn wasze vlerken,
Nem neer doet ploffen in de zé,
Waar 'op de Rotten zig versterken,
Om 't Actie kofferij, eens mee
Op 't aldernaawste te door kyken,
Daar zy gaan met de Acties stryken;

Terwyl zy op hun voorspoed trots,
De kat zelf ratten by hare ooren,
Daar een, die 't alles heeft verlören
Als dol springt van een hoge rots,
Eer zy zyn wieken verder snuiken,
Om zyn verlören schat en geld,
Weer uit de Zuidzé op te duiken;
Wyl Pallas deerlyk vast gekneld,
De Wêrld ziet het anders 't boven,
En kunst en Koopmanschap ontroven.

Hier treed de Nyd de Deugd op 't hart,
Daar word een Faëton geslagen
Door 't blixmen uit zyn zonne-wagen;
Een spiegel, die 't Kristal zelf tart
Voor de Actie Heeren, die hun wapen
Hier dus zo groots te pronk zien staan,
Wyl zy zig aan den schyn vergāpen
Van niet, van Rook, van Wind, van Waan,
Om eens in 't midde van hun brallen,
Met Faëton ter neer te vallen.

De KERMIS-KRAAM, van de ACTIE-KNAAPEN, Schaft vreugde, en droefheid, onder 't Kaapen.

Verklaaring op de Print door PHILADELPHUS.

Bedrog dat zich aanminnig toond
Schoon 's biezend Slangen nest baar kroond
Het hoofd voerd luytigjes den toom
Zy mend vergifte padden loon
In 't kruipen maar ten barstens dik
En groot geworden in het sluk
Van Franche poelen, daar de dood
In moordery en hongersnood
Woed in het bitterste geveraar
Straks treft dit ook den Londenaar
Naar zaaid het paddenspeg ten buit
Voor Goudinslokkers door de Zuidt
Een kanker en eer pest in 't Ryk
Terwyl die lucht uit Actieslyk
Getrokken over zee en land
Heen vliegt en Holland steekt in brand
Nu aast de Rotte eerst op die vlam
De pest onsteekt tot Rotterdam

En vloed door Schiedam en ter Gouw
Noord en Zuidholland heen hoe rouw
En wild ook de Actiehandel moord
By Zeeuw by Vries aan de Vzel boord
Verneemt men best hier te Amsterdam
De konstige Estnaald wist hoe gram
Het Hemelsche Gerecht zich toond
Naar t kwaad altoos zyn meester loond
Op de Actievaagen zit vooraan
Held ondeugd met zyn Actie Vaan
De Steeden lachen in er vaist
Terwyl men Amstels geldje luist
En Heintepik een zot die LAW
En log en loom, en Actie slaauw
Veel Acties uitbraakt, nieuwe wind
Van agter inblaast t volk verblind
Door Goudzucht grypt en trekt en rukt
De nullebriefjes, yder plukt

En haakt er nu ten roof ten prooy
Gints staat de Beurs van Quincampoix
In de onkruid zaayer, maar hoe stout
t Geweld is, de Amstelsche Herout
Dyft al dat jucht ten noortwaard uit
Fluks vliegt, en Rykdom, Schat, en buit
Als damp en velle rook daar heen
De Zedigheid toond aant gemeen
Dat alles haast zal zyn gedaan
En weer op de onde velen staan
Maar 't graauw aan tmuilen rukt de kraam
Van de Actie venter als insaam
En voor den Ambachtsmans de dood
Om van de waag staat stil ontbloot
Van overzeesche Koopmanschap
Uit de Actiehandel zuigt men knap
de konst van Zand tot Vloerbaar nat
Te Maalen en in Utrechts stad

De Schepen over berg en Hei
Te voeren heen t'geros, t'gerev
Van ryke dierven maaktse kaal
Tot dat men langs t'bordeel onthaal
Weer opduikt naar het Apenland
De vrucht van t' eerst gestoolen plant
De trits van Steeden voor de Poort
Verfoeid de Roofzieke Actiemaord
En word daar door ten prys en lof
Geplaatst in t blinkend Starrenhof
Lupyn verhoord Mercuur zyn klagt
En bund in de duist'g duist'g nacht
Het Actiegild, terwijl de Zon
Te klaar voor zotte Phaeton
Den gek te stout in zyn bestaan
Ziet storten in den Eridaan
O Hemel dat ons land vooral
Bevryd zy voor een vender val
En de Eed'le Koopmanschap doch hier
Herbloeye smeekt de Batavier

gelegde penningen al mede intrest zal werden betaalt, als Art-
kel 13 is gemeld.

15. Ook zal 't aan de voorsz. Directeurs vry staan, indien zy
zulks nodig fullen agten, twee Commissarissen mitgaders twee
drie Boekhouders en een Cassier, op een behoorlik en redelik
tractement, tot haarder assistencie te mogen verkiesen.

16. De intekeninge ten vollen gedaan zynde zal boven de ses-
tien Milioenen geen intekeninge mogen geschieden.

17. Ende ingevalle yemant ten tyde als'er fournissementen zul-
len moeten geschieden, mankeert te voldoen, zullen de Actien
van den gebrekige met het reeds betaalde ten behoeven van de
Compagnie wezen vervallen.

18. Voor yder transport van Actie sal ten behoeve van de Com-
pagnie moeten werden betaalt een pr: mille door den Koper en
Verkoper yder de helfte.

19. De Compagnie behout aan haar de magt, om in kas dat
de inschryvinge meerder komt te bedraagen als het Capitaal in
't eerste Arttykel gemeld, van een yder zyn somme te vermin-
deren of uyt te laten als zal vereyft werden.

20. En tot commoditeit der Transportanten, zullen zy ver-
mogen de Recepissen behoorlyk ge-endorceert over te zenden,
zullende als dan een nieuwe Recepis van de overboeking aan haar
gezonden worden, mits daar voor betalende een gulden, welke
koste zoo van 't transportere als de Recepis, franco daar nevens
boven het een pr: mille, moet gezonde worden.

*Opregting van een Compagnie van Commerce en Navigatie, binnen
de Stad MEDENBLIK, met Consent van de Heeren Burger-
meesteren en Regeerders der selver Stad.*

VEele kundige en voorname Negotianten ernstelyk gelet
hebbende op de Inschryvingen gedaan in sommige Steden
dezer Provincie, tot opregting van een Compagnie van Assuran-
tien, welkers Actien tot nu toe zeer door yder een werden be-
geert, daar nogtans in der selver Projecten geen reële of vaste
gronden kunnen werden gelegd; gemerkt de wisselvalligheden
van schaden en winsten. Verlekt zynde, dat de Commerce
en Navigatie altyd zyn geweest het bestaan der Ingesetenen, en
het steunfel deser Landen; En bygevolge dat men met meer fon-
dament van winst en voordeel soude kunnen opregten een Com-
pagnie van Commerce en Navigatie; geconfidereet de goede
situatie, de nabyheyt van de Zee, de securiteyt van de Reede, en
welgestelt heyt van de Haven der Stad Medenblik, waar omtrent
de voorschreven Stad, boven alle andere Steden van de Provincie
van Holland exelleert, welke Havens beneffens de mond van de
voorn: Havens, de Heeren Burgermeesteren en Regeerders aan-
nemen altyd te zullen houden ter diepte van het Vlaak, als mede
de Minagie van Pakhuysen, en andere onkosten, soo hebben zy
met goetvinden en permissie van de Heeren Burgermeesteren en
Regeerders binnen de bovengemelde Stadt Medenblik, opgerecht
een Compagnie van Commerce en Navigatie, om door haar on-
derneming, een goede uytdeling aan de Geintesseerdens te
kunnen doen? op de navolgende pointen.

1. De Compagnie sal bestaan uyt 16. Miljoenen Capitaal, 't
welk sal werden verdeelt in 8000. Actien, yder van 2000. Gul-
dens Capitaal.

2. Yder Persoon zal geadmitteert werden, niet minder als
een, en niet meerder als twintig Actien te mogen intekenen

3. Yder intekenaar zal gehouden zyn binnen 8. dagen na de
intekening, in handen van de Directeuren, door de Heeren Bur-
germeesteren en Regeerders der voorsz. Stad, daar toe aange-
stelt, ten overstaan van de voorn: Burgermeesteren en Regeer-
ders, ofte wel van twee Commissarissen daar toe by de voornoem-
de Burgermeesteren en Regeerders te Nomineren te betaalen, in
gereden Gelden, twee percento van haar ingetekende Capitaal,
onder behoorlycke Quitantien, ten minsten hy twee van de
voorn: Directeuren getekent.

4. En zullen geen Actien mogen werden getransporteert, als
na de 4 Percento sal zyn voldaan aan de Directeuren tot Meden-
blik, 't gunt zy lieden op den eerste inleg kunnen en mogen be-
talen soo nogtans dat het aan haar in 't vervolg van den inleg sal
valideren.

5. De Compagnie sal worden gediregeert door 5. Directeuren,
zynde Koopluyden, van welke altyt fullen moeten syn 3. Bur-
gers van de Stad Medenblik, en alle 5. aldaar haar woonplaats

(7)

houden, en fullen de Directeuren alle particuliere handel, Ne-
gotien, Commertien, Assurantien, als mede ampten moeten qui-
teren, en haar tot de saken van de Compagnie alleen appliceren.

6. Voorden Eerste fullen de Directeuren door de Heeren Bur-
germeesteren en Regeerders der voorschreven Stad, aangestelt
worden sonder Nominatie, en naderhand uyt de nominatie van
drie Persoonen, door de Directeuren en Hooft-participanten
(welke zullen zyn die 5. Actien zullen besitten) te formeren,
worden geëligeert.

7. Sullen de Intekenaars gehouden sijn binnen een maand na
de intekening, te betalen 1. percento en soo vervolgens van
Maand tot Maand, tot 12. Maanden incluyt, de gebrekige in
het fournieren vervallen hun Actien ten Voordelen van de Com-
pagnie.

8. Dat de inlegpenningen, of die, dewelke naderhand soo
van Commerce, Premie van Assurantie, als anders, ontfangen
fullen werden, tot sodanig een gebruyk fullen werden aange-
legt; als de Directeurs van de voorschreven Compagnie met meer-
derheyt van stemmen, best fullen oordeelen, en ten meesten voor-
deelen en wel zyn van de Compagnie te kunnen strekken.

9. Dat de Directeurs fullen hebben de magt en Faculeyt, niet
alleen om alle soort van Schepen, Koopmanschappen, Huyfen
&c. te Assureren, Wisselbrieven disconteren, Koopmanschappen
beleenen, maar insonderheyt, om Schepen aan te bouwen of die
te koopen, ende deselve te senden naar soodanige Havens, Kus-
ten en Plaatsen, als nodig fullen bevinden, en voorts te doen 't
geen zy lieden ten meesten nutte van de Compagnie zullen oor-
deelen.

10. Dat de Directeurs gehouden zullen zyn 's jaarlyks soo veel
uytdeling te doen, als by hen lieden benevens de gequalificeer-
de Hooftparticipanten, ten overstaan van de Heeren Burgermees-
teren en Regeerders der selver Stad, ofte wel desselfs Gecom-
mitteerde, na bevind van saken zullen bevinden te behooren.

11. Dat de Directeurs van de voorschreven Compagnie, haar
eerste rekening van alle Ontfang en Uytgaef aan de Geintresseer-
dens, ten overstaan als vooren, fullen doen op den eersten Woens-
dag na den 15. van de Maand May 1722. en voorts van Jaar tot
Jaar, in het doen van hare Rekening, op den geprefigeerde dag
continueeren.

12. Het sal den Directeuren, ten overstaan van Burgermees-
teren en Regeerders voornoemt, vry staan, indien zy zulks mog-
te goet vinden, een nader inleg te vorderen; dog niet eerder als een
Jaar na de eerste betaling, en als dan niet meerder als 10. Percento
in 't Jaer.

13. Dat in de voorschreven Compagnie niet fullen werden aan-
genomen, eenige Biljetten ofte intekeningen, ten sy die door de
intekenaars self ofte desselfs volmagtigde, blykende by Acte No-
tariaal zullen zyn getekent.

14. Voor Yder transport van Actie sal ten behoeve van de
Compagnie moeten worden betaald, twee per mille, door de Koo-
per en Verkooper yder de helft.

15. De Directeuren van de voorsz. Compagnie behouden aan
haar de magt, omme in geval de inschryvinge meerder quam te
bedragen, als het uytgeschreven Capitaal van 16. Millioenen, de
ingetekende Somma te mogen verminderen en reduceren, ter
Concurrentie van het uytgeschreven Capitaal.

16. De intekening sal geschieden, op Woensdag den 28. Au-
gusti 1720. 's morgens de klokke tien uren op het Casteel tot
MEDENBLIK, alwaar gestelt sal zyn een Bos, in de wel-
ke een yder met zeer veel faciliteyt zyn getekende briefjes zal
kunnen brengen, zonder dat aan imand eenig Acces tot de Bos sal
worden geweygert, de intekenaars werden versogt beneffens hare
namen ook te stellen haare Woonplaatsen waar en hoe best zyn te
beschryven.

*Project van een Compagnie van Commerce, Navigatie, Assuran-
tie en Vischerie der Stad Enckhuysen.*

Burgermeesteren en Regeerders der Stad Enckhuysen, hebben
de in overweging genomen het gepasseerde in alle Steden van
ons Quartier, aangaande het opregten van Commerce, Navi-
gatie en Assurantie, en confiderende haar Ed: Stadt op verre
na geen van de minste, maar eene der voornaamste en wel-gele-
genste Zee-Havens van Noord-Holland en dus bequaam om met
immers, ja meer fundament als andere Steden, en zoodanige Com-
merce,

Compagnie van Commerce, Navigatie, &c. op te regten: hebben geoordeeld haar Ed: Stadten Inwoners te kort te doen, indien zy dezelve (op't voorbeeld van zoo veel andere Steden) niet met het zelve voorrecht begunstigen: Derhalven hebben haar Ed: na rype deliberation, geconsenteert en toegestaan het oprichten van een generale Compagnie van Commerce, Navigatie, Assurantie, Vischerye, &c. om door een zamengevoegde Macht en Capitaal, beneffens de wyze en voorzichtige directie van ervaren en verstandige Kooplieden, door Reële Commerce en Navigatie (als zynde het steunfel en groote Middel tot het bestaan dezer Landen) hare Ingezetenien, en die geene, de welke van de Commerce en Navigatie dependeeren, te doen floreeren, de Inkomsten van Stadt en Landt te helpen vermeederen, en aan de Geintresseerdens een considerabile Uytdeeling te kunnen doen; en dat op de volgende Conditien.

Iste Articulus.

Het Fonds of Capitaal dezer Compagnie zal bestaan in 10000 Actien, yder 2000 guldens, makende een Capitaal van 20 Millioenen, waar van zal betaalt werden 12 en een half per Cento, in de onderstaande Termynen,

2. Twaalf dagen na dato van de uytgevinge van de Recepissen, zal betaald werden 2 per cento van de intekeninge, waar van Quitantien zullen werden gepasseert door de Directeurs van de Magistraat daar toe te nomineeren, gelyk medetwee per cento, een Maand na dato als vooren voldaan zal moeten werden, en wederom na den tyd van een Maand daar na 1 en een half per Cento, en vorders nog 7 agter een volgende Maanden, yder Maand een per cento, tot dat in 't geheel de voorsz. 12 en een half per Cento zal wezen betaald, van welke voorsz. eerste twēde, en derde termyn van voldoeninge aan deze Stad ofte Regeringe zal worden uytgekeert, tot het wegnemen van de Sandplaat, en wat verder tot facilitering van de commercie dependeert, en zomma van 2 en een half per cento.

3. Niemand zal minder als 2000 Gls. zynde een Actie, of meerder als 50000 Gls. zynde 25 Actien mogen intekenen.

4. Die geene welke ter gestelder tyd in gebreke blyvende gefixeerde inlagen te doen, zo wel de eerste als de laatste te betalen, zullen daar door van haar Actien verfteken zyn, en dezelve tot gemeen profyt der Compagnie publicq verkogt werden.

5. Naar de voldoeninge van de bovengenoemde termynen, zal van de Geintresseerdens geen verdere inlaag gevordert worden, als met het goedvinden van Directeuren en Hoofdparticipanten.

6. Zullen geen Actien mogen werden getransporteert als na dat de eerste termyn van 2 per cento aande Directeuren tot Enchuyfen zal wezen voldaan.

7. Hoofdparticipanten zullen zyn die genen, dewelke 25 Actien ofte 50000 gls. by de Compagnie geintresseert zyn.

8. Wie eenige onderneminge of Projecten van voordeel aan de Compagnie zal komen te proponeeren, en dat het zelve door de Compagnie word geampteert, en van succes bevinden, zal daar van raisonnabel werden gerecompenseert, zo als na verelysch van zaken bevonden zal werden te behooren.

9. De Heeren Burgermeesteren zullen na de Intekening verkiezing doen van vyf Directeuren, alle ervarenen, deffige, en op de Negotie zig wel verstaande Heeren, welke alle tot Enchuyfen woonachtig sullen moeten zyn, en naderhand by vacature van dezelve uyt een Nominatie van drie perfoonen, door Directeuren en Hoofdparticipanten te nomineeren.

10. Deze Heeren Directeuren zullen zig geheel ten dienste van de Compagnie overgeven, en geen Negotie direct of indirect mogen doen, mids aan haar een redelyk pensioen by meerderheid van stemmen, door Hoofdparticipanten te stipuleeren, zal werden toegelegd.

11. Voor yder Transport van Actie zal ten behoeve van de Compagnie betaalt moeten werden een per Mille, by de koojer als verkooper, yder de helfte, om daar uyt de kosten van de Directeurs als anders te vinden.

12. De Directeuren zullen alle Jaren præcys ten overstaan van de Heeren Burgermeesteren der Stadt Enchuyfen en de Hoofdparticipanten, doen behoortlyke Rekeninge van haren ontfang en uytgave, de gedane Winsten opmaken, en daar van de uytdeeling pro rato reguleren, en aande geintresseerdens uyt te keren, waar van 't eerste jaar zal wezen in May, 1722.

13. De Compagnie behoud aan zig de magt, om ingevalle de

Intchryvinge boven de 20 Millioenen mogten importeren, yders ingetekende somme te verminderen, zo als bevonden zal werden te behoren, en waar in men niet eenzydig, maar na gemoede en redelykheit sal te werk gaan.

14. De Intekeninge zal moeten geschieden by den Persoon zelfs, ofte wel by zyne Handtekening met designatie van de plaats waar dezelve woonachtig is.

15. De Intekening zal geschieden op Woensdag, den 4 September, 1720. op den Raadhuyze dezes Stads, 's morgens de Klokke negen uren.

CONDITIE waar op met goetvinden van de Magistraat van 's Gravenhage, aldaar sal werden opgereg, een Compagnie van beleninge, discontering van Wisselbrieven, Assurantien, en andere handelingen.

I.

Het geheele Capitaal sal bestaan in thien Millioenen.

II. Verdeelt werden in vyf duysent Actien, ieder tot twee duysent gulden, of thien Actien en niet meerder dan twintigh duysent gulden, of een actie in te tekenen.

III. Aan de Directeurs, sal by het te boek brengen van yder Actie, by aanschryvinge bekend te maken, betaalt werden twe percento, twe maanden daar aan gelyke twe percento, van de intekeninge, fullende den Intekenaar vry staan, de gehele vier per cento te gelyk te voldoen.

IV. Dat agt Directeurs alle in den Haag woonachtig, by de Hoofdparticipanten sullen aangestelt werden, by meerderheit van stemmen.

V. Het sal aan de Directeurs vry staan, na bevindinge boven de voorschreve vier percento, nogh een termyn van gelyke twe percento in te roepen, fullende alle verdere inroeping, niet anders als by meerderheit van stemmen, van hoofdparticipanten, waar voor geen andere sullen werden gehouden, als die thien Actien of twintig duysent gulden, op desselfs naam inde Compagnie herideert, vermogen te geschieden, die daar toe veertien dagen te voren sullen werden geadverteert, dooraffictie van Biljetten alhier in den Hage en Couranten.

VI. Die binnen veertien dagen na gedane advertentie, de respectie Fournissemten niet komt te voldoen sal vervallen van desselfs regt en Actien, die komen sullen ten profyte van de Compagnie.

VII. Gelyk yder sal hebben de vryheid, zyne Actien te mogen Abandonneren nogtans eenige restitutie van gedane Fournissemten te mogen eischen, blyvende alle deselven ten voordele van de Compagnie.

VIII. Alle ontfang, en uitgave sal geschieden op de naam der Directeuren, en Quitantien en anders gegeven werden, door twee van deselve getekend.

IX. De Directeurs sullen mogen Assureren, Wisselbrieven Disconteren, mitsgaders beleenen alderhande effecten en goederen, uitgesonderd sodanige die by de Stadsbank alhier worden beleent.

X. Alle jaaren sal behoortlyke Rekeninge geschieden, en veertien dagen bevorens, by de Couranten werden geadverteert.

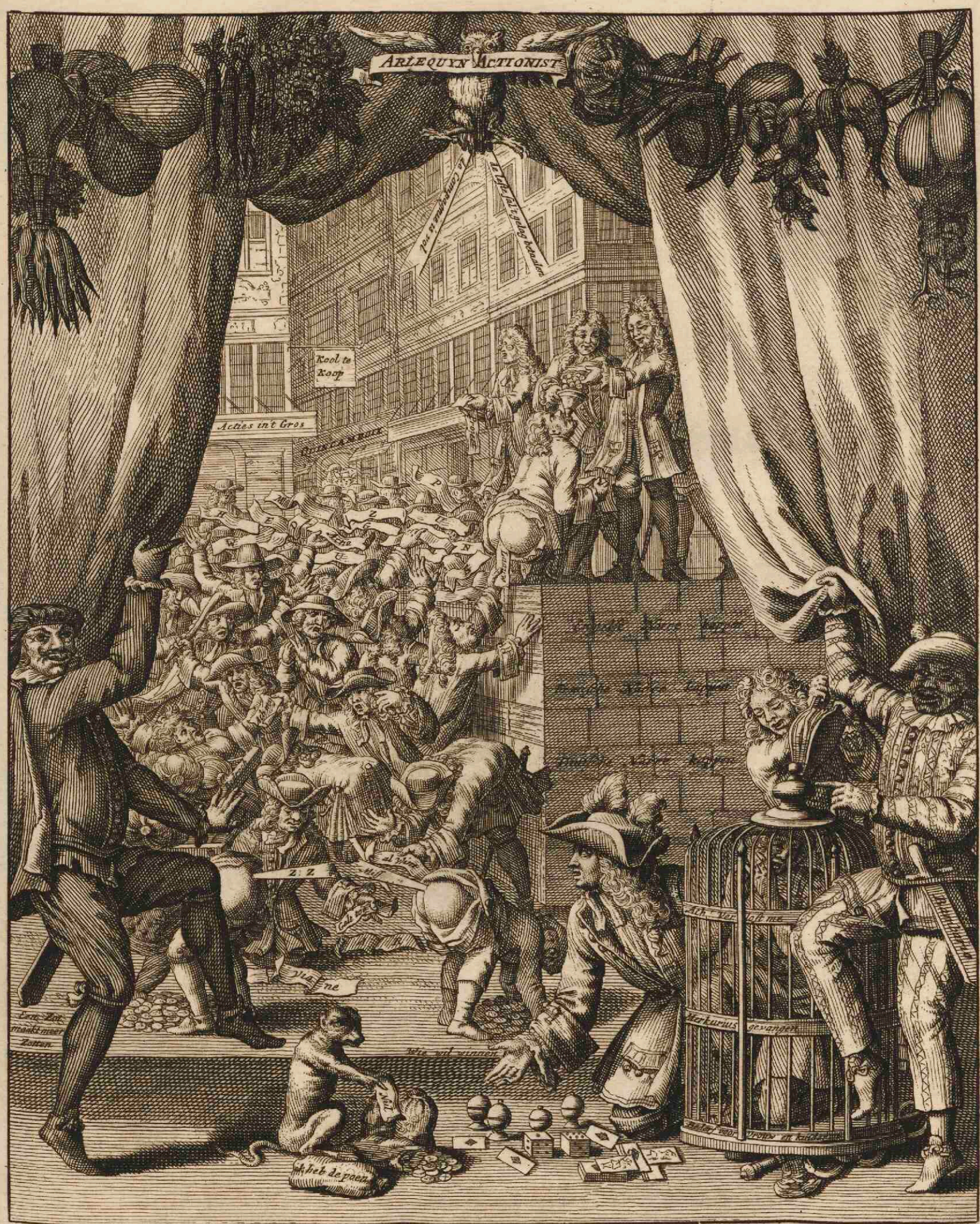
XI. Indien meerder als het voorschreven Capitaal van tien Millioenen in getekend is, sal vrystaan eenige intekeninge te verminderen, ook Biljetten te rug te senden na bevindinge.

XII. Men sal de Intekeninge doen op geschreve, of gedrukte Biljetten, welke gedrukte te bekomen sullen zyn, by Levyn van Dyck, Haagse Drukker in de Boeckhorstraat, fullende voor yder Biljet werden betaald een stuiver.

XIII. De voorschreve Biljet behoortlyk getekent, met designatie van woonplaats, sullen werden gestoken in een Busse, ten dien einde te stellen op den Nieuwe Doele alhier, ten overstaan van Heeren Commissarissen, op den derden en vierden September 1720. Aanstaande, 's morgens van elf tot een uur, na de middag van drie tot vyf uren.

XIV. Die in de voorschreve Compagnie sullen blyven, sullen in Persoon of by behoortlyke Procuratie de tekeninge in 't Compagniesboek gehouden zyn te doen, binnen den tyd in de Biljetten aan dezelve toe te zenden geprefigeert, en betalinge te doen als voor Articulus drie, op verbeurte van des selfs regt op de Actien, en sal daar beneven voor ieder Actie, ten behoeve van den Armen worden betaald elf stuivers.

XV. Van ieder Actie die getransporteert sal werden, sal t'elkens

1. Siet hier Mynheer de Directeur,
d'Onnooselen brengen int getreue,
Om listen en bedrog te pleegen,
Door Eygenbaat ten top gesteegeen.
2. Dees Boer gelyk al tandere soort,
Door hoop op winste aangespoort,
Die geeft nu alle hoop verlooren,
Van winst op Wortelen van Hooren.
3. Dees Boggel mee Wind handelaar,
Maakt van zyn bult een lessenaar,
Om Acties in te laten schryven,
En Wind-verkoopers te geryven.
4. Dees Nar genoeg van Harsens blos,
Die wil inswelen een Karos.

5. Siet een mislukt Student zig reppen,
Om Huysen uit een pot te scheppen,
Dag vind Speel-kaarten in de pot,
Waar door hem ider een bespot.
6. Verwond alleen een Heere knecht,
Van't Wind verkoopen onderregt,
Die wel eer plagt een heer te wesen,
Toen de Acties nog wat sterker wesen.
7. Dees Simus die sterk in Acties doed,
Ontvalt terwyl Paruyk en Hoed,
Zoo bezig is hy met het loopen,
In't heedendaagse Wind-verkoopen.
8. Dees Luffrouw met haar brief die segt,
Dat zy in Hoorn veel liever legt.

Als in Enkhuyzen om soo schatten
Te winnen, goed voor die tberatten.
9. Dees Boer die schiept veel meer pleyzier,
In beesten koopen als papier.
10. Dees siet als desperaat bedroogen,
Zyn Acties in een rook vervloogen.
11. Dees set een Verre-kyker by,
Naar't zien weg graaven van de Hey,
Waar door men veyl met alle waaren,
Zal in de nieuwe Haaven vaaren.
12. Dees droevige Actionist,
Sit op een leeg gemaakte kist,
En voelt met groote smert zyn handen,
Door't branden van de Acties branden.

13. Een droevige die door zyn Vrakw,
Getrooft werd in zyn druk en rouw.
14. Dit Dolhuys sluyt een Negotieerder
In wind, en hy verwacht er meerder,
Hem komen reeds twee knapen by,
Dol door de Wind-verkooper y.
15. Dees twee die trekken naar Vaaenen,
Om voor nog meer de weg te baanen,
Wolk Stedeken soo als men segt,
Eer lang zal werden uit geleg.
16. Kan sonder wylog zyn begreepen,
Het lunkend Paard komt agter sleepen.
17. Een Jongen gaat zyn Vlieger schoot,
Waarom! de Wind is al te groot.

18. Een Moolen al te fel aan't malen,
Raakt door de Vang, niet te herhaalen.
19. Is een Karos daar een lakcy
Staat agter op, daar komt nog by,
Een ander van zyn Paard gesteegeen,
Dat gelt scheyd, en met so een zeegen,
Wenst men het Heerschap veel geluk,
Soo t eynd maar niet verkeert in druk.
20. Een Varken dryvertje gekomen
Van Weesp, aan de Vegtse stroomen.
21. Hier set men alle kragte by,
In het weg-graven van de Hey.
22. Dees twee Wind buylen laas ey hermen,
Staan't samen in de lugt te schermen.

23. Hier hebt gy t eynde van de kragt,
Men bouwt Kasteelen in de lugt.

Toegift.

6. Amsterdam beroemd door't loffelyk regeeren,
Der wyse Magistraat en agtbre Borger Heeren,
Gelukkig Magtige en moeder Stad aan het V.
Dat gy niet mee vervalt tot deese gekkerny,
En set het twee paar tal van u Beurs deuren open,
Tot alle Koopmanschap, maar niet om Wind te kopen,
Verboerd so als voorheen wy rust gestaaft vlyt,
Dat gy verduren blyft de nimmer stille tyd,
So blyft wy eernaam by alle onder-maansche volken,
Verheven tot in top ver boven't drijft der wolken.

QUINCAMPOIX IN DUIGEN.

LAW, die rry warm rry heet van kruin,
Het volk leid dapper om den tuyn,
Moet Ambachtslien niet tergen,
Het nietige beloftenis,
Dat enkel droom en schaduw is,
In plaats van goude bergen:
Want raakt hy noch eens in de klaauw,

Van't arm. en Zwart verhongert graauw
Ik vrees, men zal hem plukken
En doen hem een Lykstacie aan
Als eens geschiede aan Vorst Sejaan
Voor alle de Actie nukken
Wech Mississippi 't is doch mis
En dubbeld Mis, wat aan u is.
Philadelphus.

kens den Verkooper, en Kooper respectie, betaalen ieder twee gulden, zynde een per mille, ten behoeve van dese Compagnie, en twaalf stuivers ten behoeve als voor, tot support van onkosten boven het Zegel van den Lande, mitsgaders ses stuivers voor den Nederduitschen Armen.

PROJECT van de provinciale Geldersche Compagnie van Commercie, &c. &c.

Het Capitaal van de Compagnie zal bestaan uit aghtien Millioenen en seven hondert en vyftig duysent Caroli Guldens, verdeelt in 7500. Actien, yder Actie tot 2500. Guldens, waar op 14. dagen na de aanstelling der Directeurs en Cassiers 3. per cento of 75. guldens, en een Maand daar nog 3. per cento tot 75. guldens voor yder Actie zal worden betaalt, en vervolgens van drie Maanden tot drie Maanden tot vier termynen t'elken 50 gl. zoo dat yder Actie zal komen op 350. gl., waar van pro rato des tydts Jaarlyks zal worden betaalt 4. per cento, boven de uitdeeling der winsten, die alle Jaar na de opgemaakte balance zal geschieden.

De onderneeminge en voortsettinge van dese Compagnie zal voornamelyk loopen op de volgende punten.

I. De groote Negotie van Duytsland; vermits die tusschen Holland en Duytsland over desen Bodem, zo te water langs Rhyn, Whaal, Maas en Yssel als te Land moet gedreven worden: Om welken handel een considerabele avantagie toe te brengen, men zal trachten, alle de Tollén langs gemelte Rivieren in admootatie te neemen.

II. Het voortsetten van diverse avantagieuze Fabrieken, als van Linnen en Wolle Manufacturen, Seepfiederyen, Linne-Bleykeren, en andere die na tyden gelegenheid door 't goed koop leven met meerder mesnagie als elders kunnen worden opgericht.

III. Negotie van Tabak, Koorn, Papier, Holtgewasschen, Wol, Honingh, Wasch, en 't geen de Provincie verder geeft.

IV. Oetroy van Loteryen voor 30 Jaren in dese Provincie.

V. Alle soorten van beleeningen en affurantien, voornamelyk met dat oogmerk om geen geld inutil te houden.

VI. Voorts eenige punten van de uiterste importantie, die om reedenen moeten werden gesecreteert; en verders andere, die de tyd en gelegenheid zal aan de hand geven, en die nog in geen detail zyn te vermelden; waar van men hier alleen kan seggen, dat men sich aan 't wesentlyke zal trachten te atacheren, en de Negotie wyd en syds te extenderen, en ten dien eynde Comptoirén in Holland, Engeland en elders op te rigten, waar men het zal dienstig vinden.

De administratie deser Compagnie zal zyn op desen voet.

I. Dat yder, die tien Actien heeft een Hoofdparticipant zal zyn.

II. Dat de hoofd Comptoirén van dese Compagnie zullen worden gehouden in de Steeden Nymegen, Zutphen en Arnhem, onder de directie van eenige Bewinthebbers, zoo veel en niet meer als de Hoofd participanten zullen nodig oordelen.

III. Dat de Bewinthebbers by pluraliteyt der Hoofdparticipanten (die men na de intekeninge by een zal roepen) zullen worden aangestelt, waar van het grootste getal in ervarenen, wel bemiddelde en ter goeder naam en faam staande Koopluyden zal bestaan, die gedurende hare administratie eygenaars van tien Actien zullen moeten blyven, en inmiddels geen particuliere handel zullen mogen dryven.

IV. Dat de Cassiers en Boekhouders mede door de Hoofdparticipanten by pluraliteyt van stemmen zullen worden gekoren; die voor de penningen haar aanbetrouwt Borge zullen moeten stellen, zo en als by de Hoofdparticipanten sufficient geoordeelt zal worden.

V. De Bewinthebbers, Cassiers en Boekhouders zullen hare instructien van de Hoofdparticipanten ontfangen, en dezelve met solemnele Eeden moeten belveren.

VI. De aanstelling van de verdere noodige bedienden zal aan de Bewinthebbers gelaten worden.

VII. De Hoofdparticipanten reserveren zig de macht, om in cas van bewyslyke malversatie zoo Bewinthebbers als subalterne

Bediendens by meerderheid van Stemmen af te zetten.

VIII. Alle Hoofdparticipanten zynde capabel tot Commissie te bedienen, niet alleen hier binnen 's Lands, maar ook buyten 's Lands, 't zy in Duytsland, Engeland en andere Landen, daar deeze Compagnie haar negotie zal zoeken uit te strekken, zullen voor alle andere tot bedienen van deze Compagnie werden geprefereert; mits op haar Rekening eigenaar blyvende van tien Actien.

IX. De Bewinthebbers zullen alle half Jaaren in de voornoemde Steden, Nymegen, Zutphen en Arnhem, te weten in elk derzelver op haar tour by een komen, (en ook extraordinair zo nodig) om alle zaken te reguleren, als ook om yder jaar de Boeken te sluyten, de balance op te maken en de uytdeling te doen.

X. Als de betalinge van den eersten termyn tot 75. gl. aan den Cassier van de Compagnie geschiet, zo zal den zelven Cassier of Boekhouder daar voor geven Recipissen op zulke Namen, als dan wort begeert; tegens deze Recipissen zullen de Bewinthebbers op der Compagnie Boeken aan den houder derselver Recipissen geven Rekening, hem debiteren voor 2500 gl. per Actie, en crediteren voor de 75. gl. per Actie, daar nevens hem geven een brief van Actie, de welke aantonts daar naar zal kunnen worden verkocht en getransporteert, aan wien het hem zal gelieven. En zal 't transport op de Boeken, soo dikwils een Actie verkocht word van de eene Rekening af en op de andere werden aangeschreven, en een nieuwe Actiebrief tegens de oude die men intrekken zal geven. Voor 't transport van yder Actie zal twee Caroli gls. worden betaalt; een tot laste van den Kooper en een tot laste van den Verkooper, welke penningen tot betalinge der salarissen van Bewinthebbers, Cassiers en verdere bediendens zullen geemployeerd werden, voor soo verre zulks zal kunnen strekken.

XI. De Participanten, de welke in gebreeke mogten blyven haar contingent op de gestelde tyden te betalen, zullen daar door haar Actie of Actien verliezen, welke ten profyte van de Compagnie aan de meestbiedende zullen verkocht werden.

De intekeninge sal provisionelyk beginnen, en zal men vervolgens een sekeren dag fixeren, na welke niemant meer geadmiteert zal worden.

De Intekenaars zullen selfs tot de intekeninge compareeren; of zulks door behoortlyke procuratie moeten laten doen en haare woonplaats opgeeven.

Niemant zal meerder als tot 20 Actien mogen intekenen, en zal niet verder verbonden zyn dan tot de waarde van zyn intekeninge.

Men behout aan sich de magt, om in cas dat de inschryvinge meerder komt te bedragen als het Capitaal hier boven gemelt, niet alleen van elke intekeninge, maar ook aan de intekenaars te mogen retrencheren, zoo als men na proportie van 't geen te veel ingeschreven is, en ten meesten dienste van de Compagnie zal vermeinen te behooren.

Men zal dit Project by de eerste Vergaderinge aan de Edele Mogende Heeren Staten deses Furstendoms ende Graaffschaps representeren, en verfoeken, dat Haar Ed: Mogende dese Compagnie gelieven te begunstigen derselver hooge protexie, en daar aan te accorderen soodanige beneficien, als tot aanwas en welvaren van deselve meest salutair zullen oordeelen; gelyk ook, dat in dese Provincie mag ingevoerd worden 't Wissel-regt in dier voegen, als het tot Amsterdam, en in andere Steeden van Negotie vigeert en plaats heeft.

Conditien van een Compagnie van Manufacturen, tot voortsetting van de Commercie, mitsgaders van Navigatie, Assurance, Vischerie, Bodemerye, en andere voordeelige Handelingen, op te regten binnen de Stad Muiden, met Consent van de Burgermeesteren en regeerders der selver Stede.

Burgermeesteren en Regeerders der Stad Muiden in serieuze overweeging genomen hebbende, dat het de pligt is van Regenten, geene occasien van de hand te wyzen, waar uit voor hunne Stad, een seker en considerabel voordeel zou kunnen provenieren, hebben, na rype Deliberatie, vermeind te moeten accepteren de iterative aanbiedingen van verscheide Heeren van aanzien, en voornaame Koopluiden, strekkende om op het voorbeeld van het geen in de meeste Steden van Holland en West-Vriesland niet zonder succes is geschied, ook binnen Muiden op te regten

regten eene Compagnie van verscheide soorten van Manufacturen, tot voorzetting van de Commerce, mitsgaders van Navigatie, Assurantie, Visschery, Bodemerye, en andere voordeelige Hanteeringen en Neeringen, zynde aan een ieder bekend, hoe wel en commodius de Stad Muiden gelegen is aan den mond van de Rivier de Vegt, die aldaar ter plaatse in de Zuider-Zee stort door een welgelegene Haven, dewelke met weynig onkosten zoude können verdiept werden, om tot een secuue Haven van groote Schepen te dienen, en dus de Commerce voort te setten, waar toe reets een goet getal van Geimmerde Pakhuizen, die voor weinige geld zouden kunnen gehuurt worden, voor handen zyn. Om welke redenen men zich dan ook, (onder Gods zegen) met veel fundament mag vleyen, dat met 'er tyd considerabel Progressen, en goede Uitdeelingen aan respectieve Participanten zal können doen.

De Conditie waar op Burgermeesteren en Regeerders der Stad Muiden; de gemelde Compagnie, hebben gepermitteert, zyn de navolgende.

1. 't Fonds van deze Compagnie zal bestaan in vyf Millioenen guldens, dewelke verdeelt zullen werden in vyf duyzent Actien, ieder van een duyzent guldens.

2. Niemand zal in deze Compagnie minder mogen intekenen, dan vyf Actien, of vyf duyzent guldens, en niet meerder als vyftig Actien of vyftig duyzend guldens.

3. De Intekenaars zullen gehouden zyn in persoon te komen intekenen, of ten minsten hunne eygen handtekening te zenden, en een ieder zal voor al gelieven agt te geven op het ordentelyk stellen van zyn woonplaats.

4. De Intekening geschied zynde, zullen vier Commissarissen, door Burgermeesteren en Regeerders te nomineeren, dezelve s'anderendaags opneemen en resumeeren, en van alle de Intekenaars een ordentelyke Lyft en Alphabeth formeeren, en zullen de gemelde Commissarissen het regt hebben om in cas'er meer was ingeschreven als vyf Millioenen, een ieders inschryvinge pro rato te mogen verminderen; waar na een ieder der Geïnteresseerden door een gedrukt Biljet bekend gemaakt zal werden voor hoe veel hy in de Compagnie blijft geadmiteert.

5. De Directie van de Compagnie zal werden gereguleert als volgt; en dezelve zal zyn in handen van een Commissaris en vier Directeurs, welke Commissaris en twee van de vier Directeurs zullen staan ter aanstelling van Burgermeesteren en Regeerders der Stede Muiden, zullende de twee andere Directeurs door de Hoofdpaticipanten uit de Hoogst geïnteresseerden by meerderheyt van stemmen worden ge-eligeert, alle op een redelyk pensioen.

6. Deze Commissaris en Directeurs verkooren zynde, zullen de Intekenaars binnen veertien dagen daar na, gehouden zyn by provisie in handen van dezelve te fourneren 2 per cento van hunne ingeteekende somme, en verder van twee maanden tot twee maanden, gedurende den tyd van agt maanden nog gelyke twee per cento.

7. Alle nader fournisseementen zullen niet mogen geeyscht worden, nog geschieden zonder voorgaande kennis en toestemming der Hoofdpaticipanten, die door de Commissaris en Directeurs ten dien eynde ordentelyk zullen moeten beschreven werden, om hen van de noodzaakelykheyt van de zelve te doen blyken, waar na daar over zal gedelibereert, en by meerderheyt van stemmen geconcludeert werden.

8. De geene, die in gebreeke blyven de voorsz. fournisseementen te doen, zullen van hunne Actien versteeken zyn, die als dan aan de Compagnie zullen vervallen.

9. Om de Confusie, die in verscheide Steden door de meenigte der Hoofdpaticipanten verwekt is, te eviteeren, zal niemant als Hoofdpaticipant geconfidereert werden, dan die reeclyk, gedurende den tyd van een Jaar, vyfentwintig Actien in deze Compagnie op zyn Naam staande, zal behouden.

10. De Commissaris en Directeurs zullen de penningen, die zy ingevolge van het zesde Articul in handen krygen, mogen employeeren, op alle zodaanige manieren; als in het Hooft dezes vermeld is, en zullen zy gehouden zyn ten overstaan van Burgermeesteren van Muiden en alle de respectieve Hoofdpaticipanten die present zullen willen zyn, ieder jaar van hunne Administratie te doen reekening, bewys en reliqua, op welken tyd de uytdeeling

door de Commissaris en Directeurs, ook zal werden gereguleert.

11. Voor het transport van elke Actie zal moeten werden betaalt eene gulden, te voldoen by den kooper en verkooper ieder de helft.

12. Burgermeesteren en Regeerders van Muiden zullen tot gemak en volkomen securiteyt van de zelve Compagnie aan haar doen inruymen een bequaam vestrek van hun Stadhuis, tot oprechting van hun Comptoir, en verzekering van de penningen van de Compagnie dewelke daar in welgeslote kassen zullen werden gesponcort, als mede een tweede kamer, alwaar de Commissaris en Directeurs by den anderen zullen kunnen komen, om aldaar over de zaaken van de voorsz. Compagnie te delibereren.

13. In cas van verschillen, zullen partyen gehouden zyn dezelve te verblyven aan twee onpartydige Arbiters, wederzyds een te verkiezen, omme die na de wetten en costumen dezer Landen en Steede af te doen, zullende de voorsz. Arbiters een derde by hen vermogen te assimeeren.

De Intekening zal geschieden op Woensdag en Donderdag, den 11 en 12 September, 1720. op de Schepens Kamer, 's morgens ten elf uren, en zal ten voornoemde dagen aldaar een busche staan, waar in een ieder ten overstaan van Burgermeesteren, zyn Handschrift zal können steeken.

Het is niet te twyffelen of een Generale Compagnie zoude voorde Commerce dezer Landen niet ondienstig geweest zyn, dog vermits veele Steden gedurende dien tyd, dat ter Generaliteyt over zulke Generale Compagnie gedelibereert word, niet te min particuliere Assurantie en Commerce Compagnieschappen opgerecht hebben, en noch dagelyks opregten: en dan genoegsaam bekend is, dat de Provintie van Utrecht wegens haare schoone Situatie niet minder als de andere Provintien tot het Commertieeren bequaam is, en nog meer worden zoude, wanneer het Anno 1669. aan haar Ed: Mog: de Heeren Staaten van de Provintie van Utrecht, overgegeven Project, tenderende tot verdieping van de Vaart van Utrecht in de Eem, en voorts tot in de Zuider Zee wierd geexecuteert; Zo is 't, dat in verwagting van Godes zegen, onder protectie en met permissie van Haar Ed: Mog: de Heeren Staaten der Provintie ook zal opgerecht worden een Compagnie van Commerce en Assurantie, aan dewelke haar Ed: Mog: de Heeren Staaten der gedagter Provintie, tot merkelyk voordeel der zelve Compagnie, mede hebben vergunt permissie tot opregting van een Wisselbank in de Stadt Utrecht, en het houden van Loteryen, en vermits haar Ed: Mog: zig ook daar by verder hebben gedeclareert, dat zy in 't vervolg, wanneer deze Compagnie geëtablisceert zal zyn, meer avantages aan deze Compagnie, zoo verre dezelve met het welwezen der Provintie en derzelver Ingezetenen niet strydig zyn, wel toevoegen willen, zoo kan men op goed fundament hoopen, dat deze Compagnie het gewenschte succes hebben, en zoo wel aan deze Provintie, als derzelver Inwoonders, niet minder aan de Participanten van dezelve merkelyke avantages zal aanbrenge, 't welk God geve.

Deze Compagnie word opgerecht onder volgende Conditien.

I. De Edele Mog: Heeren Staten der Provintie van Utrecht verlenen Octroy aan deze Compagnie met uytfluytinge van alle andere Compagnieschappen, op Dertig Jaaren binnen haare Provintie te Commertieren, 't Assureren, te Belenen, en te houden een Wisselbank en Loteryen; voor welk Octroy de Compagnie aan Haar Ed: Mog: ten profyte van de Provintie, zal betalen vyf gulden per Actie in 't Jaar, waar tegens de Capitalen dezer Compagnie Exempt zyn zullen van alle verdere belastingen, hoe die anders mogten genoemd worden.

II. Het Capitaal van deze Compagnie zal bestaan in Tien Milioenen, verdeelt in tien duyzent Actien à duyzent guldens yder Actie.

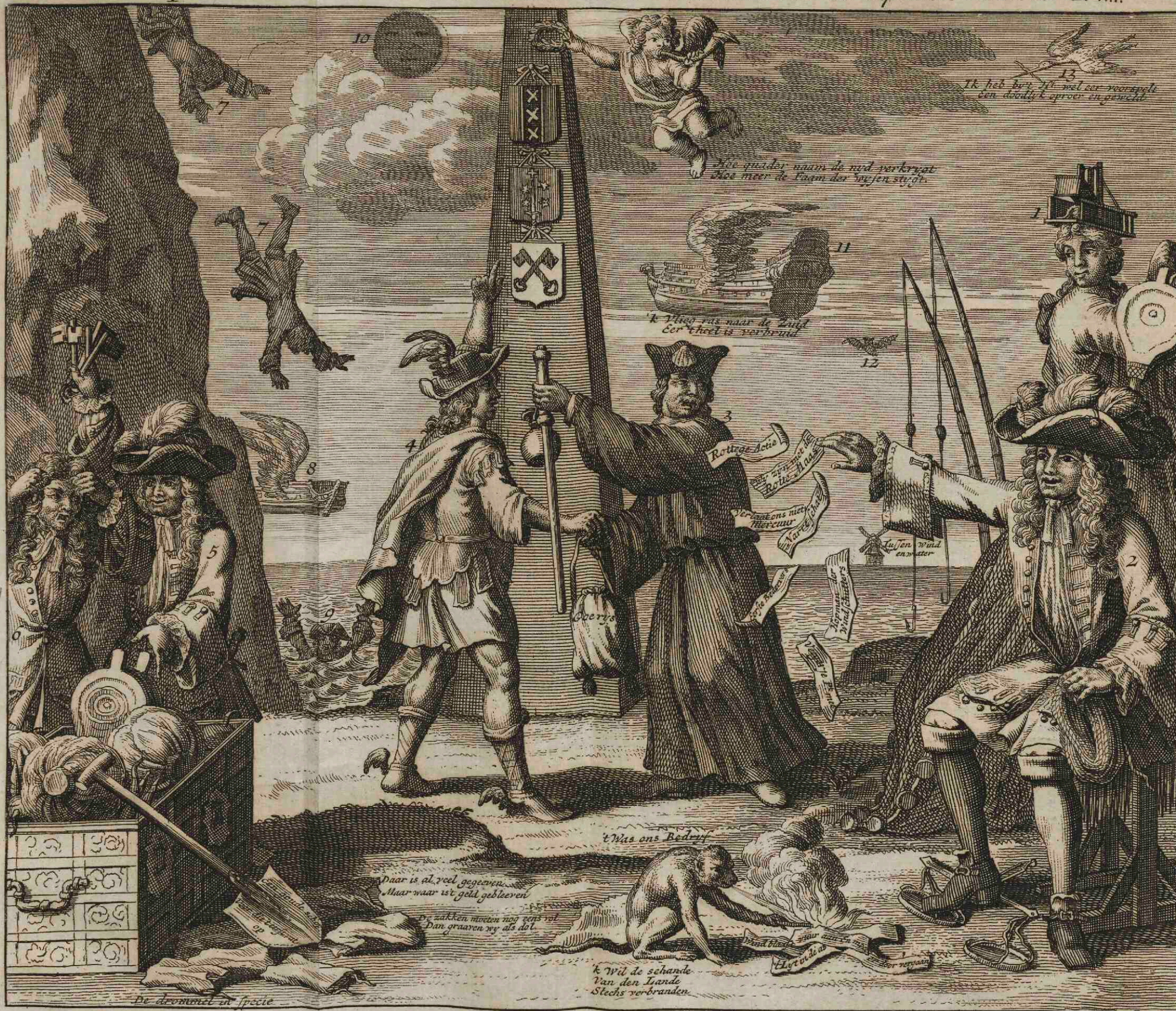
III. Deze Tien Milioenen zullen door de Participanten aande Compagnie betaalt worden als volgt.

Primo October naastkomende 5 per cent.

Primo January nogmaals 5 per cent.

En voorts de overige 90 per Cent van zes Maender tot zes Maan-

De Eklips der Zuider Zon doet veel in 't duister zitten Veroorzaakt door de onpolitike Maan der Br...

de ROTTEge BLAAS-balg, en de Geest van ERASMUS zwervende uit zyn Geboorte-Stad naar de DRIE ongeACTIONeerde Vrysteden van H^d

1. Bedroge komt, met haar Rotte val.
In Nierland eerst de beest te spelen;
Papier-en Windschat uit te deelen;
Te breegen 't volk, van half, heel mal.
Zy blaast 2. de Rotzak hier in de ooren.
Die sneek en katvis lukt in 't net.
Heeft zeezons, angels uitgezet,
Een molenaar tot stoel verkooren,
Waar in hy blinde graavers vangt.
Heeft touw-provisie mee genomen,
Om alle de dollemans te toomen.
Eer menig deser zich verhangt.
Hy wil gerechtigheid vertreden.
Terwyl hy de Acties waagen laat;
Waarom Erasmus Geest verlaat
Zyn wieg stad, en spreekt dese reden.

De Geest van ERASMUS spreekt:
3. Helas! Mercur, waar zwerf ik heen?
Ik wil myn geboorte plaats beoeven.
Schoon zy my praatryk had verheeven.
Waar is verstand in welke steen?
Ik moet van dees malle Acties klaagen.
4. Wees maar wat zoet! myn hand' op:
Goe handel krygt niet heel de schop;
Drie plaatsen zich nog degtig draagen;
Het 1. het Sparen, de Oude Ryn
Wier Waapnen hier aan de eersuil hangen;
Zoek daar bestendige belangen;
Daar wil ik Directeur in zyn;
Doe niet van Windse Compagnien;
Wat winds is, dat's niet in den haak.
Kom! trekken wy een lyn een zaak.
In dese maatschappij van drien.

5. Laat Rasmus met Mercur wat maalen:
Met wind wy blaazen narren op.
Die wy (alschoon met maagre sop)
Met zoete basterdkool onthaalen.
Ik draag de Sleutels van de kist.
Daar de Actie schat in legt gesloten.
Ik geefze niet weer uit myn pooten.
Als, toen de vryheid vierd verquist.
6. Ik kan geen basterd kool verdraagen;
Zy wald, ja zy bezwaard my veel
Ik ga graaven; op dat ik geheel
Hersteld, myn beurs vol geld mag jaagen.
7. Men spiegel zig aan Gentelmannen,
Die als Steenbokken van de toppen
Afvallen, die zig lieten joppen.
Met Ofirs Goud, dat's op zyn Frans.

8. Hun schip komt snel weermom gesloogen.
Wyl't met dat goud niet was belast.
Kool ook nu in die mynen vast.
9. Zie ze in het zuid nat voor wy oogen
Verzuipen. Een die biesen heeft
Een wynig uitstel heft van leven,
Gelyker hier een werd beschreeven.
Die help! roept; maar voor de afgrond besid.
10. In 't zuid de Zon wil eklipseeren:
11. Hun schip wou al te schielijk voort;
Nu helpt het menig uit de poort.
Daar van ook 12. 't West wou vliegen leeren.
13. Dees ogervaar voor-spellen zal
Der wind buils opkomst en haar val.

L'ACTIEUX SOUFLET, et le GENIE d'ERASME, quittant la Ville, où il naquit pour aller voir les trois Villes non-Actionnées d'Hollande

1. La Fraude est arrivée la première en Hollande
Dans la Ville, en second lieu, la plus riche et marchande,
Pour soufler dans l'oreille un ruineux Financier,
2. Qui vend pour d'or au sots du vent et sal papier,
Atrape en ses trainaux des brochets tres avides,
Et à ses hameçons menus poissons. Il bride
A force de cordeaux l'enrage ebloui;
Crainte, qu'il ne se pend. La taupe assis,
L'avangle taupe il prend, qui creuse en vain la terre.
3. Le Genie d'Erasmus, irrité au contraire
Va fuir d'où il naquit, comme leur adversaire
Il de mende Mercure, où trouver gens d'esprit?
Le plains des Actions modernes il lui dit.

4. Soiez sage! voila ma main en bonne Alliance
Le trafic n'est encor partout en negligence;
Trois Villes ont encor souci, qui sont situées
Sur l'V. le Sparen, le Vieux Rhin (ainsi nommé)
Et voila leurs ecus perdus en pyramide;
Allons en ses lieux-la, qui tiennent tous en bride.
Je suis leur Directeur, mais point des Actions;
I'y vai negocier comme jadis; allons!
5. Nous jouons du soufflet, herbes sont nos commerces;
(Point de viande essentiel) nos vents tous les lieux percent.
6. Voila la Clef du coffre, où est mis le tresor;
Notre gloire vendons comme jadis pour l'or;
Le Canal que ferons aprouver le chimere

Des Actions, dont le dementi remplit la terre.
7. On voit ceux d'outre-mer cheoir de tres hauts sommets,
Faisans le capricorne. Or d'Ofir leur projet.
Le voiage est perdu. 8. Les vaisseaux garnis d'ailes 11
Sans charges retournant dorit leur bagatelles.
9. Qui nage dans la mer, sur ses jones en flottant
Alonge le peril. 10. Le Soleil eclipsant
Au sud, veut indiquer, que tous ceux qui naviguent
Pour cette mer n'en en ce temps de gain prodigue.
12. Comme ceux d'occident se trouvent en tombant.
13. La Cicogne preduit de tout, bon ou mechant.
La Renommee riunt les fols, louant les sages,
Et le moulin flottant decide leurs ravages

A. Humblot inv. et scul.

A Paris chez G. Duchange graveur du Roy rue St. Jacques

De Regte Afbeelding der WIND NEGOTIE Gehouden in de

Waar eens t' Grieks Atheen vermaard
 Door 't roestren van de Wetenschappen,
 Waar door men langs Minerva's trappen,
 Zij kon vereeuwigen op aard.
 Hier ziet gij 't Kweekschool van de Dwazen,
 Die door een Mississippi-wind,
 Zijn hoorend' doof, en ziende blind,
 Keel tot in Engeland geblazen;
 Van daar weer door het Stormgeraas
 Der Zuidse winden, als bezeten,
 Fluks over hals en kop gesmeten,
 Tot op den oever van de Maas.
 Dog't lust mij niet mijn Landgenooten
 Hun Wind-Negotie te bespien.
 Maar 't Franse Quinquempoix te zien,
 Waar uit die Dwazeheid is gesproten.
 Zie, de Actie-Klok hangt in 't geziot,
 Maar niemand hoord haar klepel kloppen.
 Zo weinig als men Licht kan scheppen,
 Uit een Lantaaren zonder Licht;

Dog't Licht zal des te schoone stralen,
 De Klok weer des te beter slaan.
 Wanneer zij doen aan't Volk verstaan,
 Dat het zyn Intrest voort kan halen.
 Dog zo hier iemant tegen zeid,
 Wanneer zal die betaling lukken!
 Ik denk als 't Kalf danst op twee Krakken,
 Dat's nu, nog inder Eeuwigheid.
 Ten zij men de Intrest wil ontfangen
 In Stroppen, die beproeft, op trouwen,
 Gedraait zyn van het Fijnste touw,
 Om zes paar in een strik te Hangen:

Straat van QUINQUEMPOIX tot PARYS.

Nogtans men raasd, men schreeuyd, men dringt
 Om Acties, dat 'de' menschen smooren,
 Hier bruid de een denaer om d' ooren,
 Tot dat Monsieur Serjant hem dringt,
 Daar hy zijne ogen fors doet blinken,
 Elkaar met rust te laten gaan.
 Daar doet men weer de Trommel slaan,
 Als of men't Kaffrel in zou klinken,
 Tot sturing van het Bank-krediet.
 Hier ziet men weer Projecten lezen,
 Of inschrijv. briefkens, die naar de zee
 Naast waardig zijn een grote Niet.
 Dus rindge, in Quinquempoix, naar 't leven
 De Bubbels van heel Nederland.
 Maar zo 'k ook nu naar mijn verstand
 Den Vyt hang-Sleutel 't slot zal geven,
 En u myn mening zeggen moet.
 Zo heb ik weinig uit te leggen,
 Want dat wil in ons Hollands zeggen,
 De Man is dood: daar s' niet te goed.

Maanden met 10 per Cent t'effens, indien het zelve by de Bewindhebbers noodig bevonden wordt, zullende de Eerste vyf per Cent betaalt worden aan Ses van Haar Ed: Mog: by provisie daar toe te stellende Commissarissen, dewelke daar tegens aan te betaalders Recipissen zullen Extradeeren, en naderhand Bewindhebbers gemaakt, en de Boeken geformgeert zynde, sullen de Recipissen ingetrokken en Brieven van Actie daar tegens gegeven worden, welke Actien zullen kunnen worden Veralliegeert, mits latende doen het Transport op der Compagnies Boeken, sullende yder Transport moeten geschreven zyn op een Zegel van zes stuivers, en aan de Compagnie betaalt worden voor het Transport van yder Actie veertig stuivers door den Kooper en Verkoper yder de helft.

IV. De geenen welke in gebreeken blijven den tweeden of verderen Termyn te voldoen, zullen van haare Actie vervallen zyn, de zelve ten profyte van de Compagnie verkogt worden: zullende niemand vermogen meer in te teekenen als 50 Actien.

V. De betalinge van de eerste Termyn geschied zynde, zullen aangestelt worden, zeven Bewindhebbers, waar van Haar Ed: Mog: de Heeren Staaten der Provincie van Utrecht drie, en de Hoofthparticipanten der Compagnie vier sullen kiezen, sullende voor Hoofthparticipanten gerekent worden, het Eerste maal die vyftien Actien heeft, en naderhand die Tien Actien een half jaar onbeweeglyk op zyne reekeninge gehad heeft, zullende by veronsterf van Een der Vier Bewindhebbers door de Hoofthparticipanten gekosen, een dag tot de Verkiefing van een Nieuwe Bewindhebber vastgesteld, publicq gemaakt, en door de praesenten by meerderheyd van stemmen, een Nieuwe gekoren worden.

VI. Onder dese seven Bewindhebbers sullen moeten zyn ten minsten vier Koopluiden, dog alle seven Welgegoedt, ter goeder naam en faam staande menschen, en van de Protestantse Religie, zullende yder Bewindhebber voor Tractament genieten jaarlyx *duysent Ryxdaalders*, en verplicht zyn altoos Tien Actien op zyn rekening te houden, en zullen de Comptoiren gehouden worden binnen de Stad Utrecht, alwaar de Bewindhebbers mede woonagtig zullen moeten zyn.

VII. Deze seven Bewindhebbers zullen de Directie hebben van alle de affaires van deze Compagnie, en tot haare assistentie mogen aanstellen de nodige subalterne Bediendens, op Conventable salarissen, zullende de Bediendens, den Eed van getrouwicheyd doen aan de seven Bewindhebbers, en de seven Bewindhebbers aan Haar Ed: Mog: de Heeren Staaten van Utrecht, en aan de Hoofthparticipanten dezer Compagnie.

VIII. De Bewindhebbers zullen mogen in andere Steden aanstellen de nodige Correspondenten, voorts beleeningen doen, binnen en buyten de Provincie, op goederen, Obligatien, Actien van deze Compagnie, en andere geotroyeerde Compagnieschappen, Wisselbrieven Disconteren, Assureren op Schepen, Goederen, Huyzen, Molens &c. met die restrictie nogtans, dat niet meer als vyf-en-twintig duizend guldens op een Schip, Huys &c. zullen mogen teykenen, en dat de Police altoos zal moeten geteekent worden van twee Bewindhebbers.

IX. Voorts zullen de Bewindhebbers magt hebben de penningen van de Compagnie naar haar beste weten en gewisse, binnen en buyten de Provincie ten meesten voordeel van de Compagnie te employeren, zo als zy by meerderheyd van stemmen onder hun te rade worden.

X. De Bewindhebbers sullen tot commod'yt en faciliteringe van Commerce oprechten een Wisselbank, volgens de Statuten en Usantie der Stadt Amsterdam, en aldaar ontfangen alle goude en silvere Specien; gemunte en ongemunte, dewelke men in de Bank sal willen deponeren, zullende de Bewindhebbers van het gemunte geld mogen een per cent interest geven in 't jaar, alles volgens het Banco Reglement, soo hier na sal publicq gemaakt worden.

XI. Haar Ed: Mog: de Heeren Staaten der Provincie van Utrecht, willen voor de securiteyt van de schat, die in dese Bank sal bewaart worden, tegen openbaar geweld de nodige bescherminge verleenen.

XII. De Bewindhebbers van dese Compagnie zullen ten profyte van de Compagnie mogen oprechten en houden binnen de Provincie van Utrecht sodanige Lotery en Loteryen als zy zullen raadzaam oordeelen, met voorkennis van Haar Ed: Mog: mits aan de Aalmoesienierskamer der Stadt Utrecht gevende jaarlyx twaalf duysent guldens.

XIII. De Bewindhebbers van dese Compagnie zullen macht hebben het Capitaal van dese Compagnie met noch Tien duysent Actien door Willige Inschryvinge te vergrooten, mits gevende aan Haar Ed: Mog: de Heeren Staaten der Provincie van Utrecht voor yder nieuwe Actie die zy maaken, mede jaarlyx vyfguldens, zullende de nieuwe Capitalen daar mede ook vry zyn van alle verdere belastinge.

XIV. De Koopmanschappen van dese Compagnie sullen op de Tollengenieten de selve vryheyt als de Koopmanschappen der Borgers van Utrecht.

XV. De Verschillen soo tusschen de Compagnie en Particulieren mogten ontstaan, sullen gedecideert worden indien het mogelijk is, door beyderlyds goede Mannen daar toe te benoemen, of andersints wat Assurantie aanbelaagt, na de Costume van d' Assurantiekamer der Stadt Amsterdam, en wat de Wisselbrieven aanbelaagt, naar het Wisselrecht der Stadt Amsterdam, voorts d'overige dispuiten naar de gemeene rechten der Provincie van Utrecht.

XVI. De Bewindhebbers sullen gehouden sijn tusschen primo October en primo January van yder Jaar reekening te doen, aan Ses Commissarissen, de Drie te benoemen by de Heeren Staten van de Provincie van Utrecht, En de Drie andere te benoemen by de Hoofthparticipanten deser Compagnie, aan dewelke sy sullen alle Boeken openleggen, alle de Contante penningen soo gemunt als ongemunt soo wel van de Compagnie als van de Bank vertoonen, en aanwysinge doen, waar in de verdere Effecten van de Compagnie, het sy Goederen, Obligatien, Wisselbrieven binnen of buyten de Provincie bestaan, onder wien de selve sijn berustende, voorts een nette Balance te leveren van de winst, soo yder Comptoir in dat Jaar heeft gedaan, de welke Balance aan de Hoofthparticipanten sal worden gecommuniceert.

XVII. De Bewindhebbers van deze Compagnie sullen aan de Participanten een uytdelinghe doen van ses per cent in 't Jaer of sestig guldens per Actie jaar voor jaar, en sulx voordertig achter een volgende Jaaren vast, wel meerder maar niet minder, waar van de eerste uytdelinghe van sestig guldens per Actie sal gedaan worden Primo January 1722.

En vermits haar Ed: Mog: de Staten der Provincie van Utrecht sedert de bovenstaande Poincten by Haar in deliberatie zyn genomen, nauwkeurig hebben doen Examineren of het Project van Anno 1669. tot verdiepinge van de Vaart van Utrecht tot aan d'Eem, en van de Eem tot in de Zuyder-Zee, zoude kunnen worden geexecuteert, en dan bevonden is dat het zelve niet alleen heel doenlyk is, maar ook dat het zoude strekken tot merkelyke avantage van deze Compagnie. En dat dezelve Vaart in een tyd van twaalf maanden zoude kunnen worden geperfectioneert, zo is het dat haar Ed: Mog: aan deze Compagnie heeft toegestaan, en de Compagnie heeft aangenomen, het verdiepen en navigabelder maken van deze Vaart, onder volgende conditien.

De Compagnie zal de Vaart van Utrecht naar d'Eem loopende, lang zynde 4644. Roey navigabelder maaken, mits maakende 12 a 15 voet diep, 2 a 300 voet breed.

Voorts sal de Compagnie de Eem tot in de Zuyder Zee mede 12 a 15 Voet diep maaken, om alsoo met de Zee scheepen tot voor de de Stadt Utrecht te kunnen op komen.

De Landeryen waar door dese Vaart volgens het gemaakte of nader te makende bestek loopen sal, samen uitmakende 232. Morgen, willen Haar Ed: Mog: naar den tegenwoordigen Prys derselven Taxeeren, naar verhoor der Gerechten waar onder de selve gelegen zyn, dewelke de Compagnie aan de Eygenars sal vergoeden, en daar tegens genieten alles wat uit de voorschreve Vaart sal provenieren.

Daar tegens dispensceeren Haar Ed: Mog: de Compagnie van de betalinge der 5. guldens per Actie in 't voorgaande eerste endertiende Articul, jaarlyx aan Haar Ed: Mog: te geven vastgesteld, willende Haar Ed: Mog: nog dese, nog eenige andere belasting van dese Compagnie geduurende den tyd van dertig jaaren eischen.

Ook geven Haar Ed: Mog: in vollen eigendom over aan de Compagnie alle de Landeryen langs de voorschreve wyder te makene Vaart op 1600. Roeyen na leggende, soo wel ter rechter als ter linker-hand tot Domainen der Provincie van Utrecht behoorende, om deselve te Cultiveren, te Beplanten, Veenen, en uit te graven, soo als de Compagnie sal te raden worden. Sullende

lende die Landen op dertig Jaaren genieten vryheid van alle Im-
posten.

Soo dan de Vaart geperfectioneert en vaarbaarder gemaakt zynde, sal de Compagnie genieten op dertig Jaaren de Revenuen van den Tol soo op gedagte Vaert te leggen, ende welke ten minste een half per cent van waerdye der daar passerende Schepen en Goederen sal moeten bedragen of soo veel hooger als goed sal bevonden worden, als mede het profyt van de Visserye in dito Vaert, voorts Haven, Sluys, en Bruggegeld, Veergeld, of wat voor Impositien andersints daer op mogten geleid worden, fullende de Compagnie mede de macht hebben de nodige Bediendens, als mede Beurtschippers aan te stellen, mede voor den tyd van dertig Jaaren.

De Compagnie sal ook vermogen geïnundeerde of laege Landen in dese Provincie gelegen te acquireren, of sig met de Eigenaars daer over verstaende droog en bruikbaar te maken, mits daer af betalende de daer op reets staende gewoonelyke Lasten.

Haer Ed. Mog: geven ook over aan dese Compagnie voor den tyd van dertig achter een volgende Jaren de Tollen van dese Provincie, t'Utrecht, aan de Vaart en Wyk, onder Conditie dat van Schepen en Goederen niet meer Tol sal mogen worden genomen als praesent in de Usantie is, voor welke overlatinge de Compagnie aan Haer Ed. Mog: Jaarlyx by Antecipatie sal betalen twaalf duysend guldens à 40 grooten ieder, mits de tegenwoordige Tolbedienden haer leven lang gedurende, by de Compagnie fullen worden geëmployeert, gesalarieert of ter discretie van Haer Ed. Mog.

Dese Compagnie sal ook bevoegt zyn om 's Lands Middelen te pachten.

Haer Ed. Mog: Cederen in vollen Eigendom aan de Compagnie het soogenaamde Amonitie-huis, staande op de Kromme Nieuwe-Gracht tot Utrecht, om daar in te houden haare Comptoiren, voor de somme van twaalf duysend guldens eens, Constant te betalen, fullende het selfde Huis vry zyn en blyven van belasting op dertig Jaren, als waar in de Heeren Regenten en Vroedschap der Stad Utrecht hebben geconsenteert.

Project van een Compagnie van Manufacturen, als Lakens, Zyde Stoffen, Fluweele Fabricq, &c. en ook Rogge en Boekweyt-Nezotie, Tabak-plantinge, en Spinnerye &c. der Stadt Naarden.

Burgermeesteren en Regeerders der Stadt Naarden in overweginge genomen hebbende de plicht van Regenten, om geene gelegentheden van de hand te wyzen, waar uit aan haare Stadt, Burgers, en Inwoonders van dien, een zeker en reëel Voordeel zoude kunnen provinieren, hebben, na rype overweginge, vermeint te moeten aannemen de voordeelige aanbiedinge van verscheide Heeren van aanzien, en van andere voornaame Kooplieden; strekkende, om op het voorbeeld van t'geene in de meeste Steden van Holland en West-Vriesland, niet zonder succes is geschied, ook binnen hare Stad Naarden, ten voordeele van de goede Ingezetenen, op te rechten, en weder in orde te brengen de vervallene Laken-Manufacturen, ook tot bevorderinge van de Fluweele en Stoffe Fabricq, zoo binnen dezelve Stad nog actueel in goeden train is, de Kooren-Negotie, mitsgaders een Tabaks-plantinge, zynde aan een ieder genoegzaam bekend de bequaamheid der Landen daar toe, leggende aan de West-zyde van dezelve Stad; aan een bequame Vaart, om alles te Water af en aan te kunnen voeren, en direct na Amsterdam, of na andere Gewesten te transporteren: en ook binnen deze Stad, daar reeds genoegzame Pakhuizen en Schuuren voor kleine huuren voor handen zyn, tot voortzettinge van deze Commerce, en oprechtinge van bequame Spinneryen, en verdere Beleeningen, en andere gepermitteerde Negotien: Om welke redenen men zich dan ook (onder Gods zegen) met veel fundament kan vleyen, dat men metter tyd considerable Winsten en Uitdeelingen aan de respectie Participanten zal kunnen doen. De Conditien behelzen.

I. Dat het Fonds zal bestaan in 5. Millioenen guldens, verdeeld in 5000 Actien, ieder van 1000 guldens.

II. Dat niemand minder dan 2, en niet meer dan 50 Actien zal mogen Intekenen.

III. Dat zulks in Persoon of by Procuratie zal moeten geschieden, met uitdrukking van de Woonplaats.

IV. Dat, indien 'er meer dan 5. Millioenen ingeschreven is, vier Commissarissen, ten overstaan van Burgermeesteren, een ieder *prorato* zullen verminderen.

V. Dat de Compagnie bestierd zal worden door een Commissaris, en vier Directeurs, een ter aanstelling van Burgermeesteren, en de drie andere van de Hoofd-Participanten, alle op een redelyk pensioen.

VI. Dat de Intekenaars binnen een Maand zullen fourneren 2. per cento; en van twee of twee Maanden, een half Jaar lang, nog 2. per cent.

VII. Dat 'er geen nader fournissementen zullen mogen werden geëyscht, dan met toestemming van alle de Hoofd-Participanten.

VIII. Dat, die in gebree'e blyft de fournissementen te doen, van zyne Actien verstecken zal zyn.

IX. Dat niemand als Hoofd-participant geconsidereert zal worden, dan die reëlyk, gedurende een Jaar, 12 Actien op zyn naam staande houd; en de Directeurs vooral niet minder dan 15 Actien.

X. Dat niemand zyne Actien mag verkoopen, of transporteren, ten zy de eerste 2 per Cento betaalt zyn.

XI. Dat de Penninge zullen werden geëmployeert tot zoodanige zaken, als in 't Hooft dezes zyn vermeld, en dat alle Jaren rekening zal worden gedaan, en de Uytdeeling gereguleert.

XII. Dat voor 't Transport van elke Actie zal worden betaald eene gulden, door den kooper en Verkooper yder de helft.

XIII. Dat Burgermeesters en Regeerders, tot gemak en volkome securiteyt van de Compagnie, zullen bezorgen twee bequaame Vertrekken op haar Stadhuys, met weggeslootene Kasten, en andere verzekeringen, &c.

XIV. Dat in cas van verschil, Partyen zich zullen onderwerpen aan twee onpartydige, Arbiters, &c.

XV. Dat de intekening zal geschieden op 't Stadhuys te Naerden, op aanstaande Dingsdag en Woensdag, den 17 en 18 dezer Maand September, 1720.

Project van een Compagnie van Commerce, Navigatie, Trafique Assurantie, Bodemerye, enz. Der Stad Weesp.

Burgermeesteren en Regeerders Stad der Weesp, hebben op de iterative verzoeken van veele voorname Kooplieden (het voorbeeld volgende van de meeste Steeden van Zuyd-en Noord Holland) geconsenteert, een Compagnie van Commerce, Navigatie, Trafique, Assurantie, Bodemarye enz. in haare Stad op te rechten; en in overweging nemende de goede situatie derzelver Plaats, als zynde gelegen aan de Rivier de Vecht, en naby de Zuyder-Zee in 't gezicht van Amsterdam, waar door zeer bekwaam, zo tot buytenlandze Zeevaart, als handel op den Rhyn, alwaar de Koopmanschappen door buyten-en binnen-Wateren van alle kanten kunnen af gevoert worden, hebben daarom met veel fondament (onder Gods milden zegen) te verwachten, dat dezelve de gewenste voordeelen aan de Stad en Geintresseerden zal te wege brengen. Gemelde Compagnie is aangelegt op de volgende Conditien.

1. Het Kapitaal zal bestaan in 15 Millioenen Guldens verdeelt in 7500 Actien, yder van 2000 Guldens.

2. Een ygelyk zal geadmitteert worden niet meerder als 20 en niet minder als twee Actien in te tekenen, van welke ingeteekende Somme de Intekenaar zal fourneren, 8 dagen nadato van de uitgeving der Biljetten, twee per Cento, een Maand daar na gelyke 2 per Cento, en dan verder van Maand tot Maand een per cento, tot dat in 't geheel 10. percento betaald zullen zyn; en by manquement van gemelde betalingen, zullen de Actien vervallen zyn ten profyte van de Compagnie; na welk fournissement van de voornoemde tien per cento, geen verder inlaag kan gevorderd werden, dan met goedvinden der Hoofd-Participanten en meerderheid van stemmen.

3. De betaling zal provisieneel gedaan worden aan Commissarissen, door de Magistraat daar toe benoemd, onder Quitantie van twee derzelve.

4. De Actien zullen kunnen getransporteert worden na 't eerste fournissement, zynde twee per Cento; zullende betaald worden voor het transport van yder Actie twee Guldens ten voordeele van de Compagnie, behalven de Zegels, 12 stuivers voor de

Armen

Quand on est jeune & belle & qu'on a le million
D'un pécuniaire bien dans un jeu si fineste
C'est qu'un Billeul au Porteur
N'a pas encore perdu le reste !
Sobriété ! n'est-elle pas le plus grand bien ?
De s'avoir à l'heure de son dîner
Ce qu'on veut, & ce qu'on ne veut pas.
Of laur de la gaité misérable.
Et la route, & la route, & la route.
Et la route, & la route, & la route.

DESINT IN LUCTUM

Qui le croira ? qui l'eût jamais pensé ?
Qu'en un siècle si sage un système insensé
Fût du Commerce un Jeu de la Fortune ?

LA FORTUNE DES ACTIONS sur son Char conduit par la FOLIE, qui est assez reconnaissable par ses attributs ordinaires, & par son ample jupe de baleine, qui est aussi une folie du tems. Ce char est tiré par les principales Comp. qui ont donné commencement à ce Négoce pernicieux, comme le Mississippi avec une jambe de bois, le Sud avec une jambe bandée & un empiètre sur l'autre, la Banque d'Angleterre foulant aux pieds un serpent; la Comp. du West, celle d'Assurance, et celle des Indes aux d'Angleterre. Les Agens de ce commerce font tourner les roues du Char, ayant des queues de Renard pour marquer leur adresse & leurs rusés. On voit sur les rais les diverses Comp. tantôt hautes, tantôt basses, selon que tournent les roues; & de véritable Commerce renversé avec ses livres & marchandises, & presque écrasé sous les roues du Char; une grande foule de monde de tout état & de tout sexe courent après la Fortune pour attraper des Actions. Dans les nués est un Diable faisant des bouteilles de Savon, qui se mêlent aux billets que distribue la Fortune, à des bonnets de fous qui tombent en partage à quelques uns, & à de petits Serpens qui marquent les somnolences, l'envie, le desespoir, &c. La Renommée vole devant, répandant par tout cette contagion. Le Char conduit ceux qui le suivent à l'une des trois portes que l'on voit, savoir l'Hôpital des fous, des malades, & des gueux. A gauche est un homme qui distribue le projet de Comp. pour Amsterdam, que la sage prévoyance des MAGISTRATS a d'abord supprimé. Ceux qui voudront se donner la peine d'examiner, & découvrirons plusieurs choses, qu'on n'a pas eu de voir expliquer en détail, pour laisser aux curieux le soin d'avoir quelque chose à deviner. Cette FOLIE a pour Devise deux Idées, dont l'une, jeune & riant, marque le beau côté des Actions; l'autre vieille & accablée de chagrins en marque la suite, par la Sentence Latine qui signifie: Le chagrin suit souvent une belle apparence.

SPECIES FORMOSA SUPERBA

Wat wilk wat eeuw zal dit bedrijf geloven
Nu givigheid de wysheit heeft verblindt.
Door zotte hoop, gebouwt op rook en windt.

Daar menig ziet zijn geld en rust verloren.
Wylt, biddelyk, de wyze Raadte aan 't
Bedrwyft den loop van deze razerny.

DE FORTUIN der ACTIEN op haaren wagen, gevoert door de ZOTHEID kenlyk aan haar hulsel, als ook aan de brede baleine rok, nieuwe zetheid vande heidendagische tyd. deze wagen wort getrokken door de voornaamste Comp. die het begin van zyn geveest van deze schaadelyke Negocie, als Mississippi, (met een houtde stelt.) Zeydsee (met pleisters en zwachtels om de bene) de Bank (breedende op een slang,) met de West-Oostindische en Assurantie Comp. van Engelandt, de opblaazers van deze rook negocie, gemerkt met yosse staarten draaien de wielen van deze wagen. men ziet op de straalen der wielen de diverse Comp. die koopmanschappen door de wagen word vertreden en hyna verbruystelt. een groote meeningte van menschen van alle soort, zo manz als vrouwen, loopen de fortune na, om geld in d'Actien te winnen. een quaden Geest blaast van boven valle water bellen. Somnige vallen Zots: geyagen van deze generale zotheld. de haam slygt voor wat en verspreit deze besmettelijkheid door heel Europa. onderwyl geleid de wagen alle die haar blindelings volgen naar een deeser drie poorten, als Ziek-Arm of Krankzinnig Huis. ter linkerhand ziet men d'at boorden van t eerste project om een Comp. binnen Amsterdam op te rechten, het welk door de wyze voorzorg van de Ed. Magistraat veroordeelt zynde, alle andere projecten die gereed waaren zig ook te vertoonen, daar door zyn afgeveeze. De verdere verklaring blyft voor den ganschen over. Het dubbeld Hoofd, het een jong en schoon, met voozen verciend, verbeeldt de schoone schyn des windhandels, de andere oud, en afgemat van droefheid, vertoont het einde of gevolg met het latyns devis, dat betoekent Schyn bedriegt.

BOMBARIO, o dood. Gy waart geen vrind van LAW toen gy PAUS CLEMENS schoot.

t' Cachot van Mr KNIGT, Zuidzee Actie-Kassier, en de Roomse Schildery en Medali.

Is't Meester Knigt of is hy 't niet?
 Die gy hier arresteerden ziet!
 O la! die syn man loeft braaf duiten,
 En ruid ook zyn Cipier de kap,
 Doet Bruband gulde rekenschap,
 En laat slechts de goede Engelen sluiten:
 Zyn maat bombario moet van kant,
 Gemerkt hy mist het zilver zand.
 Frans zwartkap stort zyn gulde regen;
 Koopt zielmis hyl voor 't Actie goud;
 Wyl hy om vader Clemens roud,
 Wiens dood vriend Law maakt heel vertegen.
 Die maalt hier met de Pretendent,
 Elk grijpe naar wind om't langste end;
 Nu ze op hunne eige wicken drijven.

Alun driespan Alberoni vind,
 Treurd om Clement, zyn purpre vrind,
 Maar na de dood hem trouw te blijven
 (Schoon hy zyn praalbed staatsi houdt,
 En om de constitutie roud)
 Kan zyn gezag of beurs niet stygen
 Zo zwicht de hoop op 's Pauzen kroon
 Der nominatie Cardinaalen;
 Die nu eenstemmig zegengraalen,
 Voor Innocent Sr Pieter's zoon,
 Wiens beeld men hier ziet opgehangen
 En in't verschiep Sr Michäel,
 De droes verjaagen naar de hel.
 't Past op zyn naam en fauts belangen

Zie neer op 't Rad van Avontuur,
 De nieuwe Paus in top gezeten;
 Law door zyn geesfel neer gesmeeten,
 De Constituties in het vuur.
 De pretendent smeekt de oude vader,
 Om heel doch dynst int klimmen af,
 Wyl hy op Alberonies staf
 Nóch staat. 't Grond legt die verrader
 Die heel spel heeft vreugd in 't end.
 Hier, burger, boer, ter dis zig wend,
 Is 't dood-maal! neen! 't is omt verkiezen
 Des grooten Innocentius.
 Die van party'schap heeft den bruis
 En Vree zoekt zonder tyt verliezen.

Armen dezer Stad, door den Kooper en Verkooper yder de helft te betaalen.

5. Na't fournillement van de tweede Termyn, zullen door de gestelde Commissarissen de Hood-Participanten te zamen geroepen worden om Instructien op te stellen, waar na de Directeurs, geëligeerde Hoofd-Participanten, Cassiers, en Boekhouders zich zullen reguleeren.

6. Deze Compagnie zal geadministreerd worden door 7 Directeurs, alle Personen ter goeder naam en faam ende Negotie verstaande; die onbeweeglyk tien Actien op hunne Rekening hebben, de welke niet transportabel zyn, zoo lang zy Directeurs blyven. Zullende door de Vroedschap dezer Stad drie verkooren worden, en vier op eene Nominatie van een dubbeld getal, door de Hoofd-participanten op gesteld, en aan Burgermeesteren overgelevert, door haar Ed. Agtbare worden geëligeert: welke drie Directeurs door de Vroedschap verkooren, mitsgaders twee van de vier op de Nominatie van Hoofdparticipanten door Burgermeesteren geëligeert, in deze Stad vaste woonplaats zullen moeten houden. En zal ingevalle een komt te overlyden vande drie die by de Vroedschappen zyn gesteld, de vacante plaats wederom by de Vroedschappen worden vervult; en een van de vier by Burgermeesteren geëligeert komende te overlyden, zal weder uyt de Nominatie van een dubbeld getal, door de Hoofdparticipanten overgelevert, by Burgermeesteren een van gekooren worden.

7. Worden voor Hoofdparticipanten gehouden die 10 Actien op hunne rekening hebben: door dezelve zal de Nominatie van 4 Directeurs gemaakt worden: vervolgens zes uyt de hunnen aanstellen, om nevens Burgemeesteren, de Jaarlyke rekening der Directeuren by te wonen; en naer bevinding der gedaane winsten, de uytdeeling by meerderheyd van stemmen te reguleren, welke rekening voor de eerste reys in January 1722 zal geschieden, en zoo van Jaar tot Jaar; ook de Directeurs (in extraordinaire voorvallen daar toe geroepen zynde) ten beste der Compagnie met hunnen raad assisteren. Insgelyks zal in agt genoomen worden dezelve, buyten de Stad of deeze Landen woonende, indien de Comp. daar ter plaatse Correspondenten of Commissarissen noodig zoude hebben, en de voorsz. Hoofdparticipanten inclineeren en bekwaam zyn, te employeeren.

8. De subalterne Bedienden, als Cassiers, Boekhouders, Clerken, en die naar vereysch van zaken noodig geoordeelt worden zullen door de Directeurs op een sortabel Tractement worden aangesteld.

9. Alle Negotie, Assurantie, Bodemery, beleening en discontierung van Wisselbrieven, zal door den Directeurs met zodanige Personen, Goederen en Koopmanschappen worden gedaan, als met het voordeel der Comp. by meerderheyt van stemmen in gemoede zullen oordeelen best te convenieeren.

10. Zoo iemand ondernemingen ten voordele der Compagnie den Directeuren aan den hand komt te geeven dat het word geampteert en van goed succes is, dezelve zal een recompens na bevinding van zaken worden toegelegd.

11. Ingevalle van differenten, zal men die trachten by goede Mannen afte doen, by Partyente kiezen of anders door den ordinaris Regter; en in cas van Assurantie en Wissel, zal men zich reguleeren na de Costumen van Amsterdam.

12. De Intekening in de boven gemelde Compagnie zal geschieden op Donderdag en Vrydag den 19 en 20 September, 1720. beginnende des morgens ten 9 uren.

Die daar toe inclineert, adresseere zich op het plyn van het Stadhuis, alwaar in eene gestelde Busse yder zyn onderteekent Biljet, met wat Somme geliefd Ingeteekent te zyn, mitsgaders specificatie van Woonplaats, kan leggen. Welk daar na by resumptie, in Cas van surmonteering 15 Millioenen Guldens, in alle billykheyd na genooge (zoo veel mogelyk is) gereduceert zal worden; waar van de Intekenaars door Billetten nader specificatie zullen ontfangen.

Project van een Expeditie, Commercie en Assurantie Compagnie tot ZWOL.

Burgermeesteren, Schepenen en Raaden der Stad Zwol, bevindende dat een menigte van Steden opgerigt hebben een Compagnie van Expeditie, Commercie en Assurantie, en oordeelende dat aan alle en een ider genoegzaam bekend is de avantagieuse situatie van hun Stad (als zeer na aan de Zuider Zee en

Tessell, en aan de Rivier het Swarte Water en tusschen den Yssel en de Vegt gelegen) de daar reeds gedreven wordende en bloeiende Negotie, de groote Factoryen en Expeditien op Munsterland en geheel Duitsland, die alhier meerder als over alle andere Steden te samen gaat, en die door de Compagnie nog veel kragtiger alsooit, kan worden gemaakt, met eigen Voerluiden, Wagens, Paarden, &c. toe te stellen, vaste reglementen te maken, dat alle goederen van Steden op alle tyden over dese Stad kunnen worden geassureerd en verzonden, zoodanig echter dat gemelde Goederen als van outs zullen worden geëxpeditieert; voorts om alle Goederen en Koopmanschappen uit Duitsland en elders komende insgelyks te Assureeren en te Beleenen. Wyders om Postwagens op geheel Duytsland, en selfs verders na Italien op te regten, en dat alle Negotie; soo te Water als te Lande, op alle Gewesten, Ryken en Landen, met allerhande Waren derwaarts te brengen, en van daar te haalen, met seer groote voordeelen kan worden voortgezet, en dat tot alle handel, met veel minder kosten, als op andere plaatsen, welgelegen Pakhuysen kunnen worden opgerecht, Zoo is 't, dat Burgermeesteren, Schepenen en Raaden voornoemd, met ingenomen advys en consent van hun Geswoeren Gemeente, goedgevonden hebben mede een Compagnie van Expeditie Commercie en Assurantie op te regten, en zulks op de volgende Condities.

1. Dat het geheele Capitaal sal bestaan uyt 10. millioenen, en uit 1000. Actien, ieder a 1000 gl.

2. Dat men daar mede overal (als de Stad van Zwol daar toe, als in 't hoofd gesegt zeer gelegen zynde) zal handelen in allerhande Waaren, ook Manufacturen, en de reets hier in train zynde, tot meer avantagie van de Compagnie, beneficeeren; en alle Actien, Obligationen en Vastigheden Assureeren en Beleenen, Wissels Disconteeeren, en voorts alles zodanig als aan te stellen Directeurs ten meesten dienste van de Compagnie zullen oordeelen te behooren.

3. Dat de intekening sal worden gedaan by Commissarissen door de Heeren van de Magistraat te verkiesen, en benoeming der woonplaatsen van de Intekenaars, by welke intekening aanstonds voor 't verleenen van het opregten deser Compagnie, beneficeeren van Wegen, bruggen, Vaarwater, en alle hinderenissen, die in deselve mogten voorkomen, weg te nemen, en wyders voor alle vordere avantages, die van tyd tot tyd door de Heeren van de Magistraat aan de Compagnie sullen worden verleent, ter Secretarie zal betaalt worden een per cent, en aan de Intekenaars te gelyk gedrukte Acte van Actie, door deselve met hun Naam, Stad en Woonplaats te vervullen, gegeven worden, om daar mede ook aanstonds te kunnen handelen, van welke Acten, tot commoditeyt van de Actie handelaars, by Verkoop, de Endorsementen op de rug zullen valideeren, zoo dik-en menigmaal als sulks geschied, zullende by 't Transport echter van ieder Endorsement betaalt worden, als hier na volgt.

4. Dat niemand meer als dertig Actien zal mogen inschryven; dog naderhand wel meer in mogen kopen, zonder dat daar door egter meer als een stemme zal mogen hebben in eenige zaak.

5. Dat deze Inschryving zal beginnen Maandag den 23. September op 't Stadhuis aldaar.

6. Dat het juiste getal der Actien en voor gemelde Kapitale somme vol zynde de voorschreven Commissarissen by Biljetten of Courant de Hoofd-participanten zullen by een roepen.

7. Dat voor Hoofd-participanten eerst alleen zullen gerekend worden die 30. Actien hebben, en naderhand ook voor Hoofd-participanten gehouden worden, die by transport zoo veele of meer hebben verkregen en inderdaad bezitten, welke van elders komende alle met het Burger-regt zullen worden vereerd.

8. Dat de voorsz. eerste Hoofd-participanten by een zynde de Heeren van de Magistraat aan deselve zullen bekend maken, dat drie en welke Directeurs hebben benoemd, om by meerderheid van stemmen door gemelde Hoofd-participanten nog daar by benoemd te worden, mits dat van deze negen vyf binnen de Stad hun Domicilie zullen moeten houden, alle en een ieder hebbende 30. Actien.

9. Dat deze Directeurs, gedurende hun bediening, 30 Actien zullen moeten behouden of de facto van 't Directeurschap vervallen zyn, en de Vacante plaatzen op de eerste byeenkomst

der Hoofd-participanten, door dezelve met de Directeurs gesuppleert worden.

10. Dat aan de voorsz. Directeurs op de eerste Maandag in November, door de Intekenaars weder zal worden ingelegt een per cent, en dus op gelyke Maandag van Maand tot Maand nog een per cent tot ses Maanden, en alzo tot Maart 1721, inclus.

11. Dat de Directeurs meerder penningen tot voortzetting van den handel nodig oordelende daar toe de Hoofd-participanten, zodanige vordere inleg ordonneren, als ten meesten dienste van de Compagnie zullen oordelen te behoren, om binnen acht of langer weken na de bekendmaking nog 4. per cent ingelegt te worden op sodanige fortabelle termynen als gemelde Directeurs en Hoofd-participanten zullen goedvinden.

12. Dat een ieder Intekenaar de tweede, derde, of vordere inleg manquerende te doen, daar door van zyn Actie ten profyte van de Compagnie zal vervallen zyn.

13. Dat door de Directeurs jaarlyks aan de Hoofd-participanten, een Maand van te voren daar van te adverteren, rekening zal worden gedaan, en met dezelve met meerderheid van stemmen de uitdeeling gereguleerd.

14. Dat door de Directeurs en Hoofd-participanten zullen aangesteld worden twee Cassiers, een Boekhouder en een Contrarolleur, die voor zo veele sommen borg zullen moeten stellen als by de Directeurs en Hoofd-participanten zal worden geoordeeld.

15. Dat de Tractamenten van de Directeurs, Cassiers, Boekhouder en Contrarolleur by de Hoofd-participanten zullen gereguleerd worden.

16. Dat de mindere Bedienden by de Directeurs zullen worden aangesteld en alle andere zaken en ordres by de zelve bearaamd worden; dat ook elders Comptoiren zullen mogen aanleggen, en generallyk alles wat hier voor aan de Hoofd-participanten niet is gereclerveerd, versorgen en uitvoeren.

17. Dat de Compagnie alleen te tyd van 20. Jaren het recht zal hebben van Loteryen in de Stad op te rechten.

18. Dat voor transport van ieder Actie, voor de Directeurs te doen, tot verval der onsten, tractamenten &c. betaald zal worden een Caroli gulden, half by de Verkoper en half by de Koper te betalen, half by de Stad en half by Compagnie te profiteren, gelyk mede by ieder 2. stuivers voor den Armen dezer Stadt.

19. Dat alle questien, uit hoofde van deze Compagnie spruijende, tusschen Koopluiden, Schippers, Voerluiden, &c. by de Directeurs zullen worden gedeceideert, zonder eenig appel of vordere Provocatie.

NB. De penningen moeten franco geaddressieert werden aan de Secretarye der Stad Zwolle.

Extract, concept of Project van Een generale Compagnie van Assurantie, Beleeningen, en Loteryen, ende dat op te rechten met Octrooy van Haar Ed. Gr. Mog. de Heeren Staten van Holland en West-Vriesland, tot seer grooten Profyte en voordeele van de Lande, en van de Participanten der gemelde Compagnie.

DE selve Compagnie sal bestaan uyt een inschryving van een hondert millioenen guldens; welke hondert millioenen guldens verdeelt werden in een hondert duysent Capitaale Actien, yder Actie van duysent guldens, het welke het Capitaal van hondert millioenen uytmaakt.

II. Om dit Octrooy van Haar Ed. Groot Mog. te obtineeren, sal tot ontheffing van's Lands schulden, van de Compagnie aan 't Landt betaalt werden tien millioenen, die gevonden en betaalt sullen werden, uyt de twee eerste inlaagen, van dese Compagnie.

III. De eerste inlaage sal niet eerder geschieden, als na dat het Octrooy van haar Ed. Groot Mog. de Heeren Staten van Holland en West Vriesland, sal syn verleent, en alles door de Opsinders in een ordentelyke staat sal gebragt zyn; als sullende dan nog agt dagen van te vooren gewaarschout werden, en veertien dagen tydt gegeven werden, om zyneerste inlaage te brengen.

IV. Uyt de eerste inlaag, de welke bedraagen sal tien millioenen, sal aan 't Landt aanstonds betaalt werden 5 millioenen, ende de Compagnie als dan nog overig hebben gelyke 5 millioenen, om een aanvang van het werk te maken.

V. De tweeden inlaag sal geschieden, twee maanden na den

eersten, en mede niet grooter weesen als een tiende, de welk weer sal bedraagen tien millioenen, waar uyt men aan het Land de andere nog vyf verschulde millioenen sal betalen, ende de Compagnie als dan tien millioenen in cas sal hebben.

VI. De derde Bylaag sal mede niet eerder mogen geschieden, als twee maanden na den anderen, en sal mede maar bedraagen een tiende van het Capitaal; en sal de Compagnie als dan by dese derde Bylaag, na aftrek van de 10 millioenen aan 't Land gegeve, nog overig hebben twintig millioenen, en sullen als dan geen meerder Bylagen van de Geintresseerden, in langen geeyft werden om de Geintresseerden niet te incommodeeren, en alle gemakken toe te schikken, en men haar Actien en Capitaal altyd meer als drie dubbeld het Capitaal waardig sal maken, als die effectif sullen zyn, 't geen in dese onderstaande aanmerking klaar word aangetoont; want yder maar met de drie tiendens van 't honderd van een Actie van 1000. guld. te fourneeren, maar 300. guldens uytstiet, en men uytdeelingen (die dikwils tien a twaalf per cento) kan krygen van zyn geheele Actie van 1000. guldens, soo dat hier klaar blijkt dat 100 een Actie, drie a vier dubbeld het Capitaal waard moet wesen.

VII. Boven dese 10. millioenen sal den Inventeur van dit Project het Land nog doen profiteeren 20. millioen, buyten schade van de Geintresseerden, het geene by Memorie aan haar Ed. Groot Mogende werd aangetoont, waartoe wy ons zyn refererende, ende den Inventeur van dit Project nog niet in 't public wil late komen, om geen andere van zyn uitgevonde concepten (tot grooten voordeele van 't Land, en van desselfs Compagnie) daar van te laten profiteeren.

VIII. De vaste Winsten, waar uyt men alle jaaren uytdeelingen sal kunnen doen, werd by Memorie aan haar Ed. Groot Mog: mede verdoond.

IX. Een yder sal niet meer mogen inteykenen, of op zyn naam setten, als veertig Actien.

X. Geen Octroy komende, word hier by geset, om yder een geruust te stellen, dat niemand als dan met zyn inteykenen sig sal hebben verbonden.

XI. Verders werd alles gereferceert aan het gem: generaal Project, het welk in 't breede aantoot de avancen, die het gemeene Land ende de Particulieren, daar van sullen genieten.

De inteykening geschied ten huysse van Messieurs van Ryk, Makelaars in 's Gravenhage, in de oude Molstraat.

Nademaal het Assureren van Scheepen en Koopmanschappen, zoo voor de Gevaren van de Zee, van die van Oorloge, en van Piraterien, noodzakelyk is voor de Negocie en Zeevaart, en dat men ziet in Engeland een Maatschappy daer toe opgerecht, om door een groot zamengevoegt Capitaal, die geene zoo zig willen doen Assureren, volstrektelyk geruust te stellen: Zoo heeft den aanlegger dez zes gelooft, dat immer zoo propoostelyk was zodanig een Maatschappy, of 't zamenvoeginge van Capitaal in deze Landen wierd gemaakt, als reets in Engeland met succes geschied is, en proponeert ten dien eynde de Intekening op volgende voorwaarden:

1. Dat het geheele Capitaal bestaan zal uyt Een hondert en Twintig Tonnen Gouds.

2. Dat ieder Intekenaar in handen van suffsante Koopluyden, hier na te noemen, zal betalen van zyn Intekening een vyfde per cento, dat is vier stuivers van ieder hondert guldens, ofte twee guldens van ieder duysent guldens.

3. Voor het eynde van de Maand July, of eerder, zoo men eerder reed zal zyn, zal men alle de Geintresseerde doen by een komen, om by meerderheyd van stemmen Directeurs te kiezen van deze Maatschappy.

4. Men zal nooyt meer Geld eysschen van de Geintresseerde; als de Geintresseerde zelfs in den tyd by meerderheyd van stemmen zullen noodig oordeelen, omme deze Maatschappy zoo geruust te doen zyn voor den Geasseureerden, als eenige geruustheyd kan vereischt worden.

5. Niemand zal minder mogen Intekenen als vyf duysent guldens, en niet meer als vyftig duysent guldens.

6. Men behoud voor zich, dat men die geene, die in 't publicq niet geconcipteert zyn, of gerecipteert worden, voor vyf duysent guldens te zyn gegoedt, haar Inteken-briefje, hier na te noemen, zal mogen weder geven, en zoo wyders geproportioneert.

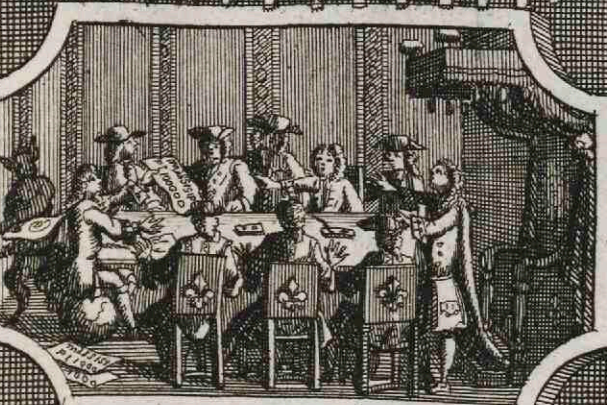
DE WAEREELD IS
ELK SPEELD ZYN ROL

EEN SPEEL TONEEL,
EN KRYGT ZYN DEEL.

A. Vondel.

*Na Mississippi Mannen braaf,
Het zy als vry gezet of slaaf.*

*Hier smeet men de Concepten vast
Om goud te zoeken by de last.*

*In Heeren in America
Is 't altyd winst en nimmer schaa.*

*Hei sellement de Company,
Brengt ons die schoone kluiten by.*

*Maalaan, jouw naakte diereu breng
My voordeel of ik speel beheng.*

*Ik pas, zo dra hy maar aan land
Geraakt, op 't plukken van de plant.*

*Om aardsche schat daar elk na bracht
Wort alles op 't Tapyt gebragt.*

*'t is mis, en 't werk is niet zo ligt
Te doen, zegt Jersaas, voor het Suid.*

*Sleep aan den bruy, hol over bod
Zo leeft men lustig binnen Zwol.*

*Cacau, en Suiker, en rood Goud
Als alles goed, myn woord vertrou.*

CASTIGAT
RIDENDO MORES.

*Heer Arlequin, op 't Fransch Toneel,
Vertoond ons, hoe het Vysde 'deel
Van 't Actiespel, een treurstof teeld
Voor hem, die de eerste hoofdrol speeld.
Bombario, gelyk een beest
Gekromt, met de over zwarte geest
Van de Actiehoofdman, Leiden hem
Ten straf: de Bubbels in de klem
Geraakt, zyn volgers van dien kwant.
Iupyn, die de oppervierschaar spant,
Zweept al 't gespuis ten Tartarus,
Op 't bidden van Mercurius,
Hy jaagd, op Themis bittere klagt,
In de eeuw'g naare, en duistre nacht,
Door Cerbrus Vuurmoel al dien treyn.
De Tyd, door 't oopenen van 't gordyn,
Leerd de uitkomst van die groote zaak.*

*Tewyl de Kaam, tot veel vermaak
Der vroomen blaast de lof van 't V.
Van Bubbels oorzaak rank en vry
De waarheid dempt het ruil gespens
Der loogenen, en rukt de grens
Ten smel af, daar de Nid, vertreen,
Haar Minnaar door de Waereld heen
Ziet breeken, om op 't eeuw'g end
Te koemen, uit zyn zwaar elend:
Tewyl standvastigheid vertoond,
Hoe de yver voor 't gemeen, noch woond
In Leyden, en in Haarlens Stad.
Voorts ziet men op de kap, hoe dat
De deugd, of schoon verdrukt, op 't laast
Werd onder de Engelenry geplaat:
Ook hoe de geldzugt, dwaas, en naar,
In 't eind geraakt by Plutus schaar.*

Philadelphus.

De Verslagen ACTIONIST in de STOEL met RINKELS, overreedend geweest van't geLAUWerd PAARD van TROJE

1 Helaas! de Zuid! de Zuid! de Zuid
Myn bryn, myn schat, myn eer verbruid!
Zo dat ik jufus met de noord,
Met meer gevolg, moest uit de poort.
Die twintig duizend ponden's jaars
Inkomen haal, heb by de kaars
Het al verquist: gryprogel pikt
Myn herzen-vat, ter dood verschrinkt.
De molen gaf me een zwaare slag:
Myn wyf en kindren arm! ach! ach!
Is al haar troost 2 t'geLAUWerd paard

Van Trojen goude bergen waard
Geacht, my nar heeft overreën,
Doch neffens my nog meenig een.
3 Wy hebben de aap al weg, myn vlucht
Maakt van w' treurspel slechts een klucht
4 Het spyt de nyd, die t' slange haar
Rukt uit zyn kop met groot misbaar.
5 Gins dingt een Jan Crediet naar d' hals
Van Louw Debet; die word niet vals;
Maar doet zyn das af en zyn pruik
En zegt, w' toorn ik niet ontduik

Sa, sa, sny toe is t' uw facen.
Ik zou t' my zelven anders doen:
Verwekt tot doernis Jan Crediet
Die 'm quitschold en int leven liet.
6 By t' vallen van de bladen zie
Een nier-antyeke compagnie
Men leit daar veel by juffirs in
De nuttigste Actie is de Min.
7 Dees speeld de rol van Icarus;
De zuider zon scheen vrolyk flus
Maar zo de kaars de vlieg bedriegt

De zon werpt neer die tot hem vliegt.
8 De vlieger gaat niet op, bezwaard
Door al te groven Actie staart-
Wat maakt men al papieren vuil?
9 En staat op t' laatst en kykt als de uil.
10 Waarom Diogenes zyn geest
Vind in de mens zo menig beest:
11 Zie hier de proef. De bom barst uit:
12 t' Kompas den wysneus t' verdre duid.
Dit zinne-spel, zo roww als klucht
Verdwint (gelyk t' staat) in de Lucht

Die dan in deeze gelieve deel te nemen, brengen zyn Inteken-
briefje aan het Huys van STEENHOUWER en UYT-
WERF, op het Rockin, over de Beurs: Alwaar een Verze-
gelde Blikke Bus zal zyn Donderdag Morgen, den zoften Juny,
ten zeven uren.

*Project der Amsterdamsche Assurantie-Compagnie. Van Dato
10 Juny 1720.*

WY Ondergeschreven verklaren by dezen te zyn geresolveert,
om te herideeren in een Compagnie of Societeyt van Assu-
rantie, en dat ieder voor zoodanige Sommen, als benevens onze
Tekeningen is gesteld. Door welke Compagnie, Societeyt,
of wel der zelve Geauthoriseerdens, zal werden verzekert op
Scheepen, Goederen, en alle soorten van Koopmanschappen,
op Huyzen, Lynbaanen, Branderyen en Rafnaderyen, mits-
gaders op Bodemaryen en Perzoonen, voor den Turk, als an-
derzints, practicabel in Assurantie; zullende het Fonds of Ca-
pitaal, dat door yder van ons na rato van onze Intekening zal
worden gefourneert, strekken tot de betalingen van Schaadens
en Avaryen, zodanig, dat een ieder, die hem door deze Socie-
teyt zal doen verzekeren, volkomensecur en geruust zal kunnen
zyn, om in cas van Schaaden en Avaryen, 't geen hem deswe-
gen competeert, prompt te kunnen ontfangen, en dat alles op
de onderstaande Conditien en Voorwaarden: te weten:

Art. 1. Niemand zal meer moogen Intekenen, om Intrest in
deze Assurantie te hebben, als 50000 Guld, en niet minder als
5000 Guldens Banco geld.

2. Zoo zullen 'er uyt de Intrestanten agt bequaame Assurateurs
en Koopliden, de voornaamste en gemakkelykste Menschen
zynde, genomineert worden, die de directie van deze Affairen
zullen hebben, en genegen zyn zonder Processen, en zonder
cretiques de Schaadens, van de getekende Somma af te maken,
en uyt de Wereld te brengen; en zullen verder boven dien wer-
den aangesteld zoo veele en zoodanige Bediendens, als tot dit
heylzaame Werk noodig zullen werden geoordeelt, en waar toe
de Onkosten 'tzyner tyd, zonder iemand te bezwaaren, zeer ge-
maklyk zal werden gevonden uyt de Transporten, &c.

3. Alle de Intrestanten, welke in deze Fonds van Assurantie
participeeren, zullen voor het geene zy in deze Societeyt Inge-
tekend hebben, promtelyk moeten voldoen, in manieren naar-
volgende, namentlyk:

4. Den Intekenaar zal in de Maand Augusty, aanstaande,
in Banco moeten affchryven 10 per cento van zyn Getekent Ca-
pitaal, en zoo alle half jaaren 10 per cento, tot de betalinge van
zyn Ingetekent Capitaal toe, zoo 't van nooden mogte zyn, dat
niet te denken is; dog by aldien het noodig mogt werden bevon-
den, en de geene die alsdan daar in komt te manqueeren, of in
gebrecke te blijven na gedaane advertentie, zal zyn Portie in deeze
Fonds geroyeert, en ten faveuren en baten van de andere In-
trestanten zyn, zonder dat hy ooit de minste pretensie daar over
zal mogen maken, in rechten of daar buyten.

5. En op dat ieder Intekenaar in deeze Fonds volkomen ge-
ruust kan zyn, dat zyn gefourneert Capitaal niet zal vervreemt
worden, of ter quader trouwe tot des een of anders verryking
mede gehandelt worden, zoo zal wel expresselyk, gelyk boven
is gezegt, 't Ingetekende Capitaal afgeschreeven werden in Ban-
co, op rekening daar toe te nemen, op de Naamen van de Ge-
authoriseerdens; en daar van zal niet gedisponeert werden, als
met de Onderteekening van vyf uyt de acht Geauthoriseerdens,
daar toe door de zelve te nomineren, tot afbetaling der Schaade
en Avaryen die mogten vallen; of anders, zoo 't best verstaan
werd.

6. Zullen de Geauthoriseerdens gehouden zyn, alle Jaaren van
hunne boeken, een behoorlyke Balance op de beste wyse doenlyk
te maaken, van het Ingetekende Kapitaal, op dat yder der In-
trestanten kan zien; dat niets ten fraude van den een of ander
geschiedt, en na dezelve zal rekening en uytdeeling pro rato
gedaan worden, van het geene geavanceert zal zyn, aan yder
der Geintresseerdens, van zyn Ingetekende Capitaal, doch met
eenige reserve, en inhoudinge van winsten, voor schaadens, die
op verzekeringen, voor en tusschen het opmaken der Balance
gedaan, mogten komen te vallen.

7. Zoo verbind ieder Geintresseerde zich wel expresselyk aan

de Geauthoriseerdens gezamentlyk, of aan den geenen, die door
hun, uyt hen lieden daar toe speciaal zal werden Gecommitteert,
hunne Supplement te doen, zoo 'er meerder mochte verlooren
worden; met deze Assurantie, als Ingetekend is, (dat Godt
verhoede,) en ook niet te Presumeeren is.

8. Zal deze Compagnie tot niemands prejuditie aangelegt wor-
den, veel min om eenigerhande Beleeninge te doen, nog ook
strekken tot hinder en belet van andere Particuliere Assurateurs,
(schoon dezelve in deze Fonds hebben Ingetekent) of met uit-
sondering van Makelaars, of anderen, die gewoon zyn verzeke-
ringen te vorderen, of te solliciteeren, zullende ieder een met
gelyke faveur ontfangen worden, die zyn Policen presenteert
om te Tekenen, dog zal op geen Policen van Assurantie wer-
den getekent, als de welke volgens de jongste Ordonnantie op het
Klein Zegel gecemaneert, en door den Heer Secretaris van de
Kamer van Assurantie binnen deze Stadt getekent zal zyn.

9. Alle Policen zullen door Makelaars, of die gewoon zyn
verzekeringen te vorderen of solliciteren, moeten worden ge-
presenteert, en zal de Courtage van de getekende Somme aan de
zelve werden voldaan, een vierde per cento van ieder 100 Gul-
dens, volgens Costume.

10. Wanneer men tot deze Compagnie Permissie van haar
Ed: Groot Achtb: heeft, zal 'er een byeenkomst verzocht wor-
den, van de voornaamste des Geintresseerdens, op dat ieder een
zyn sentiment gehoort word, wat verder tot beste van deze As-
surantie kan vast gestelt worden, en insonderheid tot volkomen
securityt van de geene die laat Teekenen, en dat in cas van scha-
de, zy prompt en zonder uitstel Geld kunnen krygen, en dat
100. per cento zonder eenige kortinge als de schade Totaal is,
en ook zonder Processen, zullende in kas van differentie, de afdoe-
ninge van het zelve door de Geauthoriseerdens, gelaten werden,
aan de Uitspraake van twee of drie Koopliden, of andere kun-
dig in het stuk van Assurantie zynde, wederzyds te kiezen, by
aldien de Geassureerden, het zelve zich zal laten welgevallen,
vermits in cas van Dispuut aan zyn keure zal werden gelaten,
om het verschil by verblyf als boven, of wel door de Ed: Agtb:
Heeren Commissarissen van de kamer van Assurantie alhier, te
laten afdoen en Termineren, zonder dat de Compagnie zal
vermoogen te Appelleeren, verder dan voor de Ed: Achtb: Hee-
ren Schepenen dezer Stadt.

11. Men zal aan de Intrestanten renvers, van ieder partye van
5000 guldens geven, op een behoorlyk Zeegel geteekent door de
Gezamentlyke Geauthoriseerdens, en dat van zoodanige portie,
als hy in deze Societeyt van Assurantie heeft by de Betaalinge der
10 per cento, en zal hem ook oprecht goed gedaan worden, alle
Jaaren wat 'er is geavanceert, geproportioneert, na zyn Ingetekent
Capitaal.

12. Tot deeze Fonds van Assurantie, zal geen meerder of hoo-
ger Inschryvinge geschieden, als tot 2000 a 3000 Tonnen Gouds,
of anders zo veel, al haar Ed: Groot Agt: zullen komen te ver-
staan.

13. Ende wanneer deze Inschryvinge mogte werden belet van
hooger hand, endeze Compagnie of Societeyt van Assurantie ver-
booden wierd, dat niet te denken is, om dat het strekt, tot beste
van de Negotie, en van deeze Stadt, en tot niemants nadeel, zoo
zal iedereen van zyn Intekening ontslagen wezen.

14. Deze Societeyt van Assurantie werd aangelegt tot opbouw
en meerder voortzettinge der Negotie, en tot geruitheyt der Ge-
assureerdens, door de voornaamste en beste Koopliden en Assu-
rateurs der Stadt Amsterdam, gelyk als elders geschied, en zal
niemand vermogen, die in deeze Fonds Ingetekent heeft, zich in
eene nieuwe Societeyt van Assurantie te Engageeren, of deze be-
nadeelen.

15. Deze Compagnie van Assurantie haare gemakkelykheyt
en promptitude, tot het afmaken der Schaadens en Avaryen zon-
der iemand het minste op te houden, zal de gehele wereld Ani-
meeren, en doen resolveeren, om by deze Compagnie hunne Assu-
rantie te laten doen, en zal zekerlyk Flooreeren. om dat 'er veel In-
trestanten onder zyn die Jaarlyks aan deze Compagnie, zelfs occa-
sie hebben 2, 3, en meer Millioenen te laten Assureeren, en hunne
Correspondentie en navigatie op alle Gewesten en Plaatsen hebben,
en zal daar door te gelyk werden belet, dat de vreemde Assurantie,
als van Portugaal, Spanjen, Sweeden, en Denemarken, tot Lon-
den of elders niet, zal werden geordonneert, dat zonder de opreg-
ting van deeze Societeyt, zekerlyk zoude geschieden, waar van
reeds

reede Preuves konnen werden getoont.

16. Tot nutte en welwezen van deeze Compagnie zal men toestaan, aan de Maakelaars &c. dewelke 't hunne Affaires zyn, en by de presente Assuradeurs daar voor bekend staan, om te laten Assureren, medein deze Fonds in te teekenen 5000 of 10000 guldens, ter believe van de Intressanten, mits dat zy, door't genieten van dit voorrecht, zig in geen Nieuwe Assurantie-Compagnie engageeren; en tot voorkominge van alle Disorders, zal niemant van de Geintresseerdens zyn Intrest mogen Transporteren, binnen de tyd van de eerste twaalf Maanden.

17. Voorts om deezen niet te doen buyten kennisse en toestemminge van onze Overigheyd, zoo werd daar op met zeer veel ootmoedigheid haar Ed: Groot Achtb: Permissie in deze Stadt verzocht, doch zonder Oetroy van haar Hoog Moogende, wyl het Oetroy in een florissante en welgestelde Republicq, tot des een of anders pæjuditie en schaade, en wel byzonder van deze Stadt, zoude konnen strekken; voor welke Permissie, indien het verlangd word, is men genegen aan de Stad een Fournissement te doen, tot volkomen genoeg van haar Ed: Groot Achtb: behalven dat's Landts Inkomen van het Zeegel considerabel vermeerderd zal worden, door het uytgeven der getekende Renversen, Politien &c. welke vermeerderinge naar alle apparentie wel zal bedraagen Jaarlyks een Somma van 3 a 4 Tonnen Gouds.

18. Men verzoekt met veel Respect de Ed: Groot Achtb: Heeren van deeze Stad, om in deze Favorableen Welaangelegde Assurantie-Compagnie naar hun Edele believen mede deel te nemen.

In den namen der Intressanten: voornaamste Koopluyden en Assuradeurs dezer Stad, die reets in groote getaalen hebben Geteekent, en dit Project geapprobeert.

Consideration over de Geprojecteerde Compagnie of Societeyt van Assurantie binnen de Stadt Amsterdam, van Dato 10 Juny, 1720. Mitsgaders, korte Oplossingen der Tegenwerpingen die daar omtrent zouden mogen werden gemaakt.

MEn vertrouwt dat by het voorestaande Project, dat van deeze Societeyt door den Drukaan eenieder is mede gedeelt, overtuygende genoeg zal wezen aangetoont, de noodzaakelykheyd die 'er is, om zoodanige Societeyt binnen deze Stadt op te rechten, wanneer de Verzekeringen alhier zullen werden gemaintineert.

Omme welke redenen, ten dezen dien aangaande niet anders zal werden gezegt, als alleendat, ingevalle dezelve onverhoopt geen voortgang zoude konnen hebben, onwederpreckelyk, en buyten alle twyffel, in het korte zouden werden ondervonden; dat deze Stad het voordeel, dat met Assureren werd gedaan, voor het grootste gedeelte zoo niet in het geheel, zouden moeten missen, ter oorzaak van de Societeyten, dewelke om te verzekeren, zoo buyten, en voornamentlyk binnen deze Landen, reets zyn gestabileert: want behalven de meerdere Gerustheyt, Menage en Expeditie, die een Geassureerde zal vinden in zoodanige Compagnie, zoo is ten opsigte van de voorz. Societeyten dewelke tot Rotterdam, Delft, Gouda, Middelburg, en elders zyn opgerecht, met reedenen te dugten, dat dezelve geen Occasie genoeg vindende in haar Steeden, om Verzekeringen van Importantie te doen, binnen dese Stadt een of meer Gecommitteerdens sullen qualificeeren, om ter dezer Plaatze, in de namen der voorz. Societeyten, alle soorten van Verzekeringen te laten doen, zoo als bevoorens en tegenwoordig nog werd gepractiseert door die van Hoorn, en Principaal door eenige Inwoonders van Broek in Waterlandt, welke laatste onder hen een stille Compagnie hebben opgerecht, en binnen dese Stadt de voornaamste posten der voorkomende Verzekeringen komen weg te nemen; waar omtrent tot een staaltje kan dienen, dat door dezelve alleen ruym drie vierde parten der Assurantie op Groenlandt, en de Straat Davids is gedaan; alle het welke zekerlyk soude werden afgefindeed, wanneer dese voorz. Assurantie Compagnie alhier wierde geadmitteert; dewyl deselve in volkomen staat soude sijn, om, zoo door haar Luyster en considerabele Fonds, mitsgaders door de Geintresseerdens, waar van veele een meenigte van Occasien hebben, om gewichtige Verzekeringen te laten doen, de Assurantie eerst in haar volkomen kragt te herstellen, en vervolgens, om door Preuves van faciliteyt, en promptheyt in het betalen der schadens, mitsgaders het myden van Chicanes, de

meeste Verzekeringen van Europa na haar te trekken, en door die occasie dese Stadt meer en meer te doen Flooreeren.

't Werdt met reede vast gestelt, dat niemant sal konnen werden gevonden, die met eenige fundament zou derven stellen, dat foodanige Compagnie, voor de Stadt in het algemeen aangemerkt, niet van de uiterste nuttigheyd en voordeel wesen zoude; waarom men dat met veel gerustheyd zal onderstellen, en alleen by de hand nemen de Oplossinge van de Raisonnemen-ten, waar mede eenige Persoonen hebben vermeent te konnen bewysen, of demonstreeren, dat den opbouw van deeze Societeyt van Assurantie, voor eenige Particulieren binnen dese Stad, schadelijk zoude wesen:

Ten welken einde men in de eerste plaats, mogelyk als een zekere waarheid zal asumeeren, dat alle Generale Compagnie of Societeyten voor een gemeene best schadelijk zoude zyn, om dat daar door alleen by weinige, te weten de Participanten, de voordeelen zouden werden genooten, die anders over het gemeen zouden werden verspreyt.

Ten Tweeden, dat een Compagnie van Assurantie in haar vermogen zouden hebben de Prysen der Premien te verhoogen, en dat daar door zoude werden veroorzaakt dat de Verzekeringen tot Londen en elders zoude werden overgebracht.

Ten Derden, dat de Assurantie met geen voordeel kan werden gedreeven, als door die geene die grondige kennisse daar van hebben; en dat mitsdien, als 'er onkundige Directeurs wierden gekooren, deze Societeyt veel eer schade zoude lyden, als profyten doen.

Ten Vierden, dat alle particuliere Assuradeurs tot kleine Premien, en op swaare Conditien zouden moeten verzekeren, als zy eenige Neeringe zouden willen hebben; en dat zelfs deze Compagnie binnen weinige Jaaren zoude werden van zoo veel vermogen en kragt, dat zy de geheele verzekeringen na hun zinnelykheid zouden konnen regeeren.

Ten Vyften, dat een Geassureerde niet secuur soude werden verzekert by zoodanige Compagnie, om dat de meeste Participanten zig zoude begeven tot Wind-Negotie, en ook alleen hunne Intekening zoude doen, met een beooging, om hun Actien te verhandelen, en om alsoo daar door, en niet door de winsten der Compagnie voordeel te doen, en dat ook daar door zoude werden te weege gebracht, dat veele onvermogenende tot Participanten zouden moeten werden gedooft.

Ten Zesden, dat een Geassureerde, in cas van dispuut, 'telkens met een vermogend lighaam zoude moeten Plyten, tot zyn merkelyke schade, zoo door de lange tyd, dien hy zyn Penningen sonden moeten missen, als groote Proces-kosten, die hy als dan souden moeten ondergaan.

Om welke Reflectien kortelyk te beantwoorden, zoo diend ten opzichte van het eerste aangemerkt: Dat geen redenen zullen werden uitgedacht, dat zoodanige Societeyt voor het algemeen, of particuliere Koopliden schadelijk zoude wesen, dewyl eerstelyk door dese Societeyt geen Negotie, nog zelfs Discontes of Beleeningen zal werden gedaan: Ten anderen, dat zelf in het verzekeren eenieder zyn liberteyt werd gelaten; en dat notabel is, ook aan die geenen die Deelgenooten van dese Compagnie sullen zyn; soo dat even soo weinig nadeel aan 't Gemeen, of de particuliere Negotianten soude werden toegebracht, als, tot een voorbeeldt, aan de Groenlandsche Visschery, wanneer daar toe een Compagnie wierde opgerecht; met Permissie dat alle andere, soo wel als de Compagnie rer Walvisvangst, souden mogen Reeden. Zoo dat het nadeel imaginair, ja geheel ongegrond komt te wesen, daar in tegendeel het voordeel, dat het gemeen uit foodanige Societeyt zoude trekken, merkelyk en ontwyffelbaar komt te zyn; soo als bevoorens, en insonderheid by het gedrukte Project is aangewezen; waar door ook te gelyk is opgelost het generaal Axioma, dat door een Compagnie alleen weinige zouden profiteeren, tot nadeel van een Republicq, aangezien de Assuradeurs, waat op dit alleen soude konnen sien, in hun vermogen hebben en behouden, om in het doen van hunnen voordelen te continuereen, als hier boven is gesegt; boven en behalven dat uit de admiffie van foodanige Compagnie direct het tegendeel soude volgen: want soo het verzekeren werd gelaten op den voet soo als het tegenwoordig is, soo is notoir, dat de Profyten, die met Verzekeren werden gedaan, alleen blyven onder Twintig, of ten hoogsten Vyf-en-twintig Perzoonen, dewyl in deze Stadt zoo veel Assuradeurs van aanzien niet komen

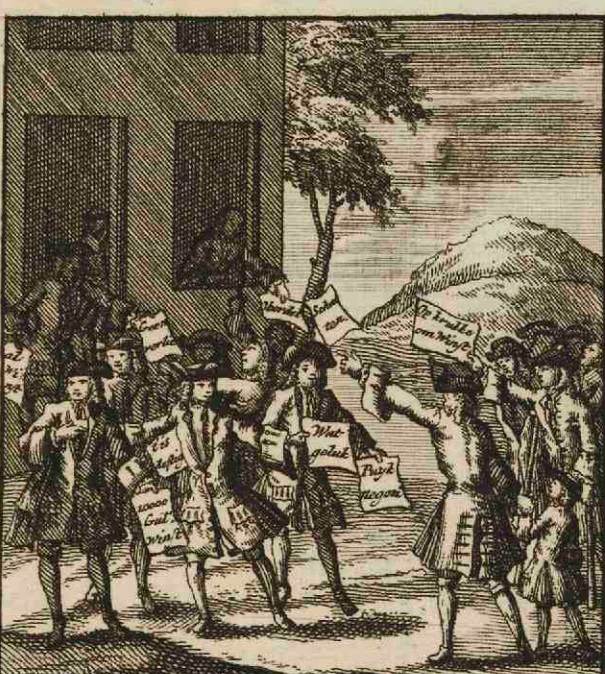

De bange Zuidze Compagnie,
Met t'Vrouwebeeldgen aangewezen,
Door wind en waan eerst opgerezen,
Schynt nu bedroefd te vragen, wie
Haar zal tot hulp en troost versprekken,
Wyl de ingebeelde winst verdwynt
In rook en stof, t'geen haar doorpynt,
En maakt haar handelaars tot gekken.
De Faam, die eerst hare opkomst heeft
Als een mirakel uit geblazen,
Maakt nu haar winderige bāzen
Benaud, verschrikt, wyl ieder beeft
Als hy de maar hoord uit trompetten,
Dat duizend gulden nu op 't meest
Mag honderd gelden, ieder vreest
Dat deze slag hem zal verpletten;
Want schoon de laffe vleigery
Door t'klinken van haar koop're snāren,
Hun droef gemoed wil doen bedāren,
Door eidle hoop en wind, dat zy
Eerlang wēer t'hoofd zal boven stēken,
Wanneer de schēpen, die op t'zout

Der Zuidze zeilen, vol van Goud
De wēreld van hun schat doen sprēken;
Dog t'is vergeefs, dewyl die vloot,
Schoon zy om winst is uitgevāren,
Niets vind dan wind en zoute bāren,
Waar door die Compagnie in nood,
Ja reeds genoegzaam legt op 't sterven,
t'Geen aan haar boeken blykt, die weg
Gestopt zyn met veel overleg,
Wyl hen het dagligt zou bederven;
En schoon men op den grond, vooraan
Nog ope boeken mag aanschouwen,
Het zyn die de quide winst ontfouwen,
Daar t'nu geheel mede is gedaan;
De Zuidze-handel is verlopen,
t'Is kaal en knapgens, dol of gek,
Gelukkig zo voor dat gebrek
Een Actienar de kost kan kōpen.
Wyl Zwol en Harrelingen vast
Met vogels en met mosz'en lopen,
Geen mens wil nu hunne Acties kōpen,
Dewyl het endge draagt den last.

t'Begin was goed, t'geen klaar kan blyken
Aan hem, die t'gelt verslint en byt,
En vast niet dan papieren schyt,
Om de Actiekōpers te verriyken
Met Kool, met wort'en, Haring, Sprot,
En Rāpen, om tot spys te strekken
Voor hem, die wil naar t'dolhuis trekken,
Vereerd met d'Eernaam van een Zot.
Nog bied een Viswyf geld voor Zwynen,
Waar af een Smous is Directeur,
Kom zēid zy: k bied u goed fāseur,
Want het zal tog belagg'lyk schynen,
Dat gy in Zwynen doet, kom zoek
Uw voordeel, maar niet lang te temen;
k Zal ze alle van u overnēmen,
k Geef u voor elk een Zwyn een Snoek;
Maar al haar prāten is verlōren,
Als de arbeid van de grāvers, die
Ten dienst der Stichtse Compagnie,
t'Gerēde Geld in de aard versmōren,
Dus is gelyk een ieder ziet,
Al de Actiekraam een eidle Niet.

De grôte Vergader-plaats der Windverkoopers van't Jaar A°. 1720.

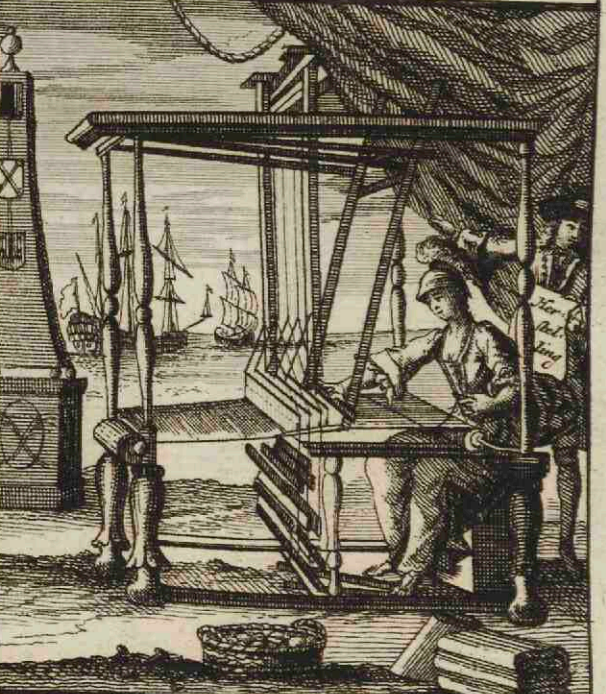
Bloei-tijd der Actionisten.
Ha loffelyke Koopmanschap!
Die ons kan winst en voordeel geven,
Men klimt door u van trap tot trap
Niet op tot een gemaklyk leven;
Want in een uurtje zyn wy ryk,
Wat Koopmanschap is uws gelyk!

Verval der Actionisten.
Wy leren hier by de Actie-leer,
Die ons in't midde van ons brallen,
Elendig bruit van boven neer,
Dat kop en beurs te barsten vallen;
Daar de eene raafsd, en de andre vloekt,
Of Kuilenburg tot schuilplaats zoekt.

Vittogt der Actionisten.
Heeft ons de Zuid van geld ontbloot,
Oost-ingen zal ons weder geven,
Al zyn wy Arm, wy zyn niet dood,
Wy hopen op een beter leven,
Schoon dat de hoop op winst en buit,
Ons naakt en kaal jaagt t'Zegat uit.

Herstelling der zuivere Negotie.
Als de Actie kraam eens weer van kant
Geraakt is, zal de Handel bloejen;
En't vry gevogte Nederland
In volle veelde en voorspoed groejen.
Wyl Pallas kunst en Weef getuig,
Een pylaar strekt van't Staatsgebouw.

De Zamel-plaats der Actie-Aeren.
Of Quinquenpoix, naar't Frans genaamt,
Door Wind verkoperij besaamt;
t'Geen menig een doet bankroeteren,
Ziet gy naar't leven hier verbeeld.
Wat zyn zy bezig met elkander,
Het schynd dat de een klaagt aan den ander.
Hoe hem Fortuin heeft misgedeeld;
De tyd waar onlangs veel te waardig,
Om by elkand'ten met gemak
Te roken eene pijp Toebak,
Maar nu zit dat geselschap aardig
En vry wat zediger by een;
Schoon and'ren nog genoeg krioelen,

En om den Wind der Acties weelen.
De minste heeft een blaauwe scheen
In't vryen, naar dien buit, gelopen;
Schoon dat een Boer de Compagnies
Nog wil verzeek'ren voor't verlies,
Met Lards Bokkings te verkopen,
Vat England aan de Maas gestrand.
Ha! roept hy, dit wil voordeel geven,
Myn Compagnie is goet gebleven.
De Bokking-Koopmanschap houdt stand.
Terwyl een roting Zandjaartje,
In Quinquenpoix, schreeuwd heel fureus,
Die Torrelantaarn't is Curieus!
Die Iongen mogt wel tot een paartje

Benevens Ionker Louw-maand staan.
Dewyl zy alle beiden liegen,
De Wereld door de schyn bedriegen,
En dus het Geld voor rook en waan
Doen in hun eigen Dieftak raken.
Gints schreeuwd een Waal, Monsieur, te ne!
Pour vous un bon petit Paté!
Ze zel ze jou zo lekkere smaken!
Ze durf jou zweer, ze zal jou min
Als de Acties kost, en niet bezwaren,
Nok ook niet doen om peep're varen,
Nok ook niet krent jou Beurs, of Zyn!
Ze is delekaat! ze zyn niet stroppen
Als de Actie handel, zonder rust,

Maar t' schynt dat hen geen eeten lust,
Of dat zy zyn gesteld op Moppen,
Die te Utrecht vars gebakken zyn;
Ja die zyn't, die zy graag begieren,
Om daar hun Beurs mee te purgeren,
Want schynt de Wereld wil door schyn,
Dag nu geheel bedrogen wezen,
Want wat is de Actie handel tog
Als Schynschoon, Valsheid, en Bedrog.
Door Eigenbaat ten top gerezen.
Lang leve dan de Magistraat,
Die t' Spaar, den Ryn, en't Y regeren,
Het Wezen voor den Schyn waarderen,
Zy zyn ons Neerlands Tuin sierraad.

te zyn, daar ter contrary, door het stabileeren van deze Compagnie, voor eerst de voorz. Assuradeurs kunnen blyven in hun werk; en dat, ten anderen, een groot getal Menschen aan het voordeel part en deel kunnen hebben; en mitsdien is klaar op de eygen gronden der Tegenstreevers van deze Compagnie, dat het algemeen oneyndig meer zal profiteeren, wanneer dezelve werd gestabileert.

Dienende ter Beantwoordinge van de Tweede Tegenwerpinge, dat het oogmerk van deze Societeit is en moet wezen, om door gemaklyke Premien, faciliteit en promptheyt, in het betalen der Schaadens als anderzints, dezelve op te vyzelen en te doen floreeren; en by aldien het contrary door haar wierd betragt, zoo zoude het zeive niet strekken om de Assurantie van deze Stadt te verjaagen, dewyl dan de particuliere Verzekeraars, die altoos hun vryheyt zullen behouden tot minder Courssē, en annemelyker Conditien zullen kunnen verzekeren, en alzo onder vinden dat de Assurantie, die door deze Compagnie eerst binnen deze Stadt met meer overvloed zal werden getrokken, tot hun zal werden over gebragt, en zulks egter binnen deze Stadt geconserveert, tot een considerabiler voordeel van de particuliere Assuradeurs.

Belangende de Derde Reflectie, zoo moet daar omtrent werden gezegt, dat dezelve het Gemeen geenzints betreft: want als 'er onkundige Geauthoriseerdens mogten werden gekooren, en daar door schade veroorzaakt; zoo is klaar, dat niemant als de Compagnie daar door zoude werden benadeelt; dog dewyl een yder van de natuur een zekere neyginge heeft om voordeel te bekomen, en schade te ontwyken; zoo mag met Permissie van de Uytvinders van deze Objectie wel werden vast gesteld en beslooten, dat de Geintresseerdens wel zullen zorgen, dat zeer kundige Perzonen tot Directeurs zullen werden gekooren; ten waare men voor een zekere waarheyt moeste aannemen, dat 'er geen Menschen kundig in Assurantie waren, als die om hun particuliere Belangen dit Project met al hun vermogen zoeken tegen te gaan; zoo dat met recht dit Raisonnement mag werden aangemerkt als een uytvlucht van verre gezogt, om dat 'er geen essentiele Tegenwerpingen kunnen werden gevonden.

Op het Vierde Point, moet werden gezegt, dat het zelve alleen betrekkellyk is, op de Particuliere Assuradeurs en zulks geenzints op het algemeen, en dat daar omtrent wel zoude mogen werden vast gesteld dat, als die Assuradeurs zouden blyven by hun Concept om een lichaam dat Gegouverneert werd door Regters en Geobserveert door een Fiscaal, om zodanig een soort van Societeit onder hen te behouden; met bygevoegde gedrukte Wetten, waar na de Koopliden en Makelaars zich moeten reguleeren, en de Cours der Premien met gemeen goed vinden te begrooten; om in zekere Poene te Condemneeren die tot minder Pryzen Tekent, om ondragelyke Conditien te maaken; waar van staalen zyn, eerst het betalen van 98 per Cento hoe liquide de schade ook mag zyn; het beding van vryheyt voor Schaaden en Avarye op alle goederen beneden de 3 per Cento, en op Hennip en Vlas beneden de Tien per cento, waar by nu present nog verder is vast gesteld, die laatste vryheyt ook te bedingen wegens de Wol, Stokvis, en Suyker, en als zy verder continueeren om op het minste gebrek in de Documenten, Critiques en langwylige Procedures te maaken, dan zekerlyk door deze Societeit zal werden te wegen gebragt dat aan die Verzekeraars zoo veele Policien, niet zullen werden gepresenteert, maar als zy de Geprojecteerde Compagnie fullen gelieven te volgen, met de verzekeringen te doen voor een dragelyke Premie, en te betaalen het volle Capitaal, en af te zien van de voorz. nieuwe Conditien, zoo zullen dezelve kunnen blyven verzekeren, en dan zal onwidersprekelyk werden belet, dat de Geassureerdens die door diergelyke maniere van doen, zekerlyk door de Tyd zouden werden gedegouteert, om alhier hunne Assurantie te laten doen, niet na Londen en elders hunne Commissien af te zenden, maar in tegendeel, aangemoedigt om de orders tot verzekering die bevoorens dikwils zyn verdeelt, in 't geheel, aan deze Stadt te Offereeren en zulks in plaatze dat de Particuliere Assuradeurs door de Magt en goed belyt dezer Compagnie van hunne neeringe zouden werden ontbloot. Zoo zal door dezelve niet anders werden te weege gebragt, als dat de voorn: Particuliere Assuradeurs niet meer in hun vermoogen zullen hebben, om de Assurantie aan al te enge keeten te binden, en alzo meede om de zelve door dat gedrag geheel en al van hier te doen verhuizen: Behalven dat de Particuliere Assuradeurs, by hunne gedrukte wetten, als Koopluyden bekend staan; zoo dat, als door de voorz. Societeit

eenige verminderinge in de neringe der voorn: Assuradeurs zoude mogen werden toegebragt, des neen, dezelve echter door hunne Negotien kunnen blyven bestaan, dewyl zy alle buyten de Assurantie Koophandel dryven.

Zynde ten uiterste Ridicul, het geene in de Vyfde plaatze, tegens het voorz. Project is geavanceert, dewyl voor eerst by het zelve Project is getoont, dat den aanleg niet geschiede met een oogmerk om in de wind te Negotieren, vermits by het voorz. Project is vast gesteld, datter binnen een geheel Jaar geen Transporten zullen kunnen werden gedaan. Waar by nog zoude kunnen werden gevoegt; dat de Edele Groot Achtbaare Heeren Burgermeesteren zouden kunnen Fixeeren, dat van ieder partye die Getransporteert wiert een zekeren Penning zouden werden betaald, zoo ten behoeven van deze Stadt, dat een aanzienlyk Fonds zoude kunnen uytmaken, als mede om daar uit voor het geheel of ten deele te vinden, het geene aan de bediendens van deze Societeit zoude moeten werden betaalt, waar door de vreeze voor Wind negotie zal moeten verdwynen; en belangende het voorgeeven datter geen genoegzaame securiteit in deze Compagnie zoude kunnen werden gevonden, om dat menschen van weynig vermogen door den verkoop Participanten zoude kunnen werden, zoo vervalt die swarigheyt, als men Confidereert den Fonds die Drie hondert Tonne Goudts zal bedragen, waar in vry wat meer gerustheid zal werden gevonden, als in een Particulier Assuradeur, die dikwils op rydt eenige Millioenen risico komt te lopen. schoon dezelve geen 100. duizent guldens reël en meer daad bezit, behalven dat die geenen die Actien van deze Compagnie reël zullen koopen, nootzakelyk gegoede menschen zullen moeten zyn, dewyl dezelve met Contant geld zullen moeten werden betaalt, en schoon by ongeluk eenige mogten manqueeren, zoo zal nogtans de Compagnie in staat zyn en blyven, de noodige bylaage te doen; en zulks zal nooit gebeuren, dat bevoorens dikwils is geschiet, dat by zwaare ongevallen, alle de Assuradeurs die op een Police hadden getekent, (en by minder rampen vier, vyf en meer) in hun betalinge hebben gemanqueert.

En mits dien restteert nu alleen de beantwoordinge van de zesde Tegenwerpinge, dewelke volkomen by het gedrukte Project is opgeloscht, vermits niet alleen deze Compagnie zal wezen verbonden, om alle opkomende questien te verblyven, aan Neutrale kundige Personen, maar zelfs om, Ingevallye de geassureerde mogte verkiezen zyne zaaken door den Regter te laten Termineeren niet verder te Appelleeren, als voor de Ed: Achth: Heeren Scheepenen dezer Stad, die ten opzichte van deze Societeit zouden wyzen by Arrest, schoon de Geassureerde in zyn vermoogen zal behouden om verder te Provoceren; waar door, in plaatze dat de Geassureerde door het vermogen van deze Compagnie nadeel zoude leyden, zal werden veroorzaakt, dat hy Goed Regt hebbende, zelfs in Cas van Proces in een jaar en minder zyn gelt met de Intressen van dien, tegens 12 per cento zal kunnen bekomen, daar wederom in tegendeel, een Geassureerde door de particuliere Assuradeurs 15. 16. en meer jaaren kan werden gaande gehouden, wanneer die Assuradeurs als de selve endelyk voordien Hoogen Raade Succumbeeren, nog kunnen volstaan met een Intrest van 4 per cento, tot de uiterste schade en ruine van een Koopman, dewyl de Koopliden veel meer met hun penningen kunnen avanceeren.

Omme alle welke Reeden, en oneyndige meer, dewelke om niet al te lang te zyn, werden gepasseert, buyten dispuut zal moeten zyn, dat het gemeenebest, deze Stadt nog ook de particuliere Negotianten, niet alleen door deze Societeit geenzints zal werden benadeelt: maar dat ter contrarie, alomme veel voordeelen door dezelve zal werden gebooren, dat ook zelfs de particuliere Assuradeurs niet zullen werden geledert, wanneer dezelve zich kunnen genoegen met een aanzienlyke winst, en resolveeren, om Generous hunne verzekeringe te doen, en de opkomende Schaadens, en Avaryen te betaalen, dewyl een van byde notoir is, dat, of de Particuliere Assuradeurs zyn voor alle Geassureerdens zoo goed en secuur als de Societeiten, en hebben dezelve gelyke occasie om Assurantie te kunnen doen, en zelf meer, om dat de Makelaars aan hun Comptoiren door Douceur en Tractementen, als andersints zyn gewendt, waar door zy de Preferentie hebben te verwagten; of zoo dit niet zodanig Succedeert, zoo is klaar en buyten eenige twyffel dat een Societeit by alle Geassureerdens zal werden geprefereert, in welk geval niets van meer noodzakelykheyt voor deze Stadt kan werden uytgedagt, als de permissie tot een Societeit van Assurantie, dewyl andersints notoir alle verze-

keringen, van hier zullen werden overgebracht, tot die plaatsen, daar reeds Societeyten met permiffie van Souvereinen of Magiftra-ten met veel fucces, en reeds tot ons merkelyk nadeel zyn opgeregt geworden.

Amsterdam den 20 Augustus. 1720.

*Memorie, om aan Haar Ed. Groot Agt. de Heeren Burgermeest-
ren dezer Stadt met alle geboorfaambeyt en fchuldige eerbied te de-
duceeren, wat quaad en nadeel dese Stadt Amsterdam reeds heeft
geleeden, en noch staat te verwagten uyt alle de Societeyten der Bin-
nelandfche Steeden, veroorzaakt door eenige Contramineurs, die
haar Edele Groot Agt. ten onregten tegens het Project van Affu-
rantie, in dato den 10 Juny laastleden, hebben tragten te imbue-
ren, om hun particulier belang, en ambitie: Namentlyk,*

Indien Haar Ed. Groot Agtbaarcheden voor een Maand 't
Project hadden gelieven te amplecteren, en niet waren gedifa-
nimeert door die Contramineurs, zoo had men voorgekomen,
dat na Rotterdam, geen een Stad (gelyk zy alle zelf betuygen)
tot die Resolutie zoude hebben gekomen, om eenige Compag-
nie van Commerce, of Monopolien, Navigatie, Affurantie,
of Beleeninge op te regten, wyl zy alle bedugt waren, als Am-
sterdam een Compagnie van Affurantie oprechtde, zy alle als
afgelege Lichamen zynde, niemant om haar zoude denken, nog
speculatie vinden.

Maar terwyl Amsterdam niet resolveerde, zo is hun tyd tot
dat werk gebooren geweest, wyl zy niets daar by waagden of
hadden te verliezen, brengende daar door hunne Steden in staat,
krygende met alle kragt eenige Millioenen Contanten, Gelderen
van de Beurs van Amsterdam, en derselver Inwoonders der-
waarts, waar uyt te wagten is, dat zy tot nadeel van Amsterdam,
door die kragtige Beurs, daar geen particulier Koopman tegen
kan.

Zullen ondernemen de Navigate op Groenland, Straad Da-
vids, de Negotie op de Ooftzee en elders. Wyders aldaar op-
koopen, door hunne groote kas, al de Hennip, Vlas, Teer,
Yfer, en zoo van alle foorten van goederen, dat naderhand Am-
sterdam uyt hunne handen zal moeten zoeken.

In Amsterdam kunnen fy ook alle dagen met een Massa vallen
op eenige Koopmanschappen, daar fy maar Concept van kry-
gen, koopende alles op, en brengen de prys aanstonds 50 per
cent hooger, al was het self van Zout, en Graaneu, infonder-
heid by Mediocre of geringe Recolte, daar een groote Confump-
tie in is, en men niet kan missen, tot ruine van veele Negoti-
anten en particulieren Ingefetenen, waar van men een exempel
maar zal aantoonen.

De Prys van het Zout is present 60 Pond Vlaams; laten fy
maar vier à ses Tonnen Gouds daar in aanleggen, zoo loopt de-
felve aanstonds op 80 Pond Vlaams. Gelyk mede de Brandewyn-
nen, Teer, Pik, &c. alle tegenwoordig in zeer laage Pryfen
weefende.

Alle de Beleninge en difcontes in Amsterdam, fullen fy mede
weg fleepen: dat niet te vreezen is van 't voorfz. Project van
dato den 10 Juny, vermits 't selve met geen oogmerk van Mono-
polien, of om eenig Particulier te benadeelen, maar alleen om
te verfekeren, is aangelegt.

Zo zullen fy dan ook kunnen wegnemen de Affurantien wyl fy
Directeurs hebben, die dagelyks in dese Stadt komen bequame
Luydens, en bevorens reets by yder een in Affurantien geefti-
meert, door hunne gemakelykheid en promptitudo; ook an-
dere hier in deefe Stadt authorifeeren, gelyk ook reets by veele
werd gedaan: hier uyt volgt dan, dat die Contramineurs hunne
Neering ook selfs quyt raaken zullen, behalven dat de meeste
Kooplieden malcontent fyn, over hunne onrechte tegenstree-
vinge, met hun niet fullen willen te doen hebben; daar by,
zullen in 't vervolg alle ordres van buyten tot de Affurantie
worden gegeeven, om by de Compagnien te laaten verfekeren,
alfoe veele Particulieren, gelyk by hun is geclatteert, niet te
vertrouwen zyn, door dien zy presumeeren veele van haar Acti-
onisten fyn geworden, en by een Compagnie daar een zoo impor-
tante Fonds is, zyn fecuur; daar by krygen fy in kas van fcha-
de, 100 per cent, en binnen een Maand geld, zonder Cretique
of ophoudinge.

Van de Compagnie van Munnikendam is te vreefen, dat zy

door de Haven van Nieuwendam, zoo onder haare directie for-
teert, en 't recht op den Y-stoom te halver weg hebben, Am-
sterdam veel nadeel fullen doen, in 't faciliteeren der Convoy-
gelden, en veele andere Ongelden: Mitsgaders van Hoorn,
Edam, Medenblik, Alkmaar, Gouda, Dort, Gelderland, en
meer andere Steeden, dat men in der daad te laat fal sien, om
te konnen redresseeren, en als dan onmoogelyk fal fyn, of men
fal met de andere Steden in groote differentie koomen.

Of die Contramineurs al voorwerpen, dat alle Societeyten
maar wind zyn, en dat zy van zelfs wel zullen vervallen, dat
den een den ander in de grond zal booren, fal men anders bevin-
den, want zy fullen, gelyk boven gezegt is, alles inspannen,
om haar begonne werk te maintaineren, en alle Maatregels ne-
men en practifeeren, om de Negotie en Navigatie van Amster-
dam af te trekken, hunne Compagnien ondersteunen en toe voe-
gen meer voordeelen van Impofitien als andersints, en blyven
alfoe Possesseurs van alle die confiderable contante Penningen
van de Beurs van Amsterdam.

De zelve Contramineurs geven voor. Men behoeft de Socie-
teyt van Rotterdam mede niet te apprehenderen, die zal
insgelyks wel van selfs vervallen.

Zulks zal men mede ter contrary sien, en dat deselve hoe lan-
ger hoe meer fal floreeren, gelyk reets by haar nieuwe Inscrip-
tie conftteert, nademaal de Regeering der selver Stadt die met
alle kracht ondersteunt, en alles toevoegt en nog meer fal doen
om deselve te maintaineren tot voordeel van haar Burgers, en
zonder dien was de Beurs van Rotterdam geruineert, alwaar,
foo U Ed. Groot Agt. niet zyn te disponeeren, tot het permit-
teren van 't Project, van dit Jaar nog de Acties op 150. à 200,
per cento avans zullen loopen. En Amsterdam ten uiterfte hin-
derlyk zyn en nadeel toe brengen in zeer veel gevallen.

Dus is klaar reets te sien en zal men in 't kort nog verder ont-
dekken, wat nadeel die Contramineurs aan deze Stadt van Am-
sterdam enderselver Inwoonders komete veroorfaken, met haar
Ed: Groot Agtbaarcheden ten onrechte en mogelyk uit eigen be-
lang, in een ander sentiment te brengen, door het acces dat zy by
haar Ed: Groot Agtbaarcheden hebben, waar op zy zelf trofsee-
ren, en zich beroemen, van in staat te zyn dit gantsche werk
onder de voet te kunnen ftooten, door dien niet anders als de
Wind-Negoties daar uit zullen spruiten, en dat een verderf voor
Amsterdam is, en 't is vreemt dat men die Contramineurs kan
aantoonen dat zy zich zelf daar mede dagelyks engageeren en
hunne faict van maken, ja selfs direct of indirect op harer en an-
dere namen in andere Compagnien deel nemen.

Dit alles hebbe ik niet konnen nalaten als een oprecht Patriot
van deze Stadt U Ed: Groot Agt: aan de hand te geven en ver-
lang daar voor geen de minste Honneur douceurs of voordeel;
maar wy zien met fmerte ieder dag, wat groot nadeel aan deze
Stadt door die Societeyten werden toegebracht dat noch maar
eerst een begin is en tienmaal flimmer is te duchten, en onmooge-
lyk zal zyn, te beletten als het wat dieper ingewortelt is. Den
Schryver deser is zelf van dat sentiment dat alle die Monopolien
zeer quaad en nadeelig voor de Negotie zyn, maar geen Socie-
teyt van Affurantie, daar in ieder zyn vryheid behoud, en dat
het best was dat alle de Monopolien wierden gefupprimeert dat
'er geen een was.

Zullende in allen gevallen door 't permitteeren van de bekende
Societeyt, door den ondergefz, geprojecteerd, werden te weege
gebracht, dat het contante geld niet noch verder en voor het
grootste gedeelte van hier na andere Steeden zal werden overge-
bracht.

Wanneer vervolgens door de Kas van deze Societeyt indien
de nood zulks vereist, en haar Ed: Groot Agt: zulks komet
goed te vinden, de Intentien van de Societeyten der Buitenftee-
den om Monopolien te dryven zullen kunnen werden tegen ge-
gaan, en vereideld, waar toe often welke einde overvloedige Mid-
delen tot voordeel dienende aan de hand gegeeven kunnen werden.

Men zal hier byvoegen dat 't remarquabel is dat reets eenige
van die Contramineurs die haar Ed: Groot Agt: 't Project on-
fmakelyk hebben willen maken 't zelve reeds hebben geamplec-
teert, als ziende dat hunne ongegronde tegenwerpinge niet an-
ders komet voort te brengen als een groot nadeel voor de Stadt
Amsterdam, en dat zulks hoe langer hoe meer is te duchten,
door alderhande practyken direct en indirect van andere Steden,
die men U Ed: Groot Agtbaare, genoeg kan aantoonen, en dat

De inbeelding maakt hier schoon van schyn
Het Mississippi, dog met verven,
Die door verloop des tyds bederven,
Waar door dat zy eerlang zal zyn
Zelfs van de eidele hoop verlaten,
Door wie de Mississippi leeft,
Die in het droerig vrankryk heeft
Zo menig een ontbloot van platen,
Wiens waan verloop in rook en wind
Niet als het kindje, dat in 't blazen
Van water bellen, als die drijven
Al zyn vermaak en blydschap vind;
De spiegel van de zuiv're waarheid
Staat nevens 't Missisips tafreel,
Die het bedrog eens in 't geheel
Ontmaskren zal door hare klaarheid;
Hoe zal dat windrig Actie rot,
Als ze in dat glas hun zelf beschouwen,
Die dulle koopmanschap berouwen,
Waar door zy deerlyk zyn bedot;
Want wyl de Rotten braaf rumoeren
In de Actie koffer, die voor heen,

Vol goud door de Actie brieffens ſcheen,
 Ziet menig al zyn heil vervoeren
 Door déze dwáze koopmanſchap,
 Die t meefte deel der Negotianten,
 Geſchammerceerd met goude kanten,
 Steekt in een dulle narrekap,
 Wyl Woerden bezig is met máken
 Van tiggelſteenen, om die geen
 Die dol of mal zyn, een voor een
 Nog aan een woonplaats te doen ráken;
 Maar de Barbiesjes houd nog ſtand,
 Die zal gewis haar wit beſchieten,
 Door Klatergoud en Zuiker rieten,
 Die zy voor de Actie-héren plant,
 Om hen een zoeten mond te géven,
 Voor dat zy heeft hun geld gekraakt,
 Terwyl ter Gouw vaſt pypen maakt
 Om ruſtig by Toebak te léven;
 Die Compagnie is wonder goed,
 Voor die den rook en ſmook beminnen,
 En't raakt hen minder aan de zinnen,
 Als daar Heer Lauw het volk ontmoet-

Om daar 't tot oproer ſchynt te hellen,
Met vals gemengeld geld, t'geen 't Paard
Met grôte hopen ſchynt op de aard,
Of met papier te vrœn te ſtellen,
Dog hoe men 't keerd, of draaid, of wend,
Daar zullen 'er in 't Dolhuis raken,
't Geen reeds de Rotte klaar doet maken;
Want Arm, of Gek moet wis het end
Van d'êze Rooknegotie wêzen,
Dog 't laaſte dunkt my 't aller naaſt.
Dewyl zy alle meeſt verbaaſt
Voor die aanſtaande rampen vrœzen,
Want ſchoon me een vlotſchuit vol gelaân
Van Actie briefjes doet aânſchouwen,
Wat heil is daar tog op te bouwen?
Het is tog klad-papier, door waan
En eiden rook en wind beſchrœven,
Goed om aan een Papier heer, weêr
(Als vrugt loos voor een Actie heer)
Voor prullen wederom te gèven,
Want al de Bubbels met elkaâr,
Staan tog int uiterſte genaâr.

43

LAW, als een tweede Don-Quichot, op Sanches Graauwtje zit ten spot.

Dulcinia en't Actie Roth,
Verzoekt den Lawen Don-Quichot,
Op Sanches Eseltje gezeeten,
(Wyl Rosinant wat hooy gaat vreeten)

In't groot betoovert Actie-huis.
En Sanche, tot zyn droevig kruis
Moet voor Bombario hier speelen;
Het kan den bloed zo zeer verveelen;

Hy kruipt zyn baas na als een pad.
En Heintjemaat te drommels plat
Weet vast een ider te bespotten,
Daar een Zot maakt veert duizent Zotten

zy te laat zoude ondervinden dat hunne eigen particuliere Negocie zelfs deel in die schade komt te krygen.

Zynde niet te denken, veel minder te hoopen, dat dit heylzame en noodzakelyk werk, zal agterblyven om 6 à 7 andersints geintresseerde geassocieerde Persoonen; om hun particulier belang of om de sodanige die Intrest in andere Compagnien hebben: vermits hun nog apart, niet tegenstaande hunne tegenstreevinge, portie in dit Project is geoffereert, siende yder een klaar, dat den Autheur een vyand is van Monopliën of wind Negoties, zoo als zy het gelieve te noemen dat daar uyt zoude resulteren.

Wyl den Ondergeschreevenen zelfs haar Ed: Groot Agtbaarheden ootmoedig verzoekt, om zulks te beletten, en daar toe zoo veel als doenlyk is de noodige ordres gelieven te publiceeren.

Ende alzo bekent is, dat de Intressanten van 't bewuste Project, der Assurantie Comp: zyn, de eerste en braafste Kooplieden, en Pilaaren der Beurfe van Amsterdam, die hunne Correspondenties en Navigaties op alle gewesten van de Waereld hebben, van wien de Præmien en Revenuen der Assurantie alleen zyn te verwagten, die ook in hunne keur hebben, de premies van 't verzekeren, te geven aan wien zy willen, en zulks aen de Ma:elaars te ordonneren, off zoo het hun Commissie is, ende orders tot Assurieren zyn ingerigt, 't selven te laten doen by secure Compagnien, in, off buyten deze Stad, en vooral niet by particuliere Assuradeurs, zoo moet een Commissionair 't selve soodanig Effectueren.

En konnen wy van die respectieve tegenstrevende Assuradeurs en Geassocieerden ons geen paalen laten zetten, dat wy onze Assuranties hun gehouden zyn te doen presenteeren, inzonderheyt, wyl 't schynt, zy als een soort of regt van eygendom daar toe vermeenen te hebben; of sig aenmaatigen, geaccompagneert van gedrukte Wetten, Cabalen en veele andere cretieves, in Kas van Schaden of avaryen.

Verders mag men gerustelyk met veel nedrigheyt en eerbied avanceeren aan U Ed: Groot Agtb: die de Illustre en beroemde beschermers zyn van 't nutte en welwezen dezer grootmagtige Stadt, ende derzelver trouwe en onderdanige voorname Negotianten en Borgers, dat gene van die Contramineurs in staat zyn een solide reden voort te brengen, tot nadeel van 't bewuste Project of 't word ten eenemaal geretorqueerd en op geloft in 't zelve Project, de Consideration, en deeze memorie.

En is men in staat om alle de tegenwerpinge te mortificeren, wanneer haar Edele Grooe Agtbaare ons die goede gunste geliven toe te staan, van te mogen worden gehoord, met eenige van de eerste Kooplieden dezes Beurs, om alles aan U Ed: Groot Agtb: te Demonstreeren.

Verzoekende hier op, met alle onderdanigheid, de prompten onvertoogene Resolutie uwer Ed: Groot Agtb: op dat daar geen andere verdere progressie gemaakt en worden.

En dat U E: Groot Agtb: geen agt gelieven te geeven op Declaratoir, dat 3 a 4 hooft Contramineurs besig zyn, door eenige te laten tekenen, dat 't bewuste Project 't verderf en ruine voor deze Stadt zoude zyn, zonder dat daar van suffisante reeden werd gegeven.

Ende wy zouden niet gaarn deel in hunne onderneeminge en traverseringe willen hebben, wanneer men naderhand ten regte siet wat schade zy, daar door aan deze Stad hebben veroorzaakt.

Was getekent

JOSIAS VAN ASPEREN.

Als Geautoriseerd van, en in den naeme der Intressanten die 't Project hebben getekent en Geampteerd.

Assurantie Compagnie der Vereenigde Nederlanden wiens Capitaal bestaan sal uit 75 Miljoenen Guldens, verdeelt in 10000 Actien. Ider Actie tot f 7500 waar op egter maar f 3900 in 13 Termynen sullen betaalt werden.

Om deese Compagnie t'etaleeren, sullen haar Ho: Mog: de Heeren Staten Generaal onderdanig versogt werden om te verleenen Acten, waar by deese Compagnie met uytfluyting van alle andere Compagnieschappen of t'samenvoeginge van Capitelen van meer als twee Persoonen binnen de seven Provincien en ressort van dien opentlyk of heymelyk, onder seker poene daar toe te stellen, geautoriseert word om te mogen assurieren, Scheepen, Goederen, Persoonen, Huysen &c. op sulke Conditionen soo als sy sal goetvinden, en sulks voor den tyd van 30

Jaren, als mede Octroy om met uitsluiting van alle andere, binnen de seven Provincien en de ressort van dien, te houden soodanige Loteryen als deese Compagnie sal gerade vinden en sulks voor den tyd van tien agter een volgende Jaren, soo van vryheit om Actien en Obligatien te beleenen met de restrictie dat de Compagnie niet sal mogen beleenen kleynder somme als van f 1000: t'effens yder party.

Voor welke Authorisatie en Octroy de Compagnie sal betalen aan Haar Ho: Mo: 24. Millioenen in termynen als volgt, en een Millioen voor d'Armen deser Provincien.

Men sal niet Interrumpeeren de present treckende Lotery van haar Ed: Groot Mog: de Heeren Staten van Holland, maar deselve overnemen, en aan haar Ed: Groot Mog: de aan deeze 60000. Loten Annexe profyten betalen of genieten laten.

d'Authorisatie, tot Assurantie Octroy tot Loteryen, en permissie tot beleeninge, van haar Ho: Mo: dan verkregen synde, sal deese Compagnie maken 10000: Actien, yder Actien, gerekent op 7500: Guldens, welke dan sal uytmaken een Capitaal van 75: Millioenen.

OM NU DEEL AAN DEZE ACTIEN TE VERKRYGEN, VERBINDEN WY ONDERGESCHREVEN ons yder voor de somme by ons hier onder gespecificeert ons contingent daar toe te fourneren, op de naartvolgende conditionen, in de naartvolgende termynen te betalen.

Namentlyk dat op yder Actie niet meer sal werden betaalt in 13 termynen als f 3900: zynde f 300 voor yder termyn, waar vande eerste betaling sal gedaan werden aan de Cassier Generaal van deese Compagnie ainstonds, naar dat door meerderheyt van stemmen, zulke Cassier by ons participanten sal syn aangesteld, sullende de participanten soo draa de Inschryvinge der 75: Millioenen volbragt sal syn, binnen Amsterdam tendien eynde werden te samen geroepen, en de overige 12: termynen sullen worden betaalt op den eersten dag van daer naartvolgende 12: Maanden.

Welke 13: termynen dan sullen opbrengen 39. Millioenen voor de overige 36. Millioenen sullen wy op de Boeken van de Compagnie yder naar proportie van de by hem gedane inteykening worden gedibiteert.

De welke 36. Millioenen egter niet van ons sullen mogen werden geeycht, als in de naartvolgende twee gevallen.

1. Wanneer sig occasie mogt op doen, om van desen Staat op seekere Conditionen te verkryge eenige aansienlyk profyt voor deese Compagnie, als wanneer Bewinthebbers de Participanten in Amsterdam sullen te samen roepen, hun het project voorleggen, en sal sulks dan door meerderheyt van stemmen of aangenomen of verworpen werden, aangenomen wordende sullen de Bewinthebbers mogen doen een inroep dog dat den selven nooyt sal mogen syn van meer als 10. percent te gelyk.

2. Wanneer deze Compagnie (dat nog niet aparent is, en God de Heere in genade verhoede wille) meer schade als profyt hebben soude, zoo sullen de Bewinthebbers de participanten te samen roepen, en door meerderheyt van stemmen een inroep van eenige percent geconcludeert en gedaan werden, dog sal deselve inroep mede niet meerder als tien percent t'effens mogen inroepen.

Wanneer de Participanten te samen geroepen worden, sal in alle deliberatien yder Actionist voor yder Actie die hy op syn reekening heeft, hebben een stem, en daar zal met de presenten geconcludeert werden.

De stemming sal geschieden door Lotting met gesloten briefjes. De Participanten sullen na datmen de authorisatie van haar Ho: Mo: sal verkreegen hebben, binnen Amsterdam te samen geroepen worden, en daar vergadert synde binnen vier dagen verkiezen 17. Bewinthebbers 7. Controllen, een Cassier Generaal, en een Boekhouder Generaal, als ook een Agent die woonagtig sal moeten syn in den Haag, om het intrest van de Compagnie by haar Ho. Mo. waar te nemen, op sulke tractement als door meerderheyt van stemmen, als dan sal werden goetgevonden.

Binnen vier dagen na dat deze Bewinthebbers, Controllen, Boekhouders en Cassier Generaal sullen syn aangesteld, sal moeten geschieden de betaling van de eerste termyn a f 300. waar voor de Cassier Generaal sal geven recipissen op zulke namen als dan word begeert.

Tegens deze recipissen sullen de Bewinthebbers op der Compagnie Boeken door den Generale Boekhouder aan den houder derselver recipissen geven Reekening hem debiterende voor f 7500. per-

peractie, crediteeren voor de betaalde 300 pr. actie, daar nevens hem geven een brief van actie, dewelke brief van actie door den houder aanstonds daar na sal kunnen werden verkogt en getransporteert aan wien het hem zal gelieven, dog zal het transport op de Boeken, zoo dickwils als een actie verkogt werd, moeten, van d'eene Rekening af en op de andere aangeschreeven worden, en den eygendomme een nieuwe Actiebrief tegens den oude, die men intrekken zal, gegeven worden.

Voor welk transport Koper en Verkoper ter profyte van de Compagnie zullen betalen 30. stuyvers yder voor transport van yder Actie uit welke penningen zullen gevonden worden de Salarijfen der Bewinthebbers ende Subalterne bediendens, dog zal het mankerende van de Compagnie gesuppleeert worden.

De Kaffier Generaal van de Compagnie in Kassa hebben 3 Millioenen zal daar voor koopen aanstonds Bankgeld en zal sulke somme als hy meerder in handen sal hebben als 3 Millioenen Kasgeld schryven in de Bank der Stad Amsterdam, op Rekening van deze Compagnie en daar van zal niet kunnen werden gedisponeert als met ondertykening van 8. Bewinthebbers als hier na breder zal werden aangetoont.

Wanneer de derde termyn van betaling sal ontfangen zyn, zullen de Bewinthebbers dezer Compagnie aan haar Ho: Mog: betalen 2: Millioenen Guldens Casgeld en daar mede Continuereen alle Maande, tot 12: Maanden Incluyt, met betaling van gelyke somme te samen uitmakende 24: Millioenen en sulks voor het door haar Ho: Mo: tot opregting van deze Compagnie verleende Consent, soo dan nog een Millioen voor d'Armen ter dispositie van haar Hoog: Mogende.

De geene Participanten dewelke in gebreeken mogte blyven hare Contingent of Contingenten op de aangezette termynen te betalen, sullen daar door haar Actie of Actien verliezen, en sullen deselve aan de meestbiedende ten profyte van de Compagnie aan andere verkogt werden.

De 13 termynen van betaling uitmakende 39: Millioenen by de Compagnie dan Ontfangen zynde, sal deselve, na dat 25: Millioenen aan haar Ho: Mo: al betaalt zyn, nog in Cas en in Banco hebben 14: Millioenen, de welke sullen dienen aan de geasseureerdens tot securiteyt om te hebben restitutie van de schade (die God dog in genade verhoede wil) soo daar mocht vallen op de geasseureerde Goederen, Schepen, Huysen &c.

En ondertusschen sal dit Capitaal moeten werden geëmployeert om te beleenen Actien en Obligatien van desen Staat, gelyk hier na volgen sal.

De 17. Verkorene Bewinthebbers sullen moeten zyn ervaren welbemiddelde ter goeder naam en faam staande menschen en daar onder ten minsten.

- 12: Koopluiden te weten
- 8: Van de Stad Amsterdam
- 3: Van Rotterdam
- 3: Voor Middelburg
- 3: Van Noord-Holland.

Desse 17: Bewinthebbers sullen oprechten de 7: naarvolgende Comptoiren, en de selve bestellen met bequame trouwe en suffianten Bediendens, Klerken, en Cassiers.

De Participanten sullen op ieder Comptoir stellen, die aan hun den Eed sal doen van getrouwigheid en Contraboek moeten houden van alle Profyten en schaden, soo daar sullen vallen.

Van de 7: Comptoiren sullen zyn

1. Comptoir Generaal voorsien met een Boekhouder en Cassier Generaal.

- 4. Voor de Assurantie.
- 1. Voor de Loteryen, en
- 1. Voor de Beleening.

De vier Assurantie Comptoiren zullen zyn.

1. Tot Amsterdam voorsien met 8. Bewinthebbers alle woonagtig tot Amsterdam en daar onder ten minsten 6. Ervaren Koopluiden.

- 1. Tot Rotterdam.
- 1. Tot Middelburg.
- 1. In Noord-Holland.

Ieder Comptoir voorzien met 3. Bewinthebbers op dite respectie plaatsen woonachtig.

daar onder van ieder Comptoir ten minsten sullen moeten zyn 2. ervaren Koopluiden.

De Bewinthebbers in de respectie kameren zullen mach-

hebben om te assureren voor Rekening van de Compagnie soodanige Schepen en Goederen, Persoonen en Huysen als zy zullen raadzaam oordelen, en sullen in hun particulier daar voor niet aanspraakelyk zyn.

Het Comptoir van de Lotery sal werden gehouden binnen Amsterdam.

De Compagnie zal de Loteryen door haar op te rechten doen trekken op sekerere geprefigeerde dag onder poene van dubbelde restitutie en wanneer die niet Compleet zyn, sal de Compagnie deselve Completeeren, en voor haar rekening nemen de schade en Profyt soo daar uit sal resulteeren, dog vermits de Compagnie altoos 1. per cent avantage voor uit sal hebben; sal dezelve naar alle apparentien door dit middel ten einde van het Jaar hier door considerable winsten gedaan hebben, ende trekking veel spoediger als anders geschieden kunnen, gelyk de Methode daar toe te syner tyd naarder sal aangewezen worden.

Men zal ook een Premie stellen te geven, aan de geene die een project tot avantage van dese Compagnie, verstrekkende aan de Bewinthebbers van de Compagnie zal overgeven, en zulks door meerderheid van stemme by de Bewinthebbers aangenomen en in het werk gestelt werden.

Men zal geven aan d'Armen een per cento van alle de winsten soo de Compagnie door de te houdene Loteryen sal doen, mede ter dispositie en distributie van haar Ho. Mo. de Heeren Staten Generaal.

Men zal ook oprechten in Amsterdam een Comptoir tot beleeninge van Actien en Obligatien.

Dit Comptoir sal beleene Actien en Obligatien van dezen Staat ook Actien van deze Compagnie en geen andere voor niet korter tyd als 3. Maanden en niet langer als 6. Maanden vast.

De Actien en Obligatien tot sulken prys als zy sullen oordeelen dat zonder Risico van het Capitaal iets te verliezen zal kunnen geschieden, dog zal geen party zoo zy uitzetten, mogen zyn minder als van f. 10000.

De Bewinthebbers zullen op de 6. Comptoiren stellen alle de nodige subalterne bediendens, dog de Participanten reserveeren sich de macht om in cas van maliversatie, zo wel een Bewinthebber als ook subalterne bediende af te zetten door meerderheid van stemmen.

Men zal aan de Makelaars betalen de gewoonlyke courtage.

De vier Assurantie Comptoiren zullen van tyd tot tyd met den andere corresponderen over de Pryzen der Premien van Assurantie.

De 6. Subalterne Comptoire zullen alle half jaren de profyt, zoo zy gemaakt hebben, over maken en betalen aan het Comptoir Generaal van de Compagnie in Amsterdam.

De Bewinthebbers willende disponeren over eenige Sommen of Capitalen van deze Compagnie staande in Banco der Stadt Amsterdam, zal sulke dispositien of afschryvinge moeten geschieden door onderteikingen der Bank Assignatien van de navolgende Bewinthebbers, als

- 4. Bewinthebbers van Amsterdam
- 1. Van Rotterdam.
- 1. Van Zeeland.
- 1. Van Noord-Holland.

De Respective Bewinthebbers sullen den Boekhouder Generaal alle half Jaren doen opmaken Rekening van de gevalle winst of schade, en dan sullen de Bewinthebbers maken een Repartie van de uitdeeling voor dat half jaar en deselve laten betalen aan de Participanten door den Cassier Generaal.

De 17. Bewinthebbers zullen alle Jaren eens te samen komen in Amsterdam, en als dan by een roepen de Hoofd-participanten van deze Compagnie en aan hen doen verslag van den staat der Compagnie een Rekening.

Hoofparticipant zal zyn die geene welke 2 actien een ront Jaar op zyne Rekening heeft gehad. De Participanten reserveeren zig om by de eerste te zamenkomst in Amsterdam in de bovengenoemde Articulen des noots zynde door meerderheid van stemmen veranderinge te maaken, af en by te doen, het geen zy ten besten van de Compagnie zullen raadzaam oordeelen, dog willen daar na het nodige door de aangestelde Bewinthebbers laten Executeeren.

STRYD TUSZEN DE SMULLENDE BUBBEL HEEREN, EN DE AANSTAANDE ARMOEDE

Een bolle Smulle-brœr gezeten
Op Bachus' ceertroon, ryk versierd,
Met allerhande soort van eeten,
Van Vlees, van Spek, van Wildgediert,
Is 't zinnbeeld der Bubbethèren;
Die van een anders geld en goed
Braaf vreten, zuipen, rozen, smelen,
In volle weelde en overloed;
Zyn rollende Certon word getrokken
Door kleine Kindren, wier verstand
Nee is als dat der Noordsche bokken;
't Bedrog gaat aan zyn rechterhand,
Bekranst met vorsten en zauszyzen,
Zyn kromschok, daar hy mœ wil slaan,
Betoond hoe hy het kwaad durft verrazen
En 't goede om eigen winst verrâan.

De Dwaasheid, kenbaar aan haar bellen,
Verwonderd zig om't vreemd gelaat
Des Bubbels-heers, en zyn gezellen,
Ternyl zy wrolyk met hen gaat;
Ook zou zyn opzet niet gelukken,
Ten zy de Dwaasheid het versuand,
Van dien hy denkt zyn geld te plukken,
Door haar verffijf eerst overmand;
Ternyl een dartel Venusdiertje,
Dat geefzureau is, om dien dienst,
Hem volgt op 't spoor, daar dronke Knierje
Gelyk een Zwyn, op 't onverzienst,
Een stroom van ingezwolge dranken,
Te gulzig ingestingerd, weer
Moet overgeven, onder 't Janken
't Je ! wat doet myn kop my zeer !

Het geen ligt voorgeeft als een teken,
Hoe de ingeslingerde Actievinst,
Al de Actie warren op zal breken,
Wanneer dat zy het allerminst,
Daar aan gedenken, maar die Méren
Zyn nog niet heel te wein gesteld,
Wyl zy een Bezom presenteren,
Om t'overig van Hollands geld
Mee naar hun Bubbet bank te regn.
Maar in het midde van hun vlugt,
Komt hen de magere Armoed tegen,
Die opgewekt is door t'gerugt
Van sluit en veel, om t'haatlyk strippen
Der Bubbet-warren, die den Wind
Voor geld, en schat, en goed verkopen,
Waar door zig elk bedrogen vind.

In't midde van hun drift te tómen,
Is de Actietroep met vlees gesierd,
Zy pronkt met Vis, die uit de strómen
Niet zonder moei' gevangen werd,
Zy werpt dien bollen Bachus-pater,
Gezeten op haar Viskaros,
Een stro met bokkings roos syn snater,
Térwyl dat haar gezelschap los,
Met Rooster, Vork, en Nét, en Spéten,
Valt op zyn medestanders aan,
Schoon dat een Ligtelokooi verméten
Met 't Mafelyzer dreigt te slaan;
De Kerkstoel strekt hier ook tot wapen,
Om d'opgeworpen Bubbels Heer,
Die vast grimlappend zit te gápen,
Eens vlot te slaan van boven neêr;

Maar 't Zegenet, 't geen men ziet hangen,
Zal al deez' Compagnies eerlang,
In ééne streek als Vissen vangen,
Terwyl dien geen, die in den drang
Te toorts zwaaid, op het minste teken.
Al 't kladpapier dier Actiepest
Vol vrolykheid in brand zal stieken,
Tot wel zyn van 't Gemene-best
Dan zal de Koopmanschap weér bloeijen
Der Amstelstad, en door 't beleid
Der trouwe Burger Hieren groeijen
In vrede, en rust, en vrolykheid.
Zo zal het Nageslagt nog wéten
Te spreken van hun Naam en Eer;
Schoon de Actiepest al wierd vergeeten,
Nóg sterft hun Glorie nimmermeer.

Bombario ACTIONIST ende Geest van ESOPUS.

Actieuse NACHT-WIND-Zanger met zyn Tover slons

Wind-luchtig bulken, blaasen, gaapen.
Zijn tanden graaf te laten zien.
Met licht tebeden moet geschieden
By al de schotse Windbuil-aapen.
Mijn torende Lantaarn vertoond.
Maar te leven, misselijke Bobblen.
Verstort van een die, na veld dobbelen.
Met Pluies LAWren wordt gekroond.
Ook vlechten die de koudhagen.
Van waar die jgman wordt handet.
Maar andre ontsien dat jaat-af niet.
Dat gaat van plaats tot plaats doordringen.

Ik zweef als nar, of straalstet plug:
De angstgichten worden ruff bedurven;
En beelden zou ik natuylke durven;
Maar ik draag de gell-kas op myn rug.
Ik velt Bombario zyn stappen.
Postuurtien even my gelyk
Zeven te te eerste bobbel-ryk;
Mistet, die men ficeen by trippen.
Werd ik niet jaat door t draaien ryk.
Ik zal ook int jaat nog velt verzupen;
Ik hoef niet in myn schulp te kruipen.
Ik helpt me op de been, veete op den dyk.

Natuur ACTIE-DOCTOR of klap-achtig Bobbel Meester

Ik heb niet veel muts op dese bol.
My schynt geheel de gek te scheren
Met die gesloopenste actie scheren
Van t zuider en t Nieuw wester hol.
My maard door zyn gebaase blikken
Mynd kunstiger op t interest.
die zig tot dus ryk zyn prest.
En in zyn bobblen moet veresteken.
Zyn sch een lompe, mees gelyk te.
Maar in die schyn vyl hy u hangen.
Zo gy in Quincampoix gedraggen
Graag door Bombario ontzyt.

Zijn papegaay zal u verklappen.
Als de een den andren botmilt doet.
Die zig met legen-klapzang roet.
Dus zyn slup-kakelaars ontzinnen.
Zyn scherp getande ruller sijt
Zijn veler vandrigh brin of venteren.
Is t mogelijk om het zez t ontkennen.
Er t betel-huis nog word haar straf.
Die t idel door t Fortuin braveerd.
Nooft op zyn muyltes maar te wandlen.
Na dat hy door dit windkoop handlen.
Noch tik-ruck haet zyn beurs vermoerd.

DIRECTRICE der Vervalle ACTIE-Regimenten
en byzonderlyk van Natuurlyke LAWE Actien

Mijn Directrice, in t los gewaad,
Daar op in uw leugd uw rol mee speelde.
En acties de liefjes streelde.
Nu wint gy door uw bobbel praat.
By bobbelhanssen, die van t bobblen
Haar woordet jaagen in uw beurs.
Wyl zy t besleeden aan de keurs.
Zo t komt zoet zaat is t loon van t dobbelen.
Maar ach! de bobbel winst vernale!
Nu had ge een ryzien aangemenen
Om LAWE bobbel rykse droomen
Te ontzypfen daar t... zelf dour made.
t Vrooy-wyk in de eerste Quincampoey
De mans nu cyfonde overtreffen.

Om de acties van t vervall te onthoffen
t Verdient, dat m' haan met LAWEen stroy-
Zet gy... Myjonke, Directrice!
Beleevende t'lael te zyn
Die naan ontleend van t hondelyn.
En uw liefdaadige complice!
t Gaat u dus dui-beld vel naar t vles.
Als u ook t koppelen niet entet word.
Zo koppeld gy, dat ge ch-vee word.
Doende in zulke acties, zonder vrees
Mint Vrooy Natuur brent ze altyd mede.
Zo dat een manlyke actionist
Die t geld by t vroylyke verquist.
Ook heft natuurelyke reden.

Formulier van de Brief van Actie.

NO. Actie van f 7500: Kasgeld. In de Assurantie
Fol. Compagnie van 75: Millioenen verdeelt in
10000: Actien.

De Bewinthebbers der Assurantie Compagnie dezer Vereenigde Nederlanden met consent van haar Ho: Mo. opgerecht; hebben ontfangen uit handen van de somma van f 300. waarvoor zy aan de voorsz. geven actie van f 7500 in deze Compagnie, onder conditie dat hy in 12 termynen op Primo der volgende 12 maanden met f 300 t'effens betaalen de overige f 3600 by deze Compagnie te heffen, vastgesteld, zullende deze Actie kunnen worden veralieneert, mits het Transport latende doen op der Compagnie Boeken.

Project van een Commerce, Navigatie en Assurantie Compagnie tot HASSELT.

Burgermeesteren, Schepenen en Raden der Stedt Hasselt, in overweginge hebbende genomen dat in eenige Steden zyn opgerigt Compagnien van Commerce en Assurantie, en confiderende dat haar Stad, gelegen aan de diepte der Rivier het Swarte Water, twee uren beneden de Stad Zwol, zeer naby de Zuider Zee en de Rivier de Vegt, immer zoo avantagieus is als eenige Stad in de Provincie van Overysfel, en dat van daar met groot fundament om de favorable Reede, te Water en te Lande kan werden gecommereciert op alle Havenen en Plaatsen van Munsterland, Duytsland, de geheele Oostzee, Engelandt Spanjen en Vrankryk, &c. en in 't particulier daar door onder Gods zegen, zeer voordeelich gestabileert de Negotie van de Benthemer Steen, Hout tot Scheepsbouw, de groote en kleine Visscherye, Granen, Lynsaat, Boter en allerhande levendige Have; Zoo is 't, dat Burgermeesteren, Schepenen en Raden met kenisse en advys van hun Gel woren Gemeente, op de voorstelling van verscheiden ervaren Kooplieden geresolveerd hebben ook op te regten een Compagnie van Commerce, Navigatie en Assurantie, in maniere als volgt:

I. Dat het Capitaal van deze Compagnie zal bestaan in 8 Millioenen Guldens, verdeelt in 4000 Actien, yder a 2000 Guldens.

II. Dat den 7 October 1720. de Intekeninge zal worden gedaan in 't Stadhuis op de Grachte, waar toe de Heeren Commissarissen als dan zullen vacceeren tot het aanneemen der Namen en Woonplaatsen van d'Intekenaars.

III. Dat yder Persoon niet meerder als 12 Actien zal mogen intekenen.

IV. Dat 14 dagen na de Intekening in handen van Commissarissen zal worden betaald 1 per cent, en tot commoditeyt van yder Vreemdeling, als dan in de Stad Amsterdam gevaccerd sal werden, in al zulke woonplaats by de Courant te adverteren, om immediaat de Actien tegens voorsz. 1 per cent te extraderen, welke dadelyk by in dorso Negotiabel zyllen zyn.

V. Dat wyders nog 3 volgende Maanden yder Maand 1 per cent zal werden voldaan, alles tot voortzetting van de Commerce te emploieren.

VI. Dat de Directeurs en Hoofdparticipanten vervolgens zullen zyn gequalificeert om van de overige 96 per cent op forttable termynen zoo veel in te vorderen als dezelve ten meesten dienste van de compagnie dan goed sal vinden.

VII. Dat iemant den verderen inleg te doen in gebreke blyvende van zyn Actie zal zyn vervallen ten voordeele van de Compagnie.

Dat 't eerste fournissement voldaan zynde, tot het manieren dezer Compagnie twee inheemsche Directeurs door de Heeren van de Magistraat, en 5 uitheemsche Directeurs door de Hoofdparticipanten by meerderheid van stemmen te verkiezen, en voor Hoofdparticipanten zullen werden gehouden die 12 Actien door intekeninge of koop in effecte hebben.

IX. Dat de Tractementen van deze Directeurs en verdere noodzakelyke Bediendens (by stemmen van de Hoofdparticipanten te kiesen) na redelykheid van dezelve sullen werden begroet.

X. Dat door deze Directeurs een maand te voren te adverteren jaarlyx rekeninge zal werden gedaan.

XI. Dat de Hoofdparticipanten, als de Compagnie compleet is, op zoo een dag by de Couranten te melden, zullen confereren, ten fine om te delibereren en concluderen, hoe ten meesten nuttede ingelegde penningen sullen werden geemplojeert.

XII. Dat voor het verleenen van het opregten deser Compagnie het faciliteren der Negotie, verbeteren der wegen, en wegnemen van alle hindernissen welke mogten opkomen, en wyders voor alle andere avantages die nog verders aan de Compagnie zullen worden gegeven, door gemelde Compagnie aan de Stad Hasselt betaalt zal werden van yder Actie een quart Caroli gulden per Cent.

XIII. Dat voor het Transport der Actien te tekenen yder reis betaald sal worden 1 Caroli gulden, half by den koperen half by den verkooper te betalen, half by de Stad, en half by de Compagnie te profiteren.

XIV. Dat de Compagnie voor de tyd van 25 Jaar alleen de vryheid sal hebben tot 't opregten van Loteryen binnen de voorsz. Stad, dat ook deselve de grond om welgelegene Pakhuysen te konnen zetten; en Schepen aan te bouwen, om niet sal werden gesuppediteerd.

XV. Dat de uitheemsche Participanten 12 Actien inderdaad bezittende, en alhier komende te wonen, met 't groote en kleine Burger Regt en Privilegien deser Stadt sullen werden begunstigt zelfs tot de Joodsche Natie inclus.

NB. Dat elk Intekenaar zyn brieven van Intekeninge franco kan adresseren ter Secretarie der Stad Hasselt.

Project van een Compagnie van Commerce, Navigatie, Assurantie, Beleeninge en Expeditie tot Campen.

Burgermeesteren, Schepenen ende Raad der Stad Campen, bevindende, hoe dat met veel enpessment en groote toeloop in vele Steden zyn en nog dagelyks worden op geregt, Compagnien van Commerce en Navigatie, &c. en door diverse Kooplieden en Fabrikeurs wordende aangefogt, om alhier mede sodane Compagnie van Commerce, &c. op te regten; Aangesien de abundantie en goedkoop van allerlei levensmiddelen, en alles wat tot 's menschen onderhoud nodig is, alhier; dog insonderheid de avantagieuze situatie van dese Stad aan den Yssel, communicatie hebbende met den Ryn en andere navigabele Rivieren meer; de vryheid van Tollen op de gemelde Rivier den Yssel, van voor Nimwegen af, tot aan dese Stad, sulks dat te water met veel commoditeit en weinig beswaar of belastinge, in comparatie van andere Steden, allerlei Waren en Koopmanschappen aan dese Stad, en vervolgens in de Zuiderzee afgevoert kunnen worden, behalven nog andere voorregten en privilegien meer inde Sond en Oostsee, waar van dese Stad en derselver Burgeren in actuele possessie zyn. Als mede dat alhier diverse Zyde, Wollen en Linnen Manufacturen als nog worden gemaakt en gefabriceert, welke met vrugt en tot voordeel van de Compagnie souden kunnen worden voort geset, ende andere nieuwe opgerecht.

Zo is 't: Dat Schepenen en Raad, met ingenomen advys en consent van hare geswoorne Gemeente, in desen niet hebben kunnen stille staan, nog hare Stad en Burgerye te kort te doen, (onder verwagtinge van Gods zegen) ook hebben operigt een Compagnie van Commerce, Navigatie, Assurantie, Beleeninge, Expeditie, &c. op volgende conditien.

I. Het gehele kapitaal sal bestaan uit 15 millioenen, verdeelt 15000 Actien, ieder Actie van 1000 guldens.

II. Hier mede sal worden genegotieert ende gehandelt in allerhande Koopmanschappen en op allerlei plaatsen; de Manufacturen, soo reeds hier in train zyn, ende die vervolgens nog in train mogten gebragt worden, te beneficiëren, daar mede de Actien, Obligatien, Vastigheden te beleenen, assureren, Wissels discontieren, en generalyk alles te doen dat de Directeurs tot avantagie en meesten dienste van de Compagnie sullen oordelen te behoren.

III. De intekeninge sal geschieden by Commissarissen door de Heeren van de Magistraat te verkiezen, op maandag den 7 October 1720, op gedrukte Biljetten met vullinge en tekeninge van de naam en voornaam, en woonplaats van den Intekenaar, en hoe veel Actien dat begeert, dog niet boven 't gefixeerde getal.

IV. Agt dagen na de inschryvinge sullen aan de Inschryvers, mits betalende een per cento, recepissen of gedrukte Acten van Actien gegeven worden, waar mede aanstonts kan en mag gehandelt worden en de endorfementen van transport op de rugge sullen valideren, so dik en menigmaal als sulks geschiet, sullende egter by transport van yder endorfement betaald worden 1 gulden.

V. Dese voorsz. inleg en een per cento sal alhier ter Secretary geschieden, in geen minder soorte van geld als gereduceerde schellingen

lingen; waar uit eerst en voor al het Camper-diep gerepareet sal worden tot dienst van de Compagnie, door de Directeurs, met advys en concurrentie van de Magistraat, en sal daar van rekeninge aan de Hoofthparticipanten van de Compagnie gedaan worden.

VI. Niemand sal minder als een Actie, en niet meer als dertig Actien mogen inschryven, maar naderhand wel meer Actien mogen kopen, fullende egter niet meer als eene stemme hebben, soo als een yder Hoofthparticipant heeft.

VII. Het getal der Actien vol zynde, fullen de gemelde Commissarissen by Biljetten en Courante de Hoofthparticipanten doen convoceren.

VIII. Hoofthparticipanten fullen zyn die 30 Actien hebben, of so veel Actien hy transport, of anders met regt fullen verkrygen en effectieve besitten, al wanneer sy dan voor Hoofthparticipanten fullen erkent worden, ende fullen die gene, so alhier komen wonen met de grote Burgerfchap vereert worden, de Joodse natie daar onder begrepen.

IX. De Hoofthparticipanten by een zynde, salaan deselve bekend gemaakt worden, dat drie, en welke tot Directeurs door de Heeren van de Magistraat over dese Compagnie zyn aangestelt, ende fullen door de Hoofthparticipanten nog ses andere by deselve, met meerderheid van stemmen te kiezen, toegevoegt mogen worden, ende fullen ten minsten vyf van dese negen, binnen dese Stad wonende zyn en haar vast domicilium houden.

X. De Directeurs fullen gedurende de tyd harer bedieninge ten minsten hebben 30 Actien en behouden, of fullen de facto van haar directeurschap vervallen zyn, en sal het de Hoofthparticipanten vrystaan andere in deselver plaats te kiezen.

XI. Aan de gestelde Directeurs sal op woensdag den 20 November nog betaalt worden door d'Intekenaars een per cento, op den 1 Januarius 1722 een per cento, en op den 14 February een per cento, dus in 't geheel vier per cento.

XII. De Directeurs, so by aldien mogten oordelen meerder penningen tot voordeel van de Compagnie nodig te hebben, fullen de Hoofthparticipanten by een roepen door beiderzyds goede mannen daar toe by Partyen te benoemen, anderzints by Schepenen en Raad, als ordinaris Rigter, (dog so spoedig als immers mogelyk, en selfs in de Vacantie getermineert worden) sonder appel.

NAdemaal het Assureren van Schepen en Koopmanschappen soo voor de gevaren van de Zee, van die van Oorlog, als Zeerooryen, noodzakelyk is voor den Koophandel en Zeewaert, en dat men niet in Engeland een Maatschappy daer toe opgerecht, en selfs onlangs in eenige Steden binnen dese Provintie, om door een groot samengevoegt Capitaal, die gene die sich willen assureren volstrektelyk gerust te stellen, soo moet men vastelyk gelooven dat in naervolginge van deselve met veel profijt soodanig een Maatschappy, of Samevoeging van Capitaal in dese Stad Schiedam wierd gemaakt, als reeds op vele andere Plaetsen met vrucht is geschiedt, soo propononeert men ten dien eynde de intrekking werkstellig te maken, met permissie van de Ed: Groot Achtbare Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stad Schiedam, op de volgende Conditien.

I. Dat het geheele Capitaal sal bestaan in ses Millioenenen, of seftig tonnen Gouds, en niet meer.

II. Dat yder Capitaal Actie sal bestaan in drie duysent gulden, en by gevolg in twee duysent Actien.

III. Dat men niet minder als 3000 gulden, en niet meer als 4500 gulden sal mogen intekenen.

IV. Niemand sal niet verder aansprekelyk zyn als voor syne ingeteekeende Somma.

V. Dat yder Intekenaar in handen van Commissarissen provisioneel, met kennis van de Regering aen te stellen, fullen betalen een per cento van syn ingeteekeend Capitaal, veertien dagen naer de afficte van Biljetten, en naer dat het Capitaal volteekeent is.

VI. Dat men Directeurs sal verkiezen by meerderheyt van stemmen uyt de hoogste Intekenaars; en gemelde Directeurs binnen Schiedam moeten resideren, om by alle voorvallende saken en occasien de Geinteresseerden by afficte van Biljetten in de Stads Doele te samen te roepen en te delibereren.

VII. Men sal noyt meerder gelt eyschen van de Geintresseerden, als deselve by meerderheyt van stemmen fullen noodig oordeelen, om de Maatschappy gerust te stellen nevens de Geassuereerden.

VIII. Dat alle Penningen soo van ontfang als uytgaef fullen

moeten betaelt worden p^r Cassa op de namen van de Commissarissen, provisioneel ter Secretarye deser Stad, en dat alle Quitantien fullen moeten geteekeent worden door twee of meerder Commissarissen daer toe by alle Directeurs te qualificeeren.

IX. Dat de Penningen van Inleg op Obligatien van 't Gemeene Lant, en van vaste effecten of andere onbederffelyke Waren, fullen mogen aengelegt worden naer rade van de Directeurs of hare Gequalificeerden.

X. Dat alle Penningen van ontfang van Premien en Interesten, fullen blyven in Cassa tot betaling van schadens of schuldens.

XI. Dat de Gequalificeerden fullen mogen Assureren op alle Schepen en Koopmanschappen, en dat de Commissarissen haar fullen gedragen naer de Artykulen van de Kamers van Assurantie der Steden Amsterdam of Rotterdam.

XII. Dat alle Questien die uyt hoofde van schaden, als anders soude mogen ontstaan, tuschen den Gequalificeerden, fullen moeten gedeceideert worden ter Plaetse daer de Polis sal geteekeent zyn Ordinaire Rechters, of goede Mannen daer te verkiezen.

XIII. Dat Commissarissen alle Jaer fullen doen Rekeninge Ontfang en Uytgaef, ten overstaen van alle Geintresseerden die veertien dagen te voren by aengeslage Biljetten fullen werden gedagvaert.

XIV. En vermits die Concept maer provisioneel is, soo staet soo dra de volteekening sal geschiet zyn, een nader Reglement gemaakt te werden ten overstaen van de hoogste Geintresseerden.

XV. Men behoud voor sich, dat die geene die in 't publyk niet geconcipieert zyn of gerecipieert fullen worden, voor 3000 gulden te zyn gegoet, haer Ingeteekeent Briefje hier naer te noemen, sal mogen weder sende, en soo geproportioneert.

XVI. Verder so werd gereserveert, soo by aldien dat'er meerder Somme werd ingeteekeent als 't bovengemelde Capitaal in 't Articul I. de Intekenaars sal mogen verminderen.

Die dan in dese gelieve deel te nemen, brengen syn Inteekeentbriefje in de Stads Doele te Schiedam, alwaer een verzegelde Bus sal zyn, Maendag den 15 July 1720. 's morgens ten 10 uuren. Alle Intekenaars buyten dese Stad Schiedam wonende, gelieve verdacht te zyn, om nevens hare namen, haer woonplaats en adres te noemen.

Conditien van de Maatschappy tot het Assureren van Schepen en goederen binnen de Stad Middelburg.

NAdemaal het Assureren van Schepen en Koopmanschappen, zoo voor de gevaren van de Zee, als die van Oorlogen en Zeerovery, noodzakelyk is voor de Negocie en Zeewaert, en dat men niet in Engeland een Maatschappy daer toe opgerecht, om door zoo grooten samengevoegde Kapitaal, die geene die zich willen doen Assureren, volstrektelyk gerust te stellen; zo moet men vast stellen, dat indien zodanig een Maatschappy of zaamenvoeging van Kapitaal in deze Stad van Middelburg wierd gemaakt, van de uytterste Vrugt zoude zyn voor 't Gemeen; en werd ten dien eynde geproponeert op wat Voet dit Concept best Werkstellig te maken is.

I. Dat het geheele Capitaal zal bestaan in 200000 ponden niet meer; dat ieder Kapitaal Actie zal zyn 1000 pond Vlaams, en by gevolg zal bestaan in 200 Actien dat men niet minder als 500, en niet meer als 80000 pond Vlaams zal mogen Intekenen.

II. Dat'er geen zullen gekend weiden in zaaken daar de gehele Sociteyt bymalkander ontbooden werd, als die voor 1000 pond Kapitaal op de Boeken bekend staan.

III. Niemand zal ooit verder aansprekelyk wezen, als voor zyne getekende Som.

IV. Dat ieder Intekenaar in handen van Commissarissen (Provisioneel door de Regering aen te stellen) zullen betalen 50 per cento van ieder zyn ingeteekeend Kapitaal, veertien daagen na de afficte van Biljetten dat het vereischte Kapitaal volteekeent is: Dat door de Actionisten zullen aangesteld werden vier of meer Commissarissen, by de meerderheid te verkiezen.

V. Dat de Commissarissen aen te stellen zullen zyn voor haar leven lang, en hier binnen Middelburg moeten woonagtig zyn.

VI. Dat'er geen Polissen zullen mogen getekend werden, of ook van waarde zyn, als door alle de Commissarissen of wel by de helft van haar gerekend.

VII. Dat alle de Penningen zo van Ontfang als Uytgeef, zullen moeten betaald en ontfangen werden, zoo per Banco als per Cassa, op de Namen van alle de Commissarissen, en dat alle Quitantien zullen

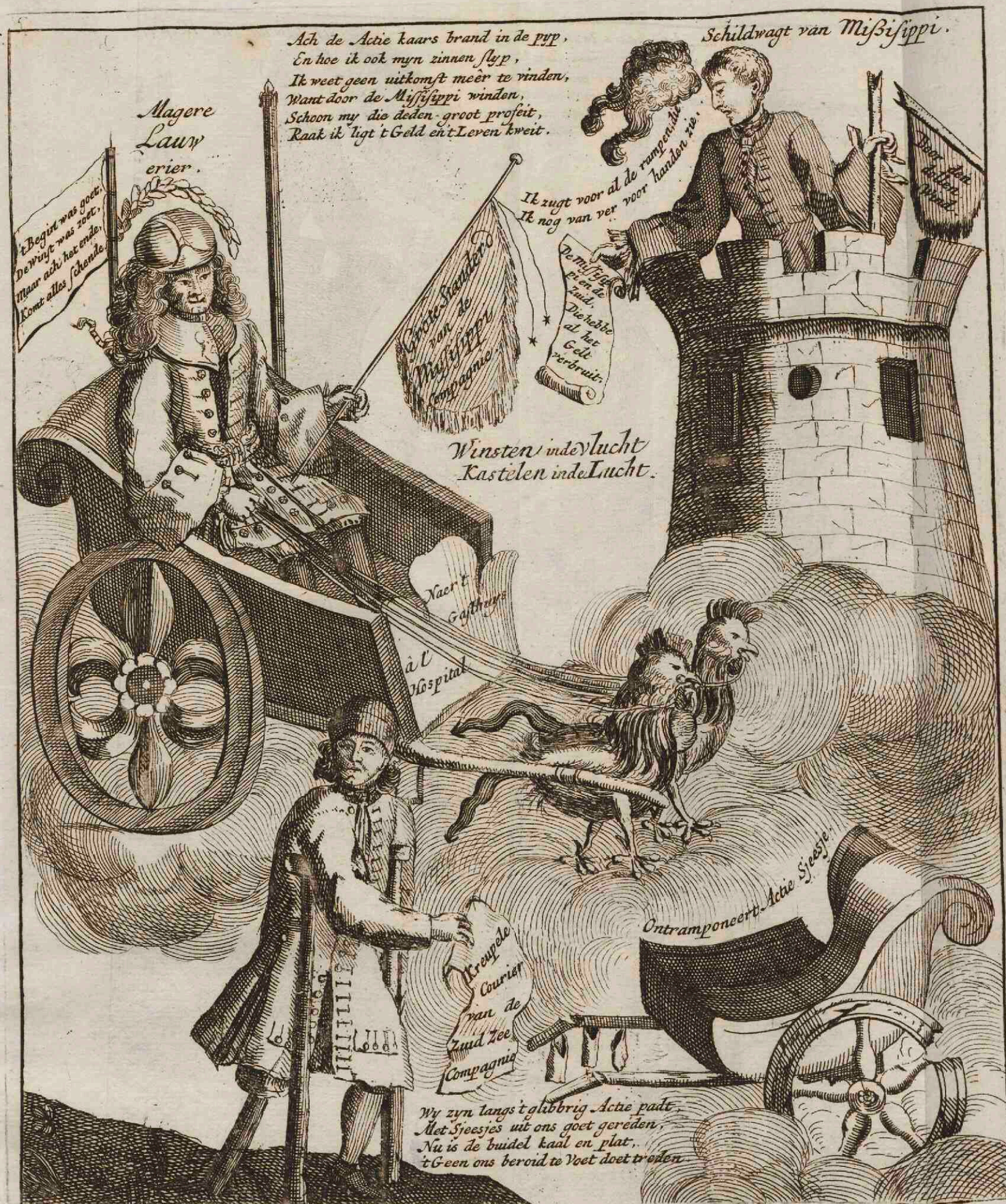
SCHYN BEDRIEGT.

Princesse Quincampoix, gelyk
Een kermis-pop, zit hier te pryk
Op haaren welgemaakten Throon:
Wat is ze in de eersten opslag schoon
In haar sammaartje, na 't fatzoen
Van 't Mississippise Catoen.
Haar goudgeel hair is opgezet,
Met bokkels, tot een minnenet,
Voor Actieknoeijers en hun maats:
Zy voerd de vlag, en heeft veel praats
Met bochgel, haar Bombario,
Rechtschappen dief in folio.
Hy staat in 't Actie-zondagspak,
En blaast uit zyne robbezak,
Of dievenpens na myn begryp;
Wat bobbels door een schotze pyp.
Ha, ha! wat zyn die bobbels in
Het aanzien schoon, voor een vriendin,
Die men Madame geldzucht noemt,
Haar kleed in plaats van met gebloemt
Boquet werk, is rontom bemaald,
Of wel gestookten met de naald,
Vol ducatonen en Actiegoud.
Wat is die goud inslokster stout,
Op al de zakken, die als peen

En Kool rontom haar rollen heen.
Hoe grypze na het windgeblaas,
Als voor haar ziel het eenig aas
En voedzel, dat rampzalig dier.
Ja, ja, goudwolven zyt vry fier,
En groots, en trots op geld en staat:
Schraap, kaap, men zal in overdaad,
Uw kinders, met gezeil, geros,
Gezuip, en zwelgen, noch zien blos
Van al 't by een gediefde goed,
Na uwe dood, en met 'er spoed,
Hun schip zien zeilen in de grond.
En gy, wat word u doch gegond,
Voor 't geld-aanbidden, vuil gebroed?
Een arm, en ongerust gemoed.
Ja de armoë, in het geen een schat
Is voor de ziel, heeft u gevat,
En houd uw hart zoo lang beknelt,
Tot ondeugd heeft uw ziel verzelt
Naar Plutus onder-aardsche schoot,
In de eeuwig naare en duistre dood.
Men zoek dan een Actie-spoed,
Een parrel, die het eeuwig goed
Ten deel heeft, tot een zalig lot,
In 't Opperhemellicht, by God.

De Inventeur der
WIND NEGOTIE,
op zyn Zegekar.

Het Hoofd der Koopmanschap van wind,
Of de Inventeur der dolligheden,
Wier schynschoon 't alles heeft verblind,
Word hier op 't pragtigst voort gereden
Door Bazelijken, die hy toomd,
En dwingt met goude dwanggarélen,
Schoon dat hy zelf angstvallig schroomd,
Dat 't eind hem eens een pots zal spélen;
En doen hem als een Faëton,
Al ryd hy nu langs lugt en wolken,
Voor Vrouw Regtvaardigheid haar zon,
Na hy de Koei heeft leeg gemolken,
Beroofd van Eer, en Naam, en Staat,
Elendig doen ter neder dâlen;
Want alles wat men buiten maat
Wil op zyn hoogsten toppunt hâlen,
Stort door zyn zwaarte wis ter neêr.
Terwyl de grôte Tóren wagter
Van Mississippi, reeds van veer
Dien ramp begint te zien van agter,
Daar 't op zyn hoogte stormd en waaid,
't Geen zyn Allongie-pruik doet vliegen,
Terwyl de standaard, dien hy zwaaid
In stukken breekt door 't wind'rig liegen;
Daar hy reeds van zyn wolk-kasteel
De blyken laat der klagten waaijen,
Hoe dat de Zuidzé in 't geheel
Wou Mississippi overkraaijen,
Tot dat zy eind'lyk t'zaam gepaard,
Als beiden uit den Wind gespróten,
En van één kragt, één Deugd, één aard,
Gelyk vercende lotgenóten,
Ontelb're schatten, éven graag,
Wel eêr door zorg en vlyt gewonnen,
Oplokken, in hun holle maag,
Nu 't kluuwtjen is ten eind gesponnen;
't Geen door den kreup'len Bode van
De Zuidzé, die vast springt op krukken,
Bevestigd word. Dit is de man,
Die tyding brengt van het mislukken.

Der ingebeelde Winst en Waan,
Die men nu ziet in wind en drómen,
In rook, en eid'le niet vergaan,
Het geen reeds ménig een doet schrómen,
Die 't Actie-Sjeesje heeft gehad,
Om op den wind zyn snelle vlerken
Te rennen uit zyn geld en schat,
Het geen men duid'lyk kan bemerken
Aan de omgekeerde Beurzen, die
Thans vol van Wind, maar leeg van schyven,
Ontbloot door de Actie-Compagnie,
Als pluimen heen en weder dryven;
Want Mississippi en de Zuid
Zyn net als Moeder, en als Vader,
Van de and're Bubbels, wier geluit
Meêr klinkt dan de and'ren al te gader,
Ook hebben zy den meesten schat
Wel met hun tandelóze monden,
(Die Rykaard lang vergaderd had)
Van een geréten en verslonden,
Maar ach! de Zuidzé boven al,
Die wist ons Hollands geld te slópen,
't Geen ménig, daar zy raakt ten val,
Bedroefd doet naar Vianen lópen.
De Zuidzé kleed hen in den rouw,
Al spréken wy nu van geen Râpen,
Van Kool, of Wort'len, Sprot, of Tonw,
Of Meeuw'tjes afgerigt op kâpen.
Hoc droevig waar ons land gesteld,
Had niet een trits van Hollands stéden;
Die Windplaag perk en paal' gesteld,
En voor 't Gemene-Nut gestreden?
Ja afgeweerd op Schilden, die
Met KRUYSZEN ZWAARD EN SLEUTELS práca;
Niet slaafs aan eene Compagnie,
Waar door ze eene eeuw'ge Eer behâlen.
BURGER HEEREN die zo trouw
Uw stéden doet in Vryheid bloeijen,
Tot nut van Neêrlands staats gebouw,
LANG MOET UW STAM IN LUISTER GROEIJEN!

zullen moeten getekend werden, een minsten door de helft van de voorz. Commissarissen.

VIII. Dat de Penningen van den Inleg zullen aangelegt moeten worden op alle Effecten, zoo in diervoegen als omtrent Weze Penningen werd gedaan.

IX. Dat geen Effecten zoude mogen Beleend of Verkogt werden, als met eenpaarig Consent van de Commissarissen.

X. Dat de ontfange Premien en Interesten zullen blyven in Kas of Bank tot betalinge der Schaden.

XI. Dat de Commissarissen zullen mogen Assureren op alle Scheepen en Koopmanschappen, zoo van Vriend als Vyand, als mede van en naar alle Plaatzen, gepermitteert of ongepermitteert, en dat de Commissarissen haar zullen gedragen naar de Artikelen van de Kamer van Assurantie dezer Stad Middelburg, dat ze ook zullen moogen verzeeren op Huizen, Pakhuizen, Koopmanschappen, leggende in Pakhuizen of Kelders, als mede op Plantagien, zo binnen als buyten 's Lands.

XII. Dat alle kwestien ter eerster instantien zullen moeten dienen voor de Kamer van Assurantie dezer Stad, en by Appel voor Burgermeesters en Schepenen dezer Stad, en geen verder Appel zullen subject wezen.

XIII. Dat door Commissarissen zoo veel en zoo weinig op de voorgande Conditien en Polissen zal mogen getekend werden, als zy goed zullen vinden.

XIV. Dat 'er door Commissarissen zullen aangesteld werden by provisie een bekwaam Boekhouder, en Onder-Boekhouder, zullende de Opper-Boekhouder ook voor Kassier dienen, en stellen daar voor suffisante Cautie na genoeg van Commissarissen.

XV. Dat Directeurs en die Bediende zullen hebben zeeker Tractement's Jaars, nader te reguleren by de meerderheid van d' Actionisten.

XVI. Dat de Commissarissen by eenig voorval en nodig zynde, zullen alle de Kapitalisten dagvaarden ter plaatze daar de Vergadering zal gehouden werden, by Biljet en overnagte Wete, behalven die uyt de Provincie wonen.

XVII. Dat de Commissarissen zullen doen alle 2 Jaren Rekening in presentie van alle Actionisten die zig daer by zullen willen laten vinden en 14 dagen te vooren by affectie van Biljetten zullen werden gedagvaard.

XVIII. Dat men na het sluyten der Boeken zal resolveren wat Uytdeeling dat 'er zal gedaan werden, en zal zulks moeten geschieden met meerderheid van Stemmen, namentlyk een Commissaris tegens twee Actionisten, op die tyd met meerderheid van Stemmen daar toe te commiteren, en zal de Repartite moeten geschieden in kontante Penningen, maar zal geen Repartite mogen geschieden ten zy het ingelegde Kapitaal van 100000 pond Vlaams in wezen is.

XIX. En dat buiten dezer Comp. alle eenen yder zoude mogen Assureren in zyn privé zo als voor deze. Ook zullen de Commissarissen daer toe te nominere moeten den Eed doen van gewigheyd als mede dat zy wezentlyk een Kapitaal Actie van 1000 pond Vlaams daar in herideren.

XX. En also dit concept maar provisioneel is, zo staat zo dra de Voltekening zal geschied zyn een nader Reglement gemaakt te werden, ten overstaan der Actionisten.

De Actien van deze Assurantie kamer doen reets 40 percent opgeld.

Project; tot de Opreging van een Kamer van Commercie binnen de Stadt MIDDELBURG.

Middelburg, den 5 July.

Het is constant en onwederprekelyk, dat 'er niet heilzaamer voor een Land en derzelve Ingezeten is, als Negocie en Zeevaart, waar door Zeevolk aangekweekt, de Fabriken gebeneficert, den Winkelier welvaarend, het Gemeen aan de kost geholpen, de Finantien vermeerderd, en een algemeene welvaart in deze Landen te doen herleven bewerkt werd.

Om nu dit heilzaam werk te doen stand grypen, is het nodig, dat de Negocie werd voortgezet door groot en klyn, ieder na zyn vermogen; de middelen daar toe nodig, zoude (onder verbeteringe) deze zyn.

I. Dat 'er een Commercie Compagnie werde opgerecht, waar

van den inleg zoude zyn 10 Millioenen, welke Intekening zoude geschieden door een ieder die geneegen zoude zyn daar in te participeren.

II. Ieder Intekenaar zoude vermogen in te schryven duizend Guldens, en niet minder, maar wel meerder.

III. Niemand zoude vermoogen te stemmen daar de Sociteyt by malkanderen geconvocert zal werden, als die voor 6000 Gulden of 1000 pond Vlaams op de Boeken bekend staan.

IV. De betaling zoude moeten geschieden in vier Termynen, te weten, een vierde van zyn Ingetekende zomme, drie Maanden na dat by affectie van Biljetten zal zyn bekend gemaakt, dat de Intekening compleet is; het tweede Termyn 6 Maanden na dato; het derde Termyn 12 Maanden na dato, en den laatste Termyn 15 Maanden na dato, alles te rekenen van dien rydaf, als boven gemeld.

V. Over deze Directie zouden moeten aangesteld werden, ter eersten instantie zoo veel Commissarissen uyt de bekwaamste Kooplyuden dezer Stad, als de Edele Agtbare Heeren Regenten dezer Stadt Middelburg fullen nodig oordeelen, en by het vaceren van een Commissaris plaats, zal die werden gesuppleert door de Actionisten, met meerderheit van stemmen daar toe te verkiezen.

VI. Ieder Directeur zal dienen zyn leven lang, ten ware hy zig onbekwaam maakte om zyn Employ waar te nemen, als wanneer met meerderheit van stemmen door de Actionisten zal werden gecomoveert, en een ander in zyn plaats verkoren.

VII. Uyt dit Kapitaal zoude moeten werden gekogt en gemaakt 30 Fregatschepen van 20 tot 40 stukken Kanon, meer of min; zo dat 'er continueel zouden gaan en komen; en die Schepen zouden mogen werden gezonden naar alle zodanige plaatzen van de Wereld, als zy raadzaam zullen oordeelen.

VIII. De Directeurs zullen genoodsaakt zyn altyd de helft van haar risico te laten Assureren, wel meer maar niet minder.

IX. De Directeurs zullen vermogen buiten hare Societys Cargazoenen, in hare Schepen te laden op half winst (van die daar toe geneegen zyn) soo veel als sy fullen goedvinden.

X. Alle goederen die in de voorz. Schepen fouden mogen gevonden werden, buiten permissie van de Directeurs geladen, fullen werden geconfisqueert ten profyte van de Commercie Compagnie.

XI. Alle drie jaren fullen de Boeken werden gesloten (tot soo lang dat dit in tryn is als wanneer sulks alle Jaren sal geschieden) en de effecten opgenomen werden, door soo veel gequalificeerde Actionisten als Directeurs, daartoe te committeren; welke gequalificeerde Actionisten fullen werden verkooren door de gelymentlyke Actionisten met meerderheit van stemmen.

XII. De uitdeeling zal moeten geschieden in contante Penningen, mits het ingelegde Kapitaal in wezen zy.

XIII. De Directeurs zullen genieten 10 per cent van te doene repartitie, voor haare moeyte en provisie.

XIV. Alle de Equipages zullen moeten gedaan werden binnen deze Stad Middelburg, en de Scheepen daar in te komen, zonder dat zulks ooit zal moogen werden verandert.

XV. De Directeurs zullen moeten wonen binnen deze Stad Middelburg, en zullen geen andere mogen werden verkoren.

XVI. Alle Retouren zullen publick moeten werden verkogt, en zullen de Biljetten daar van drie weken moeten uitstaan.

XVII. Alle de goederen nodig tot de Equipages en Cargazoenen, zoo van drooge als van natte Waaren, zullen puliek moeten werden aanbesteed, en die niet aanbesteed konnen werden, zullen moeten werden gekogt by die geen die het beste koop geeft, zonder eenige preferentie; dog zal altyd moeten werden geobserveert, dat die by deze Compagnie als Interessanten bekend staan, zullen moeten werden geprefereert boven die, die geen Interest hebben, mits zy soo goed koop geven als een ander.

XVIII. De Biljetten tot aanbesteeding, zullen drie weken van te vooren moeten uitstaan, op dat een ieder daar van kennis hebbe.

XIX. De Boeken van de Intekening zullen moeten werden gesloten drie Maanden na dat de Intekening sal beginnen, en sal niemand na dato mogen ingelaaten, nog deze Compagnie met meerder Actien vermeerderd werden.

Na dat myn Brief geschreven en gesloten was, werd myn bericht dat voor vast tegens aanstaande Maandag over agt dagen, synde den 15 July, de Intekening tot de Kamer van Commercie geschieden sal.

Burgermeesters en Regeerders der Stad VERE, ziende met welke goede successen, dat 'er in verscheide Steden zyn, en werden opgerecht, Compagnien van Commerce, Assurantie, Walvisvangst, naar Groenland, en Straat Davids, en andere gewesten, invoegen dat soo dra de Projecten in het licht komen, de intekeninge niet alleen compleet syn, maar de Som soo veel groter, dat 'er een merkelyke verminderinge moet werden gedaan. *SOO IS 'T*, aangesien de gelegentheid van onse Stadt VERE, een plaats is tot de Navigatie sodanig gelegen, als in eenige Provincien, komende de swaare schepen met volle ladinge zonder eenige ligtinge te doen, niet alleen voor de Stad, maar zelf in de Haven tot aan de kay om daar te lossen komen, waar door veele menagen kunnen gebruykt werden, en des extra gelegen ter Walvisvangst per Straat Davids, dewyl die Navigatie vroeg in de tyd moetende geschieden, verscheide plaatsen door verbindinge van ys, als andersints, groote obstakelen ontmoeten, daar onse Stad Vere in dien tyd vry van is, en die Navigatie en andere soort van Commerce op zyn tyd naar welgevallen kunnen werden gedaan, verders dat deselve onse Stad zeer gelegen is, om naar alle gewesten de Koopmanschappen te transporteren, derhalven hebben Wy naar ripe Deliberatie geoordeelt, dat sodanige Compagnien met meerder succes alhier als elders kan werden opgerecht, waar toe sich ook reets veele Intressanten hebben opgedaan, met versoek by sodanige Compagnie geintresseert te mogen zyn; Wy dan aan deselve mede Onse gunst willende bewysen, Consenteren ten voordeele van gemelde Compagnien de Posteryen naar andere Provincien en buytens stads, als mede staan aan haar af de Bank van Leening binnen dese Stadt, mitsgaders het gebruyk van een bequaam Huys om het Comptoir van de Compagnie te houden, sonder daar eenig huur voor te betalen, en zullen wy gemelde Compagnie met meorder voordeelen by vervolg tragten te begiftigen, des hebben Wy de Compagnie op de volgende conditien Geootroyeert en deselve Geconsenteert, gelyk Ootroyeren en Consenteren by desen.

Articul I.

Het Capitaal of inleg van de voorschreve Compagnie zal bestaan uyt vyf en twintig Millioenen guldens, verdeelt in twaalf duysent vyf hondert Actien, yder Actie van twee duysent guldens.

I. De inteykening zal geschieden tot Vere, ten overstaan van d'Heeren Commissarissen by haar Ed: Achtb: provisionelyk ge-committeert, en zal niemant minder mogen Intekenen als een Actie van tweeduysent guldens, en niet meerder als 25 Actien makende 50000 guldens; boven de Intekening zal niemant aansprekelyk zyn, en meerder ingeteekend zynde als het bestek, zal het aan gemelde Commissarissen staan, de Intekening van de Intekenaars naar eygen goetvinden te verminderen, of geheel ongeintresseert te laten.

III. Een yder zal van zyn ingeteekende somme moeten fourneren in handen van de voorn: Commissarissen binnen de Stad Vere of per Bank der Stad Middelburg, binnen den tijd van 20 dagen naar dato van de Biljetten, waar by kennis krijgt dat geintresseert is, 2 en een half per cent, en vervolgens alle twee Maanden naar den dag van het eerste fournissement 2 per cent, tot dat in het geheel twaalf en een half per cent zal zyn voldaan. De quitantien of recepissen zullen door twee der gemelde Heeren Commissarissen geteykent worden.

IV. Ider Intekenaar zal gehouden zyn de eerste inlaag van 2 en een half per cent te betalen in grof geld of per Banco op gestelde tyd, en voor de verdere inlaage in gebreke blyvende op genoemde tyd te voldoen, zal zyn Actie vervallen wesen aan de Compagnie, zonder dat daar op eenige de minste pretentien zal kunnen werden gemaakt.

Naar de voldoeninge van bovengemelde Termynen, zal geen verdere inlaag mogen gevordert werden, als met goetvinden van Directeurs en Hoofd participanten.

VI. De Intekenaars zullen op hun Inteken-briefje hunne Woonplaats moeten stellen.

VII. Yder Hoofd-participant zal moeten hebben thien Actien op zyn naam en in eygendom, en als dan kunnen stemmen; maar die minder heeft, zal tot stemmen niet werden geadmitteert.

VIII. Directeurs zullen moeten zyn luyden van ervarentheid in Negotie, welke gehouden zullen wezen, dagelijks het Comptoir van de Compagnie te frequenteren; zullende vyf Directeurs werden aangesteld door Burgermeesters en Regeerders der Stad Vere, en vier door de respectieve Hoofd-participanten, makende t'samen negen: welverstaande dat by vacature van een der negen

Directeurs een nominatie van drie Persoonen door Hoofd participanten aan Burgermeesters en Regeerders der Stad Vere zal werden overgeleeverd, omme daar uit een tot Directeur te verkiezen: en zullen twee derde parten van voorsz. Directeurs tot Vere moeten wonen.

XI. Directeurs zullen met al hun vermogen haar appliceren op de bevordering van het Intrest van deze Compagnie, en vermogen zodanigen Commerce te doen als te rade vinden; als mede hun schepen uit te zenden op de groote Visfery, walvis-vangst, per Groenland; straat-davids visfery, en des zelfs handel; mitsgaders lynslageryen, scheepsbouweryen, traankokeryen, enz. laten assureren, en zelf assureren naar hun welgevallen, beleminge, disconteringe, als andersints te doen.

X. Directeurs zullen 10. per Cent vande uitdeeling voor hunne diensten genieten, en de verdere bedienden een bequaame en fortabel tractement Jaarlyks.

IX. Directeurs zullen Jaarlyks gehouden zyn, van haare administratie en bewind rekeninge te doen ten overstaan van de Heeren Burgermeesteren en Hoofd Participanten, waar van in tyds notificatie zal werden gedaan, en zullen de verdere geintresseerde present mogen komen.

XII. Directeurs zullen met de Hoofd-participanten overflag maken, en besluit nemen, wat zal werden uitgedeeft; en zal daar in de meerderheit van stemmen werden gevolgt: ende zullen de Heeren Burgermeesteren, als mede de Hoofd-participanten vermogen inspectie te nemen van de behandeling en directie der zaaken.

XIII. Directeurs zullen in kas van questie, om processen te myden, niet verder mogen procederen als voor de Heeren Burgermeesteren en Schepenen der Stad Vere; doch partijen zich benadeeld oordelende, zullen verder mogen procederen als na regten en zullen Burgermeesteren en Schepenen der voorsz. Stad Vere geene provisien van arresten op de Actien van deze Compagnie-verleenen

XIV. Alle Transporten van Actien zullen moeten geschieden ten overstaan van twee Directeurs in de boeken van de Compagnie, en daar voor betalen een permille, zynde van yder Actie van 2000. guldens 2. guldene ten behoeven van de Compagnie, en 12. stv: voor den Armen der Stad Vere, by den kooper en verkoper yder den helft: dog zullen naar de betalinge van de eerste 2. en een half per Cent vermogen te negotieren, en op de rug der quitantien endossieren, zonder eenige kosten van Transport subject te zyn; tot dat de geheele 12. en een half per Cent zyn voldaan, en als dan op het boek der Compagnie by Transport als vooren werden gesteld.

XV. Alle Makelaars waar de selve ook soude mogen wonen, fullen haar ordinaris salaris genieten, van haar aangebragte partijen Coopmanschappen; soo verkoop als inkoop; assurantie, beleeninge, disconteringe, enz.

XVI. Yder die genegen is in dese Compagnie te participeren kan zig tot Vere adressieren, of briefjes van intekening franco senden den eersten October 1720 ende de drie volgende dagen op het Stadhuys; alwaar de voorsz. Provisionele Heeren Commissarissen tot dien einde sullen vaceren, s'morgens van negen tot twaalf uren, en s'namiddags van drie tot vyf uren.

Project, tot de Opregting van een Kamer van Commerce, binnen de Stad DELFT.

O Vermids het Assureren van Schepen en Koopmanschappen zo voor de gevaren van de Zee, van die van Oorlog, als Zeerovereyen, noodzakelyk is voor Koophandel en Zeevaart, en dat men ziet in Engeland een Maatschappy daar toe opgerecht en zelfs onlangs tot Rotterdam, om door een grootzamenge voegt Kapitaal die gene die zig willen Assureren volstrektelyk gerust te stellen, zomoet men vastelyk geloven dat in naartvolginge van de zelve met veel profyt zoodanig een Maatschappy of zamenvoeringe van Kapitaal in deze Stad Delft wierd gemaakt, als reeds op vele andere Plaatzen met veel vrugt is geschied; zoo proponeert men ten dien einde de intekeninge werktellig te maken, met commissie van de Ed: Groot Agtbare Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stad Delft, op de volgende conditien.

I. Dat het gehele Kapitaal zal bestaan in zes Millioenen, of zestig tonnen Gouds, en niet meer.

II. Dat ieder Kapitaal Actie zal bestaan in drie duizend guldens, en

Burgermeesters en Regeerders der Stad VERE, ziende met welke goede successen, dat 'er in verscheide Steden zyn, en werden opgerecht, Compagnien van Commerce, Assurantie, Walvisvangst, naar Groenland, en Straat Davids, en andere gewesten, invoegen dat soo dra de Projecten in het licht komen, de intekeninge niet alleen Compleet syn, maar de Som soo veel groter, dat 'er een merkelyke verminderinge moet werden gedaan. SOO IS 'T, aangesien de gelegentheid van onse Stadt VERE, een plaats is tot de Navigatie sodanig gelegen, als in eenige Provincien, konnende de swarschepen met volle ladinge zonder eenige ligtinge te doen, niet alleen voor de Stad, maar zelf in de Haven tot aan de kay om daar te lossen komen, waar door weele menagen kunnen gebruykt werden, en des extra gelegen ter Walvisvangst per Straat Davids, dewyl die Navigatie vroeg in de tyd moettende geschieden, verscheide plaatsen door veranderinge van ys, als andersints, groote obstakelen ontmoeten, daar onse Stad Vere in dien tyd vry van is, en die Navigatie en andere soort van Commerce op zyn tyd naar welgevallen kunnen werden gedaan, verders dat deselve onse Stad zeer gelegen is, om naar alle gewesten de Koopmanschappen te transporteren, derhalven hebben Wy naar rype Deliberatie geoordeelt, dat sodanige Compagnien met meerder succes alhier als elders kan werden opgerecht, waar toe sich ook reets veele Intressanten hebben opgedaan, met verzoek by soodanige Compagnie geïntresseert te mogen zyn; Wy dan aan deselve mede Onse gunst willende bewysen, Consenteren ten voordeele van gemelde Compagnien de Posteryen naar andere Provincien en buytens lands, als mede staan aan haar af de Bank van Leening binnen dese Stadt, mitsgaders het gebruyk van een bequaam Huys om het Comptoir van de Compagnie te houden, sonder daar eenig huur voor te betalen, en zullen wy gemelde Compagnie met meorder voordeelen by vervolg tragten te begiften, des hebben Wy de Compagnie op de volgende conditien Geoetroyeert en deselve Geconsenteert, gelyk Oetroyeren en Consenteren by desen.

Articul I.

Het Capitaal of inleg van de voorschreve Compagnie zal bestaan uyt vyf en twintig Millioenen guldens, verdeelt in twaalf duysent vyf hondert Actien, yder Actie van twee duysent guldens.

I. De inteykening zal geschieden tot Vere, ten overstaan van d'Heeren Commissarissen by haar Ed: Achtb: provisionelyk gecommitteert, en zal niemant minder mogen Intekenen als een Actie van tweeduyfent guldens, en niet meerder als 25 Actien makende 50000 guldens; boven de Intekening zal niemant aansprekelyk zyn, en meerder ingeteekend zynde als het bestek, zal het aan gemelde Commissarissen staan, de Intekening van de Intekenaars naar eygen goetvinden te verminderen, of geheel ongeïntresseert te laten.

III. Een yder zal van zijn ingeteekende somme moeten fourneren in handen van de voorn: Commissarissen binnen de Stad Vere of per Bank der Stad Middelburg, binnen den tijd van 20 dagen naar dato van de Biljetten, waar by kennis krijgt dat geïntresseert is, 2 en een half per cent, en vervolgens alle twee Maanden naar den dag van het eerste fournissement 2 per cent, tot dat in het geheel twaalf en een half per cent zal zijn voldaan. De quitantien of receptissen zullen door twee der gemelde Heeren Commissarissen geteykent worden.

IV. Ider Intekenaar zal gehouden zyn de eerste inlaag van 2 en een half per cent te betalen in grof geld of per Banco op gestelde tyd, en voor de verdere inlaage in gebreke blyvende op genoemde tyd te voldoen, zal zyn Actie vervallen wesen aan de Compagnie, zonder dat daar op eenige de minste pretentien zal kunnen werden gemaakt.

Naar de voldoeninge van bovengemelde Termynen, zal geen verdere inlaag mogen gevordert werden, als met goetvinden van Directeurs en Hoofd participanten.

VI. De Intekenaars zullen op hun Inteken-briefje hunne Woonplaats moeten stellen.

VII. Yder Hoofd-participant zal moeten hebben thien Actien op zyn naam en in eygendom, en als dan kunnen stemmen; maar die minder heeft, zal tot stemmen niet werden geadmitteert.

VIII. Directeurs zullen moeten zyn luyden van ervarentheid in Negotie, welke gehouden zullen wezen, dagelijks het Comptoir van de Compagnie te frequenteren; zullende vyf Directeurs werden aangesteld door Burgermeesters en Regeerders der Stad Vere, en vier door de respectieve Hoofd-participanten, makende t'samen negen: welverstaande dat by vacature van een der negen

Directeurs een nominatie van drie Persoonen door Hoofd participanten aan Burgermeesters en Regeerders der Stad Vere zal werden overgeleeverd, omme daar uit een tot Directeur te verkiezen: en zullen twee derde parten van voorsz. Directeurs tot Vere moeten woenen.

XI. Directeurs zullen met al hun vermogen haar appliceren op de bevordering van het Intrest van deze Compagnie, en vermogen zodanigen Commerce te doen als te rade vinden; als mede hun schepen uit te zenden op de groote Vissery, walvis-vangst, per Groenland; straat-davids vissery, en des zelfs handel; mitsgaders lynslageryen, scheepsbouweryen, traankokeryen, enz. laten assureren, en zelf assureren naar hun welgevallen, belevinge, disconteringe, als andersints te doen.

X. Directeurs zullen 10. per Cent vande uitdeeling voor hunne diensten genieten, en de verdere bedienden een bequaame en fortabel tractement Jaarlyks.

IX. Directeurs zullen Jaarlyks gehouden zyn, van haare administratie en bewind rekeninge te doen ten overstaan van de Heeren Burgermeesteren en Hoofd Participanten, waar van in tyds notificatie zal werden gedaan, en zullen de verdere geïntresseerde present mogen komen.

XII. Directeurs zullen met de Hoofd-participanten overslag maken, en besluit nemen, wat zal werden uitgedeeft; en zal daar in de meerderheit van stemmen werden gevolgt: ende zullen de Heeren Burgermeesteren, als mede de Hoofd-participanten vermogen inspectie te nemen van de behandeling en directie der zaaken.

XIII. Directeurs zullen in kas van questie, om processen te myden, niet verder mogen procederen als voor de Heeren Burgermeesteren en Schepenen der Stad Vere; doch partijen zich benadeeld oordelende, zullen verder mogen procederen als na regten en zullen Burgermeesteren en Schepenen der voorsz. Stad Vere geene provisien van arresten op de Actien van deze Compagnie verleen

XIV. Alle Transporten van Actien zullen moeten geschieden ten overstaan van twee Directeurs in de boeken van de Compagnie, en daar voor betalen een permille, zynde van yder Actie van 2000. guldens 2. guldene ten behoeven van de Compagnie, en 12. stv: voor den Armen der Stad Vere, by den kooper en verkoper yder den helft: dog zullen naar de betalinge van de eerste 2. en een half per Cent vermogen te negotieren, en op de rug der quitantien endofferen, zonder eenige kosten van Transport subject te zyn; tot dat de geheele 12. en een half per Cent zyn voldaan, en als dan op het boek der Compagnie by Transport als vooren werden gesteld.

XV. Alle Makelaars waar de selve ook soude mogen woenen, sullen haar ordinaris salaris genieten, van haar aangebragte partijen Coopmanschappen; soo verkoop als inkoop; assurantie, beleeninge, disconteringe, enz.

XVI. Yder die genegen is in dese Compagnie te participeren kan zig tot Vere adresseren, of briefjes van intekening franco senden den eersten October 1720 ende de drie volgende dagen op het Stadhuys; alwaar de voorsz. Provisionele Heeren Commissarissen tot dien einde sullen vaceren, s'morgens van negen tot twaalf uren, en s'namiddags van drie tot vyf uren.

Project, tot de Opregting van een Kamer van Commerce, binnen de Stad DELFT.

O Vermids het Assureren van Schepen en Koopmanschappen zo voor de gevaren van de Zee, van die van Oorlog, als Zeeroveryen, noodzakelyk is voor Koophandel en Zeevaart, en dat men ziet in Engeland een Maatschappy daar toe opgerecht en zelfs onlangs tot Rotterdam, om dooreen grootzamenge voegt Kapitaal die gene die zig willen Assureren volstrektelyk gerust te stellen, zomoet men vastelyk geloven dat in naarvolginge van de zelve met veel profyt zoodanig een Maatschappy of zamenvoeringe van Kapitaal in deze Stad Delft wierd gemaakt, als reeds op vele andere Plaatzten met veel vrugt is geschied; zoo proponceert men ten dien einde de intekeninge werkstellig te maken, met commissie van de Ed: Groot Agtbare Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stad Delft, op de volgende conditien.

I. Dat het gehele Kapitaal zal bestaan in zes Millioenen, of zefftig tonnen Gouds, en niet meer.

II. Dat ieder Kapitaal Actie zal bestaan in drie duizend guldens, en

en by gevolg in twee duizend Actien.

III. Dat men niet minder als 3000 gulden, en niet meer als 45000 gulden zal mogen intekenen.

IV. Niemand zal verder aansprekelyk zyn als voor zyne ingetekkende Zomme.

V. Dat ieder Intekenaar in handen van Commissarissen provisioneel, met kennis van de Reegering aan te stellen, zullen betalen een per Cento van zyn ingetekt Kapitaal, Veertien dagen na de affictie van Billetten, en naa dat het Kapitaal voltekent is.

VI. Dat men Directeurs zal verkiezen by meerderheid van stemmen uit de hoogste Intekenaars; en gemelde Directeurs binnen Delft of Delfshaven, moeten rezideren, om by alle voorvallende occasien de geïnteresseerden by affictien van Billetten in de Stads Doelen t'zamen te roepen, en te delibereren.

VII. Men zal nooit meerder geld eischen van de geïnteresseerden, als dezelve by meerderheid van stemmen zullen nodig oordelen, om de Maatschappy gerust te stellen nevens de geassureerden.

VIII. Dat alle Penningen zoo van ontfang als uitgaaf zullen moeten betaalt werden per Cassa op de namen van de Commissarissen, provisioneel ter Secretarye dezer Stad, en dat alle Quitantien zullen moeten getekent werden door twee of meerder Commissarissen daar toe by alle Directeurs te qualificeren.

IX. Dat de Penningen van inleg op Obligatien van't Gemeen Landen van vaste effecten of andere onbederfelyke Waren, zullen mogen aangelegt werden, naar rade van de Directeurs, of haar gequalificeerden.

X. Dat alle Penningen van ontfang van Premien en Interesten, zullen blyven in Cassa tot betalinge van schaden of schulden.

XI. Dat de gequalificeerden zullen mogen Assurieren op alle Schepen en Koopmanschappen, en dat de Commissarissen haar zullen gedragen naar de Artykelen van de Kamers van Assurantie der Steden *Amsterdam* of *Rotterdam*.

XII. Dat alle kwestien die uit hoofde van schaden, als anders zouden mogen ontstaan, tusschen de Gequalificeerden en Geassureerden, zullen moeten gedecideert werden ter plaatze daar de Polis zal getekent zyn by Ordinaire Regters, of goede Mannen daar toete verkiezen.

XIII. Dat Commissarissen alle Jaren zullen doen Rekening van Ontfang en Uytgaaf, ten overstaan van alle Geïntresseerden die veertien dagen te voren by aangeslagen Billetten zullen werden gedagvaard.

XIV. En alzo dit Concept maar provisioneel, is, zoo staat zoo dra de voltekening zal geschied zyn, nader een Reglement gemaakt te werden ten overstaan van de hoogste Geïntresseerden.

XV. Men behoud voor zig, dat de gene die in 't publyk niet geconcipteert zyn of gerecipieert zullen worden, voor 3000 gulden te zyn gegoed, haar ingetekt Briefje hier naa te noemen, zal mogen weder zenden, en zoo geproportioneert.

XVI. Verders zoo werd gerezolveert, zoo by aldien dat 'er meerder Zom werd ingetekt als 't bovengemelde Kapitaal in 't Artikel I. de Intekenaars zal mogen verminderen.

Die dan in deze gelieve deel te nemen, brenge zyn Inteken Briefje in de Doele te *Delft*, alwaar een verzegelde Bus zal zyn, Donderdag den 11 July 1720. 's morgens ten negen uren, en tot Delfshaven op dien zelfde dagen uren in de Herberg van 't Melkmeysje. Alle Intekenaars buyten deze Stad *Delft* woonende, gelieve verdragt te zyn, om nevens hare namen, haar woonplaats en adres te noemen.

Project van de Compagnie van Commerce, Assurantie &c. tot Rotterdam

Nademaal het Assurieren van Schepen en Koopmanschappen, zoo voór de Gevaren van de Zee, van die van Oorloge en

Piraterien, noodzakelyk is voor de Negotie en Zeevaart, en dat men ziet in *Engeland* een Maatschappy daar toe opgeregt, om door een groot zamengevoegt Kapitaal, die gene zoo zig willen doen Assurieren, volstrektelyk gerust te stellen: Zoo heeft den Aanlegger dezes geloofd dat immer zoo propoostelyk was, zodanig een Maatschappy, of t'zamenvoeginge van Kapitaal, in deze Stad *Rotterdam* wierd gemaakt, als reets in *Engeland* met succes geschied is, en proponeert ten dien einde de Intekening op de volgende Voorwaarden:

I. Dat het gehele Kapitaal bestaan zal uit een honderd en twintig Tonnen Gouds.

II. Dat ieder Intekenaar in handen van suffisante Koopluyden, hier na te noemen, zal betalen van zyn Intekening een vyfde per Cento, dat is vier stuivers van ieder honderd Guldens, ofte twee Guldens van ieder duizend Guldens.

III. Voor het einde van de Maand July, of eerder, zoo men eerder rede zal zyn, zal men alle de Geïntresseerde doen by een komen om by meerderheid van stemmen Directeurs te kiezen van dese Maatschappy uit de Geïntresseerde deser Stad *Rotterdam*.

IV. Men zal nooit meer Geld eischen van de Geïntresseerde zelfs in den tyd, als by meerderheid van stemmen zullen nodig oordelen, om deze Maatschappy zo gerust te doen voor de Geassureerden, als eenige gerustheid kan vereischt werden.

V. Niemand zal minder mogen Intekenen als vyf duizend Guldens, en niet meer als vyftig duyzend Guldens.

VI. Men behoud voor zig, dat men die gene, die in 't publiek niet geconcipteert zyn of gerecipieert werden, voor vyf duizend Guldens te zyn gegoed; haar Intekenbriefje, hier na te noemen, zal mogen weder geven, en zoo wyders geproportioneert.

VII. Verders zo werd gereserveert so by aldien dat 'er meerder som werd ingetekt, als 't bovengemelde Kapitaal in 't Artikel I. dat men de Intekenaars na rato zal mogen verminderen.

Den 29 zyn tot Directeurs verkoren de Heeren H. van Zuilen van Nievelt Secret. van Rotterd. J. Noorthei oud Schepen en Bewintheb: der O. C. J. Senferf oud Schepen J. Vis. J. Charon. H. Hazebroek Schepen van Schieland. G. Barons. F. Cordelois. B. Furlei, en J. van 't Wedden.

Nader Articulen, by gevoegd by de bovenstaende

D Eze Compagnie word geregeerd door twaalf Directeuren by meerderheid van stemmen door de Geïntresseerden verkoren, die zonder Tractement, uit liefde voor het Gemeene Intrest, deesen last op sig hebben genomen.

II. Tot de bestaanheid van dese Compagnie is geschreeven 12 Millioen guldens, waar van dit jaar ingeroepen is 5 per cent, te betaalen in de maanden Augusty, September en December, 'elkens een percent.

III. Deeze Compagnie Assureerd reeds en zal Assurieren, Scheepen en Goederen, Huyzen, Pakhuysen, Koopmanschappen, voor Brand en voorts alle andere gevaren, waar voor de Geassureerde aan dese Compagnie sal willen betalen en Conventante premie; en de te vallene schadens (die God genadiglyk verhoede) sullen altoos ten vollen sonder de minste afkorting prompt betaald worden.

IV. De Compagnie sal met de gelden, so van inlegals van inkomende Premie, ten profyte van de Geïntresseerden, Wisselbrieven disconteren, Goederen beleenen, diergelyke Reële fakendoen, waar meede Renten kunnen worden verkregen; waar van den dag by nader Advertissement zal worden bekend gemaakt.

V. De Compagnie sal publike Reekening doen, op primo Augusty 1721 en vervolgens alle 6 maanden aan de Geïntresseerden, en uitdeeling na mate van het progres, dat zal werden bevonden gedaan te zyn.

A A N W Y Z I N G E
D E R
P R O J E C T E N.

Conditien van Gouda	I
_____ Harlingen	I
_____ Vlissingen	2
_____ Dordrecht	2
_____ Hoorn	3
_____ Purmerend	3
_____ Monnikendam	4
_____ Alkmaar	5
_____ Edam	6
_____ Medenblik	7
_____ Enkhuyzen	7
_____ 's Gravenhage	8
_____ Gelderland	9
_____ Muiden	9
_____ Utrecht	10
_____ Naarden	12
_____ Weesep	12
_____ Zwol	13
_____ Van een generale Comp. te Am-	
sterdam	14
_____ Een dito	15
Oplossinge der Tegenwerpinge van de Assuran-	
tie Comp. te Amsteldam.	16
_____ van een generale Assurantie Com-	
pagnie der Vereenigde Nederlanden.	19
_____ Hasselt	21
_____ Kampen	21
_____ Schiedam	22
_____ Middelburg	22
_____ Een dito	23
_____ de Stad Vere	24
_____ Delft	24
_____ Rotterdam	25

SCHOUWBURG DER WOEKERENDE EN BELAGGELYKE LOTHANDELAARS.

Het geen de Wysheid heeft tot nut van 't Land gevonden,
 Word door de woekerzucht en eigenbaat geschonden,
 Wyl elk, verhit op 't geld, een nieuwe koopmanschap
 Van zyne Loten maakt, en vorderd stap op stap
 Om 't razende Actie-jaar op nieuw te doen herleven.
 De Lotery is vol zo dra ze is uitgeschreven,
 Ten minsten in den schyn; dus Lukt men Vrekhart aan,
 Als hy verwonderd by de post der deur ziet staan:
 Hier zyn geen Loten meer. Maar wil die iemant kopen
 Met oppgeld, ô! dan heeft hy verder niet te lopen;
 Dan zyn zy tot zyn dienst, en naauwlyks heeft hy die,
 Of straks is hy ter been; hy zoekt alom aan wie
 Hy die verkopen zal, of tot zyn winst verhuuren,
 Zy voor een dag drie vier, of roor een vyf zes uren.
 Dwaasheid! dat men dus de Lotery misbruikt,
 En agting, eer en geld gelyk de wicken snuikt,
 Waar door men als verwoed elkaâr zit in de haeren,
 Om niet voor Zwabber naar Oost-indiën te varen.

Deez' heeft één Lot gekogt, tgeen de anderen ontkent,
 Om dat een hoge prys dat heeft bekroond. In 't end,
 De baatzucht kan geen list, of streken meer beginnen,
 Dan deze Handelaars der Loten in hun zinnen
 Verdigten, om gewin, en als het hen mislukt,
 Dan word de Hoed en Pruik ontzind van 't hoofd gerukt,
 Geschopt, getrapt, als was daar 'tonheil door gekomen,
 Dat Jonker Losbol is dien schonen Prys ontnomen
 Door 't Lot, dat hy verkogt: hy vloekt, en tierd, en raasd,
 En maakt de Kindren, ja de Honden zelfs verbaasd.
 Men ziet de Smousjes, als regtschape schaggeraren,
 In deze Koopmanschap zyn nieuwe makelaren,
 En 't schynt, dat 't Jufferschap dien handel ook verstaat:
 Dewyl 't zig in den drang dier Koopluy vinden laat:
 Madam van Ligtenstein, en Juffer à la Mode!
 Ei gaat naar uw Salet, gy zyt hier niet van node,
 Een Appelwyf komt meer op deze beurs te pas,
 Zy stuit zomtyds tgevegt, dat naauw te stuiten was;

Daar zal haar Appelmaat weêr wonderen verregten.
 Die sluiten hunnen koop daar de andren zyn aan 't regten.
 ô Wondre Gekheid! ach! mogt Democrit eens weêr
 Uit zyne grafzerk zien, hy lagte nooit zo zeer
 Om 's werelds dwaasheid, als hy nu zig zou doen horen.
 Lothandelaars wat waan kan uw verstand versmoren,
 Dat gy het geld, eêr 't nog door 't Lot is uitgedeeld,
 Verkoopt, verhuurd, verpand, ja zomtyds wel verspeeld?
 Wie kan uw toeleg, zo verborgen, ooit begrypen?
 Men ziet u dag en nacht den geest en herszens sluypen,
 Om met bedrieg'lykheid te kopen van elkaâr;
 Men strooid een tyding uit, of 't Logen zy, of waar
 Dat scheeld niet, als 't gerugt maar kan tot voordeel trekken.
 De Lotery, die 't Land tot stut en steun kan strekken,
 Misbruikt ge in gekheid, als u hier word aangetoond;
 Dies wense ik dat een krans van Rinkels u bekroond.

DE VERVALLEN ACTIONISTEN, HERSTELD, DOOR DEN TRIOMPHEERDEN ARLEQUIN.

Alden bruy is't int rumoer,
Burger, Koopman, hoer, en boer,
Arlequin laat, op een Waagen,
Zich hier langs de Lekkant draagen,
Pallas, och die goeje Sloof,

Spele voor Voerman, ze is haast doof,
Van't geschreeuw der windgezellen,
Die haar om een baantje kwellen.
Arlequin bid voor de troep,
Wyl, door't vreeselyk geroep,

Zyne twee paer slegers knollen,
Raaken voor den droes, aan't hollen.
Pallas laat den leepen dief,
Arlequin, vast brief op brief
Deelen, aan die Actioventen.

Maar ach! ach, 't zyn werk patenten.
Arme bruyers daar je bent,
Zyt gij't werken niet gewent?
Kaal en arm zyn zalt u leeren,
Werk dan krygt ge kost en kleeren.

DE VERWARDE ACTIONISTEN TORENBOW TOT BABEL.

1 Zie Lauw in't reeknen uitgeleerd,
Die ict gezwind tot niet verkeerd,
Wyl de Engelsen Keakse bakken,
Die rusig uitgedeeld, en mild,
En ook van ieder een gewillt,
Men dapper in het eind doen kakken.
Daar de eene lagt en de and're huil'd,
Fluks voeld zig ieder een bevuild.
Dog daar is weinig aangelegen,
Want ieder heeft papier gereed,
Om fluks zyn naars, al is 't hem leed,
Met Actie briefjes af te vegen.
De drift tot de Actiekost waar groot,
2 Men dringt en trapt elkander dood,
Dit strekt een spiegel voor een ander.

3 Terwyl de Koopman van de Zuid,
Veild aan den een en andren uit
Zyn Actie briefjes door elkander;
De Hoop van Winst maakt ieder zot,
Met vaan van een gelukkig lot,
Door de Actie briefjes te verwinnen,
Terwyl Mevrouw Fortuin gebind
Met hare stokbeurs vol van wind,
Als in een droom speeld in hun zinnen.
Daar hoger 't snood Bedrog vast leeft,
En op een troon van wolken zweeft,
Van vele Gekken aangebeden;
Tot eindelyk de Dapperheid,
Door Wysheids trouwen raad geleid,
Hare opgesmookte en wydsche kleden

Te rug trekt, 't geen verwond'ring baard
Op 't zien van haren Drakestaart.
En schrikkelijke Hydras poien;
Daar de eidelg. Hoop word uit de lugt,
In 't middle van haar snelle vlugt,
Plots op het aardryk neer gesto'ten,
Net als 't die geen, wiens brein ontroerd,
Daar 't geld is door den wind verroerd,
Zig uit een venster werpt ter neder,
Om door de Dood 't berouw te ontgaan,
't Geen hem benaauwd om 't hart kwam slaan
En dreef hem eeuwig heen en weder.
Daar gints een Projecteur van Wind
12 Poogd Hollands Maagd, als dol en blint
Een Narrekap op 't hoofd te zetten.

Entwaar hem ook gelukt, zo 't Spaar
De Ryn, en Y-stroom met elkaar
Niet deze razerny beletten.
Wyl 't grootste deel reeds suat verbaasd,
Of op zyne eigen dwaasheid raasd,
Net als die geen, die eerst beschoren
Door Babels grootse Torenbouw,
Dog eindelyk tot hun smart en rouw.
Dwaars door de starren heen te boren.
Want deze Wind negotie is,
Op't naausten een gelykenis,
Van deze Dwazen, die vermēten
De lugt beklommen wilden, daar
Zig menig een stort in 't gevaar,
Dies word hun Zotheid nooit vergeten.

60

(I)

D E
WINDHANDEL
O F
BUBBELS COMPAGNIEN.
B L T S P E L.

V E R T O N E R S.

Wingaren, Vader van Klarice.
Klarice, Dogter van Wingaren.
Edeling, Minnaar van Klarice.
Windvang, Méde-minnaar van Edeling, en Actionist.
Schoonpraat, Makelaar.
Trouwhart, Vrind van Edeling.
Hoopryk.
Snoever.
Twistgraag.
Waagbals.
Levi.
Joseph. } Twee Smoussen.
Hans, een Duitsler.
Katrjn, Meid van Wingaren.
Job.
Jaap, } Twee Boeren.
Pieter, Knecht van Quinquenpoix.

Het Spel begint tegen den Avond, en eindigt in den volgenden Morgen.
Het eerste en laatste Bedryf speelt voor 't Huis van Wingaren,
en het tweede in Quinquenpoix.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

Wingaren, Schoonpraat.

Wingaren.

Neen zeg ik u nog eens, wil my de kop niet bréken.
Schoonpraat. Maar Heer!
Wingaren. Maar 't is vergeefs, hier baat geen tegenspreken.
'k Verkoop myn Acties tot dien prys niet, neen, ó neen,
Gy moet op Horen nu al vry wat méer bestéén
Als zeevén en drie kwart, neen, zeker 't zal niet lukken.
Hoe na dagt jei me een veer hier uit de staart te plukken?
Neen Schoonpraat, praat jei ook zo schoon gelyk je wilt,
Tot zeven en drie kwart is hier je tyd verspild. (dalen.)
Schoonpraat. Maar Heer, bedenkteens regt, hoe ligt die kunnen
Wingaren. Wat dalen? 'k meen daar nog een plokjen uit te hálén,
Ten minsten van een twé drie Tonnegoudsén, maar
Schoonpraat, om dat je my hebt dienst gedaan; zie daar,
'k Zal ze u tot negen en een vierde nog verkópen.
Schoonpraat. Myn Heer, dat is te veel, ik durf niet hooger loopen
Als 't geen ik heb gezéid. Windgaaren. Ga dan maar aanstonds heen
Nu zul je ze in 't geheel niet hebben, want ik meen
U dienst te doen, maar nu zal ik ze zélf houwen.
Schoonpraat. 'k Verzekér u myn Heer het zal u noch berouwen.
Maar nu op Muiden?
Wingaren. 'k Weet niet waar gy my naar vraagt,
Daar ik nog zélf niet weet, hoe veel de zom bedraagt,
Die 'k in deez' Compagnie zal op myn reek'ning krygen,
Dics moogt gy voor deez' tyd nog wel van Muiden zwygen.
Schoonpraat. Wel nu uwe Acties op de Zuidzé?
Wingaren. Zagt, zwyg stil!
Wyl ik in 't minst' niet van die Acties horen wil.
Schoonpraat. Hoe dat myn Heer? hebt gy zo veel daar by verloren?
Wingaren. Verloren? op dat woord stop ik terstont myn ooren;
Spreek my van geen verlies, neen, 'k meen daar by een schat
Te winnen, groter als een Koning ooit bezat,
Want deze Compagnie is 't roompje van al de and'ren,
Die púst de Compagnies van Holland met elkand'ren;
Weg Dordregt, Alkmaar, Delft, Haag, Edam, Purmerent,

Enkhuyzen, Horen, weg, ze komen niet omtrent
De Zuidzee Compagnie, wie durft ons hier beloven
Om Salomons Orphier van al zyn goud te ontroven?
Want schoon dat land voor lang verloren werd geagt.
Het word door de Engelzen nu weer in 't ligt gebragt.
Wat dunkt u, als wy eens zo'n twee drie honderd schepen,
Prop vol van goud gelaan zien in de havens slepen,
Wat intrést dat ons geld zal géven? op het minst
Voor elk pond sterelings een honderd ponden winst.
Vraag my niet wat ik heb verlooren, maar zal winnen.
Want spreekje 't woord verlies nog eens, het zal myn zinnen
Haast krenken, dat ik u nog zo onnosel vint,
Dat gy vraagt wat ik heb verloren, daar elk wint.
Schoonpraat. Behalven die daar by verliezen.

Wingaren.

't Kan niet wezen,
Of 't moeten 'Esels zyn, als gy zyt, die door 't vresen
Hunne Acties ruukeloos verkopen, maar dat is
Tot daar toe, ik voor my ik houw de winst gewis.
Schoonpraat. Myn Heer ik gun 't u; maar wilt gy me uwe Acties
Tot zeven en drie kwart, zo zal ik die ontfangen. (langen)
Wingaren. Neen zeg ik nog eens.
Schoonpraat. 'k Ben dan uw Dienaar Heer.

T W E D E T O N E E L.

Wingaren, alleen.

Wat is dat smagt'rig volk geweldig in de weer,
Om my myne Acties tot een beuseling te ontwringen,
Maar ik meen die Monsieurs wel anders haast te dwingen;
Zy sullen blyd syn, om van seven en drie kwart
Nog eens tot twintig toe te komen, want ik tart
Al de Actionisten met myn Acties styf te houwen.

D E R D E T O N E E L.

Windvang, Wingaren.

Windvang. Myn Heer! ter goeder uur dat ik u mag aanschou-
'k Waar zo van mening om naar uwent toe te gaan, (wen!)
Want schoon ik grote winst met de Acties heb gedaan,
En denk nog meer te doen, vind ik my heel verlegen,
Want uwe Dogter staat uw keur, myn liefde tegen
Het schynt zy heeft haar hart aan iemand reeds verpand,
En wyft myn trouwe min afkerig van de hand;
Dit is de reden daar ik u af dagt te spreken,
Wyl hare afkerigheid aan my te klaar gebleken
Myn zinnen so ontfeld, dat 'k niet weet waar of hoe
My heen te wenden, en nog minder wat ik doe,
Zo dat ik waar'lyk vrees, dat ik my sal verkniesen,
En door dosgeestigheid, in plaats van winst, verliesen,
't Geen reeds al is geschied; want gift'ren avond kwam
Ik van uw Dogter, en ging aanstonds naar den dam,
Daar ik gevraagd werd door een van de Actionisten,
Hoe veel op Utrecht? ik die toen my zélf vergiften,
Wyl my Klarices min zo vast lag in het hoofd,
Heb die hem, in den dut, tot tien percent geloofd.
't Was aanstonds: houw uw woord; 'k ga een Notaris halen;
En wil u daad'lyk in gereede munt betalen.
Ik, die hier op als uit een droom ontwaakte, kreeg
De koorts haast op het lyf, te meer, toen ik ter deeg
Bedagt, hoe ik de winst, die 'k reeds had in myn handen,
Zo onbedagt, helaas! en ruuk'loos bragt te schanden;
Foei! dat ik daar zo onvoorsigtig ben geweest,
't Herdenken doet de spyt weer leven in myn geest,
Want die van Utrecht zyn tot veertig reeds gerefen,
Dies naar myn rekening sal myn verlies nu wesen
Drie honderd guldens, op elke Actie, en dat is
Op zeven Acties ruim twe duisend guldens: 'k mis
Myn zinnen, wyl ik nu nog 't schempen roe moet horen;
Daar 'k door uw Dogter heb myn schone geld verloren.
Wingaren. Dat is my leed; maar ik beloof u, dat voortaan
Uw min veel beter en voordeliger zal gaan,
Wyl ik deez middag haar nog heb op 't strengst' geboden,
Dat zy u, die haar komt tot wederliefde noden,
Zal minzaam en beleefd ontfangen, gants geen schyn
Van tegen zin aan u doen blyken. Windvang. 't Kan wel zyn
Dat gy 't haar hebt belast, maar dog ben ik vol vresen,

A

Dag

Dat zy in dit gebod zal ongehoorzaam wezen.
 Vooral, zoze Edeling, die staag uw huis bespied,
 Het alderminste woord kan spreken; ja maar ziet.
 Want naar ik daag'lyks hoor van ieder een getuigen,
 Zal zy haar hart nooit tot gene and're liefde buigen;
 Zo lang zy in't geheim elkanderen verstaan,
 En ik zie my vast dag op dag van haar versmaân,
 Waar door ik zelf naauw weet wat ik moet doen of laten;
 Dies zo gy wilt dat zy my voortaan niet zal haten,
 Maak dat zy Edeling, of hy haar nimmer ziet,
 Want buiten dat, ik zie myn min eer lang tot niet,
 En tevens met uw last moetwilliglyk vertreden.

Wingaren. Wel, om u te voldoen, en om u alle reden
 Van klagten te gelyk te ontnemen: Ga ter zy,
 Wyl ik Klarice zal doen komen hier by my,
 Dan zult gy horen hoe ik haar zal overhalen.
 Wyl't haar mishagde uw min met veêrmin te betalen;
 'k Zal haar verbieden, om haar Minnaar nooit te zien,
 Of zo zulks mog ter sluik en heimelyk geschiên,
 En dat ik zelfs maar eens het kan te weten komen,
 Dat zy myne ongenade als Vader heeft te schromen;
 En als ik haar verlaat men een verstoord gemoed,
 Maak dat gy haar dan met eerbiedigheid begroet.
 Gelyk een Minnaar past. Gy zult door uw gebeden,
 Daar zy myn wil nu kent, haar ligtlyk overreden;
 Om u met wedermin te ontfangen.

Windvang.

Wingaren. 't Is wel, vertrek, en laat my hier by haar alleen.

VIERDE TONEEL.

Wingaren, Katryn.

Wingaren. Katryn. *Katryn.* Myn Heer.
Wingaren. Doe hier terstont myn Dochter komen.
Katryn. 't Is wel myn Heer.
Wingaren. Ik moet dat kleutertje eens betomen,
 In 't opzet van haar min, wat of zy ook wel denkt,
 Daar zy een eerlyk man niets dan hare afkeer schenkt,
 Om al haar zinnen op dat Jonkertje te leggen.

VYFDE TONEEL.

Wingaren, Klarice.

Klarice. Wat is'er van uw dienst, Papa?
Wingaren. Ik zal 't u zeggen.
 Gy weet, hoe 'ku voorlang, het huw'lyk voordroeg van
 Heer Windvang, die zyn trouw u aanbiedt; 't is een man
 Die Krezus schat eerlang door zynen Actiehandel
 Bezitten zal, en gy kunt geenzints aan zyn wandel,
 Of leven, of gedrag u storen; wyl elk een
 Hem agt, als ik, hier in ver boven het gemeen,
 En nogtans naar het schynt kan hy u niet behagen.

Klarice. Met reden, wyl ik my moet over hem beklagen,
 Dat hy gestadig van zyn Actiehandel spreekt,
 En my het hoofd vermoeid, en zelfs de harzens breekt,
 Met uit te pluizen waar hy intrest by kan vinden.
 Dan is 't, in Zwol, daar heb ik ongemene vrienden;
 'k Hoop door hun gunst de helft van deze Compagnie
 Voor my te hebben, en dan weet ik wis, ja 'k zie
 Alreeds een Kapitaal op 't Kapitaal gewonnen,
 Dies sal ik als een Prins u maintaineren konnen:
 'k Kogt gis'tren avond nog tien Acties op Edam,
 En sonder dat ik 't minste kwartje hoger kwam
 Als een percent, daar ik gerustelyk durf hopen,
 Dat in twee weken, die tot twintig fullen lopen;
 Dan win ik kosteloos zo'n negentien percent,
 Geen Actiehand'laar komt in gaauwheid my omtrent.
 't Is of hy God Merkuur zyn vleugels heeft bekomen,
 Of voor Postloper van Jupyn is aangenomen,
 Zo zwerft zyn woest gesprek van de een naar de and're stad,
 Nu is hy hier, dan daar, dan ginter weêr, zo dat
 Hy zelfs op eenen tyd schynt over al te wezen:

(2)
 Hy tragt vergeefs, wil hy me op dese wys belesen,
 En so hy nog den pligt der minnery niet weet,
 Hy leerd dien dan van my: het is een Juffer leed
 Als sy haar tyd moet met zo'n slecht discours passieren,
 Voor al, als iemanu wil dat wy hem admireren
 Als Minnaar, neen dan past een and're zamenpraak.
 Een Minnaar tragt alleen zyn blydschap en vermaak,
 Voor 't by syn van die geen, die hy bemind, te tonen;
 Hy smeekt en vleid en bid dat sy hem wil belonen
 Met weêrgunst, wyl syn hart haar aanbied, en alleen
 Haar de oterhande doet van syn genegenheên;
 Maar Windvang, dien gy my so vaak hebt voorgedragen,
 Waand, naar ik merk, my door syn Acties te behagen,
 Dog de ingebeelde schat, dien hem syn hoop beloofd
 Raakt my niet eens aan 't hart, maar stoot hem voor het hoofd.

Wingaren. Ik hoor my stom en doof, hoe kun je 't zo verzinnen?
 Neen, gy moet Edeling, dat Jonkertje beminnen,
 Dat Popje van't Zallet, die al zyn schonen tyd
 Met Amourettes, en galanterie verslyt,
 Die 't dwaasheid noemd syn hoofd met Koopmanschap te breken.
 Dog ik gebiede u hem voortaan niet meêr te spreken,
 Het is een Lanterfant, een Weetniet, die in 't minst
 Van d'Actiehandel weet, of tragt om door de winst,
 Die zulk een Koopmanschap voor zekerlyk moet geven,
 Te syn in top van staat, en schat, en eer verheven.
 Maak door geen tegenspraak te tergen myn geduld,
 Wyl gy Heer Windvang tot uw Man ontfangen sult.
 Gy ziet hoe ver ik voor u welsyn ben genegen,
 En gy fyt in dit punt u eigen selve tegen.

Klarice. Papa, dewyl gy my myn vrye keur ontfleid,
 Ten minsten, dwing my niet in myn genegenheid;
 Heer Windvang zal my tog oneindiglyk mishagen;
 Dat hy zyn min vry aan een Juffer op gaat dragen,
 Die hem om de Acties kan beminnen, ik voor my
 Kan niet besluiten tot die blinde slaverny,
 Om in dit wigtig punt gehoorzaamheid te tonen
 Papa sal so ik hoop myn vry gesprek verschonen.

Wingaren. Maar dat gesprek dunk my al vry wat vry, maar weêr
 Dat aluwe uitvlugt hier maar vrugtloos is bestect,
 Dewyl ik wil, dat gy sult met Heer Windvang trouwen,
 En Edeling op myn gebod nooit weêr aanschouwen.

ZESDE TONEEL.

Klarice, alleen.

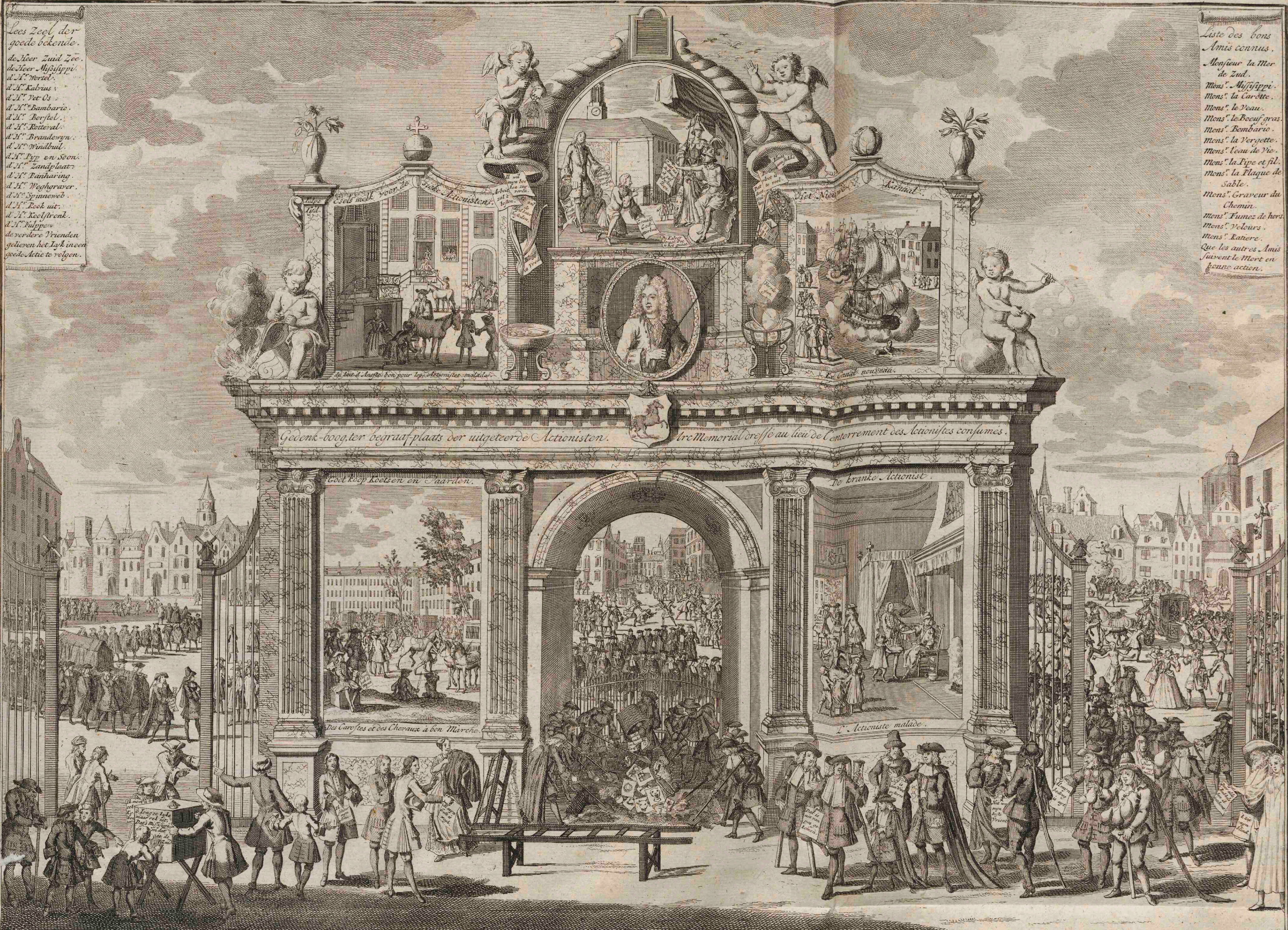
*H*elaas! myn waarde Lief! myn Edeling! moet ik
 Uw byzyn vlugten, om diengeen, daar ik voor schrik
 Gelyk myn Egtgenoot te ontfangen? wrede Vader!
 Maar 'k zie Heer Windvang komt, om my te plagen, nader,
 Nu wagt ik weêr een storm van Acties, met veel meêr
 Getal, als ooit het nat des regens viel ter neêr.

ZEVENDE TONEEL.

Windvang, Klarice.

Windvang.

*M*ejuffer, is 't my vry dat ik u mag genaken,
 Om u de grootheid van de min, die my doet blaken
 Te ontdekken? Ach! diemint, die reeds van nu af aan,
 Door haar verterend vuur my komt zo duur te staan!
 Wyl my die liefde reest twe duizend gulden koste.
Klarice. Dan was het tyd myn Heer dat gy u eens verlost
 Van zulk een kost'lyk vuur, 't geen zelfs uw geld verteerd;
 Dog waartoe is dat in uw liefde gespendeerd?
 Of legt gy toe om my met giften 't hart te raken?
 Zo zult gy zekerlyk uw reek'ning kwalyk maken;
 Want giften van een hand te ontfangen, daar voor af
 Het geld reeds word beklagd, dat is my veel te laf.
 Ook buiten dit, kan my uw geven niet behagen.
Windvang. Me-Juffer gy hebt nog geen reden om te klagen;
 Gy vreesd vergeefs dat ik dat geld heb aangeleid,

Lees Zeel der goede bekende.
de Heer Zuid Zee.
de Heer Mississippi.
de Heer Wotiel.
de Heer Kabrus.
de Heer Net Os.
de Heer Bambario.
de Heer Dorstel.
de Heer Rotteval.
de Heer Brandevyn.
de Heer Windhuil.
de Heer Pyp en Soen.
de Heer Landplaat.
de Heer Pantharing.
de Heer Weggraver.
de Heer Spinneweb.
de Heer Rook uit.
de Heer Koelstreek.
de Heer Kullipen.
de verdere Vrienden
gelieven het Lyk in een
goede Actie te volgen.

Liste des bons
Amis connus.
Monsieur la Mer
de Zuid.
Monsieur Mississippi.
Monsieur la Carotte.
Monsieur le Veau.
Monsieur le Boeuf gras.
Monsieur le Bombardier.
Monsieur la Vergette.
Monsieur le Veau de No.
Monsieur la Pipe et fil.
Monsieur la Plaque de
Sable.
Monsieur Graveur du
Chemin.
Monsieur Fumez de hors.
Monsieur Velours.
Monsieur Ratiere.
Que les autres Amis
suivent le Mort en
bonne action.

De Narekap, die God Merkaur
Door Wind Neotie heeft gedragen.
Rakt Pallas hier ter goeder uur.
Aem weer van't heufel na de onweers-
Van de Actie formen zyn vergaan.
Wyl hy de Kooplus, die hien smeken.
Weer ernstig ruud ter Beurs te gaan.
En idem de Kinderen tot een teken.
Dat het eene Vogelpe in de kouw
Meer is dan zes die hene vliegen.
Daar in het midden van t gebouw.
Den Inventeur van t Wind rig liegen.
Saait met zyn Wipen afgemaakte.
Is Laar, die met zyns angel fieren.
De Ys droeg voets uit t water haald.
Ierwyl wy gints een Schip zien weren
De welken door het nieuw Kanaal.

Waar hy de Inbeelting reets aant bouwen.
Sagt Nuis by Nuis, vol pragt en praal;
Daar de and'vhef wil boren houwen
Op biesen, daar hy zaat op dryft.
Gints tragt weer een van de Actie Heren.
Door Koorts en Loring haast ontflyft.
Tot zyn gezondheid weer te keren
Door Ezellne melk, maar ach!
Hy veelt zyn Long en Beurse schenden.
Dies ziet hy haast zyn laasten dag.
Ierwyl wy na Parys ons wenden.
Daar t krielt van Koets en Paarden, om
Die door overloop van t Actie handelen.
Tot gold te maken, daar een drom
Van Wind rigge Actie narren wandelen.
Daar neven wort op t hoog bevel
Van Frieslands raad die Wind verdröden
Daar straks een Tongman tot een blyk

Men zag de valsheid daar te wel.
Als in den trits van Hollands Steden.
Beroemd door t Y, het Spaar, en Lijn.
Die om dees glorie leuning leven.
Ierwyl die Handelaar vol pyn.
Gelaten word om bloet te geven.
Daar gints de Knecht zyn Heer verzaakt.
En zied hy is niet thuis te vinden.
Tot dat hy aan zyn doed geraakte.
Door t gevotverlies der ronde vanden.
Fluks word de trefsel aan gebracht.
Om hem met statie te begraven.
Daar Laar de Nigt het reihgste apt.
Zie hoe de dragers muedij draven.
Wat lange sleep volgt agter t lyk.
Tot dat zy eind lyk t graf genaken.
Daar straks een Tongman tot een blyk

Dat hy shuff om zyne Actie ziken.
Stort uit zyn mand al voor en naar
Toebak, en Pypen, Hennekaarten.
Een grote Gaper, dog heel raar.
Een Kalfkop, Spek, en Varkenstaart.
Met Wotels Kool, en Rotteval.
Die zo veel ouwe Botte kraakte;
Maar t zal nu tyd zyn, t merk het al.
Dat wy hem eens zyn Grabschrift maakten.

Grabschrift.
Hier leit Menheer de Bubbelaar.
Wien koop op Wind was wrak en nüs.
Waar op hy uitgeleerd en naar.
Alleen door Wind gesterren is.

Après que la tempête des Actions est passée.
Pallas ô de bonne heure, à Mercure le
cap de fol, que celui cy avoit porté sur sa
tête durant ce negocié venteux, et conseillé
serrieusement les Marchands qui l'ado-
rent, d'aller de nouveau à la Bourfe.
embrassant les Enfans, pour en donner
à connoître, qu'en oiseau en cage est
meilleur que Six, qui s'en volent. Au
milieu de l'edifice il y a le pourtrait de
l'Inventeur de ces menfanges avec ses
armes. C'est Laar qui tire à pié ses
poiffon de l'eau par ses hameçons.
Cependant un Vaisseau passe sur des ondes
par le nouveau Canal, auprès du quel
la fantaisie batit des maisons tres mag-
nifiques, et une autre Personne veut
dresser sa tête par dessus les joues, ou
elle flecte doucement. Ici tache un Acti-
oniste presque mort par la fièvre et par
la phlyctie de recouvrer la sante, en se
servant du lait d'Anesse; mais il s'ent
interieurement bleffé son poulmon et
sa bouffe. Ainsi il voit bien qu'il s'ap-
proche de la mort, pendant que nous nous
amusions vers Paris, on il four-mille des
Carrestes et des Chevaux de ceux qui par
un songe des Actions venteuses s'y en-
voient follement promener pour les ven-
dre, outre cela ce vent est foule aux
pieds par ordre du Conseil des Etats de
France, ou l'on envit la faustete, de meme
que dans les autres villes tres renom-
mées par le Ty, par le Spar, et par le

Rhin, dont la gloire s'eternisera, cepen-
dant l'on fait saigner ce Marchand acca-
blé de peins et de douleur. Laar valet
dit que son Maître n'est pas au logis
qu'alors que la grande perte qu'il a faite
de son argent, luy ote la vie. Sur cette
nouvelle l'on se prépare à l'enseve-
tir pompeusement dans l'endroit ou
Laar juge, que la retraite est la
plus sùre. Voyez le courage avec le
quel il est porté par les Enterreurs,
et voyez la suite, dont il est accom-
pagné jusques au tombeau. En at-
tendant un Garçon pour donner à
connoître, que les Actions ont ravi
la vie à ce desint, repand de son
panier du Tabac, des Pipes et des

Cartes marquées par de hors d'une
poule, un Grand Baillieur une tête de
veau, du Lard et des queues de
Cochon avec des naveaux, des Choux,
dont ont mangé une si grande quan-
tité de vieux grande Rats, mais
à cette heure il sera tems, à ce
que j'apprens de luy faire un Epi-
taphie.

L'Epitaphie.
Iu git Monsieur Bubbelaar.
Dont l'esperance de gain est trop tard
Surquoy étant consumé, uniquement
Il est mort par le vent.

(3)

Om u door een present myn ziels genegenheid
Tetonen, zulk verlies zou my het hart bekoren,
Maar 't geen my spyt. Ik heb 't uyt Creveceur verloren.

Klarice. Dan is het best myn Heer, dat gy de min verlaat.
Wyl die, door 't Creveceur, is strydig met den staat

Van d'Actiehandel, en gy sult my seer behagen,
Indien gy aflat met uw min my meer te plagen

Windvang. Helaas! word dan myn min so trouw, so teêr, veragt!

Daar ik tot uw geluk, naar uw bezitting tragt;

Gy sult, indien gy wilt, myn trouwe min ontfangen;

U zelf, en my met u, doen 't grootst geluk erlangen;

Gy zult in Rykdom, staat, en eer al 't Jufferfchap

Te boven streven, en geseten op den trap

Van weelde en overvloed, al wat u lust, genieten,

En 't zal my, mag ik u bezitten, nooit verdrieten,

Het halve Kapitaal, 't geen my myn hoop voorspeld,

Op te off'ren tot uw vreugd, want de overvloed van geld

Maakt staag verhoeging in twee jeugdige Eggenoten.

Of poogd gy myn geluk allenig om te stoten,

Door my u wedermin te weig'ren, en uw haat

Te schenken? want schoon ik een Koninglyken staat

Door d'Actiehandel, gelyk ik hoop, kon winnen,

'k Zou 't alles zonder u veragten, niet beminnen.

Klarice. Wel, wyl gy uw geluk in myn bezitting steld,

Gedoog dan dat ik ook, geboeid door 't zoet geweld

Van een opregte min, u mag myn hart ontdekken;

Hoe dat het alles my tot droefheid moet verstrekken,

't Geech my van Edeling en van zyn liefde scheid,

Want mijne vreugd alleen is zyn genegenheid.

Windvang. Maar uw Papa is van heel andere gedagten,

Die wil dat gy uw pligt als Dogter sult betragten,

Om my als bruidegom te ontfangen

Klarice. 'k Weet zyn wil:

Maar 'k weet ook, dat ik nooit in sulc een groot verschil

Myn rust en blydschap aan zyn oordeel op zal dragen;

Dies zult gy wel doen my nooit meer uw min te klagen.

Ga heen, eer dat gy weêr uw geld door my verliest,

En soek een Jufvrouw, die u om uw schat verkiest

Die gy nog winnen zult; 'k ben met myn staat te vreden,

En wens niet anders dan in 't huwelyk te treden

Met Edeling, die my gelyk zyn Bruid aanschouwd.

Windvang. Maar 'k heb uw Vaders woord.

Klarice. Dat hy zyn woord dan houwd,

'k Verzeker u, gy sult het mijne nimmer krijgen.

Windvang. 'k Zal uit eerbiedigheid voor u me Jufvrouw, zwijgen,

Dogter weet, schoon gy mijn liefde durft versmaân,

Uw Vader is mijn Borg, waar op ik aan zal gaan.

AGTSTE TONEEL.

Klarice, Katryn.

Katryn. Gy zijt dan eind'lyk van dien K welgeest eens ontslagen!

Klar. Ach! was sulks waar Katryn! nooit sag ik van mijn dagen

Geen liever dag, als dat Heer Windvang, die zyn naam

Met zyne daden paard, my eens verliet, ik schaam

My zelf, wanneer ik moet zyn spoorloosheden horen,

En nogtans kan hy 't hart van Vader so bekoren,

Dat die zyn woord alreeds aan hem gegeven heeft,

Schoon mijn gemoed voor zulk een haatt'lyk huw'lyk heeft.

Katryn. Zoud gy uw Edeling om zulk een gek verlaten?

Om hem, die eeuwig van zyn Acties leid te praten

Te trouwen; neen Jufvrouw dat sou ik tegenstaan,

Of so 'k in 't end door dwang so 'n huw'lyk aan moest gaan,

Wou ik wel zweren, dat, ver van hem te beminnen

Hy door een Actie zou twee Horens overwinnen.

Klarice. Zwyg onbedagte! en spreek met meer bezadigheid;

Geen Juffer moet om 't een of 't ander onbescheid,

Ia zelfs om lyfen goed, geenzints hare eer bevlecken,

En zo ik ooit door dwang dat huw'lyk moet voltrekken,

Zal ik hem haten, en, dog met een kuis gemoed,

Myn Edeling alleen bestralen met een gloed

Van toegenegentheid, maar Hemel! kan 't geschieden,

Laat my het zielsverdriet van sulc een Egt ontvlieden!

Katryn. 't Schynt dat de Hemel reeds uw beê met gunst bekroond,

Dewyl zig in onz' lugt een held're Wolk vertoond,

Die haast uw droefheid voor de blydschap zal doen zwigten,

En door het by zyn uw bezwaard gemoed verligten.

Klar. Waar spreekt gy van?

Katryn. Waar van? van Edeling, die daar

Eerbiedig u genaakt.

Klarice. Nu minderd het gevaar.

NEGENDE TONEEL.

Edeling, Klarice, Trouwhart, Katryn.

Edeling. Wat damp van zwarigheid, myn Schone, komt de stralen
Der Tweling Zonnen van uw liefgezicht bepalen!

Wat droefheid treft uw hart, die zig op uw gelaat

Zo blykelyk vertoond, 'k dagt in den dagenraad

Van uw aanlokk'lyk oog myn lyden te verzagten,

Mijn lief! wat deerd u, mag ik van uw gunst verwagten

Dat gy den oorsprong van uw droefheid my ontdekt?

Wyl uwerouw myn ziel een dubb'len rouw verstrekt.

Klarice. Myn lief, zo dra ik u voor myn gezicht sag komen,

Wierd straks de plaats van sorg door blydschap ingenomen;

Maar 't schynt, derouw, die my den boesem heeft bewoond,

Heeft zig op myn gelaat voor uw gezicht vertoond.

Edeling. Myn Waarde! mag aan my dat groot geluk gebeuren,

Dat ik de reden weet, waarom gy schynt te treuren?

Kla. Alleen om u; *Edeling.* Om my?

Klarice. Ja Edeling om u.

Edeling. Helaas! wat wréde slag treft dezen boesem nu!

Gaf ik u immer reên om over my te klagen?

Klarice. Neen Edeling, uw min kon my altoos behagen,

Maar dat ik treur om u, is, dat het onbescheid

Myns Vaders my verbied uw tegenwoordigheid,

Wyl hy tot voordeel van Heer Windvang ingenomen,

My dwingen wil, zyn wil en opzet naar te komen;

Ja hy heeft reeds zyn Woord gegeven tot onz' Trouw,

En my geboden, dat ik nu nog nimmer zou

Uw tegenwoordigheid voor myn gezicht gedogen;

Ik zie u door den slag niet min dan my bewogen,

Edeling. 't Is waar, dit treft my tot in 't binnenst' van 't gemoed,

Dog ik hoop door de list in zo veel tegenspoed,

Nog eens de Lauwerkroon van onze min te stryken;

Myn Vrind, Heer Trouwhart, gaf my dikmaals klare blyken

Van zyn opregt gemoed, 't geen zorg voor Vrinden draagt,

Dies heb ik, steunende op zyn gunst, het weêr gewaagd

Om in deez' nood aan hem een toeverlaat te vinden.

Ik weet uw Vader laat zig in 't geheel verblinden

Tot Windvangs voordeel, om zyn Actiehandel, dies

Zal ik deez' avond nog, en sonder tydverlies,

Op Quinquenpoix my aan uw Vaders zy begeben,

Om, dat hy 't hoord en ziet, met Trouwhart, die beneven

My daar als handelaar verschynen zal, dog hy

Gelyk Verkoper, ik als Koper, de een' party

Naar de andere te doen, en dus hem diets te maken,

Dat ik me als principaal versta op deze zaken.

Myn Vrind, Heer Hoopryk, heeft my ook zyn hulp beloofd;

Dies hoop ik door de list, dat onweêr van onshoofd

Te wenden, en te doen op Windvang neder storten.

Ook weet ick, 't geen' hem wis de vlerken braaf zal korten,

Dat Dordregt, daar hy heel veel Acties heeft gehad,

De Huur heeft opgezeid, en die door lugte Stad

Het Graaf'lyk Arnhem, daar hy braaf heeft ingeschreven!

Heeft aan haar Compagnie alreeds den schop gegeven.

Myn Schone! schep dan moed, de Hemel zal onz' min

Bekronen met zyn gunst, en wy ons eind'lyk in

Het waardig Egtverbond verheugen en verblijden.

Klarice. Ei vlei u niet teligt, mijn Vader te mislyden;

Hy laat zig door den schyn niet ligt verblinden, nog

Vervoeren door de list of streken van 't bedrog.

Edeling. Verban uw vrees, myn lief! het moet ons wel gelukken,

Daar wy niets tragten dan de min den dwang t'ontrukken,

Die

(4)

Die haat'lyk by haar is, wyl zy het meest van al
Een vrye Keur waardeerd; dit droevig ongeval,
't Geen ons nu dreigd, zal haast onz' tegentreven tergen,
Zo ik Heer Trouwhart maar durf zo veel moeite vergen.
Trouwhart. Zover myn kleine magt u kan behulpzaam zyn,
Durf ik u van myn dienst verzeek'ren: 'k zou in schyn
Uw Vriend dan wezen, zo 'k u 't minste dorst ontzeggen,
Te meer, daar gy u hart voor my komt open leggen.
Ik reken 't my tot eer, zo ik u dienst kan doen.

Edeling. Kan ik myn leven, u die heusheid wel vergoën!
Daar ik my vind zo diep in uwe gunst verbonden,
'k Heb vaak uw dienst beproeft, dog nimmer onderwonden
Die, by gebrek van magt, te lonen naar waardy,
Die vriendschap die my staag. *Trouwhart.* Ik bid u laten wy
Die complimenten, als onnodigheden staken,
't Zal tyd zijn dat wy voort, naar Quinquenpoix geraken,
Om met meer zekerheid te vorderen ons werk.

Edeling. Vaar wel dan schone Zon! vaar wel myn lief! ei sterk
U in uw doefheid, met de hoop van na deez' vlagen,
Die ons, nu de avond schenkt, de blydschap te zien dagen,
Als weer het morgen licht uit de Ooster kimmien straald,
En onze min, door list, regtvaardig zegepraald.

Klarice. Vaar wel mijn lief! ik hoop de Hemel zal ons geven,
Dat wy vereenigd naar onz' wens eens mogen leven:

Wees tog voorzigtig in uw wandel en gedrag,
Want zo myn Vader maar het minste straaltje zag

Van list, of van bedrog, was al myn hoop verloren,
En ik zag niets dan zorg en leed voor ons beschoren,

Trouwhart. Me Juffrouw, onze list is al te wel beleid,
Om ooit ontdekt te zyn door iemants schrandereid.

Klarice. 'k Hoop dat het zo mag zyn tot onze min haar voordeel,

Edeling. Vaar wel, myn Engeling! verlaat u op ons oordeel,

't Geen met omzigtigheid gepaard, eer lang de min

Zal stellen op 't altaar, daar wy vereend van zin

En hart, voor eeuwiglyk door zuiv're liefde paren,

In spyt en weer wil van alle Actie handelaren.

Einde van 't Eerste Bedryf.

T W E D E B E D R Y F. E E R S T E T O N E E L.

Edeling, Trouwhart, Hoopryk.

Edeling. 't Schynt hier nog vroeg te syn in Quinquenpoix.
Hoopryk. Dat 's waar;

Dog ik verzeker u vertoef een weinig maar,
Dat het haast naar uw zin u vol genoeg zal wesen.

Trouwhart. Ja voor ons oogmerk ligt maar al te vol, zou 'k vrezen.

Hoopryk. Dat heeft geen nood, so wy maar letten op ons werk,

Hoe volder dat het is, hoe dat hy minder merk
Kan nemen op ons doen; maar laat voor al niet blyken.

Indien gy toelegt om hem listig uit te stryken,

Dat wy elkanderen bekent syn, als alleen

Door d'Actiehandeling; so heeft hy minder reën

Om wantrouw in syn hart te voeden, dat onz' handel

Alleen in list bestaat; en gy Heer Trouwhart, wandel

Zo lang nu hier, dan daar, om Wildvang te bespiën,

En syn verlies of winst nauwkeurig naar te sien,

Ik sal my onderwyl by Edeling vervoegen,

En om Wingaren tot syn voordeel te vernoeogen,

Myn Acties hem goed koop verkopen, so kan hy

Niet denken, dat hy word door onz' bedriegery

Bedrogen, en als ik van Ed'ling ben gescheiden,

Voeg u dan aan syn zy, dan moet gy met u beiden

Het overig van 't spel voltoojen, maar ga heen,

Daar komt Wingaren, met Heer Snoever, herwaarts treën.

T W E D E T O N E E L.

Snoever, Wingaren, Trouwhart, Hoopryk, Pieter.

Snoever. Ma foi het is so, 'k heb net honderd duisend gulden
Op Rotterdam alleen gewonnen. *Wingaren.* Zonder schulden?
Wat schulden? wie heeft schuld die, maar in Acties doet?

Die handeling maakt alle onse agerstallen goed.

Maar welk een Compagnie soud gy de beste houwen?

Wing. 'k Kan daar myn sentiment niet droogmonds afontfouwen.

Geef eerst een pyp toebak met een kop Koffi. *Pieter.* Goed

Myn Heer. *Wingaren.* Wel so ik u myn mening seggen moet,

'k Zou onder alle die van Utrecht 't besten agten.

Snoever. Dan stryd uw sentiment heel ver met myn gedagten.

Maar reden van uw saak. *Wingaren.* De reden waarom dat

Ik Utrecht boven al de andere Steden schat,

Is wel voornaam'lyk om syn schone situatie,

En so wy door den tyd eens sien die operatie,

Die ons 't Project belooft, sal Amsterdam voortaan,

Haast in de schaduw van 't florerend Utrecht staan.

Hoe sal het ad'lyk Stigt het hoofd dan boven steken,

Wanneer syn vloot sal door het vaste land heen breken,

Wyl de uitgegrave Vaart haar vrye pas verleend,

Tot daar de Zuider zee sig met den Eems vereend.

Wat sal 't vermaak'lyk syn om van de groene zomen

Des buiten wals, de vloot op 't kabb'len van de stromen,

Te zien, heel swaar gelaan, aankomen naar de stad;

Dan sie ik Amsterdam wel haast beroofd van schat,

Van Zeevaart, en al 't geen het nu beroemd kan maken,

Wat sal 't daar makk'lyk syn om in het zout te raken

Van 't binnelandse meir, om regel regt, regt aan,

Met een zuid oosten wind voort Texel uit te gaan;

Geen Pampus sal ons daar verhind'ren of beletten,

De voorgenome reis niet aanstonds voort te zetten,

Door 't laag verloop van 't Ty; neen 't sal daar anders gaan,

Daar zal men ieder uur de vloten vol gelaan

Met d'aldereersten schat van 't oosten en van 't westen,

Hun kabels vast sien slaan aan de over oude vesten

Der Bisschopp'lyke stad, daar is geen Compagnie,

Daar 'k so veel sekerheid als wel in dese zie;

Nu weet gy myn besluit. Wat syn nu uw gedagten,

En welk een stad soud gy nog boven Utrecht agten?

Snoever. Ik? Rotterdam, dat blykt ook dat beter is

Als Utrecht, *Wing.* En waarom? *Snoev.* Daar is de Zeevaart wis

Daar hoeft men eerst geen vaart te graven, om de schepen,

Ruim seyen meilen ver dwars door het land te slepen,

Want 't is vier uren eer men tot den Eems geraakt,

En dan nog drie, eer men de Zuiderzee genaakt.

Daar moet men aan den Eems nog eerst een haven maken;

De kust verdiepen, en meer diergelyke zaken;

Daar die van Rotterdam hoe swaar, hoe vol gelaan,

Terstont syn uit de Maas tot in den Oceaen;

Dies so ons Amsterdam ooit voor een stad sal wyken,

Het sal voor Rotterdam alleen syn vlaggen stryken.

't Is vry wat veiliger het geen men reeds besit,

Als dat men hebben sal; Ja Utrecht kan syn wit

Niet treffen, want die vaart en haven, met elkand'ren,

Zal 't Fonds der Compagnie haast doen in Nul verand'ren.

Hoopryk. Gy twist wie 't besten is of Rotterdam, of 't Stigt;

En ik agt Wesep 't best. *Snoever.* Die Acties syn te licht.

't Zyn Varkens Acties, laat die Compagnie tog wand'len,

Alwaar me alleen in draf en zwynen denkt te hand'len.

Hoopryk. En daarom zou ik die verkiesen. *Wing.* En wat reën?

Hoopryk. Die Actiehandel is voor Christenen alleen,

Geen Smous of Jood zal daar de hand aan durven steken.

Snoever. Dat 's mis getast.

Wingaren. Voor my, 'k zou dat ook tegenspreken.

Hoopryk. Dan zoud gy denken dat een Jood, die Actie nog

Zou durven hand'len, dat geloof ik niet. *Wingaren.* Jatog;

Wis zal een Smous zo wel als gy die durven kopen,

En ligtelyk nog eer. *Hoopryk.* Dat zou ik geenzints hopen;

Want in die Compagnie zie 'k myn fortuin gemaakt.

Trouwhart. Of met zo menig een licht op den dyk geraakt.

D E R D E T O N E E L.

*Edeling, Wingaren, Trouwhart, Snoever, Hoopryk,
Waaghals, Pieter.*

Edeling. Uw Dienaar Heeren,

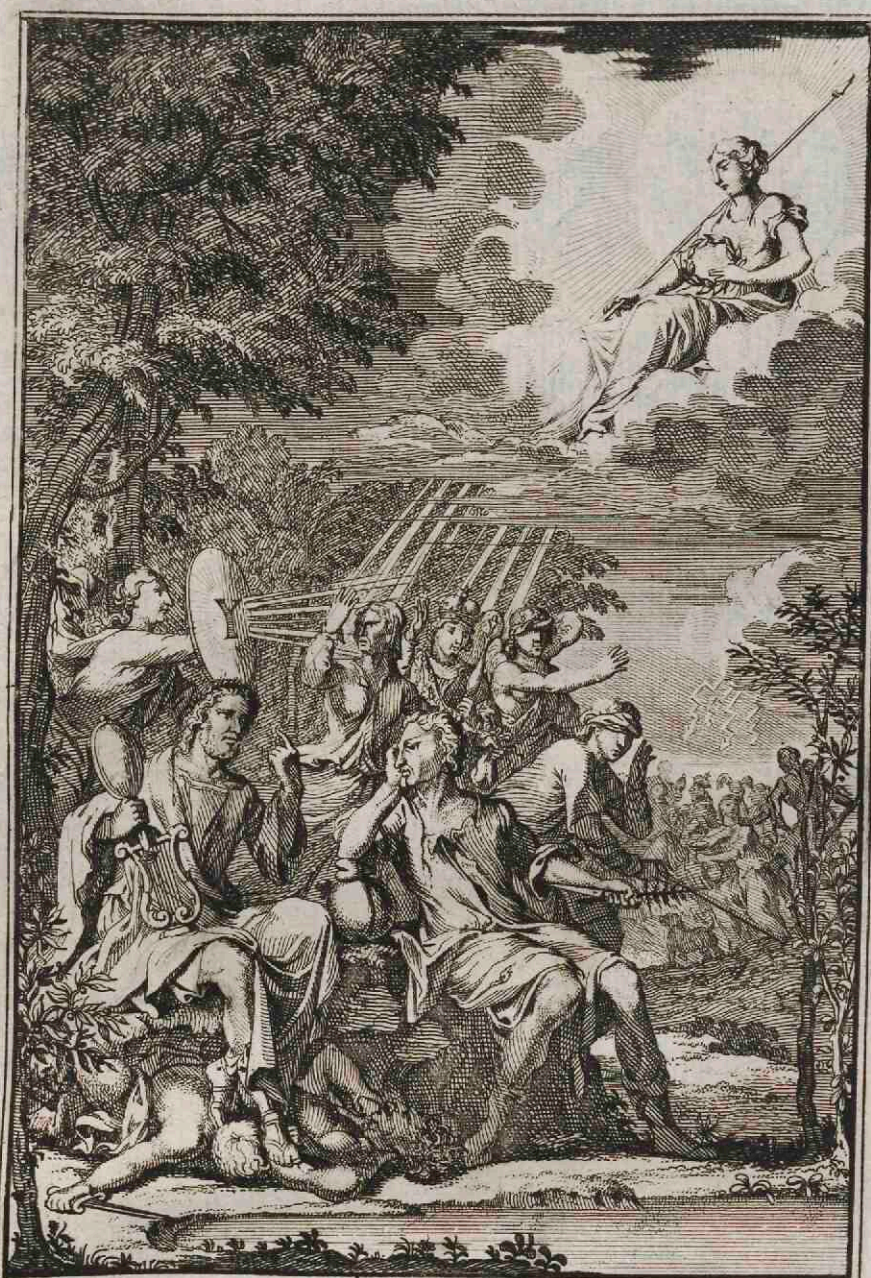
Wingaren, tegen Snoever. Wat komt Edeling hier zoeken?

Snoever. Zagt gy hier hem nooit meer?

Wingaren. *o Neen!* want al zyn vloeken.
En

65

DE Windnegotie raakt aan 't dalen,
 De Bubbels kwynen om 't verlies,
 En geen van al die Compagnies,
 Die 't hoofd ooit weêr zal boven hâlen;
 Die wind heeft eind'lyk uit gewaaid.
 De Rook-negotie is verdwênen,
 't Geen ménig droevig moet bewênen,
 Dewyl 't geval hem tegen draaid,
 't Geen deez' verbeelding komt ontblôten,
 Wyl een bedroge Actionist,
 Na dat hem alles is gemist,
 Zig zelf dreigt in het hart te stôten;
 De wanhoop om 't verlore Geld
 Is klaar uit zyn gezicht te lêzen,
 Hy drukt zyn eigen hart door 't vrêzen,
 Daar 't op de Wêrld legt gekneld,
 Maar in het midden van zyn woeden,
 Wenkt hem de Reden, wiens gelaat
 Vernoege, en heel bezadigd staat,
 Om is het moog'lyk hem te hoeden.
 My dunkt, ik hoor hem met deez' reên
 Tot dien verbolgen Windbuil sprêken.
 Laat af! zoud gy u zelf doorstêken,
 En 't leven schenden! neen, ô neen!
 Hou op van dus uw ramp te zoeken!
 Gy klaagt nu vrugt'loos om 't verlies
 Van Wind en Bubbels-Compagnies,
 Gy wint in 't minst' niet met uw vloeken;
 Had gy van eerst af my gezogt,
 Myn Spiegel voor uw oog gehouwen,

SPIEGEL DER REDEN VOOR DE
 WANHÓPENDE ACTIONISTEN

Die uit haar Diâmanten-schild vol glans,
 Die valsse schitt'ren in hâre oogen,
 Zy kan dat ligt geenzints gedógen,
 Daar de Y pronkt in een ronden krans
 Van held're strâlen, die gedreven
 In 't glinst'rend Diâmanten-schild,
 Waar op de Wind zyn kragt verspild,
 Den Y-God eeuwiglyk doen lêven,
 Wyl die vermaarde Koopstroom nooit
 Zig liet aan Bubbels-ketens binden,
 Gebouwd op Waan, en Droom, en Winden
 Die door den tyd reeds zyn verstrooid;
 Zyn vryheid wierd te waard gehouwen
 Door zyn Regeerders, die die pest
 Verbanden voor 't Gemene best,
 't Geen de Oppermagt hen kwam betrouwen.
 Zo spreekt de Reden, daar van ver
 De Windgenóten, onder 't zugten
 Voor 't blix'men van den hemel vlugten;
 Terwyl de Waarheid als een Ster
 Daald in een kring van hemelligten,
 Op 't wolktapyt, met krans en speer,
 Heel vrolyk op het aardryk neêr,
 Waar voor de Bubbelswinden zwigten.

Men schreeuwd nu geenzints meêr de Zuid!
 Of Zwol! of Alkmaar! Utrecht! Horen!
 De Waarheid komt dat roepen smóren,
 En de Actiekraam raakt eind'lyk uit.

Om 't uiteind zonneklaar te aanschouwen,
 Door een regtvaardige agterdogt,
 Van al die Bubbels-handelingen,
 Gy zaagt uw schatkist niet beroofd,
 Waarom gy nu van brein verdoofd
 U zelf wilt naar het lêven dingen,
 Dog laat nog van uw opzet af!
 'tGeweld en Wanhoop, twee Gedrochten
 Die u dit heilloos opzet brogten,
 Ziet gy reeds tot hun eigen straf
 Op 't aardryk door myn voet vertreden,
 Vloek dan de Windnegotie, maar
 Stort u niet verder in 't gevaar,
 En leen uw oor tog aan de reden!
 Myn Spiegel zal u 't eind doen zien
 Van al die Rookverkopers gilden,
 Die 't meeste van uw geld verspilden
 Door opgeworpe Compagnien;
 Zie hoe de Hoogmoed 't veld moet láteln
 Met Bygeloof en Dartelheid,
 Die bei geblinddoekt en verleid,
 Vast doelden op verhéven stâten,
 Daar hen de Geldzugt op het spoor
 Vast voortstreeft om ontelb're schatten
 In hâre schrokbeurs te bevatten;
 Die snóde ging hen moedig voor
 En dagt alreeds te zegeprâlen,
 Tot dat zy in haar snood besluit,
 Door vrouw Voorzigtigheid gestuit,
 Moet zwigten voor de held're strâlen,

(5)

En schempen was voor heen op d'Actiehandel, ik
Kan my zulks niet verstaan. *Waaghals*. Hei wie op Medenblik?
Snoever. Wat Medenblik? dat heeft de stuipen reeds gekregen.
Waaghals. Dat zy dan zo, daar leid my gants niet aan gelegen,
Indien gy nog maar wat partyen hebt. *Snoever*. Ik niet.
Hoopryk. Ik al, *Waaghals*. En tot hoe veel?
Hoopryk. Tot twe percent. *Waaghals*. Verdriet.
Tot twe Pereent, daar ik die voor een kwart kon krygen.

VIERDE TONEEL.

Edeling, Wingaren, Windvang, Trouwhart, Snoever, Hoopryk, Waaghals, Schoonpraat, Pieter.

Hoopryk Wie op Tergouw,
Edeling. Hoe veel? maar maak niet lang te dreigen.
Hoopryk. Tot twemaal zes Percent.
Edeling. 't Is wel, ik neem die aan.
Hoe veel Partyen? *Hoopryk*. Tien. *Edel*. Heel wel, het is gedaan,
Wingaren, tegen Snoever. De duivel dat 'seen koop,
Snoever. Dat's zonder lang beraden.
Wingaren. Geen Actionist zou zo'n Partytje ook ligt verfmaden.
Schoonpraat. Op Horen? Horen, wie? *Snoev*. Wat geef je op Horen?
Schoonpraat. Agr.
Snoever. En nog drie kwart. *Schoonp*. En één;
Snoever. En half. *Schoonpraat*. Al sagtjens, wagt,
'k Zal u van deez' Party zo aanstonds uitslag geven.
Trouwhart. Wie doet op Utrecht? *Edeling*. Ik.
Wingaren, Tegen Windvang. 't Schynt dat hy al zyn leven
Een Actiehandelaar geweest heeft. *Windvang*. Dat is waar.
Edeling, Tegen Trouwhart. Hoe veel op Utrecht? Spreek.
Trouwhart. Tot Tyftig. *Edeling*. Dat 's te zwaar
Trouwhart. Tot Vyfenveertig. *Edeling*. Neen.
Trouwhart. Wel nu tot veertig effen.
Edel Tot Vyfendertig. *Trouwh*. Ja dat kunt ge ook wel beseffen,
Edeling. En nog een kwart. *Trouwhart*. En Drie.
Edeling. Neen, als ik heb gezeid.
Trouwhart. Nu nog een kwart. *Edeling*. Octaaf.
Trouwhart. 'k Heb ze u tog toegeleid;
Gy zultze hebben. *Edel*. En hoe veel Partyen? *Trouwhart*. Net
Tot Vyfentwintig toe. *Edeling*, Ik ben te vreden met
Uw woord,
Wing. tegen Snoev. Daar heeft hy weér een schonen slag geslagen,
Hoopryk. Wie durft op Alkmaar nu nog twe Percentjes wagen?

VIERDE TONEEL.

Schoonpraat, Edeling, Wingaren, Trouwhart, Snoever, Hoopryk, Waaghals, Windvang, Twistgraag, Levi, Joseph, Pieter.

Schoonpraat, Tegen Snoever.

Hebt gy u nog bedogt, *Snoever*. Daar's geen bedenken aan.
Twistgraag. Geef eens een pyp Toebak.
Schoonpraat. 't Is wel dan, 'tis gedaan.
Levi. Wie zal Projecten koop?
Snoever, Tegen Edeling. Myn Heer, gy hebt daar even
Zeer schone proeven van uw Koopmanschap gegeven,
Indie Partyen so van Utrecht, als Ter Gouw,
Dat wy nu saam eens een Partytje sloten, 't zou
Niet kwalik wesen. Wat durft gy voor Naarden bieden?
Edel. Voor Naarden? Niet een kwart, 't zal daar niet op geschieden
Snoever. Wel nu voor Muiden? *Edel*. En voor Muiden al zo min.
Snoev. Wel nu voor Zwol?
Edeling. 'k Heb in die Compagnies geen sin.
Ik zou met de Engelzen dan nog veel meerder houwen
Op Vodden, of op Kool een Compagnie te bouwen.
Trouwhart. Die Compagnie van Kool, die heeft zyn regten naam,
Want het is alles Kool, die reeds de snelle Faam
Voor de aller grootste Kool gaat door de wereld blazen.
Levi. Wie zal Projecten koop?
Twistg. Wat leid die Smous te razen.
Zyn schorre gorgel maakt my bei myne ooren doof.
Levi. Wer wolder Briefkens, hei! wie zal Projecten koop?

Snoever, tegen Edeling. Wel nu den Haag, of Dort?
Windvang. Den Haag, daar moet ik wezen.
Edel. Hoe veel den Haag? *Snoev*. Die is tot vyftien reeds gerezen.
Edeling. En Dort? *Snoever*. Tot vier per cent.
Windvang. Tot vier per cent? voor my.
Snoever. Tot vier per cent voor u? geluk met de Party
Windv. Wel welk een winst komt my van zelfs hiertegen stromen!
Den Haag tot Vi npercent! *Snoever*. Zagt Heer, wil u betomen;
Wy spraken daar van Dort. *Windvang*. Van Dort? dan sta ik af.
Snoever. Geen zints, wyl gy van zelfs my daar uw woord op gaf,
Windvang. Maar ik meende op den Haag.
Snoever. Daar's my niet aan gelegen
Wat dat gy meend of niet, gy hebt 'er gants niets niet tegen;
Om Veertig Acties aan te nemen tot dien Prys.
Windvang. Op Dort? het zal niet zyn; 'k ben daar toe wel te wys.
Snoever. Gy zultze hebben. *Windvang*. Ik zal niet.
Snoever. Heel wel te weten.
Of ik zal met deez' stok u braaf de lenden meten.
Windvang. Begin eens, hebje 't hart *Snoever*. Zie daar.
Windvang. Zie daar weêrom.
Snoever. En ik heet u op zulk een sotte wellekom. *Zy vegten*.
Waagh. Wat geld die Actie? *Twistg*. Niets dan een'ge rotting slagen.
Schoonp. Die winst kan aan geen Boer, laat staan een mens behagen.
Trouwhart. Maar schei hen van elkaâr.
Wingaren. Zagt Heren, houd uw rust.
Snoever. Ik wil niet, want ik ben nou duivels veel beluist;
Een Actie met de vuist te sluiten, *Trouwhart*. Wat zou 't baten,
't Is beter door goeluf uw zaak tefcheiden laten.
Snoever. Dat zal niet zyn, hy zal my tot een duit voldoen.
Windvang. Ik zal waaragtig niet, 't is tegen het farzoen
Dat gy my dus bedriegt. *Snoever*. Ik heb u niet bedrogen.
Windvang. Dat hebt gy al een schelm dwars door uw hals gelogen.
Snoever. Gelogen, allon 't sa! morbleu, kom voor 't rapier.
Windvang. Ik kom hier om geen staal te hand'len, maar Papier,
En zal by d'Officier voort over u gaan klagen.
Snoever. Ja voer vry alles uit wat dat u kan behagen,
Maar egter die party zal blyven tot uw last.
Windvang. 'k Zag liever u de keel toe nypen met een bast.
Snoever. Ja vlugt vry, want gy vreesd een degen te zien blinken.
Hei! een kop Koffi! 'k moet eens op die Actie drinken.

VYFDE TONEEL.

Edeling, Wingaren, Trouwhart, Snoever, Hoopryk, Waaghals, Twistgraag, Hans, Levi, Joseph, Pieter, Schoonpraat.

Joseph, tegen Hans.

Men Her, hebt jer ook iets te handzelen? *Hans*. Woor van?
Schoonpraat. Wie doet op Monkendam? *Joseph*. Van Acties!
Hans. Was? ich kan
Das daubels ting nicht, moest men 't etszen, oder zoeffen? (fen?)
Hoopr. Wie doet op Muiden? wie? *Hans*. Mar zeg was wol das roef-
Schoon. 't Zyn Actien, mijn Heer, *Hans*. Die zunt mich nicht bekent,
Was is das voor Kompost? indien het exelent
Unt legker is, ich loot mich daadelyk was schaffen. (massen
Pieter. Hei! brand je daar niet! hei! *Hans*. Hold man mich voor ein
Unt kalen bloed, das man mich nicht zoe woord wol stoön.
Man brengt mich dood'lyk eins ein schotel Acties oon.
Twistg. 'k Verzeke u myn Heer, dan zult gy duurkoop smullen.
Hans. Laats ich voor ein Dukoot al eins main darmen vullen.
Was legt door zo veil oon! *Twistgraag*. Spreekt gy van een dukaat,
Ik bid u dat je van tien Tonnegoudslen praat.
Hans. Ten dunder! was is das? doe schold mich hooft verschricken.
Tien Tonnegoldslen: moor ein schotel aus soelikken.
Was kost das? want ich was op 't alderhoogst bedroeft,
Wen 'k nicht in Amsterdam had dein Kompost geproeft.
Twistgraag. 't Is niet te proeven. *Hans*. Unt was dan?
Twistgraag. Alleen te aanschouwen.
Hans. Ei! laat man dan eins zein!
Twistgraag. Zie daar, maar niet te houwen
Hans. Was duibel! dat's papier, dat kumt her wunder schoon.
Doe Hazekof! doe hebt mich das gedaan soe hoon,
Ich kon voor geindukoot her man genoegen etszen.
Maar ich moest aan papier tien Tonnegolds vervretszen;

B

Dog

Hier zieje klaar voor d'Actionisten
 Vianens Tolpoort afgebeeld
 Die eerst hun geld en goet verquisten
 En braaf het heerschoep hadt gespeelt
 Maar nu men 't touw niet meer kan rekken
 Met Jan Oom na Vianen trekken.
 De directeuren van gedrochten
 Om kroond en allesins verzelt
 Die krommen zich in veele bogten
 Verbeeldende hun zucht tot geldt
 En als gouteeter gout te slokken
 Maar wagt zy stikken aan de brokken.
 De Roof behaalt die zieje deelen
 Maar telje aan het geld niet blind
 Het kyken mogt u ligt verveelen
 Want als je 't wel hebt is 't maar wint
 Die na den uytslag der bewysen
 Maar nieten blyven en geen prysen.
 Gintz komt de Wanhoop aangedreden
 Wyl suster Sotzkap meer verschynt

En Armoe met haar naakte Lieden
 Die hangt het hoofd en dubt en pynt
 Zy vloekt en schent dat zielloos tergen
 Op winst en hoop van goude Bergen.
 Heer Koningh Midas met syn ooren
 Daar worden sakken voor geleyt
 Van gout en siber wyl, albooren
 Elk gierge hem vast smeekt en vleydt
 En aanbidt of hy haar kan geven
 Een ryke schat om van te leven.
 Maar hoe sal hun die schat bekomen
 Regt als een spekstruuff uit de pan
 Die omgewipt niet werdt vernomen
 Ter plaatze daar hem Meester Jan
 Verwagt hadt o' o' Midas kinders
 Wat maakt u d'acties dwaze vinders.
 De Wagens ryden voor sint felten
 Met alle magten na de stadt
 De Voerman Jaagt als had hy selten
 En yder wenst om 't zeerst; o' dat

Ik maar een plaatz hadt in Viaanen
 Dan waar ik vry van al het maanen.
 De Schuyten zyn niet om te tellen
 Die na Vianen vaaren om
 Al d'acties kraamers en gesellen
 't Saam volk van eene adeldom
 Tot binnen aan de poort te brengen
 Wil het de Schilwagt maar gehengen.
 Waar, daar dat hoor j' hem dat'lyk roepen
 Maar sonder gelt laat 'k niemand deur
 En hebje dat al waar je troepen
 Of hoopen volks den Gouverneur
 Die sal u alle plaats geryven
 Voor Jan Contant en Ronde schyven.
 Die buyten blyft die zit te kermen
 Wat sal den bloed och Iacie doen
 Nogh langer in de Wint te schermen
 Daar is geen Raat toe met satzoen
 Best dat hy leert sich selfs bedwingen
 Wyl die van binnen vrolyk zingen.

DE MALLE ACTIONISTEN NAAR VIANEN OF T'PEPERLAND

Indien 't dan langer niet wil lukken,
En krygen de Acties vreemde nukken,
En d'olte kooopen in 'er gat
Wel ry dan voort, langs 't breede padt,
Sy s'naakse Voorman met je Waagen,
Jan platte gatjes die by daagen,
En nachten was op de Actiebân,
Zit op de Schoone Koets vooraan
Met de Actiekoopman Jonker pover
Dan volgt die geestige actierover

Hamburger Judas, met zyn miits,
En de ouwe duitendief Hans Tuts.
Cousin germain geraakt aan 't waggelen,
Wil met son compagnon mee faggelen,
En heele zootjes van dat goed.
Maar Lubbert Lubbertse, dien bloed,
Die van beroerdheid springt op lekken,
Mach met de Waagen niet vertrekken.
Dien armen duivel, vroomen held,
Manqueert het aan passagie geld,

Om naar het apenland te koomen,
Is 't waarheid vrienden, of zyn 't droomen?
Roept gentelman, op 't leege vat,
En lapt de brandy in zyn gat,
Terwyl zyn Wyfe Colombine,
Maakt alderliefste, en zoete mine.
En vloekt op de acties dat het roekt,
Daar Janmaat vast zyn bonkes smooct.
Ja bruy maar heen naar Winje vanje,
't loopt met uw Acties doch niet banje.

DE OPGEHULDE ACTIONISTEN
IN HUN EER EN AAN ZIEN GESTELD

Daar ieder scherst en lagt en spot
En scheld op de Actie-handelaren,
Moen ik uit deer nis van hun lot
Het tegendeel eens te verklaren;
Zie hier de Zuid-zé-Compagnie
Op't hoog gestoelte neêr gezeten,
Het lacht-gelooft zit op haar knie,
En houdt de Geldzuigt aan een keten.
Die met een reeks van goude munt-
Haar grondelôze Maag wil rullen
En schoon men haar die winst misgunt,
Zij zaaid een reeks papiere bullen
Of Acties, daar elk een naar grijpt,
Door zucht tot voordeel aangedreven,
Die hen de harszenscherpt en slypt
Om lui en weelderig te leven;
Verwarring blaajt den wind vast aan
Met zyne grove Zaters-pôten,
Terwyl Fortuin van wind en vdan
Strooid briefjens, voor de lotgenôten
Der dollé Zuid-zé-Compagnie,
Die zy met door'nen komt bekrônen,
Het geen aan al die génen die
Daar geintreszeerd zyn 't eind komt wenen

Van deze dollé koopmanschap,
Die onlangs scheen zo schoon te bloeijen,
En tot op d' alder hoogsten trap
Van eer en aanzien op te groeijen.
Waar door Heer Hooghart, die voor heen
By naar niets had om van te leven,
Nu is ten top van staat getreên,
Door 't Compagnie geluk verheven,
Hy ziet beschaamd en bleek van spyt
Zyn kleding, die hy pleeg te dragen,
Die hem zyn Armoe nog verwyt,
De wyl hy nu in weinig dagen
Door de Acties is een Heer gemaakt;
Gints ziet gy Trotschart, die zyn Vrinden,
Derwyl hy ryk is, nu versaakt,
Niet denkend hoe zy hem beminden;
Neen, 't schynt hy roept: gaat aansonds heen,
Ik Hoef u myn winst geen dank te wéten,
Want gy lui allen, een voor een,
Hebt als de razende Poëeten
Ons uitgescholden als de Pest,
Voor Dobbelaars, voor valsse speelders,
Voor Dieren van 't Gemeene best,
Voor Windverkopers, en voor Steelders;

Ja hoe het slimmer wierd bedagt,
Hoe het u beter kon behagen,
Ziet dat ge uw eigen heil betragt
En breekt myn kop niet met uw klagen!
En schoon dat gy al had gelyk,
Nog geeft deeze handel, naar myn ordeel,
Vast dag op dag onwrikbaar blyk
Van grôte winst en zeker voordeel;
Men ziet reeds voor 't gewonnen geld
Ontelbare Paleizen bouwen,
Gints graaft er een langs bos en veld,
En schent de welige landsdowen,
Om op den veen'gen amstel grond,
In 't schaduwend groen der lustprieelen,
By 't ryzen van den morgenland,
Zyne ooren door 't muzyk te strêlen
Van 't pluimgedierte, dat zingt en springt,
En 't schoon 't geverd hem komt belâgen,
En tot een levende Uitvaart dwingt,
Nog heeft hy stof om roem te dragen,
Dat hy die plaats eerst heeft gesticht,
En schoon dat and'ren stiel verrekken,
By 't af zyn van het zonne ligt,
Om met den nacht hun schand te dekken,

Tot dat zy in den dagen-raad
Vianen als een schuilplaats groeten,
Dat maakt nooit d' Actie handel kwaad,
De wyl dat wy alle'nyg moeten
De winst beoogen, en't verlies,
Zo min als hen die bankroeteren
Door 't dalen van de Compagnies,
Gedenken, want die Bubbeldheren
Zyn al te veel op winst gesteld,
Om die gedagten plaats te geven
Dies schoon men raasd, en vloekt, en scheld,
Lang, lang moet de Actie handel leven!
Die maakt een Beed'laar tot een Heer,
Schoon honderd and'ren bankroeteren,
Dat éene voorbeeld is tog meêr
Als honderd and'ren te waarderen,
Want die loopt ieder in 't gezigt,
Zyn naam klinkt in een ieders ooren,
Daar and'ren schuuv voor 't zonneligt,
Als in een duist'ren nacht versmôren.
Dus spreekt die knevel, maar te laat,
Want de Actie handel leid in duigen,
Terwyl Bedrog en Eigenbaat
Daar eeuw'ig zullen af getuigen.

ZEVENDE TONEEL.

Edelinge, Trouwhart, Hoopryk, Pieter.

Edeling.

Die Akkergraven, schoon der niemand is geraakt,
Die hebben Quinquenpoik al vry wat schoon gemaakt.
Trouwhart. Dat's waar; maar Edeling zou't naar u dunkt nu lukken,
Om Windvang zyne Bruid door deze list te ontrukken?

Edeling. Ik twyfel geenzins, want haar Vader heeft van woord
Tot woord, al ons gedaan en koopmanschap gehoord;
En't scheen dat hy daar in niet weinig had behagen,
Daar Windvang in de vlugt zo deerlyk wierd geslagen.

Hoopryk. Dat ondersteund uw zaak, temeer, wyl Gelderland
En Dort; daar Windvang al zyn hoop heeft aan verpand,
Reeds zyn tot niet geraakt, dus zou ik ook geloven,
Dat gy hem op dien voet Klarice zult ontroven.

Edeling. Wyl't hier tog is gedaan, bid ik u, ga met my
Naar't Hof van Holland, daar zyn wy hier digte by,
En laat ons op't succes eens van myn liefde drinken,
En op den ondergang van d'Actiehandel klinken.

Hoopryk. Het eerste keur ik goed, maar't laaft staat my niet aan.
Edeling. Wel doe dan't geen gy met uw voordeel vind geraan,

Einde van't Tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

Windvang, Katryn.

Windvang.

Katryn, kan ik myn Heer Wingaren wel eens spreken?

Katryn. Die's nog niet by der handt, maar wat komt u gebre-
ken? Kan ik de boodschap doen?

Windvang. Niet al te wel Katryn.

Maar Meisje hoorens hier. *Katryn.* Wel wat zal't nu weêr zyn?

Windvang. Ik zal't u zeggen; zagt, wil niet zo haastig wezen.

Hebjei jou leven wel Komediën gelezen?

Katryn. Wel zeker, zou ik niet?

Windvang. Katryn, dan weet jewel

Dat meest de minnary is de inhoud van een Spel?

Katryn. Wat komt dat herte pas?

Windvang. Al zagt, heb wat patientie,

'k Zal't u zeggen, maar geef dan wat audientie.

Je weet een Spel bestaat het meest in minnary,

Daar vaak een Minnaar tragt om zyne weêrparty

De Bruid te ontdraaijen, daar hy al zyn hoop op bouwde;

Nu, by de Minnares is veel tyds een Vertrouwde,

Die haar geheimen weet en ondersteund met raad,

Diestwyffel ik geenzins, of gy zyt indeez' staar

Nu ook Vertrouwde van Klarice, en haar gedagten

Zyn u bekend, wyl ik't onmogelyk zou agten.

Dat gy niet weten zoud wat zy dat zy verkiest,

En of Heer Edeling, of ik haar gunst verliest.

Katryn. Is dat nu't heel verhaal, waarom dat ik patientie

Moest oeffnen, en aan u eerst geven audientie?

Gy vraagt my iets, dat ik nog nimmer heb verstaan.

Maar zo gy't weten wilt, so spreek Klarice aan,

Die zal u ligt in't kort wel duidelyk doen horen,

Of sy Heer Edeling, of u heeft uitverkoren.

Windv. 'k Weet haar verkiezing wel, maar 'k weet ook dat de zin.

Van haren Vader stryd met'toogmerk van haar min;

Dies wenste ik maar alleen van u eens regt te weten,

Of sy haar Dogter pligt zo ruukloos zou vergeten

En minnen Edeling, dan of zy naar zyn wil

My wederom bemind.

Katryn. Myn Heer, in dit geschil

Geloof ik, dat haar keur naar Edeling zou keren;

Dog vraag my niet, de tyd zal u die zaak wel leren.

Windvang. Zy zou dien Lanterfant dan nog beminnen? ja

In veêrwil van myn minen's Vaders ongena.

Katryn. weet gy geen raad om hare min te breken?

Och! wouje een woordje maar voor my ten besten spreken!

Wie weet of ik daar door myn oogwit niet bekwam.

Dan gaf ik u...

Katryn. Wat tog? *Windvang.* Twee Actie op Edam.

Katryn. Je kunt jou Acties gaan in Quinquenpoix verkopen;

Ik ben Vertrouwde, en ik zou myn pligt verlopen;

Op Windvangs raad, om Wind? neen Koopman van Eool,

'k Vind geen behagen in jou schyn schone Actiekool.

Myn Heer, zo gy ooit hebt Komediën gelezen,

Zo weet gy wel dat een Vertrouwde, trouw moet wezen,

En nooit bedriegen tot haar voordeel of gewin,

Die geen, die haar't geheim betrouwd van hare min.

Ook was't u nutter met een Kameloën te trouwen,

Als met myn Jufvrouw, want die kunje makk'lyk houwen

Met wind, die u het hoofd reeds zo heeft opgevuld,

Dat gy eerlang uw beurs bedroefd beklagen zult.

Windvang. Wel stoute Meid! wat heb je van de Wind te seggen:

Katryn. Niets, als datge als die storm van Acties eens gaat leggen,

Belaân van geld, gelyk een Nagtuil van verstand,

Een dooltogt doen zult naar het warme Peperland,

Want dat is de uitvlugt meest van die hun gelt verspillen,

Het zy met Acties, of met diergelyke grillen.

Windvang. Zwyg Onbedagte! want gy meet niet wat gy zegt.

Katryn. En gy niet wat gy doet, dat is nog ruim zo flegt.

Windv. Het lust my nu met meer myn hoofd met u te breken;

Zeg aan uw Heer dat ik hem dadelyk zal spreken;

Maar denk dan dat ik ook my van uw onbescheid

By hem beklagen zal.

Katryn. Een kleine zwarigheid.

TWEDE TONEEL.

Katryn, alleen.

GA Koopman van Papier, die intrest zoekt te halen;

By Vodden, Draf, en Kool, de Wind zal u betalen;

Klarice is niet voor u, want gy op winst gezet,

Liet haar om Quinquenpoix des nagts alleen in't bed

Uw trouw vervloeken, want gy schuud de Zonnestralen;

En mind Mevrouw Diaan om winst by haar te halen.

'k Zie daar voor haar gelyk alreê een and're Ster.

DERDE TONEEL.

Edeling, Katryn.

Edeling.

Katryn, waar is uw Heer? *Katryn.* Myn Heer is nu niet ver-

Meêr van het Laaz'rus huis, of't eintje van zyn leven,

Want gift'ren avond heeft hy klare blyk gegeven,

Dat hy verstoord is op Heer Windvang, en dat is

Een blyk van dolligheid of van zyn dood, naar 'k gis;

En't geen my aldermeest doet voor die rampen vrezén,

Is, dat gy wonderlyk scheent in zyn gunst te wezen.

Dus schynt hy naar my dunkt, geheel getransformeerd,

En meêr herschapen als ooit Naso heeft geleerd.

Want hy is nu van gek in wys hervormd.

Edeling.

De reden

Van die verand'ring, is my ligtelyk te ontleden,

Door't geen'er gift'ren is in Quinquenpoix geschied,

Waar door ik ligt myn wens nog dezen dag geniet;

Maar 'k zal die reden aan Klarice zelf ontvouwen,

Verzoek of ik nu deer mag hebben haar te aanschouwen.

Katryn. 't Is wel myn Heer, ik zal't haar zeggen, dat gy wagt

Om haar te zien.

VIERDE TONEEL

Edeling, alleen.

GA heen, wyl ik niets liever tragt

Dan haar te aanschouwen, diemy't meeste kan behagen.

Nu hoop ik zal de Zon van myn geluk eens dagen,

En Windvang deerlyk in zyn hoop te loor geteld,

Zig zien op eenen tyd ontbloot van Bruid en Geld,

Zyn Windnegotie nog vervloeken, wyl veel menslen

Die Actiehandelaars ontelb're rampen wenslen,

En zig verheugen in hun derelyken staat,

Al

Als 't Actiescheepje door een storm eens ondergaat.

VYFDE TONEEL.

Edeling, Klarice, Katryn.

Edeling.

MYn Schone! ik zie onz' min by 't stralen van den morgen;
Bevryd van 't dreigend leed, ontrukkt van alle zorgen,
Daar die, toen de Avondstond den Hemel met zyn kleed
En nevels hield bedekt, ons niet dan ramp en leed
Voorspelde; maar de list, die aan de min een wapen
En zeker toevlugt strekt, heeft onze ramp hier schapeh;
Door 't slijk' rend ligt der hoop in een gewenste vreugd
Dies twyffel ik geen zints of onze min op detigd
En ware Trouw geveft, zal eind'lyk zegepraen,
En met een wens'lyk eind onz' voor' ge rouw betalen.
Klarice. Myn Edeling! hoewel myn hart uw wens bestemd.
't Is om myn Vader nog met droeve zorg beklemd.
Edeling. Katryn heeft my alreeds verhaald, hoe dat uw Vader
Op Windvang is verstoord, dies is onz' min ligt nader
Aan 't wit van haar begeerte, als gy u zelf verbeeld.
Klarice. Dit is ook de een'ge hoop, die myne zinnen streeld,
Die buiten dat geheel voor eeuwig ging verlören.
Edeling. Ik bid u, laat aan my uw Vaders reden horen.
Klarice. 'k Zal u in weinig reên zyn kwaadheid doen verstaan.
Na Vader gift' ren kwam uit Quinquenpoix van daan,
Scheen hy geheel verstoord te wezen, 'k vroeg de reden,
(Want 'k waar bezorg voor u) van zyne moeil'ykheden,
Waar op dat ik van hem dit antwoord kreeg? 'k Ben kwaad
Op Windvang, want hy heeft daar dadelyk een daad
Bedreven, die hy wis voor eeuwig zal beklagen,
Want veertig Acties heeft hy ruuk'loos opgeflagt
Op Dort, tot vier percent, 't geen hem vast ruineerd,
Want deze Compagnie is reeds gedeferteerd.
Maar 't geen my nog veel meer verwondering kan geven,
Is, dat Heer Edeling heeft wonderen bedreven,
Intwee Partyën, zo van Utrecht, als Tergouw,
Zo dat ik twyffel wien ik best verkiezen zou
Voor Schoonzoon, want die geen, waar op dat ik voordezen
Een goed vertrouwen had, toond zig een gek te wezen,
En Edeling, dien 'k als een Weetniet heb veragt,
Heeft dezen avond nog wel zyn pligt betragt;
Dat zig heel Quinquenpoix moet om zyn gaauwheid schamen;
Ja de een toond zig een gek, en de and'ren een bekwamen
En deftig handelaar van Actiën te zyn,
Zo dat ik 't wezen ligt zou kiezen voor den schyn.
Dies als Heer Windvang hier komt morgen naar my vragen;
Zeg dat ik nog niet by der hand ben: 'k mag zyn klagen
En talmen aan myn hoofd niet velen, want gewis
Waard gy weer de oorzaak waardoor hy bedrogen is,
Dewyl zyn harszens met uw min zo ingenomen,
Hem doen het een verlies naar 't and'ren overkomen,
Ten minste zo hy zeid, of my wil doen verstaan,
Maar 'k trek zyn talmien en geteem my niet meer aan,
Want op zo'n wys kan hy wel al zyn geld verliezen,
En dan lust het my niet tot Schoonzoon hem te kiezen.
Bedenkt, myn Lief! wat vreugd dit waar voor myn gemoed?
Wyl nog zyn kwaadheid door myn afkeer wierd gevoed,
Wanneer hy my verliet, waar door ik durf geloven,
Dat wy het meest gevaar zyn van onz' min te boven.
Edeling. Dewyl uw Vader reeds in twyffel is geraakt,
Verdiend aan ons geluk geen twyffel meer gemaakt.
Heer Trouwhart zal ons ook hier dadelyk verfellen,
Om aan uw Vader nog eens klaar voor 't oog te stellen,
In welk een loszen staat dat Windvang zig bevind,
En hoe dat hy eerlang voor Windnegotie, wind
Zal zoeken, om den drang der schuldenaars te ontwyken,
En om voor Pluimgraaf naar Oostinje toe te ftryken.
Katryn. Ik gaf hem daad'lyk nog dat eigen onderregt.
Klarice. Is hy dan hier geweest?
Katryn. Wel dat waar zeker slegt,
Zou zulk een Minnar, zo Galant, en die de liefde
Dwars door zyn harzens tot in bei zyn nieren griede,

(8)

Nog hier niet zijn geweest? Wel wis, hy heeft aan my
Twe Acties op Edam beloofd, indien ik by
U maken kon, dat gy zyn liefde wouwt bestralen
Met weergunft, of zo 'k u geheimen wouw verhalen.
Daarom bid ik u zelf dat gy my nu voortaan.
Niets meer betrouwd, want ik zou u geen borg weer staan;
Dat ik om uw geluk zou mijn fortuin verlopen;
Want als ik Acties had dan kon ik ook verkopen,
Engaan naar Quinquenpoix, wat schoon die van Edam
Nu een percent doen, 'k wed mijn Actie aanstonts kwam
Tot vijftientig toe, en 't was ook maar regtvaardig,
Want Meisjes Actie zijn meer dan papieren waardig.
Edel. Dan wouwt gy naar ik merk, u zelf op Acties toe
Verkopen. *Katryn.* Al naar 't vald zei Uilenspiegel. Hoe!
De Windnegotie zou my een Mevrouw ligt maken.
Klarice. Jou lang tong zwijg, ik zie Heer Trouwhart ons genaken.

ZESDE TONEEL.

Edeling, Trouwhart, Klarice, Katryn

T*rouwhart.* Hoe gaat het met uw werk Heer Edeling?
t deling. 't Geluk

Schijnt my de hand te bien na zo veel ramp en druk,
Want Windvang is reeds in Wingarens ongenade,
Dewijl zyn ruuk'loosheid hem brengt in schande en schade;
Hy twyfeld om aan my zyn Dogter toe te staan,
Verblind door 't voordeel dat ik gift' ren heb gedaan,
En 't geen hy agt dat hem is klaar genoeg gebleken.
Trouwh. Dan is het tijd, om hem van 't huw'lijk voort te spreken.
Eer hy door 't een of 't aar word weder om gezet.
Katryn. Ei heb nog wat geduld, ik zie daar Windvang met
De Kaak'laar Schoonpraat, zagt de Maak'laar wil ik zeggen.

ZEVENDE TONEEL

*Windvang, Schoonpraat, dan de eene, Edeling, Trouwhart,
Klarice, Katryn, aan de and're zyde van 't Toneel.*

Schoonpraat, tegen Windvang.

HOe wel 't my smart, Mijn heer, 't is niet te wederleggen!
Op Dordregt is 't gedaan, en die van Arnhem zal
Geen voortgang hebben. Ik beklag uw ongeval!
Windvang. Op Dordregt is 't gedaan! en Arnhem is verboden!
Dietyding is in staat om my terstont te doden!
Want 't was op deze twe daar nog myn hoop op stond,
Want Huizen, geld, en goed is alles op een hond
Door d'Actiehandeling. Helaas! ik ben verloren!
Geen ongelukkiger was immermeer geboren!
Op Dordregt is 't gedaan! en Arnhem schied'er uit!
Nu is myn hoop alleen op myne aanstaande Bruid,
Ach! laat ons daad'lyk Heer Wingaren gaan begroeten,
Ik hoop zyn geld zal nog mijn ongeval verzoeten,
Alsik zyn Dogter kryg: Maar help, ik ben verraan,
Ik word vermoord! beroofd!

Tegen Edeling. Wat Duivel voerde u aan

Om hier te komen! en Klarice te onderhouden?
Die hare Vader wil dat gy nooit zult aanschouwen,
En gy Me-Juffer! soet! 't is schand, dat gy den last
Uws Vaders zo onteerd, en op uw pligt niet past.
Klarice. Al't geen ik doe, daar leid u 't minst niet aanbedreven.
Edeling. En van mijn doen hoef ik geen rekening te geven.
Windvang. Dat zal ik u in 't kort wel anders doen verstaan.
Katryn. voort roep uw Heer.

Katryn. Uw zaak gaat my niet aan.
Zo gy hem hebt vandoen kunt gy hem zelve halen.
Windvang. 'k Zal die brutaliteit, Karonje, u haast betalen.
Katryn. En wie Karonje Jei, zeg Koopman van de wind?
Speelpopje van Heer Lauw, Fortuin haar troetelkind,
Heer Nagt negotiant, en grote deurbewaarder.
Van Quinquenpoix, ei zie wie zag zyn leven raarder.
En wonderder Postuur, dan 't geen men titeleerd
Heer Windvang, die zyn geld heeft in papier verkeerd
Door hoop op Wind gebouwd, en nu, na hy zyn landen,
Zyn huizen, hof, en goed, en alles moest verpanden,

Waare afbeelding van den vermaarden Heer QUINQUENPOIX.

Kom uit, kom uit: het regent nu dukaten.

Riep elk, op markt en straten.

Komt man en wyf, komt vaardig klein en groot:

Houd op uw hoedt en schoot.

Die galn sloeg voort, met duizent dertelheden,

In ryken, landen, steden.

Diogenes verscheen op dit getier,

En vroeg: wat volk is hier?

'k Zoek menschen. maar toen zag hy een vertoning

Als van een 's vorsten kroning:

Heer QUINQUENPOIX in volle majesteit,

Daar zothet hem bereit

Een trotse kroon van ydle paauweveren,

Met distels t'zyner eeren.

Zyn Wapenschilt, gevoert door Hovaardy,

Toont sierlyk aan zyn zy

Hoe Ikarus, in 't vliegen onervaren,

Stort plotslyk in de baren.

De raaf en wil vertonen recht om hoog

Zyn spreuk voor yders oog.

Zyn knaap zal voorts dubbloenen distileren,

Die in papier verkeren

Van MISSISIP, en bobbels klein en groot,

Die weder, door de poot

Van 't duiveltje, tot nieuwe vlam verstreken

Voor grote en kleine gekken.

De Satir eerst zo bly van aart

Vloekt, schorpion, uw staart:

Maar d'ander, als een zwelgbalg op zyn verken

Berooit, zyn klagt laat merken.

De razerny en wanhoop in 't verschiert

Betonen haar verbriet,

Nu zy haar hoop en gelidt en beste panden

Als 't droge strooi zien branden,

Waar door de pan en rooster aan den want

Nu ledig staan geplant.

Doch d'ezel bulkt, nu zo veel wyze hoofden

't Geval te veel geloofden.

De Filosoof toen hy 't bekeken hadt,

Kroop, lachend, in zyn vadt.

Veritable Portrait du tres fameux Seigneur messire QUINQUENPOIX.

Certain *DIOGENE* moderne ,
 Cherchant dans tout le genre humain
 Quelqu'un que la raison gouverne ,
 Vint à *PARIS* un beau matin :
 Il portoit en main sa lanterne .
 Quel spectacle s'offre à ses yeux !
QUINQUENPOIX un fourbe odieux
 Qui merite qu'un coup de berne
 Lui montre le faubourg des Cieux .
 Je trouve , dit-il, dans ces lieux
 Des foux de plus d'une maniere .
 Il fut surpris d'une chaudiere :
 Elle bouilloit sur un foier :
 Un Diable y bruloit du papier ,
 Billets d'*ETAT*, et de *MONNOIE* ,
 Primes du *WEST*, Primes du *SUD*,
PAPIERS plus faux que le *TALMUD* ,
 Il en faisoit un feu de joie .
 Dans la *CHAUDIERE* , à pleine main ,
 Un fou jettoit, sur l'esperance
 d'Une ambitieuse opulence ,
 Son or et l'argent du prochain .
 Quand la matiere étoit fondue ;
 Qu'en sortoit il ? *PAPIERS* nouveaux ,
 Billets de banque des plus beaux ,
 Marchandise bien cher vendue .
 L'Extravagante *VANITÉ*
 Montroit pour devise un icare ,
 Vrai symbole du sort bizarre
 d'Un *QUINQUENPOIX* decrédité .

- Nº 1. *AUT CESAR AUT NIHIL*, Tout ou Rien .
 2. Je dois ma Couronne à la *FOLIE* publique .
 3. La joye des *Actions* a passé comme un feu de Paille .
 4. J'ai fait *FORTUNE* par la hausse des *Actions* .
 5. Et j'ai tout perdu par la baisse .
 6. *CHAUDIERE* des *Actions* .

Derriere elle un monstre barbare ,
 L'Envie avec sa noire dent
 Grugeoit la tête d'un serpent .
 La flame d'un boteau de paille
 Représentoit naïvement
 Le court éclat de la canaille .
 Armé de Torche et d'un poignard ,
 Le *DESEPOIR* d'une autre part
 Attendoit pour saisir un homme ,
 Qu'il eût fondu toute sa somme .
 Sur une truie un faquin nu
 Crioit : Hélas ! j'ai tout perdu .
 Me revoilà donc dans la crasse .
 Un *SATIRE* à laide grimace
 Pestoit contre les actions ,
 Qui comme d'affreux *SCORPIONS* .
 Ont une queue envenimée .
 Troupe digne d'être enfermée ,
 Cria *DIOGENE* en courroux ,
 Un *ANE* est moins bête que vous .
 Vous recherchez une couronne
 De Plumes de Paons , de chardons ;
 c'Est la *SOTISE* qui la donne .
 c'Est pour elle qu'en vos maisons
 Vous introduisez la famine .
 Vos ustenciles de Cuisine
 Sont des meubles à retrancher .
 Vous méritez qu'on vous afsomme
 & Loin de vous je vais chercher
 Ou je pourrai trouver un homme .

(9)

Tragt na een schone Bruid, op hoop van met haar geld
Zyn uitgeschudde beurs weêrom te zien hersteld.

Windvang. Ha spyt! moet ik my hier dus zien verongelijken.

Katryn. Wel neen, met heente gaan kunt gy het ligt ontwijken.

Windvang. 'k Zal mijn beklag eerst by Klarices Vader doen,
En hem doen horen hoe het strijd met mijn fatsoen . . .

Katryn. Wel ja, dat dagt ik niet, gy zijt veel eerbied waardig
Die tot een reistogt u vind naar Vianen vaardig.

Windvang. Jou onbeschaamde Pry dat zult gy aanstonts zien.

Hy scheld aan 't Huis van Wingaren.

Katryn. Nou zullen hier voor valt mirakelen geschiên.

Trouwhart, tegen Edeling.

Mijn Heer, nu is het tijd onz' aanslag voort te zetten,
Wy moeten Windvang voort in zijn gesprek beletten.

Eêr hy haar Vader weêr doet vallen naar zijn zy,

Tot nadeel van onz' list, en uwe minnary.

Terwyl Trouwhart spreekt, Scheld Windvang vier

vyf malen aan 't huis van Wingaren.

Edel. 'k Zal voort zyn slegten staat dien hy straks kwam ontdekken

Wingaren doen verstaan; dit moet zijn val verstrekken,

Onz' liefde tot geluk.

A G S T E T O N E E L.

Wingaren, Windvang, Edeling, Trouwhart, Klarice, Katryn,
Schoonpraat.

Wingaren., de deur open doende,

Wie maakt hier zulk gedruis?

Ik dagt niet anders, of daar was wis brand in huis.

Maar hoe! zyt gy 't mijn Heer? wat pord u dus te schellen?

Windv. Heb ik geen reden Heer, om my op 't hoogst t'onttellen,
Daar ik myn liefde zie gehoond, u wil verraân,

En van u Meid my zelf in 't aangezicht versmaân.

Edeling. Myn Heer, geef geen geloof aan zyn versierde reden.

Zyn zwaar verlies, dat hy door de Actie heeft geleden,

't Geen hy zo aanstonts nog aan Schoonpraet heeft bekend.

Beroofd hem van 't verstand; hy ziet zijn hoop in 't end

Vervlogen, en zijn schat in eid'len wind verkeren,

'k Beken dat ik uw wil, dien 'k anderzints moest eeren,

Heb overtreden, met Klarice weêr te zien,

Maar 't waar noodwendig om het ongeval t'ontvliên,

Het geen ons dreigde, zo zy moest met Windvang trouwen.

Windvang, Tegen Wingaren. Myn Heer gaf my zyn woord.

Wingaren. Ik denk het niet te houwen.

Windvang. Niet houwen? waarom dat?

Om dat gy te onbedagt

En ruukloos handeld. Hadde ik ooit van u verwacht;

Dat gy zo los, zo wild, zoud Veertig Acties koopen

Op Dort? daar die alreeds genoegzaam zijn verlopen.

Windvang. Maar 'k ben bedrogen, want ik wist niet anders of

Die waren op den Haag.

Trouwhart.

Mijn Heer, met uw verlof

Dat ik naar waarheid u eens mag ten besten raden.

Windv. Uw raad word niet gevraagd, want die zou my wis schaden

Wingaren. En uw geraas zal u geen voordeel dóen, o neen!

Schoonpraat, gy weet den staat by naar van ieder een,

Hoe is 't met Windvangs staat?

Schoonpraat.

Mijn Heer, wat zal ik zeggen?

't Verliezen van zijn Geld is niet te wederleggen,

Wingaren. Heer Windvang dan is 't best dat gy, naar mijn besluit,

Meêr denkt om u vertrek, als om een jonge bruid,

Die ik zo dadelijk Heer Edeling zal geven.

Windv. Hy zal haar trouwen! och! dat woord kost my het leven

'k Ben dol! 'k ben desperaat! 'k zie my op eenen tyd

Beroofd van geld en Bruid, ja 'k ben de hoop zelfs kwijt,

Waar door dat ik my zelf tot nog toe kon behagen;

Gelukkig, was ik voor een jaar maar dood geflagen!

Dan sloeg geen storm mijne Eer en Agting overboord

Och! is 'er niemant niet die my uit gunst vermoord;

Windvang binnen.

Wingaren., tegen Edeling. Mijn Heer, zo gy nog in mijn Dogter
vind behagen,

Zy werd uw van mijn hand goêhartig opgedragen.

Edeling. 'k Zal met eendankbaar hart uw gunst erkennen, schoon

De list ons hoofd versierd met eene huuw'lyks kroon.

Wingaren. Wat list? waar spreekt gy van?

Trouwhart

'k Zal 't u te kennen geven;

Al't geen Heer Ed'ling heeft in Quinquenpoix bedreven,

Is slegts alleen versierd om uw genegentheid

Te winnen, die ge alleen op Windvang had geleid.

Wingaren. Schoon ik my onverwagt zie door hun list bedrogen:

'k Zal om hun zuiv're min dit huuwelyk gedogen:

Myn woord gestand doen, en met vreugd hun Trouwdag zien.

Edeling. Hoe ver ben ik verplicht aan uwe gunst, indien

Een dankbaar hart, u voor uw goedheid kan betalen,

Trouwhart. De Hemel wil uw Egt met zyn geluk bestralen!

Klarice. Wy danken u mijn Heer, verplicht aan uwen dienst.

Katryn. Hoe klugtig draaid Fortuin haar rad op 't onvoorziens?

Wijl 't Edeling gelukt zyn oogwit te bekomen,

Daar Windvang zonder geld moet voor het dagligt schromen,

ô Actiehandeling! wat werkt gy wonderen uit?

Want deen verkrygt: en de aar verliest door u zyn Bruid,

E Y N D E,

75

D E
BEDRIEGELYKE
ACTIONIST,

O F
DE NAGTHANDELAARS.

B L Y S P E L.

Zynde het vervolg van de Wind-handel.

VERTONERS.

Jonkhart, Broeder van Lucille.
Lucille, Zuster van Jonkhart, en Minnares van Vroomaard.
Vroomaard, Minnaar van Lucille.
Dengdrik, Neef van Vroomaard.
Windvang, Medeminnaar van Vroomaard, en Actionist.
Hoopryk, }
Snoover, } Actionisten.
Waaghals, }
Schrokkhart, }
Waanwys, }
Judas, } Drie Smoutzen.
Simon, }
Joseph, }
Schoonpraat, } Makelaars.
Houwvaast, }
Joris, Knecht van Vroomaard.
Johanna, Meid van Lucille.
Joggem, een Voerman.
Klaas Ourust, een Oost-Indies-vaar.
Kees, een Groenboer.
Pieter, Knecht }
Lysje, Meid } van Quinquenpoix.

*Het Spel begint tegen den Avond, en eindigt in den
volgende Morgen.*

Het eerste Bedryf speelt in Quinquenpoix; het tweede voor
Quinquenpoix, en het derde in het Huis van Jonkhart.

E E R T E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

Lysje alleen: Zingt terwijl zy bezig is met het
Koffy-ged klaar te maken.

*Wat geeft de Windnegotie vreugd,
En al die Actie-kraam?
Zy doet aan onze Nering deugd,
En is my aangenaam;
Laat vry een die het niet verstaat
Haar schelden zus en zo,
Ik vind daar by myn eigenbaat,
Viva de Quinquenpoix!*

*Wat scheeld het my of Rotterdam,
Of Utrecht daald of niet?
Wy warmen ons by d' Actievlam,
En kennen geen verdriet,
Dies word die tyd van ons geëerd,
Want 't is een vuur van Stroo,
Dat helder brand, maar ras verteerd,
Viva de Quinquenpoix!*

T W E D E T O N E E L.

Joris, Lysje.

Joris. Viva de Quinquenpoix! daar zou ik neen op zeggen;
'k Wou dat ik Quinquenpoix in 't Vagevuur zag leggen,
Dan had Monsieur de Droes in lang geen brand gebrek.
Lysje. Hoe schoonder op den dag, hoe schoonder volk. Wel Gek
Wat zou de drommel daar met Quinquenpoix beginnen?

(10)

Joris. 'k Doe in geene Acties; 'k ben niet gek, maar by myn zinnen;
En vraag je wat de Droes met Quinquenpoix zou doen,
Het is hem dienstig, want hy kon by 't kargezoen
Van al die Acties, die men naauw zou kunnen laden
In een Oostindies Schip, de zielest lustig braden;
Zo waar de Inventie, die hy naar lang overleg
Eerst heeft gepraktizeerd, hem nog tot nut. Maar zeg
Begint dat Actievuur niet door den tyd te smoren!

Lysje. Hoe na heb je jou geld door de Actien verloren?
Want al wie niet verliest, die pryt de Quinquenpoix.

Joris. Tot dat zy in het end voor Veren, Roggestroo
Verkrygen, om hun bed en rustbank te versieren.

Lysje. Wel dat is op zyn groots, dan ziet men franje zwieren
Rontom het ledekant.

Joris. Zeg om een ouwe plank,
Die hen tot bed verstrekt, tot tafel, en tot bank,
Dewyl myn heer de Wind is met hun geld gaan vliegen.

Lysje. Dat zul je even wel waaragtig moeten liegen.
De wind die heeft geen schuld, al leg je 't hem te last;

Maar zeg de Zuidzee heeft het hage in haar bast,
En heeft de hoop, die hen nog over waar gebleven,
Reeds op haar zat, meê naar haar holle maag gedreven.

Joris. En by gevolg alleen het Naberoiw voor geld
Ontfangen en gekogt, 't geen hen tot inkomst steld

De Droefheid, Armoede, Angst, en Kommer, en Elenden.
Foei, Foei dan Quinquenpoix! het geen de beurs komt schenden

Met loopjes, daar de droes, hoe sliin, hoe fyn, hoe plat,
Nooit aan gedacht heeft, als laast toen hy vriendschap had

Met Jonker Louwmaand, dien hy had te gast gebeden;
Maar deze kaal en kouwd, en onvoorzien van kleden,

Zat vast te beven in het hockje van den haart.

Hoe? zei de Nikker, zyt gy hier nog niet bewaard
Voor 't snerven van de kouw? zo moet ik alle hoeken

Van myn geheim vertrek eens op het naauwst' doorzoeken,
Om u een harnas aan te trekken van fyn goud,

Daar nooit de Wintervorst, al is het nog zo koud,
Deorboren zal, om u met ongemak te plagen,

Met gooid hy hier een kist, en daar een heele wagen,
Gints weêr een mand drie vier met prullen op elkaar,

En na lang zoekens wierd hy op den grond gewaar
Een vel Papier, waar op geschreven stond: Ziet Vrinden,

Hier is de Compagnie der Mississippi winden.

Fluks sprong de Droes van vreugd, en sprak: houw daar myn Vriend!
Daar is het groot Project der Koopmanschap van Wind,

Indien gy dit nu maar kunt naar de kunst gebruiken,
Zal haast uw beurs naar geld, uw kleed naar muskus ruiken;

En dus wierd Louwmaand door den drommel zyn beleid,
Grand inventeur du Vent, dog om tot zyn profeit

Door 't Alchimisties vuur Gout uit papier te halen,
En namaals met den wind het alles te betalen.

Foei! foei dan Quinquenpoix! dat onze Vaart bederft;
Waar door de Nering zugt, en zuiv're Handel sterft.

Lysje. Je Monsieur kaaklaar heb je anders niet te zeggen;
Als my op deze wys 't beginzel uit te leggen

Van de Actie-Compagnies, zo heb je hier gedaan,
Want ik heb in den grond uw mening reeds verstaan.

Joris. Zo haastig niet myn Kind; ik moet myn Heer hier wagten.

Lysje. Wie is jou Heer? Joris. Een man als ik, die alle nagten
Niet loopt naar Quinquenpoix, schoon hy by dag, naar lust

Daar wel een pypje rookt, maar 's nagts houd van de rust.

Lysje. Zyn Naam?

Joris. Zyn naam! zyn nam! die is my haast vergeten;

Dog wat raakt jou dien ook, je zult dien ligt wel weten

Zo dra hy hier verschynt. Geef eens een pyp Toebak,

En een kop Koffi. Lysje. Zagt myn Heer, al met gemak;

Ik zie daar ander volk, dat moet ik eerst geryven.

D E R D E T O N E E L.

Windvang, Jonkhart, Lysje, Joris.

Windvang.

'k Zal nog van dezen dag, myn Heer, naar Steenwyk schryven;
Men moest ons daar geen Nul verkopen, want ik zie

Een merk'lyk voordeel in die schone Compagnie;

Die acties zullen wis en zeker hoger lopen

Als gy u inbeeld, en zo 'k die voor my moest kopen,

'k Zou 't doen, al waar het ook tot twe maal tien percent.

Jonkhart. Gy weet, die handeling is my heel onbekent,
Dies doe 't geen u gevalt, en wil my 't hoofd niet breken.

Windvang. Meugt gy niet lyden dat wy van onz' zaken spreken?
Gy weet, 'k gebruik uw geld, dies is 't niet meer als regt

Dat ik u reek'ning doe. Jonkhart. En 't dunkt my wonder slecht,
Dat, daar ik u geloof, gy niet gelooft wilt wezen,

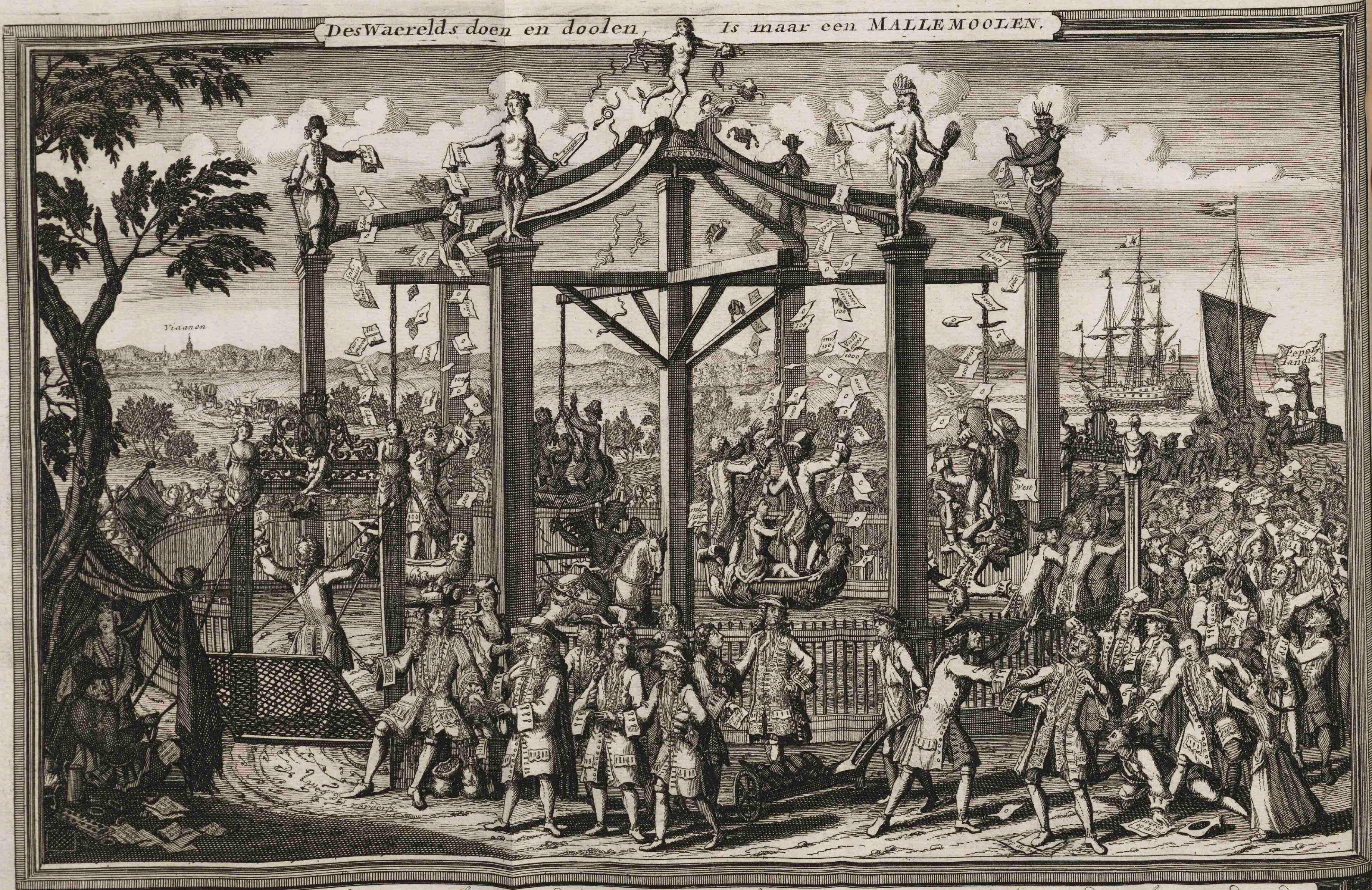
Maar reek'ning doen; dat 's goed voor Zuffers, die staag vrezen
Dat zy bedrogen zyn, of worden; ik voor my

Ben heel van agterdogt en alle wantrouw vry;

Gy kunt maar van myn geld als 't uwe disponeren,
De tyd zal 't Fecit van die reek'ning ons dan leren.

Wind.

Des Waerelds doen en doolen, Is maar een MAILLEMOOLEN.

De Waereld loopt als in een foes;
Bombardio, de zwarte droes,
Dat piklig heintje, en ook zijn moer,
Zyn' altyd bezig, om den boer,
Den burger, koopman grosser Her,
Hofrekel, graaf, en prins, zo ver
Te voeren, in hun diervenet,
Tot zy te deerlyk zyn bezet,

En't hart, aan't aardsch gebruy te vast,
Wat hemelsch is, maar word een last,
Ziet hier dien dief, Bombardio,
Hy is zo quitig, en zo sno',
De drommel kent zyn kneepen niet,
Nu maakt hy pyppes in het riet,
En zit als op 'het vinketouw,
Om geld liefhebbers, in zyn kouw,

Of knip, te lippen, en zo voort
Te voeren, door een ruime poort,
Ten weg, die naar't verderf heen leid,
Vol maalery van ydelheid,
En losse droomen, waan, en wind,
Daar niemant reekening by vind,
Dan die verbasterd van gemoed,
Zyn vaer, ver-aaden zouw om't goed

En't geld, en schatten van deerz tyd.
Welaan, men banne dan, ten spyt
Van Schots, en trots bedrog, al't kwaad
Ten lande uit, wyl de toererlaat
Des Batariers steune op de deugd,
Die haar beminnaars vrede en vreugd,
En ruste geeft en al het geen,
Ons voerd van hier ten Hemel heen.
Philadelphus.

(11)

Windvang. Dewyl gy 't zo verftaat ben ik daar mee voldaan.
Jonkhart. Kom gaan wy boven, her verveeld my hier te ftaan,
 Daar nog geen menfchen zyn. *Joris.* Myn Heer, dat is gelogen,
 Of zyn ik en de meid twee Beesten in uwe oogen?
Windvang. Dat gy een Beest zyt blykt aan uwe onhoff'lykheid,
 Waar mee gy ons ontmoet. *Joris.* Een wonder fchoon befheid,
 De een ziet geen menfchen, en dat maakt ons tot twee beesten,
 Die hangt 'er 't zegel aan; heb dank doorlagte geeften,
 Die door het Dobbelfpel ('k ben kwaakers, want myn geeft
 Getuigt het) u eerlang zo fchoon zult fpeelen beeft,
 Dat elk korekt zal naar een Drommedaris lyken,
 Bekwaam om in een fpel voor geld te laten kyken.
Windvang. Zwyg karel, want gy weet niet wien gy affronteerd.
Joris. Ligt nader als je denkt. *Jonkhart, Tegen Windvang.*
 Myn vriend het is verkeerd,
 Dat gy een Ezel wilt met reden onderregten.
 Kom gaan wy.

VIERDE TONEEL.

Joris, Lysje.

Joris. Ja dat 's goed, eer dat wy zamen vegten.
 Maar waar verblyft myn Heer? dat vinde ik wonder raar,
 Dat hy zo lang vertoeft! maar zag! zie ik hem daar!
 Of is hy 't niet? o ja! nou heb ik niet te fchroomen,
 Ik zie hem met zyn Neef, Heer Deugdryk, herwaarts komen.

VYFDE TONEEL.

Vroomaard, Deugdryk, Joris, Lysje.

Vroomaard, Tegen Joris.

IS hier Heer Jonkhart, of Heer Windvang niet geweest?
Joris. Ja Heer: want de eene fchold my aanftonds voor een beeft.
Vroomaard. Waar zyn zy nu?
Joris. Zo lang naar boven toe gaan ftappen,
 Tot men om de Acties hier zal in de handen klappen.
Vroomaard. 't Is wel gy hebt voldaan?
Deugdryk. Maar Neef, wat hebt gy voor?
 Nu zyn we in Quinquenpoix! en gy hebt naar ik hoor
 Uw knecht belaft, dat hy hier iemand op moet paffen,
 Wilt gy een fchuldenaar, die voort wil gaan, verraffen?
 Want 'k denk niet dat gy mee zo dwaas zyt, dat ge uw geld
 Met de Actien verfpild, die thans door hun geweld
 's Lands welvaart als een peft of fcherpe kanker knaagen,
 Zie toe, zo gy u durft in die Negocie wagen!
 Die reets zo meenig een heeft van zyn geld ontbloot,
 De harften ontfeld, of door een wreede dood
 Met eigen hand verwekt, de rampen doen ontvlugten,
 Waar door reeds veelen, maar nog meerder zullen zugten
 Na weinig tyds verloop; en zo gy op dien voet
 Begint, zie ik voor u niets beter in 't gemoed,
 Dan 't geen reeds and'ren treft; dat is, om op de baaren,
 In plaats van hier op 't land, naar Zuid of West te vaaren.
Vroomaard. Ik dank u voor uw raad en voorzorg; maar geloof,
 Dat ik die Actiekraam, geveft op lift en roof,
 Zo wel als gy verfoi: dog wenft gy om de reden
 Te weten, die my deed naar Quinquenpoix toe treden?
 Ik zal ze u zeggen, zo gy my gehoor vergunt.
 Gy weet, hoe 't Windvang op Klarice had gemunt,
 Nu ruim een Maand voorheen, maar zy die haare zinnen
 Niet buigen konft, om zulk een Windhaan te beminnen,
 In fpyt van 's vaders wil, fchonk Edeling haar hart,
 Die met Heer Trouwharts hulp door lift, de aanftaande fmart
 Vereidelde, die hem door deeze trouw moest plagen,
 Wyl Windvang dubbelt van Heer Snoever wierd geflagen,
 Herft door het misverftand der Dordregtfe Acties, 't geen
 Zyn beurs mifgelden moest, en vorders arm en been
 Met een gewiffe ftok, wanneer wy tyding kreegen
 Dat Dordregt, door de hoop van Windvang was gelegen,
 Reeds waar gebankroeteerd, en Arnheims Compagnie
 Door 't Hof Provinciaal geheel verworpen, wie
 Geloofde dit toen niet? nogtrants ons gebleken,
 Hoe de Actien van Dort het hoofd weer boven fteken,
 Dog evenwel te laat voor Monsieur Windvang, die
 Al wat hy heeft, alleen heeft in deeze Compagnie,
 Dewyl Heer Edeling zyn lift naar wens gelukte,
 Die door fchynkoopmanfchap hem zyne Bruid ontrukte,
 Maar ach! tot myn verdriet! want Windvang zocht terftont
 In myn Lucille, daar de min my aan verbond,
 Te vinden, 't geen hy in Klarice had verloren,
 Hy poogd haar Broeder eerst door 't vleijen te bekooren,
 't Geen hem zo ver gelukte, dat die hem meefter fteeld
 Van Al 't geen hy bezit, het zy van goed, of geld,
 Alleen om Actien van alle zoort te koopen,
 En vryheid, dat hy mag op zyne Zuster hopen.
 Bedenk, of deeze flag my raaken kan, of niet?
Deugdryk. Maar zult ge in Quinquenpoix vermind'ren uw verdriet?
Vroomaard. 'k Hoop ja, en op deeze plaats de fchelmery te ontdekken,

Waar door hy Jonkhart poogd in zyn verderf te trekken.

Deugdryk. Maar waar door weet gy dat hy flinkfte wegen gaat?

Vroomaard. Door Schoonpraat, die hy als zyt ergften vyand haar.

Deugdryk. En of gy 't nu al weet, zoud gy 't bewyzen kunnen?

Vroomaard. 'k Hoop ja, zo my 't geluk zyn byftand maar wil gun-

Deugdryk. Laar hooren, op wat wys? (nen.)

Vroomaard. Ik zal 't u doen verftaan.

Wy weten, dat hy fterk heeft op de Zuid gedaan,

Dog met Heer Jonkharts geld, en 't is ons vast beweezen,

Dat hy, toen laaft de Zuid zo kragtig was gereezen,

Tot zeven honderd die verkogt heeft, en hy doet

Heer Jonkhart, die in 't minft geen zorg draagt voor zyn goed,

Maar alles hem vertrouwd, tot heden nog geloven,

Dat die Partyen onverkogt zyn, daar en boven

Maakt hy hem wys, dat hy geene Acties uit den Haag

Gekreegen heeft, alleen met inzicht, dat hy graag

De winft, die daar af komt, zou in zyn fchrokbeurs ftryken.

Nu hopen wy om aan Heer Jonkhart te doen blyken,

Hoe hy bedrogen word. *Deugdryk.* Wie zal dat onderftaan?

Vroomaard. Lucille zelf, myn Neef.

Deugdryk. Hoe zal dit werk dan gaan?

Zougy het doen? *Vroomaard.* o ja! gy zult haar hier aanschouwen,

Dog in een Mann'lyk kleed om zig bedekt te houwen;

Dan zult gy zien, hoe dat de opregte en trouwe min

Haar rol kan fpeelen. Maar ik zie myn Engelin.

ZESDE TONEEL.

Vroomaard, Deugdryk, Lucille, in Manskleding, Joris, Lysje.

*M*yn Lief! geen mens kan u in dit gewaad ontdekken.

Lucille. Ik wil het hoopen, om ons oogwit te voltrekken.

Vroomaard. Myn Neef! zo ik u nu dorft vergen, om zo lang,

Myn Waarde hier vertoeft, in 't midde van den drang

Der Windverkoopers haar uw byftand aan te bieden,

Want Windvang kent u niet, my al, dus liep 't gevaar,

Dat hy onz' lift ontdekte, als hy my wierd gewaar,

Dewyl hy door de proef wel altoos zal onthouwen,

Wat 't is, in Quinquenpoix een Mé-minnaar te aanschouwen.

Deugdryk. Al 't geen gy my verzoekt, is tot uw dienst.

Lucille. Ga heen

Myn Lief! dewyl wy hier nu nog maar zyn alleen.

Vroomaard. Myne Engelin! ik zal 't geen gy gebied voltrekken,

Om door myn byzyn onz' geheimen niet te ontdekken.

Lucille. Ga; 'k zie daar reeds een troep van Actiehandelaars.

ZEVENDE TONEEL.

Lucille, in Mans kleding, Deugdryk, Hoopryk, Waaghals, Schrok-
bart, Lysje, Pieter, Joris.

*L*ucille. Geef een kop Koffi hier.

Hoopryk. Wel dat is weer iets raars,

Zal 't Graaflyk Woerden ook een Compagnie beginnen?

Joris. Gewis, om tot u fchaâ, voor niet, uw geld te winnen.

Hoopryk. Gy antwoord voor uw beurt, fprek als gy wort gevraagd.

Joris. Ik fprek en zwyg myn Heer, wanneer het my behaagd.

Hoopryk., tegen Waaghals. Waar zal die Compagnie in handelen?

Waaghals. In Pannen...

Joris. En ook in Hennip, om braaf ftrikken uit te spannen.

Waagh. In Zeildoek, Tiggels, Touw, en Kaazen. *Joris.* Is dat vast?

Zo leid uw Compagnie, Edam, geen beerjen laft.

Ja uw Inventie zal zo 'k vrees, u nog berouwen,

Wyl ge op een ftapel Kaas alleen uw winft moest bouwen.

Schrobhart. Wat maakt die Kwiebus hier een wonderlyk gefnap?

Joris. Dat gy een Kwiebus zyt, blykt aan uw koopmanfchap.

Nu gaauw naar Woerden toe, daar kunt gy voordeel haalen,

Met Peingfternakels zal 't u de intrest prompt betalen.

Hoopryk. Heer Waaghals, hebt gy nog uwe Acties op de Zuid?

Waaghals. Neen, 'k draaide my in tyds daar eventjes nog uit.

Hoopryk. En wie heeft die gekogt? *Waaghals.* Heer Twiftgraag,

Joris. Om met zugten

En leege zakken naar Vianen toe te vlugten.

Schrobhart. Hoe gaat dien Vent den bek, hy helpt my heel op hol

In myn Negocie, *Tegen Hoopryk.* Maar wat bied myn Heer op Zwol?

Joris. Drie ouwe Raaden van gebroke Heffe-karren.

Hoopryk. Dien Vent, die is gehaart, loof ik, om ons te farren.

Joris. Al zo gy wilt, myn Heer, het denken ftaat u vry.

Schrobhart. Hy fpeeld hier ligt voor Gek.

Joris. Dan doet hy net als gy.

Hoopryk. Zo gy niet gek waart, zoud gy voort naar huis toe loopen

Joris. Zo gy niet gek waart, zoud gy hier geen Wind verkoopen.

AGSTE TONEEL.

Lucille, in Mans kleding, Windvang, Deugdryk, Hoopryk, Waag-
bals, Schrobhart, Jofeph, Simon, Lysje, Pieter, Joris.

Simon. Wie doet 'er op Zuid? Wie geeft 'er premie? wie?
Windvang, verbaast uitkomende.

Wat

Wat is 'er op de Zuid? 'k doe in die Compagnie.

Simon. Heb je partyen? *Windvang.* Neen.

Lucille, tegen Deugdryk.

Of hy myn Broeder ook bedriegt. *Myn Heer, nu kunt gy horen*

Simon, tegen Windvang,
By de Acties van de Zuid?

Heb je verloren

Windvang. Wat vraag je? 'k heb voor 't minst

Daar by verkreegen ruim twee Tonnegoudffen winst,

Want ik verkogt die, toen ze op zeven honderd waaren.

Joris. Myn Heer, zyn in die Zee dan niet als gouwe baaren,

Zo als myn die hier ziet van koper, tin, of loot?

Windvang. Wel neen van Water. *Joris.* Is dat dan een nauwe sloot?

Myn Heer, waar in men met een schrobner, sonder misien,

Scheeps ladingen van Goud en Zilver weet te vissen?

Windvang. Neen 't is een Zee gelyk een and're Zee, vol wind

En water. *Joris.* En wie is dan nog zo ziende blind,

Of wie laat zig zo ver door geldzugt ooit bekruipen?

En namaals, als hy zig vind deerelyk verleid,

Zig zelf de keel affnyd door enkle gierigheid,

Om geen twee duiten voor een entje tonw te geeven.

Schrobhart. Zie toemet wien gy spot!

Windvang. Daar is niet aan bedreeven,

'k Trek my zyn spotterny in 't allerminst niet aan;

Zo doen zy alle die onz' handel niet verstaan. (gen.)

Tegen Joris. Maar Fynman! kom eens hier, ik moet u ook iets vra-

Joris. Ik hoorde liever dat ge uw dwaasheid zoud' beklagen,

Dan was 'er nog wat hoop op uwe beterschap,

Als nu te luist'ren na uw eidel wind-gefnap.

Windvang, wyzende op Lucille.

Wat is dat voor een Heer? *Joris.* Wel moet ik dat juist weten?

Windv. Welneen, ik vraag 't u maar. *Joris.* Zyn naam is my vergeren,

Maar 't is een Heer, die sterk in d'Actiehandel doet,

Gelyk gy zien kunt aan zyn breed geranden hoed.

Windvang. Kent men dan aan den hoed al die in de Acties hand'len?

Joris. Welja, ga Quinquenpoix eens op en neder wand'len,

En zie het groote Gild der Rookverkopers door,

Ueigen zelf, en ook dien Bokkebaards Sinjoer, *Wyzende op Josph.*

Zo zult gy zien, dat al die wonderige Kwanten

Breë hoeden dragen, wel voorzien van goude kanten,

Dus is 't onnodig dat gy naar dien Heer my vraagt;

Zyn hoed verdoond u, wat Negocie hem behaagd,

Windvang. Het schynt dat gy alleen in schimpen vind behagen,

Zie toe, eer gy op 't laast uw dwaasheid moet beklagen!

Joris. Zo 't end myn schemperry met ongeluk beloond,

Zo zullen wy haast zyn met een kroon gekroond,

En, ik om scherfzery, gy om uw Windverkopen;

Gelyk twee Bedelaars haast agter land gaan lopen;

Maar 't dunkt my dat die straf u nader is als my.

Waaghals, tegens Windvang.

Myn Heer, is 't moog'lyk! duld gy deze spottery?

Windv. 'k Vind die geen antwoord waard veel minder tegen reden,

Ik kan myn tyd hier met veel meer profyt besteden,

Dan met deez' Kwibus my te moeijen. *Joris.* Wel gezeid.

Schoon al uw handel steund op enkle dolligheid;

Zo hebt gy egter hier een wys'lyk woord gesproken.

Hoopryk. Wie doet op Purmerent? *Joris.* Dat is reeds opgebroken,

Of zo het anderzints moet nader zyn verduist;

Die Compagnie is met de Noorder zon verhuist.

Hoopryk. Wie vraagt 'er u naar?

Joris. 't Dient maar tot uwe onderigting,

Hoopryk. Zo heb ik voor deez' dienst aan u gants geen verpligting,

Want 'k had ligt, buiten u, my de Acties kwyt gemaakt,

Daar ik door iemants list tot schaa ben aangeraakt.

Joris. Ja dat 's 't regte Actiespel, Bedrogen, weër bedriegen,

Geen zonde maken van om intrest vuil te liegen.

Josph. Gef her ein pyp Toebak.

tegen Schrobhart

Schrobhart. Dertien percent, *Josph.* Is 't woor?

Schrobhart. Wel nu, wat eis je nou?

Josph. Tot negentien percent.

Schrobhart.

Daar zal ik ze u voor geven,

Ennog to zeventien. *Josph.* Das doe ich, by mier leven!

Windvang, tegen Lucille.

Myn Heer, 'k heb nooit 't geluk gehad u hier te zien,

Zo gy in Acties doet, zo zoude wy mischien

Wel wat partytjes met elkand'ren kunnen sluiten.

Lucille. 't Zou kunnen zyn myn Heer,

Joris, tegen Lucille. Maar Heer, dat ruilebuiten

Van geld, voor klad Papier, dat zal in 't end gewis. . .

Lucille. Zwyg Joris. *Joris.* 'k Zal myn Heer.

Windvang. Zo dit uw dienaar is,

Hebt gy de grootste Spreeuw, die immer is geboren?

Lucille. 't Kan zyn: maar Heer wat soort van Acties hebt ge?

Windvang. Op Horen,

Haag, Schiedam, Purmerent, op Vlißingen, ter Veer,

Lucille. Hebt ge Acties op den Haag? die zyn my dienstig Heer;

Wat eist gy? *Windv.* Tien Percent. *Lucille.* Agt, zonder lang te temen.

Windvang. Fiat, ik ben te vreên. *Lucille.* Hoe veel partyen Heer?

Het scheeld my op geen stuk tien twalef, min of meer.

Windvang. Net twintig. *Lucille.* 't Is wel, 'k zal morgen u betalen;

Maar laten we eer dat ons een misverstand doet dwalen,

Dit voort beschryven, zo zyt gy en ik voldaan.

Deugdryk. Dat is ook 't best, daar kan dan gene twistont staan,

En gy zyt alle bei verzekerd van elkander,

Het is voor d'een zo nut en dienstig, als voor d'ander.

Windv. Ik zal het doen, hoewel ik zulks onnodig agt. *Zy Schryven.*

Simon. Wie doet 'er op de wett? *Waaghals.* Daar heb ik op gewagt,

Verkoopje? *Simon.* Neen ik Koop. *Waagh.* En hoe veel wil je geven?

Simon. Twee honderd. *Waaghals.* Schaggeraar!

Windvang, tegen Lucille.

Zyt gy voldaan? *Lucille.* Ja! daar is myn schrift weërom.

Schrobhart. Geef Koffi hier. *Pieter.* 't Is wel myn Heer, ik kom.

Lysje. 'k Dagt dat men 't drinken vast van avond zou vergeren.

Joris. Daar 's veeltyds weinig dorst, daar weinig word gegeren.

Die Actiekost word oud, zy stinkt reeds naar den brand

Door al 't opwarmen; ja men schroomd alleen zyn hand,

Laat staan zyn mond, daar aan te steken, en door 't stinken

Wil niemant ze eeten, en ook by gevolg niet drinken.

Pieter. Zyn wy niet lang genoeg hier nog met dezen gek

Gebruut geweest? *Joris.* Myn Vrind, om dat ik dat gebrek

Bezit, ben ik alleen in Quinquenpoix gekomen,

Om by myn soort te zyn. *Waaghals.* Wie kan zig nu betomen.

Maar zulk een Buffel ons gevoelig affronteerd

Hier zal geen rust eer zyn voor 'k hem, die u braveerd,

Heb over hals en kop eens uit en huis gesmeten.

Joris. Dat zou zo ligt niet gaan. *Pieter.* Heel makk'lyk, wel te weten.

Waaghals. 't Sa Pieter! vat hem aan, ik zal u bystand doen.

Hoopryk. Ik ook. *Schrobhart.* Ik ook. *Josph.* Ich ook.

Joris. Zo veel, dat 's geen fatzoen. . .

Pieter. Fatzoen, of geen fatzoen, het zal u nu gebeuren.

Joris. Help! help! eer dat zy my nog van elkander scheuren.

Zy nemen Joris met hen alle op, en dragen hem de deur uit.

NEGENSE TONEEL.

Lucille, in manskleding, Deugdryk.

Deugdryk.

Het gaat tot nog naar wens. *Lucille.* Ik kon nooit beter hopen,

Als dat hy zelf van zelfs komt in de strikken lopen,

Die 'k hem gespannen had. Maar laat ons buiten gaan,

Om aan Heer Vroomaard voort deez' zaak te doen verstaan,

Deugdryk. Indien het u gevald, hy zal gewis verlangen

Om tyding uit uw mond van dit geluk te ontfangen.

Einde van 't Eerste Bedryf.

TWEDÉ BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

Lucille, in Mans kleding, Vroomaard,

Deugdryk, Joris

Lucille.

O Nze aanslag is zo ver naar wens gelukt, nu moet

Ik nog dien schender van myn Broeders geld en goed

Zien te overtuigen, hoe dat hy door list en logen,

Met de Acties van de Zuid myn Broeder heeft bedrogen.

Vroomaard. Myn Waarde! waag u zelf niet al te veel, wyl gy

Na uw Monfreer genoeg kunt blyken doen, hoe hy

Door Windvangs schelmery word listig uitgetreken.

Lucille. Ik moet dit werk geenzints ten halven laten steken;

Het eerste stuk is my daar toe te wel gelukt.

Joris. Daar 't u gelukte, ben ik haast van een gerukt,

Toen men my zo onzagt, en tegen welbehagen,

Gelyk als in triomf, de deur heeft uitgedragen.

Deugdryk. Zulks waar uwe eigen schuld, dewyl gy ieder een

Door scherts en boertery hebt op den voet getreên;

Dit kan u nu voortaan een goeje les verstreken,

Om, daarge allenig zyt, met velen niet te gekken.

Lucille. Ja 'k had ligt buiten u alreeds 't bewys gehad,

Hoe Windvang, door zyn list, myn Broeder poëgd een rad

Voor 't oog te draajen, door tot nog hem wys te maken,

Dat hy zyne Acties op de Zuid niet kwyt kon raken;

Daar hy die reeds voor lang verkogt heeft, toen de Zuid

Tot zevenhonderd waar. *Joris.* Zie daar, ik ben een Guit,

Zo ik niet dagt, dat gy door my uw wens zoud krygen.

Vroomaard. Uw mening gelt hier niet, 'k gebie dat gy zult zwygen.

Joris. Moet ik dan zwygen Heer, en zien die gekheid aan?

Dat 's haast onmogelyk, want zy zyn zo vol waan

En wind, dat zy geheel hun eigen zelf vergeren;

Ja de een wil voor den aar zig zelf te barsten vreten

Aan Wortelacties, of aan Koolverkopery;

Ik kan 't niet laten om met hunne zotterny

Te laggen. Neen ik moet die Windverkopers plagen

Vroomaard

HOe droevig sold nu de Actiekiel
 Van Monsieur Bubbels op de baren,
 Schoon dat zyn lief, zyn tweede ziel,
 Is deelgenoot van zyn gevaren.
 Ach! schone jufvrouw Compagnie!
 Dus spreekt hy: ach! wy zyn verlooren;
 Dewyl dat ik geen uitkomst zie,
 Daar wy gestadig tyding horen,
 Hoe 't een en 't and're scheepje strand
 Van de opgeworpe Bubbelhéren,
 Ach laten we ons in tyds naar 't land,
 En naar een veil'ge haven kéren;
 Zie daar Enkhuizen in 't gezigt
 Fluks schippers jongen stryk uw zeilen;
 Maar nader 't land niet al te dicht,
 Op dat wy eerst de diepte peilen.
 Hou af! hou af! of 't is gedaan,
 De Zandplaat is nog niet vergraven,
 Wy zyn verraden door den waan,
 Hier is geen blyk zelfs van een haven;

*Het Actiescheepjen, omgeslingerd
 op de baren
 Zal zo lang Bubb'len, tot het
 zal ten afgrond varen.*

En zullen hier aan deze Reë,
 Zelfs de aldergrootste en zwaarste schépen
 Hun wáren loszen, om uit zé
 Een oost van rykdom in te slepen?
 Zo zie ik binnen weinig tyd,
 Enkhuizen, en het Sticht, ó Goden!
 Elkaar uitdagen tot den Stryd,
 Wyl elk de Gravers heeft van nóden;
 Die om zyn Heide, en deez' om 't Zand
 Met magt van gravers weg te kruijen,
 Ach! ach! ik zie hen hand voor hand
 Elkand'ren reeds om de ooren bruijen
 Met Varkens-staartten, grof en groot,
 Daar ieder slag, die komt te ráken,
 Ten minst' slaat zeven mannen dood;
 Wyl elk zig zelf beroemd zal máken
 Als Oursson, of als Valentyn,
 Die zo veel wonderen bedréven,
 Maar 'k vrees dat 't uit eind wind zal zyn,
 Die geen van beide winst zal géven.

Myn lief! roept jufvrouw Compagnie,
 Uw klagen kan ons niet behouwen,
 't Is beter omgezien, aan wie
 Dat wy ons zelf het best betrouwen.
 Kom, zeilen wy langs déze kust,
 Best naar de nieuwe Stichtse-haven,
 Dit agt ik 't veiligst' voor onz' rust;
 En schoon daar nog niet is gegraven,
 Geen zwárigheid, dewyl de wind,
 Die door ons kwam in prys te steig'ren,
 En om dien dienst ons nog bemind,
 Ons nimmer zal zyn bystand weig'ren;
 Maar blázen onze kiel terstont
 Uit zé, tot in des bisschops wallen.
 Ach! dan waar alles op een hond,
 Roept hy weêrom: 'k heb geen gevallen
 In dézen raad, want kwam ik daar,
 Ik was in eeuwigheid verlooren,
 Men zou my tot mynlyfsgevaar,
 In Bankspelonken wis verlmóren,

Wier ys're deuren hegt en sterk,
 Op stále krammen ysz'lyk gieren.
 My dunkt, zegt zy, gy moest dit werk
 Gelyk uw beste schuilplaats vieren.
 Neen zegt hy weêr? 'k schrik voor den stank,
 Die in die náre en duist're grotten,
 Dog nu de schatkist van de Bank,
 Tot nog toe heerft, door het verrotten
 Van kool en wort'len, die men daar
 By héle stapels wist te vinden;
 'k Zwerf dan nog liever vol gevaar
 Op 't bubb'len van onze Actiewinden.
 Dus spreekt hy, wyl de blinde min,
 Die nu allenig oogt op schyven,
 Het monster, dat met bek en vin
 Op 't Actie-kieltjen aan komt dryven.
 Met zyn scheepshaak durft weder staan,
 Terwyl de Tritons water blázen,
 Als eigen aan den rook en waan
 Van zo veel winderige dwázen.

In welk een fierelyken stand;
 Sluit Jufvrouw Compagnie haar ving'ren
 In Monsieur Bubbels gróve hand,
 Gewoon 't geld in zyn beurs te sling'ren;
 Haar arm is rykelyk bestrikt
 Met valsse peer'len, die braaf pryken;
 En door de schynschoon opgeschikt,
 Voor 't blinde volk opregie lyken,
 Een blinkende Amersfoorder steen,
 Pronkt aan haar vinger, vast geslótén
 In 't schynschoon Goud, om dus 't Gemeen
 Als bubbelende lotgenóten,
 Het oog te blinden door den waan
 Van gróte schatten te vergáren,
 Daar alles zal in rook vergaan,
 En in een eid'len wind verváren;
 Gelyk een damp, die haast verdwynd,
 Als 't Naberouw in 't end zal komen,
 't Geen reeds zo ménig hart doorpynt,
 En angstig doet voor de Armoë schrómen.

De RIDDER van het GILDE KALF
of
Hopman van de Vroege en Laate Slacht tyd
In Optogt naar 't Orakel van Delfos.

'k Schoot menig vogel mis ; 'k heb ook schaars wild gevangen.
De Wind myns roers nochtans deed zwymen dit mak beest,
In 't donker by geval getroffen : 't diend nu meest
Om 't als een Gilde kalf met trom, trompet gezangen,
En ander groot getier op 't offren aan de slacht,
Wyl ik Mercurius zyn kap hang op de tuyn : de bellen
Zyn daar verrasling aangenaajd door Lams gezellen,
Wiens springend tuyn-dier heeft de koopmanschap verkracht.
Myn Martens-Gans en myn drie Konings krans betuigen ;
Dat Marten tot Drie Koningen het slacht-saisoen
Heeft uitgerekte, dan zal er 't meest nog zyn te doen,
Als veeler loos gekuip verstaafd valt wis in duigen.
De Griekse Alpha voer ik op myn ruggebult,
Tot veeler spigel ; maar om 't afscheids maal te geeven
't Speen varken praald ter feest, panharing, van je leven
Niet zoeter rondom-heen, verzilverd, 't zwyn verguld.

'k Zal op myn horen, om al 't volk te nooden, blaasen,
Ter open dis, voorzien met venezoen, pasty,
Schoonhoofse zalm en meer ontelbre lekkerny
Zo tam- als wildbraad daar zig veelen aan veraasen
Zo 't kalf- vermagerd door 't gesleep, blaas in zyn poort,
Hofmeester ; want al 't werk is opgeblaasen heden ;
Schoon hier Vrouw Faam trompet en laurier werpt beneden
Zy word niet meer geacht : elk gaat in 't zyne voort
Langpoot wil 't ongediert aan de Actie vaart verslinden ;
Hoewel 't hem nog ontsnapt : ey ! zie aan de andre kant
Een die verarmd 't gegraaf wil vatten by der hand :
Hy zal, daar elk voor schroomd, de Kat de bel aan binden.
't Delfos orakel, daar de faam bewys van doet
Ga 'k zoeken : om goe raad in dees verwarde dagen
En zo die wysheid niet verklaard myn twyfel vraagen
'k Ga handelen in niet, voor duistere oogen goed.

Qui le croira? qui l'eût jamais pensé?
Qu'en un siècle si sage un système insensé?
Fit du Commerce un Jeu de la Fortune?

Et que ce Jeu pernicieux
Ensercelant Jeunes & vieux
Remplit tous les Pays d'une grefse commune?

LA FORTUNE DES ACTIONS sur son Char conduit par la FOLIE, qui est assez reconnaissable par ses attributs ordinaires, & par son ample Jupe de baleine, qui est aussi une folie du tems. Ce char est tiré par les principales Comp. qui ont donné commencement à ce Négoce pernicieux, comme le Mississippi avec une jambe de bois, le Sud avec une jambe bandée & un em- plâtre sur l'autre, la Banque d'Angleterre foulant aux pieds un serpent; la Comp. du West, celle d'Assurance, et celle des Indes aussi d'Angleterre. Les Agens de ce commerce font tourner les roues du Char, ayant des queues de Renard pour marquer leur adresse & leurs rusés. On voit sur les rails les diverses Comp. tantôt hautes, tantôt basses, selon que tournent les roues; & le véritable Commerce ren- versé avec ses livres & marchandises, & presque écrasé sous les roues du Char; une grande foule de monde de tout états & de tout sexe courent après la Fortune pour attraper des Actions. Dans les nués est un Diable faisant des bouteilles de Savon, qui se mêlent aux billets que distribue la Fortune, à des bonnets de fous, qui tombent en partage à quelques uns, & à de petits Serpens qui marquent les in- somnies, l'envie, le desespoir, &c. La Renommée vole devant, répandant par tout cette Contagion. Le Char conduit ceux qui le suivent à l'une des trois portes que l'on voit, savoir l'Hôpital des foux, des malades, & des gueux. A gauche est un homme qui distribue le premier Projet de Comp. pour Amsterdam, que la sage prévoyance des MAGISTRATS a d'abord supprimé. Ceux qui voudront se donner la peine d'examiner, & découvrirons plusieurs choses, qu'on n'a pas cru devoir expliquer en détail, pour laisser aux curieux le pla- sir d'avoir quelque chose à deviner. Cette FOLIE a pour Devise deux Têtes, dont l'une jeune & riante marque le beau côté des Actions; l'autre vieille & accablée de chagrins en marque la suite, par la Sentence Latine qui signifie: Le chagrin suit souvent une belle apparence.

DE FORTUIN der ACTIEN op haaren wagen, gevoert door de ZOetheid kenlyk aan haar hulsel, als ook aan de brede baleine rok, nieuwe zotheid yande heedendaagsche tyd. deze wagen wort getrokken door de voornaamste Comp. die het be- gyn gewest van deze schaadelyke Negotie, als Mississippi, (met een houte stiel.) Zuydsee (met pleisters en zwachtels om de ben- de Bank (breedende op een stang.) met de West-Oostindische en Assurantie Comp. van Engelandt, de opblaazers van deze rook negotie (gemerkt met vyfse staarten draaien de wielen van deze wagen. men ziet op de straaen der wielen de diverse Comp. die coers hebben gehad, nu hoog, en dan laag naar het draaien der radere. terwyl de oprechte koophandel, met zyn contoer boeken en koopmanschappen door de wagen word verbroeden en byna verbruyst, een groete meenigte van menschen van alle soort, zo mans als vrou- wen, loopen de Fortuin na, om geld in d' Actien te winnen. een quaden Geest blaast van boven ydle water bellen. Sommige vallen Zots- kappen te beurt. verscheide slangejes verbeelden zorg, tongerust slapen, ziektens, yd, wanhoop. moorderyen en andere rampzafte gevolgen van deze generale zotheid. de taam vliegt voor uit en verspreit dezer besmettelijkeit door heel Europa, onderwyl gelid de wagen alle die haar blindelings volgen naar een deeser drie poorten, als Ziek-Arm of krankzinnig Huis. ter linkerhand ziet men d'uit- deeling van t'eerste project om een Comp. binnen Amsterdam op te rechten, het welk door de wyze voorzorg van de Ed. Magistraat ver- booden zynde, alle andere projecten die geroed waaren zig ook te vertoonen, daar door zyn afgeweze. De verdere verklaring blyft voor den aanschouwer.

Met dubbeld Hoofd, het een jong en schoon, met roozen verciend, verbeeld de schoone schyn des windhandels, de andere oud, en afgemat van droefheid, verciend het einde of gevolg met het latyns devis, dat beteekent Schyn bedriegt.

Vroomaard. Zo gy niet zwygen kunt, moet gy u niet beklagen
Van 't geen u is geschied; dog egter is myn wil,
Als myn Lucille spreekt met Windvang, dat gy stil
Zult zwygen, en niet weêr Haar in haar opzet storen;
Maar wilt gy buiten dit uw lange tong doen horen,
Ik geef u vryheid, mits dat gy u niet beklagt,
Indien gy slagen krygt, maar die geduldig draagt.
Foris. Myn Heer, ik zal in 't eerste aan u myn pligt betonen;
Voor 't tweede, bidde ik dat de hemel u wil lonen,
Want 't is een werk van deugd, dat gy my vryheid laat
Om 't Actioniste Heir, dat op den wind zyn staat
En grootsheid bouwd, tot daar het komt zyn val te ontmoeten,
Eens met myn scherszery naar waarde te begroeten.

T W E D E T O N E E L.

*Lucille, in Manskleding, Schoonpraat, Vroomaard,
Deugdryk Houwvast, Foris.*

Schoonpraat, tegen Vroomaard.

MYn Heer, hoe gaat het al? is uw besluit gelukt.
Vroomaard. Ten deele. Het bewys is hem alrede ontruikt
Van de Acties op den Haag, die hy met stoute kaken
Verlogend heeft, maar hoe wy 't verder zullen maken
Merde Acties op de Zuid, die hy verkogt heeft, staat
Vry wat in twyffel.
Schoonpraat. 'k Bid dat gy my zorgen laat.
Wy hebben met onz' tweeën, dat werkje reeds besteken,
Myn Vrind, Heer Houwvast, is, als ik, op zulke streken
Meê afgerigt, daar is geen zwaarigheid altans.
Houwvast. Tot zulk een kleine zaak is voor ons ligt'lyk kans,
Wy zullen Windvang haast doen voor de waarheid buigen,
En tot uw voordeel, hem gewisz'lyk overtuigen.
Schoonpraat. Zelfs door zyn eigen Schrift.
Vroomaard. Hoe wout gy zulks bestaan?
Gy weet hoe hy u haat voor d'ondienst hem gedaan
Toen hy Klarice heeft door Edeling verloren,
Hy zal u voor gewis niet willen zien, nog horen.
Schoonpraat. Dat 's des te beter, want hoe dat hy kwader is,
Hoe beter myn besluit gelukken moet. Ik gis
Dat hy in weinig tyd zal meerder reden vinden
Om kwaad te zyn, door 't geen ik my zal ondervinden,
Alshy tot nog toe heeft. *Deugdryk.* Maar meent gy dat uw list
Gelukken zal? *Schoonpraat.* O ja! 't is my nog nooit gemist,
Wanneer ik toelei, om de heimelijke lagen
Eens afgerigten Guits te ontdekken; 'k zal 't ook wagen
Met Windvang, die ik weet, dat door zyn gierigheid
Heer Jonkhart loos bedriegt, en door delist misleid.
Vroomaard. Maar op wat wys zult gy 't best' tot uwoogwit raken?
Schoonpraat. Ik zal 't u zeggen... maar daar komt ons volk genaken;
Verlaat u op myn Trouw, die thans in dit geval,
Heer Windvang, tot uw dienst, een strik verstreken zal.
Foris. Wat guure winter staat, helaas! ons nu voor handen!
Daar de eene Geldwolf dreigt den and'ren aan te randen.

D E R D E T O N E E L.

*Lucille, in Manskleding, Vroomaard, Deugdryk, Schrokhart, Hoop-
ryk, Schoonpraat, Houwvast, Foris.*

Vroomaard, tegen Schoonpraat

ZYN dat ook handelaars? *Schoonp.* Ja 't zijn twe Héren, die
Meê geïntresseerd zijn in de Zuidzê-Compagnie.
Foris. En zijn ze dan nog hier? dat vinde ik wonder aardig.
Schoonpraat. Waar moesten zy dan zijn?
Foris. Wel tot een reistogt vaardig,
Om in de Zuidzê eens te zien, waar dat hun geld (kneeld!
En goed gebleven is. *Schrokkh, tegen Hoopr.* 'k Ben tot aan 't hart be-
Kan 't mooglyk zyn? zijn die van Utrecht ook aan 't dalen?
Zo zie ik naauwlyks kans mijn schade te herhalen;
Maar hebt gy niet gehoord door welk een vreemd geval,
Die daling word verwekt? *Hoopr.* Dat weet ik niet. *Foris.* Ik al;
Dat komt alleen doordien men te Utrecht sterk doet graven,
Zo aan de Vaart, als aan de grote Stigtfle haven,
Die arbeid kost veel geld, *Hoopr.* Loop gek, zy graven niet.
Foris. Ik zeg zy graven al, schoon dat gy 't juist niet ziet. (komen
Hoopr. Hebt gy het dan gezien? *Foris.* Wel neen, 'k zal daar niet
Om dat te zien. *Hoopr.* Waarom? wat reden doen u schromen?
Foris. Om dat zy even eens daar werken, als wel eer,
Onze Uilenspiegel deed, by zeek'ren Duitssen Heer,
Voor wien hy schild'ren zou; maar hy nam van te voren
De helft van 't Geld op hand, en liep derest verloren,
Het geen hy had, was winst; dies vond hy zig te vreên.
Hy neemt een vry vertrek, waar in hy zig alleen
Besloot, om overdag zigaan zyn werk te houwen,
Tot eindelijk de Heer het Konittuk wou aanschouwen;
Dies vraagt hy onze Snaak, hebt gy uw werk gedaan.
Ja Heer, gy kunt het zien, maar 't antwoord weêr; wel aan

Zei toen de Duitffer, en wou aanslonds binnen stappen,
Maar Uilenspiegel greep het Heerschap by zijn lappen,
En sprak. Myn Heer, gy zult van mijne konst geen schijn
Zelf zien, nog niemant, als 't geen Hoerekind'ren zijn,
En wijl gy zulks niet zijt, is u mijn konst niets waardig;
De Duitffer stond en keek, en wierd op 't hoogst' kwaadaardig;
Dog of hy vloekte of niet, het was vergeefs gesluit,
Want Uilenspiegel had het geld alreeds verbruit,
Het geen hy van den Heer eerst had op hand gekregen.
Zo gy nu ruiken kunt, so zult gy wel ter degen
Begrijpen, waar dat deez' gelijkenis opstaat;
En waarom ik met regt die Vaart te aanschouwen haat.
Schrokkh. Weg gek, eêr gy ons weêr tot kwaadheid komt verwekken.

Hoopr. tegen *Schrokkhart.*

Mijn Heer, is deze Gek, zo zijn wy zelve gekken?
'k Verzekert u hy staat den spijker daar niet mis.

Lucille, stil tegen Vroomaard.

't Is best dat gy vertrekt, eêr Windvang hier nog is.
Hy is in Quinquenpoix, dog zal naar mijn gedagten
Wel haast verschijnen, om zyn intrest te betragten.
Vroomaard. 't Is tijds genoeg, mijn Lief, wanneer hy komt, te gaen.
Lucille. Maar wees voorzigtig, of gy zult ons zelf verlaan?

V I E R D E T O N E E L.

*Lucille, in Manskleding, Vroomaard, Deugdryk, Schrokhart, Hoop-
ryk, Snoever, Waaghals, Schoonpraat, Houwvast, Foris*

Snoever en Waaghals komen veggende, elk met een bloten De-
gen uit Quinquenpoix.

Snoever tegen Waaghals.

STa zeg ik u! *Waagh.* Ik zweer, ik u niet ontlopen.
Snoever. Dan zult gy 't op deez' plaats ook met uw hals bekopen.
Waagh. Of gy met d'uwen. Daar! *Snoever.* Uw Daar is u mislukt.
Tene! dat 's beter.

Schoonpraat, met Houwvast, ben scheidende.

Zagt, mijn Heren! onderdrukt

Uw eigen regt niet, want gy kunt geenzints door 't vegten,
Uw onderling verschil, maar wel door reên beslegten.
Snoever. 'k Wil dat hy de Acties, die hy heeft gekogt, terstond
Ontfangen zal. *Waaghals.* En ik wil, dat gy duizend pond
Voor de Acties, die gy straks gekogt hebt, zult betalen.
Snoev. Dat 's logen, gy hebt die van my gekogt. *Foris.* Hoe malen
Die Actiemolens hier, om geld voor hun papier
Te krijgen; 't werk gaat nu op een hêle and're zwier,
Als toen men yverde om aan Actien te raken,
Daar men niet weet hoe men zig die nu kwijt zal maken.

Snoever, tegen Waaghals.

Heb ik u niet gevraagd, hoe veel op Rotterdam?
En was uw antwoord niet tot zestig? *Waaghals.* Ja, maar 'k nam
Dat op, dat gy die zoud tot zulk een prijs ontfangen.
Snoever. En 't was mijn méning om ze aan u daar voor te langten.
Schoonpraat. Dan is 't een misverstand, best steld gy u te vreên,
Gy houd uwe Acties, en mijn Heer zijn geld. *Foris.* Zo 'k een
Van beiden kiezen moest, zou 't laatste my behagen.

V Y F D E T O N E E L.

*Lucille in Manskleding, Vroomaard, Deugdryk, Schrokhart, Hoop-
ryk, Snoever, Waaghals, Waanwys, Schoonpraat, Houwvast, Foris*

Waanwys Tegen Waaghals.

MYn Heer, 'k vind reden om uw rampen te beklagen!
Waaghals. Waarom? *Waanwys.* Om Twistgraag.
Waaghals. En wat is die? *Waanwys.* Ach Bankroet!
'k Weet dat geuwe Acties op de Zuidzê... *Waaghals.* Ach! ik moet
Nu naar Vianen toe, dat 's niet te wederleggen,
Maar is 't wel waarheid? *Waanwys.* Ik zou 't anders u niet zeggen,
Ten zy ik eerst voor af verzekerd waar, dat hy
Vertrokken waar. *Waaghals.* Helaas! dat is eerst fieltory!
Had hy myne Acties op de Zuid nog weêr gegeven!
Foris. Wat zou je daar meê doen? daar is niet aan bedreven,
Of hy die houd of niet, want de Acties van de Zuid,
Zijn uit het schip van Hoop reeds overboord gebruid.

Deugdryk, tegen Vroomaard.

Wees op uw hoeden, Neef; 'k zie Windvang ons genaken.
Lucille. Mijn Heer, tragt tog terstont uit zyn gezigt te raken,
Want zo hy u ontdekt, zal ligt zyn agterdogt
Vernietigen, 't geen ik heb naar mijn wens volbrogt.
Vroomaard. Ik ga, om u niet door mijn byzijn te beletten.

Houwvast, tegen Schoonpraat.

Nu zal 't ook tijd zijn om ons warnet uit te zetten,
Op dat die Vogel word in zijne vlugt getemd.

ZESDE TONEEL.

Lucille, in Manskleding, *Deugdryk*, *Schrokhart*, *Hoopryk*, *Waanwys*, *Windvang*, *Waaghals*, *Judas*, *Simon*, *Joseph*, *Schoonpraat*, *Houwvast*, *Joris*.

Judas, tegen *Windvang*, dien hy by de rok vast houdt,

MEn Heer, Ik bid je hoor! *Windvang*. Wat wilt gy?
Judas. Dat gy stemd,

Dat ik tot Directeur van Wefep word verheven.

'k Weet dat jei op die stad heel veel hebt ingeschréven,

Joris. Zeg Simonsje, weet je wel wat ampt dat jei begeert?

Judas Ja, dat van Directeur. *Joris*. Zagt Vrind, gy zyt verkeerd,

Men zal u ligt'lijk tot een Zwijndrijver maken,

Indien je denkt tot 't ampt van Directeur te raken.

Judas, tegen *Windvang*. Mijn Heer, zal jei het doen?

Windvang. Neen zeg ik je, ga voort.

Joris. Die Smous heeft kijven van zijn wyfje liefgehoord,

Waarom dat hy niet word tot Directeur verheven?

Nu zoekt die goeije Sul, tot berging van zijn leven,

Dat ampt te krijgen, eer dat hy ook door 't verwijt,

En door een Schoutje gril zig zelfde keel afsnijt.

Schrokh. Wie heeft dat dan gedaan? *Joris*. Een gek, van neus en ooren

Net uws gelijk mijn Heer. *Hoopryk*. Wat had hy dan verloren?

Joris. Hy had gewonnen, net driehonderd duizend pond.

Snoev. En nog verdeed hy zig, wat was... *Joris*. Een gekken hond;

En nogtans is 't geschied, want hy benam zig 't leven,

Om dat hy niet meê waar tot Directeur verheven

Der Zuidzé Compagnie, waar op zijn wyf altijd

Te morre lag, tot dat hy moê van dit verwijt

Te horen, met een mes zig ging de strot af végen,

En ligt is 't met deez' Smous ook even eens gelegen.

Judas. Jei Snappert! 't was wel ruim zo goed, dat jei alleen,

Maar om je zelven dagt. *Joris*. Indien dat ieder een

Zijneigen staat bezag, zo durfik u wel zweren,

Daar zouden 'er zo veel, als nu, niet bankroeteren,

Die zo maar onbedagt, en op een loszen voet,

In 't Actie Uilenspel verbruiden al hun goed.

Waaghals. Zal dan deez' kinkel ons den helen tijd beletten,

Door zijn gesnap, om onz' Negotie voort te zetten?

Schoonpraat, tegen *Houwvast*.

Nu zal het tijd zijn om onz' aanslag te onderstaan;

Daar's *Windvang*, ga uw gang. *Houwv*. 't Is wel, ik spreek hem aan.

tegen *Windvang*.

Mijn Heer, voor hoe veel wilt ge uw Zuidzé Acties geven?

SEVENDE TONEEL.

Lucille in Manskleding, *Deugdryk*, *Schrokhart*, *Hoopryk*, *Waanwys*, *Waaghals*, *Windvang*, *Judas*, *Simon*, *Joseph*, *Schoonpraat*, *Houwvast*, *Joris*, *Kees*, met een kruiwagen met Kool.

Kees. Hei roô Kool! sla kool! hei! nog heb je van je leven
Geen herelijker Kool! dat 's kool! die 's fijn en digt.

Snoev. Wat Vent, brui aan de galg *Kees*. Al zagt, het is mijn pligt,
Jei heerfchap Breedhoed, om te roepen en te lopen

Op zulke plaatsen, daar ik 't meest denkt te verkopen.

Waanwys. En zal dat hier zijn? *Kees*. Ja want ik ben onderregt...

Windvang. Vent, pak u aanstonts deur, gy weet niet wat gy zegt,

Kees. Wat duivel, 'k heb het wel van vyf zes goeije vrinden,

Dat 'k hier een leger kon van Koolverkopers vinden,

Die in de maaneſchijn hier Koolnegotie doen,

Hei Spruitkool! Boerekool! dat 's Blomkool! wie bied poen?

Schoonpraat. Dit zijn geen luiden die in kolen negotieren.

Joris. Doen dézen in geen Kool, so durfik u wel zweren,

Dat in het werelds rôn' geen Koolverkopers zijn,

Maar 't is Papier Kool, daar ze in hand'len, en heel fyn.

Kees. Papierkool, is die dan van 't Jaar eerst nieuw gewaschen?

Want 'k heb die nooit gekend. *Joris*. Die zou u ook niet pafzen,

Want die is veel te duur, en 't is een nieuwe vrugt,

Die uitgebroeid is in de warme Fransſe lugt.

Maar Boertje, 't dunkt my best dat gy maar voort gaat wand'len,

Want gy zult hier ter plaats uw Kool tog niet verhand'len,

Kees. Wel dat is droevig, wijl gy zegt, datze al te gaar

In Kool negotie doen. *Joris*. Dat zeg ik nog, 't is waar,

Maar 't is een Kool, die hen tot leidsman zal verſtrekken,

Om kaal en knapjes naar Vianen toe te trekken.

Kees. De hemel hoed my! 'k pak my liever aanstonts voort,

Eer 'k mee eens op de kool, om kool rol uit de poort,

Want kool is rond, en 't rond kan zomtyds mislyk loopen.

Wie zal der Spruitkool, hei! wie zal der Blomkool kopen?

AGTSTE TONEEL.

Lucille, in Manskleding, *Deugdryk*, *Schrokhart*, *Hoopryk*, *Snoev*, *Waanwys*, *Waaghals*, *Windvang*, *Judas*, *Simon*, *Joseph*, *Schoonpraat*, *Houwvast*, *Joris*, *Klaas Onrust*.

Schoonpraat Tegen *Houwvast*.

Door deezén Koolboer is onze aanslag weer gestuit,
Dog 't zal nu tyd zyn, dat wy eind'lyk ons besluit,
Voltrekken, eer ons weer het een of 't aar komt storen.

Houwvast. 't Is wel, 'k ga dan myn gang.

Joseph. Tegen *Simon*. 'k Gef zes percent voor Horen,

Simon. Je zelt ze hebben. *Joseph*. Goed, komst morgen om doe geld.

Klaas Onrust. Om welke reden maakt men 's nagts hier zo'n geweld?

Is dat een Speelhuis? *Waanwys*. Neen, men weet hier van geen speelen,

Joris. Dat 's waar, zy dobb'len maar.

Klaas Onrust. Dan moet ik zien te deelen

In 't spel. *Snoever*. Men speelt hier niet.

Joris. Neen tog niet met de kaart

Of dobbelsteenen, maar wat 's 't Actiespel meer waard

Of beter, 't geen u zelf zal op het end bedriegen,

En doen uw geld in rook en eid'len wind vervliegen.

Klaas Onrust. Zo 't spel is, doe ik mee, ik ben 't verlies getrooft.

Joseph. Was bieft doe op de West?

Klaas Onrust. Baftoenen, Smous, op de Ooft.

Hy geeft *Joseph* een slag. *Joseph*. Doe hondsvor! slaat doe mich?

Klaas Onrust. Zyt gy nog niet te vreedén

Met eenen, Schaggeraar, hou daar is dan de tweeden.

Joseph. Unt diesze derde is dan ook wedderom voor doe.

Klaas Onrust. Gy zyt na 'k merken kan myn slagen nog niet moe,

En moet eens proeven wat ik op de West wil geven.

Schrokhart. Zagt karel! hou uw rust; wat heeft hy u misdreeven?

Klaas Onrust. Wel wat misdoe ik hem?

Joseph. Vroogt das doe nach? doe sloot.

Klaas Onrust. Nu weet gy wat ik op de Zuid geef, maar geen nood,

Laat ons de kwestie in een roemer Wyn verſmooren.

Schoonpraat, Tegen *Houwvast*.

't Is tyd, begin; zo niet onze aanslag gaat verlooren,

Houwvast. Dat moest niet zyn, ik ga hem aanstonts spreken.

Tegen *Windvang*. Heern

Uwe Acties op de Suid. *Windvang*. Die heb ik nu geen meer.

Houwvast. So gy ze ontveinsd, myn Heer, zult ge uw profeit ver-

Windvang. Het geen ik niet en heb, kan ik u dat verkopen? (lopen.

Houwvast. Wel neen, maar naar ik door een Vrind ben onderregt,

Hebt gy uwe Acties nog. *Windvang*. Die u dat heeft gezegt,

Heeft om zyn voordeel, of vermaak, u voor geloogen.

Houwvast. En ik weet wel, myn Heer, dat 'k gants niet ben bedrogen.

Windvang. Weet gy dan beter of ik Acties heb, als ik?

Houwvast. Dat kon al zyn myn Heer,

Waanwys. Wie doet op Medenblik?

Windvang. Dat 's Duivels klugtig! 'k zeg u zonder lang te maalen

Dat ik geene Acties heb. *Houwvast*. Ik zal hier iemant haalen,

Die u bewyzen zal, dat gy 't ontkent, myn Heer.

Ei *Schoonpraat*! hoor eens hier! *Windv*. Ik stóot dien Schelm ter neer,

Indien hy maar een woord durft van myn handel spreken.

Schoonpraat. Ik waar nooit schelm myn Heer, of deed nooit schelmſe

Of zyt gy kwaad, om dat ik eenmaal tot uw schaa (streeken,

De waarheid heb gezeid; dog spyt uwe ongenaa,

Kon 't wel gebeuren dat ik die nu weer zou zeggen.

Houwvast. Myn Vrind, Heer *Windvang* poogd my in 't geheel te

Dat hy geene Acties op de Zuidzee heeft. (ontleggen,

Windvang. Dat 's waar.

Schoonpraat. 'k Weet beter, en ik' zal u morgen, zonneklaar

Betonen, dat gy die nog alle hebt in handen;

Ik wil, al wat ik heb, op dat bewys verpanden.

Windvang. Kom, wed eens, hebt gy hart, om duizend guldens, dat

Gy toonen zult dat ik die Acties heb. *Schoonpraat*. Ik vat

Uw aanstonts by uw woord, en agt dit geld gewonnen.

Windvang. Ik wed nog boven dien om duizend Dukatonnen.

Houwvast. Wat, *Schoonpraat*! schei 'er uit, gy helpt u in 't verdriet;

Myn Heer weet beter of hy Acties heeft, of niet.

Schoonpraat. Neen, 'k meen standvastig by myn weddenschap te blijven.

Windvang. Laat ons in Quinquenpoix dan deezze zaak beschryven.

Schoonpraat. Daar ben ik mee te vreen, zo meid men best de twiſt.

Lucille tegen *Deugdryk*.

Gaan wy Heer Vroomaard zien, en zeggen; hoe deez' list.

Is naar onz' wens gelukt.

Deugdryk, Stil tegen *Houwvast*. 'k Verwagt u dan op morgen,

Houwvast Wy zullen dit bewys u tyds genoeg bezorgen.

NEGENDE TONEEL.

Schrokhart, *Hoopryk*, *Snoever*, *Waanwys*, *Waaghals*, *Judas*,
Simon, *Joseph*, *Klaas Onrust*, *Joggheem*.

Joggheem, half dronken, zingt.

Nog voor een weinig dagen,

Toen won ik geld als drek;

Men gaf my voor myn Wagen,

Als die waar in besprek,

Ten minsten honderd gulden,

Van hier tot op den Haag,

Toen dagt ik om geen schulden,

Maar om een volle maag.

Maar nu is 't niet metdallen,

Want d'Acties gaan tot niet.

VONNIS VAN APOL OVER DE BUBBELS.

Gy arme Bubbeltjes, wel, wel,
 Je bent wel drommels in de kniel,
 Met Hopman Frans Bombario,
 Die leepen hondt, hy is zo sno:

Want wyl Juppyn de bubbels schend,
 Dat hen geen droes, noch mensch, ^{lend.} meer.
 Zit hy gerust, die dief, die plat,
 Cy de Etna met zyn bonte gat,

En voert de vlag gelyk een held
 Maar Hercules komt mee te veld,
 Met zyne toorts, of knots, en bruid
 Hem, en de bubbels, op er huilt!

Alwaar Apol de Vierschaar spant,
 Met Zeven Juffertjes, en bandt
 Met zyn Sententie, wel voor bon,
 Al't Bubbelschap ten Acheron.

DE treurende Actie-ſtronk, die eêr
 Zo weelderig kwam opgeſchóten,
 By 't alverkwikkend zomerweêr,
 Kwynt nu met blader lóze lóten.
 Zo ſchielyk als zyn luifter rees,
 Zo ſchielyk raakt hy ook aan 't dâlen,
 En met een dódelyke vrees,
 Van nooit zyn adem te herhâlen.
 Gelyk de Aloë ſchielyk groeid,
 En ryft in weinig tal van dagen,
 Wanneer de zon op 't hoofdpunt gloeid
 Doormengt met zoete regen vlâgen,
 Dat hy de linde en populier
 Voor zyn verheve kruin doet wyken;
 Tot hy in 't midden van zyn tier;
 Met duizend bloeszems ſtaat te pryken;
 Waar na hy ſchielyk weêr vergaat,
 Om honderd Jaar zyn ſtam te derven,
 Ontbloot van bloeizel en ſieraad,
 En ſchynt, gants afgemat, te ſterven;

*Schoon de eidle Hoop nog hoopt, het
 actie-boomje ſterft,
 Zo dra 't zyn voedzel van den wind
 en dwaasheid oerft.*

Zo rees ook de Actieboom vol móed,
 Beſtraald door Franſſe zonne-ſtrâlen,
 En door het zuider nat gevoed,
 Om 't hoofd ten hemel op te hâlen;
 En 't al te trotſen met zyn kruin;
 Terwyl zyn Bubbelen lóten,
 Geënt in Neêrlands vryën tuin,
 In 't eerſt een friſſe lugt genóten;
 Wyl ménig een om winſt en vrugt
 Tot voordeel van zyn ſtam te plukken;
 Hem kweekten met een ted're zugt,
 Maar om zig zelve te onderdrukken;
 Gelyk het end nu klaar vertoond,
 Daar hy den doodſnik komt te géven,
 En zyne opvoeders vals beloond,
 Met een bedroefd armoedig léven.
 Hy is net de Aloë gelyk,
 Zo wel in 't ryzen, als in 't dâlen;
 Die zyn opkwékers, arm of ryk,
 Met bitt're vrugten komt betâlen.

En ſchoon de dwáze Hoop nog hoopt
 Dat hy zyn adem zal herſcheppen,
 Hoe kaal zyn kruin ook is geſtroopt,
 En tak en blad'ren reeds verleppen,
 't Is dwaasheid, want déze Actie-ſtam
 Zal nergens haſt meêr nut toe wêzen,
 Dan zig te warmen by zyn vlam,
 Als Boreas zyn kou doet vrêzen.
 Maar zegt! 't ſchynt dat de dwáze Hoop
 Myn reden ſluit met déze reden:
 't Voorzeggen is by u goed koop,
 Daar gy op Momus ſpoor getreden,
 Nog met myn ongelukken lagt,
 Die, zo gy waand, my zyn beſchóren,
 Daar 't Actie-boomtjen, onverwagt,
 De Stichtſſe Domkerk en haar toren
 Eerlang zal tergen met zyn kruin,
 Als zyn verhéven Bubbelen-lóten,
 Uitſtekende over berg en duin,
 Den Windgod voor het voorhoofd ſtóten;

Terwyl zyn wortel vaſt gehegt
 In de aarde, uit Utrechts vaart gegrâven,
 Hoe dol hem ook de wind bevegt,
 Zal pal ſtaan aan de Nieuwe haven.
 't Enkhuizer zand kan in dien ſtaat
 Hem ook verzeek'ren voor het vallen,
 En uitgegrâven naar myn raad,
 Hem zevenwerf met hóge wallen
 Omringen, ſchoon 't den Windgod ſpyt,
 Die hy is boven 't hoofd gewaſen,
 En zo die, opgerooid door nyd,
 Hem poogde eens ſchielyk te verrâſen,
 Zal ik zyn hóge kruin terſtont
 Met Varkens-blâzen digt omhangen,
 Daar hy onkundig van die vond,
 Heel ligttelyk word in gevangen.
 Onze Actie-boomtje heeft geen nood,
 Het zal en nu, en altoos léven,
 Als is het ziek, het is niet dood,
 Maar zal ons winſt en voordeel géven.

Dus vleid de Hoop zig met een waan
 Van geld en ſchatten te vergâren,
 Want 't is met de Actiekraam gedaan,
 De wind is in den wind vervâren;
 Terwyl zyn Medemaats alreê,
 Ver van op ſchat of winſt te roemen,
 Verbergende hun hartenwé,
 Vaſt pronken met een hand vol bloemen,
 Waar onder zig de Tulp vertoond,
 Die veel van Flora's lievelingen,
 Gewézen heeft waar de Armoe woond,
 En wiſt uit ſtaat en goed te dringen;
 Gelyk de Windnegotie ook
 Ontelb're doet angſtvallig zugten,
 Wyl al de winſt verdwynt in rook,
 En doet als balling 't land ontvlugten,
 Om dus zyn ſchuldenaars te ontgaan.
 Men hâte dan déze Actie-handel,
 En vat de Koopmanſchap weêr aan,
 Zo zuiver, zo opregt van wandel.

De Zuidzee is gevallen;
Elk klaagt om zyn verdriet;
En geen van d'Actiebeeren,
Maakt nu myn Paardjes moe,
Dewyl zy meest voetteeren,
Regt naar Vianen toe.

Maar basta! sta den brui, 'k moet hier eens zien, of 'k vrage
Kan krygen; want schoon 't nu by naar is middernagt,
Dat 's niet en beet, men kan nou makk'lyk akkordeeren
Voor morgen. Wie wil naar Vianen toe, myn Heeren?
Die spreekt, ik zal u tot een redelyken prys
Daar brengen, want ik weet gy zyt nu wat te wys,
Om honderd guldens voor een enk'len dag te geeven.
Teegen Simon. Wat zeg je, Smousje?
Simon. Vent ik zweer je by myn leeven...
Joggem. Die Bokkebaart word kwaad, hou holla beestje, hou,
Kom geef een Dukaton, dan zal ik morgen, jou
Op de alderbeste plaats doen van myn wagen zitten.
Simon. Ik wouw met de eerste sp' u liever zien doorspitten,
Waar mee men 't groot Kanaal van Utrecht graven zal.
Joggem. Wel wil dan niemant mee, zyn al de menschen mal,
Dat ieder juist te voet wil naar Vianen loopen?
Wat, ryd'er liever heen; ik zal uw beurs niet stopen,
Want 'k weet wel dat die reeds is kaal genoeg gemaakt.
Snoever. Gy dronken beest, ga heen, e'er u een storm genaakt,
Van Bastonnades. Joggem. He! wat zeg je! wil Je eens springen,
Naar 't stryken van myn Veel, Hy slaat hem met de zweep.
Snoever. 'k Kan my niet meêr bedwingen,
Daar komt van wat'er wil, 'k moet dat Kanailje eens voort,
Van hier verhuizen doen. Waaghals. Ik volg u op uw woord.
Hoopt. Zo doen wy desgelyks. Kees Onr. Dat zal zo niet geschieden,
Of 'k zweerje, dat ik zal de Voerman bystand bieden.
Waagh. Doe wat je wilt, hou daar! Kees Onr. Dat's van de zelve luit.
Zy vegten.
Joggem. Het word hier wat te heet, best gaan wy op de vlugt.

Einde van 's Tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF. EERSTE TONEEL.

Jonkhart, Lucille, Johanna.

Jonkhart.

Maak my het hoofd niet moe met al uw talmeryen;
'k Weet wat my staat te doen.
Lucille. Monfreer, kunt gy niet lyen,
Dat ik de waarheid zeg? 'k weet schoon gy 't kwalyk neemt,
Dat Windvang u bedriegt, en dat hy is vervreemd
Van alle deugd en trouw, dies staat u wel te letten,
Op 't geen dat gy begint. Jonkhart. Maseur, zult gy my wetten
Voorschryven naar uw zin, wat ik zal doen of niet?
Lucille. O Neen! wyl al het geen, dat ik u zeg, geschied
Uit voorzorg, die ik ben verplicht voor u te dragen;
Zie toe, of gy zult u gewis te laat beklagen
Dat gy bedrogen zyt, en Windvangs vlejery,
Daar hy u nu meê streeld, zal in het end, als gy
Syn valsheid eens bespeurd, in gal en roet verkeren,
Dan zult gy tot uw schade en tot uw schande leren,
Dat gy de waarheid nu, helaas! niet wilt verstaan.
Jonkhart. Maar waar door weet gy dat ik word te kort gedaan,
Door Windvang, die my dag op dag wil reek'ning geven,
Schoon ik die niet begeer; want 'k wil myn jeugdig leven
Geenzits verslaven aan een arbeid zonder end,
Neen, ik leef naar myn lust, en ben geen zorg gewend;
En wyl ik myn vermaak alleen poog te bejagen,
Laat ik Heer Windvang zorg voor al myn goed'ren dragen;
Zyn trouw is my bekend, schoon dat gy die verdagt
By my wilt maken. Lucille. Ligt zult gy, eer nog de nagt
Het aardryk weêr bedekt, op zeker-blyk en teken,
Hoe dat gy trouwloos misleid word, anders spreken?
Jonkhart. 't Is wel, wy zullen dan zo lang vertoeven, tot
Dat ge ons die zekerheid zult tonen, maar bespot
U eigen zelve niet, met iemant te verdenken
Van wantrouw. Lucille. Zo het Hem niet meêr als My kost krenken,
Waar hy gelukkig, en ik ongelukkig; want
'k Had dan geen reden om zyn liefde wederstand
Te bieden, wyl die my van u word opgedragen,
Daar my die nu met regt oneindig moet mishagen.
Jonkh. 't Is waar, gy haat hem, maar om dat gy Vroomaard mind,
En dit is de oorzaak, die u onderling verbind
Om Windvang, zo gy kost, by my verdagt te maken;
Ik heb al lang 't geheim doorgrond van deze zaken;
Gy weet, het grootste deel van 't geld, 't geen gy bezit
Berust nog onder my, en 't geen gy vreesd, is dit:
Dat, zo gy Vroomaard trouwd, en tegen myn behagen,
Daar ik u Windyang heb als Minnaar opgedragen,

(15)

Gy nooit uw Kapitaal, het geen my is vertrouwd,
Dan met een moeil'ykheid van my verkrygen zoud,
En 't is om deze reên, dat gy Heer Windvang lasterd,
En Vroomaard pryst; dog ik ben zo ver niet verbafterd
Van 't menfelyk vernuft, dat ik die listigheid
Niet klaar zou zien, dog zo gy kunt door uw beleid,
My overtuigen, dat ik word door hem bedrogen,
Zal ik uw huw'lyk met Heer Vroomaard graag gedogen,
Maar zo u dit mislukt, daar 'k niet aan twyflen kan,
Zult gy Heer Windvang ook ontfangen tot uw Man.
Lucille. Myn Broeder, houw uw woord, zo heb ik niet te vrezen.
Jonkhart. Myn woord zal indeez' zaak met een myn Zegel wezen,
'k Verzecker u daar van.

TWEDE TONEEL.

Lucille, Johanna.

Johanna.

Maar Juffrouw, is het waar?

Mind gy Heer Vroomaard? Lucille. Ja, zyn min zo middagklaar
Aan my bewezen, moet ik met myn gunst belonen.
Johanna. Verftoot gy dan dien geen, die u zyn dienst komt tonen
Door yver, vlyt, en trouw? 'k meen Windvang, die zyn hart
U toegeëgend heeft; bedenkt wat bitt're smart
Dit zal in zyn gemoed vermekken, heb meêdogen
Met 't geen hy lyd, en-toon u met zyn leed bewogen!
Syn midd'len, zyn verstand, zyn geest, en vrolyke aard,
Zyn meêr dan Vroomaards deugd en edele afkomst waard
Hy zal u met den naam haast van Mevrouw vereeren.
Lucille. Sorgt gy voor 't geen u raakt, de keuken te regeren
Dat is uw werk, ga heen, en moei u daar meê, laat
Aan my het geen my raakt bevolen, 'k heb uw raad
Hier niet van noden.

Johanna.

'k Mag de waarheid dan niet zeggen

Lucille. Weet gy de waarheid van zyn staat my uit te leggen,
Wat midd'len hy bezit; en dat ik door zyn trouw
Geëerd zal worden, met den eernaam van Mevrouw?
Johanna. Wel dat is zeker, want hy durf my wel beloven,
Dat 'k in drie weken u zal gaan in staat te boven.
Lucille. Waar voor tog?

Johanna.

Voor myn geld, dat hy heeft aangeleid

In de Actiekoopmanschap, 'k zorg ook voor myn profcit,
En 'k heb al 't geld, dat ik met dienen heb gewonnen,
Het geen dat net bedroeg twee honderd Dukatonnen,
Aan hem ter hand gesteld; nu zeld hy voor gewis,
Dat eêr de tyd maar nog drie weken verder is,
Dat ik zal van die winst gemakk'lyk kunnen leven;
Nu wenste ik wel, wyl ik hem niets tot dank kan geven,
U te begewegen, om zyn min met wedermin
Te ontfangen, maar het schynt Heer Vroomaard heeft uw zin
En hart reeds overheerd, gy vind in hem behagen,
Schoon Windyang hem den prys heel ligt'lyk zou ontdragen,
Zo ge een onzydig oog op hun verdiensten sloegt,
En tot den een geen min meêr als tot d'and'ren droegt.

Lucille.

'k Bemerkt, waarom gy dus tot Windvang zyt genegen;
En waarom gy my tot zyn liefde wilt beweegen;
Uwe eigen intrest maakt dat gy dus voor hem pleit,
Dog ligt zult gy eerlang, verligt door myn beleid,
Zyn valsheid vloeken, en u deer'lyk zien bedroogen,
En uw verbeeld geluk in rook en wind vervloegen.

Johanna. Mejuffrouw 't geen gy zegt, dat heeft in 't minst geen schy.
Lucille. Daar word gescheld, doe op, daar zal Heer Vroomaard zyn.

DERDE TONEEL.

Vroomaard, Schoonpraat, Deugdryk, Lucille, Johanna, Joris.

Vroomaard.

Myn Lief! zie ons besluit... Lucille. Myn Heer eistaak uw reden,
'k Verzoek u met uw Neef in myn vertrek te treden,
Om door Heer Schoonpraat my doen grondig te verstaan,
't Geen reeds geschied is, of nog nodig dient gedaan.
Vroomaard. Indien 't u zo gevald, zal 't ons altoos behagen.
Schoonpraat. Maar 't is onnodig, want 't geen ik heb voor te draagen
Is maar alleen... Lucille. 'k Verzoek aan u, om zeek're reên
Hier stil te zwygen, en in myn vertrek te treen.
Schoonpraat. 'k Sal dan gehoorzaam zijn om tot ons wit te raken,
Lucille. Vertrouf hier Joris, om aan ons bekend te maken
Heer Windvangs komst, zo dra hy hier verschijnt.
Joris. Ik zal hier in mijn pligt voldoen,

VIERDE TONEEL.

Joris, Johanna.

Joris.

Wonderlijk geval!

Hoe zal Mevrouw fortuin haar rad hier klugtig draaijen,
Om van het Actiezaad het naberoow te maaijen!

Johanna. Maar Joris, wat heeft al die toefel hier van doen;

Ei seg 't my, zo gy 't weet. Joris. Geef my dan eerst een zoen.

Johanna. Wel wis, wel zou ik niet? Joris. Wat is daar aan bedreven?

Je weet tog dat ik jou zo lief heb als mijn leven.

Johanna. En of je my bemind, wat helpt dat, wijl ik u

Niet wederom bemin. Joris. Wat zeg je? hoe zal 't nu

Nog langer lukken? durf je dan je woord herhalen?

Heb je niet meer als eens, ja meer als twintig malen

Uw min my toegeleid? Johanna. Wel ja, dat is geschied,

Dog schoon ik 't heb beloofd, 'k hou die belofte niet.

Joris. De drommel vaar in de ontstadvastigheid der Vrouwen?

Johanna. Het zou my schoon staan een Livrei-kadet te trouwen

Daar 'k ligt op 't punt sta, om met d'ernaam van Mevrouw

Te pronken, of voor 't minst met dien van Jufvrouw; 'k zou

My ongelijk doen, zo 'k my zelf wouw deklineren

Om u te trouwen, neen 'k zie reeds een zwerm van Heren

Hundienst my offren: my van ieder aangebeën

Om mijn verkrege winst; ga Joris, ga vry heen,

En zoek een Keuken-flet om die uw min te klagen;

Mijn Winst laat my niet toe, dat gy my kunt behagen.

Joris. Johanna zijt gy heel van uw verstand beroofd!

Ik denk niet dat 't verlies der Acties u in 't hoofd

Geslagen is? Johanna. O Neen! ik ben wel by mijn zinnen.

't Verlies dat raakt my niet, maar wel 't geen ik zal winnen.

Joris. Waar meê tog?

Johanna. Met mijn geld, dat Windvang heeft besteed

Aan Acties. Joris. Dan is uw verlies my hart'lyk leed.

Johanna. Wat maaije van verlies; wy hebben niet verloren.

Joris. Weet je daar nog niet van, zo zul je 't wel haast horen.

Johanna. 'k Ben daar niet voor bedugt, en gy zult my eerlang,

Naast and're Juffers zien in een en zelve rang,

En wijl Heer Windvang tog Lucille kan mishagen,

Wentse ik dat hy zijn hart aan my kwam op te dragen,

En als my dat gelukt, beloof ik u zult gy

Mijn Kamerdienaar zyn. Joris. Ik zag veel liever my

In 't grootste Wezepe-zwijn voor altoos transformeren,

Dan dat ik u Moerslons zou als mijn Jufvrouw eeren;

Brui met uw Windvang voor den drommelen zijn moêr.

Johanna. Gy stoot dan uw fortuin met voeten? Joris. 't geen ik zwoer

Dat zal ik houwen. Johanna. 'k Sweer gy zult het u beklagen.

Joris. Dat heeft geen nood Mevrouw! dewijl in weinig dagen,

Uw ingebeeld geluk verdwynen zal in wind.

Job. Wie scheld daar zo verbaafd? Joris. Dat sal ligt 't Troetelkind,

Van Jufvrouw Compagnie, en Monsieur Bubbel wezen, Stil

De droes hy is 't ook, nou is voor ons niets te vrezen.

Maar best maak ik mijn Heer zijn aankomst voort bekent.

VYFDE TONEEL.

Windvang, Joseph, Judas, Simon, Johanna.

Joseph.

Her Windvang! hoor ein Woord!

Windvang.

Dat gy terstont vertrekt.

Judas. We willen met u spreken

Van de Actiekoopmanschap. Windvang. Gy wilt de Kop my breken,

Seg liever. Simon. Neen, dat is onz' mening niet. Windv. Ik zweer...

Johanna, roep terstont Heer Jonkhart. Johanna. Wel mijn Heer.

Johanna binnen.

Joseph. Dan wol ter Her nicht das wie zomen negotieeren?

Windvang. Kanaille! is het nu tijd met my te redeneren

Van Acties? foei! 't is schand, gy zijt den naam onwaard

Van Actionisten. Simon. En waarom tog? sprak bedaard!

Windv. Om dat gy by den dag my durft van Acties spreken,

Vraag my daar naar, wanneer de Son ons is ontweken;

Dien handel dryft men maar by nagt, nooit by den dag,

Want een Party, die nu by naar niets gelden mag,

Sal ligt tot vijf Percent, zo dra het nagt is, ryzen.

Syt ge Actionisten, en moet ik den weg u wyzen.

Dien u te houwen staat? Gaat voort uit mijn gezigt,

Want gy zijt Beesten, die heel Quinquenpoix ontsligt;

Ja regte Schurken om dien handel te bederven,

Dat puik der Koopmanschap leid reeds door u op sterven.

Wat hoon! men spreekt by dag my om mijne Acties aan!

Ja volgt my tegens dank tot hier in huis, door waan

Dat ik mijne Acties u by dag zal overdragen.

SESDE TONEEL.

Jonkhart, Windvang, Joseph, Judas, Simon, Johanna.

Jonkhart, tegen Windvang.

Myn Heer, wat 's dit voor volk?

Windvang.

't Sijn Plagers, die my plagen.

Simon. Wy vroegen maar alleen, of deze Heer ons wouw

Sijne Acties overdoen. Joseph. Dat 's woor, jo, by main trouw.

Wie hebben anders niks misdreben; 'k wol 't wel zwéren.

Windvang. Gy weet dat wy by dag met niemant negotieeren,

Daarom gaat aanstonts voort. Joseph. Doe weets nicht wats doe zegt,

Jonkhart. 'k Ben meester in mijn huis, en ik wil door dat regt

Dat gy terstont vertrekt, of 'k zal u voeten maken.

Simon. Die hebben wy alreeds om uit uw huis te raken.

De Smouszen binnen.

Jonkhart. Hoekwaamt gy by dat volk?

Windvang.

Ik zal 't u doen verstaan,

Sy hebben by den weg, mijn Heer, my aan gedaan...

SEVENDE TONEEL.

Jonkhart, Lucille, Windvang, Johanna.

Lucille.

Heer Windvang zijt gy hier? dat 's goed, 'k zal u betalen.

Windvang. Waar spreekt Méjuffer af?

Lucille.

Wel van uw geld te halen,

't Geen ik u schuldig ben. Windvang. Waar voor tog? dat ik 't vraag?

Wijl ik u niet versta. Lucille. Voor de Acties van den Haag,

Die gy my hebt verkogt. Windvang. Gy wilt met my raljeren.

Lucille. Neen, 't is geen raljerie, ik wil myn woord presteren

Dat 'k u gegeven heb. Windvang. Op welk een tyd? waar zo?

Lucille. Op gill'ren avond. Windvang. En wat plaats?

Lucille. In Quinquenpoix.

Windvang. Mejuffer, 't blykt nu klaar dat gy my zoekt te kwellen.

Lucille. O Neen! ik zal 't bewijs u voort in handen stellen

Van 't geen ik heb gezeld.

Windvang. Gewis gy scheerd my wat,

Dewijl ik op den Haag gene Acties heb gehad,

Jonkhart. Mijn Zuster, legt gy toe om dezen Heer te hoonen?

Lucille. Geenzints, wy! ik bewys, van 't geen ik zeg, zal tonen.

Lucille haald Vroomaard, Deugdriyk, en Joris op 't Toneel.

AGSTE TONEEL.

Jonkhart, Windvang, Lucille, Vroomaard, Deugdriyk, Johanna,
Joris.

Lucille, tegen Windvang, wyzende op Deugdriyk.

K Ent gy dien Heer? Windvang. 'k meen ja

Lucille. Waar hebt gy hem gezien?

Windvang. Ik denk in Quinquenpoix,

Lucille. Nu zult gy 't niet ontvliên.

Bedrieger! die zo vals myn Broeder hebt bedrogen,

Windvang. Waar bleek dat ooit?

Lucille. Dat zal hier blyken voor uwe ooge,

'k Heb zelf in Quinquenpoix het geen uw val verwekt,

In 't Mannelyk-gewaad uw vals bedrog ontdekt,

Waar door gy trouw'loos dagt myn Broeder uit te stryken.

Ik zal van 't geen ik zeg de waarheid u doen blyken.

'k Heb de Acties op den Haag van u gekogt ik ben 't

Die u, schoon gy my op dien tyd niet hebt gekent,

U valsheid heb ontdekt, 't geen ik u klaar zal tonen.

Daar is uw eigen Schrift. Jonkhart. Hoe kunt gy dit verschonen,

Myn Heer, daar gy altoos die Acties hebt verslaakt?

En dat gy die niet had my vals'lyk wys gemaakt.

Wy moeten verder gaan om zyn bedrog te ontdekken,

En dezen Huiggelaar 't momaangezigt onttrekken,

Waar van hy zig bedient, dewijl deez'logenaar

Zeld, dat hy de Acties op de Zuid nog heeft.

Windvang.

Lucille. Durft gy zo onbeschaamd die logen staande houwen?

Daar ik het tegendeel u voort kan doen aanschouwen,

Met een onwrikbaar blyk zelf van uwe eigen hand,

Dat gy die niet meêr hebt, dewijl gy u verpand

Om duizend Guldens, dat u Schoonpraat goet moet maken,

Dat gy die Acties hebt. Of kunt ge uw schrift verslaken?

Windvang. 'k Zie dat het slinks geval alom my tegen draaid,

Joris. En ik zie dat mijn Heer hier droevig staat bekaaid.

Jonkhart, tegen Windvang.

Bekent gy dan het geen mijn Suster zeld?

Windvang.

De blyken

Sijn veel te klaar, om met ontkennen, die te ontwijken,

Jonkhart. Bedrieger! heb ik u daarom zo veel geloofd?

Mijn geld u toevertrouwd, om dat te zien geroofd

Door uw Harpije klaauw, op winst en roofgeslepen?

Ondank'bre! die het eerst door uw geveinsde knepen,

Die

Een zieke speugt hier de Acties weër,
 Waar mee zyn maag was overlâden,
 Vast rollende op een Ion, ter neër,
 Dus lerende met schand en schaden;
 Men raapt die y'rig uit den drek,
 Om die tot winst weër kwyt te raken,
 Terwyl een wind'rige Actie-gek,
 Scheynt met een Schagg'raar koop te maken,
 Om dus zyn geld voor wind en waan,
 Eer lang te zien in rook vergaan.

Want de Actie-prys daald uur op uur,
 Waar door de Dienstmaagd heel verlegen,
 Die klad-papieren smyt in't vuur,
 Waar mee dat de aâr zyn aars gaat vegen,
 Gints vliegt een Snoeshaan door de lugt,
 Op Varkens blâzen voort gedreven,
 Dog heel gelukkig, zo die vliegt,
 Niet word besloten met zyn leven,
 Terwyl die by den blanken stroom,
 Kykt t'Actie-katjen uit den boom,

Daar zyn konfrater mee nieuwsghierig,
 In't water bruit, en haast verzinckt,
 Nog handeld men al even vierig,
 Schoon hy in d'Actie-stroom verdrinkt,
 Daar weër eene and're heel onzinnig,
 Wil met zyn stok dwars in het hol,
 Gints ryd'er een heel suel en rinnig,
 Die't mee niet min schort in de bol,
 Regt naar Vianen en zyn vrinden,
 Maar ach! daar is geen plaats te vinden,

Waarom! die Stadt ook is omringt,
 Op alle wegen met Zoldaten;
 Wyl't Monster zig te barsten springt,
 En moet het heilloos leven laten,
 Als Edipus t'geheim ontdekt,
 Van zyn verborge raadzel vragen,
 tGeen tot een Zinnebeeld verstrekt,
 Van de opgeworpe Bubbel-vlagen,
 Die kan men hun geheim verstaan,
 Wel mee haast uit zig zelf vergaan.

Gelyk een ligtte Debouchant,
 Gants zorgeloos, zyn lédige uren
 Aan alle dardelheid verpand,
 't Geen hy elendig moet bezuuren,
 Als de Armoê, kommer, en verdriet
 Zyn dis en ledekant genáken,
 Daar hy zyn val voor oogen ziet;
 Dan schynt zyn zorg'loos hart te ontwáken,
 De schyn der blydschap, die wel eer
 Hem 't harte raakte en kon behágen,
 Valt hem dan op 't gemoed ter neêr,
 En schynt hem dag en nacht te knágen,
 Terwyl hy vlugtend' voor 't verwyt,
 Oostinjen gaat tot schuilplaats zoeken,
 Daar hy zyn lévensloop verslyt
 Met de eerste dwaasheid te vervloeken;
 Zo doet deez' Bubbel-jongen, die
 Al zyne schatten heeft verlóren
 In de eene of de and're Compagnie,
 Het zy van Wesep, Naarden, Horen,

*De bubbel Jongen, die zyn schat-
 ten heeft verspild,
 Tragt nu naar voordeel, met het
 jagen van grof wild.*

Maar wel voornaamlyk door de Zuid,
 Die zo veel lang-vergaarde schatten
 Heeft, door den schyn van winst, verbruid,
 Dat geen begrip zulks kan bevatten.
 Nu zoekt hy, wyl 't hem is mislukt,
 Door 't Bubb'len zyn fortuin te máken,
 En eêr hem de armoede onderdrukt,
 Met 't jagen aan de kost te ráken.
 Ach! roept hy: mogt ik in 't begin
 d' Eenhóren of den Leeuw eens vangen,
 Zo zoude ik eind'lyk naar myn zin
 Voldoen myn lang gewenst verlangen.
 Ik had de strikken reeds bereid
 Om bef die Dieren pal te zetten,
 Terwyl geveinsde Arglistigheid,
 Met uitgespanne Bubbelnetten
 Zig hield verzekerd van de vangst,
 Maar ach! de waan is weg gevógen,
 En baard my niet dan zorg en angst,
 Wyl ieder zonder mededógen

My, in myn ongeluk bespot;
 Van duizend is niet één te vinden;
 Die niet verheugd is om myn lot,
 Behalven myne Bubbelvrienden,
 Die nevens my, door 't groot verlies,
 Het geen hun schatkist heeft geleden,
 Door 't dálen van de Compagnies,
 Den wind vervloeken, en met reden,
 Wyl 't lokaas, 't geen door ons beleid,
 Om deez' twé Beeften te bezetten,
 Was in de schaduw uitgespreid
 Van de opgespanne Bubbel-netten,
 Word daag'lyks op het hoofd gegoooid
 Van my, en van myn lotgenóten,
 Die men vast nakende, en berooid
 Met Wortels voor de neus komt stóten,
 Terwyl een ander weêr verwoed,
 Grimlaggende komt aan rinkinken,
 Om my een rotte Kool, vol moed
 Op 't harfz'loos bekkeneel te klinken;

Die draaid weêr hennip van Tergouw,
 Tot strikken, om ons op te hangen,
 Zo dat ik dugt voor 'teigen touw,
 Waar mede ik and'ren dagt te vangen,
 Die gooid ons met Enkhuizer zand,
 Een ander weêr met Utrechtse aardē,
 En die weêr met een héle mand
 Vol varkens-staarten, groot van waarde!
 Het regend Koren-brandewyn,
 Dat ons de reuk maakt dol en dronken,
 Hoewel wy wel gevoelig zyn
 Voor 't ráken van hunne Osze-schonken;
 Maar 't allerfchrikk'lykste is, dat de een
 Of de anderen, niet om te zetten,
 Ons met een Walvis-kakenbeen,
 Dreigt kop en ribben te verpletten;
 Dies hebbe ik uit het Stadgeweld;
 My naar het vlakke veld begéven,
 Wyl myn gemoed my niet voorfeld
 Als een bedroefd armoedig léven,

Ten zy dat ik door 't voorbeschik
 Van nieuw-geinventeerde lágen,
 d' Eenhóren en den Leeuw verstrikt,
 En in myn Bubbel-net kan jágen.
 Dus preveld déze Bubbelaar,
 Uit 't Mississippis hol gekrópen;
 Die, werdende geen dag gewaar,
 Met een ontfonkte toorts komt lópen,
 Om op de Leeuwen-jagt te gaan;
 Maar de edelmoedigste der dieren
 Lagt met den rook, en wind, en waan,
 Van al die Actie-kladpapieren.
 Hy wil zyn vryheid met het Zwaard,
 En Kruis, en Sleutelen beschermen,
 En agt de vryheid meerder waard,
 Dan al die Bubb'lende Actie-termen.
 Terwyl de Wakkerheid om hoog,
 Nooit door geen valsheid te overreden,
 Hem gaâ staat met 't doorzigtig oog,
 Van 't drietal der Hollandsche Steden.

(17)

Die Windnegotie my hebt aangeraden. Waar
Sijn de Acties van den Haag? *Windvang.* Mijn heer ik bid bedaar
Daar zijn ze, 'k had die reeds van huis af mee genomen,
Om, als ik 't avond waar in Quinquenpoix gekomen.

Die te behandigen aan die ze had gekogt.
Jonkhart. 'k Vind hier de Waarheid daar ik die niet heb gezogt
Maar waar zijn de Acties van de Suid? nu gebleven?

Windvang. Ik bidde u andermaal wil my 't vergrijp vergeven.
'k Heb die door nood verkogt, op dat ik met fatsoen
Sou kunnen leven, en mijn Schuldenaars voldoen.

Jonkhart. Gy zult my tot een duit dat geld weërom betalen.

Wind. So gy die winst, mijn Heer, van my denkt weër te hafen,

Verschon my dat ik u de waarheid zeggen moet,

Maakt gy uw rekening verkeerd, want al mijn goed;

En geld, is door de Windnegotie weg gedreven,

So dat ik nauw'lijks weet waar dat ik van zal leven.

Lucille. Mijn Broeder, wijl dat geld alreeds verloren is;

So maak geen moeite meer, dewijl gy voor gewis

Niets zult verrigten tot vergoeding van uw schade.

Jonkhart. Bedrieger! die op 't hoogst' mijn straf en ongenade

Verdiend hebt, vlugt altoos mijn by zijn als de pest.

Johanna, tegen Windvang, zo als hy weg gaan wil.

Mijn Heer, waar is mijn geld? *Windvang.* Ach meisje! by de rest.

Uw geld dat is zo wel als 't andere vervlogen.

Johanna. Jou schrik! Verleider! schelm! ik ruk u daad'lijk de oogen

Uit uw vervloekte kop. Ach! Ach! mijn Geld! mijn Geld!

Lucille. Gy krijgt dus mede uw loon, hier helpt nu geen geweld.

Maar gy Bedrieger, zult het schrift ons weder geven,

Dat gy met Schoonpraat hebt in Quinquenpoix beschreven;

Of anderzints ik zweer dat uw gehate list,

U op het alderhoogst, bedroeven zal. *Windvang.* Daar is 't

Jonkhart. Ga nu voort uit mijn oog, zo niet 't zal u berouwen.

Joris. Ga, of een voet in 't gat zal u geselschap houwen.

Windvang. Helaas! hier gaat mijn hoop, die 'k heb gehad, tot niet,

Nu ben ik arm, ach! ach! wie troost my in 't verdriet

Windvang binnen.

Jonkhart. Maseur, wie kwam u dit bedrog eerst kenbaar maaken?

't Streeft mijn begrip voorby, hoe ge aan 't bewijs kost raken;

Dat gy my hebt getoond.

Lucille, tegen Johanna.

Roep Schoonpraat hier. *Johanna.* Ik zal,

NEGÈNDE TONEEL

Lucille, Jonkhart, Vroomaard, Dengdryk, Schoonpraat, Johanna, Joris.

Lucille, wyzende op Schoonpraat.

MOnfrèer, zie hier dien geen waar mee ons 't goed geval
Begunstigd heeft, en die zijn valsheid kwam ontdeken
Aan Vroomaard, die dit voort tot voordeel wist te trekken
Van zijn getrouwe min; hy maakte 't my bekend,
En ik, die Windvang haatte als oorzaak van de elend;
Die my te wagten stond, zo ik met hem moest trouwen;
Heb self in Mansgewaad hem zijn verderf gebrouwen.
De woonplaats van onz' Nigt Nerine, is als gy weet
Heel dicht by Quinquenpoix; daar heb ik my verkleed;

En ben allenig op die handelplaats gekomen;

Daar ik door Vroomaard en zijn Neef wierd waargenomen;

Dewijl ik vreesde van te ligt ontdekt te zijn

Zo ik met hem daar kwam; toen heb ik in den schijn

Van een dier handelaars, deez' logenaar bedrogen:

't Bewijs gekregen, en het masker hem ontogen

Waar door hy u tot nog bedrogen heeft.

Jonkhart, tegen Vroomaard en Schoonpraat. Ik houw

U voor mijn Vrinden, en ik zal uw dienst en trouw,

Zo ver mijn staat vermag, naar hun waardy belonen.

Vroomaard. Heer Jonkhart, so gy my wilt uwe gunst betonen,

Vergun my, dat mijn min, na so veel smart en druk,

Door mijn Lucilles trouw veranderd in geluk.

Jonkhart. Het waar onredelijk zo 'k u dit dorst ontzeggen,

Uw deugd eist groter loon. *Vroomaard.* Wat soud gy my toeleggen?

Dat my meer waardig is, dan sulc een duurbaar pand?

Jonkhart. Ontfang dan, tot een blijk van gunst, haar van mijn hand.

Vroomaard. Met dankbaarheid mijn Heer sal ik mijn pligt betragten

Uw Suster eeren; en u als mijn Broeder agten.

Mijn Waarde! zie hier 't eind van al onze ongeneugt.

Lucille. Mijn Heer, ik ben met u om dit geluk verheugd,

Dewijl uw deugd en trouw my altoos kon behagen.

Vrooma. Ik dank u voor uw gunst, die 't eind maakt van mijn klagen.

Jonkhart. Heer Schoonpraat, 'k zal u ook belonen naar waardy,

Voor uw gedanen dienst. *Schoonpraat.* Mijn Heer, het zal aan my

Tot eer verstreken zo ik u kan dienstig wezen.

Vroomaard. Nu heeft onz' min nog ramp nog ongeluk te vresen.

Joris. Nog Quinquenpoix met al haar razen van de Suid.

Of Oost of West. Viva dan Brudegom en Broid!

Johanna. Terwijl een ander Juigt zit ik bedroefd te treuren;

Kon my ter wereld wel meer ongeluk gebeuren?

Ach! ach mijn schone Geld! maar Joris hoor eens hier.

Joris, heet fors.

Wel nou, wat zal 't nou zijn? *Johanna.* Hoe nudus trots en fier,

Of lagt gy ook nog met mijn droevige ongelukken?

Daar u 't verlies niet min als my op 't hart moest drukken.

Het was maar raljerie al 't geen 'er is geschied,

'a Bemijn Jou als my zelf. *Joris.* En ik bemijn je niet.

Het was Mevrouw tot schand dat zy haar Knecht zou trouwen,

Neen, 't zal u pafzen om een hoger staat te houwen;

En so uit 't groot getal der Hèren, die hun min

U schenken, om uw winst, geen een is naar uw zin,

Kunt gy Heer Windvang nu tot uw Galant verkiezen,

Die sal wel sorgen dat ge uw geld niet sult verliezen,

Dewijl het zijn, en 't uw, net is so groot als 't mijn,

Dan sal ik in dien staat uw Kamerdienaar zijn,

Uw hoge staat kan die vernedering niet lijen;

't Is beter dat ik naar een Keukenstet ga vrijen.

Johanna. Word ik nog in mijn leed en ongeluk bespot!

Vroomaard, tegen Joris.

Staak dese scherfzery. *Joris.* Mijn Heer 'k volg uw gebod

Schoonpraat, tegen Vroomaard en Lucille.

Ik wens dat gy te saam, in rusten vree meugt leven.

Joris. En ik, dat de Actiekraam den doodsnik haast mag geven.

Einde van het derde bedryf.

9

(18)

QUINCAMPOIX,

OF DE WINDHANDELAARS.

B L Y S P E L.

VERTONERS.

Bonavontuur, } Koopluiden.
Eelhart, }
Pieter, Kantoorknecht }
Beatris, Vrouw }
Hillegond, Dochter }
Hendrik, } Minnaars van Hillegond.
Windbui, }
Klaar, Meid van Hillegond.
Een Barbier.
Jan, Knecht in Quincampoix, of 't Koffiehuis.
Geesje, de Meid.
Fransje, een Gebochelde.
Grypsvogel, een Makelaar.
Eerste Jood.
Tweede Jood.
Krispyn, Boekhouder van Bonavontuur.
Gys, }
Louw, } Boeren.
Kees, }
Een Koetsier.
Eenige Jooden, die schreeuwen.

S W Y G E N D E.

Vier Dansers gekleed als Snyers en Pruike-makers.
Eenige Jooden, Boeren, en voorts andere Natien.

Het Tooneel verbeeldt in 't eerste en derde Bedryf een Kamer, in het
huis van Bonavontuur; het tweede Bedryf Quincampoix, of Koffiehuis.

E E R S T E B E D R Y F.

Verbeeldt een Kamer.

E E R S T E T O N E E L.

Eelhart, Bonavontuur.

Bonavontuur.

Hou op! hou op! met al dat knorren en bediffen!
Wat raakt het u dat we in de Zuidzee hand'len willen?
Eelhart. Ik ben uw broeder. 'k Wil u raaden als een vriend.
Hoor, dees Negotie agt ik anders niet dan wind.
Bonavontuur. Gy hebt gelyk, ze is wind: maar een die van die gekken,
Die zo vol wind zyn, wil een hooge premie trekken,
Moet passen op zyn tyd. Ik agt ze als gy voor dols
Maar ondertuffchen maak ik vast myn' kisten vol.
Eelhart. Gy neemt maar Premie, zeg zult gy wel lev'ren kontien?
Bonavontuur. Hoe leveren? ik agt dat geld alreets gewonnen.
Eelhart. Zo lang gy geld trekt, ja, zyt gy een groot Sinjeur:
Maar hoe zal 't met u gaan myn Heer Kontramineur,
Wanneer gy zien moet dat deeze Actien monteeren?
Bonavontuur. 'k Verwagt dat niet.
Eelhart. Gy zult het tot uw schade leeren.
Bonavontuur. Ei, ei, ik bid je, zeg, op welken fondament
Staat al het werk? Eelhart. Voor my het is my onbekend.
Bonavontuur. Op wind, op niemendal: derhalven moet het daalen.
Hoe meer het waaijt, hoe meer ik kan myn kooren maalen.
Eelhart. Maar, zegt my, hebt gy uw gedagten laaten gaan
Op die twee Heeren, die naar uwe dochter staan?
Kan u Heer Hendrik, of Heer Windbui best bekooren?
Bonavontuur. Ik bid u talm my met geen prullen aan myne ooren.
De tyd is kost'lyk, praat hier niet als van Zuidzee,
Of Assurantie, Bank, of West, dan praat ik mee.
Eelhart. Maar evenwel 't is tyd dat gy besluit moet nemen.
Bonavontuur. De tyd is kost'lyk, 'k zeg 't nog eens, hou op met teemen:
Want in een oogenblik, een stip, in deezen tyd,
Win ik een millioen, of ik ben alles quyt.
'k Heb wel een tonnégouds of anderhalf verloren,
Om naar een Prokureur of rabbelaar te hooren,
Die aan myn huis, wanneer ik uit moest weezen, quam.
Ik vroeg hem of hy niet geweest had op den Dam,
En daar gehoord hoe hoog de Zuidzee Acties liepen.
Hy zei, ik zag een zwerm van Smousen, die wat riepen.

De west! de west! en dit is alles wat ik weet.
Maar, daar is Pieter.

T W E E D E T O N E E L.

Bonavontuur, Pieter, Eelhart.

Bonavontuur.

W

El, hoe zyt gy zo bezweet!
Pieter. Daar is een Schelvisboer van Wyk op Zee gekomen,
Die gisteren middag zelf te Londen heeft vernomen,
Dat daar geboden word voor de Acties in de Zuid,
Elf honderd. Bonavontuur. Ha! ha! ha! die Visboer is een guir,
Die omgekogt is om met list wat wind te maken,
En door dat loopje de partyen quyt te raaken.
Maar, zyt gy niet eens in het Koffiehuis gegaan?
Pieter. Voorzeker, maar 't was daar zo vol dat 'k niet kon staan.
Wat was 'er een geschreeuw van Engelschen en kakelaars.
'k Wierd doof door 't liegen van de Jooden, en de Makelaars
'k Liep in de Kalverstraat, en dan weer op den Dam
Daar 'k alderhande slag van tronien vernam.
Lichtmissen, Kooplui, ook Rapalje, en braave Heeren,
En beurzesnyers, maar zeer eerlyk in de kleeren.
Ik zag 'er een die niet als van miljoenen sprak,
Die ik geen dubbeltje zou leenen uit myn zak.
Bonavontuur. Te Londen weer ik is de Zuidze aan het daalen.
Gy moet den Makelaar Grypsvogel, aanstonds haalen;
Laat hy de Premie maar ontvangen van zyn vriend.
Eelhart. Hoe broer, weer Premie?
Bonavontuur. Ik bedien my van dien wind.
Loop, Pieter, zeg dat ik hem aanstonds zal verwagten.
Hy is in Quincampoix nu nog, naar myn gedagten.

D E R D E T O N E E L.

Eelhart, Bonavontuur.

Eelhart.

Ik zeg nog eens, dat gy u zelve ruineert.
Bonavontuur. Dat zy zo. Ik verzoek dat ge u wat diverteert.
Ik hoor myn huisvrouw en myn dochter, wil maar blyven.
'k Moet myn Korrespondent in Eng'land aanstonds schryven.
Eelhart. Hoe, 't is geen Postdag.
Bonavontuur. Zou ik zo lang wagten? neen!
Ik zend Krispyn exp'ies daar met een pinkje heen,
Dien trouwen knecht verwagt ik hier alle oogenblikken.
Hy is naar Hoorn gereisd, en zal daar iets beschikken.
Eelhart. Is 't mogelyk! in die Kommerce Kompanje?
Bonavontuur. Gewis, dewyl ik daar veel voordeel in voorzie.

V I E R D E T O N E E L.

Beatris, Hillegond, Klaar, Eelhart.

Beatris.

Ach broeder, Eelhart, wat zal ons nog overkomen?
Myn man doet anders niet als van de Zuidzee droomen,
's Nachts staat hy in zyn bed wel tienmaal overend,
En roept: schryf af myn Heer in banko' tien percent!
Wilt gy voor vyftig nog een duizend pond ontvangen,
Op d'afgesproken tyd? spreek, denk op uw belangen.
Dan roept hy weer: de West! of Medenblik! Edam!
Of, foey! dat 'k in Tergou, flus die party niet nam!
Ik bid u, Eelhart, dat gy 't ons eens uit wilt leggen,
Wat al dat raazen van die Premien wil zeggen.
Eelhart. Wel hoor dan: 't is hier eens in Holland zo geweest,
Dat veele menschen, door een wonderbaaren geest
Gedreeven, zo veel geld verspilden aan de bloemen,
Dat gy zoudt schrikken als men u dien schar zou noemen.
Een tulp, een hiacint, gold somtyds duizend pond,
Wanneer men die spierwit en fraaj gestreep bevond.
Maar deeze zotterny is door den tyd gesleeten,
Of, zo ze 'er is, men wil 't niet voor de waereld weeten:
Maar nu regeert een geest van zuik een zotterny,
Die al wat zot was streeft in zottigheid voorby.
Men vind in Vrankryk en in Engeland Financieren,
Die geld ontvangen op 't krediet van hunn' papieren,
Met inzicht om daar door de schulden van het Ryk
Te doen vermind'ren, en betaalen te gelyk;
Dees noemt men Actien, die 's jaarlyks rente geeven,
't Zy veel of weinig.
Beatris. Wel hoe, maakt dat dan zo'n leeven?
Eelhart. Om dat veel menschen zich verbeelden: dat de vaart
Der Zuidzee Kompanje floreeren, en veel waard
Zal worden, door den tyd; behalven andre zaaken,
Waar op by gissing elk zyn rekening wil maaken.
Beatris. Het dunkt my vreemd dat zich ons volk daar mee bemoeijt.
Eelhart. Gy weet wel dat een zot terstond veel zotten broeijt.

92

Als iemand over hals en hoofd;
 In droeve rampen legt gedompeld;
 En ziet zyn geld en schat geroofd,
 Daar 't ongeval hem overrompeld;
 En plaagt met eindeloos verdriet;
 Te meer, als hy door 't zorg'loos léven,
 Daar hy zyn leed vermeerd'ren ziet,
 Zig zelf hier af de schuld moet géven,
 Kan niets zyn droeve zinnen meer
 Verzagten, en het hart vernoegeu,
 Als door bezadigtheit het weér
 Tot de aangename rust te voegen;
 Hier toe dient de vergetelheid
 Van al zyne ongebondedáden,
 Waar door 't gemoed, tot rust geleid,
 Zig kan in ned'righeid verzáden;
 Zo is 't ook met die geen gesteld,
 Die door 't bedrog der Bubbél-winden;
 Beroofd zyn van hun goed en geld,
 En zig in volle wanhoop vinden,

*Al wie zyn maag te veel met d'Acties
 heeft beláán,
 Proeft deez' vergetelbeek; zo zal zyn
 kwaal vergaan.*

Daar de een' het staal veegt door zyn strot,
 Dien de and'ren in een Strop doet stikken;
 Besluitende zyn lévens lot,
 Met hennip van Tergouwse strikken,
 Door dolle razerny bestreên,
 En Word by 't einde van zyn dagen;
 Thans Beul en Hangebast met een,
 Daar meester Hans om heeft te klágen
 Dewyl hy in zyn Ambagt treed,
 Waar of het Voorregt is beschréven;
 Met schuimend bloed, en angstig zweet,
 Door Koevoet, Zwaard, of Strop gedréven.
 Neen Actiehandelaars, scheidtmoed!
 Schoon dat gy zyt ontbloot van schyven,
 Van eer, van naam, van geld, en goed,
 Gy zult uw droefheid ligt verdryven;
 En schoon gy zelve oorzaak zyt
 Van al uw rampen en elenden,
 't Geen u het angstig hart doorsnyd;
 En dag en nacht uw rust komt schenden,

Indien gy het Vergetelnat,
 Dat uit deez' koele rots komt springen,
 En bruiszende ter neder spat,
 In plaats van 't schrik'lyk handen wringen,
 Of 't haer te rukken uit het hoofd,
 Tot uw herstelling wilt gebruiken,
 Dewyl 't de droefheid fluks verdoofd,
 En allen rouw van 't hart doet duiken;
 Al waard gy ook tot barstens toe
 Van eid'le Winden opgeblázen,
 Dat gy al heigend', maten moê,
 Niet deed dan roepen, 'schreeuwen, rázen,
 Van pyn in darmen, maag, en buik,
 't Geen ik heel ligtt'lyk kangelóven,
 Dewyl gy inde Bubbél-fuik
 Door wind en waan zyt overstóven;
 'k Verzekér, 't is Probatum est!
 Het zal u alles doen vergéten,
 Den Wind doen vloeken als de pest,
 Die u zo rázend heeft bezéten.

Enkhuizen zal zyn Zandplaat voort
 Vergéten, om te doen vergráven;
 En Utrecht zal geen enkel woord
 Weér spréken van zyn Vaart, of Háven;
 En Purmerent, hoe Assurant,
 Zal de Assurantie niet gedenken,
 En Alkmaar zal, geheel Contant,
 Zyn Wiszels aan een ander schenken,
 't Commercieryke Monikendam,
 Zal zyn Commerce láten váren,
 En 't loff'lyk Muiden, dat meê kwam
 Om in de Bubbél-zé te váren,
 Niet denken om zyn viszery,
 Of 't waar om Baars of Bot te vangen,
 In binnewaters, of in 't Y;
 Of Naardenzal zig niet omhangen
 Met nooit volwéven Wind-fluweel;
 Nog Wesep, dat zo wel gelégen
 Aan d' oever van de Vegt, geheel
 Denkt al de Bubbels op te wégen,

Van Navigatie, nog Traffiek;
 Maar wel van Varkens-handel spréken;
 Is nu de wind-negotie ziek,
 Zy zal eerlang den moord dan stéken.
 Drinkt dan te zaam, van Lethes stroom!
 Zo zult ge uw scháde niet gevoelen;
 Want déze vogt zal alle schroom
 Van 't afgepynigd harte spoelen;
 Zo raakt de Windnegotie voort.
 Zo word die plaag het best vergéten;
 Zelfs haar gedagtenis gesmoord,
 En in een nacht-spelonk gesméten;
 Waar uit zy eerst is voort gebragt
 Ten koste van ontelb're schatten;
 Het geen ons Naneefs nageslagt,
 Als logens zal voor 't voorhoofd spatten.
 Drinkt dan, dewyl u geld is zoek!
 Want de opgeworpe Bubbél-héren,
 Die hebben het vast in hun broek,
 Om nimmermeer iets uit te kéren;

93

Ik draag helaas de brieven,
Diet Achte hart doorgrieven.

Alte Franse knevels
aangedaan,
En egter wilt met my
niet gaan.

Waarheid is
mijn recht.

De gekken worden ryk. De wyzen staan verwonderd.
 Dat giff'ten honderd gold, gelt heden zeven honderd;
 En morgen slaat het weer de helft af in den prys.
 Die dees Negotie doet, al is hy nog zo wys,
 Agt ik voor zot: wyl hy door wysheid moet verliezen;
 Ten zy hy in die zee kan zwemmen op zyn biezen.
Beatris. 'k Bemerkt wel dat die geen, die dan dees Acties heeft,
 Die opjaagt, en niet als voor hooge pryzen geeft.
 Maar 't woord van premie dient gy my eens uit te leggen.
Eelhart. Dat is reed geld, het geen men iemant geeft, te zeggen.
Beatris. Reed geld? *Eelb.* Ja, dat geeft men aanstonds op de hand,
 Waar door een die verkoopt zich geeft in dit verband:
 Dat hy tot zekren prys, en geakkordeerde dagen,
 Zal lever'n, als het aan den kooper mogt behaagen
 Te ontfangen. So 't nuyft dan eischt hy die party,
 En daalt het, is hy met 't verlies der premie vry.
Beatris. Dat is dan wedden of het ryzen zal, of daalen:
 Ik hoop niet dat myn man zo ver van 't spoor zal dwaalen;
 Dat hy zyn kapitaal zal wagen tot dien prys?
Eelhart. De tyd zal hem ligtop een Doktorale wys
 Ten kosten van zyn beurs eens fraay purgeeren willen;
 Indien hy maar niet barft aan al die premiepillen.
 Hy flokte een tonnégouds als klokspys in zyn maag.
Beatris. Ik heb het wel gevreesd. Wat is 't voor my een plzag!
 Moet ik de losheid van myn man nu zo gedogen?
 En zal myn Kapitaal vervliegen voor myne oogen.
Eelhart. Patientie, zuster, denk het hangt nog aan 't geval
 Of hy verliezen of zyn geld behouden zal.
 Uw huwlyks voorwaarde is een steun om u te dekken;
 Zo hy in 't kort eens naar Vianen moest vertrekken.
 Of Fredrik Hendrik neemt hy in de nood te baat.
Beatris. Wie meent gy daar meê, broer?
Eelhart. Ik meen een oud plakkaat;
 Waar in men scherp verbied die wys van negotieren;
 Een Monopolium, waar op onze Overheeren
 Geen vonnis geven: wyl het is een groote trap
 Tot d'ondergang der nutte en zuiv're koopmanschap.
 Maar, Nichtje, zeg my, zal men u niet haast zien paaren?
Hillegond. Oom, maak me niet beschaamd.
Eelhart. Gy moogt u wel verklaaren;
 Ik kan uw Serviteurs, zo ik niet beter weer,
 De een is Heer Quincampoix, heel wyts en fraay gekleed.
 Hy is uit Vrankryk met de Messippi winden
 Naar Engeland gewaaid, en laat zig hier nu vinden.
Hilleg. Meent gy Heer Windbuil? *Eelb.* Ja, 'k weet dat hy hier verkeert
 Maar ook met een, dat u Heer Hendrik pretendeert.
 Die is zeer wel gemaakt, verstandig, vroom, en aardig.
 En is een Juffer, als Nicht Hillegond, wel waardig.
Hillegond. Myn Vader ziet meest op Heer Windbuils kapitaal.
 Dat meer dan twee miljoen bedraagt, naar zyn verhaal.
Eelhart. Gy hebt gelyk; men spreekt nu niet als van miljoenen.
 Zyn 't briefjes? of is 't geld? of zyn 't ook twee meloenen?
 Hoort, zo 't aan geld schort, ik blyf borg dat Hendrik meer
 Dan Windbuil heeft, wiens schat zo ligt is als een veer.
 Hy volgt uw Vader, en doet niet dan premie trekken.
Hillegond. Ik zwyg nu: maar ik zal myn meening haast ontdekken.
Beatris. Oom zoekt uw welstand, kind, 'k heb Hendrik lang gekend.
Klaar. Praat van den droes, hy is 'er altyd schier omtrent.

VYFDE TOONEEL.

Hendrik, Eelhart, Beatris, Hillegond, Klaar.

Hendrik, tegen Eelhart.

MYn Heer, heb ik 't geluk u op dees plaats te vinden,
 Die ik mag reek'nen voor een van myn beste vrienden?
Eelhart. 'k Weet wat gy zeggen wilt. Maseur, kom laat ons gaan.
 Maar zag, ik hoor daar komt Heer Windbuil ook nog aan.

ZESDE TONEEL.

Windbuil, met een gevolg van Jooden en anderen. De Barbier, Hendrik, Eelhart, Beatris, Hillegond, Klaar.

Windbuil.

WAar's Heer Bonavontuur? ik moet hem aanstonds spreken.
 Hy roept met het gevolg.
 De West! de West! de West! Mevrouw, 'k bleef in gebreken,
 'k Bid exkuzeer my, dat ik u niet heb gegroet.
 De West! de West! de West!

ZEVENDE TOONEEL.

Windbuil, met een gevolg van Jooden, die Bonavontuur en nog een of twee onder de voet loopen. Bonavontuur, gevolg van Jooden, De Barbier, Hendrik, Eelhart, Beatris, Hillegond, Klaar.

OBonavontuur.
 Ei! oei! myn voet! myn voet!

Windbuil, en gevolg van Jooden.

De West! de West, myn Heer. Bonav. Myn voet is wis aan stukken.

Windbuil, en gevolg. De West! de West!

Eelhart. Hou op met razen, hoe zal 't lukken?

Beatris. Ach, man! wat schort u?

Bonavontuur.

Ach! maal voort een barrebier.

Klaar. Daar staat de Chirurgyn, die je alle dag komt scheeren.

Eelb. Kom meester ty te werk. Barbier. Dat zou zeniet begeeren.

Hum skei nou uit de kunst, hum is een Heer ma foi!

Ze eb duzend Louis d'or kewan in Quincampoix.

Klaar. Nu doet het. Barbier. Non Canailje.

Klaar.

Ik zal een ander haalen;

Hy meent nu dat hy is een Keuning van de Waalen,

Om dat hy geld heeft, of misschien ook maar wat wind.

Windbuil. Nu doet het, ik zal 't weer erkennen als een vriend.

Barbier. Monsieur, ze zel 't dan doen om je obligant verzoeken.

Kom meid, Canailje, vit! breng hier de windle en doeken.

Bonavontuur. Ach breng me in 't naast vertrek; en meester doet u best.

Zo als zy hem op nemen word van binnen geroepen.

Edam! Edam!

Windbuil, en gevolg de deur uitlopende.

Wat's dat. De West! de West!

ACHTSTE TOONEEL.

Hendrik, Hillegond.

Hillegond.

Ik bid u, Hendrik, zeg, wat schorten deze menschen?

Die Monsieur Windbuil zou ik niet veel gekker wenschen.

Is 't ook een weddenschap? of zyn ze zat en vol?

Hendrik. Neen dronken zyn ze niet: maar uitgelaaten dol

Mejuffer, en van wind gedurig opgeblazen:

Maar 't slimt is, dat het nog niet blyft by deze dwaazen.

Het schynt een landziekte, ons uit Vrankryk aangewaayd,

Daar nu dit soort van volk geen kleintje staat bekaayd.

Maar, schoone, wyl 't geluk me een oogenblik wil gunnen

Dat wy hier zyn alleen. Seg zoude ik hoopen kunnen

Dat gy my eenmaal eens gelukkig maken zult?

Hillegond. Ik moet me, zo als gy, nog wap'nen met geduld:

Maar weer, zo niet myn keur van Vader af moest hangen,

Dat ik u eerder als Heer Windbuil zoude ontfangen.

Ja 'k zal nog verder gaan. 'k zeg dat ik hem vermaad,

En kunt gy met myn Oom, die 'k zie dat u niet haat,

Iets vinden, dat my van dit huw'lyk kan bevryden,

Ik zal uw zorgen moeite erkennen t'allen tyden.

Hendrik. Durf ik dan denken dat myn schoone my bemint!

Hillegond. Weet dat ik tot dien prys myn hart aan u verbindt.

Hendrik. Bekoorlyk oogenblik! myn lief gy kunt gebieden.

Al wat gy my belaft, myn schoone, zal geschieden.

Gy mint my? en ik hoor dat nu op 't onvoorziens!

Myn goed, myn leven, het is alles tot uw dienst.

Wel aan myn Hillegond, wat moet ik me onderwinden?

Hillegond. Gy moet in Quincampoix door hulp van goede vrienden,

Verneemen, hoe ver dat heer Vader is verzeild

In de Aetiekoopmanschap. De grond dient eens gepeild

Van al het werk. Ik vrees dat zy hem daar bedriegen.

'k Geloof zyn Makelaar doet anders niet als liegen.

Hy blaast hem de ooren vol van winsten grof en groot;

En 'k vrees dat deze hem zal helpen in den nood.

't Is alles my verdagt. Krispyn, de Knechts, de Meiden,

'k Geloof dat ze altemaal onz' ondergang bereiden.

Hendrik. De Knechts en Meiden? Hilleg. Ja: maar boven al Krispyn;

Die, merk ik, trekt nu met de Makelaar een lyn.

Zy droomen altemaal niet als van priemie geeven.

De schrobster is zelf in die koopmanschap bedreeven.

Hendrik. Neen lief, de Premies zyn te hoog nu in de Zuid.

Hillegond. Zy doen in kompanjie. Krispyn voert alles uit.

't Vond flus twee briefjes op de meide-kamer leggen.

Zie, lees ze, gy zult best verstaan wat dit wil zeggen.

Hendrik. Ha! ha! 't zyn briefjes, daar Krispyn uw knecht in zeit,

Dat hy in Rotterdam, voor rek'ning van de meid,

In de Assurantiebank een post heeft ingeschreeven.

In 't ander staat dat hy iets meent in Hoorn te geeven.

Maar, wees gerust, dat 's tot uw vaders schade niet.

Hillegond. Ik vrees al evenwel, dat hier niets goeds geschiedt.

Kom laat ons binnen gaan, en mer Oom Eelhart spreken,

Wat ons te doen staat, Hendrik. 'k Zal nooit blyven in gebreken!

Om u te dienen, die my zo gelukkig maakt,

Dat ik een schat bezit daar 'k lang naar heb gehaakt.

NEGENDE TONEEL.

Windbuil, Hendrik, Hillegond.

Windbuil.

Adame, mag ik de eer een oogenblik genieten?

Dat ik u spreek alleen?

E 2

Hil-

Hillegond. Nooit zult ge uw wit beschietsen,
Met onbeleefdheid, heer. Gy ziet ik ben verzeld.
En 't inzicht dat gy hebt is my genoeg gemeld.
Windbui. Mijn medeminnaar, kan, na 'k merk, u best bekooren.
Hillegond. Ik staa hier niet om u verwijtinge te hooren
Het schijnt wel dat uw hart genegen is tot my:
Maar ondertusschen spreekt gy met een heerschappy,
Schoon dat ge 't allermint op my niet hebt gewonnen.
Waarom hebt ge uw verzoek aan vaders kant begonnen?
Heb ik geweten, schoon gy sijt sijn grootste vriend,
Dat gy hier juist verkeert, om dat gy my bemint?
Windb. Hebt gy 't niet kunnen zien, mejuffer, aan mijne oogen,
Dat uwe schoonheid my tot liefde heeft bewogen?
Hendrik. Mejuffer, hoe! sal hy u hier so onbeschaamd...
Hillegond. Wees stil ik weet wat my op sulken daad betaamt.
En zo gy een van twee hier questie poogt te maaken,
Zal hy die 't aanvangt, nooit tot myn besitting raaken.
Hendrik. Ik sal dan swijgen. *Hillegond.* Dat verzoek ik ook op u.
Windbui. 't Is wel, Mejuffer, 'k swijg, op u gebod dan nu,
Maar, kunt ge u self door my niet best gelukkig maaken?
Aan alles wat gy wenscht sult gy door my geraaken,
Geëerd, gediend, ontfien, om uwen hoogen staat.
'k Besit een rykdom, die 't gemeen te boven gaat.
Gy sult dan als Princes by and're Juffers leeven.
Ja, 'k sal een heerlijkheid aan u ten Bruidschat geeven,
Ik wil aan die Rievier, die 't Sticht nu graaven sal,
Door 't midden van de Hei, een seer vermaaklyk dal
Verkiezen, en voor u de schoonste hofstee bouwen.
Elk sal u in dat Tempe als hoofdgodinne aanschouwen.
De schepen, seilende by menigte af en aan
Door 't nieuw Kanaal, waar langs de timmerwerken staan,
En schoone huizen, sult gy sien hunn'zeilen stryken.
Wanneer se uit 't Oost en West, het Sticht met Waar verrieken.
Hillegond. Wat geven de Acties, heer, by u een schoone vrucht?
Gy bouwt door Premien, kasteelen in de lucht:
Maar 'k vrees, dat, zo de wind van zotheid raakt aan 't draaijen,
Ook de ingebeelde winst met een eens weg mogt waaijen:
En ik wierd van princes dan kamenier op 't lest.
Windbui. Mejuffer 't kan niet zyn.

Van binnen wordt geroepen.
De west! de west! de west!

TIENDE TOONEEL.

Windbui, Barbier, Hendrik, Hillegond.

Windbui. **R**amskoolbroek! *Barbier.* Muiden! Weesp!
Windbui. Ik moet die menschen spreken

ELFDE TOONEEL.

Hillegond, Hendrik.

Hillegond.

Ach is dat schrikken! *Hendrik.* Hy is gek, lief, 't is gebleket,
Zyn hoofd is met een wind van zotheid opgevuld.
Hillegond. Laat ons naar binnen gaan. Ik ben vol ongeduld.
Einde van het eerste Bedryf

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Verbeeldt een Koffhuis, waar in eenige menschen rooken enz.

Jan, Geesje, Fransje, met een groote bult, en een brilledeos,
waar op geschreven staat: Bambario.

Fransje zingt.
Komt springt op klompen en op schoenen!
Want elk wordt ryk in Quincampoix,
Hy zwetst nu niet als van miljoenen,
Die Korts moest slaapen in het strooy.

Wat is 't een Goudeeuw voor de snyers
want menig kalis wordt een heer,
En de oude meiden krygen vryers,
Niet om de ketel: maar het smeer.

Wil dees Negotie nog wat duuren,
Ik wed'er in de gansche stadt,
Geen meid of knecht zich zal verhuuren:
Want ieder droomt van grooter schat.

Potbuizen zal men kunnen vinden,
By menigren voor niemendal;

Want Jan de lapper en zyn vriend,
Houdt koets en paerden op den stal.

De Schouwburg zal 't nu niet lang maaken,
En haast ontbloeit zyn van Akteurs:
Dewyl ze aan and're rollen raaken,
En speelen op de windvang beurs.

Turfdragers zullen met hunn' manden,
En kruisers met'er wagens, wis,
In korten tyd viktorie branden:
Wyl elk op 't minst een Keuning is.

Geesje. Wel Fransje, heb je in 't zin hier wat voor gek te speulen?
Of heb jy ook een slag gekregen van de meulen?
In deezen wind. Wagt tot het vastenavond is.
Fransje. Hoe, meen je dat ik dit voor niet doe? neen, dat's mis.
'k Zie dat de zotten nu den meesten rykdom winnen,
En geld ontbreekt me, dies moet ik iets nieuws beginnen,
Hoor, in Parys was korts een kaerel met een bult
Gelyk als ik, die heeft zyn beurs daar mee gevuld,
Daar wierdt in Quincampoix schier geen party geslooten
Of myn konfrater heeft zyn sjaaf daar van genoten,
Om dat men op zyn bult kon schryven met gemak.
Ik kan elkeen als hy met pennen, inkt en lak
En lessen voorzien. *Geesje.* Ha! ha! dat's wel verzonnen!
Waar drommel of'er niet al geld mee wordt gewonnen.

TWEEDE TONEEL.

Pieter, Jan, Geesje, Fransje.

Fransje zingt.

Zo ziet men dat zich kaale maaken
Verbeffen kunnen, door een fons,
En groeyen, nu ze aan schyven raaken,
Op eenen nacht als Champignons.

Pieter. Geef eens een pyp tabak! en koffi, kókend hiet.
Jan. En brand je niet! Messieurs, en brand, en brand je niet!
Pieter. Heb jy den makelaar Grypvogel niet vernomen?
Jan. Neen, maar ik denk dat hy hier datelyk zal komen.
Daar is de man al zelf.

DERDE TONEEL.

Grypvogel, Pieter, Jan, Geesje, Fransje.

Grypvogel:

Monsieur vind ik u hier?

Geef uw Patroon wanneer gy 't huis komt dit papier,
't Kontrakt van duizend pond. hy zal daar na verlangen.
Ik zal de premie als 't geteikend is, ontvangen.
Een pyp tabak! *Jan.* Een pyp tabak! *Pieter.* Hy zal 't niet doen
Je moet niet denken dat gy hem zo zot zult broên.
Ik ben verzekerd dat de zuidzee niet zal daalen.
Grypvogel. Geef koffi!
Jan. Brand je niet! die 't breekt die moet betaalen!

VIERDE TONEEL.

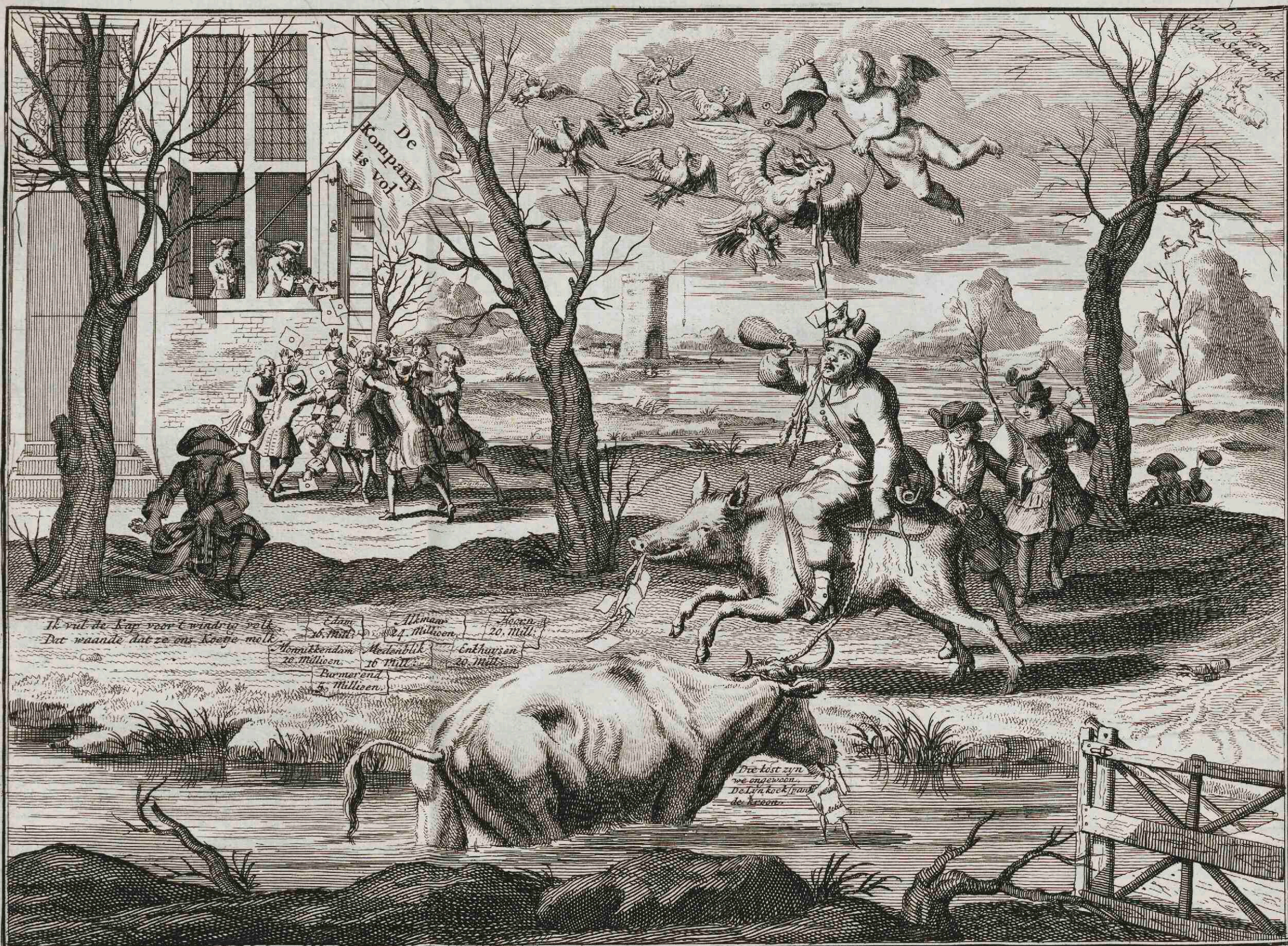
Eerste Jood, Tweede Jood, gevold van Joden, Grypvogel, Pieter, Jan, Geesje, Fransje.

Eerste Jood.

Koop of verkoop jy?
Tweede Jood. 'k Koop en verkoop in de zuid:
Eerste Jood. Kom by de leeven van de natie! spreek eens uit!
'k Verkoop jou Munkendam! *Tweede Jood.* Ik ook.
Eerste Jood. Zo niet te trekken.
Tweede Jood. Drie en een half. *Eerste Jood.* Ik geef voor drie.
Tweede Jood. Loop by de gekken.
Eerste Jood. Ik bied jou twee. En as 'k men omkeer is 't gedaan!
Gevolg van de Joden. Bambario! *Eerste Jood.* Een quart!
Tweede Jood. Grypvogel, blyf jy staan,
En spikkeleer in jou consciencie, by je leeven.
Hoe veel partjen? 1. *Jood.* Zes begutje. 2. *Jood.* 'k Zel ze geeven.
Wie is jou meester?

Eerste Jood. luistert den ander eerst wat in.
't Is de puikje van de beers:
Een man als jy, met zulken nees, als Fransjes neers.

Hy schryft op de boeket.

De Kornet van Vuil gewin of
WORTEL en BESSE POSTILJON
 op zyn mager, doch nieuwlyks gemest *VAREN* uitschreewende
 De Kompany is vol.

Loop! Actie-nar loop aan (als of gy om een duit
 Een been zoud' koopen) naar die Bes-en Wortel buit.
 't Is zulk doorsteeken werk, dat Kinkels u doen *HOOREN*
De Kompany is vol, verberg, bedwing uw tooren.
 Bombaric speeld, op dit Sixtus-dier, der beest.
 Hy is ook vol en dol, dus schoejd hy op uw leest.
 Hy geeft wel over, maar ontfangt weer van de Harpyen,
 Die met haar zeev'nen door de Faam haar laten leyen,
 Die haar hier hullen wil alle onder een Kaproen;
 Om tegens A..... noch iets te kunnen doen,
 Dien Fenix van het Land, wien dese Noorder nesten
 Te plukken poogden; om haar met zyn vlees te mesten.
 Zie hoe die Postiljon de Koe by d' hoornen trekt
 Om uit een sobre staat (zo ver het rekt of strekt)
 Als uit een waterpoel zyn Koetjes op het droogen
 Te haalen; en zig door malle Actien te verhoogen.

't Iong volk maakt jagt op't Zwyn en past vast op de blaas:
 En, Actie nars-gewys, breekt wind om nietig aas.
 Gins vult'er een de Kap met wortelen, kladpapieren,
 Ia prullekraam voor geld, als een die't Zwyn laat gieren,
 Wanneer't de keel is afgesnèen; dat elk roept wee;
 Gy wind-roer vinken die ons breidelde als dom vee,
 Ons zo veel wind-kost gaf't zy wortelen of raapen,
 Dat me als een zatte Koe of Zwyn, na geewen, gaapen,
 Moest overgeeven tot de dood toe opgevuld,
 Met briefjes, waardig min als nul percent; die schuld
 Vergrooten! maar holla! ruim baan! dit zatte Zwyn
 Wil overgeeven, zo geen winst, ten minste elk't zyn,
 Mits houdende iets voor zig en baas voor't galoppeeren
 Van d' honderd millioen en een en twintig die
 De noorder kinkels zochten als ten roof. Gy zie
 Daar legt de zoo in't slyk wie wil ze garbeleeren.

Dit Tafereel vol snaaksche grillen,
 Dat gy daar voor uw oogen ziet,
 Vertoont u apen, naakt van billen,
 Zo op den voorgrond als 't verschiët.
 Dees Keesjes ziet men banketteeren,
 Zy kluyven kooltjes voor de fooij,
 Op 't afscheydmaal der Actie heeren,
 In 't parlement van Quincampoix,
 Esopus, met zyn kromme schonken,
 Wyst op het mislyk apenspel;
 Hy staat me' met een kool te pronken,

En springt schier lachende uyt 'zyn vel.
 Wat verder ziet men wolven loopen,
 Naar Schaapen, om de ryke vacht;
 Gelyk men kortling die by hoopen
 Zag zwieren in den laaten nacht;
 Dat Eigentlyk ons wil beduiden,
 Hoe deugd en waarheid wiert verdrukt
 Door Wolven, die in 't West en 't Zuiden,
 Schier alles hebben kaal geplukt;
 Waarom zy by hunne apen vrinden,
 Gelyk men ziet aan de andre kant

veel kusjes en omhelzing vinden',
 Voor hun doortrapt en kloek verstand,
 Wat verder zien we een leger dieren,
 Die om hun Actie dievery.
 Als uitgelaate drommels tieren,
 En slaan malkander op de py.
 De een ziet men met de buyt aant'stryken,
 Een ander valt weer op zyn poort;
 Een derden wil van angst bezwyken,
 Om dat die buyt hem toebehoort;
 Waarom de koning van de dieren

Belast wordt van monsieur den tyd,
 Dat hy merkuur niet met papieren;
 Maar geld, van de ondergang beryyt.
 Men ziet van ver de Stichtsche scheepen,
 Laveeren in 't luytlekkerland,
 Om kool naar deeze kust te sleepen,
 Daar iedereen naar waterland,
 Maar wat de raave en uil beduiden,
 Geef ik te raaden aan de luy,
 Die 's nachts de kalverstraat in kruidden,
 Om-ryk te zyn, of niet een bruy.
 Koop je geen Kool!

VYFDE TONEEL.

Windbuil, Eerste Food, Tweede Food, Gevolg van Joden, Gryp- vogel, Pieter, Jan, Geesje, Fransje.

V Erkoopje Muyden, en Schiedam met jou believen.
Windb. Blyf van myn lyf! *Food.* Wil jy niet winnen? daar zyn brieven Van de Bahama! *Windb.* Is het mooglyk wat je zegt!
1 Food. Dorf jy niet bieden? *Windb.* Smous je bent hier niet te regt.
Kom bied eens premie in de Zuid op zeven honderd.
Eerste Food. Ik trek de brieven uit mijn zak. Stae nou verwonderd! Set nou de bril eens op je nees; tuik wat 'er staat!
Windb. Wel bied eens veertig. *Eerste Food.* Neen.
Windb. Hoe veel dan kameraad?
Eerste Food. Hoor ik stel dattig om te neemen of te geeven.
Windb. Noch ses? *1 Food.* Neen, by my niet te doen! neen by me leeven!
2 Food. 'k Verkoop jou Rotterdam. *Grypv.* Wat bied jy voor Ter- gou?
1 Food. Grypvogel, trek jou hoed voor myn eens uit. Voor jou is *Grypv.* Ik bied een. *1 Food.* 'k Bie je anderhalf! *Grypv.* Jou gekken, Blyf van men Lyf! of 'k klop je voor je malle bekken!
Eerste Food. Je bent een gek! je wilt niet winnen as je kan.
Krab eens de villis uit jou oogen as een man.

ZESDE TONEEL.

De Barbier, met een gevolg, Windbuil, Eerste Food, Tweede Food, Gevolg van Joden, Grypvogel, Pie- ter, Jan, Geesje, Fransje.

Pieter.

K Op Koffi. he! *Jan.* Met zoet? *Pieter.* Ja.
Jan, met koffi. Brandje niet! myn heeren.
Barbier, en gevolg. Edam! Rams koolbroek! Cheels!
Jan, met koffi. En Brandje niet in 't keeren!
Barbier. Kom hum verkoop jou nou Enkhuizen, en Edam.
Pieter. 'k Was al verwonderd dat 'k die gek niet eer vernam.
De Joden gelyk. Bank! op november! bank.
Jan, met koffi. En Brandje niet! in 't dingen!
Barb. De bank! de bank! *Piet.* Zoek jy me van de bank te dringen?
Barbier. Nou Pietje doe hum niet een klein partytje? *Pieter.* Neen, Laat my passeeren: want ik moet zo aanstonds heen.
Grypvogel. Nu ziet gy 't zelf, gy kunt Bonavontuur eens spreken.
De Joden, tillen Fransje om hoog. (breeken.)
Swol! Kampen! Cheels! de West! *Pieter.* 'k Vrees hier den hals te
Grypvogel. Blyf hier maar, Pieter: want je kent 'er tog niet deur.
Pieter. Kop koffi! *Eerste Food.* Pyp tabaak!
Jan, met koffi. En brandje niet! Sinjeur.
Windbuil. Heb jy Krispyn nog niet van Hooren hier vernomen?
Pieter. Ik zie hem daar met twee drie wortel boeren komen.

ZEVENDE TONEEL.

Krispyn, Louw, Kees, Windbuil, Eerste Food, Tweede Food, Ge- volg van Joden, Grypvogel, Pieter, Jan, Geesje, Fransje,

Krispyn.

W ie wil in Hoorn nog wat voor acht percent! die spreek!
Barbier. Monsieur Krispyn wat heb jy altyd slimme streek,
Hum keef ze wel voor drie? *Krispyn.* Ik weet zy zullen ryzen.
Die Kompanye is meer als van Schiedam te pryzen.
En ruim zo goed als die van Alkmaar, beste vrind.
De Joden, tillen Fransje om hoog.
De bubbel! bubbel! bles de bubbel. wie koopt wind.
Grypv. 'k Bied vyfen drie quart, wil je 't doen voor drie partyen?
Krispyn. Wat zeg je meester Louw? *Louw.* Ik zelve laten glien.
Zy schryven op den bochel.
Krispyn. Nu Monsieur Barrebiere spreek op nu, wat biedt gy.
Barbier. Se keef jou vijf voor zes. *Kees.* Geluk met de party.
Windbuil. Kom geet voor drie, 'k sal dan twee regementen nemen.
Krispyn. Nu miester Louw, kom, spreek.
Louw. 'k Ben niet gewend te teemen,
Maar is die man wel goed? *Krispyn.* Ik wil daar borg voor staan.
Geluk met de party. *Louw.* Mijn heer, het is gedaan.
De Joden, ligten Fransje om hoog.
Eerste Food. Begint Krispijn? jy kent bedriegen.
Krispyn, schryvende op de bochel.
Ik moet wat hebben voor mijn rijen en mijn vliegen.
Pieter. So, zo, Krispijn, jy weet te leeven dat is fraaij.
Grypvogel. Krispijn, je weet, my komt de helft toe van de snaaij.
Joden. Ha! Ane Vranke! *Barbier.* Dat heb jy lui afgesproken.
Krispyn. Barbierje dat heb jy al wonder gaauw geroken.
Pieter. 't Is wel Krispijn, 't is wel, 'k zal 't zeggen aan mijn heer,
Wat jy hier uitvoert. *Krispyn.* Hoor, verhaast je niet te zeer.
Dat beursje, Pietje, komt u toe, 't is voldukaaten.
Gy krijgt nog meer zo ik my mag op u verlaaten.
Wy moeten in dees' tijd juist zo oprecht niet zijn.

Gebruik ook uw vernuft, en speel hyn contra hyn:

Wy zullen in het kort veranderen van kleeren,
En speelen dan een rol gelijk twee groote Heeren.
Pieter. Jy bent een eerlyk man, Krispijn, dat zie ik klaar!
Maar wordt mijn heer eens die bedriegerij gewaar,
Dan geeft hy ons de zak. *Krispyn.* Dat kan ons weinig scheelen,
Wanneer wy rijk zijn, en naar ons genoeg deelen.
Pieter. Fiat Krispijn. *Krispyn.* Ik neem u in de kompanjie:
Maar ik sluip weg, dewijl ik ginder Eelhart zie.

ACHTSTE TONEEL.

Eelhart, Hendrik, Windbuil, Eerste Food, Tweede Food, gevolg van Joden, Grypvogel, Pieter, Jan, Geesje, Fransje.

Eelhart.

G eef een kop Koffi, en met een twee schonne pijpen.
Windbuil. Mijn heeren komt gy hier? dat kan ik niet begripen.
2 Food. Eelhart, wat bied jy voor de Zuidsee? schreeuw eens uit,
Eelhart. Ik handel in geen wind. Ik bied niet eenen duit.
2 Food. Jy bent een groote gek. *Windb.* Heer, wilt gy diskonteeeren?
Eelhart. Hebt gy een Wissel? *Windbuil* geeft *Eelhart* een Wissel. Ja
Eelhart. Se is goed, zeg uw begeeren,
Windbuil. 'k Ben twee miljoenen rijk, en ik heb geld van doen.
Eelhart. 'k Fisch twee percent.
Windbuil. Een maand naa zicht? 't is geen fatsoen,
Een half of drie quart dagt ik zou myn Heer van praaten.
Eelhart. Gy kunt in Rotterdam 't dan diskonteeeren laten.
Windbuil. Mord blen ik moet het doen, 'k heb overal geweest.
Ik sprak daar even een impertinenten beest,
Die dorst my acht percent afeschen in beleening.
Eelb. Ja 't geld raakt weg. Hy had gelyk, Heer, na myn meening:
Want geeft men veel voor wind die haast vervliegē moet,
Dan weet gy dat het geld weer naat proportie doet.
Eelhart schryft op den Bochel.
Zie daar, gy kunt het geld by myn Kaffier doen haalen.
Dees affignatie zal hy morgen prompt betaalen.
Van binnen word geroepen.
Delft! Rotterdam! ter Gou! de Zuid, de Vischery.
Op het Tooneel roepenze.
Schiedam, Ramskoolbroek, Cheels,
Windbuil. De Zuid, daar moet ik by.
Zy loopen alle de deur uit.

NEGENDE TONEEL.

Eelhart, Hendrik, Grypvogel, Pieter, Jan, Geesje, Fransje.

E elhart. Grypvogel, wy zyn hier alleen en goede vrienden,
Ik heb iets voor, daar gy uw rek'ning by zult vinden.
Grypvogel. Mijn Heer, 'k ben als gy weet, een eerlyk Makelaar.
'k Bedien mijn Meesters trouw; daarom gebie my maar.
'k Heb nimmer de eer gehad voor u te negotieeren:
Maar 'k zal betoonen dat ik ben een man met eeren.
Eelhart. Hoe veel partijen heeft mijn broer met u gedaan?
Grypvogel. Ik zal eens zien, wijl ze in 't Notieboekje slaan.
Zes, Heer, van duizend pond, en seven van vyfhonderd.
Eelhart. Is 't mooglyk! *Grypv.* Hoe, mijn Heer, zijt gy daar van
Dat is niet veel, bedenk hy is Contramineur. (verwonderd)
Heer Windbuil, die hier was, uw Nichtjes Serviteur,
Heeft tienmaal meer. Men moet wat in de Waereld waagen.
Uw Broer doet op die wijs al ongemeene slagen.
Eelhart. Maar 'k vrees dat hy daar na met eenen slag een vlugt
Zal neemen, dat hy steekt de beenen in de lucht. (haalen.)
Grypvogel. Hy heeft geen nood. 'k sal u den grond van 't werk ver-
Door zijn reskontres kan hy 't werk heel lang doen dralen:
Want komt 'er een die zijn party eischt, zegt hy voort,
Als my geleverd wordt, beloof ik op mijn woord,
Dat ik u leev'ren zal, en dat in korte dagen.
Eelhart. En als dat dan niet aan den Kooper mogt behaagen?
Grypvogel. Daar is geen recht op. Zou men lev'ren eer men kan.
Neen, die reskontres gaan eerst voort, van man tot man.
Eelhart. Hoor, aan mijn broers krediet is ons wat meer gelegen.
Indien gy, als gy zegt, zijt tot mijn dienst genegen,
Ziet dat gy wederom al zijn kontrakten vind.
Grypvogel. Daar is nu kans toe, Heer, zo gy u maar verbindt.
Hoe veel percent wilt gy meer als de premie geeven,
Die hy ontvangen heeft? *Hendrik.* De Zuid is nu op zeven.
Eelb. Kom 'k reskontreer se. *Grypv.* Neen mijn heer dat kan niet syn
Sy zullen ryzen in het kort. *Pieter.* „Dat heb jy syn.
„Nu rijzen, en elk een zegt dat zy zullen daalen.
Grypvogel. „Swijg gek, ik sal aan jou de helft der snaaij betaalen.
'k Fisch zelfig voor me avans. *Eelhart.* 'k Bied dertig.
Grypvogel. Vyftig. *Eelhart.* Neen.
Nog vijf. *Grypvogel.* Voor veertig. *Eelhart.* Neen.
Grypvogel. Wel 'k ben daar niet te vreeen.
Wy zijn goe vrienden, en 'k heb order, 't zo te geeven.

Eelhart. 'k Zal maakan dat u 't geld in bank wordt afgeschreeven.
Zy schryven op den Bochel.

Hendrik. Grypvoegel, nu, men laat het verder op u staan.

Grypvoegel. Myn heeren! houd uw plaats, gy moet niet heenen gaan
 Zo gy geneegen zyt een stuivertje te winnen.

De inschryving zal terstond op deeze plaats beginnen,

De Negotianten van de bobbel kompanjie,

Verwacht men hier. *Hend.* 'k Zal niet vernoecht zyn voor ik 't zie.

Mag dat hier zo geschien? *Grypvoegel.* 'k Meen nu niet uit te leggen.

Gy zult wel merken wat die potzery wil zeggen.

Men heeft gewed, dat reets het volk zo is verblind,

Dat elk inteit'nen zal, al is het maar op wind.

Hendrik. Ik weet niet hoe het volk zo dol is en bezeeten,

Dat zy de intentie niet van deeze luiden weeten.

Grypvoegel. De kleine plaatsjes heer die hebben groot gelijk.

Zy lachen in hun vuist, en worden schielik ryk.

Zy zullen nog al meer inventien verdenken.

Eelhart. 'k Denk geen kasteelen in de lucht te helpen stichten.

Grypvoegel. Ik hoor 't geras daar komt de gansche staatzie aan.

Hendrik. Ik zie Krispyn daar by, hoe pikken zal dit gaan!

TIENDE TONEEL.

*Krispyn, met een kleed van Staatzie aan, wordt gevolgd van alder-
 bande Volk, die hem briefjes in de hand zoeken te stoppen.*

*Grypvoegel, Hendrik, Eelhart, Pieter, Jan, Geesje, Kees,
 Windbuil, Gys, Fransje, Eerste Jood, Tweede Jood,
 Barbier, Boeren, Louw.*

Eerste Jood.

Myn heer daar is een brief, neem an met joo believeu.

Krispyn, gooit al de briefjes weg.

Brus aan de Pomp. 'k wil niet gebruid zyn met je brieven.

't Volk grabbelt.

*Daar wort een stoel boven op een tafel gezet, waar op Krispyn gaat
 zitten, en eenige boeren op de bank voor hem. Terwyl 'er van de
 een voor, en den ander na, briefjes op den bochel van Fransje ge-
 schreven worden.*

Silencium! myn heeren hoort!

Zegt dit projekt malkander voort.

Die is genegen in te schryven,

Men zal hem op dees tyd geryven,

Ik ben de man die 't al gebie,

In de eed'le bobbelkompanjie.

Krispyn leeft.

'k Zal wisselbrieven diskonteeru,

En op de schepen Assureeren;

Ook huizen, schuuren, turf en hout,

Pakhuizen, beesten, jong en oud.

Die voor 't geweld der Turken vreezen,

Die kunnen hier verzekerd weezen,

Wy zullen een Commerce doen,

Veel grooter als men zou vermoen,

Met Spanjaarts, Franschen, Portugiezen;

Nooit zal men op de waar verliezen.

De Schepen worden reets gebouwd.

Wy zyn al meesters van het zout.

Men kan 't heel hoog in prys doen stygen;

Wyl 't elk van ons zal moeten krygen.

Men zoekt een Paerel Vischery;

Op dat men wel verzekerd zy.

Die in dees' bobbel in wil schryven

Behoeft 'er juist niet in te blyven;

Maar mag zig dienen van den wind,

Indien hy 't zo geraaden vind.

Krispyn spreekt.

Dit is geen werkje van de keijen,

Noch 't graaven door een lengte heijen,

O Neen, wy leggen dicht by Zee

En hebben een bequaame Rec.

Hier zal men vry veel voordeel haalen,

Als heele platen weg te maalen.

Wy bobbelboeren al den brui

Zyn wyze, en zeer bequaame lui,

Oin met een wonderlyke gratie!

De beurs te blaazen van de natie.

Nu mannen broeders maekt begin!

Legt in dees bos uw briefjes in.

Eerste Jood. Myn heer, de Directeer, ei zeg me, by je leeven,
 Daar is een Pollis, 'k wil aan u wel premie geeven.

Krispyn. Wat is dat voor een ding? dat ken ik niet Sinjeur.

Eerste Jood. Een Pollis.

Krispyn. 'k Ken 't niet, veeg je poort daar aan, ga deur.

Barbier, Windbuil, Tweede Jood, en andere met briefjes.
 Myn Heer, ei blyf eens staan, neem an! *Krisp.* Wel feldreweeken
 Ik ken je niet. Waar is ooit jou krediet gebleeken?
 Hou op! hou op! 'k geloof dit volk is zot of dol.

Louw, roept uit het venster.

Messieurs vertrek maar; want de Kompanjie is vol!

Windbuil. Hoe, maatje ben je vol? wy hebben niet gedronken.

Krispyn. Wy hebben 't vleesch al op. kaauw jy nou aan de bonken.

Hendrik. Dat schynt doorsteken werk! is dat een Kompanjie?

't Profyt gaat in hun zak. *Grypvoegel.* Wie wil nu koopen! wie?

Gys. Wat heb je hier te koop? zeg mannen, wat veur zaaken?

Hendrik. Boer, jy kent hier nu aan een grooten rykdom raaken.

Gys. Wat is 'er dan te koop? *Hendrik.* 't Zyn acties, goede vriend.

Gys. Wat is 't veur kost? laet ik eens proeven of 't my dient.

Beitel me maar voor eerst eens voor een halve stuiver.

Krispyn. Hou jy ons voor de gek? *Gys.* Neen zeper, zuiver, zuiver.

Wat is het veur een drank? 'k wil wel eens proeven maet.

Grypvoegel. Het is geen drank: 't bestaat in briefjes kammerraad.

Gys. Ja nou begryp ik het, nou jy 't me komt beduien.

't Zyn van die pakjes, ook? van die quakzalvers kruien?

Wel hoe je lacht? wel ik ben al een raere vent,

Al ben ik hier in steed zo euvel niet bekend.

Wat is dit nou veur volk?

Hendrik. Het zyn Actionisten.

Gys. Is 't meuglyk, wat je zegt, zyn dit nou de Atheisten?

Wel onnze koster heit daar dikwils van 'epreekt.

Ik wou wel dat ik wist wat in dat volk al steekt.

Grypvoegel. Wel als je wilt je kent een bobbel-Actie koopen.

Gys. Wel tappen ze die dan by pintjes, of by sloopen?

Het moet al lekker zyn, dat hou ik veur gewis,

Verstae je, om dat hier nou zo groot een nering is.

Ei lieve laet ik ook eens proeven, is 't zo lekker?

Grypvoegel. Wel Boer ik wenschte jou voorzeker niet veel gekker.

Elke Actie maatje kost omtrent twee honderd pond.

Gys. Dat is veul te veul, al was het ook nog zo gezond,

Geen mensch zel 't koopen

Krispyn. Boer, dan kan je maar vertrekken.

Gys. Maar Monsieur Gouverneur, eer dat jy heen gaat rekken:

Laat ik eens zien wat jy verkoopt. *Krispyn.* Daar, domme Loer,

Daar ziet het is papier. *Gys.* Al ben ik maar een Boer,

Ik ken 't begripen: 't zel een Bobbelgaesje weezen.

Is dat nou zo veul waard as daer op staet te leezen?

Krispyn. Ja, als je koopt, je kent veel winnen op dien brief.

Gys. Ik wil wel winnen: maar ik heb myn geld ook lief.

As ik je daar nou iens een hoopen op zou tellen;

Dan moest je my met ien twie goeje borgen stellen.

Krispyn. Ik stel geen borg. *Gys.* As jy dan raakten an de zwier,

En 't geld verbruide, hiel 'k niet anders as pampier.

Maar hoe veul renten zel je geeven alle jaeren?

Krispyn. Boer, als ik 't zelve weet dan zel ik 't jou verklaaren.

Wy zullen Koopmanschap beginnen. Wint men veel

Zo kryg je veel; zo niet. ... hoor ieder krygt zyn deel.

Maar Boer ik mag myn hoofd niet langer met jou breeken.

Gys. Jy zelt het geld zo ligt ook uyt myn beurs niet preeken.

'k Koop liever bieften veur myn plaeten, goeje vrind.

As jou pampiertjes; 'k maak myn zelveu gien steekind.

Wie zou ze koopen? *Krispyn.* Jy bent zot, boer 'k moet vertrekken.

Gys. Dag Monsieur Gouverneur. Ik hou my van de gekken.

Eerste Jood. Myn Heer ik bid je stae, geef my nog een party

Tien twintig, 'k hou begut jou voor de schade vry.

'k Zal by de natie die heel hoog vernegotieeren.

Dan zel je krygen al wat dat je zelt begeeren.

Ik weet jy hebt nog voor jou zelf een millioen.

Een makelaar, als ik, begut, heb jy van doen.

Krispyn. Gy kunt Grypvoegel maar van deeze zaaken spreeku.

Ik wil myn hoofd nu met geen wisjewasjes breeken,

Hy is korespondent der Kompanjie, Sinjeur.

Ik mag niet hand'len: want ik word nu directeur.

Tweede Jood. Myn Heer Grypvoegel, laet ik helpen in jou zaaken.

Ik ben in Medenblik, ik zel de wind wel maaken.

Grypvoegel. Kom morgen aan myn huis daar spreek ik u het best.

Van binnen word geroepen.

De zuid! de zuid! de zuid? *Allegaar.* De west? de west? de west?

Einde van het tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF.

Verbeeldt een Kamer.

EERSTE TONEEL.

Beatris, Hillegond.

Beatris.

Ik ben verwonderd dat ik broer niet weer zie komen,

Met Hendrik; wyl ik door zyn knecht reets heb vernomen,

Dat hy al de Akties van mijn man heeft ingekogt.

'k Hoop immers niet dat zich Grypvoegel heeft bedocht.

Hillegond. Het is al vreemd dat hy die heeft zo laag geeven: VVF

Aanschouwer sta met aandacht stil.
 Wilt ge uw nieuwsgierigheid verzaden
 In deze Quinquenpoise bladen
 En zien de wereld op haar spil.
 Bij naar als uit haar as gedreven,
 Door zo veel Bubbels-Compagnien?
 Die roor den dag, en t' dagligt rhen,
 En maar alleen in donker leven.
 Gy ziet den Tytel hier bemaald
 Met een Feston van Windneraden
 Hoe Lauw door armoede overliden
 Word door den wind om hoeg gehaald,
 Waar op de Lappen neder buigen
 Voor Cöllus verheven troon
 En om zyn wind, op hoop van loon.

Cerbiedig hem hun dienst betuigen;
 De Mississippi en de Zuid,
 Die schijnen elk om t' meest te pralen,
 Hoewel zij t' hoofd reeds onderhalen,
 Daar al de schatten zyn verbruïd.
 Gints teld eene Actieheer zyn schijven,
 Maar t' is te dugten, dat niet een,
 Wyl hem de wind die gaf ter leen,
 Lang meester van zyn schat zal blijven.
 De Zegod en Mercurius,
 Die schijnen thans bezorgd te weesen,
 En roor d' aanstaanden ramp te vrezen,
 Door al t' gebrui van Cöllus.
 Hier meê wens ik u wel te varen!
 De Aanschouwer mag de rest verklaren.

Maar wyl hy is in zulk een Koopmanschap bedreven,
Vertrouw ik waarlyk dat de Zuidze is gedaald;
En is 't zo, hy heeft dan genoeg daar uitgehaald.
Daar zyn ze, en naar ik aan hun wezen kan bespeuren,
Hebt gy nu voor geen ramp te duchten, of te treuren.

T W E E D E T O N E E L.

Eelhart, Hendrik, Hillegond, Beatris.

Hendrik.

MYn waarde lief al 't geen wy wenschten is gelukt.
Verban nu al uw vrees, daar is niets dat u drukt.
Wy hebben de Acties van Grypvogel al in hande.
Beatris. Gy hebt myn man gered van een aanstaande schande!
Hoewel, zo hy het wist, hy nam 't u kwalijk, Heer.
Ik ben u dankbaar voor 't bewaaren van zyn eer.
Eelhart. Die schade die hy lydt, zo de Acties mogten daalen,
Wil ik ter liefde van myn broeder graag betaalen.
De welstand van uw huis, en eer van myn geslacht,
Wordt meer van my, als dit verlies van 't geld geagt.
Beatris. Neen Broeder, neen, 'k waar dan de ondankbaarste aller
De schade is buiten u. En Hendrik, uwe wenschen (menichen.
Zult gy ook zien vervuld. Ik geef aan u myn woord.
Hendrik. Mevrouw 'k bedank u. Maar wie of ons hier verstoort?

D E R D E T O N E E L

Windbuil, Eelhart, Hendrik, Hillegond, Beatris.

Windbuil.

WAar 's Heer Bonavontuur? daar is veel aangelegen,
Dat ik hem spreek; 'k vind hem in velden noch in wegen.
Hy 's in de Quincampoix, noch Karfeboom, noch Dam.
Ik ben verwonderd dat hy niet te voorschyn quam.
't Is nu een tyd dat hy een millioen kan winnen.
Foei! dat hy nu niet komt! ei zeg, waar zyn zinnen?
Eelhart. Daar de uwe zyn, myn Heer; zyn zinnen zyn van huis.
Windbuil. Is 't mooglyk! wel hoe komt die Heer aan dat abuïs!
Maar ach! Mademoiselle! is 't mooglyk! kan 't gebeuren,
Dat ik u niet eer zag? 'k bid laat myn hart niet treuren,
Om zulk een acheloosheid. Ik was daar wat verward.
Hillegond. Schoon gy hier zyt, in Quincampoix, Heer, is uw hart.
Windbuil. Dir hart! dir hart! dat min en vreugde herwaarts parsten!
Hillegond. Dat hart zo vol, dat 't nog aan de Acties zal barsten.
Windbuil. Gy meent van liefde. Maar 'k hoor Heer Bonavontuur.

V I E R D E T O N E E L.

Bonavontuur, Eelhart, Hendrik, Hillegond, Beatris, Windbuil.

Bonavontuur hinkende.

MYn Windbuil!
Windbuil. Hoe, myn Heer, waar is die drift, dat vuur
Om u gelukkig in dit oogenblik te maaken?
Men kan op heden aan de grootste premies raaken.
En 'k hoor uit Londen dat daar alles loopt te niet.
Kom, laat ons neemen van al wie maar premie biedt.
'k Heb onder 't volk gestrooid dat de Acties staan te ryzen.
Myn vrienden houden die door list ook op hun pryzen:
Maar als zy hebben al de Premies in de kist,
Zal elk verkoopen. Zeg wat dunkt u van die list?
Kom laat ons gaan.
Bonavontuur. Myn vrind! myn Windbuil! 't kan niet wezen.
Ik kan niet uit, voor dat myn voer weer is genezen.
Windbuil. Uw voer gequest! uw voer! hoe komt dat zo myn Heer?
Bonavontuur. Is 't u vergeeten? wel gy liept my zelf om veer
Windbuil. Ach pardonneer me! 'k wou om duizend Dukatonnen
Dat dit niet was gebeurd; 'k had een miljoen gewonnen!
Windbuil doet de deur op en roept.
Lakkei! Lakkei! Lakkei! haal voort myn Koets! Eelhart., Mafeur
, Dat moet niet zyn, uw man dient nu in huis te blyven.
Beatris. Mon keur, gy gaat niet uit. Wat zoudt gy tog bedryven
In 't midden van den nacht?
Bonavontuur. Daar hangt myn welvaart aan.
Ik moet uit wezen, al zou ik op krukken gaan.
Maar hoe of 't komt dat ik Krispyn niet op zie dagen?
't Is of hy toeleit om geduurig my te plaagen.
Hy zou naar Hoorn gaan, om daar voor myn rekening
Wat in te schryven, en sints ik zyn brief ontving,
Zyn reets, naar myn onthoudt, drie dagen al verlopen.
Hendrik. Hoe, heer, zou hy voor u daar van die Acties koopen?
Bonavontuur. Wel neen, inschryven: wyl ik hem daar volmagt gaf.
Hendrik. Gy zult lang wagten eer hy komt, uit vrees van straf.
Bonavontuur. Hoe zo, ik hoop niet dat Krispyn my zal bedriegen?
Hendrik. Hy is een heer, en doet nu niet als ryden, vliegen;
Dan eens naar Rotterdam, en dan eens naar Tergou,
Schiedam en Alkmaar. ò Ik weet hy dient u trouw.
Hebt gy hem niet met een naar Medenblik gezonden,
Wanneer hy in uw dienst ging met een pink naar Londen?

Hebt gy hem niet van daag gekleed als een finjeur,
Om van de bobbelbos te wezen directeur.

Bonavontuur. Wel neen ik, 'k zeg als nog dat ik hem voor myn oogen
In lang niet heb gezien. Eelhart. Dan zyt gy wis bedrogen:
Want 't is geen uur geleen dat hy in Quincampoix
Gekleed heel tout a fait, het volk bedroog, zo mooi,
Dat elk moest laghen: maar ik dagt dat al die zaken
Door u geschiedden; en het schynt dat ze u niet raaken.

Bonavontuur. My raken! wel ik zweer komt hy voor myn gezigt,
Dat hy gevoelen zal wat dat hy heeft verricht.

V Y F D E T O N E E L.

Krispyn, Bonavontuur, Eelhart, Windbuil, Hendrik, Hillegond, Beatris.

Krispyn.

UW Dienaar heeren, en Madames. 'k Moet u spreken
Myn heer, van 't geen ik heb verrigt voor u, en reken
Dat gy myn moeite en zorg my wel beloonen zult.
Bonavontuur. ò Guit, ò Vagebont! gy tergt nog myn geduld?
Krispyn. Wel hoe, myn heer, is dit myn welkomst? 'k zal vertrekken,
Zo gy pleyzier neemt my t'zamen te begekken.
Bonavontuur. Geef rek'ning van al 't geen gy hebt voor my gedaan;
Want eerder zult gy nu van deze plaats niet gaan.
Krispyn. ò Snoode ondankbaarheid! hoe kan het mooglyk wezen!
Een heer, als gy, die zelf de goedheid waart voor dezen!
Een heer, tot welkers dienst ik ben by dag en nacht!
Wiens intrest ik, gelyk het myne, heb betragt;
Spreekt dus tot my! tot my! die eer zou willen sterven,
Als dat ik zyne gunst, voor my zo nut, moest derven.
'k Heb niemendal gedaan, waarom my dus versmaad?
Bonavontuur. Om dat gy niemendal gedaan hebt ben ik quaad.
Kom, kom, doe rek'ning van uw Reis, en laat ons hooren,
Wie u tot Directeur der bobbels heeft verkooren.
Krispyn. Myn heer nu merk ik 't eerst. Ho, ho, gy zyt misleid.
Ik speelde in Quincampoix dat spel uit zoerigheid.
'k Ben op de Reis geweest, met wonderlyke snaaken,
Die dit bedagten om ons t'zamen te vermaken.
Bonav. Wel Hendrik, wat is daar dan aan bedreven? Krisp. 'k Sweer
U dat het ander niet als kortswyl was, myn heer.
De onkosten van myn Reis heb ik hier opgeschreven,
En 'k wil u gaeren daar goe rekening van geven:
Voor eerst een stotertje van hier tot aan Buikflood;
Van daar een Chaize die my koste drie pont groot.
Bonav. Hoe, drie pond groot! Krisp. Gewis 'k had aars te laat gekomen.
Voor een nacht slapens moest ik geven een dukaat.
Bonav. Is 't mooglyk! Krispyn. Ja, ik kon niet blyven op de straat.
Een regel wittebrood heeft my gekost twee zesjes.
Een derdepart voor my in honderd tachtig vlesjes
Met tamelyken wyn, die 'k niet gedronken heb. . . .
Bonav. Hoe! zo veel vlessen wyn? Krisp. Wy raakten aan de sep.
Ik vond een vrind die sterk in Acties negotieerde,
Waar op de Waard ons met zo'n rekening vereerde,
En of ik zwoer dat 'k zo veel wyn niet had gezien;
Al evenwel moest die betaaling voort geschieden,
Of anders hadden wy wel met bebloede bekken,
Naar Amsterdam, gelyk twee narren moesten trekken.
Bonavontuur. Hebt ge uw kommissie daar volvoerd, voor dit geval?
Wat winsten hebt gy nu gedaan? spreek. Krispyn. Niemendal.
Bonavontuur. Guit! niemendal? en durft gy zulk een rekening maken?
Krispyn. Geloof my, ik vertel u niet als ware zaken.
Daar liepen duizenden van menschen puur als dol,
Om in te teik'nen: maar de Kompanjie was vol.
Bonavontuur. En zonder dat 'er nog een duit was ingeschreven?
Krispyn. Wel neen, zy hadden die juist vol gekregen, even
Eer ik daar met de rest uit vreemde plaatsen quam.
Elk ging toen met de kous op 't hoofd naar Amsterdam:
Maar ik zocht echter, tot myn voordeel, daar te blyven:
Want dat waar schande dat Krispyn niets zou bedryven:
'k Heb veertig Acties voor uw Rekening gekocht
Tot vier percent, 'k heb de Kontrakten mee gebrocht,
Zy doen nu zeven, dat is drie percent gewonnen.
Bonavontuur. Gy hebt heel wel gedaan, 'k was flus wat onbezonnen,
Krispyn, ik zie dat gy my heel getrouw bedient.
Eelhart. Zo hy desnaay niet deelt met de eene of de andere vriend.
Krispyn. Die dat maar denken dorst zou my op 't hoogste hoonen.
Bonav. Neen, neen, Krispyn, 'k zal u myn dankbaarheid betonen.
Windbuil. Waar blyft die rekel myn Koetzier?

Z E S D E T O N E E L.

Koetsier, Krispyn, Bonavontuur, Eelhart, Windbuil, Hendrik, Hillegond, Beatris.

Krispyn.

D Aar is hy al.

Windb. Zyt gy gereed? Koetsier. Myn heer, de paerden staan op stal.
F Wind.

Windbuil: Wel hondsvot! hebt gy dan myn order niet ontvangen?

Koetsier: Ja heer: maar om u niet te houden in verlangen; Ik heb 't geluk gehad door de Acties, dat my de eer Zal werden aangedaan gelyk een treflyk heer.

En eer dat mogelyk drie dagen zyn verlopen,

Zal ik een Koets van een die arm moet worden, koopen.

'k Heb dat te danken aan myn waarden vriend Krispyn.

Windbuil: Mord bleu! moet ik dat zien! Par diabel! ik verquyn!

ZEVENDE TONEEL.

Vier Dansers als Snyders en Paruikemaakers.

De Koetsier, Krispyn, Bonavontuur, Eelhart, Windbuil, Hendrik, Hillegond, Beatrix.

Koetsier.
Komt gy Messieurs? wel aan, verzie myn nu van kleeren.
En wilt 't gezelschap met een nieuwen dans vereeren.

Hier word gedanst.

ACHTSTE TONEEL.

Grypvogel, eerste en tweede Food, een Notaris, Bonavontuur, Eelhart, Windbuil, Hendrik, Hillegond, Beatrix, Koetsier.

Grypvogel.
Vergeef het my dat ik u hier zo laat verstoort,
'k Heb van myn meesters last, gun me als u b'lieft gehoor.
Heer Windbuil 'k dacht het wel dat ik u hier zou vinden.
Ik ben gezonden van verscheide goede vrienden
Om negen Acties nu op te eischen in de Zuid.
Windbuil: Hoe eischen ze op! ik weet niet wat dit nu beduit.
Grypvogel: Gy naamt de premie toen zy op vier honderd waren,
Nu zyn zy zeven.
Windbuil: Ja, en ik kan u verklaaren,
Dat ik die zortigheid niet kan begrypen vrind.
Grypvogel: Ik ook niet: maar gy moet het neemen zo gy 't vind.
Zy zyn gereed om die Partijen voort te ontvangen.

Windbuil: 'k Gaa order geeven.

Tweede Food: Neen begutje, wilt ze langen!

Windbuil: Hoe kaerel hebtje geen krediet voor myn perfoon?

Die meer dan twee miljoen bezit, o welk een hoon!

Tweede Food: Je bent een groote gek.

Windbuil: Vent heb jy iets te zeggen,
Kom aan myn logement, ik zal 't eens overleggen.

Tweede Food: Kom 'k laat me pacijen, schryf begut twee tonne gouds

In Banko af. *Windbuil*: Zou ik die af gaan schryven, Smous?

Dat gaat zo makk'lyk niet, ik moet eerst Reskontreeren.

Wagt nog zes maanden, 'k zal 't opeischen van de Heeren

Daar 'k mee te doen heb. Als ik Actien ontvang

Zult gy ze hebben; dat is red'lyk, wagt zo lang.

Tweede Food: 'k Zel op de volle van de Beurs het gaan vertellen!

Windbuil: Ik zeg je Kaerel dat je my niet meer moet quellen,

Of 'k zweer je dat ik u zal steeken door de huid.

Eerste Food: Je bent een schelm!

Windbuil: trekt den degen. Een schelm? dat zal ik toonen gult.

Eerste Food: Hou vast begutje! hou hem vast! hy wil me steeken!

Krispyn: *Windbuil den degen afneemende*.

Brei heen, eer dat hy jou mogt hals en beenen breeken.

Food: Neen, ik zal blyven, 'k durf begutje nog wel staan! *Zy vechten*.

Bonavontuur: Hou op! hou op! 'k versta niet dat gy hier zult staan!

Eerste Food: 'k Gaa naar myn Heer de Schout om over jou te klaagen,

Dat jy voor de Acties my betaalen wilt met slaagen.

Bonavontuur: Vertrek; want ik versta geen raazen in myn huis.

NEGENDE TONEEL.

Grypvogel, Krispyn, Bonavontuur, Eelhart, Windbuil, Hendrik, Hillegond, Beatrix, Koetsier.

Eelhart tegen Grypvogel.
Eisch van myn Broeder ook nu de Acties op quansuis.

Grypvogel: Myn Heer Bonavontuur, my is ook last gegeven

Dat ik opeischen zal, al 't geene gy tot zeven

Moet lev'ren. *Bonavontuur*: Hoe! wat's dat? zyn alle menschen gek?

Of zou hier tovery om gaan in dit vertrek.

Eelhart: Myn Broeder, 'k denk dat ge uw krediet zo hoog zult agten,

Dat gy den eisch voldoet waar na hy staat te wagten?

Grypvogel: Myn Heer de Zuidzee ryft, zy passen op hun tyd.

Bonavontuur: „Indien dat waar is, broer, dan ben ik alles quyt

Grypvogel, gaa, en wilt tot zeven voor my koopen.

Grypvogel: Myn Heer, zy zyn al tot de negen opgelopen.

Zeg ook als Windbuil dat gy reskonteeren moet,

Dus stelt gy de eischers uit. *Eelhart*: 'k Bid dat gy zulks niet doet.

Bonavontuur: Al moest ik aanstonds nu myn kapitaal verliezen,

'k Krediet is my meer waard, 'k zal nooit dien weg verkiezen.

Maar, waarom hebt gy my gebracht in dit gevaar?

'k Deed alles naar uw raad, gy zyt myn Makelaar.

Grypvogel: 't Gaat alles boven myn begrip in deez' ravazie.

Dees wint, en die verliest. 'k Verdien ook graag koertazie.

Windbuil: Ha! ha! ik heb daar iets tot nut van ons bedacht.

Verlies ik nu, ik word in 't kort een man van macht.

Bonavontuur: Hoe, zyt gy niet in staat om de Acties te beraalen?

Windbuil: Ja, maar myn kapitaal moet ik uit Vtankryk haalen.

De Missizippi is een oorzaak van myn winst.

't Heb twee miljoenen aan muntbriefjes op het minst.

Koetsier: Myn Heer, gy zyt om geld verlegen, na 'k kan hooren.

Windbuil: Ha schelm! moet gy my in dit overval nog stooren?

Myn Heeren, 'k heb een schoon, een fraay project bedacht.

Laat ons ons zelve nu bedienen van de macht

Die wy nog hebben, en een Kompanjie oprichten,

Waar by de bobbels zyn te rekenen als slechten,

Laat ons in Assurance, en in Commerce doen,

Door een inschryving van een honderd millioen.

Elke Actie moet op 't minst zes duizend guldens wezen,

Daar elk by de ingaaf geeft drie gulden, en door dezen

Zo grooten rykdom kan men reden in den vaart

Te Ostende. *Krispyn*: Weg, myn Heer, dat is geen oortje waard.

Maar kon je maken dat die bobbels niet verzwinden,

't Waar beter; nu kan ik geen voordeel daar in vinden.

Maar, wilt ge iets doen waar door uw geest ons word bekend.

Smelt deze Kompanjies eens tot een regiment.

Eelhart: Die Windnegoties, die wy hier de bubbels noemen,

Is, als men 't wel bezieet, heel weinig op te roemen;

Dewyl den handel door die dingen word gestremd.

Zy zullen met 'er tyd ons zetten in het hemd.

Om Duitich te spreken. 'k Kan niet merken dat de Heeren,

Die in de grond zich zelf verstaan op 't Assureeren,

Het honderst deel profyt in vyf en twintig jaar

Gerrokken hebben; zet hun alle by malkaar,

Als deze bobbels (zo zy niet haast willen vallen)

Uitdeelen moeten in twee jaaren met hun allen.

En hun Commerce kan 't verval ook niet verhoen,

Ten zy men Waaren poogt in menigte op te doen,

En zetten dan de markt; maar dat is niet te denken

Dat zy hun eer door zulken gruwel zouden krenken.

Wy pryzen dan te recht een wyze Majestaat,

Die zich door zulken wind dus niet vervoeren laat.

Krispyn: Hoor Heerschap Windbuil, omuit dezen strik te raken,

Zou ik een Kompanjie gaan in Vianen maken,

En leggen met dat geld de Stad ten eersten uit,

Dan kan die geen, die hier zyn kapitaal verbruid,

Verzekerd zyn, dat hy daar zal een wooning vinden.

Gaat overleg dat eens daar ginder met uw vrienden.

Windbuil: Myn Heer verdraagt gy zulk een taal hier van uw knecht.

Bonavontuur: Myn Heer, hy heeft gelyk in al 't geen hy zegt.

Windb: Mordbleu! 'k Word disperaat! hoe kan het mogelyk wezen.

Krispyn, trekt zyn kleed uit, en verkleed zich.

Ik ben, Bonavontuur, uw knecht geweest voor dezen:

Maar ik bedank u nu myn Heer voor alles goedts.

'k Heb zin, Heer Windbuil, in uw paerden en uw koets.

Ik bid u stel ze op prys, ik wil ze van u koopen:

Want ik kan merken dat gy nu te voet zult loopen.

Windbuil: Had ik myn degen, schurk, ik stak u in de pens.

Krispyn: Gy moet zo quaad niet zyn, bedenik ik ben een mensch.

Tegen Bonavontuur.

Myn Heer, ik zie dat gy verwonderd staat te kyken:

Maar wilt het vonnis tot myn nadeel nog niet stryken.

'k Heb veel gewonnen met uw geld dat gy niet weer:

Maar doet een eisch, want gy moet weeten, ik ben reed

Om tot voldoening u in alles te behaagen.

Bonav: Myn geld! Krispyn, myn geld! hebt gy dat durven waagen?

Eelhart: Heer broeder, zyt gerust, wyl gy geen schade lydt.

Zie uw Kontrakten, die 'k heb ingetrokken, zyt

Te vrede, wil Krispyn hier van 't verlies vergoeden,

Gelyk 't behoort, dan is hy vry van quaad vermoeden.

Krispyn: Dat zal ik doen; 'k weet door Grypvogel hoe veel geld

De schade is, die u voort zal zyn ter hand gesteld.

Hendrik: Myn Heer, mag ik dan op uw lieve dochter hoopen?

Bonavont: Geef haar uw hand: maar 'k wil gy zult nooit wind ver-

Krispyn: Nu Juffrouw Klara geef uw hand ook aan Krispyn. (koopen.)

Klaar: Viva! de Quincampoix, nu wy vreenigd zyn.

Krispyn: Kom dan eens vrolyk op, eer dat wy saam vertrekken.

Windbuil: Ik zal my met Viane, of Fredrik Hendrik dekken.

Windbuil loopt de deur uit.

Daar wordt gedanst.

Eynde van 't derde en laatste Bedryf.

Wat ziet men nu de Acties ryfen,
Wyl kleine, groote, groene, gryfen,
Gelyk een dwase Faëton,
Zig zelfs verheugen aan de Zon.

Nu hoorje niet by heele Troepen,
Van winst, van winst, en Voordeel roepen,
Geen wonder want de Wint is uyt,
En 't Spel geheel en al verbruyt.

Eerst was 't wat heb ik Dukatonnen,
Met d'Acties-Handel al gewonnen:
Maar nu tegens wil en keurs,
't Beroyt Hooft, en een leege Beurs.

Nu wouw men wel dat Acties waren,
Voor al de Drommels heen gevaren,
En dat men ras (schoon droef te moe,)
Geraakte na Jan Stinje toe.

Hierom is 't dat Bombario even,
En Harlekeintje wel bedreven,
Elkaar als trouwe Maats getrouw,
Hier toonen Statiglyk de Rouw.

Nu hoeft men niet op Kas te schryven,
En 't weêr in Banko af te dryven,
Wyl d'Acties blyven sonder tal,
Een Worm die eeuwig knagen zal.

Bombario met al zyn Snoeven,
Trekt uu dikwerf verkeerde Troeve,
En wat hy trekt, of wat hy Speelt,
Hy ziet zig altyd mis gedeelt.

Zy beeven als zy van hem hooren,
En schrikken voor zyn wreede toren,
Zy blyven zinneloos en stom,
Op 't melden van zyn magt alom.

Om laag zoo zie je van die Liederen,
Die Directeuren ons bedieden,
Die trots en deftig op gekleed,
Vast Leven van een Aarsmans sweed.

Het Vis Wyf wouw wel mee wat zeggen,
Maar Ootjes die in 't Cyffer leggen,
Wat geven die? wat doen die uyt?
Wat zynze waard? niet eenen Duyt.

Weg met dat wenssen, en dat woegen,
En met dat Eeuwig ongenoegen,
'k Heb niet genoeg; Ik wouw wel meer,
Al is het juyft niet met veel eer.

Foey dat het Goud den Mens doet blind zyn,
En 't blinde Geld hem doet een Kind zyn,
Foey dat hy dit niet eens bedenkt,
't Geen eeuwig Ziel en Lichaem krenkt.

Uyt niet, zyn d'Acties stout begonnen,
Met niet is 't ook weêr afgesponnen,
't Is watje ziet, of niet en ziet,
d'Actie-kraam is enkel niet.

Zie daar voor 't lest, ô Actie-Mannen,
Die tot verdriet zyn aangespannen,
Zie daar is 't al, en, hem byloo,
Niet meer voor uw Bombario.

Ja, Harlekeintjes, Potzereyen,
Die houden op, en zyn vericheyen,
Gelyk een Blaas, die met een gat,
Heeft ook in, niet als Wind omvat.

Voorheên was 't vol op met de Baafen,
Maar nu zyn 't omgekeerde Glasen,
Die als men 't naauw en wel bekruypt,
Als Snot door al de Vingers druypt,

De Actie-Pot wort aangestookken,
Maar als hy 't vuur maar heeft gerooken,
Dan Vliegt hy over, en men vint
Al wat hy kookt dat is maar wint.

't Bedrog met al hun Momme Greinsen,
En al die Listen, en 't oud Veynsen,
Heeft nu gedaan, terwyl Zy prykt,
En als een Uyl in Doodts-nood kykt.

De Blaasbalk met hun snor en raafen,
Is lek, is leeg, en uytgeblaafen,
Men kan niet, 't zy dan bly of bang,
De Blaasbalk kreigen aan de gang.

Jan Lift die Acties hadt Verfonnen,
En ligt wel duysenden Gewonnen,
Die Huylt, en zegt 't is nu gedaan,
Wie zou dan weêr na Acties staan.

Merkurius begint t'Ontwaaken,
Terwyl het Monster schynt te kraaken,
En toondt als men voor onregt Pleyt,
Hoe 't Schimmen zyn en Ydelheyt.

ANATOMIE DER WIND-NEGOTIE, OF BOMBARIO VOOR DEN DROMMEL.

Een Actie-Heer, die d' Actie-wind
 Had by Scheeps-ladings ingeslagen,
 Leid hier nu Stom, en Doof, en Blind,
 En zonder ergens naar te vragen;
 Geen wonder, want hy is van kant,
 Daar een van Hipokrates bāzen,
 In't zoeken van zyn ingewand,
 Niets vind dan risten Varkens-blazen,
 En oordeeld op zyn kunst gewis,
 Dat hy van Wind gesturven is.

Daar word'er een in slaap gewiegt,
 Die toe gedekt met de Actie-deken,
 Niet denkt dat hem t'Bedrog bedriegt;

Wyl Lauw de Wereld aan komt steken
 Met t'vuur van Waan en Dolligheid,
 t'Geen destig smookt, daar ondertuszen
 Eenvoudigheid te loos misleid,
 t'Met weinig water uit wil bluszen;
 Want Monsieur Drommel helpt die kwant,
 Waar door de Wereld raakt in brant;

Terwyl den Nikker zyn Monfreer,
 Ten dienst van zyn getrouwe vrienden,
 Niet minder mede is in de weer,
 Om Loshards oogen te verblinden,
 Terwyl dat de Aap zyn zakken plukt,
 Om zoetjes t'geld daar uit te pluizen;
 En zo die aanslag hem mislukt,

Dan naar Vianen te verhuizen,
 Daar hy het groot geselschap vind,
 Van Actie-Heren zonder splint.

Daar Held Bombario ter vlugt,
 Zig op zyn Hofstee gaat bedekken,
 Beangst, Bekommerd, en Bedugt,
 Dat eens een partu Actie-gekken,
 Door t'geld verlies als desperaat,
 Hem van elkand'ren mogten scheuren,
 En't zou niet voegen by zyn staat,
 Hoewel het wel eens kon gebeuren;
 Dies rend hy op zyn Hydra voort,
 Tot t'eind Hem, en zyne Acties smoord.

ARLEQUYN

ACTIONIST.

KLUCHTIG BILTSPEL.

VERTONERS.

Arlequyn.	Mezetyn.
Scarmoes.	Kolumbine.
Gille.	Marionette.
Kapitano.	

Eenige Mascarade tot gevolg van Arlequyn, en eenige Mascaraden tot gevolg van Kapitano.

EERSTE TOONEEL.

Kapitano, Arlequyn.

Kapitano.

HA! Monsieur Arlequyn! wies welkom goede vriend!
Arlequyn. Ho! Kapitano! waar na toe met zulken wind?
Kapitano. 'k Gaa order geven om de Schepen klaar te maaken, want mee ik hoop dit jaar in 't Zuidland nog te raaken, en ryk te worden door een tresfelyken buit.
Arlequyn. Zo gaat gy zoeken naar het onbekende Zuid?
Kapitano. dat 's een werk vol moed en oordeel.
 Zo dat gelukt, gantsch kracht! wat krygt gy dan een voordeel.
 Maar weet je welk een strek gy houden moet in zee:
 Wie zyn uw stuurlui? en wat bootsvolk neemje mee?
Kapitano. Ik ben de kapitein, Scarmoes zal stuurman weezen, en Kolumbine kok; dan heeft men nier te vreezen, en Doctor Mezetyn is onze Scheeps barbier.
Arleq. Wat laading neem je mee? *Kapitano.* Niet anders dan papier.
Arlequyn. Ha! ha! papier! papier! dat 's wonder wel verzonnen.
 Papier dat is een waar daar veel aan wordt gewonnen.
 Is 't Postpapier dat gy laat brengen aan Scheepsboord?
Kapitano. Ha! myn papier is van het alderbeste soort.
 'k Heb Fransche, en Engelsche, en Neêrduitsche Narrekappen, van de allerfynste, die van Mississippi-lappen.
 Zeer konstig zyn gemaakt, in Lauwmaand van een man, wiens moelen deze soort zo heerlyk maken kan,
 Dat gantsch Europa hem die aanstonds na zoekt te aapen,
 En al de lappen poogt te koopen en te raapen;
 Maar 't is vergeefs, hy heeftze alleen nu in zyn macht.
Arlequyn. 'k Heb uit de Zuidzee ook een quantiteit gebracht,
 Die ruim zo goed zyn als ze uit Mississippi haalen;
 'k Zal in Noordholland daar papier van laren maalen.
Kapitano. Och Monsieur Arlequin, myn vriend! och! wou je 't doen,
 Dat jy die lappen gaf aan ons voor kargazoen!
 Ik zal die goedheid u met dankbaarheid vergelden.
Arlequyn. Hoor Kapitano, 't kan niet zyn; ik zal 't u melden
 Wat ik van sins ben. 'k heb op gift'ren in de buurt
 Van Quincampoix d'hollande, een deftig huis gehuurd,
 Daar ik viktalie voor elk een in zal verkoopen.
Kapitano. En wanneer stelt gy daar dien nieuwen winkel open?
Arlequyn. Zo aanstonds, heb je war van doen, myn vriend, zo spreek.
 Want myn boetiek is licht al leeg in deze week.
Kapitano. Ja maak een kist vol van uw beste proviande.
Arlequyn, roept voor het huis.
 Ha Gille! Gille! breng hier 't goed eens met de mande?

*Arlequyn, Scarmoes, Kapitano, Mezetyn, Gille sleept met eenige
 Juggens een groote Pakmande vol goed uit het huis, terwyl
 Mezetyn en Scarmoes een Kist aanbrengen.*

Kapitano.

HA Scarmoes! en Mezetyn! gy komt van pas,
 Met deze kist zo net of je geroepen wts.
Scarmoes. Daar is je geld in, dat ik niemand dorst vertrouwen.
Kapitano. Sluit op, geef my het geld, 'k zal 't in bewaring houwen.
Zy halen een pak papier uit de Kist, datze Kapitano geven.
Mezetyn. Daar is uw schar, myn Heer, 'k wil zeggen uw papier.

Het a la modes geld, zo kost'lyk en zo dier.
Kapitano. Nu, Arlequyn, laat zien wat je in de kist zult pakken.
Arlequyn. Daar 's drie gros pypen, die 'k heb in Tergou doen bakken.
 En tien pond edel kruid, van 't alderbeste soort,
 Dat 'k heb ontboden van het eiland Amersfoort.
 Daar 's Hylik'maaker, en een pakje Hennekaarten.
 Een pot Schiedammer spek, en Weesper varkenstaarten.
 Een groote Gaaper, die gestaan heeft op 't Kokkin.
Kapitano. Wat zou ik daar me doen?
Arlequyn. Hoor, gooi je geld maar in
 Die groote wyde bek, die schier van een wil splyten,
 Zo dra hy 't op heeft, zal hy rier dan Acties schyten,
 Die gy in 't Zuidland met goe winst verkoopen kunt:
 Want die zyn nu meer waard als goud of zilyre munt.
Scarmoes. Wel Arlequyn als ik dat zie zel ik 't gelooven.
Arlequyn. Ik hou hem voor myzelfs. Loop, jongen, breng hem boven.
Kapitano. Neen, neen, dat zal ligt die bezwooren gaaper zyn,
 Ik neem hem mee. *Arlequyn.* Maar op half winst?
Kapitano. Ja Arlequyn,
Arlequyn. Daar is Panhaaring, die ken je op de rooster braaden.
 En deze Kalfskop is heel goed tot karbonaaden.
 Daar is het spinrok van de Purmermeeremin,
 Daar Kolumbine mee kan spinnen, is 't haar zin.
 Zie hier een Ojevaar. *Kapitano.* Waat zou ik daar mee maaken?
Arlequyn. Daar zel je in 't Zuidland door aan kennissen geraaken:
 Want 'k heb gehoord, dat daar het ojevaars geflacht
 Zyn oorsprank heeft, tegeert, en bloeijt in volle kracht.
Kapitano. Dat 's goed, maar hou nu op meer in de kist te stoppen.
Arlequyn. Ik zal ze voort vol Kool, en Hoornse wortels proppen.
Kapitano. Hou op! ik heb genoeg; Wat schortje? ben je dol?
Arlequyn. Daar 's noch een Rotteval, daar is de kist mee vol.
Kapitano. Nu Monsieur Arlequyn hoe veel moet ik beraalen?
Arlequyn telt op zyn vingers.

Laat zien, dat 's een, dat 's twee; zacht, laat ik niet verdwaalen!
 Een half pond Acties. *Kapitano.* Van wat soort? wel dat is raar.
Arlequyn. Wel weeg ze, zo je wilt; maar rompslomp door malkaar,
Kapitano. Zie daar, dat pakje heb ik gift'ren net doen wegen
Arlequyn. 'k Bedankje voor je goe betaaling, 't is ter deegen.
Kapitano. Is hier geen kruijer in de buurt? *Arlequyn.* Dat is gewis.
 Hier woont geen mensch die niet met een' kruijer is.
Mezetyn. Ik zal 't wel kruijen, wil me maar een waagen leenen.
 Zy zetten de Kist op een kruijwaagen, en Mezetyn zingt kruij-
 jende om het Tooneel.

*Laat je kinders kruijen leeren
 Want de kruijers ziet men eeren.
 O die adel te kruijen weet,
 Helpt zo meenig kaale neet.*

*Laatje kinders kruijers maaken,
 Zo je wilt aan Acties raken,
 Even als wy daaglyks zien,
 In de Bubbels-kompagnien.*

Mezetyn gooit de Kruijwagen om, waar op de Kist breekt,
 daar met anders dan blaazen en darmen uit komen.

DERDE TOONEEL.

Kapitano, Mezetyn, Scarmoes.

Kapitano.

O Ch! och! fant Jago! och! waar is nu myn viktalie
 o Arlequyn! o schelm! o Gille! o jou canailje!
 Par bleu waar ben je? *Mezetyn.* Och! die Schelmen zyn gevlucht!
Kapitano. Zo ik ze had, ik zou ze gooijen in de lucht.
 Ik zal ze kappen met myn zwaerd tot karbonaden;
 Of 'k maak'er worst van, die 'k zal op de rooster braaden.
Scarmoes. Dat 's wel bedacht: want zie, de darmen zyn al klaar.
Kapitano. Kom gaan wy naar zyn huis, en helpt me met malkaar!
 Zy kloppen aan, en Arlequyn komt uit het venster hyken.
Arlequyn, slaat met een blaas.
 Weg jongens van de deur, of 'k zal je voeten maaken.
Kapitano. Jou Toovenaar, zal jy zo licht aan rykdom raaken?
 Kom af, op dat ik jou den hals en beenen breek.
Arlequyn. Wag! noch een beetje, 'k kom je by in deeze week.
 Het is nu postdag, en ik moet nog brieven schryven.
Kapitano. Je bent een schelm! een gait!
Arlequyn. Ho! gy kent geestig kyven.
 Indien ik tydt had 'k bleef noch wel een uur drie vier.
Kapitano. Jou windverkooper! 'k zeg dat jy me myn papier,
 Myn kostlyke Acties, zult tot een toe weder geeven!
 Of 'k zweerje dat je niet een oogenblik zult leeven!
 Ik zal je smyten dat je vliegt tot boven windt.
 En zo jy in de maan geen goede schuilplaats vind,
 Om myne gramfchap, die rechtvaardig is, te ontwyken,
 Zal ik, zo 'k u weer vind, terstond de broek afstryken,
 En met een blaasbalg zo veel wind doen in je poort,
 Dat jy zult barsten dat men 't in de Zuidzee hoort.
Arlequyn. En ik, om op myn beurt myn dapperheid te toonen,

Zal jou zo jaagen, gek, met deeze blaas met boonen,
Dat jy van angst terstond zult kruipen in je nest.
Kapitano. Kom volg my naar myn huis. Een ieder doe zyn best,
Ik zal u wap'nen, en flus Arlequyn bevechten:
Want deeze questie is niet als door bloed te slechten.

VIERDE TOONEEL.

Kapitano, Scaramoes, Mezety, Kolombine, Marinette.

W El *Kapitano.* Waar na toe? *Kapitano.* Ach Marinette!
Moet ik dan altoos met den Sabel en 't Helmet
De waereld dwingen? en als Mavors myne tanden
Doen blinken?

Marinette. Is 'er dan een vrolyk feest voor handen?
En hebje questie met een ham of schapen bouwt?
Kapitano. Ik ga naar binnen. Dat men't vaandel voort ontvouwt!

VYFDE TOONEEL.

Marinette, Kolombine, Arlequyn.

W El wat of nu de gek op nieuw is wedervaaren?
Ik docht wy gingen 't scheep, om alderhande waaren
Naar 't onbekende Zuid... Maar Arlequyn komt gints.
Marinette. Wel Arlequyn! myn lief! myn held! myn Aëtie prins!
Myn Zuidzee Graaf! och! myn Baron van Mississippie!
Arlequyn. Myn Koningin van al de Bubbels! och! ontslipje
My heden! lief, gaat gy met Kolombine in Zee?
Verlaat gy my den vaart gy ook voor bulzak mee?
'k Verbrand myn Aëties, zo ik u zal moeten derven.
En werp me in 't vuur, om als Sardanapaal te sterven
Met al myn schatten!

Kolombine. Zacht, myn vrind, wees maar te vreên.
De reis is af? daar gaan geen Schepen derwaart heen.
Wy geeven zulks maar voor, om de Aëties te doen ryzen.
Marinette. De reis is af? dat 's goet. Ik moet uw loosheid pryzen.
Kolombine. Kom laat ons nu eens zien wat *Kapitano* doet.

Arlequyn. danst, en zegt daar naa.
Hy komt, het wordt ook tyd dat ik my wap'nen moet.
Kolombine gaat in 't huis van *Kapitano*, en *Marinette* in dat
van *Arlequyn* uit het ven-
ster leggende.

ZESDE TOONEEL.

Kapitano, Scaramoes, Mezety.

Kapitano, zittende op een Ezel, trekt met het vliegende Vaandel,
Tamboers, en *Pypers* uit zyn huis, gevolg van *Maskeraden*, gewa-
pend met blaazen.

K Om stel u 't zaamen in slagorden met malkander.
Waar blyft de ruitery? verwoeg u by myn flanker.
'k Verwagt nu Arlequyn terstond in 't open veld.
Rechts om! 't sa prezenteer de Snaphaan!

Scaramoes. Groote Held
Wilt gy uw volk hier niet in order doen rangeeren?
Kapitano. Neen, 'k ga te veld! snaphaan op schouder! 'k zal jou
leeren
In orden blyven. Mars!

Zy trekken het Tooneel af.

ZEVENDE TOONEEL.

Gille, Arlequin, op een Ezel, trekt ook uit zyn huis gewapend, met
gevolg van *Trompetters*, *Keteltrom*, en *Maskeraden*, en marcheert
het Tooneel rond.

Arlequin.

Myn helden, die zo fier
Ons volgt in 't veld van eer, en onder myn bannier
Zult roem behaalen: denkt dat gy niet hebt te vreezen:
Want *Kapitano* zal terstond verwonnen wezen.
Die hem gevangen brengt, zal hebben tot zyn loon
Zes Muider Aëties, en een wit papiere kroon,
Die meerder waard is als een krans van Lauverieren.
Waar mee zich *Scipio* voor deezen plagte cieren,
En hy die *Scaramoes* my leevend lev'ren zal,
Krygt ook zes Aëtien op Zwol voor niemendal.
De *Krygsbuit* zy gedeeld, en aan't gemeen gegeven.
Altemaal. Lang, moet Arlequyn! lang moet de Veldheer leeven!
Arlequin. 'k Verklaar de goederen van *Monfieur Mezety*
Dien snô rebel verbeurd. Mars! 'k hoop 'er haast te zyn.
Maar zacht, *Messieurs*, ik zie den vyand herwaart trekken.
Mezety, terwyl *Kapitano* wegkruipt.
Val aan!

Kolombine, uit het venster.

Daar zie je nu een zwaar gevecht van gekken
Hier geschiedt een Batailje met blaazen,
raaken al vechtende binnen.

ACHTSTE TOONEEL.

Kolombine, Marinette.

Kolombine.

W El Arlequijn is al een wonderlijke haan,
Hy trekt manhaftig op zyn grooten vijand aan.
Marinette. Die windbatalje zal na 'k merk geen koppen kosten.
Kolombine. Ik vreesde 't evenwel, wijl zy malkaar zo rosten.
Maar *Kapitano* is een rechte schijtebroek.
Zag jy niet hoe hy zat te trillen in een hoek?
Hy beefde al eer de slag ter degen was begonnen.
Leef *Kapitano*! leef, de vyand is verwonnen!

NEGENDE TOONEEL.

Scaramoes, Arlequyn, Mezety, Kolombine, Gille, gevolg van
Maskeraden.
Zy brengen Arlequyn en Gille gevangen, en
Kapitano word in slaauwte op 't Tooneel
gedraagen.

N U, *Monfieur Arlequyn*, nu zijt gy in de knip.
Arlequyn. Wat schort jou *Kapitein*, of heeft de gek de pip?
Mezety. Hoe, een gevangene man durft die de gek nog steeken?
Of meen jy ons nu weer te ontvlugten met jou streken?
Neen, neen, wy zijn hier niet bevreesd meer voor jou list.
Kom mannen sluit hem met uw allen in de kist.

Kolombine. Waar is de rest van 't volk?
Mezety. Wel, op de vlugt geslaagen
En Arlequyn alleen dorst reukeloos zich waagen.
Hy sloeg met eenen slag Heer *Kapitano* dood!
Toen hy sijn broek afdeed: want hy had grooten nood.
Kolombine. Dat was verraadings.

Mezety. Hy zal ook straf ontvangen!
Want 'k ben gerezolveert hem morgen op te hangen.
Scaramoes, eenige grillen maakende.
Ach! ach, wat 's dit, my dunkt dat *Kapitano* leeft.
Mezety, grillen maakende.
Ik heb geen lit aan 't lijf dat nu niet trilt en beeft.
Kolombine. Hy legt in slaauwte, 'k zal wat *Sal Volate* geeven.
Scaramoes. Och! 't mag niet helpen. Ik begin nog meer te beeven.
Geef wat blaauw band.

Mezety. Dat heeft in 't minste hier geen kracht!
'k Weet raad hoe hy best tot zich zelve wordt gebragt.
Jenever Aëties lucht is dienstiger als kruiden.
Verbrandt wat Aëties, en wilt niet meer tijd verbruïen.
Scaramoes, houd *Kapitano* een brandende Aëtie onder de neus.
Daar is 'er een, die helpt. *Kapitano.* Waar ben ik *Mezety*?
In 't Elizeesche veld? en waar is Arlequijn?
Scaramoes. Neen, jy bent hier nog op de waereldt by je vrienden.
En Arlequijn is nu in deze kist te vinden.
Kapitano. Is hy gevangen door uw kloek en wys beleid?
Scaramoes. De eer komt u toe, mijn Heer, door uwe dapperheid.
De Veldheer wint den roem en al de lauwerbladen,
Al ziet hy maar van verre een anders heldendaaden.

Kapitano. Doe open, op dat ik den schelm terstond verslind,
Die my voor Aëties wou betaalen met wat wind.
Zy doen de kist open, daar Arlequyn uit komt gekleed als *Mercurius*.
Arlequyn. Gy *Maskeraden* die 't hier stelt in rep en roeren,
Hoe laat gy u van zulk een dwaazen drift vervoeren,
Dat gy de *Koopmanschap*, zo nut, dus los versmaad,
En windverkoopers word tot nadeel van uw staat.
Ja 't eene windproject durst smeden naar het ander,
Het geld trekt van het volk, en deelt het met malkander,
Om koopmanschap te doen, die niets kan zyn dan wind;
Gelijk men dag op dag, helaas! te klaar bevind.
Ik zal vertrekken naar heel andre waereldtdeelen,
Terwijl ge uw renten leeft, of 't bankroet zult speelen,
Als ge al uw briefjes zult in wind verand'ren doen,
En tien procenten van drie honderd millioen
Verdweneen zullen zyn, door uwe looze streken.
Scaramoes. Wie meen je dat het is, die hier zoo fraaij komt preeken?
Kapitano, knielt. 't Is God Merkuur. Gena Merkuurtje! och! och!

Arlequyn. Wagt geen genade; want ik ken uw snood bedroch.
Scaramoes. Ha Snees-neus, Arlequyn, my zal je niet bedriegen.
Kom mannen breng de kooij, hy moest ons niet ontvliegen.
Zy zetten Arlequyn in een kooij
Scaramoes, zingt eerst een Vaers alleen, en word dan gevolgd van
't Choor.

NIEUW-JAARS
Geschenk.

met Narren Paarde Muskus ge- parfumeerd opgedraagen aan de
GELD-GODIN PECUNIA door de **ACTIE-PRINS**

of Viceroy van Plutus, in zyn nieuwe Schuithoek zyn Wankebbelyke Liefde koesterende.
Geen beter Gift int Nieuwe Jaar
Was ooit voor 't Actie volk te vinden,
Als haar Patroon der Afgrend-winden,
Gevoegd tot z'n aanloklyk paar,
Die Plutus maat uit de hel gekomen,
Die Stuartman ja die kaale neet.

*By Nymf Pecunia zig weet,
Door min, met schatten te overstroomen:
Hy dijt haar Paarde-vygen voor,
Met mistyk bladgoud overtoogen;
Betoverd cyfferend' haare oogen:
Elk geeft zyn Schots geschreeuw gehoor.*

LAUW Maands HERDENKING,
wegens de nieuwbakke
GOUDE EEUW, vertoerd in Paarde Vygen.

*Hy deed zwarte en witte Englen vallen,
Alec-minnaars van Pecunia,
Die vielen in haar ongena;
Die 't laatste komt betaald de ballen.
De Stuartman wierd door wind z' groot,
Dat elk, verzet op dit nieu waagen,
Haast dacht, myn haan z'at koning kraagen,
Zo viel er meenig in de sloot,
De regen schouwende ook int weeden
Der Zuid en Wester Oceaan,*

*Veel narren schepen steeds vergaan,
Ontbloot van schatryke overvloed,
Bescheuw de Palmboom, klyn en groot,
Die huld dees nieuwe tiereelingen,
Zyn gaafheid allen sterfelingen
Ten spiegel strekke in weelde en nood.
Standvastig tegen storm en winden,
Die de Actie prins nu wat ontschuld
Die als Piro van Leven pruilt,
En proefst nu zyn gebronge winden*

DE STRÓPENDE ACTIE-VALK O M H A L S ,

En 't BUBBEL-ROTJE onder de klauwen
van den U I L.

V Erwate Hoogmoed raakt altyd
Aan 't stronkelen, en neder storten;
En ziet zig binnen weinig tyd
Zyne uitgespreide vlerken korten;
Waar door ligt eenen, die te stout
Op eigen wicken durft betrouwen,
Zig zelf veel droeve rampen brouwd.
En kan zyn val geenzints weêrhouden;
Zo gaat het met deez' Actie-valk,
Die zig vertrouwende op zyn vlerken,
Heel moedig, fier, en trots en schalk,
Wil elk zyn gaauwheid doen bemerken;
Hy ziet de Reiger in de lugt
Op uitgespreide pennen dryven,
En zagties dart'len in zyn vlugt;
Hy wil de Onnooz'len straks ontlyven;
Dies steig hy wind'rig naar om hoog,
En schynt de zon voorby te streven;
Tot aan den starren ligten boog,

Door waan en hovaardy gedreven
Waar op hy stout daald naar om laag,
En waand zyn rooffluct te verzaden
Met hartebloed: zyn holle maag
Met vlees en spieren te overláden;
Hy schiet gelyk een blixem neêr;
De Reiger ziet hem: kent zyn stréken,
En spyt zyn zwakke tegenweer,
Wil hy zig aan zyn Vyand wréken.
Hy werpt zig daad'lyk op zyn rug,
Met bek en klauwen opgestóken;
En ziet den schender fier en vlug;
Wel haast van róde drupp'len róken;
Hy stoot zyn snêb hem door de borst,
En ziet by redden van zyn léven,
Zig zelfs van 's vyands bloed bemorft,
Die door zyn hoogmoed komt te snéven.
Zo gaat het évens met dien geen,
Die door bekladde Windpapieren,
Reeds waanden dat Fortuin alleen

Hen al haar schatten toe zou stieren,
Toen waar 't die man is ryk, hy heeft
Maar Actiën by regimenten,
'k Geloof niet dat 'er ryker leefd,
Hy heeft voor 't aller minste aan renten
Tien Honderd duizend guldens 's Jaars.
Ja als de Compagnies betaalden,
Maar nu 's de uitdeling vry wat schaars,
Dewyl dat de Acties schielyk daalden.
Het was een Stormwind, die het geld,
Zo lang hy duurde, in weynig dagen
Woei over Zand, en Vaart, en Veld;
Maar nooit weêr in de beurszaljagen;
Want die orkaan van Dolligheid
Is door den tyd al reê verdréven,
Wyl ménig een door waan misleid,
Heeft leergeld tot zyn schaa gegeven;

En krygt nog in zyn dwaze hoop;
Die weg vliegt met de Bubbelswinden;
De schand tot toegift op de Koop;
En daar hy dagt geluk te vinden,
Daar is hem 't ongeluk het naast.
Hy heeft zyne eer en geld verlóren,
Waar door hy vloekt, en tierd, en raasd,
Tot hy door wanhoop komt te smóren,
En stort gelyk de Valk ter neêr,
En stikt, en smoord, en word doorrégen;
Dog niet door 's vyands moordgeweer;
Maar wel door eigen strop, of degen;
Wyl 't Bubbelsrotje word geplukt
Door Kraai en Uil, die met hen beiden,
Na dat zyn hoop hem is mislukt,
't Benauwd doen van de wêrld scheiden

En vréten 't op met huid en haer;
En 't arme Beestjen word vergéten,
Zo dat men moog'lyk binnen 't jaar,
Heel weinig van zyn Naam zal wéten.
Terwyl een Koopman, nog gekleed
Door zedigheydt naar de oude wetten,
Toond aan zyn Vrouw, met harten leed,
Hoe dit de Welvaard moet verpletten.
Wanneer de Rot, die 't spek eerst stal;
Een prooi moet voor 't gevogelt strekken;
Want zo hy vast zat in den val,
Mogt men het vet hem weêr onttrekken;
Maar nu vliegt alles door de lugt,
En ieder vint zig zelf bedrogen.
En 't is wel waar, 't is in die vlugt,
Wel alles door den wind vervlógen.

(27)

Zie hier den God Merkuur gevangen
In deeze groote vengelooy,
Men zal hem morgen op doen hangen,
Ter eeren van de Quincampoix.

Arlequyn, zingt alleen.
Wat zou ik in de waereldt maaken?
Daar elk van Aëties praat,
De Koopmanschap versmaadt,
En 't nut der beurs verlaat,
Om yder een de beurs te taakten.

Daar nu van veele duizend narren
Tot in den lanten nacht,
Wordt winst voor wind verwacht;
Daar Food en Baunbaas tracht,
Uit baetzucht alles te verwarren.

Scaramoes, zingt en wordt daarna gevolgd van 't Choor.
Wy willen voortaan niet verband'len
Als van het allerbest papier,
Derhalven mag Merkuur maar wand'len,
En gaan op muiltjes voor plezier.

Arlequyn. Maar Monsieur Scaramoes, ik zie dat gy my kent.
Ik bid u dat gy eens om Marinette zendt;
Want wijl mijn leevens eind in 't korte zal genaaken,
Moet ik mijn testament eer ik kan scheiden maaken.
Scaramoes. Dat hoeft niet: want ik zie daar komt zy zelf al aan.

TIENDE TONEEL.

Marinette, Arlequyn, Mezety, Gille, Kolumbine, Scaramoes,
Kapitano, gevolg van Maskeraaden.

Marinette.

Ach! zie ik Arlequyn in deze kooij niet staan?
Arlequyn. Mijn lief, mijn Marinette, terwijl ik nu moet sterven,
Sult gy mijn Aëties met Heer Kapitano erven,
En ook met Heer Scaramoes; want ik vergeef hen 't quaad
Dat zy my doen, ik heb hen beiden nooit gehaat.
Mezety. Sal ik, en Gille niet van uwe schat ontvangen?
Arlequyn. Gewis, gy zult uw deel met Gille voort erlangen.
Kapitano. Wel, Arlequyn, schoon u de doodt reets was bereid,
Ik schenk u 't leven voor die edelmoedigheid.
Maar met conditie dat gy d'Aëties voort zult geeven. (leeven.)
Arlequyn. Fiat, Monsieur, een mensch moet veel doen om zijn
Daar is de sleutel, ga mijn lieve Marinette,
En haal de mand die ik in de bedstee heb geset.

ELFDE TONEEL.

Mezety, Gille, Kolumbine, Scaramoes, Kapitano, Arlequyn, uit
de Kooij, gevolg van Maskeraaden.

Kapitano.

Hoe meen jy dat het nog met de Aëties of zal loopen.
Arlequyn. Wag maar een weinig, 'k moet u eerst iets fraaivs verkoopen.
Hy steekt een endje kaers op.
Beschouw mijn vrienden, ziet dit onuitbluslyk licht.
En licht dat nooit verbrand, en slikt voort 't gezicht,
Word aan de straalen van de Son het eerst ontfleeken.
't Is door de kunst gemaakt, en heeft gantsch geen gebreken.
Kapite. Wat geeve ik u daar voor? Arlequyn. Het is een snuiver waard.

Kapitano. Ik heb geen geld: want dat wordt aan het hof vergaard.
Maar kom, ik geef 'er voor twee Aëtien op Muyén.

Arlequyn. Al de Aëties zijn by my heel weinig te beduijen.
Maar geef een blank. Kapitano. Sie daar, dat is mijn leste munt.
Arlequyn. Ik hadt een ander 't niet voor deesen prijs gegunt.

Kapitano. met het licht.

Hoe heerlyk staat dat licht te slikt' ren in mijn handen!
Hoe zou hy dwaalen, die geen kaers had om te branden!
Die Arlequyn, ha! ha! is zeeker gantsch niet wijs,
Dat hy zulk licht verkoopt, tot zulk een slegten prijs.
Scaramoes. Ik geef 'er voor terstond twee Aëtien op Naarde.
Kapitano. Neen geef 'er drie op Hoorn, die jy tot nog toe spaarde.

Scaramoes met het licht.

Ik ben te vreden. Ha my dunkt het lijkt wel dol?
Mezety. Wel, kom, ik geef 'er voor tien Aëtien op Zwol,
Scaramoes. Neen drie op Rotterdam, en zeven op Enkhuizen.
Mezet. Neen Monsieur Scaramoes, ik laat myn beurs niet pluizen
Dat is te goeden waar, 'k ben daar in 't myn schik.
Maar wil je 'er honderd voor, die 'k heb in Medenblik?
Scaramoes. Die steeken ze in de Schuit nu al in 't Jagers zakje.

TWAALFDE TONEEL.

Marinette, Arlequyn, Mezety, Gille, Kolumbine, Scaramoes,
Kapitano, gevolg van Maskeraaden.

Marinette, gooyt een mandje met papieren uit.

Daar is jou erffenis, zie daar is 't heele pakje.
Scaramoes. Kom geef 'er honderd in Edam, en zeven toe.
Op Utrecht, Delft, Tergou. Mezety. Wel holla! Man, wel hoe.
Scaramoes. Nou wil je 't doen, zo spreek.
Mezety met het licht.

Fiat, om niet te teemen,

Ik zal dat heerlyk licht voor dezen prys dan neemen..
„Maar ach! het is zo kort. Och! was ik het weer quyt!
„Ik ben bedrogen: Maar eer ik het van my smyt,
„Zal ik een ander weer, indien ik kan, bedotten.
Ha; ha; ik zie nu dat de waereld is vol zotten;
Het nutste ding, het licht, dat niemant missen kan,
Heb ik by na voor niet; 'k ben een gelukkig man.
Het slikt in myn hand, gelijk een star in 't duister.
Wat zou de waereldt zyn, berooft van zulken luister?
Gelukkig land waar in men zulke kaerslen vind;
Want daar geen licht schynt, zyn by nacht de menschen blind.
Gille. Kom aan, ik zal u daar myn erffenis voor geeven.
Mezet. Fiat. Gille. O Kostelyk licht, o vreugde van ons leeven,
„Maar och, 't is haast gedaan, o schelmsche Mezety;
„'k Dacht dat het langer was, o Schurk, o Arlequyn,
Wat bied jy, Marinette?

Marinette.

Ik zou het niet begeeren,
Zo 't korter wordt, zal ik my aan de vlam bezeeren,
Gille. Ei bied maar: want het is nog geld waardt... och! ik brand
Ik brand mijn poot, och, och, daar leit het uit mijn hand,
Het endje kaers valt in de Aëtien van Arlequyn, die in den brand vliegen.
Arlequyn. Sie daar nu wat 'er van de Bubbels is te wachten.
Mezety. Onze erffenis te leur, ach, wie had die gedachten,
Kapitano. Wat zullen wy nu doen? want de Aëties zijn niets waard
Arlequyn. Wel, helpen graaven in de nieuwe Stichtsche vaart,

Zy danssen een Ballet.

OP SCHRIFT
VAN HET

DOLHUIS.

*Men huisvest hier een party Gekken;
Die door de hoop van winst te trekken,
Verlokt door 't schynschoon woordje RYK;
Zich zelf te jammerlyk bedroogen,
Waar door hun Zinnen te gelyk
Met al hun Schatten zyn vervloogen.*

HET
DOLHUIS.

DER
ACTIONISTEN.
KLUCHTSPEL.

VERTOONERS.

Japikvaer, Binnevader van het Dolhuis.

Valerius, } komende het nieuwe Dolhuis beziën.

Eelhart, }
Leander, Vrind van Valerius en Eelhart.

Windvang, Projecteur.

Wingraag, Contramineur,

Grypal, Maakelaar.

Kortryk.

Raasbol.

Windbuil.

Juffrouw Bubbels.

Losbol.

Krispyn, Knecht van Windbuil.

Katryn, Meid van Juffrouw Bubbels.

Judas, een Jood.

Fripyn, een Waal.

Gevolgv.

Flippyn, Knecht in 't Dolhuis.

*Het Tooneel verbeeldt de plaats van het Dolhuis, met de Huisjes
der Actionisten in het rond.*

EERSTE TONEEL.

Japikvaer.

Hal ha! die Actionisten maaken een drommel van een leven,
Ik mot'er noch om lachen, wat waren ze daar bezig, met Premien
te neemen en te geeven

Op de Zuid en op de West. daar was zulk een gedruis en geraas

Op de eetzaal, dat men niet hooren nog zien kon: toen op de plaats

Daar hadt je't gaande; 'k docht vast dat ze handgemeen zoutwen

raaken, (maaken.

Daarom besloot ik elk op te sluiten, om een end van dat spul te

Maar daar wordt geklopt. Flippyn! Flippyn! (zel zyn?

Doe eens open, wat of daar nou weêr voor een nieuw Kommefaal

(28)

TWEDE TONEEL.

Japikvaer. Valerius. Eelhart. Flippyn.

Valerius.

Goeden dag myn Vrind; zyt gy de Vader in dit Huis?

Japikvaer. Ja Heeren: Was'er iets van je dienst?

Eelhart. Wy zouden wel begeeren

Om het eens te doorzien. wy zagen voor de poort

Het opschrift van het Dolhuis der Actionisten, en beslooten voo

Om onze nieuwsgierigheid te voldoen; eens binnen te treden.

Voor eerst verzoek ik dat gy ons het opschrift wat nader wilt ont

leeden.
Japikvaer. Het opschrift is zo klaar dat het zich zelf doet verstaan:
Men logeert hier Menschen, wier gekheid ligt tot dolheid over

zou slaan,
Indien men daar geen zorg voor droeg: 't zyn alle Actionisten,
Die zich bytter in de rekenng van hunne ingebeelde winsten

vergisten, (scheepsloadingen vol,
En door 't droomen van Tonnegoudsen en Milliœnen, by heele

Geraakten hen de harsens op stelten en de breinkar op hol.

Valerius. Maar Vrind hebt gy hier veel van dat slag van Kommefalen?

Japikvaer. Zo veel myn Heer, dat ik het je niet kan verhaalen.

Ja ik geloof dat dit Huis noch te klein zal worden, zo die Wind

handel noch langer duurt;

Daar zyn ook tot precautie eenige huizen hier achter aangekocht,

die nou worden verhuurt,

Om, als 't nood doet, dat Dolhuis uit te leggen.

Doch het behoeft van nou of an, dat ken ik mit waarheid zeggen.

Voor de grootste van dit soort van Huizen in ons gansche Land

Niet te wyken. (verstand,

Eelhart. Is 't mooglyk? ik wil wel bekennen het gaat boven myn

Hoe dat Menschen, met een redelyke Ziel geschapen,

Zich aan zulk een Windhandel zo kunnen vergaapen, (gelyk

En zich in staat stellen van niet alleen hun geld, maar hun oordeel te

Tedoen vervliegen.

Japikvaer. Ja maar elk was graag ryk;

Dat woord van ryk flikkert haar alle even sterk in de oogen,

En, door de hoop van het haast te zyn, wordt 'er meenig bedroogen.

Valerius. Maar ei zeg eens, wie zit daar in dat Huisje met die groote

deur?

Japikvaer. Dat is wel de grootste Gek van allen, dat is Projecteur.

Hy maakt den ganschen dag Projecten van Commerce Comp

gnien en Navigatie,

Van Disconteeren, Beleenen, Assureeren, enz. maar och laagie!

Het is zo verward dat 'er nog kop nog staart te vinden is

Eergistren hadt hy een Ontwerp tot het opkooopen van zouten vis.

Gistren maakte hy een Compagnie om de heele Waereld rond te

navigeeren. (praktizeeren

Alle dag heeft hy wat nieuws. ik denk te met hoe kan 't de Gek zo

Indien de Heeren lust hebben om hem en de anderen eens te zien

Zelik hem ontsluiten. Valerius. Wel als het zonder gevaar kan

geschiën, Zoe doe het.

Japikvaer. Daar is in 't minst voor geen gevaar te vreezen,

Ze doen niemand leed, anders zou ik ook wel wyzer weezen.

Eelhart. Maar eêr gy verder gaat, wie zit daar naast dien Projecteur?

Japikvaer. Dat is Wingraag, een vermaard Contramineur,

Die zo veel Premien op de Zuid en op de West heeft genooten.

Dat het hem eindelyk in de bol is geschooten; (raad

Want toen de Koopers de partyen opeischten, toen wist men geen

Zyn Maakelar Slikop raade hem wel dat hy Fredrik Hendrik te baat

Zou neemen; maar hy kon den Man niet overreeden,

Om zyn crediet enêr op die manier met voeten te treden:

Dit bragt hem an't maalen, en't maalen hielp zyn kop op hol,

En hadt men hem hier niet by tyds bezorgd was hy ligt nou al dol.

Hier zit'er een die al wat hy in de Waereld hadt door den Actie

handel heeft verloor. Daar zit een Juffer met haar Meid.

Valerius. Een Juffer? Japikvaer. Ja een Juffer; je lykt daar nieuw

van op te hooren.

Valerius. Welik denk immers niet dat die ook in Acties zal gehan

deld hebben, dat heeft geen schyn.

Japikvaer. En evenwel is't waar, myn Heer; en ik verzeke

dat'er, buiten deeze, noch wel honderd en meêr Juffers zyn.

Die aan den Actienhandel zo vast zyn, dat ze'er's nachts of droomen

DE BEGEERLYKHEYT ZOEKT DE FORTUIN T'ACHTERHALEN OF VOOR BY TE LOOPEN

De mensch begeerlyk geboren
Kan deze neyging niet vermooren;
Om dat hy al zyn levenlang
A Behoeftig blijft, dat gaet zyn gang
Van vry tot graft: d'onnoosle wichen
Zoo ras als zy den dag zien lichten
Die gaepen met een open mond.
Na voetsel happende in het rond.
B Maer groeit de kemise der dngen,
Dan is begeerte niet te dwingen,
In dat begeerlyke dier:
Dan raest, dan woelt het, door dat rier

Na meerder als het kan verzwellen
Dan ziet men zelfs in tedre tellegen
Terstond kraakeel en twist en ryd
C Men gaert men spaert ook voor de tyd
Die niet beleefte word, vele steelen
D En schrapen om mooi veer te speelen
Want zoo hen yd'le glorie bruyt
Dan wil de gek ten mouten wirt.
E De beenen die het lichaem schragen
Die kunnen't dan niet langer dragen
Daer moeten paard en rytuig zyn
Ook pracht en lekkerny van wyn

Dus wetigt men door valsche reden
De hebzucht en brood dronkenheden
Begeert is nimmer te versden
En groeit met 's menschen leven aen
Zyn haetzucht past alleen op plakken
En laat zich door geen wetten drukken
Wie geest heeft maekt zich zelfs een wet
Na zyn begeerlykheit gezet.
F Dit 's 't verlych leven dat begrepen
Van een bedruger die doorsleepen
Den schyn van veel voordeelen vind
En dus begeerlykheit door wind

Van yd'le hoop kan gaende maeken
En helpt elk een schier aen het blaken
G Ik bid u; zie hoe ieder woelt
En niet als op Miljoenen doelt
H Deen was reeds met zyn hoets en paarden
Gesteygert op den top der aerden
Maer niet vermoegt wou noch al mer
Doch store elendig weder neer
Van't steyl gebergt: een die de paelen
Voor by streeft van Fortuin moet daelen
I Een ander staet als zot en kykt
Dewyl hy niet dan nullen strykt

Daer hy veel duysende verwachten
K Een derde meende na gedachten
Veel winst te hebben, maer och arm
Hy ziet ontsnapt den Byenzwarm.
En wort in plaats van honig likken
Door felle angels, die hem prikken
Gepynigt, o wat scheelt het veel
Dat men verliest in plaats van deel
Te vinden in veel winst en voordeel
Maer neen: 't ontbrak die man aen oordeel
L Men most daer visschen op zyn tyd
Niet achter 't net tot leet en spyt

M De vierde in plaats van gelt te winnen
Verliest zyn eyge gelt en zinnen,
En zoekt verbystert in den grond
Of hy het daer ook weder vond.
O Lauw wnaem, blijft lang in wezen
Gelyk de naem van die voor dezen
Den schoonen Tempel van daen
Door ruer en vlammen deed vergaen,
Een schelm die t eerlyk zal ontbreken
Ontziet zich geene slingsche trecken

Verhens-Beker van Fi-âne of Vianen.

2de Tooneel
van de
Geest van Esopus.
Aanhouwer, zal't u,
niet verveelen!
Verwachthier van nog
meer tooneelen.

5

Geen beter middel, als die hooglands Nectier-voet,
Tot bryn-herstelling der verdwaalde Actionisten.
Wient Zuid en West, naar't Noord of Oost, hun schat deed quisten.
Hier's goed koop burger-recht, berryd van wagt en tagt.
Hier's 't middel om den lap' hebt gy hem slechts geborgen.
Weerom te krygen: hier! hier is de michel-roe,
Het luye Lekkerland: hier word een vette koe
Nooit schraal, nog vld zich wt versuipen of verwurgen.
Toei! Fredrik Hendriks bul, uw harnas van papier
Ontdeld; maar elks quik vergulde in ons cohier.

Rector Magnificus van de Ongeactioneerde
Literatuur.

6

Wat eew is't nu; helpt ook bazunens of orcesten!
De tabberd schiet te kort; 't koorkleed, ja dander taal;
Naar's rond en Godendoms weerhaan kykme, altemaal.
Maar wil je weeten naar't aan huperd'k zal't je leeren.
Geen levenstrant hee groot, deugd-plichtig ja oprecht,
Of al dat goud heeft schuim; wie dryft de hebzucht buiten!
Veel snaps verantwoord veel; en echter 't diend gezegt.
'k Beken men wanfals, dies mag ik elks fytlen, juten.
Wie naar Vianen yld, myn achterste is voor hem:
Ik wil hem groeten met de van en blixemstem.

Onsprongen rondom bedekte Blaaskaak

7

Geen beter dek-tuig, als het geen natuur ons geeft;
En eige borstel haar trotse vreedde struiften-veeren;
Ik ben van beids voorzien en warmjes in de kleeren.
Mijn rochtel, en mijn staf ook wat te zeggen heeft.
Komt uit, al wie met my maar actie hebt te spreken.
Geen Fredrik Hendrik nog Vianen ik behoef.
Ik ruim geen huis, kom ook ter beurs: 'k heb harter troef.
'k Verzaak verlies; al winst wil k in mijn diefsak, steeken.

Contravolleur van de Gelukkige en
rampzalige Lapis-zoekers.

8

Men eyst miljoenen van elk schatryk actionist,
Tot steun der sobre; als of men van geen zelf-baat rijt.
Ik heb de Rot der goud en quil zilver eew-trouwanten,
Der Heningbeyen van de Corpus Juris-korf.
Die in het wind sjaften meer Osirs goud verwoef,
Als Albion met al de blaas-negotianten,
Nu de opper financier zyn gat veegd aan de poort;
Greed de Actie plytzak braaf; of hy zal't redresseeren,
Die eedle steenen smelt, natuur kan transformeeren,
Teeld wonder-actien, ja werpt Laws kunst buiten boord.

Indien 'er maar op't leest niet eenige van een party Acties in de kraam komen.
(zelve fop)
Hier naaft zit haar Galant met zyn'Knecht, die al meê met het overgooten zyn; dat is te zeggen, de Acties zitten haar ook al in den kop.

Is een lust om die Snaaken te hooren vryen,
Heur praat hangt an een van allerhande Bubbelpartyen.
Ik zal haar strak alle vier
Men ontsluiten voor uw plezier.
Mer zit de Maakelaar Grypal, die zo lang heeft gemaakeld,
Tot hy zen zelven in dit Dolhuis heeft geaakeld.
Hier ziteen Smous, en daar naaft zit een Waal.
In't kort, want ik ken ze onmooglyk allemaal
Opnoemen, ik heb hier by de veertig Kommefaalén,
Die alle deur den Windhandel geraakten an't maalen;
Gelukkig zyn ze noch dat ze hier by my te kost zyn gelegd,
Want ik denk haar deur den tyd noch weêr te recht
In't verftand te brengen, often minften 'k wil het hoopen.
Maar al genoeg hier van. Flippyn! Flippyn! maak het Huisje van
myn Heer Windbuil en Juffrouw Bubbels eens open.
Flippyn. As't je blijft Japikvaer

DERDE TONEEL.

Japikvaer. Valerius. Eelhart. Windbuil. Juffrouw Bubbels. Krispyn, Katryn, Flippyn.

Japikvaer.

Zie daar kommen die vier Lievertjes aan
Windbuil. Me juffrouw hebt gy niet een klein partytje gedaan,
Sedert dat ik u de laatste maal heb gesproken.
Juffrouw Bubbels. Wel zou ik niet myn Windbuil, ik leef in de
Acties! ik heb my daar raar gewrooken (Edam,
Van een Smous, die my bedot hadt met een regiment Acties op
Maar hoor 't is een geheim, ik moet het u inlufferen.

Krispyn. Wel myn zoete Lam!

Myn Prinses van de Koolen Wortel Compagnien! myn liefste Kaatje!
Katryn. Wel myn Ridder van de Jenever en Varkens Acties! myn
beste Maatje!

Ik docht dat je weêr met een Zantvoorder Pinkje na Engeland
waart gegaan?

Krispyn. Ik ben ook op weg geweest, maar als wy maar een of twee
mylen ver in zee zyn, dan is de reis al gedaan,
Dan keeren we weêrom. maar apropos, zellen we haast trouwen?

Verdult ik zel zulk een kros veur je houwen;
Daarzel ik het portret van Meester Law, mit al zyn Actieverftand,
Achter op laten schilderen deur den besten Aap-pelles van ons
gantsche Land;

En, el luffter eens na het opschikken van de Portieren,
In deene zy zel ik ze mit een Alkmaarsche Kool en an de andere
zy mit een bos Hoornsche Wortels laten versieren.
Voor op zel een Goudsche Gaaper staan, en naaft hem een Rot mit
een Ojevaar,

Dan mot 'er noch een Varken, een Kalf, een Jeneverfles, een Pekel-
haaring en andere fraaijgheden meêr bykommen, die alle even raar
zullen weezen, maar die allemaal wat motten beduién:
Je vat de kneep wel? Katryn. Wel Wis.

Krispyn. Daar zellen we zo meê deur
de Hollandsche straat de Quincampoix kommen kruijen,
Elk Actionist zel 'er wat in te spikkeleeren hebben: en als we dan
van trouwen kommen, dan zel 't eerst gaan!

De Bruid en Bruigom gooijen gemeenelyk wat suiker onder de Jon-
gens te grabbel, maar ik denk een ander wegje in te slaan,
Want ik meen 'ereen zak vol Acties op Medenblik onder tefmakken,
Dat zel klettig zyn, ha! ha! als ik 'er om denk zou ik me wel van
vreugd bekakken

Daar meê worden al de Jongens Actionisten, en zo planten wy dien
heerlyken en eerlyken handel voort,
Want het zou jammer zyn dat die uit de Waereld raaken.

Katryn. Maar ik heb nog niet gehoord
van papieren schat dat jy meê ten Houwlyk zelt brengen.

Krispyn. Hoor dat zel ik je zeggen:
Ik heb tien Acties op Zwol, zes op Naarden en acht op Muiden,
die ik noch in een yzeren kist heb leggen,

Want die zyn zo goed als geld. dan heb ik op Purmerent
Noch twintig Acties, en op Medenblik omtrent,
Zo een tien twintig onbegrepen, zo wat over de honderd;
Dan heb ik 'er noch vyf op Rotterdam, maar die leggen van de an-
dere afgezonderd,
Want dat is iets extra, dat is het roompje van al de Compagnien.
Maar laat ik nu jou Rykdom ook eens hooren.

Katryn. Kom an, ik zel ook geen spot bién.
Luister toe: 'k heb acht Kalfskoppen, en twintig Varkensblaazen;
Veertig Kaapers, en zestien Vaartgraavers, dieze alle overschreeu-
wen mit haar raazen:

Dan noch tien Pekelhaaringen; drie bossen Hoornsche Wortels,
en een Alkmaarsche Kool;
Ook heb ik noch zeven Ojevaars.

Krispyn. Dat's net een galg-vol. Katryn. En dan noch ... mar ik
In al myn mooije goed, in't kort ik hoef jou niet te wyken,
Want myn papiere rykdom zel veur niemand de vlag stryken:

Ja daar staat myn Juffrouw mit jou Heer, die hebben nou zo veel
in de Zuid en in de West,
In de Ratiskoolbroek, in de Cheels, en in de Bank, en noch hou
ik myn Acties best

Krispyn. Apropos de Zuid! ik zel een gouwe ring veur jou bestellen,
Die ik van 't goud zel laten maaken dat die van de Zuid of van de
Barbiesjes noch vinden zellen,

Dat goud zal anders van kleur zyn, het hedensdaagsche ziet zo
blik om zen neus.

Wat dunkt je, Katryntje, dat is niet entre deux?

Dan zel ik noch een paar oreljetten veur je laten draaijen (zaaijen

Van twee Koolen, die ik daarom expres te Alkmaar zel laten
Windbuil. Is 't mooglyk Me juffrouw! ik admireer uw groot verftand,

Ik moet bekennen in d'Actiehandel is geen gauwer Juffer in ons
Land.

Katryn tegen Krispyn, wyzende op Valerius en Eelhart,

Zie je die Heeren wel? Krispyn. Dat zou ik hoopen.

Katryn. Vraag die of ze een party van jou Medenblikfche Acties
willen koopen.

Krispyn. Wel ik verwonder me geen kleintje, Kaatje, dat je je zo
Die Messieurs hebben ommers de Phisionomy niet van een Actionist

Dan zouwen se so stil niet staan kyken of se voor 'er kop waaren
geslaagen; (en jaagen:

Neen, die Lui leeven anders in de Waereld, die doen niet als vliegen.
Een Actionist, die wat hart by 't werk heeft, zit niet een oogenblik
stil,

En zit hy al eens, wel dan zit hy met syn eene bil
In de Barbiesjes, en met de andere in 't onbekende Zuid. wel
watte grillen!

En jy zoudt denken, dat die styve, stemmige, houte Jordens in
Acties souwen hand'len willen?

Katryn. Wat weet ik het; het kan altemet opkommen als kakken,
eêrje 'er om denkt.

Maar Krispyn mondje toe, 't is of Japikvaer ons wenkt.

Japikvaer. Hou me den bek daar wat mit je kaakelen en je snappen,
Of ik zel je met de bullepees wat digt op je wammes doen lappen.

Krispyn. Wat beliefe Vader, vroeg je na Acties op Schiedam,
Japikvaer. Jou guit!

Zoje niet zwygt ... loop Flippyn laat nou al de anderen eens uit.
Maar daar wordt geklopt, je mot de deur eerst eens open maaken,

En passen vooral op dat j' hem weêr ter deegen sluit op dat wy geen
van onze Kommezaalen quyt raaken.

Wel Heeren hebben se je wat gediverteerd met haar zotte praat?

Eelhart. O Ja myn Vrind, hoe meêdoogende ik ben met hun be-
droefden staat,

Kon ik my echter somtyds niet van lachen onthouwen.

VIERDE TONEEL.

Japikvaer. Valerius. Eelhart. Leander. Losbol. Windbuil. Juf-
frouw Bubbels. Krispyn. Katryn. Flippyn.

Leander.

Deezen Man, Japikvaer, kom ik aan uw voorzorg betrou-
wen,

H

Stel

Stel al uw kunst te werk om hem weêr te recht te brengen by zyn verstand.

Japikvaer. Ik zal myn best doen, myn Heer Leander, maar dat lykt al een raare Quant
Me dunkt ik ken dat troonietje; is 't Losbol niet?

Leander. Ja,

Japikvaer. Wel watte dingen!

Hadt die niet genoeg mit lichtmissen te doen, dat hy hem ook zo diep in den Actiehandel moest dringen?

Losbol. Edam! Dordrecht! Hoorn! Enkhuizen! Monnikendam! Middelburg! Vlaardingen! Ter Veer! Zwol! Schiedam! Vlissingen! Purmerent!

Windbuil. De Zuid! de West! de Barbiesjes!

Jeffrouw Bubbels. De Bank! Ramskoolbroek! Cheels!

Krispyn. Rotterdam! Hasselt! Alkmaar!

Katryn. Woerden! Delft! Steenwyk! den Haag!

Japikvaer. Holla hei! je bent

Hier in de Quincampoix niet; hoezel't'er weesen?

*k Zeg dat je lui den mond houdt of je meugt vreesen.

Losbol. Voor wie zou ik vreesen? ik ben de grootste Actiehandelaar die ingansch Holland is bekend;

Ik ben de Koning van de Bubbels Compagnien! ik ben de Man die omtrent

Vyf Millioenen met myne Acties heb gewonnen

En, Paai, als je me wat soet aanziet vereer ik je wel eens een tien twintig duisend Dukatonnen;

Want het komt my op een Tonnegouds vyffes nou toch niet aan.

Japikvaer. Maar ik zeg noch eens dat je swygt, of...

Leander. Ik bid u laat hem maar staan,

Hy is dit leven hier ongewoon, hy sal noch wel wat leeren.

Maar Eelhart en Valerius gy hier? wel hoe myn Heeren

Ik hoop immers niet dat gy hier ook in de kost zyt besteed.

Valerius. Wel Heer Leander het is ons van herten leed

Dat gy zulke gedachten van ons hebt.

Leander. Myn Heer wil my verschoonen,

Die gedachten kreeg ik om dat hier niet dan dolle Actionisten woenen.

Eelhart. Wy kreegen lust om dit nieuwe Dolhuis eens te doorzien, het geen deeze goede Vrind

Ons toefstondt. Maar Heer Leander hoe staat het nu met de Negocie van Wind?

Leander. Zeer slegt myn Heer: de Zuid, die opgeklommen was tot by de elfhonderd,

Kan nu geen twee haalen. elk is even zeer verwonderd.

De Bankroeten zyn onbeschryfelyken byna uit den tel.

Men Fredrik Hendrikt by meenigte, en het Schipperschap op Vlaanen is wel

Vyfhonderd gulden meerder waardig dan voor deezen.

En wat de mindre Bubbels Compagnien aangaat, die zullen wel haast te niet weesen.

Zy kapituleeren al. de een prezenteert het ingelegde weêrom, de ander geeft uitsfel tot het fourneren van geld,

Welk termyn van uitsfel ik geloof dat tot het einde der Waereld wel zal worden uitgesteld.

Ik denk ook niet dat de Menschen zo dwaas zouden zyn om meêr te fourneren.

Hier meê leggen al de Vetjes en Directeurs plaatsen, daar die grooten Heeren

Actionisten zo op vlamden, induigen, en de geheele ingebeelde rykdom raakt op den hond.

En, als men't wel inziert, weet ik niet, hoe't iemand, die gezond

Van herssens, in zyn gedachten kan komen, dat zulke Maatschappien

Met meêr voordeel zouden kunnen handlen dan Partikulieren, daar't heele werk van schelmeryen

Aan malkander hangt. in 't kort 't is knevelen en bedriegen te hoop.

Zo wel in den inkoop van goederen als in den verkoop.

Valerius. Maar myn Heer gy begint het met die Actiekraam al wat grofte maaken;

Doch hier een speld by gestookten, eêr wy daar verder in verward raaken:

En ik verzoek u, goede Vrind, dat gy ons de andere nu ook laat zien.

Japikvaer. Als 't je beliest, myn Heeren, 't zal geschiên. Flippyn doe't geen ik flus gezeid heb.

Flippyn.

Goed Vader

Japikvaer. Nou denk ik, myn Heeren

Dat onze Projecteur Windvang ons weêr een nieuw Project vereeren.

Gevolg van Actionisten van binnen.

Utrecht! Edam! Embden! Ter Gou! myn goede moet aan den Man.

Japikvaer. Gaat een beetje aan deeze zy, daar kommen ze al an.

V Y F D E T O N E E L

Japikvaer. Valerius. Eelhart. Leander. Losbol. Windbuil. Jeffrouw Bubbels. Krispyn. Katryn. Windvang. Wingraag. Kortyn.

Raasbol. Grypal. Judas. Fripon. Flippyn. *Gevolg van Actionisten.*

Japikvaer.

Mit zinnen! mit zinnendaar Volk! mit zinnen!

Je lui mot wat stil weezen en geen questie beginnen.

Losbol. Wie doet op Zwol? *Windbuil.* Wie op den Bank?

Jeffrouw Bubbels.

Wie op de Cheels of op de Zuid?

Judas. De Weest!

Kaispyn. Wie koopt 'er Kool! dat's andre waar.

Katryn tegen *Krisp.* Wat bied je voor Kampen? *Krisp.* Niet een duit.

Fripon. Wie wille nou de Premietje op alle wat se wil, te neem of te keeven?

Gevolg van Actionisten.

Lang moet de Actiehandel leeven!

Katryn. En dubbeltje een bos Hoornsche Actien!

Raasbol. Als je de gek

Wat met ons scheert, dan klop ik je wel ereis wat voor je bek.

Japikvaer. Raasbol, Raasbol, praat me daar niet te veel van klop-

pen, Of ik zel jeden mond eens komen stoppen.

Wingraag. Wie koopt Utrecht, met de Vaart scilicet.

Grypal. Lustig myn Heeren

dat ik wat Couragie verdien:

Welik heb myn leven zulk een slegte Beurs niet gezien;

Daar wordt niet gehandeld, no: niemendal gewonnen.

Japikvaer. Wel, myn Heer Windvang, heb je niet weêr een nieuw Project verzonnen?

Windvang. Ja Japikvaer, en dat wel zo schoon als ik noch ooit heb gedacht;

Nou is myn kost gekocht, ik heb't nou ver genoeg gebragt:

Aan dit Project hangt myn welvaaren, en hier door is myn heil beschooren.

o Japikvaer het is zo fraai! zo fraai!...

Japikvaer. Wel laat het ons eens hooren

Dan kunnen we oordeelen of 't zo fraai is als jy hebt gezeid.

Windvang. Als 't je beliest Vader, je hebt dat heel wel overleed.

Je zelt dan niet meêr zeggen dat ik gek ben, als ik dit geleezen heb, maar ik verzoek eerst wat silentie.

Japikvaer. Stil! stil daar mit mekander! en geeft wat audientie!

Hoe zel't daar weezen met dat Volk? ik zeg je hou je stil!

Zie je niet dat myn Heer Windvang een nieuw Project leezen wilt?

Windvang leest. Wy zullen een Compagnie oprichten om te Negocierente Navigeeren,

Maar op een Vaarwater daar nooit geen schepen hebben kunnen laveeren,

Wy zullen een kust vinden, die niemand ooit heeft aangedaan,

Een nieuwe Waereld Mannen! in't kort het is de Maan.

De Maan! de Maan! die, naar 't onwedersprekelyk en overtuigend zeggen van de geleerdste Astrologisten,

Een bevolkte kloot is, daar zullen wy na toe seilen: wat dunkt nou gy Heeren Actionisten!

Waar is op den geheelen Aardbol zulk een Concept bekend?

Dat zal eerst voordeel geeven! daar zullen onze Waaren met twee driehonderd Percent

Winst verkocht worden, of mooglyk noch meêr, en de Retroceden

Deez' Schets vertoond het vreemd gewest
 Van Gekskop; 't geen men op het leest
 Door Missispse en Bubbels-winden,
 En Zuidze' stormen kwam te vinden,
 Maar menig die van 't vaste land
 Zyn heil ging zoeken op dat strand
 Vindt zig te dèrlyk bedro'gen,
 Eerst blonk het alles schoon voor oogen;
 Nu is 't vol giftig ongediert,
 't Geen door de scherpe Distels zwierd
 En doorns, die dat land omvangen,
 Vol Schorpioenen, Spinnen, Slangen,
 Waar by de Kat en Nagtuil voegt,
 Die 't ligt veragten, om vernoe'gt
 In duisterheid van roof te le'ven.
 Wat vrugten kan dat land tog gèven
 't Geen 't allermeeft bestaat in schyn,
 Als Valsheid, Droefheid, en Fe'nyn?
 Ierwyl de Gekheid daar als Koning
 In Quinquenpoix houd hof en woning,

Regerende door kwaad' Praktyk,
 Zyn nieuw gebakke Koninghryk,
 Maar ach! waar zal die Vorst belanden?
 Het eiland beeft, en op de stranden
 Bruld een verwoede zuide-wind,
 Waar door zig elk verlégen vind;
 En roept het eiland krygt de stuipen,
 Zo dat hy die niet wil verzuipen
 Moet denken op een snelle vlugt.
 Fluks maakt men op dit droef gerugt
 Veel wagens naar de nieuwste moden,
 Daar de Acties zyn tot 't zeil van nòden,
 Om dus van Gekskops malle strand
 Te ráken in een ander land,
 Van Wanhoop, Droefheid, Armoed', Schanden,
 Of liever naar de Nederlanden,
 In Kuilenburg, of Ysselstyn,
 Of in Vianen, zo 't kon zyn,
 Om daar als Uilen 't hoofd te buigen;
 Wyl Quinquenpoix tog leid in duigen.

(31)

Die wy uit de Maanwaereld na onze kust zullen voeren, vallen niet minder geeven; dat is dubbel winst op winst: wy belooven alle jaar achthonderd Percent Uitdeeling op 't minst: dat is om ryk worden te doen! dat is wat anders te zeggen vier of vyf Percentjes! neen; hier moogen al de andere Compagnien de broek wel by neer leggen. Wy hebben wy een nieuw slag van Schepen gepraktizeerd, maar wy meê kunnen zeilen, zonder dat de tegenwind ons deert; wy bemoeijen ons niet voor nog tegen stroom, nog met verloop van tyen. Om kort te gaan, Heeren, 't zyn Schepen met vleugels aan beide zyên, die door een machine geduurig bewoogen worden, en dat met twee drie Man op een zeer ligte en gemakkelyke wys geschieden kan. Want al zo wel als Dedalus welcêrop zyn wicken door de wolken kon vliegen, kunnen wy met onze gevlerkte Schepen door de lucht zeilen, of ik moet my leelyk bedriegen. Maar neen; het spreekt van zelf, en 't is zo duidelyk dat het de botte kan verstaan, dat is beter inventie dan die vanden Man in de Maan, dat is maar prullewerk.

Raasbol. Zo die Compagnie door gaat meen

ik een korf drie vier met Egyptische Duiven te ontbieden

Kortryk. Waarom?

Raasbol. Om voor Expressen te dienen, als ik nodig oordeelde dat zulks moest geschieden,

zy moesten de Visscherspinkjes ook vleugels aan naaijen.

Japikvaer. Zo je niet zwygt,

Raasbol. zel je maaken dat je wat op je lappen krygt.

Windvang. Gy ziet dan, myn Heeren, dat niets by deeze inventie kan haalen.

Wy hebben geen eeuwig aangroeiende Zantplaten wech te maalen

og geen Vaart van ruim vier uren lang te graaven; neen, de Lucht! de Lucht

aat ten allen tyden voor ieder een open om met een snelle vlucht

aar zeil te gaan: wy behoeven ons ook op geen Kompassen te

betrouwen,

og met Oost en West onste moeijen, dewyl wy altyd de Maan in

'toog kunnen houwen;

at is de Noordster daar wy op aanzullengaan; en dat is het

punt

aar op het voordeel van deeze Maan Compagnie is gemunt.

Anders zullen wy Beleen en Assureeren,

alles wat ons voorkomt, ook zullen wy Disconteeren,

maar wy zullen maaken ryk van kaste-weezen, om, of 'er een Wif-

selbrief van vier tonnegoudsen quam

en niet ongedisconteerd weêrom te zenden als die van

is te blaauw. Nu Messieurs! nu met de Intekening maar

begonnen.

Gevolg van Actionisten

og leef de Projecteur die dit heerlyk Project heeft verzonnen,

Zy schryven alle Briefjes en geeven die aan Windvang.

Fripyn. Monsieur ze hoop niet dat de Compagnie is vol?

Windvang. Wel Karel wat vraag is dat? ben je gek of dol?

bent hier te Hoorn niet.

Juffrouw Bubbels. Wel Heer Windbuil hebt gy wat genomen?

Windbuil. 'k Heb hondêrd en zestig duizend gulden getekend, waar

van ik een goed avansje hoop te bekomen.

Juffrouw Bubbels. Ik voor my heb het met negentig duizend

aangezien.

Judas. Kom, begutje, wie durft nou iens opgeld biên?

Grypal. Ik wel Smous; kom an wat wilje winnen?

Judas. Negentig Percent.

Grypal. Ja dat kan je wel verziinnen

Biê zestig. *Judas* Neen tachtig.

Grypal. Zeventig, en wil je niet; je

kent 'het laten staan;

Zal dan een ander zoeken

Judas. Neen by myn leven 't is gedaan

Kortryk. Wel Heer Windbuil zouden we ook niet een klein par-

tytje hand'len.

Windbuil. Wel als je wilt: 'k eisch hondêrd en twintig.

Kortryk. Dat's veel te veel.

Windbuil. Dan ken je maar gaan wand'len.

Wingraag. Wie biedt nu Premie om te leveren van dit loopende jaar

Tot driehonderd? *Raasbol.* Ik. *Wingraag.* Hoe veel?

Raasbol. Twintig. *Wingraag.* Die koop is aanstonds klaar:

Daar's een gedrukt akkoord dat zal ik in gaan vullen.

Krispyn. Medenblik! Munnikendam! Weesp!

Raasbol. Wech praat nou van geen prullen.

Juffrouw Bubbels. Wat wil je hebben voor de nieuwe Maan Com-

pagnie?

Raasbol. Hondêrd vyftig. *Juffrouw Bubbels.* Hondêrd dertig.

Raasbol. Neen. *Juffrouw Bubbels.* Ik biê

Alvry wel, Heer, maar kom, 'k zal hondêrd veertig geeven.

Raasbol. Om dat jy 't bent Juffrouw, staa ik den koop toe; maar

'k zal ze van myn leven

Aan niemand tot dien prys overdoen.

Fripyn. Wie wil ze nou verkoop?

Raasbol. Ik niet. *Kortryk.* Ik ook niet. *Fripyn.* Nou jou?

Krispyn. Loop, Waal, loop,

Ik meen myne Acties als fyne koek te bewaaren,

Achthonderd Percent uit deeling belooven ze alle jaaren.

Fripyn. Ja maar dat kan ze wel mis.

Krispyn. Dat het geen nood Sinjeur.

Je hebt het zo wel als ik gehoord, het komt uit den mond van myn

Heer den Projecteur,

En die zel ommers niet liegen.

Fripyn tegen *Japikvaer.* Wil jou verkoop?

Japikvaer. Zie je niet wie je veur hebt

Waal? 'k wensch hem die eerst dien Actiehandel gepraktizeerd heeft

Zo veel stropen om zen hals als hy al braave Familien geruineerd

heeft.

Fripyn. Wie wil ze verkoop? wie wil ze verkoop? wie? wie?

Katryn Ik, ik. *Fripyn.* Jou, jou?

Katryn. Ja ik, ik ik, Waaltje; kom biê

Maar ereis, heb je 't hart, ik eisch veur men Acties nou vyf hondêrd

Fripyn. Ze is verkocht. hadt jou dat wel gedenk. staa ze niet ver-

wonderd

Dat ikkezo cordiale bin? *Losbol.* Wie verkoopt noch?

Windbuil. Ik; tot zeshonderd Percent.

Losbol. Myn die party, en ik geef je noch tien Acties toe op Pur-

merent.

Windbuil. Wat zou ik met die vodden doen?

Krispyn. Je kent 'er je poort anveegen,

Daar zyn ze noch goet toe.

Raasbol. De Duivel! nou niet langer gezweegen;

De Acties doen al feshonderd Percent: ik sal voort (akkoord;

Myn partyen opeischen. Heer Wingraag zie hier het getekend

Gy soudt my dienen te leveren,

Wingraag. Te leveren? waar syn uw gedachten?

Raasbol. Ja, myn Heer, ik kan niet een oogenblik langer wachten.

Myn Fortuin is gemaakt. ik win nu groter schat

Dan de ryke Koning Kresus ooit bezat.

Wingraag. Maar ik hebze niet,

Raasbol. Dan moetje ze sien te krygen, ik heb jou de Premie

terstont moeten betaalen,

En jy sult my nu ook leveren,

Wingraag. Och! och! ik docht dat se souden daalen,

En dat de Premie allemaal winst was, och! och! wat raad? wat raad?

Ik ben geruineerd!

Grypal. Wel behelp je met Fredrik Hendriks Plakaat.

Raasbol. Ja, ja ik sal hem dat Fredrik Hendrikken wel verleeren;

Kom voort myn Acties moeten 'er weesen, of ik sal jou de ribben

smeeeren,

Hou daar dat 's raak myn Heer de Contramineur,

Krispyn Als het op vechten gaat dan leg ook wel eens een krab-

belvuisje Sinjeur,

Alle de Actionisten raaken onder malkander aan 't vechten.

Japikvaer. Ja heb je 't hart in je bloed ereis dat je dat durft beginnen

Loop Flippyn jaag me al die gekken maar na binnen;

Sluit elk terstond weêr in zyn eigen hok,

En zet die nieuwe Kommefaal in nommer elf.

Flippyn.

Japikvaer. En willen se niet scheien, so schei jy se met je stok.

't Is goed,

Flippyn

113
Flippyn jaagt alle de Actionisten vechtende binnen.

(32)
ZESDE EN LAATSTE TOONEEL

Iapikvaer. Valerius. Eelhart. Leander.

Iapikvaer.
Wel wat dunkt je van die Snaaken, myn Heeren?
Valerius. Men zou hier komen om sich wat te diverteeren,
Maar die Projecteur met syn Compagnie na de Maan;
Hoe gek dat hy is, heeft het niet al mis geraan,
Want gelyk syn inventie om met gevlerkte Schepen na de Maan
te klimmen
Louter wind is, so syn al de Bubbel Compagnien maar enkle herf-
fenschimmen,
Die alleen op wind gegrond syn, en die door dien selven wind
Weêr so sullen vervliegen, dat men'er geen overblyffel van vindt
Wat roem en eer verdienen dan die wyse en voorfigtige Overheden
Van onse drie vermaardste Hollandsche Steden,
HAARLEM, LEIDEN en AMSTERDAM, dat sy
Sich door sulck een gevloekt gey
Van Windnegotie niet hebben laten vervoeren, maar die Land-
pest moedig durfde tegenstreeven,
Waar door sy eeuwig met lof in de Historien sullen leeven.
Eelb. Hoe lacht ge so Heer Leander? schiet u iets vermakelyks in
Zodeel het ons mede. Leander, My komt daar een kluchtig
geval in den sin,
't Geen onlangs te Haarlem is voorgevallen,
En dat ik u om de koddigheid met allen
Gaarn wil mededeelen. Een seker Heer

Daar by syn Vrinden t'huis synde, wierdt voor vyftig
duysend gulden aan Acties op Ter Veer,
Waarom hy ernstig gesolliciteerd hadt, toegesonden;
Zyn Vrinden, daar by synde, begonden
Wel hartig te lachen, en raadden hem dat hy die maar
Voor een almoes soude geeven aan een of d'andren Bedelaar;
En met meer diergelyke discoursen sochten sy so wat met hem en
met syne Acties te gekken.
De dag, dat hy gereed was om te vertrekken,
Ontmoeten hy aen de Sparwouder Poort
Een armen Schooyer dien hy voort
Zyne Acties voor een almoes wilde vereeren,
Maar de Schooyer bedankte hem, en zei dat hy veel liever en
oortje sou begeeren,
Wat verder gaande, rencontreerde hy een Jood,
Dien hy weder zyn vyftigduizend guldens Acties op Ter Veer
aanboodt,
Om met of zonder avans te verkoopen;
Doch de Smous boodt'er net vyftig duizend guldens aan Acties
op Naarden voor. hoe 't nu verder is afgeloopen
Is my onbekend; ligt sal hy se ook in 't jaegers zakje gestoken
hebben.

Valerius. Wel dat is een soete klucht. maar laat ons gaan,
Want ik word al moe van hier so lang te staan.
Zyn wy ook iets schuldig, Vrind, voor 't bezien van dit Huis
Japikvaer. Neen Heeren;
Maar beliefse an de Knecht wat te geeven dat staat in uw begeeren.

E I N D E.

MDCCXX.

Register van alle de Printen, die op de Actiehandel zyn uitgekomen in 't Jaar 1720.

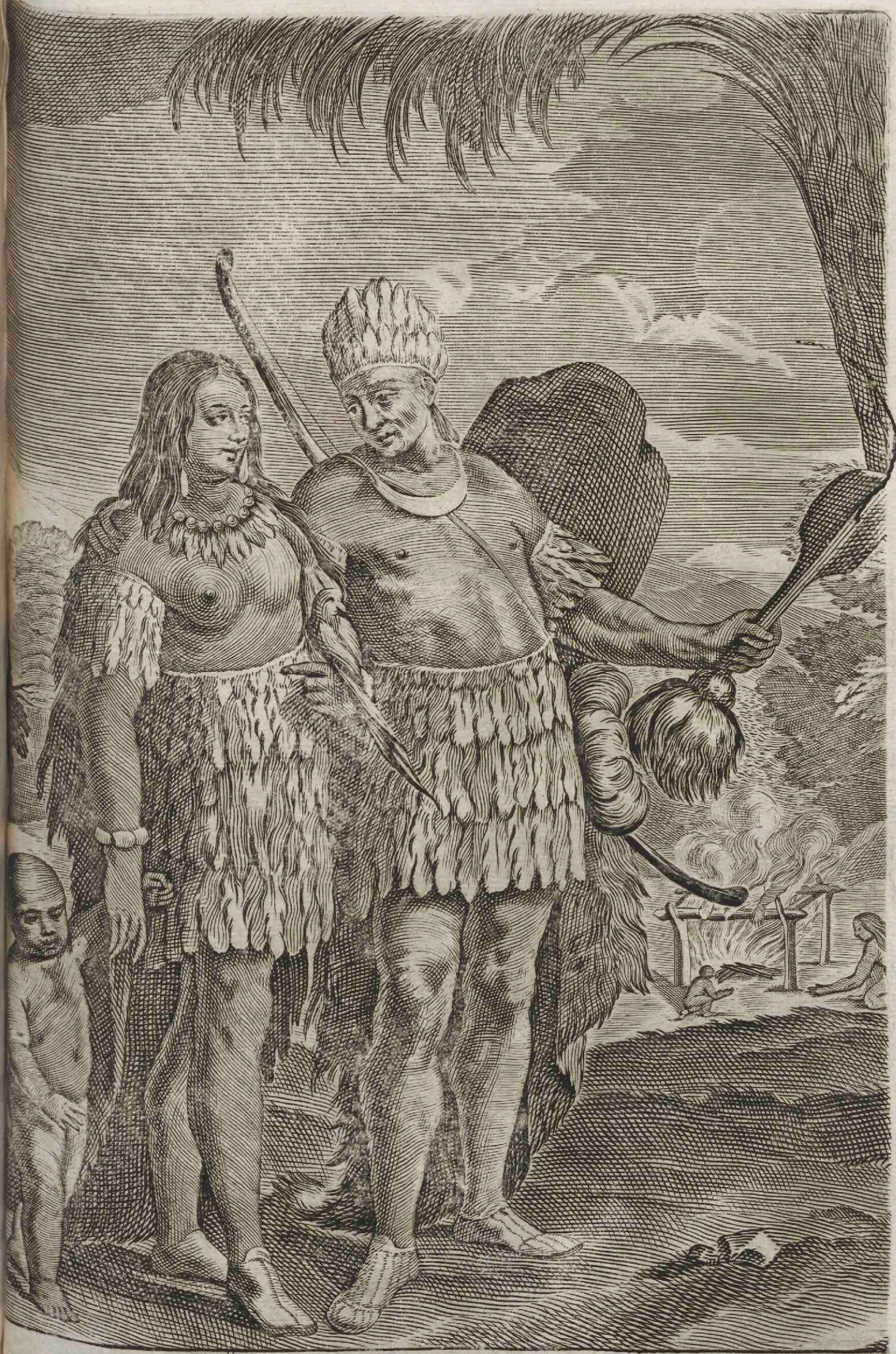
Jonker Jan Lauw.
De Wereld is een Speeltoneel, Elk speelt syn rol en krygd syn deel.
De Windkopers met wind betaald, of de laatste sal blijven hangen,
Kermis Windkramer en Groffier.
De Windverkopers of Windvangers die door de Wind verliefen geld
en goed, bederven vrouw en kind
Kaart van de nieuwe Vaart, die 'er in 't Stigt sal gegraven worden.
Open ondergang der Actionisten met de vertoning van de Quin-
quenpoix tot Amsterdam.
Actieuse Atlaffen naer de Modé.
By veele zit de Key in 't hooft; om dat men in de wind gelooft.
Quinquenpoix, of het Koffihuys, tot Amsterdam.
De Kermis-kraam van de Actie-knapen schaft vreugd en droefheid
onder 't kapen.
Uytflag der Windnegotie.
Quinquenpoix in duygen.
De rottige Blaasbak, en de Geest van Erasmus, swervende uyt syn
geboorte Stad na de drie ongeactioneerde Vrysteden van Holland.
Quinquenpoix of vergaderplaats te Parys.
Bombario, ô dood, te schendig in de noot.
Ter eeuwiger gedagtenis van de dwaasheid van 't 20 Jaar in de
achtiende Eeuw.
De verslagen Actionist in de stoel met rinkels, overreden van
het gelauwerd paard van Troyen.
De Zuydzee Compagnie door Wind in top geresen, Beklaagd nu
haar verlies met een bekommerd weesen.
De grote Vergaderplaats der Windkopers.
De Inbeelding van 't Rookverkopers Gild, Maald Mississippi hier
't geen Vrankryks schat verspild
Lauw als een tweede Don Quichot op Sanches graauwtje zit ten
Stryt tussen de Smullende Bubbel-heeren en de aanstaande armoede
Ter eeuwiger gedagtenis met verandering.
Schyn bedriegd.
De Inventeur der Windnegotie op zyn Zegekar.
De vervallen Actionisten hersteld door de triompheerende Acties
(quin.)
De verwarde Actionisten Toornbouw tot Babel.
De Viaanse Tolpoort voor de Actionisten
Gedenkboog ter begraafplaats der uytgeteerde Actionisten
Spiegel der Reden, voor wanhopende Actionisten
De malle Actionisten naar Vianen of Peperland.
De opgehulde Actionisten in hun eer en aanzien hersteld.
Waare afbeelding van de vermaarde Heer Quinquenpoix.
Des Werelds doen en dolen, is maar een malle molen.
Het Bubbelend Actie-scheepje.
De Ridder van het Gildekalf
Vonnis van Apol over de Bubbels
Het uytgeteerd en stervend Actieboompje
De schoonfchynende Actie Spinx, springt zig zelven dood.
De Bubbel-Jongen op de Jagt.
Bronwater of geneesmiddel der Zieke Actionisten.
De stervende Bubbelheer in de schoot van Madame Compagnie.

De MEERMAN van't NOORDER GEWEST
als Opper Directeur der Zee-plaat verkruyers van het verkeerde Pampus
beslaande de Achterhoede van het Papiere Actie-Schouburgs-regiment.

Vrouw Fama, bezig met de Meerman te bekranssen,
Huld hem met Haring in zyn ampt, als Directeur
Der Meereminnen en des Landnimfs; naar de keur
Van't Wind-en Water-recht, gestyfd door actie-kanssen.
t Schip voerd de schilden van Westvrieslands zeven Steên;
Ook elke Vis-nimf, en de Land-maagd, t Hoofd van alle,
Haar kenbaar merk draagd; t zy van actie-tyd gevallen,
Of wapentekenen. Zy voeren algemeen
De Zegenwagen aan: de voorste ziet me in't bootje,
Door Triton voor-gegaan, om dat Neptuin is boos:
t Zyn twee Landnimfen, daar men't schuitje voor verkoos;
Doch juffer Purmerents Meermin raakt hier in't ootje,
In plaats van juffrouw zelf, die t werk zig minst trekt aan
(Schoon ze, in't gezicht roemd van de groote stad gelegen
Te wesen) ze is nochtans haar zevenspan genegen;
Om t avrechts Pampus voor de Buysenstul van daan

Te krabblen, Duikt dan gy gezwinde Meereminnen
„ Gy Modder-mullers, Zand verkruyers, graavers-stoet,
„ Zo spreekt de Directeur) zwoegd met gelyke moed
„ Maar wild u, als in't Stigt het Dom-Volk, niet verzinnen:
Laat haar, gelyk een schip gestrand een baak in Zee,
U strekken, zo gy niet kund wis doen assureeren;
Dat, als de plaat is wech, zy nooit zal wederkeeren:
Of acht dit liever als iets groots aan uwe ree.
Dus. zult ge u voor de ontzagbre Pampus stad doen houwen
Zo, hoe komt Hooren dus de man zei, (als men zegt)
Die voor Enkhuizen lag, zal menig dan te recht,
In twyfeling, u haast voor A.....m aanschouwen
Want zulk fournissement als je uitgeschreeven hebt,
In cassa zynde, een som van derd' half millioenen;
Zo dit maar jaarlyks quam, hoe vast stond ge in wy schoenen!
Daar nu Fortunâs vloed van u haast weder ebt.

KONING en KONINGIN van de MISSISSIPPI.

MISSISSIPPI OF 'T WYDBEFAAMDE GOUDLAND DOOR DE INBEELDING DER WINDNEGOTIE.

Dit 's 't wond're Mississipp Land
Befaamd door zynen Actiehandel,
't Geen aan den Windgod is verpand,
En door bedrog en snóden wandel
Ontelb're schatten heeft verkwist.
Maar Mississipp, 't is verlóren,
't Is met u agter 't net gevisst,
Want Schynschoon, die u van te vóren
Zo rykkelyk heeft afgemaald,
Is nu ontmaskerd, en haar wezen
Word door de waarheid overstraald,
't Geen ménig zyn verderf doet vrézen;
Want 't is vergeefs daar volk geplant
Daar Goud nog Zilver is te hálén;
De hoop die de Acties bragt in stand
Ziet zig met schande en schaã betálen.
En Hennepins verréze Geest
Schynt elk dit opzet af te ráden,
Die niet te stout, en onbevreesst,
Het Zyn wil voor den Schyn versmáden,
Want 's Konings kist ontbloot van geld,
Waar in de rotten spēlemeijen,
Moest door deez' Konstgreep zyn hersteld;

Al zou het de onderdaan beschreijen.
(1) Louis leid naâuw op 't Praalbed neêr,
Wanneer een Schotse wind komt waaijen,
En weet zig met een schyn van eer
(2) In Orleans zyn raad te draijen;
Hier op word Mississippis naam
Gelyk een afgod aangebeden,
En deez' verdervende Actiekraam,
Ging boven regt, en deugd, en reden.
(3) Toen klom de grootsheid, wyl men 't geld
In huys brengt op een kruijers wagen,
Daar 't op den grond leid ongeteld,
Als drek, niet waard om naar te vrágen;
Maar ach! die blydschap duurt zo kort,
(4) Wyl de Armoede en haar gespélen
Den Actiehand'laar overstort,
En doet hem in haar rampen délen;
Dog wyl de uytvinder van dit kwaat,
Zyn valsheid door de vlugt laat blyken,
Zo zal het haatt' lyk Actiezaad
Eerlang ook van de wêreld wyken,
Want hoe men de Acties ook beziet,
't Is Wind, en Rook, en anders niet.

De Actionisten reisvaardig naar Vianen,
Of 't uiteinde der Windnegotie.

VERTONERS.

Warpaal.	Zorgeloos, } Zoonen van
Deugdlied, Vrouw van Warpaal.	Naberouw, } Loshart.
Klarinde, Dogter van Warpaal.	Revelaar, } Twee gekke Ac-
Reinhart, } Minnaars van	Lighthoofd, } tionisten.
Schynryk, } Klarinde.	Jeroen, Kegt } van War-
Loshart, Vader van Zorgeloos	Langtong, Meid } paal.
en Naberouw.	Snaryk, Meid van Loshart.
	Dirk, een Brievebestelder.

Toneel verbeeld een straat, met de Huizen van Warpaal en Loshart.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

Warpaal, Deugdlied.

Deugdlied.

Heb't u lang genoeg voorfpeeld, dat van al dit Actien te
kopen en verkopen,
Het eind uw ondergang zou baren, want daar stong anders niet
af te hopen;
Maar wat ik toen zei of niet, 't was vrugteloos, gy deed uw zin,
Maar wat zal 't nu zyn? 'k heb u zo menigmaal, ja zelfs van't be-
gin
Die rampen al voorzegt, maar toen wou men naar geen reden
Warp. Hoor Vrouw, al die napraat diend nergens anders voor
als om my maar te verstoren,
Ik heb als al de rest, myn geld geavontuurd, eh ben ik dat kwyt,
'k heb egter, nog moed,
Want een eerelyk Bankroet, of een Reisje naar Vianen, maakt al
die agterfalten goed.
Maar wat of Jeroen belet, dat hy niet weêr komt? 'k heb hem na
Vianen, of Kuilenburg gezonden, om een huis voor my te
huuren,
Hy kon gis'ten hier al weêr geweest hebben; het zyn verbrui-
Daar de Vlegel weet in wat verlegentheid ik ben geraakt,
Zo hy zo lang weg blyft, tot dat myn slegten staat word open-
baar gemaakt;
Want wis zullen myn Krediteurs my dadelyk overvallen
Een zou my nu veels te veel zyn, laat staan dan met hen allen.
Deugdlied. 't Schynt dat gy nn nergens voor bevreesd zyt, als al-
leen hoe dat gy met fatzoen.
Verlies der Rook-negotie; en die Bubbelschulden zult vol-
doen;
Of liever niet voldoen, want gy wilt uw Krediteurs ontwyken;
Maar voor onse Dogter Klarinde; die wy verwagten, laat gy
gants geen zorge blyken,
Ik ben vry wat meer om haar, als om Jeroen bekommerd, en ik
kan't my niet verstaan
Dat zy nog niet hier is; maar hoe zal het haar aan 't hartegaan;
Als zy hoord, dat gy haar ontboden hebt om met een winderigen
Actionist te trouwen,
Die u eerlang gezelschap op uw Vianen-reis zal houwen.
Ik hoop niet dat zy tot het huuwelyk van Schynryk zal ver-
staan,
Want ik ben versekerd, dat hy dien zelfden weg, dien gy nu
gaan moet, door zyn Windnegotie ook haast zal moeten
gaan,
Want Vianen, of Kuilenburg schynt tog de toevlugt voor de
geruineerde Actiehêren.
Maar zegt, daar is Jeroen.

T W E D E T O N E E L.

Warpaal, Deugdlied, Jeroen.

Warpaal.

Wel hondsvot! my dunkt je kunt
nog eindelyk eens weder keren.

Wat heb je nu verrigt? zeg heb je een huis voor my gehuurt?
Is 't in Vianen of in Kuilenburg? en waar staat het? in wat plaats?
of in wat buurt?
Gy zwygt. Rekel, is u de bek onderweg uit het lid geraakt, of
hebt gy 't spreken vergeten?
Jeroen. Nog 't een, nog 't ander, myn Heer; maar ik sta heel
verbaasd, dat my word verweeten,
Dat ik te lang uit ben geweest, en dat ik hoor, dat gy my zulke
eerlyke namen geeft,
Van Hondsvot, en Rekel, en zo ik het zeggen mag, dunkt my
dat vry wat onbeleef,
Daar ik alles gedaan heb wat gy van my zoud kunnen eissen of
begeren,
Schoon dat ik met leedwezen moet zeggen, dat ik by naar vrug-
teloos kom weder keren.
Warpaal. Hoe? vrugteloos? Deugdlied. Terwyl u Jeroen den
uitslag van zyn reis zal doen verstaan,
Zal ik onderwyl in huis het nodige bezorgen gaan.

D E R D E T O N E E L.

Warpaal, Jeroen.

Warpaal.

Je keerd dan weerom zonder myn wil gedaan te hebben? maar
nu dien je me eens te zeggen,
Wat oorzaak u belet heeft. Jeroen. Dat zal ik u aanstonds uit gaan
leggen,
En ook met eenen rekening doen van 't uitgeschote geld;
Dewyl ik, om myn geweten, wonderlyk op een nette rekening
ben gesteld.
'k Ben op uw bevel naar Vianen geweest, daar ik ben heen gevaren
Maar door de menigte van menslen, die dien dag aan 't Veer wa-
ren,
Gelyk 'er tegenwoordig tog alle dagen zyn, eiste de Schipper
dubbele vragt,
Die ik ook heb moeten geven, zo 'k 'er anders wezen wou, maar
ik dagt
't Zal daar op niet aankomen, zo ik myn last maar gelukkig kan
volvoeren.
Wy kwamen gelukkig tot Vianen, hoewel de schuit tot zinkens
toe vol was, maar daar komende, vond ik alles in rep en
roeren,
Dewyl de stad te klein was om al de menslen te bergen, hier keef
men met elkaar,
Daar vogt men, gints gooide men; het was niet anders als of de
droommel daar
Een voorraadschuur, van huistraad, van kleren, van linnen,
van laken,
Van turf, van hout, van bier, van brood, en honderd dierge-
lyke dingen wouw maken;
Want de een had den ander zyn huis onderhuurt, en wyl die
weigerde te vertrekken, smeet men 't goed op de straat,
Daar 't weer van daan gegooid wierd, dewyl 't den weg te veel
belemmerde, ik laat
U oordelen, of daar okkacie was om een huis voor u te kunnen
bekomen?
Want die stad scheen van gefaljeerde Actionisten te overstromen;
Dies ging ik dadelyk naar Kuilenburg, daar 't niet een haer be-
ter waar gesteld,
Want een Pothuis deed daar honderd gulden aan geld,
Zô dat ik geen huis heb kunnen krygen, dat met uw fatzoen sou
kunnen korresponderen,
Waar door ik besloot maar per Cito naar Amsterdam te keren,
Om u verslag van myn Ambassade te doen; 't geen gy nu hebt
verstaan.
Belieft u nu ook dat ik rekening van 't uitgeschote geld doe, wel
aan!
Warpaal. 'k Wil niet alleen, dat gy my rekening sult doen,
maar dat gy my al de onkosten zult vergoeden,
Want door uw beestagtige nalatigheid verval ik in al die tegen-
spoeden,
Diemy nu dreigen, om van myn Krediteurs overvallen te wor-
den; en 't heeft ook in 't minst geen schyn.
Dat 'er in heel Vianen of Kuilenburg niet een huiste huur zou
zyn.

I

Noen

(34)

Neen 't kan niet zyn, gy hebt zekerlyk in de eene kroeg, of de andere uw tyd zitten paszeren,

Zonder eens te overdenken, dat gy my door die loszigheid zoud ruïneren.

Jeroen. Myn Heer, 'k verzeker u ik heb myn pligt gelyk 't behoort...

VIERDE TONEEL.

Loshart, Warpaal, Jeroen.

Loshart,
Myn Heer! ik zie uw knecht is weêrgekeert, Hoe is het tot Vianen? heeft hy een huis gekregen? gy spreekt niet, ik bidde u zeg my wat u deerd,

Niets kan u weêrhouden, want gy weet myn staat, en ik den uwen, en daar by zyn wy goede vrienden.

Warpa. Die schobbejak zcid, dat hy in heel Vianen of Kuilenburg niet een huis heeft kunnen vinden,

Nu ben ik vast bedurven, want door 't dalen van de Zuid, Ben ik Heer Reinhart ruim twe tonne gouds schuldig, zonder 't gene dat ik in de Bubbels-Compagnien heb verbruid;

'k Weet het langer nu niet te stellen, hy zal van daag, of uitterlyk morgen komen om zyn geld te halen

En ik zweer je, dat ik niet men dal behou, indien ik hem maar de helft van dat geld zal betalen

Losb. Dan weet ik geen beter raad, als dat wy samen voorzodaar naar Ostfynen gaan.

Want de hoop, die wy op de Acties hebben gehad, is heel en al gedaan,

En ik heb zo veel geld verloren, by al myn lopen en draven, Dat men voor myn verlies de hele Utrechtse Vaart wel alleen kan graven;

Ook eet ik de Horensse wortelen duur genoeg, en omort te gaan, door al die Bubbelswinden,

Is by my nog ruunt nog kruis in myn kas, nog in myn beurs te vinden.

Jer. En om je de waarheid te zeggen, je hoeft op Vianen niet te hopen, want die stad is zo vol

Als de Compagnie te Horen was, en in Kuilenburg, daar maakt de een den ander dol

Om plaats te krygen, zo dat je zeer wel zult doen, gelyk je zelf zegt, om peper te gaan planten,

Of anders kan je naar de Zuidzé gaan by de uitgeteerde Actiekwanten.

Warpaal. En ik zeg je dat je den bek zult houwen.

Jeroen. Dat meen ik ook te doen, Want als ik myn bek kwyd was, dan had myn gantste smoelwerk geen fatloen

Warpa. Hoe, spot gy met myn bevel? zo zal ik u dadelyk de ribben eens smeren,

En door 't gewigt van een goeye rotting wat meêr eerbiedigheid leren.

Jeroen. 'k Zwyg immers als een Mof.

Loshart, tegen Warpaal. 'k Ben waragtig geruïneerd, Maar daar komen nog twe kwelgeesten, waar ik dagelyks word getormenteerd.

Ik meen myn Zonen, Zorgeloos, en Naberouw die my gestadig plagen.

Want deene kan myne Actiehandel wel, en de andere kan ze niemendal behagen.

VYFDE TONEEL.

Warpaal, Loshart, Zorgeloos, Naberouw, Jeroen.

Zorgeloos.

Je maakt my de kop moê met al dat talmen, Naberouw; Daar een ander de kost krygt, wat zou my beletten, dat ik ze daar ook niet krygen zou,

Ik zeg als nog, Papa heeft wel gedaan met zyn geld in de Actien te wagen.

Nab. Dan heeft hy ook wel gedaan met ons reden te geven, om zyn dwaasheid te beklagen,

Daar al ons Kapitaal met die verdoemde Windnegotie is verbruid;

En wy zullen gelukkig zyn, raken wy voor Zwabber, of Martros het zégat uit.

Zorgel. Eêr ik daar toe besluit, ga ik eerst nog naar Vrankryk om te zien of ik daar myn fortuin kan maken

Naberou. Ja dat 's goed, dan kun je meê ligt voor je leven naar Mississippi geraken.

Zorgel. Wel nou dat 's goed, dan kom ik ter plaats daar men het Goud, gelyk als hier de keistenen agt,

By dielieve Voedstervrouw, waar uit de loffelyke handel van de Actien is voortgebragt.

Naber. Zeg liever, dan zal men hier myn dwaasheid niet meêr bemerken,

Ook ben je heel bekwaam, om daar in de Loodmynen braaf te kunnen werken.

Och! och Papa! hoe duur zal ons uw dwaasheid staan?

Losb. Wat zeg je Rekel? ik heb alles wat ik kon gedaan, Met hoop, om voor u, en uw Broêr ontelbre schatten te vergaren.

Naberou. Maar ach! het End, het End! daar is alles meêr vordrommel gevaren.

En het was nog een beetje verdragelyk geweest, hadden wy voor al den verloren schat,

Maar eenen goeyen maaltijd van hoornse wortelen, met Schiedammer spek gehad?

Maar neen, 't is alles wind, en door dat winderig negotieren,

Is al ons geld in handen van een deel smullende Bubbelsheeren, Hoewel ik wyt het hen niet half zo veel, als u Papa, met verlof gezcid.

Want 't is de hedendaagse Mode, dat elk maar zorgt voor zyn eigen profeyt,

't Zy regt, of krom, dat scheeld niet, en is die regel ooit in agt genomen,

Verzekeerik u, dat ze in de Windnegotie wonderlyk wel is naargekomen,

En ik geloof vast, dat indien ze al te samen, die door bedrog en list,

In 't Bubbelsend Water van den Actiehandel hebben gevist, Om door allerley Praetyk hunnen eigen schrokbeurs te verryken,

Eens in Moren veranderden, dat Amsterdam al vry wat naar oostfynen zou gelyken.

Losb. En ik zeg dat gy zwygen zult, want al dat na talmen en klagen doet niet tot de zaak,

Help my liever iets inventeren, waar door ik uit de handen van myn schuldennaars geraak.

tegen Warpaal. Ik ben uw Dienaar, Heer.

Warpaal. Hoe? wat oorzaak doet u zo haastig vertrekken?

Losb. Dat is een zeker geheim, ik heb haast, maar ik zal u daar na de reden wel ontdekken.

ZESDE TONEEL.

Warpaal, Schijnryk, Zorgeloos, Naberouw, Jeroen.

Schijnryk, tegen Zorgeloos.

Hoe gaat uw Vader lopen? in plaats van my te betalen? of meent hy my op deze wys te voldoen?

Dat zal waragtig. *Sorgel.* Zagt, 't is tegen het fatsoen Van een Actionist, by waragtig te zweren, want hun waragtig is al lang verloren,

Die zweren by de Zuid, by de West, en by de Stichtse domkerkstoren,

Maar de allerhoogste Eed is Mississippi, want of een Actionist by Waragtig zweerd, of niet,

Dat weet je zo wel als ik, dat niet geloofd word, dewyl datge noegsaam uit gewoonte geschied,

Daarom zo je een Actionist bent, zo leer ook actieagtig spreken En schreeuw: zo ik dit niet doe; zo ik dat niet doe, mag my de West de benen breken!

Ja, dat de Zuid my zo kaal maakt gelyk een luis. Dat zelfs de muizen van honger sterven in myn huis.

Schijnryk.

Pastyen met Kok-ael naar schotse trant bereid. Vercieren 't Actie hof ter vasten avond-tyd.

De Vasten Avond *pralla* met veele Maskeraaden.
En is ook altoos met Komedien verciend;
Waarom dees luffkrans en tonzel-stuk is verciend,
Ter eere van de rechte en schimp der Windse daaden.
Hier ziet der goden hoo, de goede en gyade geest.
In actie van de wind der dwarsse en loose fluten:
De goe Geest wil, door reën de darts-actie vader stuiten.
In zyne toervvaart, die in speelen deed de beest.
De koopwood laat zig voor een korte poos wel loeren;
Maar weigt dat aipige en afgunstige geblaas
Zo veel by zyne macht als tien pond by een aas:
Hy zal den teugel meest van 't West en Zuiden voeren.
Zyn pasloot van verstand maakt krom-en windsheid recht.
De hoorn zyns overvloeds zyn oogen ooren tongen
Op dat hem uler zie, hoore, aanspreek onbedwongen:
Dies Saterse actie pay, uw kraam voortaan gaat slecht.

Vasten avonds Vreugde krans
en Tooneel stuk

Loopt gy als Schelm van 't naan, nu gy uw beurs gemaakt hebt,
Uw wahnars-pot begraaft, uw honingkorf verzaakt.
(Dien Pallas als een nest vol list met geissels vraakt)
Die, door uw vuil gewin, Europe uit rust ontwaakt hebt.
Long, oud, man, wy, gy hebt betoverd veeler hert.
Zie, dat gy zelf niet in uw strik gevangen werd.

Raad voor

Jan Law

Ik raad u actie-prins, al eer nog rijpt de noot
Dat gy van de Engelse postuur-kromme-actie-
draager

U herde inpakken in een bondeltje half zo groot
Zo beryt men u op ry's slukhafter en frager

Ik heb Engels actien verstaand en van postuuren. Ik zal 't meeny Zuid-zee-ist heel acties verdrauen.

Law te venetien maakt vasten avonds grillen.
Doende in Triakel, Spigels en Finantie brillen.

Vrouw Law, nae r'hegens naar uw man; 't stinkt in Parys;
Bombardie betale uw schuld, naar actie-wys.

De Verreeze FREDERIK HENDRIK ouwerwets Patroon der Verkeerde Barmhertigheid &c. &c. &c.

Dit Liefde-staaltje van 't naakte Actie-volk te dekken
Kan by dees Wonderboom tot trotse luister strekken
Voor Sint Bombario, reeds gecanoniseerd
By Plutos blaasbalg-stoet, in bond breuk uit geleerd,
Die om malkandren te beschyten staa'dig doelen.
Zie een, tot de ooren in de drek gezonken, woelen,
Door Actien verstikt, versirikt, en uitgeput.
Een vreemde vrek vloekt zyn papierschat als onnut;

De dienstmaagd jond hem uit; wyl zy nu is een felle;
Zy kan haar Actie-schat op haare vingren tellen.
De Vrek-zyn-reekening maakt zich zelf: hy mist verstand.
En geld; de schacher voerd het zachjes uit het Land;
Koopt toverbrillen, en meer vals gesleepe glazen;
Schoon hy ook maar by gis ontquam 't parket der dwaafen.
De melkmuil lichtte ook naak een oude gier uit 't nest.
Zie zelf Bombario en Tover-slons haar best.

t Gevaar uitschreewen van voor zuid-, of west-zee-rissen
Een aas te worden; voorts de schepnet vissers missen
Als ongelukkige; daar somtyds de hengelaar,
Slechts uit op klyne winst, meer voordeel word gewaar.
Maar vry groot voordeel wierd dit klooster aangeboden
Door de Actie Sint Crispyn: Dees Munniken (o! modé),
By de Ordens ongehoord, zyn vloek geld sloegen af
Geen zegen achtende zyn ruil gewin; maar straf.

Schyn. Is dat in plaats van betaling? Beest, 'k zal u die raljeri verleren.

Schijnryk wil zijn degen trekken, maar word door Warpaal weerbouwen.

Warpaal. Myn Heer, bedaar!

Schynryk. Myn Heer, 'k bid wilt my' exkuzeren, 'k had u niet gezien, 'k had anders naar myn pligt eerst gegroet, eêr ik iets tot myn revengie had verrigt, 'k hoop gy zult my myn oplopendheid, die 'k in u byzyn heb be- toond, ten besten houwen.

Warpaal. Gy hebt niet dan uw pligt gedaan.

Sorgeloos. My dunkt ik zou hier in de lugt wel verkouwen, 'k Meen eens een glaasje Rynse-wyn, van een stoop, op goed zukes van de Acties in myn maag te slaan.

Naber. En ik 't verlies bewenen, dat Papa met die zotte Wind- negotie heeft gedaan.

Z E V E N D E T O N E E L.

Schijnryk, Warpaal, Jeroen.

Zal ik eindelyk het geluk hebben, myn Heer, van uw Dog- ter te begroeten?

In myn schone Klarinde, met uw toestemming, gelyk myn Bruid te ontmoeten.

Warpa. Gy weet, ik heb u myn toestemming voor lang gege- ven, en ik houw myn woord,

Schoon dat myn Wyf daar genoeg tegen heeft te zeggen, en niet weinig op u is verstoord;

Maar 't lang weg blyven van myn Dogter' die gelyk gy weet te Urecht is, baard my allerhande gedagten,

Dewyl wy haar zekerlyk gisteren hier al verwagten.

'k Weet niet wat ik van dat agterblyven denken moet.

Schijnryk. Zy kan ligt door 't een of 't ander toeval zyn belet,

Zo maar myn ongelukkig noodlot niet wil, dat zy haar zinnen op een ander heeft gezet.

Warpa. 'k Verzekert u, dat gy daar niet voor bekommerd hoeft te wezen,

Myn Dogter is te eerelyk, te deugdzaam, om zig buiten myn weten van een Jongman te laten belezen;

'k Wil in dat geval haar borg nog wel zyn: maar staken wy deez' reên,

Zodra als zy hier is, zal ik het u laten weten. Vaart wel! 'k heb andere bezigheên,

Die my elders roepen, dierhalven zult gy my ligtelyk voor de- zent tyd verschonen,

Schynr. Myn Heer ik ben u Dienaar, en zal my altoos den zel- ven te zyn betonen.

A G S T E T O N E E L.

Schynryk, alleen.

Hoe weinig weet hy, dat al myn geld door de Acties is weg gewaaid,

En dat de spil van myn Liefde, alleen op zyn Dogters schatten draaid,

Die ze van haar Oom geërfd heeft, om daar door myn verlope zaken,

Die my met een gehele ruïne dreigen, weder goed te maken.

Einde van 't Eerste Bedryf

T W E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

Reinbart, Klarinde.

Reinbart.

Myn waarde, 't goed geluk voegd ons dan wederom by een, Na twee jaar af zyn. Maar kan ik het verdriet, het geen ik heb geleên,

Wel uiten? en nu ik 't geluk heb van u wederom te aanschouwen 't met die zorg, dat gy zult met een ander moeten trouwen.

Dog eêr dat zulks geschied, zal 'k eerst myn laaften druppel bloed

Vergoten zien, 'k heb u alreeds zo ver door myne list behoed, Om deze trouw te ontgaan, dat niemant van uw vrinden Ooit kan weten waar gy zyt, of uw verblyfplaats vinden.

Klar. U trouwe liefde, die gy my zo dikmaals hebt betoond Heb ik, gelyk gy weet, met myne weêrgunst beloond.

'k Vertrouw my op uw min, laat my nu ook op uwe deugd ver- trouwen,

Wyl ik genoodzaakt word, om een dwanghuuwelyk te ont- gaan, my by u verborgen te houwen.

Maar waar door zyt gy te weten gekomen, dat myn Vader my Heer Schynryk heeft ten huuwelyk beloofd?

Want 'k wil niet hopen dat zulks maar gissing is.

Reinbart. Dan moest ik van myn zinnen zyn beroofd, Dat ik ons beider naam in de waagschaal zou stellen op een bloot vermoeden,

'k Ben van die zaak zeer wel verzekert, en daarom heb ik getragt ons beiden voor dat gevaar te behoeden;

Want 't gerugt van uw huuwelyk met Schynryk, is reeds zo al- gemeen,

Dat het genoegzaam bekend is aan ieder een,

Dierhalven kon het ook voor my niet lang verborgen blyven,

En ik oordeelde het van myn pligt te zyn, dit droevig nieuws aan u te schryven;

Waar op ik tot antwoord kreeg: dat ge op order van uw Papa Naar Amsterdam moest komen, zonder dat gy de oorzaak had kunnen raden, zo dra

Het mogelyk zou zyn, waar op ik u weêr schreef, dat het was om met Schynryk te trouwen.

Waar mede ik u verzocht, u één dag langer te Utrecht op te hou- wen,

Als gy geschrêven had, op dat ik u 't eerst mog sprêken, om u den handeling van uw Vader en Minnaar te doen ver- staan;

En verderste beraadslagen, wat in dézen toestand nodig voor onze liefde dient gedaan;

't Geen my deez' dag gelukt is. Nu bidde ik, Schone! zo u myn liefde immer kon behagen,

Dat ik zorg voor onze liefde en voor uwe eer mag dragen,

Gy kunt by myn Nigt beveiligd zyn, en ik twyfel niet, zo ik uw gunst behouw,

Of ik zal wel middel vinden tot wêring van die gehate Trouw,

Want uw Vader heeft omtrent twe Tonne gouds, met de Ac- ties op de Zuid, aan my verloren,

Die hy onmogelyk niet betalen kan, en ik wil, indien hy naar myn voorslag wil horen,

Hem die gaarne kwyt schelden, zo hy my toestaat met u in den egtenstaat te treên,

Zo u deez' voorslag behaagt, myn Waarde! zie ik haast een eind van onze zwarigheên.

Klar. Myn Heer, 'k vertrouw my geheel op u, en denk vry; zo ik u behaag, dat gy my niet minder kunt behagen,

Myn liefde is om uwent wil getroost het alleruitterste te wagen:

'k Zal my dan op uw voorslag zo lang by u Nigt verschuilen, tot dat gy aan myn Papa uw menig hebt ontdekt,

Maar 't ontroert my heel veel; dat ik horen moet, dat hy zo veel verloren heeft, en 't strekt

My niet minder tot verwondering, dat gy daar zo veel meê heb gewonnen;

Want daar zyn 'er weinig, hoe groot de roep van hun winst is geweest, die daar zy by hebben gesponnen.

In 't eerst waar 't roepen niet anders als van winst, maar 't einde draagt den last,

Want nu is 't al verlies wat men hoort, waar door menig een verrast

Van bitt're wanhoop, door 't verliezen van zyn lang vergaarde schyven,

Zig zelf verhangt, of als razende een dolk door zyn eigen hart gaat dryven.

En Neêrland was gelukkig, zo die hatelyke Actie-pest, Zo dood'lyk, den doodsteek niet had gedreigt aan 's Lands-Ge- menebest,

Reinh. 't is nog gelukkig, dat uw Vader die schatten heeft aan- tmy verloren,

(36)

Want zo hy onz' huwelyk toestemt, kan hy door myn kwytschelding, zyn verlies heel ligtelyk voor ieder een verimoren.

Klari. 't Is waar, en 't sterkt my tot geen kleine vreugde, dat ik u zo edelmoedig vin.

Dat gy het geld minder waardeerd als de zoete vrugten van onze min?

't Geen my des te meer verbind om myn hart aan 't uwe vast te paren,

En vergenoegd met u te delen in allerhande voorspoed, of gevaren.

Reinhart. Mijn Waarde! kan mijn tong, mijn dankbaarheid genoeg ontdekken voor die gunst,

Waar mee gy zo genadig mijn liefde bestraald? ô neen? al de kunst

Der welsprektheid is niet genoeg om u die naar waarheid af te malen?

't Voegd nooit geen minnaar zijn gezigt op geld of goed te laten dalen,

Maar wel op de deugd en schoonheid van die geen, die by bemind, en voor al op de gaven van 't gemoed,

Hoewel 't nu in 't gemeen heel anders gaat, want de eerste vraag is, heeft de Juffrouw Goed?

Is zy rijk? heeft ze nog erffenissen van haar vrienden te verwagten

TWEDE TONEEL.

Reinhart, Klarinde, Revelaar, Ligthoofd.

Revelaar tegen Ligthoofd.
Ik zeg je, myn Project moet deurgaan.

Ligthoofd. En ik zeg je dat ik het moet veragten; 't Myne is onnoemelyk beter.

Revelaar. Dat zal haast anders blyken, 'k zweer Zo jou Project tegen 't myne gewogen word, dat het weg zal vliegen gelyk een veer.

Klarinde. Wat zyn dit voor menslen?

Reinhart. 't Zyn 'er twe, die door onnoemelyke schatten met de Acties te verkwisten,

Den naam verkregen hebben, van uitgeteerde en razende Actionisten,

Dewyl zy beide, door 't verliezen van hun goed, zinneloos zyn gemaakt,

Want de wind, dien ze verhandelden, is hen eindelyk in 't hoofd geraakt.

Revelaar tegen Ligthoofd, wyzende op Reinhart.

Kom, ik stel ons verschil aan dien heer, die zal het vonnis wyzen,

Wiens uitvinding, de myne, of de uwe, het meeste is te pryzen.

Reinh. Myn Lief! nu ze my tot middelaar van hun dwaasheid willen maken, is het best voor ons te gaan.

Klarinde. Indien het u behaagd myn Heer.

Revelaar tegen Reinhart, zo als hy met Klarinde weg gaan wil.
Mijn Heer, ik bid je om de loffelijke Windnegotie, blijf staan,

Om een billijk oordeel over ons verschil te stryken? hoe-wel, ik weet wel van te voren,

Dat myn ontwerp, u beter als dat van myn Heer Ligthoofd zal bekoren.

Reinh. Monfieurs, 'k heb andere zaken, die my elders roepen, en van veel meer aangelegenheid, Als regter over uw verschil te wezen.

Ligthoofd. Daar kan niets wezen daar u meêraangelegen leid, Want ons voornemen is, om de Acties van Mississippi en de Zuid zo hoog te jagen,

Dat eene Actie, meer dan de schat van de hele Wereld zal bedragen;

En 't zy dan, dat gy mijn, of zyn concept het best keurd; 't is gewis

Dat, dat u ten minste een Nege met honderd duizend oorjes daar agter, waardig is;

Want zo gy d'een of d'anderen zyn voornemen goed keurd, kunt gy die acties aanstonds kopen, ter-

wyl ze nog zyn aan 't dalen.

Waar op ze dan straks weer rijzen zullen, en dus win in een uur meer geld, als de Keizer van China in honderd jaren kan betalen.

DERDE TONEEL.

Schynryk, Reinhart, Klarinde, Ligthoofd, Revelaar.
Terwyl Reinhart met Ligthoofd, en Revelaar voor op het toneel is, staat Klarinde agter op het Toncel, waar op Schynryk uitkomt, en haar schielijk omhelst.

Schynryk
Myn waarde Bruid! dat ik u welkom kus.

Klarinde.

Wat onverlaat

Ach! help! Heer Reinhart sta my by!

Reinh. Wat deed myne Engelin? maar de Hemel straf my vry, Zo gy, ô Straatschender! die overlast niet met uw dood zult boeten.

Schynr. Hoe, naarzyt gy gek geworden? of zal ik u vragen, hoedanig ik myn Bruid zal ontmoeten?

Reinh. Indien gy haar tot uw bruid denkt te bekomen, zo moet gy uw trouwdag eerst bevord'ren met mijn dood.

Schynryk. 'k Agt uw dwaasheid geen antwoord waardig, tegen Klarinde. Meijuffer, hebt gy uw Ouders al gezien?

of is myn geluk zo groot,

Dat ik u het eerste mag in Amsterdam aanschouwen?

Gyzult my, hoop ik, eenen welkoms kus ten beste houwden.

Klarinde. Baldadige! laat af.

Reinhart geeft hem een slag, en trekt daar op zyn degen.

Reinhart.

Daar, die welkoms kus is goed,

En zo uw vlam nog niet geblust is, zweer ik, dat ik die uit zal bluszen in uw bloed.

Schynr. En ik hoop daar wel zorg voor te dragen, en ga dit geval aanstonds aan haar Papa ontdekken.

Reinh. Myn lief! laat ons in aller yl naar myn Nigt, daar gy veilig zyt, vettrekken.

Terwyl Reinhart dezen laasten regel spreekt, scheld

Schynryk gestadig aan 't huis van Warpaal.

VIERDE TONEEL.

Schynryk, Langtong, Ligthoofd, Revelaar.

Langtong.

Wel myn Heer, ik geloof datje voorgenoomen hebt de schel in stukken te rukken; je scheld

Als of je een heel pak Acties brogt, dat hedendaagse duure papiere geld.

Langtong.

Voor u wel, maar voor zyn schuldenaars niet.

Schynryk.

Zeg hem, dat ik zyn Dog-

ter hier zo aanstonds heb vernomen.

Langt. Wel Heer, zo dat waar is, wat belet haar dan om niet aanstonds in huis te komen?

Schynr. Wat behoef ik u daar reden van te geven? ga zeg u Heer dat ik haar heb gezien.

Langt. Al zagt myn Heer! je bent hier in Quinquenpoix niet, of mischien.

Meen je dat het overal te pas komt met zo veel wind'righeid te spreken;

Ofligt zal je daar mee pronken, als een onwederleggelyk teken

Dat je een Actionist bent, hoewel my dunkt, dat die eer vry wat mager is.

Schynr.

Meid! gy maakt dat ik, door al dit buitensporig talmen, myn zinnen mis.

Roep uw Heer, of ik zal hem zelf roepen.

Langtong.

Wel om uw wind'rig-

heid niet meer te ontfleken,

Zal ik myn Heer gaan zeggen, dat gy hier naar hem wagt om hem te spreken.

Des Kladdapiereen WAERELDS vuur in As verkeerd.

De Jonkheid op het vrouw'lyk schoon,
In hete minne-brand ontfeken.
Ziet vaak den draad zyn levens weke
Eer hy haar weergaafte krygt tot loon,
Gelyk Adonis kwam te sneven.
In 't bloeijen van zyn jeudig leven.

Wat meer bejaard, poogt zig 't gemoed
Aan goud en zilver te verzaden,
Tot het met bittere zorg beladen,
In 't midde van 't gewoekerd goed
Van honger en van dorst moet klagen,
En slyt als Midas zyne dagen.

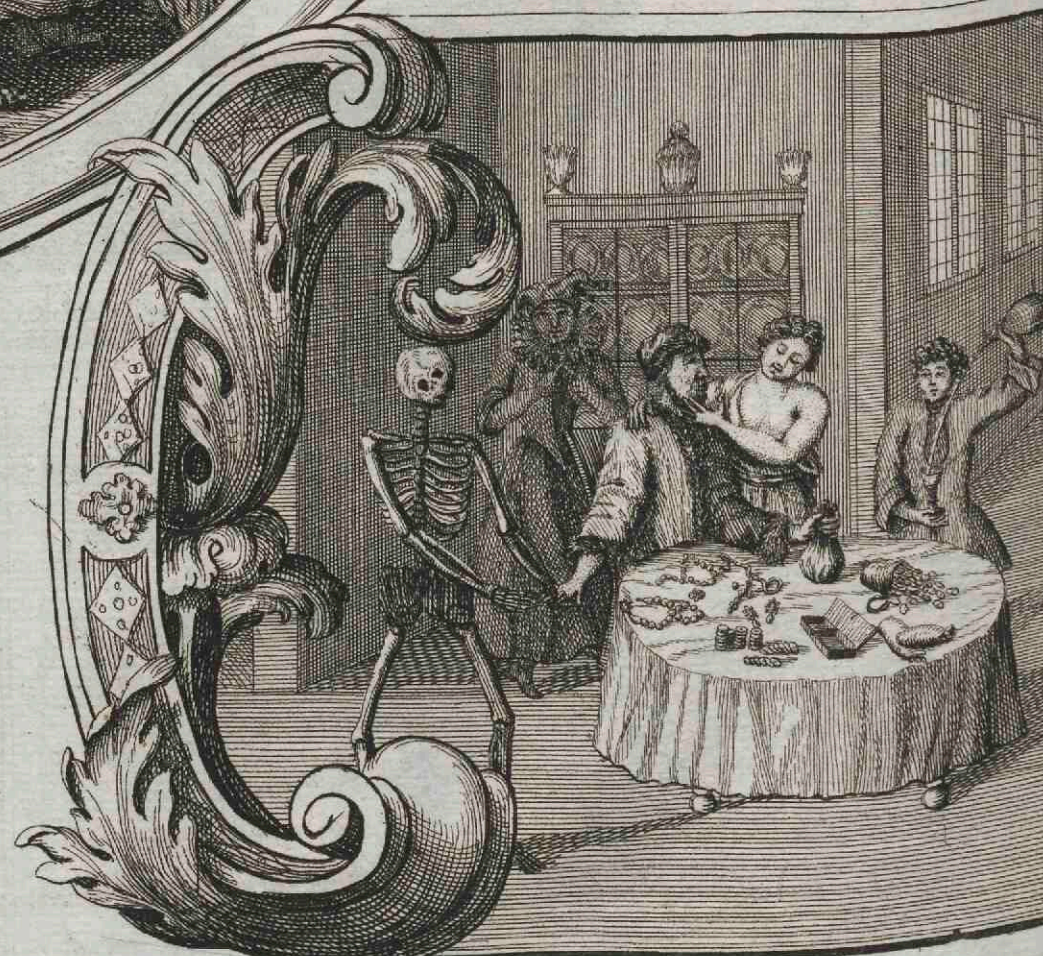
Naauw is de min te rug gejaagt
Als Bacchus weér word aangebadt
Men zuipt en zwelgt, schent deugd
en reden,
Waar door men ziel en lighaam plaagt
Tot dat de dood de vreugd komt schaat
En dompeld ze eeuwig in elenden.

Schoon grys en oud en afgeleest
Komt hem de wellust nog omvatten
By zyn door wind verkrège schatten
Tot dat de dwaasheid hem begeeft
Waar op de dood zyn vreugd komt sloven
Dus gaat hy eeuwiglyk verloren.

Wee u' gy Land welks Koning een K... is.

Papiere Waereld in der tyd
Door 't eewig lot in vuur ontfoken,
Uw luister blyft niet onbesproken
Door wanklige, eerloofse, aardse rylt.
Gezalsden over Koningryken,
En die daar polityk naar suan,
(Al schynen zy naar zon en Maan
Tegrypen) doen haar blindheid blyken
Het purper, en de mindre soort
Van die 't Altaar in effe houwen
Den Mammon daaglyks tempelen bouwen,
Om 't zeerst elk in de goudmyn boord.

Of in gedroomde goudse bergen;
Verstand en rykdom put zich uit,
Man, Wyf, schynvroome, schooier, guit
Jood, Christen, heiden; elk wil tergen
of dwingen 't lot, tot boefse inhuus.
Brand menig aan dit vuur zyn handen,
Wyl 't luk diend kaalissen tot schande,
Ach! niemand smert zyns naasten kruis!
Men ziet dit vuur in as verkeeren,
Welks scherpe loog den dolkop byt,
Vergeefs, beklagelooch beschreit
De dwaasheids eew doe wysheid leeren.

OPKOMTS, MIDDEN, EN GEEN EYNDE

VAN DEN DOORTRAPTE JAN LAUW.

Spin. Slang en doorne kroon
Krygt hij voor zyne loon

Als zy de Zoliers braaf nabieren
Met monfieur Lauw te voet volueren

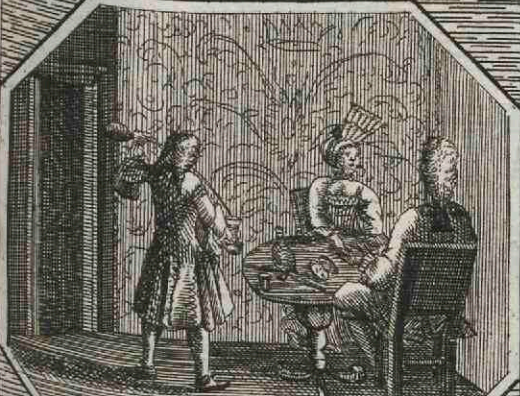
Hier toont Heer Lauw syn doot aan
Terwyl hy weder geeft het paard

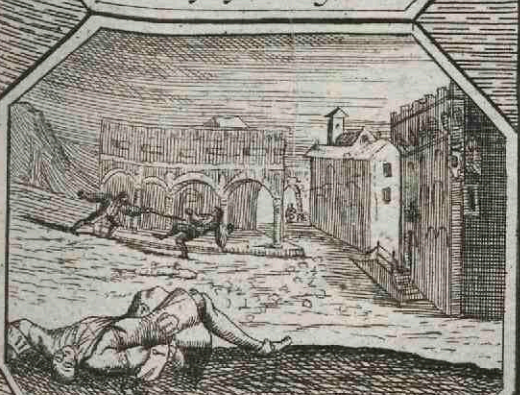
Hier toont het gelt van hem met vrees
Gedrukt als dueren pincktoen

Hier split men d'acties de int koers
Van 1000 tot op 100 wordt

Om hier en fuffrouws sin te doen
Toont Lauw zyn gver met jatoen

Hier giet hy zig int bloed vergieten
Om ligt wat duytlen te gemeten

Hy raakt van hier en gade ter see
Met een pak het boot wren Zee

Nu Lauw ziet dat de Goudt fchryven
Verminderen en agter blyven
Haat hy parys gelyk de pest
En neemt syn afscheyd op het lest
Hy denkt myn maag is vol gelaaden
Myn haaring wil hier niet meer braaden
Is best dat ik van hier vertrek
Eer dat men my met slage dekt

Vervloekte Geltzucht fel gebeeten
Om vrees en veeuwen bloed te ecten
Vervloekte vond die snel en gauw
Bedagt is van den booswigt Lauw
Had hem de Duyvel ingeswolgen
Wanneer dien deugniet heel verbolgen
Syn list bedagt soo had de ffaat
Nu niet gefeten desolaat

Maar nu het kansje is verkeken
En't gelt uyt byrs en sak gestreken
Nu wou men wel om kweet niet wat
Dat men syn gelt en beurs weer haadt
De hoop op winst die is vervloegen
En als een schim uyt yders oogen
De dwaasheyt toont nu op het best
Hoet quaad syn meefter loont op't lest

De grootze staat vervloekte nukken
Mag nu haar veeren wel uytplukken
En dryven rouw terwyl zy sien
Hoe hoogmoed eens den val komt bien
Soo veel gepraat gedigt gefchreven
En saam gelapt en saam geveven
Het bluve dog gelyk men seyt
De Actie kraam is ydelheyt

Hier moet hy vlieten en vertrekke
Of anders krygt hy digte brekken

Viswyren en het woedent grauen
Die geven Lauw hier dapper knaue

Hier worden d'acties nuw bekent
En reet verdoet van valfe ftreken

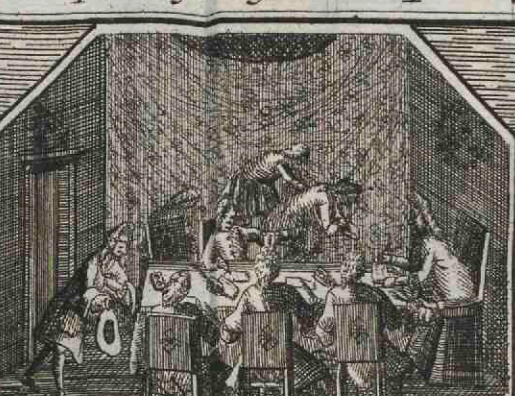
De Koffler van hem aangenomen
Doet hem tot in Venetie komen

Want groote fchat terwyl hy fprecht
Wort hem de buyt ook toe gaeft

Hier gaat hy by den Koning te fpreken
En geeft van zyne faken reeden

Hier leeren zy hem al gelyk
Trois d'alle beste uyt het ryk

Hier rollen braaf de Goudt fchryven
Om vruil Noetie te bedryven

De actie handel hier fegnet
Maar niemant denke nog aan de vret

VYFDE TONEEL.

Schynryk, Lighthoofd, Revelaar.

Lighthoofd.

Ik zeg je nog eens, dat uw Project, 't geen gy ten dienste van de Zuidzee hebt gepraktizeerd, By myn Mississippi Project net zo veel is, als of men een Luis by een Olifant waardeerd.

Revel. En ik zeg, dat je 't liegt; dat's duits, dat kun je wel begrypen; Maar om 't geheim van myn Project wel te verstaan, meug je je zinnen nog wel wat laten slypen, Want uw hartlens zyn te dom om die onderneming grondig te verstaan.

Lighth. Dat zal haast anders blyken: daar, dien Heer neem ik voor onzen scheidsman aan; 't Is een man die d'Actiehandel grondig heeft doorkropen.

Revel. 'k Ben te vreden, indien hy ook als de anderen, in plaats van naar ons te horen, maar niet gaat lopen.

Lighth. Dat heeft geen nood; maar 't pakt ons met eerbiedigheid te spreken, want 't is een Heer, Dien ik als 't puikje van de Actiehandelaars waardeer; Daarom laat my 't woord doen.

Revel. 't Is wel, jekunt maar een begin gaan maken.

Lighthoofd, tegen Schynryk.

Myn Heer, 't is met uw verlof, dat wy uw doorlugtigheid, met onderdanige eerbiedigheid genaken.

Wy, wetende hoe ver dat zig uw verheve wysheid strekt, Wensten u gaarne tot Regter te stellen, zo wel over myn, als zyn Project.

Om uit te wyzen wiens onderneming het doenlykste is, en wat de meeste winst zou geven,

Want wy weten dat gy grondig in alles, wat deez' Negocie aangaat, zyt bedreven,

En zo ons eerbiedig verzoek u behaagd, zo luister toe: myn ontwerp is om de Zuid....

Schynr. Wat zal my nog langer niet aan boord komen? Loop Vent, gy zyt met de kop gebruid.

Revelaar, tegen Lighthoofd.

Triomf! triomf! die Heer verwerpt u Project reeds, eer ge u eens hebt beginnen te verklaren.

Lighthoofd, tegen Schynryk.

Myn Heer! vermoei uwe ooren niet met zyn talmeryen, maar wil die liever voor myn reden sparen.

Gy weet men kan uit Vrankryk in Mississippi niet komen als ter Zee: nu heb ik voor....

Schynr. Mogelyk om my dol te maken, gelyk gy zyt; gaat heen 'k vergun u geen gehoor.

ZESDE TONEEL.

Warpaal, Schynryk, Lighthoofd, Revelaar, Langtong.

Warpaal, tegen Schynryk.

Wat zegt gy myn Heer? hebt gy myn Dogter hier in de stad gezien? dat doet my al een weinig vrezeh!

Lighthoofd, tegen Warpaal.

Ja myn Heer, ik heb de inventie gemaakt, en wat zult gy my veel verplichten, indien gy mede onze regter in dit verschil wilt wezen.

Schynryk, eerst tegen Lighthoofd, en voorts tegen Warpaal. Vent, loop aan de galg! ja Heer, 'k heb haar zo dadelyk met Reinhart hier ontmoet.

Warpaal. Kan 't mogelyk wezen? Revelaar tegen Warp. Ach! myn Heer, ik val voor uwen voet,

En ik bidje, help de Regtvaardigheid van myn Mississippi Project defenderen,

Of gy zult niet alleen u zelven, maar my, en die gehele Compagnie ruineren.

Lighthoofd, tegen Schynryk.

En gy myn Heer, zo uw gemoed ooit door iemants bidden met meedogentheid wierd geraakt,

Zo helpt myn inventie ondersteunen, die ik op de Zuidzee heb gemaakt?

'k Wil u de helft van 't voordeel geven, en al de inkomsten, die ik daaraf te verwagten ben, met u delen.

Schynr. 'k Zeg u nog eens brui uit myn gezigt; 'k heb nou geen lust om een zotte Comedie met u te spelen,

Tegen Warpaal.

Ja, myn Heer, ik heb uw Dogter terstont met Reinhart hier gezien, die my,

Wyl ik haar als myn Bruid omhelzen wilde, een slag in 't aanzigt gaf.

Warpaal. En gy Liet dat zo ongewroken.

Schynr.

Myn Heer, 'k dagt 't nodiger om u aanstonds van dit voorval kennis te geven,

Als door een twe-gevegt hem, of my beroofd te zien van 't leven,

Revelaar tegen Warpaal.

Myn Heer, om dan eindelyk ter zaak te komen....

Warpaal.

Loopt gek, wat

bruid my uwe inventie, en wat bruid my uw zaak! Revel. Myn Heer, wilt gy uw fortuin dan zo met de voeten schoppen? 'k bid je maak

Wat meeder onderscheid tuszen de inventie van my, en van myn Konfrater,

Want myn Project steund op het vaste Land, en 't zyne niet als op het wispeltuurge water,

En by gevolg zal ons verschil wel ligt te beslegten wézen, zo gy my maar wilt verstaan.

Warpaal tegen Schynryk,

'k Zie geen middel om ons van déze kwelgeesten te ontslaan, Ten zy dat wy hun twist horen, en ons als regters over hun verschil stellen;

Wy kunnen ligtelyk, zo dra hunne oppositie gedaan, is een oordeel vellen.

Schynr. Indien 't u zo behaagd myn Heer, voeg ik my gewillig naar uw wil.

Warpaal, tegen Revelaar, en Lighthoofd.

Wel nu, myn Héren, wy zullen, volgens uw verzoek, regters zyn over uw verschil;

Gelieft dan ordentelyk de een voor den ander ons zyn Project voor te dragen,

En wy zullen vrymoedig oordelen wat ons het beste kan behagen. Revel. Myn voorstel is....

Lighth. 't Is myn Concept.... Revel. De Mississippi Compagnie.... Lighth. Het dalen van de Zuid....

Schynr. Indien gy alle beide te gelyk wilt spreken, zo durf ik u wel verzekeren, dat ik nooit geen vonnis sluit,

Wie van u beide gelyk heeft, daarom zo gy dit oordeel door ons wil zien gestreken,

Zo maakt, en zonder in elkanders woorden te vallen, kort en gaauw te spreken;

En om alle twist te myden, gebieden wy u een begin te maken, Heer Revelaar.

Revel. Myn Héren, 'k zal u myn zaak heel net, verstaanbaar, kort, en klaar

Voor oogen leggen, en zonder talmery, of wind te bréken Zo maar direct van myn uitgevonde Project van Mississippi spreken.

Myn uitvinding is dan, om, al 't gevaar, dat men op Zéonderworpen is,

Te ontgaan, te Land naar Mississippi te reizen, en hoewel ik ligtelyk gis

Dat u dit vreemd te voren komt, zal ik u dat geheim wat nader ontwinden,

En ik twyffel niet, of gy zult mynaanslag heel goed, en favorabel, in ligt om uit te voeren vinden.

'k Wouw dan te Morlaix, in 't Franse Bretagne, een dyk beginnen te maken, die dwars door de zé,

Zo omtrent ter lengte van zeventien, of agttien, honderd meilen, zyn eind zou vinden aan de Mississippie reë,

En de breete moest ten minste van honderd voeten wezen, dog om de drie of vier uren,

Moest een plein zyn, van drie honderd voeten, regt vierkant, gelyk de muuren

Van 't gebouw ook zoude zyn, dat ik daar wouw doen stigten, want 't was noodzakelyk,

Dat op zulk een langen weg een party hebergen waren, ten dienste van arm en ryk, K Want

Want ieder mogt daar zig zelf, naar hy betalen kon, tracté-
ren,

Zo kon men gemakkeelyk met hèle wagens vol goud uit Missi-
ssippi naar Vrankryk keren.

Wat dunkt u nu myn Héren van myn inventie? 'k Weet gewis
Dat die u behagen moet, voor al, zo uw gemoed maar wat voor
uw eigen intrest is.

Schynr. Maar gy spreekt van dien dyk te maken, dog zo wy oor-
délen zouden, moest gy ook niet verzwigen

Waar meê gy dien dyk versterken zoud, voor 't geweld van zé
en winden, en waar gy dat onnoemelyk gedeelte van
aarde van daan zoud krygen?

Revel. Waar ik aarde zou krygen? wel uit de Vaart van U-
trecht, zo raakte zy diekwyt,

En ik kon my daar af bedienen, en dus hadden wy ter weder-
zyds profyt.

Voorts zou ik dien Dyk met het zand van Enkhuizen, om de Zé
te bréken, doen beleggen.

En ik zou daar een deel hoornic wortels langs heen in den grond
doen heyen, om voor heggen

Te dienen, dat de dyk niet door de Zé wierd afgespoeld, en op
dien voet

Leid myne inventie, wat dunkt u nu myn Héren? keurd gy dien
aanflag niet mede goed?

Warpa. Eer wy een vonnis kunnen spréken moet u party zyn
inventie ook eerst uiten,

En dan zal 't aan ons pafzen, op u beider verzoek, een billyk
oordeel te sluiten.

Ligth. Myn Héren, ik zal u we ooren zo lang niet vermoeven,
luister maar.

Myn inventie is om naar de Zuidzé te varen, zonder het aller-
minste gevaar,

Want ik wil bezwore Schépen laten maken, die twintig ellen
onder 't water kunnen zeilen,

Waar door 't scheepsvolk geen hoogte hoeft te nemen, geen
Starren te schieten, nog geen diepte te peilen.

Schynr. Wat vreemde inventie?

Warpaal, tegen Ligthoofd.

Waar is ooit zo'n schip in de wereld geweest?

Ligth. Ik bidje dat je maar eens met opmerking, de avontuure
van Don Clarazél de Gontarnos leeft,

Wyl die met een betoverd schip aan 't hof van den Koning van
Macedoniën is gekomen;

En als wy zulke schépen hebben, dan hebben wy voor geen Zé-
rovers te schromen,

Dan zeilen wy gerust, en nergens voor bevreesd, onder water
door naar de Zuid,

En vier mannen kunnen zo'n scheepje besturen, en dat wint
wonder veel uit,

Dan of men 'er daar een drie vier honderd van doen heeft, en
het zal, ik zweer 't je, nog meêr goud kun-
nen laden

Als ooit de Zuidzé géven zal. Myn Héren 'k bidje wilt u nu eens
beraden,

Welke Inventie de besten is; schoon ik zelf bekennen moet,
dat de Mississippi, of de Zuid niet kunnen bestaan,

Ten zy dat zyn uivindinge van den dyk, of myn betoverd
scheepje word gedaan.

Maar al ons verschil is nu, en dat stellen wy aan uw oordeel,
wie van ons beiden het best kan inventeren?

Oordeel onzydig myn Heren, gy zult ons met u vonnis heel
veel veréeren.

Schynr. Wat my betreft, ik vind ze alle beide zo goed,
Dat ik onmogelyk kan besluiten, welke dat ik van déze twee
verkiezen moet.

Warpaal, tegen Schynryk,

Myn Heer, indien gy my wilt behagen; zo zoek die gekken
tog niet gekker te maken,

Want door hun gekheid te steiven, zouden wy ook heel ligtte-
lyk aan een kwaden naam geraken.

Ligth. Wat zeg je? zyn wy Gekken? indien uw breinkas niet
waar ontrampeneerd,

Myne, of myn Konfraters inventie wierd van u wel anders ge-
waarderd.

Revel. Ja, 't is brutaliteit, luiden van ons fatzoen en verstand,
voor gekken te schelden,

En ik wens dat een levendige Uitvaart naar Vianen u beeftagte
gedomheid mag vergelden.

Kom Heer Ligthoofd laat ons by wyzer menslén gaan, Ik mag
die Ezels voor myn gezigt niet langer zien staan.

Tegen Warpaal en Losbart.

Maar geloof vry dat ik u eerlang voor de Vierschaar van Midas
en Eölus zal dagen;

Want die twee Goden zyn de beschermers van den Actiehandel
om over uwe onverstandigheid te klagen.

Botmuilen! Dwazen! Gekken! zelfs den naam van Actiehan-
ten onwaard,

Gyzult u dolheid nog eerlang verfoeyen. Kom Heer Ligthoofd
gaan wy met 'er vaard,

Om van wyzer menslén 't oordeel over onze inventiën te horen

ZEVENDE TONEEL.

Warpaal, Losbart, Langtong.

Langtong.

Indien zy allegaar zo dol worden, die hungeld by de Actie
verloren;

Als déze zyn, zo mag men heel Amsterdam wel tot een dolhuis
maken, en naar allen schyn

Zou dan het huis, hoe groot het ook was, nog veel te we-
nig zyn,

Om al die knapen te bergen. *Warpa.* Meid zeg ik houd den bel-
Want zo zeal te gaâr Gek wierden: dan wierd ik en Heer Los-

hart ook zekerlyk wel Gek.

Losb. Voor my, myn Heer, ik had geen nood, want ik durf
zweren,

Dat ik zo veel heb gewonnen, dat ik naauwelyks weet, waar
ik my zal kéren,

Zo bruid my 't geld.

Langtong. Ja, 't bruid u ligt, om dat het door de Zuid,
En een deel regimenten Bubbels-Acties, tot de laatste stuiver toe

is verbruid.

Warpa. En 't is wel degelyk verbruid, dat gy over al u snar-
vel in moet steken.

AGSTE TONEEL.

Warpaal, Deugdlief, Losbart, Langtong.

Deugdlief

IS hier myn Dogter niet? 'k heb u zo dadelyk van haar horen
spréken.

Losb. Die is met Heer Reinhart voortgegaan.

Deugdlief. Hoe? dan is zy hier in de Stad?

Warpa. Ja, maar zy is met Reinhart, zegt men u immers, door-
gegaan, om dat zy naar 't schynt geen behagen

in myn verkiezing had,

Zy wil liever met Reinhart in myn haat vlugten, dan met myn
toestemming met Heer loshart léven.

Deugdl. 'k Moet haar daar, hoe vreemd gy die verkiezing ook
vint, gelyk in geven,

Want Reinhart is een deugdelyk Heer, die by geval, en niet
met opzet aan den Actiehandel is geraakt;

Ook heeft hy zyn Fortuin, tot uw schade, daar rykk'lyk by
gemaakt.

Warpaal, stil tegen Deugdlief.

Zwyg stil, want zo Loshart van myn verlies hoord, zal hy ze-
kerlyk zyn woord herhalen;

Te wéten om Klarinde niet te willen trouwen.

Deugdl. 'k Wou dat ik dat geluk op ons zag nederdalen;

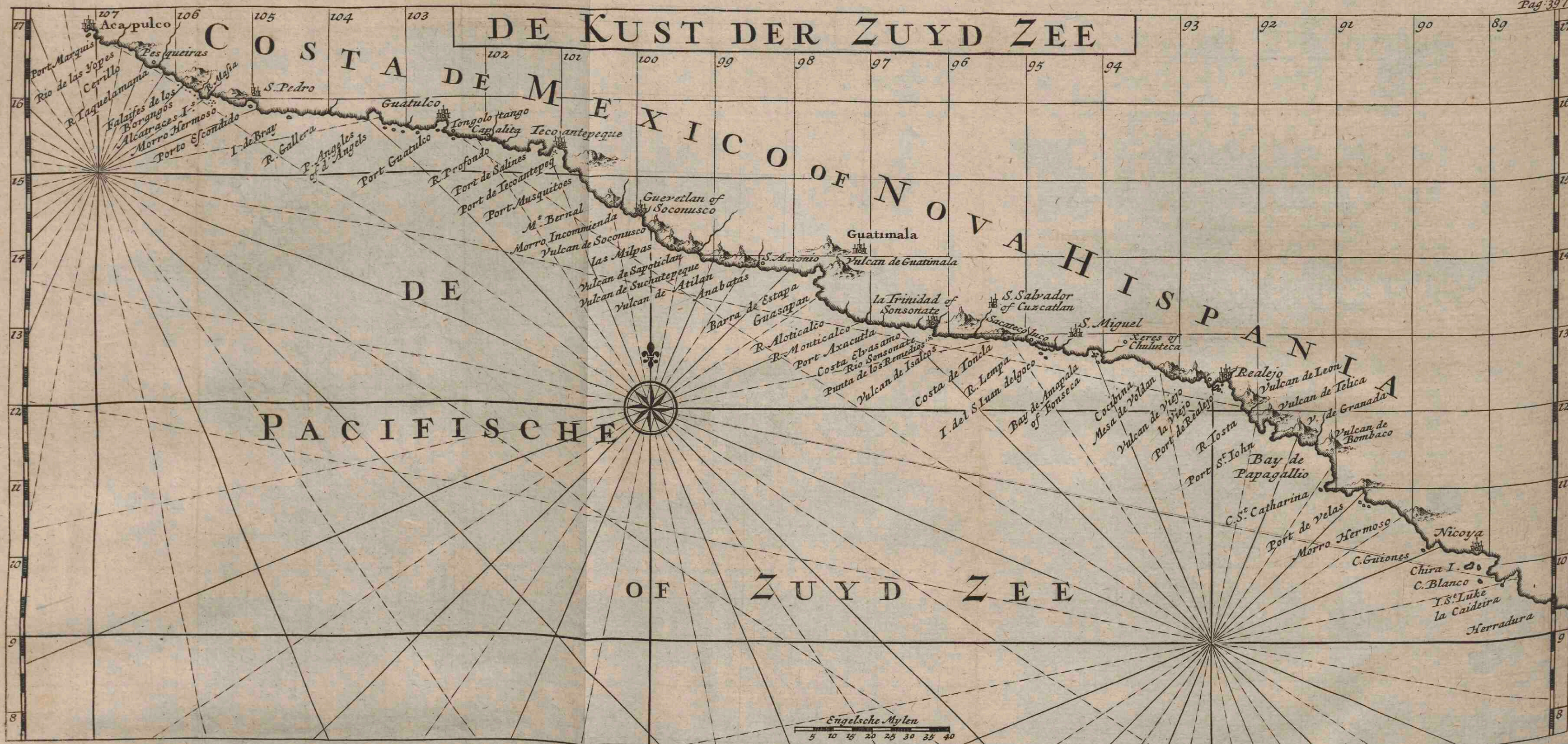
En zo ik wist, dat ik daar door zyn min verzetten kon, zou ik
hem alles doen verstaan;

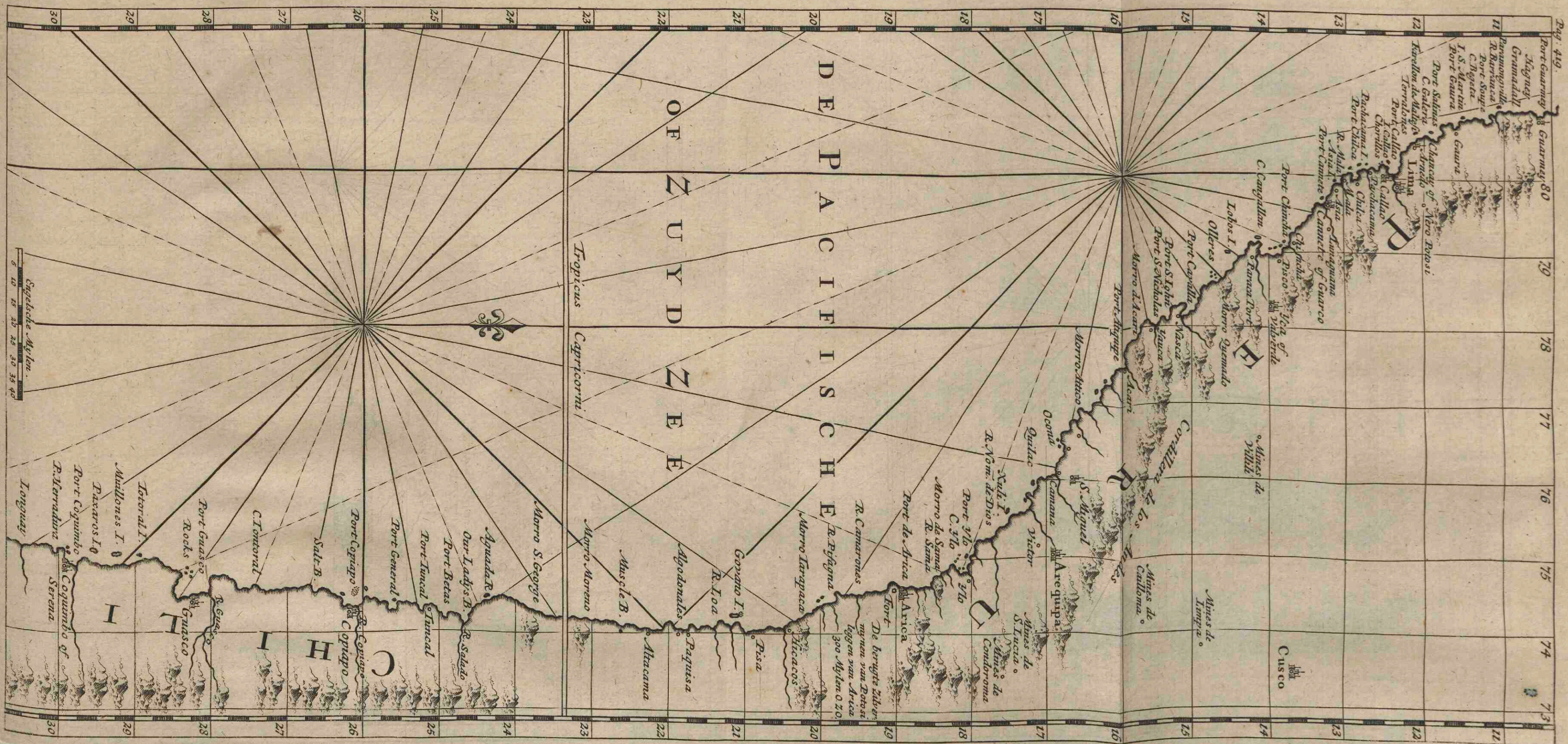
Dog hy zou 't niet eens kwalyk némen, want hy zal zeker met
haast naar Vianen moeten gaan.

Warpaal. 'k Wil dat gy zwygen zult.

Tegen Losbart.

Myn Heer, zo gy Klarinde bemind,
zo poog haar spoedig naar te speuren;

(39)

En ik verzeker u, zo gy haar vinden kunt, dat uw wens u eerlang zal gebeuren.

Losb. 'k Zal haar verblyf plaats ligt wel haast ontdekken en met eene my wreken van de smaad,

Die Reinhart my gedaan heeft, en die my zeer gevoelig ter herte gaat

Warpa. 't Is wel ik zal u, na dat gy uw zaken verrigt hebt, om bescheid tot mynent verwagten.

Losb. Myn Heer, 'k verzeker u, dat ik myn pligt hier in als Vrind, en Minnaar zal betragten.

NEGENDE TONEEL.

Langtong, alleen.

Acties! ô Acties! wat maak je al vreemde keuren? je maakt het geld niet allénig kapot,

Maar je bent besmettender als de beet van een dollen hond, want al die maar 't minste met u aanleid, maakt gy

stapel zot, Want die veel by u gewonnen heeft, wil dat hem elk om zyn

grootshheid zal als een Koning agten, Hy zwaard, hy ryd, hy roft, en maakt zyn schone dagen tot nag-

ten, Denagten tot dagen, want dan zit men in de kroeg, Men zuipt, en speelt van 's avonds af tot 's morgens vroeg,

En 't is weinig, duizend guldentjes met eene gooi te wagen; Maar die verloren hebben zitten onder wylen op hun nagels te

knagen, Even als de Poëten, die mymerende naar 't Rym woord zoeken, en ik geloof, naar allen schyn,

Dat een verloren hebbende Actionist, een wonderlyk goe Poëet zou zyn.

Voor al om Klaag-Lyk of Grafdigten te maken, want klagte zyn hen zo eigen,

Dat zy zelf met hunne oogen klagen schoon de mond moet swygen, Dewyl die door droefheid gesloten is, en.... Maar 't is wel zo

goed, Dat ik, in plaats van hier over de Acties te redenêren, ga zien wat ik in de Keuken verrigten moet.

Einde van 't Tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

Dirk, Snapryk.

Dirk scheld drie viermaal aan 't huis van Loshart.

Snapryk, de deur open doende.

Wat verbruid schellen is dat? breng je geld Karel dat je zo verbaasd legt te razen?

Dirk. Neen Meisje; die Brief moet hier wêzen. En schel je daarom zo, dat al de glazen.

Snapryk. Nog staan in 't Lood te rammelen? of was 't om de schel aan stukken te helpen? *Dirk.* Neen.

Ik deé 't om dat ik haast heb, en dat je wat gaauw voor zoud komen: kom geef maar geld, en daar meê ga ik heen.

Snapr. En waar komt de brief van daan? *Dirk.* Uit den Haag

Snapryk. En hoe veel moetje hebben? Een schelling, want daar staat op geschrêven:

Dirk. Cito, Cito, dubbeld port.

Snapr. 't Was een ryk mens die ze had om ze u te kunnen géven

Dirk. Wat? heb je geen schelling? zo is 'er wel iemand in huis die ze hebben zal.

Snapr. Neen Baasje, daar is niemand 't huis, en of ze al te zaam 't huis waren, dat hulp tog niet met al;

Want myn Heer, en zyn Zoons, en Boekhouwers, en Kaffiers, en zyn Meid, die ik ben, durf ik u wel zwêren,

Zyn alle gaar zo wel voorzien van geld, al een Kat van Arends-
vêren.

Dirk. Hoe naar is jou Heerdan een Actionist? want aan die huizen ben ik het al haast gewoon,

Van dagelyks brieven te brengen, die zyn als of ze uit Oostindjen kwamen, zonder loon.

Snapr. Wel, wyl gy 't reeds gewoon zyt, zo zult gy 't niet kwalijk nemen, dat ik u verzoek om morgen weêr te komen,

Want mogelyk zal dan ons huis van geld, gelyk de zee van water, overstromen.

't Is dog de mode van de Actionisten om den eenen dag arm, en den and'ren weder ryk te zyn.

Dirk. Ik zal u verzoek wel moeten volgen om weêr te komen, maar my dunkt 't heeft weinig schyn,

Dat uw Heer morgen meêr geld zal hebben als nu, om my te kunnen betalen;

Dat was wel goed toen de Acties rezen, maar nu zyn ze al te ver aan 't dalen;

't Is nu met al dien handel, gelyk het spreekwoord zeyd, Nul op 't Requeft,

En 't zal met die grote Windblazers zyn, armoede op 't leff.

Snapr. Maar ik dagt dat je zulk een haast had, en nou blyf je hier staan, om je tyd te versnappen.

Dirk. Dat's waar Meisje, je hebt gelyk, het was my al haast vergeten, maar ik ga stappen,

En ik zal morgen om myn geld komen. *Snapr.* 't Is wel.

TWEDE TONEEL.

Naberouw, Snapryk.

Snapryk.

Maar ik zie daar een van myn Heer zyn Zoons; de bloedt lykt heel ontfeld.

ô! Zie 't wel, hy huild weêr om 't verlies van Papa's geld. *Naberouw, huilende.*

Ach! ach! bedroefde tyd! wat zullen wy door die Acties nog beleven?

De duivel heeft geloof ik het allereerst den raad tot die Windnegotie gegeven;

Want daar 't op aard zo gaat, als 't tegenwoordig doet, daar gaat het in zyn Ryk zeer wel,

Want door 't liegen en bedriegen dat by de Acties omgaat, raakt 'er zeker menig in de Hel,

Buiten die gene nog, die uit desperaadheid hen zelve vermoorden, om in geen schande te raken,

En op deze wys kunnen de Acties geld en goed, lyf en ziel, als by Testament, aan den duivel maken.

Och! was ik ook nog van die gelukkigen, wyl myn Papa Loshart het alles heeft verbruid,

Dat ik alleen om de kost naar Oost-Indiën moet varen, en raken met fatzoen het zeegat uit.

ô Actie pest! ik zal u al myn leven beklagen, en bewenen, Want door die vervloekte Windnegotie, is al ons geld in minder als rook en smook verdwenen.

Snapr. Myn Heer, hoe ben je zo bedroefd? is 't om dat uw Papa zo veel verloren heeft?

Doe liever als je Monfreer, want ik kan niet sien dat die een haar zuiniger of beter leefd

Als van te voren. *Naber.* Dat geloof ik wel, dat is een Ligt mis, als ik 't zeggen moet.

Snapr. Daarom geloof ik ook dat hy beter zyn fortuin zal maken, als je, die om deez' tegenspoed

Het hoofd vol muizenesten hebt, want de grootste ligmissen ziet men, als al hun geldje is vervlogen,

Door de eene of d'andere zaak, die bedrukte ver boven 't hoofd getogen.

DERDE TONEEL.

Zorgeloos, Revelaar, Lighoofd, Naberouw, Snapryk.

Zorgeloos, tegen Revelaar en Lighoofd met den degen veggende, komt al agter uit deinzende op 't Toneel.

Zorgeloos.

Is schelmagtig twê tegen een! kom, heb je koeragie, man tegen man,

Dan zal ik je betonen, dat ik myn gestreke oordeel met de kling verdedigen kan. *Re-*

(40)

Revel. Neen: je hebt ons alle beiden verongelykt, met het vonnis, 't geengy hebt gesloten, En daarom wil ik je, ten respekte van myn Mississippi Project, de kling door de ribben stoten.

Ligth. En ik wil 't zelve ten voordel van de Zuidzé doen, om dat je 't graven van de Utrechtse Vaard, Beter agt dan myn uitvinding van 't betoverd Scheepje; en zo de myne niet beter is, zo agt ik ze ten minste alle beiden even veel wraad.

Snapryk, tegen Naberouw.

Hoe? myn Heer, help je uw Broeder niet? daar deze twee hem berooven willen van 't leven?

Naber. Och! zo ze 't al doen, is 'er maar een lichtmissige Acti- nist te minder in de wereld. Ik meen my om hem in 't ge- vaar niet te begeven.

Snapr. Dat behoorde je wel te doen, want zo raakt je lichtelyk uit uw nood, Ende schand van Bankroet te gaan, kon je verwiselen met een beroemde dood.

Naber. 'k Ben van dat volk niet, die om hun verlies uit dispe- raadheit willen sterven, Nog ook niet van die genen, die door een mal opzet van hun le- ven te wagen, na hun dood een beroemde naam willen ver- werven.

Neen, ik hou my gerust, hy heeft het spel begonnen, hy mag maken dat hy 'er 'reind af vind.

Revelaar, tegen Zorgeloos.

Allon! 't sal verweer je; of beken dat je gelogen hebt, en dat je my en myn Vriend

Verongelykt hebt. *Zorgel.* Dat doe ik in eeuwigheid niet, en ik zal het altoos staande houden, Dat by het heerlyk Utrechts Project, de uwen niet eens waar- dig zyn te aanschouwen.

Revel. Dat liegje! het Utrechtse is een prul, indien je 't ter de- gen by myn Mississippi Project kompareerd.

Ligth. En ik weet het ook dat myne van de Zuidzé, dat van de Vaartgravers heel ver passeerd.

Zorgeloos. En ik weet dat je Gekken zijt, niet een haer te wys om aanstonds in het Lasarushuis te brengen, En dat sal ik staande houden, al zou ik ook om die ed'le Utrecht- se Vaart myn bloed zien plengen.

Ligth. Dat zeggen zul je met je dood betalen!
tegen Revelaar. t' Sa Konfrater?
wakker aan. Ze vegten.

VIERDE TOONEEL.

Loshart, Zorgeloos, Naberouw, Ligthoofd, Revelaar, Snapryk.

Loshart.

Hoe gaat het hier zo toe? zo ben ik verplicht myn Zoon by te staan.

Kom Naberouw hel uw Broeder!

Naberouw. Neen Papa, in genen delen.

Heb je ons geld verbruid, je zult my evenwel niet dwingen met myn leven te spelen.

VYFDE TOONEEL.

Warpaal, Loshart, Zorgeloos, Naberouw, Ligthoofd, Revelaar, Snapryk, Jeroen.

Warpaal.

Wat is hier voor een straat gerugt? Maar hoe zyn hier die Gekken weér in 't spel?

Jeroen haal eens een half douzyn goede knuppels, om die dwa- zen...

Jeroen. Myn Heer ik versta je wel, Je meent om hen den rug eens te meten, dat zal ik je aanstonds zo meesterlyk verrigten,

Dat je zult moeten seggen, dat het is of ik het al myn leven ge- daan heb.

Jeroen, binnen en weér uit, met drie of vier stokken.

Revelaar, tegen Ligthoofd. Konfrater niet te zwigten!
Zorgeloos. Hou stand dan!

Revelaar.

Ik stal so vast, als ik denk dat myn Dyk van Mississippi zal staan.

Terwyl Loshart met Zorgeloos tegen Revelaar en Ligthoofd vegten, komen Warpaal en Jeroen agter de twee laatste, en slaan hen met stokken, waar op zy de vlugt nemen.

Jeroen, Revelaar slaande.

Allon! dat 's op den Mississippiessen dyk dan.

Warpaal, Ligthoofd slaande.

En dat 's op het snel zeilend betoverd scheepje.

Ligthoofd.

Ach!

Revelaar. Konfrater pakken wy onze biesen, want kryg ik nog zo'n tweden slag,

So vrees ik zal myn Mississippi dyk in stukken bréken.

Ligthoofd.

dunkt dat ik myn betoverd Scheepje al reeds voel zinken

Jeroen. Pakt je spillen, zeg ik je, of ik geef u aanstonds nog eens van die zelfde zop te drinken.

ZESDE TONEEL.

Warpaal, Loshart, Sorgeloos, Naberouw, Snapryk, Jeroen.

Warpaal, tegens Sorgeloos.

Zo dat maakt eens een eind van die batalje. Maar myn Heer, wat is tog de oorzaak van dit gevegt?

Sorgeloos. Zy wouden my tot Regter maken over hun verschil.

Warpaal.

Dat verschil van hun

Uitvindingen hebben zy my ook al te voren gelegd.

Sorgeloos. Dan kent gy hun dwaasheid? *Warpaal.* ô Ja!

Sorgeloos. In 't eerst wou ik niet naar hen horen, Dog toen ik hen gehoord had; zeide ik dat my het Project van

Utrecht nog beter kon bekoren,

Dan hun malle Uitvindingen; en dit was de oorzaak van ons gevegt, wyl ik myn woord niet wou herhalen.

Maar

Wy zyn feer veel aan u verplicht, die ons so schielyk verlost van dat gevaar.

ZEVENDE TONEEL.

Schynryk, Warpaal, Loshart, Zorgeloos, Naberouw, Snapryk, Jeroen.

Schynryk, tegen Warpaal.

Myn Heer, niet tegenstaande al myn moeite, lopen, en draven,

Heb ik uw Dogter of Heer Reinhart, so weinig gevonden, als of zy levendig waren begraven;

'k Heb de stad op en neêr gekruist, geen herberg onbesogt ge- ten, alles omgesnuffeld, en nagespoord,

Maar ik heb tot nog toe, geen de allermint tyding van hen gehoord;

't Geen my heel veel spyt, wyl ik my om dubbele redens aan Reinhart wens te wreken.

Warpaal. En waar in zou die wraak toe bestaan?

Schynryk. In hem sevenmaal te doorsteken.

Snapryk. Dat 's wel zesmaal te veel.

Warpaal. Maar so uw kouragie so groot is, myn Heer, Dunkt het my heel veel wonder, dat toen hy u die klap gaf, gy

hem aanstonds niet door uw geweer.

In de aard deed byten? wyl uw hoon tog niet gestild word, als met zyn bloed te zien vergoten;

Toen was 't uw tyd om hem cerelyk vegtende, voor de vuist te doorstoten.

Schynryk. Schoon dat niet geschied is, zweer ik nogtans, het zal terstond geschiên,

Al waar 't in uw presentie myn Heer, so dra ik dien verrader kryg te zien.

Snapryk, tegen Loshart.

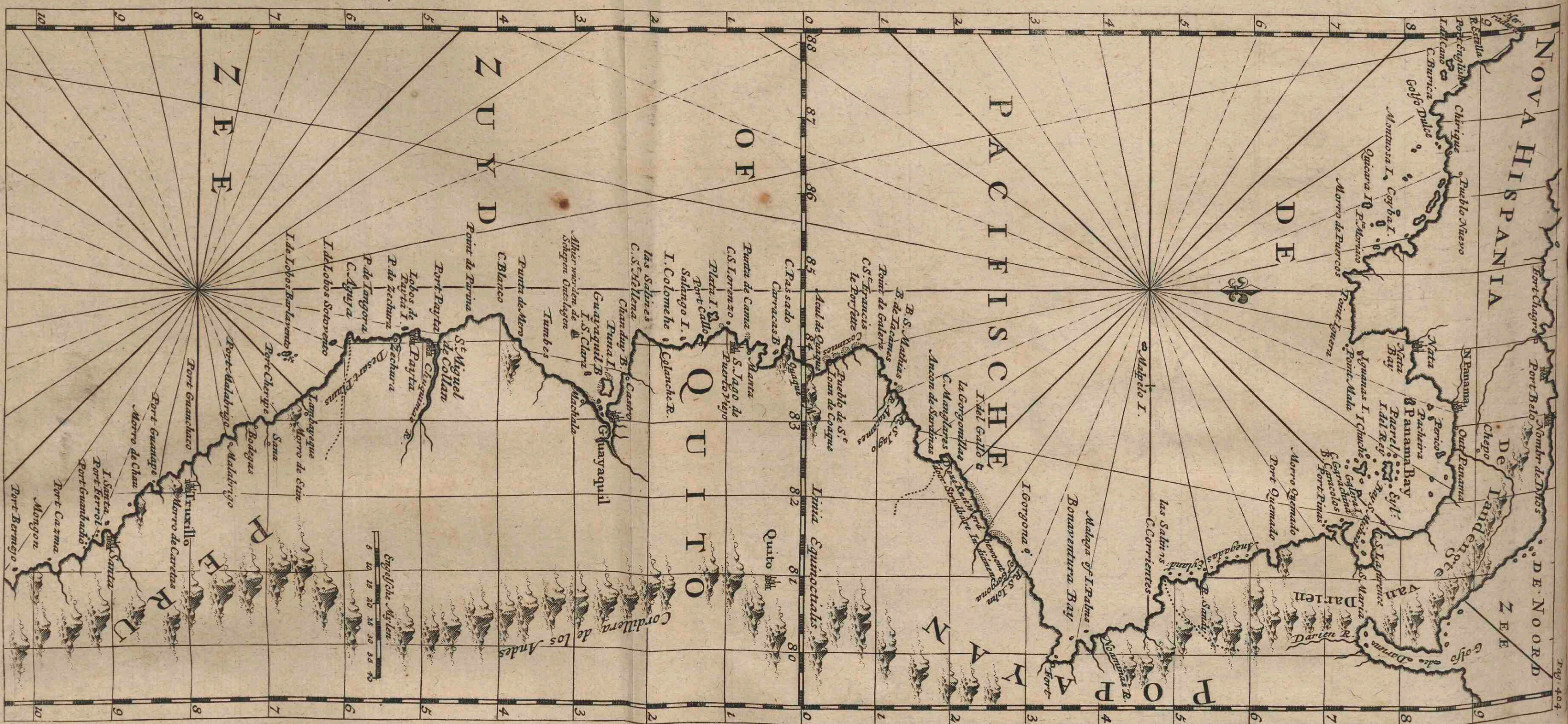
Myn Heer, hier is een brief uit den Haag, dien ik so daadlyk heb gekregen.

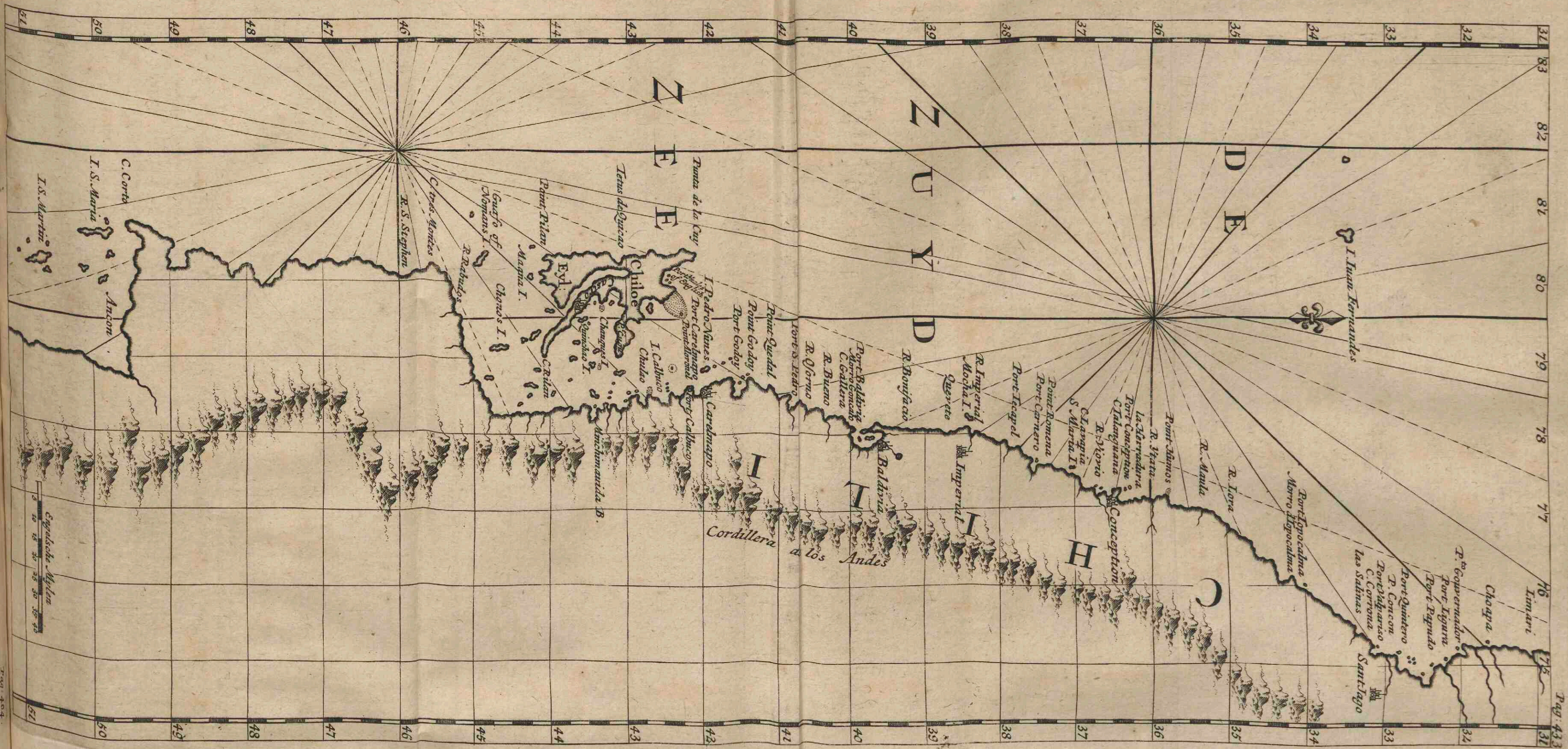
Loshart, den brief open gedaan hebbende.

Helaas! nou ben ik heel geruineerd!

Warpaal. Hoe myn Heer, wat maakt u dus verlegen?

Loshart. Deez' brief is van een goeden Vriend uit den Haag, die my schryft, dat myn Heer Schraaphart is bankroet gegaan,

(41)

En ik moest vyftig duizend guldens van hem hebben, ach! nou is mijn hoop ten eenenmaal gedaan?
Dierhalven meen ik aanftonds naar Vianen te vertrekken.
Jeroen. Mijn Heer, daar is geen plaats meer in die ftad.
Losbarr. Dat helpt niet, ik meen'er evenwel zo aanftonds heen te gaan.
Warpaal. Maar mijn Heer, gy vat dat voornemen te haastig op, blijf hier ten minften zo lang, tot dat gy uwe imboel kunt redden.
Losbarr. 'k Hoef daar niet voor te zorgen, want in mijn huis zijn nog stoelen, nog tafels, nog bedden;
En daar uit kunt gy oordelen hoe 't met de reft gesteld is.
Snapryk. Mijn Heer, eerje henen gaat, maar mijn Huur eerst.
Losbarr. Dat wou ik graag doen, maar om aangelde te komen, weet ik wareljk geen raad;
Dierhalven moet gy my zo lang krediteren, tot ik door gunst van een beter fortuin, weer geld krijg om my van die fchuld te ontlaffen.
Snapryk. Mijn Heer, uwe onderdanige Dienares! daar is nog wel op te wagten, maar kwalijk op te vafsen.
Dag evenwel pafentie! die niet en heeft, die kan niet geven; zo heeft men my altoos geleerd.
Zorgeloos. Al evenwel Bon courage! heeft ons nou 't geluk den nek gekeerd,
Wil hopen dat het eens beter zal gelukken.
Naberouw. Ach! Ach! waar zal ik nu belanden?
Losbarr. Dat weet ik niet, ik ga elders mijn voordeel zoeken, zo kunt gy ook doen, het fpreekwoord zeld: men leerd met fchade of met fchanden;
Maar wy hebben met alle beide gelijk geleerd, en daarom meen ik my nu voortaan,
Van Bedrog alleen te bedienen, gelijk een ander voor my heeft gedaan.
Warpaal. Mijn Heer! ligt zullen wy elkander binnen agt dagen tot Vianen weer aanschouwen.
Warpaal. Mijn Heer, het is my leed.... Maar zegt, ligt zal ik nu aanftonds wel gefelfchap moeten houwen. tegen Schynryk.
Stel nu uw wraak in 't werk, of gy zyt in uw liefde, en ik mijn ftaat geruineerd.
Schynryk, fors de hand aan den degen fttaande.
Mijn Heer, dat zal ik doen, en gy zult zien, hoe naar ik op den handel van den degen ben volleerd.

AGTSTE TOONEEL.

Reinhart, Warpaal, Losbarr, Zorgeloos, Naberouw, Schynryk, in poftuur om zijn degen te trekken. Jeroen, Snapryk.
Reinhart, tegen Schynryk.
Hoe mijn Heer? zyt gy beluft om met my te vegten, om 't geen daad'lyk tuffen ons beiden is gefchied?
Indien ik weet dat zulks uw wil is, zo kunt gy maar beginnen.
Schynryk. O Neen! mijn Heer, in 't allerminfte niet,
Heb dat Wiffewasje al in 't geheel uit mijn zinnen verlooren.
Reinhart. 't is wel, dan ben ik voldaan.
Warpaal, tegen Schynryk. O jon Zwetfer! 'k zweer...
Reinhart, tegen Warpaal.
Mijn Heer, gy zult dan naar mijn reden gelieven te hooren, gy weet de tijd, waar op gy voldoen moet, is verftreken, is uw betaaling gereed.
Warpaal. Gelijk ze tegenwoordig in 't gemeen by al de Actiioniften is. Maar het dunkt my vreemd, dat gy nog by my verfchijnen durft, daar gy weet dat gy mijn Dogter hebt vervoerd.
Reinhart. Mijn Heer, gy fult my dat believen te vergeven. Gy heeft zig vrijwillig aan my verbonden, om met my in den huuwelijken ftaat te leven;
En om kort te gaan, ik weet dat gy onmoog'lyk niet betalen kunt, dat gy my fchuldig zyt;
Dierhalven, fo gy ons Huuwelyk belieft toe te ftemmaen, fchelde ik u al mijn winft en voordeel kwyt
Warpaal, Reinhart omhelfende.
Ach, mijn Heer! gy zyt mijn Geluks-Engel! 'k had nooit die edelmoedigheid van u verwacht.
Ik ftem uw huuwelyk gaarn toe, fo gy u daar meê voldaan te wesen agt.
Reinhart. Ten eenenmaal mijn Heer, en ik ga om uw Dogter die hier digte by mijn Nigt is, hier te halen.
Warpaal. Jeroen, roep aanftonds mijn Vrouw hier.

NEGENDE TOONEEL.

Warpaal, Losbarr, Zorgeloos, Naberouw, Schynryk, Snapryk.
Schynryk, tegen Warpaal.
Wel mijn Heer, gy zyt een Man van uw woord!

En uw Dogter een feer gehoorfaam kind, dat onderdanig naar haar vaders leffen hoord.
Uw Dogter is Eerelyk, te Deugdszaam, om zig buiten uw weten van een Jongman te laten belezen,
En gy wilt haar Borg wel zyn: neen, daar was gants niets te vrefen,
Dat fy zig buiten u aan iemand verbinden fou. Maar daar aan ziet men dat de fchijn bedriegt,
En dat menig een, in zulk een verfekering, wel eens onwetend liegt.
Warpaal. Nu heeft men weer heel veel te seggen, maar daad'lyk toen gy u foud wreken,
Toen was u 't affrond alreeds vergeten, en gy had geen eenen woord te fpreken.

TIENDE TOONEEL.

Warpaal, Losbarr, Zorgeloos, Naberouw, Schynryk, Deugdlief, Langtong, Jeroen, Snapryk.
Deugdlief, tegen Warpaal.
Is 't waar, 't geen my Jeroen daar verhaald? dat gy het huuwelyk van Heer Reinhart met Klarinde hebt toegestaan?
Warpaal. Ja 't is waar, en hy heeft alles, wat ik fchuldig was, te niet gedaan.
Schynryk, tegen Losbarr.
Mijn Heer, gy weet dat gy mijn Schuldenaar zyt, maar ik fal u niet mapen, want gy kunt my tog niet betalen, en ik durf u in dat punt heel wel vertrouwen.
Nu verfoeke ik allénig, dat ik u gefelfchap op uw Viaanfereis mag houwen.
Losbarr. Mijn Heer, 'k fal met uw gefelfchap zyn vereerd.
Warpaal, tegen Schynryk.
Hoe? ik dagt dat gy veel geld gewonen had? en moet Gy nu meê door de Acties voort?
Schynryk. Om u de waarheid te seggen, ik hoopte dat te hebben van Klarindes goed.
Deugdlief. Daar is mijn Dogter.

ELFDE TOONEEL.

Warpaal, Deugdlief, Reinhart, Klarinde, Schynryk, Losbarr, Zorgeloos, Naberouw, Snapryk, Jeroen, Langtong.
Klarinde.
Ach Papa en Mama! ik hoop dat gy my mijn ftontheid fult vergeven,
'k Ben tot dit opzet, door afkeer van Schynryk, en door liefde tot Heer Reinhart aangedeven.
Warpaal. Mijn Dogter, dat ik u omhels!
Deugdlief. Wat is 't my lief dat ik u weer mag zien!
Schynryk, tegen Losbarr.
Mijn Heer, ik bidje laat ons voort gaan, hun vreugd verveeld my.
Losbarr. Kom laaten wy dat leed dan voort ontvliên.
Heer Warpaal zal nou tog niet meê gaan, en hier is geen geluk voor ons te hoopen.
Dat gaat zo aanftonds naar Vianen.
Zorgeloos. En ik op Merode léven.
Naberouw. En ik armen hals mag bedelen loopen!

TWAALFDE TOONEEL.

Warpaal, Deugdlief, Reinhart, Klarinde, Langtong, Jeroen, Snapryk.
Langtong.
Dat's op zyn Bedelaars, elk zijns weegs. Maar mijn lieve Buurvrijfter, het fpijt My veel van uw verlies.
Snapryk. Geen nood, 'k mag ook als Actiioniften doen, en hoopen op een beter tijd.
Warpaal, tegen Klarinde.
Laat ons in huis gaan, want ik ben heel nieuwsgierig om eens te hobren, hoe gy zyt te weten gekomen,
Dat ik uw huuwelyk met Schynryk had voorgenomen.
Reinhart. Mijn Heer wy zullen u daar daad'lyk op voldoen.
Deugdlief. Indien 't u dan belieft, tree in.
Langtong. Dat eind valt hier heel anders uit, als het zig aan liet zien het begin.
Jeroen. Dat's waar, nu zullen wy haast Bruids traanen ftorten, in plaats van bedroefde Actie traanen.
Langtong. Dat's zeker, en wy zullen aanftonds eens drinken, op de Reisvaardige Actiioniften naar Vianen.
Einde van 't Derde Bedryf.

Voorspel op Nederland in Gekheid.

Nooit na elk zyn zin.

VOORREDEN.

Enige goede Vrienden hebben my aangeroepen om de Quincampoix of Windhandel te beschryven, wel willende bekennen, ik niets van deze uytbeemze Negocie versta, zo heeft dit eerst-deels my daar in te rug gehouden; ten anderen om dat zo weete Liefhebbers der Kunst boven my in verstand zulks rees hebben ondernomen, en het te wallichelyk zou zyn om iets te beschryven het welk genoegzaam uytgedrukt is, nogtans de aanmaning van goede Vrienden hebben my genoopt het zelve in 't licht te geeven, dewelke ook de Authoren zyn van de naam daar het tegenwoordig mee vereerd is, Nederland in Gekheid. Hoop het nu niet onaangenaam zal voorkomen, en wensche den Lezer verder wel te vaaren.

VERTOONDERS.

Bedriegery, *Gekleed met een Paal kleed met groene kwalle en Schorpioene-Tongen beschilderd, in zyn rechterhand een Tooris, en in de andere een Mom-aanzicht houdende.*
Geldzugt, *Als een oud Wyf met een vuurig Kleed aan, waar op Ryckdomme zyn beschilderd, in de eene hand een Schaaltje houdende, en in de andere een Kisse, waar in zy Geld heeft, onder haar arm een rol Papier houdende.*
Nydigheid, *In 't Swart met los hangent hacir verward als Slangen, in haar eene hand een Hart hebbende daar zy gedurig aan knaagt, en in de andere een geblaste Tooris.*

Voorspel op Nederland in Gekheid.

STAAT en ZINNESPEL.

Bedriegery, Geldzugt, Nydigheid.

Geldzugt.

O Ja Bedriegery, 't is tyd de Nederlande Door uwe konst om 't geld te brengen gants tot schande, Zo de Opperhoofde ons hier in niet wederstaan, Zal ons voorneemen eer men 't denkt van zelfs voortgaan: Daar toe dient Dwaasheid, schoon zy is uw vyandinne, Ten dienst van ons beleid vermeet'ren hunne zinnen. De wraak heeft lang genoeg de Nederlandze Maagd Door droevige oorlogs tyd aan 't kwynend hart geknaagd, Wy dienen onze rol ook op zyn tyd te speelen. En 't Land beroeren door ontzinnige krakkeelen. De hel beneit haar deugd, en Godsdienst, 't staal, gezet Door Mars op hare borst, is wederom gewet, Dies is het tyd myn vriend, dat wy de dwaasheid zoeken Om ons in ons besluit te meerder te verkloeken, De Helhond grimde nooit zo zeer als nu; haar val Staat vast, o haafte vreugd die ons gebeuren zal! Een nieuwe toevoer is in Plutoos rijk van nooden, En wijl mijn schigten, dien ik uitschiet om te doodén Ook bruikbaar zyn by u, als zy uit dwaasheits boog Hun werk verrigten, en het mensdom sluiten 't oog.

Bedriegery. Uw wijs beleid is goed en 'k vond al lang geraden, Dat ik het mensdom door mijn konst nooit doe verzaden. Zou ik de dwaasheit in myn arme neemen, neen Ik vley een ieder door de kragten van mijn reën. De Dwaasheit heeft al lang het hart van 't land gewonnen Dies is het ook eens tijd, 't geen nog niet is begonnen Door ons beleid vriendin te werden afgedaan, Dan blijft hets Zegekar in zyn gareelen staan. Want die ben ik verplicht te dienen al mijn leeven, Wijl my de sleutels van de helpoort zyn gegeven.

Geldzugt. 't Is waar door uw bedrijf is de afgronds zwavel poel Het alderreest bevolkt, als de Engelen ten doel Van hun vermetelheit het hemels moesten derven, 't Geen dat zy dogten door verstoktheit 't zaam te erven, En steunde op uw magt door uwe list versterkt, Waar door dat hunne val in haast wierd uitgewerkt, De eerste Vader van het Menschelijk geslagten, Veel min de Moeder als een schaap die geen gedagten Heeft op het stervent uur, wanneer hy werd geleid Met bloem Feston bekransd ter slagbank haar bereid. Heeft in onwetentheit door uwe list vermeeten, Den moordbroek met haar man voor haare straf gegeten. Nydigh. Weg! weg de Dwaasheit laat zy heerschen zo zy kan, Laat haar betyen in haar oordeel, die niets van Vorst Plutoos wille weet nog zyn geheimenissen,

Zo veel te minder zal men op uwe aankomst gissen, Dus stookt gy twedragts vuur wiens schrikkelijke vlam Uit Cerberus helze maag zyn eerste oorspronk nam, En donderd in het oor der Nazaat die de paalen Van 't bloeijent Nederland betreuren, wijl de kwaalen Van Hemel en van Hel haar komen over 't lijf, Die eenwig schrikken voor het kwaad, en haar bedrijf. Geldz. Het gaat hier me zo 't wil, de Dwaasheit kan ons helpen. En 't Menschelijk harzen vad, met gekheit overstelpen, Mijn rijkdom is het geld waar door ik Dorp en Stad Doe nederbuigen met ontzach, want om die schad Dwaald menig eng gemoed; de waereldlijke zaaken Die weet ik door het kruut der schijven goed te maaken. Hoe slegt dat zy ook gaan, door my dwaald Koning, Vorst, En maakt dat hy om 't geld, met onregt zig bemorlt. Met recht zo is het regt al blindelinks uitgeschilderd, Wanneer haar oordeel door het onregt is verwilderd, En door het roode goud 't geen haar het oog verblind, Tot men het meerder als de waare God bemind.

Bedriegery. Daarom zo werd Minerf ook met een Uit getekent: Maar nooit wierd haar vernuft, by uwe schat gerekent, Die Oorlogs tijden voert en verft haar Veldbanier In 't's Menschen dierbaar bloed. De moord dat gretig dier Verbleid zig om mijn list, en sterkt zyn heerschappyeen, Vervordert door de kragt van mijn bedriegeryen. Onaangezien men ziet voor uw en my tot speit, Dat by de meeste ons bestaan duurt slegs een tijd. Dat heugd nog Amsterdam door Haarlem sel verwonnen * Wanneer door 't wraak ziek hoofd dien Oorlog wierd begonnen, Die Kerk nog Cel ontzag, maar stak het al in brand, En met de geest'lijkheit volbragt de grootste schand, ** Het geen dat Gozewyn na twee maal toe verdreeven, Voor 't Kerkelyk Autaar nog koste 't dierbaar leeven. Of zou men Egmond of wel Hoorn om hun val Herdenken tot hun ramp, als zy van 't traanen dal Verhuisde hemelwaarts, door Alvaas tyrannyeen, Volbragt op 't moordtooneel, 't geen Neerland nog doet schryen. Of wel het Prinselyk hoofd vervoerd gants dol van zin, Die het Land beroerde, en zyn grootste glori in De felle wreedheit schiep, en nam tot s'Gravenhaagen † In 't uitgeleefde bloed gestort zyn ziels behaagen, Die als een Martelaar op 't vreeszelyk moordschavot, Ten speit der Prins en ons zag zyn gelukkig lot. O Nederlandze Maagd het heeft ons lang verdooten. Dat gy de rust zo lang hebt van 't geval genooten, Een veege ziekte die u plaagde over het Vee, Is 't eenigste geweest. Zo lang gy had de vreed, Doch ik kryg nieuwe moed, terwyl dat uw gedachten Op 't geld steeds was gezet, en dat voor 't best komt agten. Geldz. Hier door bestaat ons doen, want door het roode goud Zo heb ik in het hart der Mens een Kerk geboud, Waar 't ronde Godendom door hun werd aangebeden. Al hun verlangen 't geen bestaat door ydele reeden, En denken door die magt te zyn ten top gesteld, Terwyl dat haar de hoop steeds vleyd en zet op 't geld. En zeggen morgen vroeg dan zal ik dit gaan bouwe, Dan dit gaan planten, of ik zal op morge trouwe. Ik kryg een jonge Vrou, of Man, terwyl de dood Staat waardig dat hy haar met al hun hoop neerfoot. Nogtans hoe menigmaal, dat zy dit zien hun leeven Gaat egter dwaalend voort, daar wysheit voorkomt beven. Nydigh. Waar toe diend dit verhaal van u zo uitgebreit, Terwyl ik ieders hart door knaag en schier afbeit. Bedriegery. Ja 't is al over tyd ons reën eens af te breeken. Terwyl Diana met haar Maanlicht is geweest, De gulde Zon komt aan wiens held're glans wy vlien, En wyl Aurora die ons haat, en nooit wil zien, En ligt aan Nederland myn wille mocht ontdekken, Nu is het tyd vriendin wy te gelyk vertrekken, De Aarde scheurd vast op en is aan 't open gaan, Nydigh. Volg Geldzugt en zink neer, blyf hier niet langer staan. Vorst Plutoos zwavel poel die spalkt voor ons zyn kaaken. Laat ons van onderen vervorderen onze zaaken, De Zon die klimt vast op, ik vrees dat hy ons zal Verrassen tot myn spyt dies zinkt my ten geval.

Zy zinken alle te zaamen.

* Gysbert van Amstel om de dood van Graaf Floris verjaagd, ziet in de Hollandze Kronyk of Nederlandsche geschiedenisse die de ganse zaaken verhandeld.

** Gozewyn Bisschop van Utrecht, naderhand in 't Klooster der Klarissen voor 't Autaar gedood door die van Haarlem tot Amsterdam, 't Jaar onzes Heeren en Zaligmaker 1297.

† Barneveld.

Einde van 't Voorspel.

(43)

Nederland in Gekheit , wegens de Wind Negotie.

STAAT en ZINNESPEL.

VERTOONERS.

Europa.	Jupiter.
De Nederlandze Maagd.	Herakliet.
De Zeeve Provinciën.	Demokriet.
Koopmanschap.	De Hoop.
De Seine.	De Vreede.
De Maas.	Mars.
De Teems.	Bellone.
Den Rijn.	De Leck.
Het Y.	Gevolg.
Mercurius.	

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Europa, De Koopmanschap, Gevolg.

Koopmanschap.

ZAl nooit de droefheit die u 't harte komt te prangen
Vergaan! o Koningin die 't Waereldlyk gebiet,
Met uw drie Zusteren heerst, hoop op het goed verlangen
Van eene gulde eeuw, wiens zege rykdom giet
Uit haare hoorn, welkers schatten
De wyde Waereld van bestaat,
Ey wilt geen traanen meerder spatten,
Die 't schoone van uw fier gelaat
Verdoofd, en uw albaste leeden,
Die als het houd vermolmt, vergaat,
Daar tyranny van eige baat,
De hel voor dankt door haar gebeden.
Ik moest veel eerder die geen rykdom als den handel
Der goederen heb, betreuren uwe staat,
Doch door de tyd veranderd ligt het kwaad,
En schikt het mensdom door verstand en beter wandel.
Europa. Myn waarde gunsteling, helaas myn droef gezicht
Durft naauw op kyken, wyl dat Phoebus zonne licht
Myn ooge gants verdoofd, myn ziel die smagt door smarte
Dies zyn myn traanen tot verligting van myn harte.
Dan 't al herdenken zint vier eeuwen lang geleen,
Hernieuwt my deze tyd, myn droevige elendigheên,
'k Word als een aards Godin van ieder aanbeden,
En egter worde ik als Slavin op 't hart getreden,
Herdenk! o Koopmanschap wat Spanjens dwing'landy
Alreets heeft uitgewerkt met Vrank'ryks tyranny.
Den Zweed, den Schot, en Ier, met al hun bloedig striden,
En raakte my zo niet als deez bedroefde tijden,
Oud Romens heerschappy, nog Duidlands monarchy
My nooit zo zeer aan 't hart als treurig Neerland ly,
Mijn jongste troetel Kind gekweekt en opgetoogen
Door wreedheit, schoon 't nooit heeft van haare aard gezoogen,
Mijn Kinderen ach die zijn gedotig tegens een,
En twédragt die regeerd, die hun op 't hart komt treên.
In 't droevig Noorden steld den strijd God zijn slagorde,
Welks Land en Zee! o ramp, bepropt met doên zal worde.
Den woeden Ruts die wreed als een verwoede Leeuw,
Agt voor een zoet Musiek het menschelijk moord geschreeuw,
En propt den Oceaën met zijne Zee Kasteelen,
Die toegerust uit gaan, op plonderen, rooven, steelen,
En donderd door 't geschut in 't oor der nagebuur,
Die alle schrikken voor zijn woedent blixem vuur,
't Geen 't rijk van Zweedeheugd, met droevig nabedenken
En 't geen de trotse moed van Denemark komt krenken
En raakt haar aan 't verstand, wyl 't bloed den stroom God verft.
En smoord ter menig een die in zijn golven sterft.
Koopmans. Merkuur zal u wel haast ondoen van al uw zorgen,
Ligt brengt hy u geluk voor deez aanstaande morgen,
Onlangs heeft hy daar by verwittigt aan Mevrouw,
Dat 't Noorde wat in rust geraakt was, laat de rouw
Uw niet te zeer Mevrouw aan 't Vorstelijk harte raaken.
Eur. De moord die bruld te zeer en zorgt steeds voor haar zaken,
Het geen den Palts, en Trier, en Pruiffen deerlijk drukt,

En 't welk dat my de ziel als uit den boezem rukt.
Door dien het mis geloof verblijd, nu Kerk en Landen
Dus blijven overheerd van ydele mis verstanden
En ik moet tot mijn smert Egyptens snood geloof,
In mijne paale zien, het geen door bloed en roof
Geboud werd, wyl de hand des hemels opgeheven,
Is vaardig tot den slag, om 't mensfelijke leven
Te korten voor hun straf! ach droeve Koopmanschap,
Men ziet het Land nog tot een haaven,
Voor miltzucht die haar dorst gaat laaven,
In 't bloed die 't Kriisten martelschap
Omhelzen: het is waar de Vreede
Heerst nu ten deelen in mijn rijk,
Dan ach! wat helpen mijn gebeden,
Mijn volk is Babels volk gelijk.
Koopmanschap. Den druk laat die u zo niet prangen,
Maar droog de traanen van uw wangen,
Uw Neerland egter staat nog pal
Die altoos weigerde een voetval
Te doen, voor snoode afgoderyen,
Ons Juda lacht Mevrouw met hunne dwing'landyen,
Gelijk eer Azie uw Suster stelde roem,
Dat Juda in haar tuin was de aldereelle bloem.
Europa. My dunkt Merkuur die komt, mijn hart verlangt met
vreezen
Na zijne tijding, of die goed of kwaad mag wezen.

T WEDE TOONEEL.

Mercurius, Europa, Koopmanschap, Gevolg.

Mercurius.

Kom tot u, uit den naam van Jupyn, die my zend,
Die u geluk toewenst tot aan uw levens end,
Daar by Jupyn van nieuws aan 't branden
Geraakt tot liefde, zo dat alom,
Beweegt hy 't gantsche Godedom,
De Euroopze vrugtbaarlijke stranden
Herscheppen adem, om de min,
Die hy herdenkt van u Vorstin;
Doen gy met uwe gezellinnen,
Vrouw Flora voor haar bloem gewas
Bedankte: die tot dank genas
Den donder Gods verliefde zinnen.
Europa. Zeg my de boodschap, waarom gy u herwaarts wend
Meld my ik ben gereed, met vrees en met verlangen,
Zeg my zal ik eens troost ontfangen,
Na lange droefheit en elend,
Helaas! is 't miltgeschil der twédragt al verdweenen,
Of is de Zon van vreugd geheelijk uitgescheenen,
Terwijl dat al 't geluk zig houd of 't my niet kend,
Ja; komt gelijk ontzind my voor het hoofd te slooten,
Wijl mijn bedrukte ziel met vrees is overgooten.
Mercurius. Steld u te vreen Vorstin, en buigd u onder 't juk:
Gedraagd u wijsfelijk, en laat u 't ongeluk
't geen u hangd boven 't hoofd, het hart niet doen verschrikken.
Eur. Gaat voort in uw verhaal, spand men my weder strikken
Onlijdelooze smart, zeg my 't verlangen brand,
Dan neen! Merkuur zwijg stil 't verhaal krenkt my 't verstand.
Merk. Dit is die zwaare kwaal, die Neerland staat te wagten,
En dit kweft Vrankryk reets, en Engeland, wiens gedagten,
Uws ongeluk vry verder gaan
Als Icarus vleugle zig uitspreide,
In 't kort de tijd baard duizend tijden,
't geen wijsheit al te duur komt staan,
Want elk wil meerder tijd uitvinden,
Als tijd in tijd is, Als de blinden
Zo zien zy 't geen dat niet en is,
Nog nooit zal komen, dat 's te zeggen.
Dat gek en wys te saamen is
Vereenigt, so dat overleggen
Van opregt wys, nu gaat om brood,
Opregte wysheit die schier dood
Gerekent word, 't geen de Nanceven
De moed geheelijk zal begeeven,
En niet gelooven dat dit Land
Zo wierd benoemen van 't verstand.
Europa. Het schynt gy spot met my, terwyl ik door mijn tranen
Besproei Vrouw Ceres grond, die al haar vrugt en graanen
Door 't ongestuime weer, verlept en raakt tot niet,
Terwyl ik overdenkt het Waereldlyk verdriet,
Hoe kunt gy 't teder hart van my dus wreed toespreeken.
Heeft Jupiter ooit minnelyk teeken
Betoond aan my, dat hy 't nu toond.
Ik die zijn hoofd eer heb omkroond
Met bloemen uit vrouw Floraas tuinen,

L 2

Wan-

Wanneer hy over berg en duinen,
 My stal en voerde over Zee,
 Tot hy voor myne eer deez ree
 My weder gaf, tot liefdens byken,
 Waar in ik groote Vorsten ryken
 Bezit, maar met veel ramp en druk,
 Deez droeve tyden overgooten,
 En ach: gy licht met my, en met mijn ongeluk,
 Terwijl dat al 't geluk my komt voor 't hoofd te stooten.
Merkurins. 'T is tyds genoeg geweest, wanneer gy ziet de tijd
 En hoord de droefheit die 't gehengen nooit onglijd
 Des nazaats: maar zoud gy nadenken,
 Afneemen van Merkuur Mevrouw,
 Zoekt gy mijn dienst en eer te krenken,
 En keuren vals mijn dienst en trouw,
 Neen dat een ander eêr uw droefheit komt verklaaren
 Voor my Vorstin ik ben te vreên.
 Dies wilt uw traanen zo lang spaaren.
Europa. Ach blyf Merkuur,
Merkuur in 't wegvliegen
 Neen: ik vlieg heen.

DARDE TOONEEL.

Europa, Koopmanschap, Gevolg.

Europa.

O onmedogende verlaat gy mijn bywezen,
 En gy Jupyn die uit uw hooge wolke ziet,
 En de elemente die steeds voor uen uw gebiet,
 Met een beangstigheid voor 't droevig uit eind vreesen.
 Schuw gy, ô Jupiter aldus uw Koningin
 Verlaat g'Europa, die gy door uw geile min
 Geschaakt hebt van het strand, ô liefde
 Zwiggt gy voor 't Hemels Godendom,
 Het blykt want Jupiter blyft stom,
 En uit geen enkel woord, 't geen eêr mijn ziel doorgriefde.

VIERDE TOONEEL.

Europa, De Seine, De Theems, Koopmanschap, Gevolg.

Europa

..... **D**och welkom.
 Bedroefde Seine die door 't schryen,
 Mijn droeve traanen komt benijen.
 En gy ô Theems die om mijn ramp zo 't schynt nog lacht,
 Om dat gy gants uw staat niet ziet tot niet gebragt,
 Doch denk wanneer ik ben van 't Godendom verlaaten,
 Dat al uw mogentheit, uw luttel tyds zal baaten,
 Want als het misverstand by 't mensdom swanger gaat,
 Waar uit krakkeeling spruit, en onversoene haat,
 'T geen Argus heeft voorzien, vier eeuwen al voor heenen,
 Waar in de Zon van rust geen eên jaar heeft gescheenen,
 'T welk rijk en steên nog heugt, als 't treurig Nederland
 Door Spanjens Oorlogsvuur, als Trooijen stond in brand,
 Weend eerder alle by, met my die vier Vorstinne
 Des wyde Waerelds ben, doch te gelyk Slavinne.

De Seine. Ik die bekleed gaa met veel kleuren,
 Niet als een ryke Dogter voegd,
 Een armelyk kleed my nu vernoeëgd.
 Nu my geen ander mag gebeuren,
 Wat zal ik doen! ô ryks Vorstin,
 Men spot met my, wyl mijn gebieden
 Naar geen vernoëging was der lieden,
 Nu alles leeft in dwaase zin,
 Zy zogten schatten, maar hun poogen.
 Heeft in hoogmoed hun bedroogen.
 Maar 't geen my 't aldermeeste smart,
 Is dat ik in den Theems geen hart
 Van mededogen kan verwekken.
 Ey laat ik van uw hart doch die genade trekken,
 Dat my de vroomme Koopmanschap
 Op nieuws hersteld, op dat 'k den trap
 Van mijn geluk weer op kan vyfelen,
 Die Geldsugt wreedelyk kwam verbryfelen.

De Theems. Hoe soude ik sugten, daar mijn 't harte vrolyk is.
 En doode de natuur Vorstinne,
 Dat Vrankryk schreid, na dat haar zinnen.
 Het regte voetspoor liepen mis,
 Voor my ik soek na vreugd, 't heeft reeden:
 'K laat sugten schrijen dien het wil,
 De bank der Acties sijn op heden
 Voordelig, duurzaam, en nooit stil.

Koopm. Hoond gy mijn dienst aldus, ô trotze, en ô wreeden,
 Daar al uw welvaart hangt van myn belangen af,

Tergt Jupiter doch niet, eer Mars voor uwe straf,
 Door inlands' gelds krakkeel, uw Acties komt vertreen,
 Troost eer Europa, die bedrukt door al de elend,
 Niet weet gants afgemat, waar sy zig heene wend.
Europa. Kom laat ons Nederland, wiens smart mijn ziel komt
 kuaagen,
 Eens na haar welstant, met verlegte hart gaan vraagen.
 Zyt vreedzaam onder een, en denkt gy uit en stam,
 Uit Jupiter en bloed, gelykelyk oortpronk nam.
 Eynde van het eerste Bedryf.

Vertooning voor 't tweede Bedryf.

Europa werd van de Maagd van Nederland verwelkomt, die in
 Haar tuyn zit, omringt van de Zeve Provincien, die elk hun eige
 Waapen draagen, de Koopmanschap leid gebooge voor de voeten van
 Nederland, de Hoop en Vrede verzelle Europa, de Hoop heeft in
 de eene hand een Scheepje en in de andere hand een Anker, de Vrede
 bond in haar slinkerhand een Palmtak, en in de regter hand een
 kran, die zy Europa boven het hoofd bond, Mars en Bellone leggen
 voor haar voeten gekluistert, den Ryn, het Y, en de Maas, vertoonen
 zig in 't verschiep gants droevig, de Leek bond in de eene hand een
 leege beurs, en in de andere hand papieren van de Wind Negorie, het
 geen zy geblinddoekt in een schaal tegens malkander opweegt.

Uitleg op de Vertooning

Hier werd Europa van de Nederlandze Maagd
 Verwelkomt na haar staat, beklagende wat schande
 Haar Vrankryk heeft gedaan, en hoe dat werd beklagd
 De droeve Koopmanschap, schoon Vrede in haar handen
 Den Krans en Palmtak draagt, de Vierschaar egter fier,
 Door 't roode goud verblind, 't geen Neerland kan behaagen,
 Waar voor zy in de plaats, geeft swart op wit papier,
 'T geen menig Weeuw en Weez op 't alderfelt sal plaagen,
 Mars grimlacht in zijn vuist, het geen Belloon verbleid,
 Schoon dat zy leggen streng geboeit voor Vreedens voeten,
 Nu Geldsugt al te wreeds Lands droeve ziel doorsneid,
 Die list en dwaasheit voor haar gefellins komt groeten,
 De straffe plette het hoofd, * die sulc een helze vond
 Het eersten heeft bedagt, waar 't Land door gaat te grond,

TWEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Europa, De Nederlandze Maagd, De Zeve Provincien, Gevolg.

De Nederlandze Maagd.

Zyt welkom Koningin, mag ik na lang verlangen,
 Op 't heugelyk oogenblik u in mijn tuin ontfangen,
 Dank zy den Hemel die u tot my herwaards send.
 Is u den handel van mijn Kinderen wel bekend,
 De gulde eeuw op nieuws, vertoond zig voor onse oogen
 Ik kan de Koopmanschap niet meer voor my gedooogen,
 Mijn hoorn die storten eêr veel Kobpmanschappe waar,
 Maar maakt nu voor myn oog veel rijkdom openbaar,
 Stygt Utrecht, stijgt dus op, maakt u beroemd Hollanders,
 Leeft in de plaats van 't vuur in 't goud als Zalamanders;
 Vreest 't oorlogs woede niet, nu dat mijn Leeuw steeds waakt,
 Die 't ronde Godendom, aan u forijkelijk maakt,
Europa. Rampsalig Nederland, wat salu nog gebeuren,
 't Geen u op 't onverzient, het hart van een sal scheuren.
 Herdenk het noodlot 't geen dat Vrankryk wierd bereid,
 Dan ach! ik hoor met smart, dat u die ramp verbleid.
 Ach! Uitrecht keert weerom, en laat u niet bedriegen,
 De dwaasheit die gaat uit, om elk in slaap te wiegen,
 Die door bedriegery steeds uitgesonden werd.

Herdenk, ô Nederland, wat smert,
 Uw 't droevig naberouw sal geeven,
 Ik dagt dat ik uw hartewee,
 Uw staat, en uw elendig leeven,
 Zou dooden, wanneer ik mijn beê,
 Aen Jupiter zou opgaan draagen;
 Dan ach! ik blyf in onweers plaagen;
 En raak nooit veilig op een reê,
 Nooit grooter ramp voorheen ik leef.

De Nederlandze Maagd.

Wat doet sugten, wat doch schrijen,
 Terwijl dat ik hier met mijn reijen,
 Steeds vrolyk leef, en wel te vreên,
 Zal ik na veele oorlogslaagen,
 Mijn hart niet eens in vreugds behaagen

* *Lanw.*

DE NUTTIGE, EN NUTTELOOZE K O O P M A N.

Geldzuchtig Koopman, nu, wel aan,
De weg, dien gy hebt in te slaan,
Wyl uw schrokgierig hart de klaarheid
Der blanke Deugd veracht, de Waarheid
Den nek toekert, loopt op het end,
Ten bitteren verderf. Men wend,
En keerd, in 's waerelds ommedoolen,
Tot dat men in verkeerde hoolen,
En gaaten, wen het harte knield
Voor 't aardsche schynschoon, word ontzield
In 't midden der wellustigheeden.
Maar, word de Waarheid aangebeeden:
De Wysheid, en 't aanminnig beeld
Der schoone Deugd, in 't hart geteeld,

En zoekt de Koopman, in zyn daaden,
Al wat niet regt is, te versmaaden,
En doeld hy op een vaste schat,
Van de aardsche Koopman nooit bevat,
Dan mag hy zonder schroom, en vreezen,
Als deugdzaam, staag dezelve weezen.
De Nyd, die met een valsche lachg,
Zyn doen begrimt, en nacht, en dag,
Vol onderaardsche Helgebreeken,
De Opreghtheid zoekt na 't hart te steeken,
Ken hem in 't minste deel niet schaan.
Hy houd gestaag de regte baan,
Tot dat zyn Deugd hem op doet vaaren,
Naar 't opperlicht, by de Eng'len schaaren.

F I L I P P I E K.

(45)

Doen leeven, in mijn thuyt alleen,
 Gy syt het dien ik moet als waarde moeder achten,
 Na u is mijn geluk op winst van geld te wagten,
 Waarom dan noch beneld het wel zyn van 't gemeen.
Europa. Is dit het wel zyn waar op dat gy komt beogen,
 't doch gewaarschuwt Nederland,
 't reed dus uw roem niet in het zand,
 Daar syn veel wyser als gy syt door 't geld bedroogen.
 Een Windnegotie die niets is,
 Laat u op ydele hoop slegts leeven,
 Om u te wreeder dood te geeven,
 Of 't minst een kanker van een eeuwige ergernis.
Holland. Zyt gy Europa hier gekomen om te schempen,
 Of zoekt gy 't wel zyn van Maagd Nederland te dempen,
 Men ziet met droefenis, hoe dat de onstuym zee,
 Lands welvaard wredelelijk, en schielijk komt vermagten,
 Zo dat de helft van de kiel en nooit weer de reë,
 Aanschouwe daar zy eër in groot getal vernagte.
 Dees handel van papier guud ons het roode goud,
 Waar op men steen en kerk, geloof en hoop op boude.

Utrecht, tegens Holland.

En 't geen dat gy verliest, dat is daar wy op hoopen,
 Ik zie de zeilen reets van ver den Eem op loopen,
 Uw gekke Gasthuis is te vol, die zo veel steen,
 Met Actionisten hebt, het platte Amstelveen,
 Of 't Scheepgat mag met regt den schoone naam genieten,
 Van spetter Momus, Spiegeldam,
 Doch als Neptun zijn stroom eens voor ons wal laat schieten,
 Ik neem in 't kort uw lof, waar door ge uw oorspronk nani.
 De volle laading zien wy voor de veste komen,
 Daar gy met Pampus zyt bekaait,
 Uw haan die heeft reets uijtgekraait.
 En lacht wat met de Maas, met Y en Amstelsroomen,
 Ik voer de vlag in 't kort, het gaat ook hoe het gaat,
 Den Adel na het geld, die zyn my nog te baat.
Holland. Uw kaale hovaardy doet u te ydel hoopen,
 Men ziet in 't kort uw Stad nog om papier verkopen,
 Uw dorpen zyn slegts een begin,
 Vianen zingt reets op van vreugde,
 En spot met de ydele hoop, waar in gy u verhengde,
 Wyl zy nog over u zal wezen Koningin:
 Haar edele poort sal nimmer sluyten,
 Ten dienste uws rytuyts en uw schuyten.
 Die Stad die werd voor u bewaard,
 Tot dat gy daar komt over springen,
 Of de angst sal u daar over dringen,
 Daar raakt uw Adel met de armoë nog gepaard.
Utrecht. Uw al te bitze tong die zal u nog doen treuren.
 Neen, neen, dat ongeluk sal u veel eer gebeuren.

Tegens Gelderland.

Waar toe maak gy ook geen begin,
 Elspreek mijn naaste buur vriendin,
 Geld. 'K wou ik uw Acties sag in duizent stukken scheuren,
 Neen, ik schuw dese saak, die als de veege pest
 Onsnog doorknaagen sal, neen Utrecht doet u best,
 Maar ik vervloek het geldziek leeven,
 Den hemel die heeft my gegeeven.
 Genoeg daar ik van leeven kan,
 Ik ben veruoegd, en ider man.
 In my, komt dees Negotie schuwwen,
 Waar voor een wijs verstand moet gruawen.
 En sneekt my dat ik deese vloek,
 Moet haaten, die in 't kort de hoek,
 Van mijne grenzen sou bestooken.
Utrecht. Gy stinkt van bangigheid, ik heb het lang geroken,
 Uw we beurs so schraal, soei Gelderland zwijg stil,
 Het volckregeerd u slegts, en leeven naar hun wil,
 Ei, Holland zie wat vreemder saaken,
 Zy blooft van spet gelijk scharlaaken,
 Gy hebt gelijk, o! arme sloof,
 Ik zag u nog van doode angst sterven,
 Kwaamt gy eens Actionisten erven,
Gelderland. En ik zie u nog tot een roof,
 Van twédragt onder uw gebuuren,
 En al uw viese sotte kuuren,
 Veranderen in een droeve staat,
 Leefd dus in dwaasheit, ik voor my ik magt wel leiden,
 Al wout gy uwe Koets door Olifants doen reiden,
 In plaats van Paard gantfchelyk dol van straat tot straat,
Zeeland. Ei, Gelderland swijgd stil, haar winst zal u niet baaten.
Utrecht. Aanhoord vrouw Zeeland eens, die sloof wil ook mee
 praaen,
 Die haar grenzen door den roof heeft aangelegt,
Europa tegens Nederland.
 Zal hun verhart geschil niet eenmaal zyn geslegt,
 Ach kunt gy Nederland aan mijn bedrukte oogen,
 Dees droefheit laten zien en werd gy niet bewogen,

Met mijne tranen dien ik neerstort langs de grond,
Nederland. Gy Zeeland zyt in rust, gy Holland houd uw mond
 Met Utrecht, laat zy doen het geen haar sal begeeren,
 'K Ben buijten u, in staat haar trotsheit te verleen.
Europa. Gints naderd imant ons wie of het wezen mag,
Nederl. Hy schreid wat of hem deerd, spreek vriend wats u beklag.

TWEDE TOONEEL.

*Europa, de Nederlandze Maagd, Herakliet, de Koopmanschap, de Zeve Provincie, Gevolg.**Herakliet, huylende.*

Och: och, wat zyn 't bedroefde tijden,
 Ach Vrouw Europa, weet gy 't niet,
 En moet den droeve Herakliet,
 Door dese zwaare saak uw treurig hart doorsnijden,
 O Koude Louwmaand, ach, die Vrankrijk, nu ons lant,
 Berooft van 't beste goed, ey Heerland wil niet huilen,
 Uw oogen soude u nog meer het hoofd uitpuilen,
 Als uw Inwoonders, die berooft zyn van 't verstand.
Europa. Zo heeft die koude maand bevrooren,
 De wijsheit, na ik hooren kan.
Herakliet. De Zuid, en Weste wind in tooren,
 Die hebben schier aan yder man,
 Wat van hun harsents doen versuiven,
 Sefier, die heeft se aan de vaart
 Der Eem, meest by malkaar vergaart.
 Jupijnzy dank, dat 'k uit zyn klauwen
 Gered ben, en dat 'k Nederland
 Nog vrolijk sie in dese stand.
Nederland. Gevijsde huilebalk, wat sal ons nog gebeuren,
 Wel hoe zyt gy so stout te naderen mijn tuin,
 Steeld gy aldus de kroon van mijn beroemde kruin,
 'K wou ik u levend sag in duizend stukke scheuren,
 Vertrek so voort, o lompe bloed,
 En schuw de Maagd der Nederlanders,
 Zijn uwe reën, o gek niet anders,
 So gaat, eer dat mijn heete moed.....
Europa. Sagt Nederland, als ik hier ben uw Koninginne
 So wil ik dat hy spreekt, wilt Herakliet beginnen
 Te melden 't geen gy weet.

Ach! dat ik dat verdriet

Aan u niet doe verstaan, doch gints komt Demokriet,
 Die zal die droeve saak, helaas! u wel ondekken,
 Doch ik wens dat Jupijn u sal tot troost verstreken.

DARDE TOONEEL.

*Demokriet, Herakliet, Europa, De Nederlandze Maagd, De Zeve Provincien, De Koopmanschap, Gevolg.**Demokriet, lachende.*

Wel Herakliet wat vreemder saak,
 De Jongens zingen tot vermaak;
 Al liedjens van de Windverkoopers,
 Doch ik vrees dat zy wel haast Landlopers
 In plaats van Kooplui zulle zyn,
Tegens Nederland.
 Wyl al hun doen bestaat in schijn.
 Dach Jufvrouw, wel gy schijnt in tooren,
 Of kom ik u wat vreemt te voeren.
 Vergeeft mijn al te stoute geest,
 O Bloed, had gy daar eens geweest,
 Niet Herakliet, hoe zwijgie pruilder;
 Hoe staat gy dus waar als een huider
 Te balcken, ziet die troni eens,
 Ja seper 't lijkt wat ongemeens,
 Ey wilt niet in uw tranen smooren,
 'T lijkt of gy Acties hebt verlooren.
 Ey Herakliet vertel my, kom,
 En zegt 't verlies eens van uw som.
 Hoe zwijgt gy stil, dan sal ik spreken.
 Al sou 'k den heelen handel breeken,
 Ja wel, wie of niet lachen sou,
 De Zee die is reets uitgelopen,
 Waar in veel zielen zyn versloopen,
 Het Y staat droog, terwijl men nou
 Om weer de Zeevaard op te soekken,
 Sal graaven in de Stigtse hoekken,
 Van de Eemkant af, door Hy en Sand
 Wat wijse manne van verstand
 Bevind, men niet so sy hun koppen,
 Slegts niet verhangen in de stropen
 Van wanhoop, om dat hels papier
 'K vrees dat sy slimmer als in 't vier
 Sig sullen vinde, eer drie jaaren
 Verloopen zyn,
 M

Herakliet.

Wat al gevaaren

Staan ons te wagten Demokriet,
Demokriet. Voor 't minst, dat voor u overschiet
 Een huis, nu dat de Stadt Vianen,
 So veel Kasteelen bouwen laat:
 Gy krijgt ter vast een om uw traanen
 Die gy eer storte. Een gantsche staat
 Sult gy nog in verpagting krijgen,

Nederland, tegens Demokriet.

Sijn uw reën gedaan, so raadeik u te swijgen,

Europa, tegens Demokriet.

Myn wil is dat gy spreekt, dies wegen maekt begin,
Demokriet. 'K dankje hartelyk, o groote Koningin.
 Wilt gy dat ik u sal van Staats verschil verhalen,
 Of dat ik in een schets u levendig af ga maalen,
 De Scheepvaart die in 't kort; voor Utrechts wal sal syn,
 Ten spijt voor Amstel Stad, voor Maas, en voor den Rijn.
 Of hoe de Koopmanschap veragt word en geschonden,
 En hoe de Bedelaers het Land syn ingefonden,
 Tot nadeel van 't gemèen, door Vrankrijks slim beleid,
 Het geen hun op een winst van schyn schoon 't hart verbleid.
 Doch 't einde draagd de last; terwyl 't bedrog die kanker
 Door eēt uws Neerlands hart, gelyk de roelt het anker
 Van alle goede hoop, doorknaegt op 'r alderwreeft.

Herakliet. Met regt de swaarste straf, daar Herakliet voor vreesf,
Nederland, tegens Europa.

Hoe neemt gy nog in hem, die my uit licht behaagen,
 Ik wil my door het geld, doen tot de starre draagen.

Europa. Vertrouwt min op het geld, als op de magt der goën,*Nederland.* Ik agt mijn hoed so goed, als Jupiter zyn Kroon.*Europa.* Te groote hoogmoed duikt.*Nederland.*

Dat raekt my niet men dallen,

Men duikt al vald men niet, maer armoed' is gevallen.

Europa. De armoë is gerust, als sy te vreden is.*Nederland.* De armoë die is schand, en leeft in droeffenis.*Europa.* 'T is nog bedroefder rijk, en nooit te vreden te wesen,*Nederland.* Het geldverschafft ons magt, en magt hoeft niet te vreesen,De sterkste houd het veld. *Europa.* Niet altoos, want wel eer

* Zo viel de grootste magt, door tong gevley ter neer.

Nederland. Het trotse † Babilon en Romen sterk in kragten,

Versterkte door het geld, hun staet en Krijgsbents magten.

Europa. Ja Roome voer de dwang, gelyk ook Babilon,

Doch doen Semiramis den woeden kryg begon;

Zo sag men dese Stadt met haer verheve daaken

En toorens Hemels hoog, door 't vuur tot asche raaken.

Nederland. Men ryse niet so ver, ziet op mijn Amsterdam,

Die door de magt van 't geld, in my haar oorspronk nam.

Eur. Het geld dat baerd onrust, maar Eendragt houd haar stillen,

Merkuur koos Amstels deugt en sterktent * door syn willen.

Nederland. Ja sorg en arbeid, heeft hun toen ter winst gebragt.*Europa.* Nu soekt bedriegery, door geldsugr Neerlands magt

Te styven tot mijn schand.

Koopmanschap.

Wilt doch uw twist stryd breeken,

En laaten wy veel eer, Jupijn om bystand smeeken,

Ligt dat Vrouw Nederland my des te meer bemind

Al zy de list van 't geld, en eens mijn deugd bevind.

Europa. Mijn hart was lang gewilt om Neerlands kwaal te heelen

Ik wil met u in vreugd, en smart geheelijk deelen.

Gy waert al lang gedaeld ter grond

Zo men geen wyze raadslien vond;

Die uw behuede, onder haar beleid en oogen,

Gewis myn waarde Kind gy zoudin uw vermogen

Alover lange tyd, zyn gants tot niet vergaan.

Nederland. Wel aan ik ben bereid, laet ons dees weg in slaen,

En Jupiter Vorstin eens naar syn wille vraegen,

Herakliet, huylende.

Terwijl sal Herakliet, Jupijn zyn hart uit klaegen,

Ach! was de gekheit dood, dat waereldlijk verdriet;

Demokriet, lachende.

Dat spiegel is te nut, als elk zyn selfs beziet.

Einde van het tweede Bedryf.

DARDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

*Herakliet, Demokriet**Demokriet.*

Vrouw Nederland scheen bars, wat segt gy waarde vriend,
 'T is of uw huilen nog mijn lachen haar dient,
 Hier leerd men s' Waerels loop vol van veranderingen,
 Daar Herakliet om huilt, terwijl dat ik loop zingen,
 Wat grimmet Amsterdam, voor al de Kalverstraat,
 Die Wint Negocie is niet waar, maekt veel gepraet,
 Het jonge Jufferchap die houwe hun saletten,
 * Simzan, † Hoofd in zyn Tacitus ** De negocie.

Als Kooplui nu de Beurs, geen een die meer komt leiten
 Op 't speelen van de kaert, gelyk men altijd plach,
 So als ik selver keek nog gisteren aen den dach.
 Den een die sprak die vriend heeft tien percent gewonnen,
 Wy Vrouwluy zitten hier als half verfleeren Nonnen,
 Kom leg de kaert ter neer, en koopt een Aëlic brief,
 Dan raekt men aen den man, 't fortuin dat heeft ons lief.
 Want Katten muise graeg, het spel kan hun vermaken,
 Te meer als jonge mans in hunne netten raeken.
 De Beurs die loopt tot niet, ten zy het Vrouwe lijn
 Het niet vergrooten, 't geen de Koopluy maeken klijn.

Herakliet, huylende.

Och! Demokriet wat tijd is 't die wy nu beleeven,

Demokriet, lachende.

Wel hé: is 't anders niet, de Beurs kan men ligt geven,
 Als maar de Vrouwtjens het geheim niet in en gaen,
 En zien hoe 't met de kas en met Lands saaken staan,
 Nu leeft men gants gerust, maar arm dan sou het wesen,
 Een raat daar ieder man voor schrikken sou en vresen.
 Doch 't was te wenschen, dat een ieder voor anstoot
 Zig selven wagte kon, of 't minst dat men een sloot
 Daer 't Kalf eens in verdrunk, voor al dog mis kon loopen,
 Want altijd moet de mindere het Kalf weer koopen.

Herakliet, huylende.

Die straf waer al te groot, de gode hoeden ons.
 Dan kreeg de Koopmanschap in 't kort wel heel de bons,
 Neen 't koffer van 't geheim en anderen fraeije dingen,
 Dat hoop ik hier voor al, dat, dat sal open springen.

Demokriet, grimlachende.

'T sou duikers stinken, maar so flusjens sag 'k een saak
 'T geen ik tot leering nam, en sting met groot vermaak
 Meer als twee uren tyds, het geen my niet berouwden,
 Een Aap op een luiffel kwam, in zyn poort te houden
 Een verrekijker, waar doof dat hy geduig zag,
 En seggen wou wat mens, aanschoud nog eens dien dag
 Dat eens ten einde raekt, die dolle Wintverkoopding;

Herakliet, huylende. Och! och! bedroefde tyd,*Demokriet* 'T Land krijgt voor 't minst een stroopping;Zogruwelijk als nog ooit, *Herakliet.* Maar Demokriet wat schijnt

Van waerheit gaf die Aap, dat het so kwaed zou zijn.

Demokriet, lachende.

Een sekere Vos mijn vriend, die gaf ons dat te weeten,

Ezopus leerde ons die leer

Doen hy een mom kreeg die tot eer

Der wijsheit was gemackt, 't vergeeten,

Der harsens in 't papiere hoofd,

Was 't eenigste dat kwam ontbrecken,

Dit zinnebeeld is my gebleeken,

Dees dag wanneer ik afgesloofd,

Door 't snuffelen my niet kon onthouwen

Van lachen, doen 'k die Aap so leerzaam kwam aanschouwen;

Herakliet. Doet uw dit lachen Demokriet,

Helaes een straf die elk moet vreesen,

Wanneer men schoone hoofde ziet,

Die nu en al den tyd voor defen,

Zijn van hun harsenen beroofd.

Demokriet, lachende.

Wel zotskap, wie heeft ooit een hoofd

Van 't geen dat leeft, op aard gevonden,

'T geen sonder harsenen sou zijn,

Neen het zyn voszen die door schijn,

De schar der harsene verkonden.

Want Kalve zelfs waarde vriend,

Zijn steeds van harsene bedient,

Weet gy nu wel, wat ik wil zeggen

Herakliet. Gy hoeft my dat niet uit te leggen.

Wat vint me al Kalven in het land,

In plaats van Menschen van verstand,

Die door de wind verkoperen,

Hun laaten van hun beurse slijen.

Demokriet. Gints nadert iemand ons, het lijkt Vrouw Nederland;

Zy leid Europa, so ik zien kan aen de hand.

TWEDE TOONEEL.

*Europa, De Nederlandze Maagd, Herakliet, Demokriet.**Nederland.*

Vorstin zijt doch gerust, en dood uw ydele vreesen!
Europa. Achdroeve Koopmanschap! helas waer moogd gy wesen,
Demokriet. Met Faroos bokken al vertrokken naar de West,
 O Helse Quinquampoix, verslindent wolven nest.
Nederl. Syn af zyn smard my ook, maar ach! wat kant ons baeten,
 De traanen die men stort, *Europa* 'K ben van Jupijn verlaeten,
 O Wreede Jupiter, die mijne min vergeet,
 Rampzalige dien 'k ben, begraven in het leet.

De

Demokriet, ter zijde.

o Droeve Quinquanpoix, wat kwamt ge op u al haalen,
Men smeet uw glaazen uit, in plaats van te betaalen,
De briefjens van de Zuid, en van de West? wat dief

Tegens Herakliet.

Heeft dit het eerst bedagt, wat zegje broerdje lief,

Herakliet. Och! och! bedroefde tijd,

Demokriet. Ja wel het is geen wonder,

Wat maakt die meester Lauw, in Land al veel gedonder,
Ik wed dat windbuil wenst, hy de papiertjens had
Om daar Victorie van te branden op zijn gad.

Europa. Liefwaardig Nederland, zijn uw vertwarde zinnen
Wat meer in rust geraakt, *Demokriet* Haar harzents zijn meest binnen
Het Engels Koffhuis; de rest naar West en Zuid.

Nederland. Waar spreekt dien blaasbalk van,
Demokriet. Hier heb ik het verbruid.

Nederland. Spreek, waar komt gy van daan,
Demokriet. Ik reis met al de winden,
Dan laat ik my by u, dan by een ander vinden,

Herakliet, hart hülende.

Och! och! bedroefde tijd; waar vind ik troost of heul,
o Aetichandel, die my pijnigt als een beul.

Och! och! bedroefde tijd, *Nederland.* Zwig vent, wat doet u razen,
Demokriet. Verwondert u zo niet, hy schreid nog om de glazen
Die in de Quinquanpoix, onlangs zijn uitgeewaaid,

Nederland. Ha schelm, spot gy met my,
Demokriet. Neen: neen, men heeft gepaaid

Den Glaazemaker met wat briefjens voor zijn ruiten,
Gants bloed zy smeeten zo met steenen, en met kluiten.

Europa. De moet begeeft my gants,
Demokriet. Ik krijg van schrik de loop,

Doch 'k weet Projecten om te hangen nog te koop.
Nederland. 'T is tijd eens dat gy twijgd,

Demokriet. Ten minste wilt vergunnen
Dat 'k spreek het geen ik denk, twee Actie die kunnen

U redelen zo gy wild? en zo het u mislukt,
Zo bid de waanhoop, dat hy u te plett'ren drukt;

Nederl. o Eervergeten schelm, *Herakl.* Ochloch! bedroefde tijden,
Nederland. 'K wou ik u levend zag in duizent riemen snijden,

Of 't minst dat men u hing, o spotter looze siel,
Demokr. Die naam die dient my 't best, en kreeg hem my mijn ziel

Het eerst in Quinquanpoix, doen 'k by de Makeiaaren
Heb dagelijks verkeer, die by de Zuidzee baaren

Steets zweeren uit hun magt, of by de West Mevrouw,
Maar 'k kan ook liegen en bedriegen: by mijn vrouw,

De grootste Makelaar die moet nu voor mijn wijken,
'Kroep schrik van liegen, niemant heeft by mijn gelijken.

Europa. Ei *Demokriet* zwijg stil, en spot niet met mijn druk,
Doch 'k zie Merkuur die komt, nu wijkt mijn ongeluk.

DARDE TOONEEL.

Mercurius, Europa, De Nederlandze Maagd, Herakliet, Demokriet.

Mercurius.

Steld uw te vreden! o Europa, al dat zugten
Zal haast veranderen, wanneer Jupijn de vrugten
Weer zal herfmaaken, die hy van uw liefde wagt,
Zijn goddelijke min blijft in gelijke magt.
Gelijk die eertijds plag: doch 'k zie hem zelve daalen,
Wilt vry uw blijdschap van zijn aankomst nu herhaalen.

VIERDE TOONEEL.

Jupiter op een Arent, Europa, Mercurius, De Nederlandze Maagd.

Jupiter.

Herdenkt Europa wie u mind,
Mijn waarde lief betoomt uw schrijen,
Vervloekt den handel, die door wind
Bestaat, en snoode guichelarijen,
o Nederland doet uw gezicht
Eens open, en voldoet uw plicht.
Het geldziek leeven nooit te vreedden,
Verschaft aan u een wreede dood,
Bedrog en leugen al te snood,
Zal onverwagt uw 't hart vertreeden,
Denk eens wat kwaad, dat hier uit kam
Ontstaan, tot schand voor ieder man.
Doch zijt verzekert eer drie Jaaren
Verloopen zijn, mijn harts vriendin,
Dat ik u zal van die gevaaren
Haast redden door mijn redere min.
En zal in 't kort die misverstanden
Verbannen uit de Nederlanden.
De Koopmanschap ziet gy weerom
Haast bloeije aan zijn vrugtb're ranken.

Wilt Ceres voor haar gunst bedanken,
En hiet die vriend weer welkom,
Hy zal u weder doen herleeven,
En u de zeege weder geeven.

Jupiter en Mercurius vliegen weg.

VYFDE en laatste TOONEEL.

De Koopmanschap, werd door de Zevé Provinciën op de handen gedraagen, Europa, Nederland, Herakliet, Demokriet, Gevolg.

Holland.

Koopmanschap is onze vreugd
Die door deugd,
Ons het leeven komt vergunnen,
Ja hy is,
Die gewis,

Schuwt den handel van de funnen.

Gelderland. Koopmanschap is onze vreugd,

Die door deugd

Land en welvaard komt betragten,

Ja hy is,

Die gewis

Deugd voor rykdom komt te agten.

Utrecht. Ik wens dat de Koopmanschap

Op den trap

Van 't geluk weer op zal stygen,

Want hy is

'T is gewis

Door zijn liefde ons steeds ygen,

Zeeland. Dat de Koopmanschap steeds leefd,

Die ons geeft;

Daar wy 't meest van leeven moeten,

Laat ons dan

Ieder Man

Die hem mind eerbiedig groeten,

Overysel. Helze Quinquanpoix die schiet

Door 't papier

Nederland hebt half verslonden;

'K wou ik zag

Eens dien dag,

Dat gy wierd naar 't graff gezonden.

Groeninge. Ja de straf die plet u kunst.

Die de gunst

Der Negotie heeft vertreden,

En het hoofd

Die beroofd

Is van harzene en reeden.

Vriesland. Jupyn zegent eens het land

Dat 't verstand

Eens mag weder thriomphceeren,

En die geen

Die 't gemeen

Eerde, wederom mag eeren.

Nederland. Zijt welkom Koopmanschap! o overwaarde vriend,

Koopm. Die blyde groet Mevrouw, aan my is onverdiend,

Demokriet. So 't met Frederik Henderik hier niet zal stinken,

So weet ik 't zeper niet,

Ach! laet ik niet verdrinken

In mijne traanen met uw Europa die hier schreid,

Demokriet. Dat huilen is om geld, want geld het alles verbleid.

Nederl. Vergeeft aan Nederland, dat ik met zo veel schanden

Uw dagelyks hebt veragt, 'k wil door een offerhanden

Den grooten Jupiter afsmeecken, dat mijn staat

Eens weder adem schept door eenen Magistraat,

Die wijsheit meerder agt dan schatten,

Uw liefde kom ik nu bevatten,

Hoe ver zy gaat! o Koopmanschap,

Men juigd u toe door handgeklap,

Ja 'k hen van zints in deze tyden

En altoos, uwe gunst mijn vriend

Te danken, die 'k nooit heb verdiend,

Terwijl gy veel geluk aen my kwaanmt steeds bereiden.

Koopmanschap. Ik ben steeds bereid mijn Nederland,

Om u door kloekheit en verstand

Op Famaas vleugelen te doen leeven,

Hoe zeer dat gy my hebt gehaat,

Ik hou nogtans den zelve staat,

Om u, uw eerste roem te geeven.

Europa. Kom laat ons Jupiter blymoedig tegen gaan,

De Koopmanschap zal u weer helpen,

En onze droefheit teffens stelpen.

Koopmanschap, tegens Europa. (land.

Ja laat op my deez zorg Vorstin vrymoedig staan. *Tegens Neder-*

En laat uw Maagde door de klanken

Van stem, Fioolen en Cimbaal,

De

Den Hemel voor syn gunst bedanken.
En dat hy eens de droefte kwaal,
Van Wind Negotie komt verbreeken,
Jupijn behoed den Magistraat
En die 't wel meenen met den Staat,
Wiens trouwe sorg en vleid is menigmaal gebleeken.

Herakliet. Bleide tijd gy zijt weerom,
Welkom.

Komt u Herakliet te hieten;

Ik wou ik sag,
Eens dien dag

Dar de Vrêe kwam vreug neergieten;

Over 't lieve Vaderland;

Maar 't verstand

Moet den grondsteen hier van leggen.

Dies laat ik

In mijn schik;

U steeds vrolijk dankbaar seggen.

Memokriet. Koddig leeven leid den mens,

Om naar wens

Van het geld te kunnen leeven;

Doch vertrouwd

Dat het goud,

U komt ydele hoop te geeven.

De Zeeve Provinciën.

'T geld dat baard ons steeds onrust;

Eendragt en vernoeg te wesen,

Die dus leeft hoeft niet te vreesen;

Des te leeven is een lust,

Niemaht sal ons hinder baaren;

Als het harte leeft te vreesen;

Haar en dood en hels gevaaren;

Vliegen voor de deugd steeds heen.

Vertind u zelve.

Einde van het derde en laatste Bedrijf.

Krispyn Bedrieger, en Bedrooge Actionist.

KLUCHTSPEL.

VERTOONERS.

Geloofal. Vader van Lucyntje.

Lucyntje. Minnares van Eelhart.

Eelhart. Minnaar van Lucyntje.

Loshoofd. Een Actionist verloofd aan Lucyntje.

Pieter Buiken Reguit. Knecht van Geloofal.

Juliaan. Knecht van Eelhart.

Krispyn. Voorledene knecht van Eelharts Vader, en Eelhaarts Vriend.

Katryn. Meid van Geloofal.

EERSTE TOONEEL.

Juliaan. Katryn.

Katryn.

A, Juliaan, de Rotterdamers,

De Delvenaartjes en Schiedammers,

De Hagenaars, en al den brui

Die werden egter grôte lui.

En zal 't tot Uijtrecht ook so weesen;

Dan heeft men seker niet te vreesen;

Kom laaten wy ook met ons tweën

In deese Compagnie gaan treën.

't Is koddig, want wie heeft zijn leven

Zo'n schoone Intrest aan elk gegeeven;

Maar sou de Lombard, als men waar

Verlegen, weder Specie daar

Voor geeven, 'k sou het niet gelooven;

En 't schijnt is nog dat daar en boven

Dat de Actionisten Maak'laars zijn;

Gelyk de slangen, vol tenijn:

Want die nu Maakelaar wil wesen

Van Actes, moet geen nadeel vreesen;

Dat hy zijn ziel om 't geld verraad.

Juliaan. Gy schikt haar mooi op, meisje maat;

't Is waar dat sy, door guig'larijen,

Han Meesters van de beurtse sneijen;

Maar ietwils vind ik, dat nog goed

In deez' Negotie wesen moet:

De Lappezoekers en die stroopers;

Die sullen de Papier verkoopers

Geen kleine winst aanbrengen, en

De Printendrukker, ja ik ken,

Die daar door meerder sullen winnen

Dan al die hand'laars buiten zinnen.

Katryn. Doch egter neemt Heer goede hoop

Veel Acties, en zelfs heel duur koop.

Juliaan. Dat's waar yder denkt hy 's 't ventje;

Maar brand zijn hand op 't laatste aan 't endje;

Gelyk het printje aan u wel leerd.

Mijn vrienden hebben steeds begeerd,

Dat ik in kleine Bubbeldhandel

Zou Negotieren en den wandel

Van hunne gekheid volgen: maar

Ik hou my van dat groot gevaar,

't Geen beurs en harfenen doet doolen;

Hoewel aan my niet is verhoelen

De pit of grond van deese saak;

Nogtans so heb ik geen vermaak

Mijn eële beurs te laten luifen;

En sonder huis nooit te verhuifen;

Nog Wind te hand'len, dat je 't vat,

De wanhoop volgt dees' winst naa 't gat;

Want winst op hoop; en niets te krijgen

Zijn, als naa paassen, varse vijgen.

Katryn. Zagt, Juliaan, mijn Heer die komt.

TWEEDE TOONEEL.

Geloofal. Juliaan. Katryn.

Geloofal.

Ik sta van sulc een winst verflomt,

Doch 't twijffel of 't kan moog'lyk weesen

Tot tien percent, al reets gereesen.

Zie daar het komt my vrees te voor.

Juliaan. Vergeeft my, Heer, dat 'k u verloor?

Geloofal. 'k Loof niet dat wy elkend'ren kennen.

Juliaan. 't Ben Juliaan, wel hé! wy bennen

Goë Vrienden, wel... *Geloofal.* Gy scheerd na 'k hoor.

Juliaan. 'k Waar nooit Barbier. *Geloofal.* Likt die zijn oot.

Hoe foekt gy my hier te verveelen?

Juliaan. Wist gy wat ik u meê wil deelen

Mijn Vrind, Heer Eelhart, dat je 't vat,

Verfoekt uw Dochter... *Geloofal.* Loop Jan gat,

'k Wil van uw Heer niet meerder hooren.

Zy is verloofd. *Juliaan.* Maar! *Geloofal.* Wekt mijn toorn

Niet meerder Schelm; ga, seg hem dat,

Dat seker Heer, wiens grôte schat

Zy meer bemind dan Eelharts vleiën,

Dat hy een eind maakt van dit vreijen;

Dat is hem beter, dat je wist,

Hy haat te zijn een Actionist;

En wijl hy daar voor komt te vreesen,

So kan mijn kind zijn Bruid niet weesen:

Dees Handel stopt de beurs vol goud,

Gelyk men dagelijks beschouwt.

Haar sal veel beter zijn te trouwen

Met een die haar in waard' sal houwen;

Voor Loshoofd werd mijn kind bewaard;

Die twee miljoenen heeft vergaard,

Dat's turf en hout voor sulc een armen,

Om zig daar 's winters by te warmen.

tegens Katryn, die begint te laghen.

Maar hoe? waarom spot gy met my;

Katryn. Spreekt al lachende.

Wel 't laghen staat my immers vry.

Geloofal. Dat laat het wel, hoe sal 't hier lukken;

De Drommel haald dié snoode nukken,

Waar lagt gy om? spreek, vrouwmens, spreek!

Eer ik u hals en beenen breë;

Katryn zwijg stil, hoe sal 't hier worden!

'k Seg lagt niet. *Katryn.* So gy niet en knorden;

Dan waarje veeg Heer. *Geloofal.* Houd den bek;

Waarom steekt gy met my de gek;

De drommel speelt weer in je bakhuis:

Steekt eer je tong in 't boere kakhuis

Dan in mijn reden. *Juliaan.* Hoord mijn heer,

Ik kan 't niet lijde, dat gy de eer

Van Eelhart komt ten quade teek'nen;

Syn schat is bijna niet te reek'nen;

Of wilt gy wat hy had, ja wel;

BAAL. OF DE WAERELD IN MASKERADE.

Here, may the Wandring Eye with pleasure See
Both Knaves and Fools in borrow'd shapes agree;
How Lords and Ladies wave their wonted pride,
And walk with Jilts and Bullies, side by side.
Here, the Vile Atheist, to the Worlds surprise,
Puts on a Bishop's Robe for his disguise,
With lude and idle talk profanes the same,
And Nods his Mitre at some fav'rite Dame.
The Statesman that Commands his Princes Ear,
Descends to Marlkeno's Jacket here,
And tho' at Helm he shares the Mighty Rule,
In Masquerade submits to play the Fooll.
Here, Lords in Footmen's Liv'ries meet the Fair,
And Show us what their real Father's were,
Court Highbron Ladies who, for change of food,

Can chew coarse Diet of the Sause be good.
Here, Tender Beauty Wedded to an old,
Decrepit Fumbler, for the Sake of Gold,
To th' Tavern tempts some vigorous Youth & there
Display's her Charms in Hopes to steal an Heir.
Here City Wives, disguis'd in Widows Weeds,
Look out for Sparks to Mend their sev'ral breeds.
These no advantage of their favours make,
Sin not for Gold but Kys for Kysings Sake.
Here, Drury Punks for Maiden Ladies pass,
And dres'd like Nymphs, decoy the Am'rous As.
He singles out his doe She grants the Prize,
And with venereal Trophies crowns his Joies.
Thus, all the World for Intrest, Love or Fear
Conceal themselves and in disguise appear

Hier kan't Nieuwsgierig oog met Luft en ruymte weyen,
Aanschouwen 't klein begrip van s' waerelds mommeren.
Hier Wand'len Schellamen, Vermomd in Narrenschyn,
Met Narren, die zoo vaak van hun bedrogen zyn;
Hier ziet men de adel van hun achtbaarhejd verlaaten,
Met hoer, en Hoerenwaard, Vermomd, gemeenzaam praaten.
De Godverzaaker die van Schrift, nog Wetten weet,
Dekt hier zyn vuylen aard in 't heylig Bischops kleed.
De Man van Staat, die zelfs zyn vorst schynt te beheeren,
Verlaat zyn Tabbaart hier om Arlequinoos kleeren.
Schoon hy 't gebied des Lands als met zyn Koning deeld,
Op dat hy dus vermomd de Grooſte Gek verbeeld.
Staat jonkers in Livrey, om duydelijk te verklaaren,
Wie dat in de Natuur hun rechte Vaders waaren,
Hoog Edle Juffers die het aangenaam gevery,
Schynt te behaagen van een minnaar in Livry.
In groote of fine spys geen onderscheyding maaken,
Als maar een Lekk-re saus de Kost haar wel doet smaaken.

Een Jonge schoonheid aan een gryzaard swak en oud,
Geenzins uyt Liefde, maar om schat en geld getrouwd,
Tracht hier een Jeugdig heer, het wynhuys in te trekken,
Om sieels gewys haar man, een Erve te verwekken.
Een ryke Pachters Wyf gedost in Woeuws gewaad,
Maakt na een Erfsenaam geteeld uyt hooger staat,
Die naamaals om zyn Geest en gaaven hoog geprezen,
Den Vastien Steunpylaar des huysgezins mag woosen.
Zy sondigd om geen Goud, zy ruyle geen Geld voor Gunst,
Nog minnegaaven, maar speeld zuiver Kunst om Kunst.
Hier tracht een vuyle hoer een Reyne maagd te weesen
Gedost in zuiver wit als Vestaas rey voordeessen.
En dus ontsteekt zy 't hart ent Jeugdig heete Bloed
Eens jongen Ezels die vast Balkte van minnegloed.
Tot dat zy om zyn Gunst en mildheid te betraalen,
Hem met t'vergijf besmet van vuyle minnekwaalen.
Aldus wil elk door vreez, voordeel, of minnepijn,
Op s' waerelds Schouwtooneel een Maskerade zyn.

(49)

Gy sprong van blijdschap uit uw vel!
Mijn heer, gy zoud niet meer begeeren
Als Eelhart heeft, ja 'k zou wel zweeren,
Schoon gy hem nooit niet hebt bemind,
Dat gy hem geeven zou uw Kind;
Daar by zo geeft hy schoone blyken,
Dat hy voor geene in dengd wil wijken.

Geloofal. Maar heeft hy Acties?

Juliaan. Niemendal,

Doch zo het beurde, by geval,
Zou hy om u wel Acties koopen,
Als hy mogt op uw Dochter hoopen.
Om uwent wil alleen, zou hy
Wel Acties koopen by party,
Of by de baal naar uw gevallen.

Geloofal. Zo, zo, dan kan hy hier wel stallen.

Juliaan. Hoor, Loshooft's geld is hier maar wind;

Maar Eelhart heeft vry and're spijnt,

Daar koopt men Acties voor, wat Vader

Gaf ooit zijn kind aan iemand nader;

Daar by hy mind u, want hy zy,

Niet lang geleeden nog aan my,

Dat gy in deeze booze tijden

U liet te veel van elk misleiden,

Ja 't deed hem zeer tot in de ziel,

Dat gy, op 't goed geloof, een Fiel,

Als Loshooft is, u kon vertrouwen,

Die slegts uw kind om 't goed zal houwen.

Katryn. Dat heb ik u ook lang gezeld;

Maar ziet, dan is 't je deugd niet, meid,

Ik zel je eens op n'w suater klouwen,

Oreensjes op de ribben touwen.

'k Heb nooit by zulk eens mens gewoond,

Die steeds het goed met kwaad beloond.

Juliaan. Het kwaad is nu zo uitgelaaten;

Tot nadeel van veele Advocaaten,

Om geld te liegen, of om gunst,

Dat agt men voortaan voor geen kunst:

De kleinste Jongens, met begeeren,

O! 't is een wijsman die dat weet,

Al kon hy anders niet een beet.

Geloofal. Loshooft bedriegd my....

Katryn. Dat is raar

Hy is geweest een Maakelaar,

Ja Beunaas, is u dat vergeeten,

Die 't alder eerst je beurs deed zweeten

Door 't liegen, weet je dat niet meer?

Geloofal. Zwijsg lil Katrijn.

Katryn. 't Is waarheid heer?

Geloofal. 't Sy waar of niet, ik zeg, wilt zwijgen.

Juliaan. Her praaten is het Vrouwvolk eigen:

Maar smeet ik Loshooft's geld in 't vier,

't Sou straks verbranden als papier.

Mijn heer wil dit voor waarheid houwen,

En wilt my op mijn woord vertrouwen.

Geloofal. Waarom? Juliaan. 't Sal branden gants tot niet,

Want 't is papier, Geloofal. Och welk verdriet,

Wat kan hy met papier uitregten? Katryn. Op schrijven.

Geloofal. 'k Ruk jou al de vlegten

Uit 't hoofd, zo gy weer antwoord geeft!

Juliaan. Hier door zo merkt men dat hy heeft

Ulegts bedroogen! 'k heb vernoomen

Dat men veele Acties kan bekomen

Wel eer voor twaalf nu voor een kwart,

Op Uitrecht, Heer! Geloofal. Ach welk een smart!

Is 't mogelijk, och! ik ben bedroogen;

Want Loshooft heeft my voor geloogen,

Ik merk het reets, maar al te laat,

Ja wel ik word nog desperaat!

Papier! papier! wie heeft zijn leeven!

Wil hy dat meê ten huwlijk geeven?

Daar heeft men zeker niet veel aan.

Juliaan. Mijn heer, ik zal u doen verstaan

Wat eind'lijk de Acties zijn te zeggen.

Geloofal. Gy zijt mijn Vrind, wil gy 't uitleggen.

Juliaan. Heel gaaren, als men Premie geeft,

Of wel, mijn Heer, wanneer men heeft

Getrokken, half winst, op die tyden,

Die men dan steld van wederzyden,

Men tekend in, naar 't zy gelyd,

Voor zo veel Actien aan geld

Als men u dan komt toe te wijzen,

Of briefjes anders; deeze pryzen

Verkoopt gy weêr voor zo veel winst

Als zy dan doen, ja zonder 't minst

Verlies daar by te kunnen krijgen,

Die briefjes die u dan zijn eigen;

Geeft gy weêr voor des koopers geld;

Die 't aan u tot een duit toe teld:

Maar zo gy die niet kunt verkoopen,

Moet gy, wanneer dat is verlopen

Dien ingestelden tijd eens weêr

Inlev'ren, en den Intrest, Heer,

Naar gy 't genomen hebt, betaalen.

Geloofal. Dan mag de droes al de Acties haalen.

Juliaan. Op deeze wijs, na dat men zijt,

Is Loshooft 't gantse hagje kwijt.

Geloofal. Treê in, wil my eens oop'ning geeven,

Hoe ik met Loshooft diend te leeven.

zy gaan beiden in huis.

DERDE TOONEEL.

Katryn.

JA wel, hoe of ons Juliaan

Met deezen gryn nog om zal gaan;

Komt hy de zaak niet wel te zeggen;

Zo zal 't hier honden; ik bleef leggen

Voor dood, door schrik, op deeze vloer;

So hem iets nadeel wedervoer;

Want om mijn hert regt uit te spreken,

'k loof dat Krispijn in deeze trecken

Veel meêr dan hy ervaaren is,

Daar by heeft hy ook deerenis

Met onze Juffrouw, die, haar's rouwen,

Moet met een windverkooper trouwen.

Doch ginder komt onz' Pieter aan,

Wat reeden of hy uit zal slaan,

'k Denk zo zijn geeft weêr zal getuigen.

Pieter, al groetende tot Katryn.

Och! kon hy zo zijn geeft doen buigen

Gelyk zijn lijf, ja wel wat raad,

Sijn hoofd wierd dan wel gek en kwaad,

Voor al kwam hy den band te ruiken

Eens Vrijsters schort. Wel Pieter buiken,

Hoe vaard het al, mijn vroomme ziel?

VIERDE TOONEEL.

Pieter Buiken Regtuit, Katryn, Pieter, al groetende.

K Atrijntje maat, ik ben nu hiel

Verabb'riseerd u hier te ontmoeten.

Katryn. Ei Pieter, maakt een eind van 't groeten;

Katrijntjes knien doen al zeer.

Pieter. Mijn geeft getuigd my, u deeze eer

Te geeven, wijl gy Rekreatie

Verstrekt aan my, 'k heb Inklinatie

Al langen tijd veur jou gehad;

Geen Juffrouw is 'er in de Stad

Die ik voor Pieters Bruid zou ruilen,

Ja wel ik zou my schier bevuilen

Als ik je zie, ja 'k ben bevreesd

Dat ik, in weerwil van mijn geeft,

My na de vleeslaikheid zal buigen

Mijn vlais komt om jou vlais getuigen

By jou te slaapen deezen nagt:

Maar ziet, mijn geeft is 't die 't veragt,

'k Deed 't anders wel na's mens behaagen.

Katryn. Jou geeft hu eensjes raad te vraagen;

Dat meen je immers niet mijn maat;

Foei Pieter schauwt deeze zotte praat;

Waar van je vlais steeds is bezeeten,

Wilt gy mijn geeft zijn wil eens weeten:

Die tuigd dat ik je haat als roet,

Dies smoord deeze reede in uw gemoed;

Katrijn moet gaan met haar's gelijken,

En Trouwen. Pieter. Ach! ik zou bezwaiken

So gy zulks deed; hoor eens Katrijn;

Mijn geeft getuigd voer jou en mijn

En geeft ons vrijheid tot de zaaken,

Die aan de vlaislijheden raaken.

O! Pieter zal jou steeds ontzien,

En doen het geen jy zult gebiën.

Sinjeur heeft nu aan my geschonken

Aan Huur, zie daar, je zult ontfonken

So gy het hoord blijdschap! hy

Gaf zeven Actien aan my

Op Uyttert, is 't van jou behaagen;

Ik zalze u met mijn trouw opdraagen,

En laten bouwen aan de Vaart

Een kost'lyk huis, gy zyt het waard

Katryn'tje maat. 'k zal een Plantagie

N

Dear

Daer zelfs gaen planten, wyl de gagie
Der werkliden nu zeer hoog belooft,
Nu d'heele waereld *Achies* koopt;
Elk zoekt een groot Sinjeur te worden,
Gelyk ons buurman Jochem Jorden
Ons gyl'tren nog heeft uitgeleid.

Katryn. Maar raakt gy eens uw *Achies* kwyt
Wat dan gedaen?

Pieter. Dat zal niet weezen,
Die *Achies* heeft hoeft niet te vreezen,
Die blyft voor altijd Ryk genoeg,
Geen Boer begeert meer aen de ploeg
Zijn hand te slaen, ò! in deez tyden
Zoekt ieder in een Koets te ryden;
De Kruijers staen niet meêr gereed
Voor Koopluy, ja de kaalste neet
Zoekt van een aêr de loef te steeken.

VYFDE TOONEEL.

Eelhart en *Krispyn* in zedig gewaad. *Katryn*, *Pieter* *Buiken*
Regtuit.

Krispyn, tegens *Eelhart*, terwijl *Katryn* en *Pieter* stil
mompelen.

Eelhart. Nu zal de zaak heel wel vergaen.

Krispyn. Ach! zag ik die reets afgedaan,
Krispijn ik zoude u stadig eeren
En geeven 't geen gy zoud begeeren;
Maer 't slimste is al het geen ik dugt
Dat *Juliaan* niet weer.....

Krispyn. Ei vlugt,
Geloofals deur gaet ginder oopen.

Eelhart. Ik ga en zal van u verhoopen
Dat mijn *Lucijntje*, voor dien grijn,
Door u nog tot mijn Bruid zal zijn.

Katryn, tegens *Pieter*, die haar wil zoenen.
Zagt *Pieter* laet die grillen blyven,
Daer komt *Sinjeur*, hy zou wis kijven.

SESDE TOONEEL.

Geloofal, *Juliaan*, *Krispyn*, *Katryn*, *Pieter* *Buiken* *Regtuit*.

Geloofal.
Maar is het mog'lijk *Juliaan*?
Juliaan. Zo is 't mijn Heer, al toegegaen,
Ik ben een vyand van te liegen;
Nog *Eelhart* zal je niet bedriegen.

Krispyn, *Geloofal* op de Schouder tikkende.
Mijn Heer, dat gy u niet vergift,
Ik ben een grooten *Aktionist*,
Ik ben een Koopman die ter loop is;
En vraag of *Kuilenburg* te koop is;
'k Zoek Heer te werden, dat je 't vat;
Van 't Rijk *Vianen*, en de Stad
Van *Uitregt* zal ik daer aen bouwen,
Ik zoek mijn *Dochter* uit te *Trouwen*.
So dra zy komt aen deez Reê,
Se is *Koningin* van de *Suyd-zee*;
Haer *Onderdaenen* moet je weeten;
Sijn menssen die het geld opvreeten;
En scheiten weder, alle maal,
Veel *Achie* briefjes, by de bael:
Ook heeft mijn *Dochter* doen verkonden;
Dat zy veel *Mijnen* heeft gevonden
Van goud in *Ofra*, in welks land
De grootste *Koning* van verstand
Het meestendeel heeft laten leggen:
Het goud! het goud, heeft veel te zeggen!
De meeste menssen die daer zijn,
Die rollen de allergrootste *Mijn*,
Dat gy 'teens zag, ò! 't is een wonder!
De een na om hoog en de andere onder.

Juliaan, tegens *Katryn*.
Kent gy hem wel, het is *Krispyn*.

Katryn, tegens *Juliaan*.
Ja, ja, hy zal ons hulpaem zijn,
Heer *Eelhart* heeft dit wel verzonnen.

Krispyn, Mijn Rijk kan nooit zijn verwonnen,
Het vreeft des vyands staet nog vuur,
De kogels smooren in zijn muur,
En kunnen geenzins die beschad'gen;
Ik wil u gaaren begenad'gen,
Dat gy, die gants de deugd verstoond,
En zedigheid, daar altoos woont.

(50)

Geloofal. Maar Heer, zo 't is van uw behaagen,
So wilde ik u wel gaeren vraagen
Waer van de muuren om die Stad
Gemaekt zijn?

Krispyn. Wel Heer vraagt gy dat!
Die zijn van water, want de steenen
Sijn in die landstreek na 'k zou meenen
Heel weinig of wel gantfelyk niet.

Geloofal. Is 't *Vrindje*!
Krispyn. Ja men ziet

De golven, of wel waterplassen,
So op en neder stadig klatsen;
Maer denk, het is iets ongemeen,
Die muuren zijn daar slegts alleen,
Men vind die niet in andre landen.

Pieter. Foei, heerschoop, foei ik zeg 't is schanden,
Dat gy hier zulk een leeven steld,
En logens op de mouw slegts speld:
Wat zegje, *Kaetje*, kan dit weezen
't Geen hy verteld?

Krispyn. Ik zeg wil vreezen,
So gy de waerheid tegenspreekt,
Maak dat men u den hals niet breekt
Om zulk een man hier te *affronteeren*
Als ik ben. Duld gy zulks, mijn heeren,
Ja wel, zie daer, ik drink mijn bloed!
Ga, karel! eer ik met mijn voet
U kom de neus van 't aanzicht veegen!
Hier door zult gy mijn magt ter deegen
Bevinden, hondsvot, vatje dat?

Pieter. Mijn Heer! mijn Heer bedaerje wat:
Ik zoekje hier niet te *affronteeren*;
Maer ziet, mijn geest die komt my leeren,
Dat het onmog'lijk waer kan zijn;
Wat dunkt je'er af, spreek jy *Katryn*.
Wel dit gaat de natuur te boven.

Krispyn. Wel mag men 't daarom niet gelooven;
Neen zeker, vriend, dat vind ik schoon,
Een *Vrouwe* baard wel van een *Soon*,
Schoon zy die form niet heeft genooten.
„Hoe zal ik dit hier 't best ontblooten?
„Ik ben verleege met dien gek.
Hoor dit 'z geen warmoes voor je bek,
Om die natuura uit te vinden,
't Is geen natuura voor de blinden.

tegens Geloofal.
Maar die 't verstaen; mijn heer, let eens,
Want zeker 't is iets ongemeens,
Doet al je zinnen wel opmerken
Wat dat natuura uit kan werken:
Let op een mens, een beest, ei zie,
Van twee komt het getal van drie;
Van drie weêr vier: O! 't is een wonder
Jupijn die kegeld met zijn *Donder*,
Nogtans zijn steenen vallen niet,
Of weinig als men dag'lyks ziet.
De *Heemel* is die niet ontflooten?
En door de wolken omgegooten;
't Geen water is gelijk men weet;
Of, by *exempel*, als gy zweet,
Als gy ziek sijnde iets hebt genomen,
Om uw gezondheid te bekomen,
Dat zweet is dat geen water? spreek!
Maar 'k weet niet waar 'k mijn hoofd meê breek;
Het zijn slegts dommers die het leeren
Van de natuura niet begeeren.
Nog willen niets daar van verstaan.

Geloofal. Ik stel my niet hartnekkig aan,
Want ziet uw wysheid en uw zeeden
Getuigen zulks door uwe reeden.

Krispyn. Hoor dan, dien wal van water gaat
Altoos in een gelyken staat,
Wyl de *Machines* en de *Touwen*
De muuren aan malkand'ren houwen.
Maar 't is iets wonders om te zien.

tegens Loshoofd.
Mijn Heer, indien het kan geschiên,
Zo laat ik u daar heenen leiden.

Katryn. Zo puur alleen maar met u beiden?
En zoud'ge ons *Juffrouw* dus, in pijn,
Hier laten met haer meid *Katryn*.

Krispyn. Hebt gy een *Dochter*, mag 'k verzoeken
Haar tot mijn Bruid? de witte doeken
Daar hou ik veel van; Ja zy zijn
Voor de natuura *Medicijn*.

Geloofal. Ik wenste dat ik ze u kost geeven:
Maar 'k heb haar reets beloofd te leeven

(51)

Met Eelhart, die veel Schat bezit.
Krispyn. So Schat en Rijkdom is uw wit,
 So wilt haar aan mijn Soon besteeden,
 Ik hebse aan u, voor my gebeden;
 Maar ziet mijn dagen loopen heen,
 Daar by, mijn Heer, het heeft ook reën
 Dat men de Jonkheid r'zaam doet paaren,
 Wil men natuura niet beswaaren;
 Want by gebrek is 't vaak gemist,
 En schoon het de Ouderdom wel wist,
 't Geen de natuura komt verhand'len,
 Als men haar boeken door komt wand'len.
 De Jonkheid, Heer, die leerd die zaak
 En volgt natuura met vermaak.
Pieter. Natuura uit, natuura in,
 Is hier het einde en begin,
 Myn geest komt my nu hier getuigen
 Dat 'k my moet na natuura buigen.
 Spreek, Kaatje Lief, ben jy te vreen?
Katryn. So schielijk niet.

Geloofal. tegens *Katryn.*

Ga, loop eens heen

En laat *Lucyntje* hier eens komen.

ZEVENDE TOONEEL.

Geloofal. Krispyn. Pieter Buiken Regtuit. Juliaan.

Krispyn.

*G*ints komt mijn Soon, wie zou het droomen,
 Dat hy hier al so dra fou zyn?
Juliaan. „ 't Is jammer dat de dood *Krispyn*
 Nog zal ontrukken, waar 's gebleeken
 Een slimmer Vos als hy, in streken?
 Maar so de bommel eens brak uit,
 Gants bloed so was het hier verbruid.

ACHTSTE TOONEEL.

Eelhart, in een stemmig gewaad. *Krispyn. Geloofal. Pieter Buiken Regtuit. Juliaan.*

Eelhart, tegens *Krispyn.*

*H*eer Vader mag ik u ontmoeten?
Krispyn, op *Geloofal* wyzende.
 Mijn Zoon, wilt deezen Heer eerst groeten,
 Wiens Dochter dat gy Trouwen sult.

Eelhart, tegens *Geloofal.*

Mijn Heer, ik bid vergeef mijn schuld,
 Kryg ik uw Dochter, ik kom nader
 Om u te omhelzen als myn Vader.

Hy drukt hem in zyn armen zeer gevoelig.

Geloofal, Mijn Heer, sagt! sagt! dat kan wel toe,
 Ik ben de omhelzing lang al moe.
 Neen, neen, gy sult mijn Kind niet trouwen,
 Gy zoud haar voort te plet'ron douwen.

Krispyn. Wel hoe, mijn Heer, scheid gy 'er uit?

Zy is voortaan myn Soon syn Bruid,
 Gy hebt geen magt haar iny te ontnemen;
 Soud gy dus van de deugd vervreemen?

Dat loof ik nooit; wel foei, 't was slegt
 Dat gy in wijsheid onderregt

Uw woord sou breeken: o gants weeken!
 Soud gy dus uw beloften breeken!

Neen, Heer *Geloofal* houd het an,
 Een woord een woord, een man een man;

Ik sal u na mijn Rijk geleiden,
 En zult daer in een Koets steeds reiden,

Te voet te loopen dat was schand;
 Ik sal in 't ryk Luilekkerland

U twaalef Olifants vereeren;
 Gy zult een ieder daar regeeren

Als Koning, en wat gy zult zien
 Sult gy als Vorst van 't land gebien,

Ja elk doen voor uw Ryksstaf beeven;
 En gants de waereld wetten geeven;

Vorst *Cæsars* Lauwerkroon zult gy
 Daar draagen, 'k zeg geloof my vry

Dat *Alezander*, waereld winder,
 By u zal zijn de helft wel minder,

Als hy by and'ren is geweest.
 Homeer, Virgyl, waar nooit van geest

Zo zeer vermaard, als gy zult weesen.

NEGENDE TOONEEL.

Geloofal. Lucyntje. Eelhart. Krispyn. Katryn. Juliaan. Pieter Buiken Regtuit.

Geloofal.

*T*Reë toe, mijn Kind, en wilt niet vreesen, op *Eelhart* wysende.
 Gy zult dees Heer zijn Vrouwe zijn.

Lucyntje. Al weër verandert! 't heeft geen schyn
 Van waarheid.

Geloofal. Wilt het vry gelooven,
 Zijn Schat en Wysheid gaat ver boven
 Die van Heer *Loshoofd*.

Lucyntje, tegens *Katryn.*

Ach! *Katryn*

Het is Heer *Eelhart* en *Krispyn*.

Katryn Zy zijn 't, maar zwijg, 't zal nou wel lukken.

Geloofal. Wat zijn dit nu al weër voor nukken,
 Gy sult hem Trouwen dat is uit.

tegens *Eelhart.*

Mijn Heer ik geefse aan u tot Bruid.

Eelhart. Gun my uw woord, mijn uitgeleefsen.

Lucyntje. 'k Moet Vader wel gehoorzaam weesen,

En doen het geene dat hy wil.

Krispyn Mijn Pinxterblom, hou jou maar stil,

'k Sal u tien duisend *Aldies* geeven,

Daar kunt gy makkelyk van leeven,

En volgen de natuura na

Daar by zal ik uw Heer *Papa*

Een groote zomma doen ontfaan.

TIENDE TOONEEL.

Loshoofd. Geloofal. Krispyn. Eelhart. Juliaan. Lucyntje. Katryn. Pieter Buiken Regtuit.

Loshoofd.

*M*yn herte denkt al met verlangen,

Om met *Lucyntje* door den Echt

Verkuogt te weesen; maar dat 's slegt,

Wat doet dat volk hier? moet ik vreesen

Myn Heer *Geloofal*; wat mag 't weesen,

Dat gy by dit Kanalie staat?

Geloofal. Ik weet niet Heer waar gy van praat.

Loshoofd. Weet gy dat niet, 't zijn loofse stukken,

Om my *Lucyntje* maar te ontrukken.

Geloofal. Ik bid dat gy 't niet kwalyk duid;

Mijn Dochter is deez Heer zijn Bruid,

Welks Vader leeft in 's Vorsten Staaten;

Daar by heeft hy zeer veele plaaten

Dat, als ik maar de helft optel,

Is 't uwe maar een bagatel

Om tegens 't zijne hier te reek'nen.

Pieter. Natuura komt Heer *Loshoofd* teek'nen

Als eertijds *Nafus* is geweest;

Dien man, van eenen schrand'ren geest,

Waar van veel Boeken nog getuigen.

Loshoofd. Mijn schoone Huw'lijk legt in duigen,

En al mijn *Aldies* ben ik kwijt.

Ja wel, zie daar, ik barst van spijt.

Pieter. Als ik dat sag sou ik 't gelooven,

Dat ging natuura wis te boven,

tegens *Krispyn.*

Wat dunkje daar van, seg mijn Heer?

Krispyn, eerst tegens *Pieter*, daar na tegens *Loshoofd*.

Swijg stil jou *Kwaaker*. 't Doet my seer,

Heer *Loshoofd*, u aldus te ontmoeten,

So kwaad g'humeurt.

Loshoofd. Ja, ja, koevoeten,

Heer *Fynman*, op jou beestig hart.

Geloofal, stil tegens *Loshoofd*.

Ik bid mijn Heer dat g' hem niet fart,

Want 't is een man, gelijk zijn oogen

Getuigen, van een groot vermogen.

Loshoofd. Veragt gy my nu 'k tot een speld

Het al verloor! ach! welk geweld

Moet ik dit nog tot speit verdraagen;

Wel eer kon ik uw oog behaagen,

Doen ik veel *Aldies* had; ja wel,

Sie daar ik barst nog uit myn vel!

Maar nu mijne *Aldies* zijn aan 't daalen,

Komt gy my aan uw woord te faalen.

Geloofal. Verloor gy alles tot een duit,

Mijn Heer, dan is het huw'lijk uit.

Neen 'k soek mijn Kind aan geen te geeven

Die niet en weet waar van te leeven.

Eelhart. Ik bid dat ge u te vreden steld,
Want zijn verlies is nu mijn geld,
En komt het u wat vreemd te voeren,
Ontstel u niet, 'k zal u doen hooren
Hoe deese Loshoofd, tot zijn schand,
Heeft al zijn geld en goed verpand
Voor de *Actien*; dit zijn de reeden,
'k Ben Eelhart, die steeds door gebeden
Niets winnen kon: 'k heb veel gepraat
Van *Acties*, om in deesen staat
Het Vaderlijke hert te winnen;
Maar oordeel eens met rijpe zinnen;
Die ligt geloofst, bedriegt zig, Heer;
Gy agte 't geld vry meer als eer
En wijsheid: 'k wil 't niet tegenspreken,
Groot geld te hebben; maar de treeken
Van dees' Negotie souw ik, want
Zy is de Pest slegts voor ons Land,
Die elk bedriegt, 't geen Vrouw en Weesen
En Weduwen voor 't eind doen vreesen;
Waar van nog veel de smerten sal
Gevoelen in ons Neêrlands dal.
Maar 'k bid wil u eens wel bedenken.
Wat voordeel gy uw kind soud schenken,
Zo zy een man kreeg dien het hoofd
Is van zijn harsenen beroofd,
En niet en doet als geld verspillen.
Loshoofd. Zegt alles wat dat gy zult willen,
Voor my, neemt haar, ik scheyder uit,
Vermaak u vry met deese Bruid.

ELFDE TOONEEL.

*Geloofal. Lucynje. Eelhart. Krispyn. Katryn. Pieter Bui-
ken Regtuit.*

Krispyn.

HY is al morrend heen geloopt.
Pieter Hy mag wat van natuura koopen
Voor al zijne *Acties*.

(52)

Geloofal

Ik mijn Heer

Heb meer het geld geagt dan de eer.
Maar laat ons gaan en voorts besteecken
't Geen nog aan 't Huw'lyk mogt ontbrecken.

Pieter, tegens *Katrijn*.

'k Wil ook met u in 't Huw'lyk gaan.

Katryn Mijn Jawoord hoord aan *Juliaan*,

'k Kan mijn beloften niet weer breeken.

Pieter. Ik zal'er dan niet meer van spreken,

Terwijl 't uw geest so niet getuigt.

Juliaan. 't Is vroom dat ge u na reden buigt;

De geest wil nimmer zijn gedwongen.

Krispyn, tegens *Eelhart*.

Maar Heer, het geene ik heb bedongen,

Ik wenste sulks eens wierd geteld.

Eelhart, tegens *Krispyn* en *Juliaan*.

Daar hebt gy zaam het Koppelgeld;

Gy kunt u hier meê vrolyk maaken.

Geloofal. Kom laat ons voorts de Huw'lyks saaken

Vervord'ren, 't bid u treed saam in.

Krispyn. O Vrouwelyn! schenkt nooit uw min

Aan *Actionisten*, 't sou u rouwen;

Maar so gy zin hebt om te Trouwen,

Zo trouwt voor al geen *Actionist*,

Dien al zijn geld om rook verkwist;

Zoekt eer met min vernoegt te weesen,

Als voor een hoogen val te vreesen;

Want deese winst is meestyd schyn.

Onthoud deez reden van *Krispijn*.

E I N D E.

155

*Versameling van Gedigten door verschyde Liefhebbers gemaakt, op de Buytenspoorige
Wind-en Actie-Handel, en derselver ondergang in den Jaare*

1720.

De ACTIONISTEN in 't DOLHUIS,
Of de verydelde Wind Negotie.

Sta Vremdeling! zie hier een trots Gebou vol zetten.
Hier is een Alchimist, een grof Beoties swyn.
Hier trekt men uit een wind, een Goud en Zilver Mein.
Hier rooft men zonder vrees voor Beul of Straffschavotten.
Hier baard de woeker winst een heilooos ongeluk.
Hier boukonst veste alhier het agste wonder stuk,
En maalde op blaau Arduin met onuitwisbre trekken.
DIT DOLHUIS IS TEN DIENST DER ASSURAN-
TIE GEKKEN.

Sta Vremdeling! hier is de dwaasheid opperhoofd,
En schitterd in een kring van Assurantie zotten.
Hier trekt men Premie op Bordeel en Hoere Kotten,
En Assureert een Schurk, de Hel tot aas beloofd,
Op Lyf en Ziel, zyn dit geen grove Dolhuis stukken?
Of danst gantsch Nederland op Rotterdamse krukken?

Dit klyne Dolhuis stroit de wysheid van Atheen.
Hier sterft de Koopmanschap, de lenden ingetreen.
De zotheid, in een kring van Maatschappy Tirannen,
Ziet de Assurantie winst in swarte rook vergaan.
Geen Spaansche Bloedraad, eer den straf der Catalaan;
Nu zo veel Nero's hier een dollé vierschaer spannen.

Op de Pest der Windt-Negotie.

K L I N K D I G T.

DE pest der Koopmanschap in Gysbregts Stadt ontflooken,
Door Fransche en Britsche lucht, en heillooze Eigenbaat,
Wiert haast gestuit, door vlyt dier wyze Magistraat;
Waar door die damp weer scheen in de afgronds poel gedooien;

Maar is te Rotterdam weer felder uitgebrooken,
En Geen zich van Stadt tot Stadt verspreit en overslaat,
En doet veel woek'raars en bedriegers 's avonds laat,
Verhit op 's naasten roof, als avond-wolven spookten.

Doch Amsterdam biedt pal dien Hydra tegen spits,
Gevolgt van Leyden en van Haarlem, als een trits
Van slonkersteen aan den Sluyer-kroon der Vryheid.

O vrye Bataviers! volgt dees pryswaarde Steen,
Betragt uw eed en pligt ten besten van 't gemeen,
Dan ziet men 't Land herstelt, gevreesd, in rust en blyheid.

De B——Knecht spreekt.

H Oort toe Heeren Actionisten,
Die al u gelt hebt gaan verkwisten,
In de Windhandel van de Zuydzee,
Twaalt Beurtscheepen leggen ree,
Om na Vianen te vertrekken,
Haar vry gelyde zal u dekken,
Want zy voeren tot elks ontslag,
Prins Fredrik Hendrik in de vlag.

Op de Kwynende Geld-zugt van 't Jaar 1720.

K L I N K - D I C H T.

Non habet eventus sordida praeda bonos.

V Ervloekte Geld-zugt, uit den Acheron gesprooten,
Het vuilst Gedrogt, wel eer door Cerberus gebaart,
Schrikt voor de Gruuwelen van uwen Helschen aart,
Waarom ge uit de Afgrond, ons ten Geesfel, wierd gestooten;

Uwe onverzaad're lust, op aard dus lang genooten,
Word thans by 't Menschdom, door hun schelmery vermaart,
Op 't yzelykt verdoemt, ja 't vreeselykt verklaart,
Dat ooit in 't duister Styx, tot straf was opgeslooten.

Nooid wierd uw snood Bedrog zo klaar ten toon gestelt,
Dan, nu men Armoë vind voor Rykdom, Schrift voor Geld,
En Yder beeft voor 't geen de Tyd nog zal ontdekken.

U bad men eertyds aan, nu zyt ge elks spot en smaad,
Een nietig Speeltuig van 's Lands Ondeugd, de Eigenbaat,
Bekwaam om 't Nageslacht een Wonder te verstreken.

*Prys-Courant der Actien, van alle de Steden van Nederlandt,
of de Nieuwmodese Actiekramer.*

H oort Stelui, Burgers, Boeren, hoort!
'k Heb Actien van alle soort,

By regimenten, en by hoopen;
Wie wil 'er goetkoop Acties koopen?
Daer hebje *Dort*, als de eerste Stadt:

„ Die Acties dorren dat je 't vat.
Nu *Rotterdam*, dat 's niet te spotten!

„ Die Actien zyn al aen 't rotten.
Wel nu *Schiedam*, wat zyn die waert?

„ Een borrel of een varkensstaert.
Daer is *Woerden* met haer Tichelsteenen:

„ Die Actien zyn om te weenen.
Wel *Dellefshaven* saem met *Delft*?

„ Ach! die zyn minder als de helft.
Wel nu 't vermacklyk 's *Gravenhaegen*?

„ Al wie ze koopt zal 't zich beklagen,
Wel *Utrecht* met zyn nieuwe Vaert?

„ Die zyn geen sleutel-draegen waert!
Wel hei, wat biedt je dan voor *Hooren*?

„ Die vollen *Hooren* loopt verlooren.
Ook niet *Edam* of *Purmerend*?

„ Die prullen hebben 't voor hun krent,
Nou *Medenblik* dan, of *Enkbynen*?

„ Brengt vry die Acties by haer buizen.
Wel *Vlaedingen* of *Maeslandsluys*?

„ Die nettenbreijers zyn niet pluis.
Nu *Monnikendam*, dat 's wat te zeggen:

„ Die bubbelstorm is ook gaan leggen.
Wel nu zie daar, dat 's *Allekmaer*?

„ Voor zee-negotie veel te naer.
Wel, ja op *Muiden* dan? of *Naerden*?

„ Die schaem'le bloedts zyn niets van waerden,
Kom neem op *Wezop*, heel goetd koop!

„ Weg met die varkensbubbel! loop!
Wel nu *Tergou*, met Vlas en Pypen?

„ Die leggen gaepende al op 't gypen.
Nu *Hasselt*, *Emden*, *Steenwyk*, *Swol*?

„ Die zyn noch erger, ben je vol?
Wel koopt dan in de *Zeeuwfche* steeden?

„ In oorlog goetd, maer niet in vreedten.
Wel is 'er niemant die wat biedt?

Zoo geef ik al den brui voor niet;
Doch met *Conditie*, niet te maelen,

Jy de eersten *Inlaeg* zult betaelen.
Zie daer, ik geef ze door elkaer.

Hoe! noch niet? dat is duivels raer!
Niet eene doet zyn bachuis oopen!

Biedt maer verlies: Hoe! noch niet koopen?
Daar leidt te grabbel al den bras.

'k Neem *Fredrik Hendriks* harranas,
Om voor myn *Schuld*'naers my te dekken;

Of naer *Vianen* gaâ ik trekken.
Het geene ik my in 't minste schaem,

A

Wyl

Wyl door dees duivelze Actiekraam,
Is menig eerlyk man bescheeten,
Wiens gelt van rovers wordt bezeeten.
Van Beunhaes, Directeurs of Guit,
„ Nu duw maer op, het spel is uit.

*De Windhandel van Koopmanschap, Verzekeringe, en Belleeninge
Verworpen door besluit van de ED: MOG: HEEREN STA-
TEN VAN FRIESLANDT, op den Landdag plegtig vergadert
binnen Leeuwarden, den 15 van Wynmaandt, 172*

Geroemt worde uwe naam, ô Vaders van den Staat,
En Frieslandts Heerlykheit, die, na een ryp beraadt,
En wikkinge vooruit omtrent de handelingen
Van louter Waan en Windt, en Don Quichotse dingen,
(Waar op de Bondtgenoot, verblindt, zyn welvaart sticht,
Als op een' sneëgen vondt van't uiterste gewigt
Om't halfverzwakte Landt weêr krachten by te zetten)
U houd aan d' oude wyze, om, naar gestaafde wetten,
Van't Vaderdom beproeft, den bloei der koopmanschap
Te vestigen in't Landt, en zoo van trap tot trap,
Het geen verachtet is, door zwaare Landtkrakkeelen,
Veel jaaren achtereen, voorzigtelyk te heelen,
Niet door iets wezenloos, ontbloot van allen grondt,
En vaste kennis; maar door 't geen men ondervondt
Als nut, eeuw in eeuw uit, om Welvaart aan te queeken.

Nu hoort men in het rond niet dan trompetten steeken
By Windtverkopers, elk op zyn papiertoneel.
Somwylen hoortmen daar ook't stryken van de Veel,
En ander snaartuig, om het volk in slaap te fussen:
Hoe past die Vedelstok den Mannen van het kussen,
Die't al doen huppelen op hunnen valschen toon!
Als of thans Orfeus was verzezen van de doên,
Die groote Meester, om de wereldt te betoveren,
En haare schatten door zyn speelen te veroveren;
Het geen men echter in zyn groot bedryf niet ziet.

Dit is het stuk nochtans dat hedendaags geschiedt,
Tot grondtbederf van't Landt, door Baatzugt voortgedreven.
O veenig Hollandt, voeltge uw vesten niet al beeven,
Om in te storten door dit eigenbaats hestier?
Word gy geblindhokt door het schreeuwen en getier
Van maagre Smoussen, 't schuim van't allersnoodst geboefte?
Hoe! Christenhandelaars; ziet gy nu uit behoefte
Van Medestanderen, die't waare Kruisgeloof
Met u belyden, u vervoeren als een roof,
Door't valsche gezwets van hen die op uw schatten aazen?
Och! wakkre Mannen, ligt raakt gy eerlang aan't raazen,
Door wanhoop, in het leet waar in gy zyt verwart:
Uw kloek verstandt bezwykt, versuft, en is benart
Door naare zorgen, die u dag en nacht ontsstellen.
Kost gy door uw vernuft die rampen niet voorspellen?
't Vergif bemerken dat in't loof verscholen zat,
Wanneer gy kreeg berecht, hoe dat van Stadt tot Stadt,
(Tot Gooilands Steedjens toe) het uitliep om te winnen,
Naar *Quinquenpoix* bestek, met delven, weeven, spinnen,
Houtzagen, olislaan, en Groenlandts Walvischvangst,
Niet meer aan d'oude Kust, naardien de Visch uit angst
Dien Oord ontzwoomen is, om Davids Straat te krygen?

Maar 'k doe myn Zangeres voort van den handel zwijgen
Van pannen, tichelen, daar Woerden groots van zwelt.
Genoeg dat zy in't ruw bekort heeft afgeschetst
Den jammerlyken staat, ontwyfelbaar te volgen
Op zulk een Windtorkaan, daar 't al door word verzwolgen
Dat in den handel leeft, tot welstant van't gemeen.

Doch Utrecht zien wy haast, door heide en bergen heen,
Met eene grift voorzien, door d'Eem in zee te vlieten:
Wat nu? Zal dan die Stadt den rykdom noch ontschieten,
Die van een Landtstadt in een Zeestadt word hervormt?

Al wonderig beleid, waar op men knaagt en wormt,
Dat nimmer zal beslaan om daadlyk uit te voeren,
Keitrekker, *Meijser*, bragt dit werk eens aan het roeren,
Voor vyftig jaaren, in de herssens van den Raadt:
Maar in het korte wierd dees Eoolszoon versmaadt,
Gelyk een Dweeper, die de landstreek wou bederven.

(2)

Wie kreeg nu ooit in't brein, dat kinders zouden erven
't Geen in der Vaders tydt by Hem was uitgebroedt?
Maar 'k fluite deze rol, die haast heeft uitgewoedt
In Hollandts Staargebiedt, en Yfeloordts gewesten,
Alwaar men ook 's Landts nut, naar LAUS ontwerp, ten besten
En tot een plondring geeft; als doodlyk in het zaadt.

Men prys de Vaders dan, die zulk een wortelquaadt,
Een kanker voor't gemeen, uit Frieslandts grenzen weeren.
Hun zegenryk besluit zal zelf de Napeef eeren,
Als daar's Landts ondergang is heilzaam door geschut.
De tyd zal haast doen zien hoe alles is onnut,
Dat, in den windt gesmeedt, zoo veelen helpt aan't hollen.
Reeds zienwe menigten van doodtangst fuischbollen,
Ja zelfs, ganfch radeloos, heendraaven naar hun end;
Om dat hun't Zuid en West niet grondig was bekenr,
Waar in wat honigdauw tot aas was neêrgevallen,
Van zoete woorden, die het ingewandt vergallen,
Ja ganfch vergiftigen: hoe schoon verguldt in schyn.

In Frieslandt zal het volk gerust en zeker zyn
Voor't akelig verdriet dat hier uit zal ontspruiten.
Dies juichen wy u toe, ô Vaders, voor het stuiten
Van deze landtplaag; met het magtig *Amsterdam*;
En **Pallas Hoofst*adt, ook bewaart voor deze vlam,
Met *Haarlem*, wydt vermaart door't sterke *Damiaten*.
Laat vry de Razerny die trits van Steden haaten,
En't Fries Gemeenebest: dat deert geen Stedeling,
Noch Landtzaat, dien nooit lust tot rovery beving,
Maar leefde in zyn beroep, afhangklyk van Godts zegen.
Men zy dan nooit in't harte om dezen windt verlegen,
Die't al verbryflen zal op klippen en op't strandt.
Wy pryzen dan noch eens de Vadersen van't Landt
In dit ons Fries Geweste, en roemen hun besluiten,
Meer dan wy door de penne of tonge kunnen uiten.

* Leiden.

R. F.

Quinquenpeaux, Bombarie, of Roskam voor de dolle Actiönisten

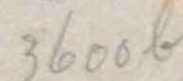
LANDGEZANG.

Bataafze Damon, van zyn haave en goed ontflooken.
Zat, voor de zuiderzon gedooken,

Te landwaard in alleen, alwaar
Het dikgetakt geboomt, de zwaare beukelaar,
Een koele schaduw geeft. Pas eenen
Bezyden't bosje, ziet het oog langs laan, en dreeven,
Tapyt van klavergroen, en gras,
En buiten't veld een breede plas,
Bezeilt van Schuiten, Jachten, Scheepen.
Bataafze Damon, schoon beneepen
Van harte, wyl 't geluk hem allezins de nek
Toekeerde, daar men zot by zot, en gek by gek,
Toeneemen ziet in weelde en schatten,
Word in deeze eenzaamheid, door't zuivere bevatten,
Rechtzinnig van begrip: Hy ziet
Dat al de woelery, om meer en meerder, min dan niet
Voldoen kan, als de waare Reede,
't Hart met een rykdom van vernoeging steld te vrede.
Nu vat hy zyne fluit: hy zingt:
Hoor hoe de klank langs't Land, tot in de Steeden dringt.

DE vrekke geldzucht zit dan trots op haare throon,
Regeert volkoomen, trapt en wetten, en geboon,
Van Goddelyk gezag, en waereldlyke machten,
Baldadig met de voet, stoft op haar sterke krachten.
En lacht en grinnikt voor de vuist, wanneer men schraapt,
En flinks zyn even mensch de meubeltjes ontkaapt.
Gy landiën 'k ben een boer, by dorpers opgetoogen,
Maar 'k heb in stee verkeert, straat uit straat in gevloogen,
Na de Amsterdamsche zwier, en stelde my staag schrap,
Om yvrig, en met vlyt, de braave koopmanschap,
Te dienen ryn van hart, het Amsterdamsche leeven,
Kon my meer lust, meer vreugd, dan't buitenleeven geeven.
Doch schoon het blinkend luk, de glibber gladde spoed,
My wel meest tegen was, noch hield ik staage moed,
Dus lang tot my heel klaar, wiskunstig is gebleeken,

Dat

(3)

Dat ondeugt stout en styf wel durft de kruin opsteeken,
 Trotzeeren onbeschaamt al wie oprechtheid mind,
 En steeken fris, en fier het bakkes in de wind.
 Toen luste my het vee voor anderen te hoeden,
 My als een Hardersknaap ten veldewaard te voeden,
 En schoon ik eenig, dus het noodige bewin,
 Wel aan ik ben te vrede, en schep vermaak daarin.
 Oude Amsterdammers die u burgerlyk geneerde,
 En de eed'le koopmanschap de jonge knaapen leerde,
 Terwyl het vroomde doen, winst aan uw yver gaf,
 Oud Amsterdamsch geslacht, verrees ge eens uit uw graf,
 En wierd het u gegund, o helden, u gegeven!
 't Ondeugent kneev'len van uw nagekomen neeven,
 't Aanschouwen heel bedaard van zinnen en gemoed,
 Gy kende het nageslacht niet voor uw waare bloed,
 En dook met naar gezucht weer droevig in uw graaven.
 Voor al in deeze tyd, nu al het rennen, draaven,
 En vliegen langs de straat geen handeling beduit,
 Dan die uit schraaplust, en vervloekte geldzucht spuit.
 Die op geen reede steunt en waard iste bespotten.
 My dunktik word vervoert, en zie ze t'zamen rotten,
 Terwyle de avondstond met groote schreeden daald,
 De zon, het hoofd, van toorn, te vroeger onderhaald.
 Waar wil't helaas noch heen, de Dam word vol en voller:
 De meenigte groeit aan, men word'er dol en doller:
 De smousjes vliegen met geraas, getier, gebaar,
 Oud, jong, en wie't mag zyn, schuimbekkend als in't haar.
 Het rappig Frans gebroed zoo luchtig in'er lappen,
 Is dapper in de weer met koet'ren, snappen, klappen,
 En vraagt eenvoudigheid, van 't schreeuwen doof en blind
 Wat dat'er werd gedaan, men maakt en breekt'er wind,
 Men zoekt elkander wind, voor schatten te verkoopen,
 En met behendigheid elkaâr de beurs te stroopen.
 De Wind-Negocie word de beste, maar hy vind,
 Voor die't begrypt, daar in, bedriegery en Wind;
 En die aan 't kopen blyft, zal waarlyk, zonder liegen,
 Veel minder winnen als een enk'le hand vol vliegen:
 Zyn beurs'geluist zien, en zich zelve zilverschoon.
 Onced'le Actiekraam my lust op straffer toon,
 Doch met een wederzin, uw knoeijery te dreunen.
 Gy jonge Landliën, en gy braave boerezeunen,
 Gy frisse Meisjes, die wel eer, aan de Amstelboord,
 Met toegenegentheid myn zangen hebt gehoord;
 Als 't weste windeke lang tak, en telgen speelde,
 En 't wel getempert weer de landjeugt niet verveelde,
 Door 't branden van de zon, noch 't snippen van de kouw,
 Gy lieve maagdekens, en knaapjes, die niet rouw,
 Niet wild, niet woest, maar zagt en zoet, met uwe schapen
 Te weiden, vrede en vreugd weet onder een te raapen.
 Wyl uw eenvoudig doen, door trouw en deugt bekroond,
 Het regte leeven van Saturnus goudeeuw toond,
 Blyf hy het gul vermaak, terwyl myn hekelwyzen,
 U leeren zullen voor onrecht gewin te gryzen,
 De schraale gierigheid stygt op van onder de aard,
 Zy is met geldzucht als haar bloedvriendin, haar waard,
 En waarder dan haar hol vol naare duisternisse,
 Vereend, om sluipsgewys der menschen goed gewisse,
 Te schroeyen doof en dood: dan word'er niet gemart,
 Maar 't hels vergift dringt door tot binnen in het hart,
 Terwyl men straks door lust tot goud en 't vuyl begeeren,
 Afgodendienaars ziet, die God, noch Godsdienst eeren,
 Dus word men dieven, dus godlooze schraapers, dien
 Het vreugd is, door bedrog den evenmensch te zien
 In 't allermeeft elend, tot voordeel van zich zelve.
 Dat weet het Koffyhuys van Quinquenpoix, men dolve
 Die Fransjes zwiernaam vry ten afgrondt in, noch vant
 Bombario een weg, die guitery in 't Land,
 Dat vroomde Bataviërs met deffigheid bezaaten,
 Hier in te voeren om 't genot van dieveplaten,
 Van dieveplaten, ja, want ieder weet gewis
 Dat Dopjespeelen, en Riemsteeken vroomer is.
 En meerder voor de vuist geschied in schuit en scheepen,
 Als wind verkoopen op den Dam met dievegriepen,
 En met Bombario te speelen, dat de stuit
 Van meenig ondermeind, en maakt de kassen blut.
 't Is waar, een jakhals die zyn wyf de hoer laat speelen,

Zyn dogter opvoed na de mode der bordeelen,
 En giffren brood gebrek moest lyden, speeld voortaan
 Als of hy was een Prins, braaf den gebraden haan.
 Een sielt, niet waardig by iets deeg'lyks te verkeeren,
 Blinkt als een gouwetor met Goud op zyne kleeren,
 De blonde alonge pruik, vergiert den leugenbek,
 De lokken zwieren los rontom de luizenek,
 Breedrande hoeden van Bombario, met kanten,
 Van Goud of Zilver ruim omboord, bedekt de kwanten
 De winderige kruin, zy winnen 't geldje licht,
 En liegen word een deugt, bedriegen iders plicht.
 Een bolle Smulpapin zit nu haar vent te vleyen,
 By 't oude Rinsé vogt, en rookende pastyen,
 De burgerhuspot, zouw Madame na haar bek
 Niet steeken, wech met Kool, met Osse vlees, met Spek,
 En 't mag 'er of, Papa wind dangs wel duizent gulden,
 Iets meer of min. Een Smous, die kortelings zyn schulden
 Met een percent niet kon betalen, en heel blos
 Van poen, verhoelen zat, pronkt nu in een karos,
 Leeft Koninklyk in zwier, van ryden, rossen, draaven,
 Houd Tuin en Hofsteën, Meid en Knechts, die hy als slaaven,
 Schoon hy een rotte Smous, een hondsfot is, regeerd!
 Ja Poesjenelle zelf, ja Janpottagie zweerd
 Nu onder 't zweeren en gevloek, niet als van Acties,
 Hy maakt Cabale, speeld Bombario, maakt facties,
 Zuipt van de beste wyn, die hem nu minder mond,
 Dan hy voor weinig tyd noch lekkernyen vond
 By Sjap, met Strontbeers, en Janhagel, in de kitten.
 Wat maakt men een geweld met rossen en met ritten,
 Om nieuwe tyding af en aan te brengen, daar
 Bombario, en Post, en Koopman, Makelaar,
 En Beunhaas liegen doet, als ketters door malkander;
 Deeze heeft uit Londen hoe de Zuid vast ryft; een ander
 Is met een Pinkje vyf zes myl geweest in zee,
 Brengt als expresse brief en quasi tyding mee:
 Straks roezemoest en Smous, en Jood, en Mof, en Fransje;
 Elk wakker in de weêr in 't loeren op een kansje;
 De Premie word voort hoog, men loofd, en bied en koopt,
 Wyl de ongelukkige te schendig word gestroopt,
 Van meerder als hy eer in jaaren had gewonnen,
 Daar arme Snaaken, die de dievery begonnen,
 Met niets, om lachgen, en gaan loopen aan de wind.
 En wat is doch de Fonds waarop men 't werk verzind?
 Zal immer de Engelsman, laat hy vry zuidwaards dwaalen;
 Wel tien Jaar machtig zyn goede Intrest te betalen,
 En 't Capitaal nochtens te houden in zyn stand?
 Is dan de West soo veel verbeterd? Heeft men Land
 Gevonden daar het Goud geschut word van de boomen?
 Dat kort geleên voor 't half noch naauwlyks wierd genoomen,
 Doet, 't is een wond're zaak, thans vier vyf capitaal.
 En vraagt men op wat voet, geen een van altemaal
 De Snorkers reede weet te geeven van dat ryzen,
 Als dat het zoo geschied by 't vyz'len van de Pryzen.
 Nu ziet men Hooren veel te klyn voor al de macht
 Van Actiekoopers; straks monteerd de waagenvragt
 By voet en vaamen, wyl die gaauwe Wortelboeren
 Het dollemans geloop uit de Actiekaamer loeren,
 Daar ieder staat en wacht, en tracht met hart en ziel
 Om in te schryven; maar eylacie! nimmer viel
 Een schrik zoo zeer op 't hart, noch kan de moed verbreeken
 Van iemand, als wanneer een Vent zyn kop kwam steeken
 Ten naauwen venster uit, hy was een Bode, en riep,
 Terwyl 'er niemant van al de Actiekoopers sloop,
 Maar greepig luisterde, gelyk een party gekken:
De Compny is vol, daarom gy kunt vertrekken,
Wanneer het u beliest: Uit had hy, en verdween.
 Men zwoer en vloekte straks als ketters, men liep heen.
 En evenwel, men wil zyn geldje noch vermallen:
 Enkhuyzen zal, nu fier en fris, de bot gaan gallen;
 Men zal 'er rustig al het Zuiderzeesche nat
 Wech baliën, en straks de Zandplaat, voor de Stad,
 Door duizend Hannekens, die aan geen zaak zich bruyen,
 Als 't dikke Daalders geeft, doen naar sint felten kruien;
 En hoopen na die stryd het langverhoopte loon,
 Dat is, om Amsterdam te steeken na de kroon,
 Zoo dra hun Scheepen, snel in 't zeylen en laveeren,

Met

Met overryken buit weer thuiswaards zullen keeren,
 Tot vreugde van de Stad, en 't bar Enkhuyfer strand,
 Wyl elk 't verov'ren roemd van 't groot Luylekkerland.
 En Medenblik, hoe naar in Opgeld, en in Premy,
 Word noch eerlang een Stad zoo trots, dat yder jemy
 Zal schreeuwen, hoe kan 't zyn; wel mannen broers, ik schrik!
 Ik vind nu Medenblik niet meer in Medenblik.
 De Stad na Monniken genaamt, na Kloosterlingen,
 Zal door haar Compenny braaf Gaudeamus zingen,
 En zeylen vlak voor wind, om winst, de wind voorby.
 Edam, een Stad of Dam wel eer genaamt na 't Y,
 Zal door haar yver vast niet driepaar braave Scheepen,
 Van 't maangebergte voor haar Maatschappye slepen
 Een ongemeene macht van rariteyt, naar huis,
 Die noch een Docter in zyn cabinet, tot gruis
 Zal trappen, wen hy zich te deerlyk ziet bedroogen,
 En al zyn Platen en zyn hoop tot Wind vervloogen.
 Het edel Purmerent en Alkmaar groot van naam,
 Braveeren in hun doen op wicken van de Faam:
 Wen spyt, voor die 't benyt, de maas op stroom en winden,
 Fris afgerecht, eerlang het goudryk Ophir vinden.
 Wat doet het schoone geld al wondren in dees tyd,
 De Bisschoplyke stad zal toonen dat door vlyt,
 En Actiegoud, men berg en duinen weg kan haalen.
 De moddermoolen weet de modder uit te maalen.
 Zoo zult ge, o Utrecht, door een ongemeen verstant,
 Zantmoolens maaken die langs berg en dal het zant
 Weg zullen maalen, en de Zuiderzee doen stroomen,
 En bruizen voor de stad, dan kust dat vogt de zoomen,
 Der oude muuren, en oudadelyke vest.
 En vraagt men waar al 't zant zal blyven op het lef.
 Die stof is deugdzaam om al de Actienegotianten,
 Te werpen in 't gezicht, zoo dra van alle kanten,
 Het Actiekraamers gild bedroeft, en naar gesteld,
 In duigen legt, en elk de Gildemeesters scheld.
 Hoop dan op Muiden vry, en laat uw lust beklyven.
 Wyl Muiden, Muiden is, en wel zal Muiden blyven;
 En Naarden naar zyn, doch verzien van tonnen schats
 Als meede Wezop. o Hoe fier, hoe groots, hoe bats
 Word noch dat Actievolk, wen 't Overysels Kampen;
 Wen Zwol de goe Mercur heldhaftig aan wil klampen,
 En dwingen hem een berg van helder diamant,
 Uit 'saardryks boezem heen te voeren naar hun strand.
 Maar laas myn Zangeres houw op, houw op met zingen,
 Gy dwaalde in al 't gesnor van Delft, van Harrelingen,
 Van Gouda, Rotterdam, van Schiedam, van Ter Veer,
 't Kaapzuchtig Vlissingen, van Middelburg, en meer.
 Roefnuchte Maatschappye en loflyke Actiefteden,
 Indien gy groots van toon, elks daaden zouw verbreeden.
 Gy Landhen die gerust uit uwe klaverwy,
 Des steemans zothed ziet, in de Actieslaverny,
 En uwe Domine zyn preek te zeer bekoorde
 Wen hy verklaarde hoe Egyptens staf doorboorde,
 De hand des leunders, en die staf zoo wel ter snee
 Op de Actiehandel bragt, geloof uw Domine.
 Dan wil myn Zangeres altoos in haare wyzen,
 Verfoeyen de Actiekraam, het buitenleeven pryzen.

Hier zweeg Bataafse Damon, en
 Verheugt, naar dien 't vernoege ken
 By hem voldoen, nam hy zyn fluit
 Vol vreugt naar huis. Heeft hy 't verbruid,
 Ei, ei, dat acht hy niet met al,
 Wyl hy 't nieuw Actiegild gestaag bespotten zal.

Quincampoix, Bombario, of Roskam voor de Actonisten vervolgt.

LANDGEZANG.

DE Zoomer heeft gedaan,
 Het najaar levert buijen,
 Stortreogens, stormen, uit het Zuijen:
 Het Zuidewinke, dat aan
 Den Landkaap, in de heete daagen;
 En 't Boeremeisje ken behaagen,
 Wekt nu in Stad, op 't Land en waar

Men geldbeminnaars vind, ook daar
 De zucht tot schatten wort gepresen,
 Door vlaag, op vlaagen, doodze vreezen,
 En schrikken, in 't bekleemde hart.
 De Westewind jaagd pyn, en smart,
 En droeve zuchten, naare klagten,
 In deeze lange najaarsnachten,
 Ter kamer, ook ter slaapkoets in,
 Van hen, die op een groots en Koninklyk gewin,
 Verlekkert zynde, laten slippen
 Al hunnen welvaart, om door draaykolk, en langs klippen,
 Het laatste Scheepje, heen te zenden naar een end
 Des waerelds, daar geen goud, maar armoede is bekend.
 Gelukkig, die zich niet laat oelen
 Van Juffer Geldzucht, en het doelen
 Na eindeloos gewin bespot;
 Maar, wel te vrede met het lot,
 Dat hem de hemel heeft beschooren,
 De deugd eenvoudig na wil spooren,
 Ook leeft in handel, en in wandel, onbevlekt.
 Wie 't landhuis met rietshooven denkt,
 En leeft van 't ploegen, en van 't zaaijen,
 Van 't pooten, planten, en van 't maaijen,
 Terwyl 't gerust gemoed,
 Geen dubbeldzotte waan, geen gekken glory voed,
 Is wel gelukkig, ja is driemaal wel gelukkig.
 Bataafsche Damon, die nooit nukvig
 In wederspoed zich heeft getoond,
 Zyn armer buurman nimmer hoond,
 Zyn ryker om geen geld wil eeren,
 Geen meerder achting heeft voor kakelbonte kleeren,
 Dan voor een groove boerevilt,
 Zong onlangs van het Actiegild,
 In de avondstond, zyn heekelzangen.
 't Lust hem dien toon weer aan te vangen,
 't Roskammen, daar de jeugd, de knaapen van het land,
 Zyn zang beminnen, fris van klank, en vry van trant,
 Blymoedig, en gerust van zinnen,
 Voor 't Amsterdamsche bloed, al weder te beginnen.
 Daar zingt hy, luister Vryers, vang
 Zyn noten, luister toe, hy zingt zyn Heekelzang!

't **W**As rondom vrolykheid, en vreugde by de Smousjes,
 Men zong'er dat het klonk, men spronger op de kousjes,
 En zoolen, met Sjacotje, en Mosis in het rond:
 Hans deibel blonk in 't goud, in 't carmoisin, in 't bont,
 Gelyk een kermisnar, het snatrend Frans gebroedzel,
 Kreeg platen in de beurs, en zo veel voer, en voedzel,
 Dat ieder rotzak scheen een Graaf, of Fransch Marquies.
 Het goetje wierd zo grootsch, zo trots, zo prout, zo vies,
 't Had zo veel Quinten op de zang, dat Patriotten,
 En brave Bataviërs, die snorkende Actiezotten
 Verfoeyen moesten, en verachten in huij doen.
 De Zuid gaf daagelyks aan deez wel een Miljoen,
 Aan die twee tonnégouds, men wist'er van geen schroomen,
 Wanneer een donkre wolk is over 't hoofd gekoomen
 Van de Actiehandelaars, en 't Actiekraamers jucht,
 Dat guit Bombario aanbid, de deugd ontvlugt,
 Gerechtigheid verschopt, en stout en styf van kaaken,
 Per fas, of nefas wil tot schat, en staat geraaken
 Zo dra de goude Zon in Thetis blaauw satyn
 Ter rust legt, en op de aard de bleeke maaneshyn,
 Den mensch het voetspoor toond, langs graften, steegen, straaen,
 Ziet ook dat schoone licht, het Roth weer uitgelaaten
 In dollen eiver, om den gulden buit, en proy,
 Voor, en in 't Koffyhuis, 't beroemde Quincampoix:
 Dat welbekend Toneel, daar de Actienegotianten,
 Met lust verschynen, en hun Actiestandert planten,
 Ter eeren van den Vorst Bombario, den held,
 Die lompe knevels zalf, den ryke slaat uit 't veld,
 En assurante Maats, met zotten te bedriegen,
 Den buil doet zwellen, by het meesterlyke liegen.
 Hoe zwermt het door elkaar, op de avond Actie beurs;
 Princesse Quincampoix, met haar schoonschynde keurs
 Van Zyde, of Vlaggedoek, bemaald met muizevallen;

DE ACTIEWERELD OP HAAR EINDE

Myne Actieachtige Lantaren,
Ligt nu niet meer gelijk voor heen,
Toen alle menssen raziend waren,
Door 't hand len op de Bubbelssteen,
Want niemand wil nu meerder weten,
Dat hy was met die pest bezeten.

Wat dunktje nu zeg, komeraad,
Hoe 't met de Wind nootje staat.

'k Zit Actieachtig door den nood,
Als 't hondjen om een korstjen brood.

'k Zal hem met Pluto's gaffel klaauwen,
Dat hy gelijk een Kat zal maauwen,
Want eertyds ryk, en nu geen brood,
Dat is teg eerger als de dood.

Uw hovaardy is krek betaald,
Gy hebt een lange neus gehaald.

De wind heeft eerst uw geld geroofd,
Nu zit de wind u in het hoofd.

Nu dat ik alles heb verloren,
Moet ik het bitter schempen horen
Van die Canaille, dat ontzind,
Hun blydschap op myn droefheid vind,
Kom wind, gy hebt my 't geld ontnomen,
Maak dat ik aan de kost kan komen.
Of durft gy my dit weig' ren zo
Haal vry de Duivel Quinquenpois.

Wie dat verwaand te hoog wil vliegen,
Zal 't aller eerst zig zelf bedriegen,
Dewyl de wind, waar op hy bouid

In génen dele diend vertrouwd,
Want 't is een vogel, die zyn veren
Naar alle hoeken weet te keren;

Hoe ligt kan een Zuidze'-orkaan
Zo 'n dollen Vlieger neder slaan:
Of Quinquenpoise Bubbels vlagen

Hem al zyn geld en goed onttragen,
Waar door hy naakt, gelijk een rot,
Nog word van ieder een bespot.

En me door woekker zugt gedreven,
Niets om zyn naam neg eer wil geven,

Maar 't Geld bid als een Afgod aan,
Is waardig dus ten toon te staan.

(9)

Zit daar als op een Throon te pronken en te brallen,
Zy lonkt Bombario met vriendlyke oogen toe,
De bochgel past braaf op, en schynd heel wel te moe,
Terwyl 't Beunhaazen school, onnooslen weet te zwenken,
En zwaaijen na hun zin, op 't wyfelen en wenken,
Van dien Bombario, dien rolder in zyn hart.
Madame Staatjuffrouw, die Venus zelve tart
In welgemaaktheid, en galanterie manieren,
Weet deeze Actionist te weeren, die te vieren.
Men schryft en vryft'er, schoon men duiveld, zweert, en vloekt,
En arme halzen, tuk op schraapen, lachgend doekt.
Men drinkt'er Coffy van twee meutjes; en men smookt'er
Een-stuivers pypje puik Verenis; Joodman rookt'er
Met zinnen, Fransje maat met snorken en geblaas,
Hans mof maf met een toon van Martiaal geraas:
Het is'er kermis, daar de meenigte, als aan 't hollen,
't Concilium vertoond met rechte Raazebollen.
Johannis Grando, die in alle plaatzen daar
Wat is te kwikken, zich een meester konstenaar
Vermeent te zyn, en met Jan Rappius verbonden.
Schoon geen van beide weet de onnos'sle Actievonden,
Houd 's avond meede stal voor 't Hof, en de Actieplaats:
Zy speelen fraay den beest, held Rappius en zyn Maats;
Met Jantje Grando, roem der plaerien, en pluggen.
Maar! hoe hen 't stout bestaan betaald is op hun ruggen,
En koppen, armen, voor hun scheenen, op hun bast,
En zwarte smoelwerk, weet elk Jantje, die een last,
Een dragt van slaagen naar de duivelshoek moest torslen.
Gy braave helden! die den ruigen, die den norssen,
En forslen Grando, dorst kloekmoedig tegen staan,
Die met uw blank geweer braaf maken kon ruimbtaan,
Terwyl de Franken, met hun dikke wandelstokken,
Zich meesterlyk versiaan, op ryk'lyk toe te knokken:
Wyl Janje Grando heel benard, aan alle kant,
Rampzaalige uitkomst zoekt, te water of te land,
Zo lang myn Zangeres ken zingen, zal zy tuigen
Van uwe daaden, schoon de Quincampoix in duigen
Geraakte, in deeze storm. En gy Heer Grando knoey
Niet meer met plundery, gy Rappius, bemoeu
U nimmer met een zaak, die buiten uw bestek is,
En de eersten die't weer doet, ik zweer dat hy een gek is,
Die willens, weetens, zo momentelyk, zo ree
Het stuk bestaan is, wacht ten loon een Griekse P.
Die zwarte buy was nu weer over't hoofd gevaaren,
De lugt wierd helder; en het onweer aan't bedaaren,
Stak de Actiehandelaar een nieuwen moed in't lyf,
Maar laas! het lag'er toe, men riep niet meer zo styf,
En fris, als eer, wie Zwol? wat wil je op Hooren geeven?
Het roompje was'er af, de jeu van't Actie leeven
Begon te stremmen, en de bubbels interdeus
Maar aangezien; men kreeg de Boeren in de neus.
Was noch Medea, met Held Jason niet ter zielen,
Men mogt o Medenblik! voor uwe grootsheid knielen;
Wanneer die Heros, op het vechten zo ekskies,
Ter beede van zyn Vrouw, geen enkeld gulde vlies,
Maar heele vlooren vol gelaaden, zich verstouten
Te haalen zouw, voor u, met dappre Argenouten,
Of Medenblikkers, wel getroost wat rooder poen,
Te zoeken, daar het is: dan zag men't opgeld doen,
Roemwaardig Medenblik, van uwe Companye,
Zo cent op centjes, maar ach jey! Melancolye!
Nu wil'er niemand aan, hoe hoog ge u daaden schat,
Uw Company helaas! legt deerlyk in de mat.
Ook gy Enkhuizen, zoud heen Enkelhuizen heeten,
De Faam zouw uwen lof by vaamen lang uitmeeten,
Zo't ryke Weduwte van Stavoren, noch was
Te zoeken hier op de Aarde, en uwe breust genas,
Met haare duiten; ja! wat was 'er een geschater
Kon 't zyn, en had gy dan den vroomen vriend Leegwater;
Die zouw uw zantplaat met gedult, van tyd tot tyd
Verzetten, door de konst, en ongemeene vlyt.
Dan reezen de Acties op uw Stadt by Capitaalen,
Die nu o kommer! o verdriet! te schendig daalen,
En raaken, dat 's gewis, eer 't Actie jaar noch sluit
Zyn kring, op geen waardy, en heel de Waereld uit.
Waar wil dan Hooren heen met alle de Actiebriefjes?

Wat was 't een vreugde by de Hoorensse geliefjes?
Wat zat men s'avonds by de Vryfters in de wyn,
Ha! 't ging'er zo van gat, hier was een bolle Tryn.
Wat snottig, daar een knaap verliest op bleeke kaakjes:
Men had'er pret by pret, en allerley vermaakjes,
Als 't inschryf kermis was; een ieder sprak hoe groot
De Stadt zouw worden in een korten tyd; maar dood!
o Dood! wat is't verschil van die en deeze daagen!
En 't staat geschaapen dat men haast zal moogen vraagen,
Wanneer de Bode weer zyn bolletje ter deeg
Steekt buiten. *Hoe vaard doch de Compney? ze is leeg*
Zal't antwoord zyn, en al de plaaten reeds vervloogen.
Dan ziet men op elkaar met jammer droevige oogen,
Dan vloekt men by zich zelf, dat al die schoone schat,
Den lompen Boeren is gegeven in het gat.
En dus zal al 't gebruy van Bubbels noch ten leste
Tot niet vervallen, en tot nullus op't Requeste.
Doch, al die bubblerie ken weinig voordeel doen,
Ook weinig schac: de west, de Zuid geeft beter poen.
En daar men by't geboert, maar duizend heeft verlooren,
Verliest men by de Zuid, ruim honderd duizend flooren.
En daar men in Edam een zakje mafjes wind,
Daar geeft de Zuid een half Miljoen papiere splint.
't Is schande minder dan een Tonne schats te noemen,
En op een minder winst dan een Miljoen te roemen.
Dies of het bubbelschap, of won, of wel verloor,
Groote Actie koopman blyft als noch een grand Sinjoor.
Laat vry het hoog Tooneel, by't oop'nen der gordynen,
Den Actiehandelaar heel wind'rig doen verschynen,
Een rottig Smousje, dat zich naauw bedekken kon,
Voor weinig maanden, stapt gelyk een Spaansche Don,
Naar de aldereerste plaats, ter Schouburg, met een stacie
Van flinke dienaars, die Heer Smous met zo veel gracie
Ontzien, en dienen, of hy was een Moorfsche Prins,
Of Keiser van Ceylon; hy zwierd dan hier, dan gints,
Dan booven, dan beneen met zyn vergulde kleeren:
En of men met hem spot, dat ken de vent niet deeren,
Hy heeft vast schatten in zyn broek, en in zyn boek,
Doch wie zouw spotten met een Man zo fyn, zo kloek
In de Actiehandel, neen, het puyk der Actieventers,
De grootste Koopman, scheurt zyn plunje haast aan slenters
Om op de Beurs, of Dam, het naaste by den snaak
Te staan, en luistert na zyn sotheid met vermaak.
Wat weet het Actiespel den vrienden moet te geeven:
Een Kalis maakt fortuin by't weelig Actie leeven;
Een Burgerman is niet te vrede met zyn staat,
Hy wil een Heer zyn, en een Heer houd peil noch maat,
Voor hy een Konings schat en rykdom heeft gewonnen,
Maar die dat mooy gebrui heeft allereerst verzonnen,
Wat is hy, doch? een snaak die ryk is, maar ook kaal,
Hoe fier hy zittén mag in een Paleis Royal.
Dies jong getroude lie, gy arme en goede bruyers,
Maakt van de keyers die gy krygt veel liever kruyers,
Als Actieknoeyers, want een Kruyer houd zyn stand,
Daar de Actiebruiery vervald hand over hand.
't Canaille neusd het al, en zingt vast op de bruggen,
In 't schoon gezelschap van steenslypers, rolders, pluggen,
Met onbeschaamden toon de val van 't Actiegild,
Wat lepel likken ken is gulletjes, en mild,
In 't koopen, print by print indien men maar ten minste
Een beeldje, 't uwer spot, daar in bemerkt. Wat winste
De Boekwurm daar by heeft, dat weet de Boekwurm best.
Gy konstige etfers, knoey, al voort vande Actie pest:
't Zy niet genoeg een beurs, zo weergaloos te schetsen,
En op die schoone beurs wat ratelwachten te etsen,
Of Vullisbeeren, na de grootse trekken, van
De Nieuwejaars print, van de Wacht of Karreman.
Neen Vrouw Justitia heeft u een geest geschonken,
Om ieder met een brief doen op de borst te pronken.
Die wel gemaakte kat, met blaazen aan zyn pens,
Of pooten, is het werk niet van een enkel Mensch;
Daar Meester Law, zo trots op wolken, r'zaam geronnen
Tot kussens, zit ten toon; 't is ongemeen verzonnen,
En 't werk blyve eeuwig goed, en van een grootsche naam,
Nadien 't ten spot verstrekt, der Kermis actiekraam.
Maar boven al verheft myn Zangheldin de kassen

Van uw vernuft, ô geest vol vinding! die Atlaffen,
Op kegelspelische wys, voor 't nageslacht, zo raar
Ten toon steld, wyl het kind des tyds, zelf zonder gaar
Te roepen, toebuid met een sneeuwbal op de beenen:
't Is drommels slim, en treft geen klyntje voor de scheenen
Van de Actienegotiant, dat zweer ik, ja gewis.
Gy mecht het wel ô Maats, die 't teek'nen eigen is,
Zo lang gy snaaks van geest, en overvlug van zinnen,
Ons 't Koffyhuys vertoond, de Quincampoix van binnen:
Ha! dat 's na 't leeven, en ten eeuwig duurbre spyt
Van u ô Actiemaats, ja spyt voor die 't benyt.
Een ander, meede graag, wat snaay te profiteeren,
Neemt oude platen, geeft de beeltjes nieuwe kleeren,
En plaatst elk Actie kwant de kei vlak in de bol,
Het raakt dan, of 't is mis, of scheef. 't Loopt nu te hol
Met printjes maaken, ja het is zo veer gekoomen,
Dat al wat de Acties doemt, voor koek werd aangenomen.
Dus word Madame Quincampoix gevierd, bemind,
Om haare Koopmanschap, bestaande uyt *laauwe* wind.
Zo word *Bombario*, dien bochgel aangebeden:
De field word op een kar als *Poesjenel*, gereeden
In 't mooy gezelschap van de droes, met al 't gefnor
Der bubbelmaatjes naar Sint Rocus. Zangnimf, por
De geesten, die de naald in 't etfen met een gracie
Zo groots regeeren, om geen verdere temtacie,
Voor de opgesmukte, doch verblufte Quincampoix.
Mevrouw Pecunia, maakt arme duivels zo
Vervoerd tot haare min, dat Tekenars, Poëten,
En Liedjes zangers, staag weer andre kwakken weeten
Tebrengen voor den dag; elk doet verbaast zyn best,
Deez heeft het op de Zuid, een ander op de West,
Een ander ken het in zyn harslens niet verdraagen,
Dat heel Noord Holland ons, met gaauwe Boere slaagen,
Zofyntjes pierde, en veel van 't Amsterdamsche splint;
Wist in te slokken, voor verrotte Kool, en Wind.
Gy jonge Vryers, die myn Zang met opene ooren,
En toegenegentheid dus verre wel mogt hooren,
Terwyl het brandend vuur, nadien het reeds word koud,
En 't harderegenen, u noch wat binnen houd;
Wy willen u deez tyd niet langer lastig vallen,
Met van de niettigheid der Actien, en 't kallen,
Het schreeuwen huis aan huis, het bulken en rumoer,
Voor Heeren, Koopliën, voor den Burger en den Boer
Der Straatpoëten, en der Heiligjes verzimmers
Te zingen, laat het school der eiseren, verwinners,
En zyn, en blyven, zo van de Actievinders, als
Van de Actiekoopers, die braaf liegen door hun hals;
Wen held Bombario, deez' en die regte gekken,
Met Actielooptjes, en met blaazen ken betrekken.
Laat Booy en Meester in het etfen doen hun best,
't Is alles wel, zo lang zy de Acties als de pest
Verbannen, laat de konst op krukken gaan, of hinken:
Of laat een *Fransche geest*, in teekenkunde, blinken
By minder halzen, als de Morgenstar in glans;
By klynder Starren pronkt, aan 's Hemels boogen trans.
Noch roemd myn Zangeres en deez, en die; het knoeyen
Is rontom kant, en fris door 't Actien verfoeyen.

Nu zweeg vriend Damons fluit,
Zyn Actiezang was uit,
Dus verre, wyl hy aan de knaapen,
Belooven moest, eer'elk ging slaapen,
By nader tyd, voor hen weer rustig aan te vangen,
Zyn Mississippi, ook zyn West, en Zuiderzangen.

Op de tegenwoordig in zwang gaande

A C T I E H A N D E L I N G.

O civis, civis, quae vos dementia cepit?

O Neerland! Neerland! wie moet niet met schreiende oogen
Aanschouwen uwen roem en achting dus vervlogen?
Uw oude naam en eer bedolven heel in d'as?
Och Neerland is niet meer het geen 't voorheenen was.
De Bataviërs wel eer vermaart door bloet en wonden

(6)

Tot hunner eer behaalt, zyn nu door looze vonden
By yder een veracht tot onuitwisb're schand:
Daar leid nu al uw roem, vernedert Nederland.
De Goudzucht zit hier trots op haaren troon verheven.
Aan haar komt oud en jong opoff'ren ziel en leven,
By dag en nacht gewoon met een verhart gemoet
Te loeren door bedrog op 's evennaastens goet.
De Godsdienst word verzuimt. De wereldlyke Rechter
Heeft geen gezag altoos. Hoe langer is 't, hoe slechter.
Ja zelfs de Magistraat, die 't quaatdoen moest verhoën,
Ziet men door goud verblind, verheugt het quaatdoen voën,
En styven met gezag verderfelyke vonden,
Uit goudzucht t'laam geïmeet door hun die dit verstonden,
Tot 's naastens achterdeel, maar tot hun eige nut.
Vervloekte goudzucht! gy, gy rukt der Staaten stut,
Door deez' uw list, omveer: zoo gaat ons land verloren:
Zoo word ons druk op druk, en ramp op ramp beschoren.
De Koopmanschap staat stil: de kassen raken leeg.
Die gift'ren tonnen schats bezat, die staat nu veeg
Om 't al te raken quyt: het Land lyd schaa aan pagten:
En d'arbeidsman aan loon: de schipper aan zyn vragten:
De Neering slaet en quyt: de burger gaat te grond:
En door de goudzucht raakt het alles op den hond.
Roem dan myn Zanggodin uw Amstels Burgerheeren,
Die, door geen goud verblind, dit quaat zoo man'lyk weeren,
En blyven (wat dat ook de leugengeest verdigt)
Onwrikbaar pal staan in 't betragten van hun pligt.
Och of ook and're steen dien hadden waargenomen!
Dan waar 't met staat en stad zoo verre niet gekomen;
Doch nu is 't al te laat: het klagen helpt hier niet:
En zonder Godes hulp wy blyven in 't verdriet.

S. P. Q. A.

*Op het Ootroyeeren, Permitteren en Consenteeren der Compagnien
en Verkoopinge der selver Actien.*

Siet nu hoe Neerlands Staat, het dobbelen Ootrooy
Verleenen, waar door uyt gelt en goed gedreeven
Hun Ingezetenen werd, haar Landen overgeven
Met haar bewonderen, aan het verderf ten prooy,
Twyl ook helaas, den mensch door roem van winst verblind is;
O wee, o wee, dat Land wiens Koning dat een kind is.

*Beurtzang over den Actie-handel tusschen een Geldersman en
Hollander*

- G. **W** At razerny bespringt uw Steden
In dezen kommerlyken tyt?
H. Begeerte, om de Armoë te vertreden
Een plaag die uw Gewest verbyt.
G. Wie klaagt dat? onder kleine en grooten
Is elk hier met zyn lot te vreen.
H. Ja! was 't geluk u niet ontschoten
Van de Actiehandel in te treen.
G. Ons zou geen schat behagen konnen.
Als valsen speelders winst beschaart.
H. My scheelt het niet, hoe 't wort gewonnen
Als 't maar gereede munten baard.
G. De Zeerob vaart om winst en woeker
Tot voor de poorten van de hel,
H. Daar vaart de schrale Aardapplen zoeker
Met boom-en akkervrugt af wel.
G. Hebben is hebben, zegt de Roover
Maar aan het krygen hangt de kunst.
H. Regt. Hollant spot met Jonker pover.
Die gelt heeft, wint daar yders gunst.
G. Verfoejelyk is zulk eene agting
Daar adel nog verdienste geld.
H. Geen zegenryker Eerbetragting
Dan daar de kas en beurs afzwelt.
Met schop en spa door de aard te vroeten
Is 't beste, dat uw Landstreek leert.
G. Dat 's beter, dan door 't schelms bankroeten
Na 't vry Vianen gelaveert.
H. Een onheil, dat geen mens kan weeren,

Ik speel voor man en wyf, als onbesturve weew
Manhartig op myn hooft in dees vertwyfelde Eew
Myn man, zo fyn als rag, was 't hooft der grofste dwaafen.
Ontvlood ras kalis, ryk, baas aller cyfer bagfen
Beschermt hem Rome, schoon uw hooft nu legt ter neer
Zyn fchrandre Raad helpe u, herftel ons same in eer.

(7)

En die, in 't nauw is, dient gerêd.
G. 'K zou u die kunsjes wel verleeren.
H. Waar me? - - - - -
G. - - - - - met Keyzer Karels wê.
H. 't Regt dat te fors gaat spat in duigen.
Gematigheit trooft het gemeen.
G. Zoo weet men 't volk 't bloed af te zuigen.
Door lasten nimmer hier geleen.
H. Wat raakt dat onzen Actiehandel
Waarop gestaag uw gal uitbraakt.
G. Zwyg van dien goddeloozen Wandel.
Uw welvaart is 'er door gekraakt.
H. Die 't spel verliest zal altyt klagen,
Maar die het wint lagt in zyn vuyst.
G. Kreeg elk zyn regt; het waar te dragen.
Maar 't onregt wort voor 't regt gehuyft.
H. Men heeft 'er elk wat van gegeven,
En 't Lot verdeelt na rang, en staat.
G. Dat blykt aan Nigten, en aan Neven,
Maar Best aan Groothans en zyn maat.
H. Zoo praat het oproerziek Jan Hagel.
't Gepeupel gromd, en mord altyt.
G. Maar 't Haags misnoegen slaat den nagel
Regt op zen kop. En dat baard spyt.
H. Waar heen laat zig de Nyt al voeren?
Wie vaart van de Actien dan best.
G. De Haagse Jonkers en haar Hoeren.
Voor deze is 't spul met schut, en rest.
H. 'K dagt dat gy elders benen wilde
Om 't Muyten makers Gild te Dord.
G. Noyt zag ik, dat men oproer stilde.
Daar 't volk wiert in zyn regt verkort.
H. Te Londen gaat men slimmer gangen.
'K zwyg van 't winzuchtige Paryz.
G. Was Geldwolf Law daar opgehangen.
Uw Landstreek stont op hooger pryz.
H. De ziekte is niet in al de leden.
Haarlem, en Leyde staan nog schoon.
G. Men vlegte die lofwaarde steden,
Hier om, een goude stedenkroon.
H. Daar mag ook Amsterdam mē brallen
En Gorkom trôts op Arkels vest.
G. Maar Dordregt is de kroon ontvallen.
'K zwyg van het verdre plonderneft.
H. Uw Gelderland is kuys gebleven;
Wel wat een ongerepte Maagd!
G. Dat 's regt. Dat zy den lof gegeven
Dat haar geen Dolhuis kraam behaagt.
H. Wy gunnen u die ydle glori
Een schaduw die van zelf versmelt.
G. Wy u den Windhandels malmori.
d'Eer, hoe veragt is meer dan 't gelt,
H. Gy zult 'er wonder ver mē komen.
G.... Veel verder dan de Geltharpy
Met al haar winderige droomen
Van 't razend quincampoix aan 't Y.

*Wind-zang op de Commerlyke Commerce, of Wind-zang van 't
Jaar MDCCXX. Op de Wys van*

*Dees winter wilk van dolheit spreken,
Die gansch Europa heeft besmet;
Die gansch Europa heeft ontfeken,
En 't al in rep en roere zet.
Die gansch Europa heeft enz.*

*De Dekeverkooper zingt in 't voorbygaan, op de Wys van
Pekelharing.*

I K roepe wel met Deckens,
Maar niemant koopt'er wat;
Dit zyne geen goe teekens!
Maar 'k heb het al gevat;
De Zuide en Weste Winden,
Daar 't alles nu van kraakt,
Die hebben deze Vrinden,

Te moedernaakt gemaakt.
Voor deze naakte Gekken,
Is dan geen beeter raad,
Wyl Deckens hun niet dekken,
Als wisseling van staat;
Ter vlugts dan naar *Vianen*,
Voort scheerje maar van hier,
En dekje daar voor 't manen,
Met schilden van Papier.
Of benje niet voor 't loopen?
Zoo moetje *Frederik*,
Zyn kale Mantel koopen,
Al is hy niet te dik,
En dekje naakte leden,
Ten minsten met die Lap,
By manquement van kleden,
Ik groet je luy, en stap.

I.

I k onderwind' van Windt te spreken,
Nu dat zich duizende even dol,
In losse *Windt-Negotie* steeken,
En al de wereldt is op hol.

II.

Men treede dan de Beurs wat nader,
De klok heeft een, naar ik geloof;
Maar, is myn oog, my een verrader,
Ben ik ter Beurze, of ten Hoof?

III.

Wat wildt gewoel! wat dollen handel!
Wat al Poe-Hanen vindt men hier;
Wie ik ontmoet, waar dat ik wandel,
Den minsten is een Cavaljier.

IV.

Ik hoor de *Bubbel-winden* blazen;
Een ongehoorde vreemde Orcaan,
Door onze zeven Landen razen,
Die niemant kent, noch kan verstaan.

V.

Myn ooren staan aan 't hof tetrillen;
Ey! hoor, wat wildt, en woest geluidt!
Wat of dees dingen zeggen willen?
't Is al de West! de West! de Zuidt.

VI.

Sta ruim, daar komt een Windbuil lopen,
Met bey zyn handen vol papier,
Wie wil, wie wil der *Acties* kopen?
Is al zyn roepen en getier.

VII.

De West be gotje, wie wil trekken!
Werdt gins geroepen uit een troep,
Van uitgelate *Bubbel-Gekken*;
Dries is niet veilig op zyn sloep.

VIII.

Dees, met die Weste Windt verdreven,
Komt weer een ander *Bubbelaar*,
Daar nooit Cronyk van heeft geschreyen
En schreeuwt, wiē koopt'er Alkmaar

IX.

Wie Hoorn, Naarden, Weesop, Muiden?
Wie Utrecht met of zonder Vart?
Of maakt de zee-windt uit het Zuiden,
Dees waar, alreets geen geldt meer waardt?

X.

Neen Gekskap loop jy naar de Lappen,
Daar vinje Volkje van je trant;
Daar kunje in wind gaan koopmanschappen,
Daar is uw *Bubbel-waar* Courant.

XI.

Strax hoord men weer een ander schreeuwen
Noch ruim zoogek, noch al zoo dol,
En roept wie wil'er by de Zeeuwen?
Wie koopt'er *Purmerent* of *Swoll*?

XII.

XII.

Ruim baan een beetje, maakt wat spatie,
Daar hoor ik weer een andre klank,
Begut, by't leven van de Natie,
Wat laat, wat bie je voor de Bank?

XIII.

Loop voor Sint Felten Oel der Oelen,
Wy hebben naar ik zou vermoen,
In Hollandt, overvloed van Stoelen,
En met jou Bank gans niet te doen.

XIV.

Maar zagt, daar komt'er een aan snorren,
Die lykt, zoo ik my niet vergis,
Wel Koning van de Gouwe Torren,
Indien hy niet wel Keizer is?

XV.

Gans bloedt! wat draagt hy bree gallonnen!
Dees heeft ten minsten tien Millioen,
Zoo niet een twee drie hondert Tonnen,
Aan klinkklaar geldt, of Bubbels-poen.

XVI.

Daar opent hy zyn weye kaken,
Laar hooren wat de Gek verteldt?
Hy zal het ligt noch slimmer maken,
Och ja! hy droomt al mee van geldt.

XVII.

Wie doedt'er in de West me vrinden?
Wie sluit partyen in de Zuidt?
Wie zoekt, die kan zyn man hier vinden,
Ik speculeer wat ver vooruit.

XVIII.

Ik wedt om duizendt Pistoletten,
De Bank, moet noch dit jaar Banqueroet;
Ik kryg van dag tot dag *Feuilletten*,
De Zuidt is 't daar me in winnen moet;

XIX.

Myn Vissers Pink is weer naar Londen?
Die voor my *vice versa* reist,
De *Lapis* heb ik nu gevonden,
Daar werd niets meer voor my vereischt.

XX.

Dan loopt'er een G... d... onder,
En wat G... st... 's by de vleet;
Elk agt hem als een werelds wonder,
Schoon hy van 't zaakje niet veel weet.

XXI.

Hy spreekt van Tonnen en Milioenen,
Of yder maar een Deurvik was,
Maar 't loof 't zyn Knolle of Pompoenen,
En Bubbels-blazen al den bras.

XXII.

Hy slokt, gelyk een Cazuarie,
Partyen in, schoon met een gons;
Op Mey, October, Januarie,
Het is al boter voor de spons.

XXIII.

Zyn Kar loopt op een effen paadtje,
Zyn Scheepje, vlak voor stroom en windt;
En elken duit werdt een dukaatje,
Hy tast tot de elleboog in de splint.

XXIV.

Hy moet mee Koets en Paarden houwen,
En twee drie Hoertjes op het stal;
Ten zy hy toe ley om te trouwen,
Sta vast dan Juffers, zet u pal.

XXV.

Wilt gy zyn Minne-drift weerfstreven?
Zoo span vry al uw kragten in,
Hy zal u een Duarie geven,
Naar uw genoegen, naar uw zin.

XXVI.

En wie weerstaat een goude reegen?
Geen Danaë; hy is thans mildt,

Des streeft zyn liefde niet meer tegen,
Zoo gy gelukkig wezen wildt.

XXVII.

Hy zal voor u, trots een Mevrouw
Van onze groote Wereld-stadt,
Een sleep van Camenieren houwen:
Dit schiet wel over van zyn schat.

XXVIII.

Een Lusthuis aan de Vegt, of 't Sparen,
Met Vyvers, Kommen en Berceaux,
Koopt hy tot uw vermaak nu garen,
Het rukt hem aan geen Tonne Gous.

XXIX.

Maar laas! hoe zal den bloet staan kyken?
Wanneer een die noch looser is,
Met 't heele boeltje heen gaat stryken,
En zegt mevriendtje gy zyt mis.

XXX.

Hoe zullen zyne wickjes hangen?
Wanneer hem tyding wordt gebrogt,
Dat hy zyn *Achies* moet ontvangen,
Die hy zoo hoog heeft ingekogt.

XXXI.

Weg! weg zal dan die Goudt-Vink wezen.
Die eer zoo lieflyk heeft gesluit;
Vianen moet zyn smert genezen.
En daar me is dit Liedtjen U Y T.

P R I N C E.

Oorlof Monsieur de Gouwe Tor,
Nu is jou mooye Vlieger hor;
En wilje het nu eens beter rooyen,
Zoo moettje nooyt weer *Quincampoyen*.

LET OP 'T END.

MEt Muts, en Pekbroek is het vry geweest gewonnen;
Riep onlangs een Matroos. Maar 't zal langs deze baan,
Die Deugt, en Dapperheit doet agter 't Neefschap staan;
Door broekjes van Fluweel wel haast zyn afgesponnen.

Nog zag men 't daar door, niet ten enden aam geronnen
Viel geen vergifter pest op zyne welvaart aan;
Zag men de Baatzugt niet in Zee-en Standert vaan,
Die hem de magt sterkt, en vernagelt 's Lands kanonnen.

Om die te styven, en met magt te treën op zy
Rees deze dollc Rook-en Windverkoopery,
Een woede, daar het Regt de kroon spand, niet te dulden.

Maar wie zal van't gemeen den Paus doen in den ban?
De Hofpluim ryft'er door, het Koorkleed groeit'er van.
En, mist de kaats, men hangt hier niemand om zyn schulden.

Op den Windhandel. Klinklicht.

WAt raazerny! wat drift! wat dolheid gaat ons aan!
Van welk een' boezen Geest wort tans 't Heelal gedreeven
Nu elk de Koopmanschap den doodsteek tracht te geeven
En zyne winsten bouwt op ingebeelden waan?

Wie poogt nu meer met lust de hand aan 't werk te slaan
Om 't lieve Vaderland te hoeden voor het sneeven?
Waar is die oude zucht tot Koopmanschap gebleeven,
Waar door de welvaart moet, en leeven en bestaan?

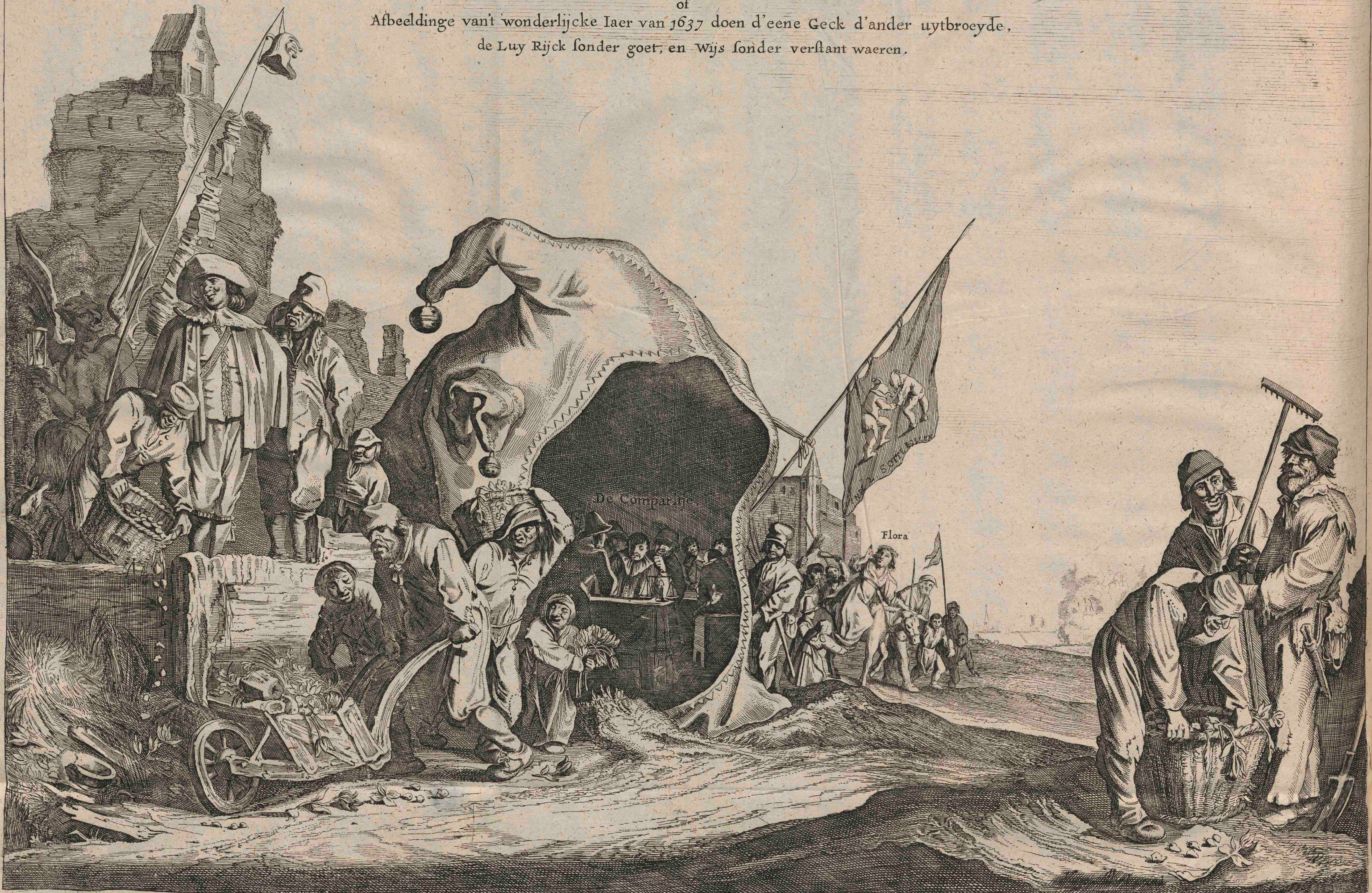
't Is uit! zy is, helaas, ten Landen uitgebannen
Door d'onbezonnen drift van wreë Papiertierannen.
Men handelt nu alleen op lossen waan en wind.

Maar weeu! wen die wind eens weder raakt aan't draaijen
Dan zult ge uw' schoonen winst veel vlugger zien verwaaijen.
Gelukkig zo gedan een plaats in't dolhuis windt.

daar u
u op R
ak iede

FLORAES GECKS-KAP

of
Afbeeldinge van't wonderlijcke Iaer van 1637 doen d'eene Geck d'ander uytbroeyde,
de Luy Rijck sonder goet, en Wijs sonder verstant waeren.

Aenden Nieuw-gierigen Leser.

Onlangs met sekere Vrint tot Haerlem zynde vonden wy en voortgaen voor een Schilders winkel een drommeltien volckje staen die aent uytwendighe gebuer het Wuy drock mette praet schenen te hebben welck ons bewoogde uyt nieuwgierichheit de Amsterdammers gelyc aengehooren is wat naerden by te comen alwaer wy hoorden dat enen die daer inde wane deluy Top huyskoopet liet, leyen een ander Crijn dat uemelker genoopt d'ingewoort voordende de ontfuer nikers met uye ogen en open monden staende hielt.

doort hobollige huacke datse ouer een Schildery op den gecklyken handel vande Floristen gemaect sa men hadden welcken afbeeldinge als eluchtigen praet van dese twee ick de Luyt-hebbers als waerdich om in eeuwighe gheueghenis te bliven, hier voor eegen stelle en naer onthout soo wist dat Top met dese woorden eerst begon. Top Huytcoopex. Wais dit voor coddery? wy Crijn moet kyck een reys. Crijn Duywelker. Wel ziege dat niet Top? it is jen Schilderacy vande ry k. Cooplyt wat? Iaer 1637. doer mier duysenden in een maent verhandelt vierden alfer nu in ses Iae ren t Amsterdam opde beurs. Top. waer zultse der in aen een tusselken met een gouschaeltien en weegen? Crijn. in een groote Geckskap maer alfer al in souwen die aen die Coeuel gereet hebben ick mien datse vry groeter als half Haerlem sou moeten we sen. Top. wel dats kluchtich zultmen nu met heele selschappien vreen cup van outs plechtmerle opt hoest opde mantel en heel deynstjes opde Tabberis te dragen maer daer steekt jen vuendel uyt isten kermis Crijn. neen of iaar? is t wythangbort daer in ee dromme herfeloeghe malkaer steten willen en zie

niet datter onder staet inde 2 fottellen. Top. iaak werrentich maer wie zit daer op een esel die vuyt van een deel sulfoenlyk Volckje egieselt wort Crijn dat is Flora zeluer die de Floristen eerst schier te laken droegen en nu uyt spyt om haer hoerachtige lichtvaertheit van haer wythbeont wort Top. die daer zyn hoeft staet en klouwt wat is dat voor een C deeng dander Gals die Flora al mee op hoop rijck gemaect haet en nou slecht staet en niet dat zyn spillen in d'ae leggen en zyn goetjen inde Lommet staet om opde Compagnie te comen en armen klet nu weer

aent wercken moet. Top. Wel dats jo een heusen handel nu hou ick noch mier Crijn altemet inde Esca cusi te gaen om een plockjen. Crijn. jaa Top huyt scooper daer cant mee wel slecht vloepen want daer worden de meeschen licht in schaepen verandert en naer een kuy eleyt. Top. Dat het nou gin prietel der huysen zyn te seer aent ryfen maer daer staetor jen en lucht, dat bykt wel jen kluchtigen haen te wesen. Crijn. Dats een waert die heeft velpot hyde bloe mysten gespeelt, want niemant isser beter by gewo nen als dat Volckje, en die daer inde andre hoek

saen praeten en zien datmen dat kostelyke goet als dreck opden Vullishoop brenghet, dat bycken wel Tuyn hy en bouwers te wesen die haer vast verwonderen ouer isen wonderlycken handel en vruchtbaere tijt van Gecken, want ick loff slatter in dat wonderlycke jaet meer Gecken uytgebroeyt zyn alfer in duysent jaet tot van Vrouwen geboren worden. Top. Maer nat ick rie soo is deynsteman daer mee int spul geraet dat is een quast Geck daer houk niet of. Crijn. is maer in Schildery, die bykt wel dat al de briffjes en een haer hoest die de Floristen malkaender gauen en

een Nachtlus in d'ander hart als of hy seggen wilde tij is om. Top. Hoe waeren die briffjes daer soo veel. huy ruyck mee waeren doch al gestelt dat lusten mij wel te wesen. Crijn. Daer weet ickje mee te helpen ick hebben een deel naggeschreven wijse die lesen hier heb ickje. Top. jafker uyt een nieuwicheyt.

Verkocht aan N.N. een vierendeel Wits Kroonen, voor de Jonema van 525. Guldens als de leverantie gheschiedt, ende vier koegen ghereet die men dadelick van de stal sal maghen halen ende tot des Verkoopers huys leyden. Overgenomen van N.N. twee pont doosjes, welck hy gelaet hadde 1200. Guldens die ick tot mynen lyst neeme, ende

daer enboven sal hebben een Quartel. Pruyden, die ick hou dadelick sal leeren ende noch vrenten verhoort d'uyghen 1900. Guldens te sellen ofte in Banck of te schryuen. Ghedocht van N.N. een pont. Centen vooen 100 Guldens, mals haer gheuerde myn heffe uwerfijne Raet, een oudes Refenobel, ende een Remaeschken met een fievre Kettenghe om aen een Kints hals te hanghen. Overgenomen van N.N. een Verbeterde spinnepot van 400. Alen gheplaat daer hy voor seuen honderd fildens ghesocht hadde mids hem verveend. hondert Schijngent. Edanghe haer After mee ontfont onder de behoorders siet een gelack dat Top niet voort con lyfen houwel hy noch enlange rel hadt daer door elck vrye sueghs diep en uyt maer de Schijngjes om d'ing te vueren, waert wel lesen en d'andere of. I. D. L.

*Merkurius onder de Actienisten, of Quinquenpoix in Allarm,
over 't daalen van de Zuidzee Acties.*

DE zilver blanke Maan liet naauw van 's hemels trans,
By 't afzyn van de Zon, haar deluw bleeken glans
Op 't aardryk schynen; wyl ontelb're duizend starren
Aan 't uitgespanne dak zig onder een verwarren,
Als Maja's vlugge zoon op gulde wieken kwam
Van zyn geboorte plaats, Cyllene, naar den dam,
Die d'Amstelsroom bepaald, en naar zyn naam hoort noemen.
De grootste Koopstad, daar Europa op durft roemen,
Het scheepryk Amsterdam, 't geen door het wys beleid
Der Agtb're Majest'raat, tot nog in zekerheid
Zyn hoofd gerust legt in den schoot der Burger Vad'ren,
Die 't vuur van Liefde, en Trouw, en Deugd speeld door
hunne ad'ren;
Hier streek hy, by de schauw des duist'ren avonds neer,
Herschaaopen in den schyn van eenen actie Heer;
Men zag geen vleugels nu zyn godd'lyk hoofd versieren,
Maar een Alongie Pruik langs nek en schouders zwieren;
Een breet gerande hoed, met goud versierd, verstrekt
Hem nu voor een helmet, terwyl hy 't lyf bedekt
Met wydsze kleeding, styf van goude en zilv're kanten;
Hy schynt een Veld Cadet, die 't vandel denkt te planten
In 't Zuyen, om een baak te strekken voor die geen,
Die door de hoop van winst haast derwaarts steev'nen, neen,
Hy schynt voor Ingenieur naar Utrecht te vertrekken,
Om aan die Compagnie naauwkeuriglyk te ontdekken,
Hoe hy in honderd jaar, met honderd duizend man,
Hun voorgenoomde Vaart heel ligt volvoeren kan,
Zo 't geld maar niet ontbreekt: Maar ik, die op zyn schreeden
Naauwkeurig agt sta, zie naar Quinquenpoix hem treden,
Om op zyn vaders last eens grondig te doorzien,
Wat Wind-negoties van veel dwaazen hier geschien,
Om op zyn wederkomst hem rekening te geeven,
Wat dollen uitspoorigheeden hier worden thans bedreeven.
Help Febus! onderschraag uw Digter, die zyn zang,
Op 't spoor van god Merkuur, werpt midden in den drang
Der Actienaren, die, op hoop van geld te winnen,
Verliezen eer, en naam, verstand, en tyd, en zinnen.
'k Voel reeds myn zwak gemoed ontroeren door uw geest,
Dies zal myn Digteres, grootmoedig, onbevreesd
Op zingen, al het geen der Goden Tolk beschouwde,
Daar zy zig wel gerust aan zyne zy vertrouwde:
Nog naauw'lyks kwam Merkuurby d'aangedrongen troep
Der windverkoopers, als een schrikkelijk geroep,
Van: wie doet op Edam! Enkhuizen! Naarden! Hooren!
Al onder een verward, zyne ooren kwam doorbooren;
Fluks ziet hy zig omringt van Smoussen, zonder tal,
Die door hun schaggerzugt, gelyk een waterval
Van 't hoog gebergte stort, hem overal bespringen,
Om zelfs, als tegens dank, hun wind hem op te dwingen,
Wat bied je op Edam? vraagt de een, als Maja's zoon
Voor 't eerst zyn mond ontsluit, en niet een grootsten toon
Die Schaggaars dus begroet. Wie meend gy te bedriegen,
En door den schoonen schyn van winst, in slaap te wiegen?
't Geen reeds zo meenig een te deerelyk beklagt.
Weet, dat uw Koopmanschap van wind, my niet behaagd.
Zo i die Acties koft, waar zou ik de intrest haalen
Van 't uytgeschooten Geld? uw harszens zynaan 't maalen,
Of zal Edam met Kaas heel Nederland voorzien?
Of ligt de Weereld? want daar moet iets vreemds geschiên.
Edam zal Amsterdam wis boven 't hooft haast groeijen;
Of zal die Compagnie ook handelen in koeijen,
Om de intrest van het geld te vinden, met de melk
Ter markt te brengen? Spreek! leg my eens uit, op welk
Een grondslag deeze Wind-negotie word gedreeven
Men zwygt: een ander vraagt, wat wilt ge op Hooren geeven?
Wat Hooren? zeyd Merkuur; koop wortels voor uw geld
Dan word gy ligtelyk tot Directeur gesteld
Van 't agtbaar Wezep, om de Varkens vet te mesten,
Doe deeze Compagnie is, ligt nog de alderbesten,
Want Zwynen dienen nog tot 's leevens onderhouwd,
Vul daar uw Maag dan meê, als u de hoop berouwd,
Die u op Rook, op Wind, op Niet uw geld deed geeven;
Maak ieder Actie tot een Zwyn om van te leeven.

Maar neen, deeze raad is kwaad, dewyl gy Smoussen zyt.
Voort Schaggaars vertrekt! want gy verkwist uw tyd,
Zo gy tot voordeel my denkt agter naar te loopen.
Praat wat je wilt, roept weer een Smous; nog zelve koopen
Op Utrecht, dat is vast. Ja zeyd Merkuur: wanneer
Ik eens die breede Vaart van ruim vier uren veer
Voltooid zal zien, en de Eems zal pronken met een Haven,
Daar men die alle beï nu nog voor eerst moet graaven.
Wel koop dan op Tergouw, roept weer een Schaggaar,
Die Compagnie is goed. Bedien u van die waar,
Herneemt der Goden Tolk, zy zal goede Intrest geeven,
Ja Intrest daar een Smous by naar van dient te leeven,
Want Pypen, en Toebak, en Weseps kooren nat,
Is voor uw Natie 't best. Ga heen, verzoek dan dat
Uw Volkjen, Directeurs mag van die Bubbles weesen,
Maar gy zult my nooit tot die Compagnies beleezen,
Uw Wind negotie, daar reeds meenig een om vloekt,
En naar Vianen by het held're dagligt zoekt,
Wyl zyn verlies hem 't hoofd en harszens steld op schroeven.
Zal nimmer myn gemoed door schaa, op schaa bedroeven.
Ik min de Koopmanschap, maar op de deugd gegrond,
En haat deeze Actieplaag, die 't woelend Vrankryk vond,
Om met een flinkste streek zyn schulden te betaalen,
En 't geld van 't heele Ryk in 's konings kas te haalen.
Uw Rook-negotie haat ik als de veege pest,
Daar elk door 't woekeren zoekt maar zyn eigen best:
Geen sonde maakt, van d'een of d'andren uit te stryken,
Zo men zyn schrikbeurs maar kan door die list verrykken,
En zo 't verlies u parst, dat gy haast door moet gaan,
Men trekt het harnas van Vorst Fredrik Hendrik aan,
Dit strekt u tot een schild om alles af te weeren,
Terwyl men vliegt, en rost, in kakelbonte kleeren;
Geen Duizend gulden is by u meêr noemens waard,
Neen, 't zyn Miljoenen, daar gy u nu by verklaard.
Men zweerd op 't alderminst' by twee drie Tonnegoudsten;
Terwyl gy smeêrige en smagterige Smoussen
U in beeld, dat gy zelfs de Weereld nu regeerd.
Fluks roept een Jood: dien Vent zyn harszens fraan verkeerd,
Het is zyn Gekheids schuld dat hy ons dus durft hoonen.
Dat gy lui gekken zyt zal u het end betoonen,
Beantwoord hen Merkuur, wanneer gy 't laaz'rus huis
Tot herberg krygen zult. Fluks hoord men een gedruis,
En wonderig geroep van Nagtnegotianten,
Die zig in eene zwerm te zaam van alle kanten
By een vergaaderen. Wie op de Zuidzee? wie?
'k Zal Premie geeven, of ontfangen, van al die
Maar lust heeft, om zyn geld, op hoop van winst, te waagen;
Ik kan, als al de rest, maar myn verlies beklagen.
Dus roept hier de eene, die zig daad'lyk vint bezet
Door Premietrekkers, als der Godentolk ook met
Zyn naargebootsten schyn als een dier Actiedwaazen,
Zyn stem doet hooren in dit ysz'lyk wind'rig raazen.
Hoe? zeyd hy, veild men hier de Zuidzee? Ja myn Heer
Roept fluks een ander; bied eens zeven honderd, 'k zweer
Dat ik u aanstonts zal zo veel Partyen geeven,
Als gy begeeren zult; ik ben daar in bedreeven.
Geen Actienist, die op de Zuidzee doet, komt my
In gaauwheid, of in tal van Actien naarby;
'k Heb vyf Miljoenen reeds met Premiën gewonnen,
Dat in drie Maanden, zints ik 't eerste heb begonnen
In deze Koopmanschap. Op 't hooren van deeze reën
Zag Maja's wakk're Zoon vertorend om'zig heen,
Wyl hy geenzints de spyt, die zyn gemoed kwam tergen,
Door laste veinzery kon voor hun oog verbergen;
Dies sprak hy in het end. Schoon dat gy door uw list,
Hoe dik ook met den schyn van winsten gefernist,
Zo meenig een reeds hebt door logen taal bedrogen,
Denk geenzints, dat gy met uw vleijery, myne oogen
Bedwelmen zult, door wind op eid'le hoop gebouwd,
Indien gy wist wie 'k ben, die gy bedriegen wouwt,
Gy zoud angstvallig voor myn by zyn aanstonts vreezen.
Tot zeven honderd is de Zuidzee reeds gerezen,
Zeg zy is zo geweest, toen dollen uitspoorigheid,
Die nu reeds voor een deel is aan den band geleid,
Verzelschap van den waan om schatten te vergaaren,
Ontelb're duizenden geplompt heeft in de baaren
Van 't kwynend Naberouw, 't geen nu op haaren tyd

U pro-

U prompt betalen zal, want gy zyt alles kwyt;
 Die acties van de Zuid zyn reeds te ver aan't daalen,
 En kunnen naauwelyks twee honderd gulden haalen,
 En zo in Engeland de Bank, die Compagnie
 Niet styft met haar Crediet, geloof my vry, ik zie
 Haast naar Vianen u toe vlugten met elkand'ren,
 En deeze Compagnie in rook en wind verand'ren.
 Beklaag nu uw verlies, en schreeuw van nu af aan,
 Niet meêr, hoe veel de Zuid? maar 'k heb my zelf verraân,
 Ja Vrouw en Kind beroofd door 't duivels Premietrekken,
 Gelukkig, vond ik nu een plaatsje by de Gekken.
 Maar jei, Monsieur, die ons hier dus voor dwaazen scheld,
 Roept weêr een uit den hoop, en zoekt door uw geweld
 Onste over schreeuwen, waar zult ge tw bewyzen haalen,
 Dat de Acties op de Zuid zo kragtig zyn aan't daalen?
 Ha 'k merk't, dat is een trek van u, die gy verdiget,
 Alleen om naar uw zin, onze Actien zeer ligt,
 En tot een laagen prys uw eigendom te maaken,
 Dan zullen morgen, die weêrom aan't ryzen raaken,
 'k Beken, 'k heb nevens u zulks menigmaal gedaan,
 Daar om neem ik u dit niet kwalijk, maar zie't aan
 Gelyk een blyk van uw verstand, jagy zyt waardig
 Een Actie Heer te zyn, want die moet altoos vaardig
 Tot liegen weezen, waar door hy zyn Intrest vind,
 Dat deeze Compagnie of ryft of daald. Dus wint
 Menschatten, maar dat gy ons wilt de hoop ontrukken,
 Die ons de Zuidzee geeft, dat zal u niet gelukken,
 Want met den laaften Post was deeze Compagnie
 Nog Zeven honderd, en daar is niet nader. Wie
 Heeft deeze tyding dan aan u gebragt? 'k Wil Zweeren
 Dat gy't verdigt; of zyt gy op geleende veeren
 Naar Engeland geweest? en is't geen gy verklaard
 De waarheid, wou ik dat ge op reis verzoopen waard!
 Toen kon de Hofherout van't Hoofd der hemel Goden,
 Die neêr gedaald waar op dedond'rende geboden
 Van d'oppersten Jupyn, de spyt, die zyn gemoed
 Door zulk een hoon bespringt, en in zyn boezem wroet,
 Niet meêr betoomen, maar doored'lent toorn bestreden,
 Smyt al de wydfte praal der weereldlyke kleeden,
 Alleen met eene ruk, van't good'lyk lighaam af;
 Fluks steigt hy naar om hoog met Beurs, en Slangen staf,
 En blyft dus zweevende op zyn snelle wicken hangen.
 Hoor nu, roept hy, het lot het geen gy zult ontfangen,
 En zie of't moog'lyk is, dat ik uit Engeland
 Heb nader tyding, hoe uw hoop daar is gestrand,
 Door't daalen van de Zuid, die schoongy u verwonderd,
 Haast vallen zullen tot op Honderd, onder't honderd,
 Dat is tot Niemendal; gelooft gy't nu, wel aan,
 Laat my, voormyn vertrek uw klagten dan verstaan.
 Fluks rees'er een gerugt, als of van alle de oorden
 Van 's aardryks groot begryp, het Oost, West, Zuid, en Noorden,
 De winden, op het ruim des hemels, in hun vlugt
 Afgryfz'lyk opelkaar aanhorten, dat de lugt,
 En zee, en aardryk heeft, niet anders hoord men't klagen,
 En zugten van die geen, die tot in't hart verslagen,
 Den Wind der Acties duur vervloeken, wyl hun staat,
 En ingebeelde winst met éenen slag vergaat.
 Ach! zugt'er een, ik heb my eigen zelf bedrogen,
 En zie nu nevens my, helaas! met weenende oogen
 Myn Vrouw en Kind'ren, diemy als de bronaâr van
 Hun deerelyken staat aanschouwen, en ik kan
 Nu huri verwyte, met regt, nog reden, van my weeren,
 Wyl ik moedwilliglyk, tot eigen schaa wou leeren,
 Wat intrest dat die Wind-negotie, in het end
 Verschaffen zou, 't geen my nu is te wel bekend.
 Helaas! hoe zal ik best myn schuldenaars ontwyken?
 Die met het overschot wis van myn geld gaan itryken,
 Ten zy Vianen my voor hun vervolging dekt.
 Fluks roept een ander weêr, die't haer met boszen trekt
 Uit de opgezwole kop, van wind en waan bezeeten;
 Helaas! 'k zal nooit deeze slag in eeuwigheid vergeeten?
 O Zuidzee! 'k wou dat ik, voormyn geroofden schat,
 My mogt zo aanstonts gaan verzuipen in het nat
 Van uw verbolgeplas, zo zoude ik nu niet zugten,
 Daar ik nu moet door u gelyk een balling vlugten,
 Of leeven zonder eer! want schoon ik my bedek

Met Fredrik Hendriks regt, nog zal op my de vlek,
 En haatelyken naam van Bankrottier steeds kleeven;
 Gelukkige Ambachtsman! die van uw werk kunt leeven,
 Hoewel geruft doorloopt gy uwen leevens tyd,
 Daar ik myn dagen nu in bitt're droefheid flyt,
 Door Naberouw gepynt! door Wanhoop fel bestreeden!
 Daar ik my zelf de bron van myn rampzaligheden
 Moet noemen, wyl ik al myn schatten heb verspild,
 Met Koopmanschap van Wind en yd'le Rook; dus gild,
 En schreeuwd de Compagnie der Zuidzee Actienarren,
 Eendragtig met elkaar; daar de een ziet naar de starren,
 De tweede stampet op de aard, de derde gnord en grimd
 Gelyk een wezeps zwyn, devierdezugt en krimpt
 Van angst schier in elkaar, dog wyl zy Acties maaken,
 Om dat hun Acties hor, en heel tot niet geraaken,
 Klapt Maja's Zoon om hoog zyn wicken tegen een,
 En juigt om hun verdriet, en lagt om hun geweene.
 Ga roept hy voor het laaft: gy kunt uw schaa herhaalen,
 Als Rotterdam of't Stigt uw intrest zal betalen
 Van de Acties, die gy hebt tot veertig, vyftig, ja
 Tot zestig toe gekogt, of Muiden zal uw schaa
 Heel ligt vergoeden, want een stad, zoo wel geleegen
 Aan d'oever van de Vegt, zal't alles overweegen;
 Ja zelfs eerlang de zee bedekken door't getal
 Van haare kielen, die langs Gooilands laagen wal
 Hun ankers werpen, om in't midde van die plaszen,
 Door't uitgespreide net, de viszen te verraszen;
 Dan zeilen zy terstont, tot zinkens toe gelaan,
 Opt'lyf'lyk stroomgeruis van de Y revier, regt aan
 Regt toe naar Amsterdam, om daar ter merkte draagen
 De Keurlykste Ybot, die ooit sterf'lyke oogen zaagen,
 Die Visvangst zal ligt van een Fonds van vyf Miljoen
 Goede Intrest geeven, en heel ligt de hoop voldoen,
 Die u zoo blindelings deed naar de winst verlangen,
 Want ik verzeke u dat Muiden Bot zal vangen.
 Op Naarden hebt gy ook nog hoop, dewyl men daar
 In Fulp zal doen, en schoon uw geld verlooren waar,
 Zo is die stof nog zagt (zoo gy ze kunt bekomen)
 Om's nagts in uwe rust gemakk'lyk op te droomen
 Die Compagnie is goed, zy handeld in Fluweel.
 't Wydluftig Steenwyk kan u ook eerlang een deel
 Van uw verlies, vergoên: wat pord u dantot klaagen?
 Of heeft de Zuidzee al uw hoop ter neêr geslaagen?
 En ziet gy als voorheen u weêr ontbloot van geld,
 Uw Rykdom kort van duur geheel ter neêr geveld;
 Wat scheeld dat? zyt gy niet nog die gy waard voor deezen?
 Of dagt gy door den wind altyd een Heer te weezen?
 Neen, die is al telos, en wisselziek van aard
 Nu kan myn Heer, die nog op gift'ren, met een paard
 En Sjees vloog heen en weêr, die niet mogt hooren spreken
 Van zyn voorleeden staat, beschaamd den bek te steeken
 Aan burgerlyke speis, die niet dan wildbraad at,
 En op een maaltijd meêr dan zeven Wolven vrat,
 Terwyl hy reis, op reis uit glaazen en bokaalen,
 Een stroom van Rynssen Wyn deed door zyn gorgel daalen;
 Zyn dis op nieuw voorzien met koeken van grof meel,
 Met erten, boonen, gort, terwyl hy in't geheel
 Niet hoeft te zorgen, dat het vet hem op zal breeken.
 Want hy ziet Vlees, nog Spek, nog Boter, tot een teeken
 Dat hy door armoê tot devotie is gebragt.
 Dus sprak Merkuur, en vloog in't midde van den nagt,
 Omgordeld met een kleed van wolken, uit't gewemel
 Der Rookverkoopers, naarden digt bestanden hemel
 Van zyn Heer Vaders hof; terwyl't uitbroeidzel van
 Heer Lauw, angstvallig vlugt, daar deene, zo hy kan
 Voor Pluimgraaf of Matroos wil naar Oostinjen vaaren;
 Een ander wenst zyn heil te vinden op de baaren
 Der groote Zuidzee, die hem heeft van gelt ontbloot,
 Om, als een Duiker uit haar grondeloozen schoot
 Zyn schat, dien hy verloor, door't duiken weêr te vinden;
 Maar hy duikt ver genoeg, die door't gebruik der winden
 Gelyk een Balling moet gaan vlugten, om geen schand
 En hoon te lyden in zyn lieve Vaderland;
 Een derde, wenst veeleêr als een Zoldaat te sterven,
 Dan in zyn eigen huis en spys, en drank te derven;
 Een vierde, wil zyn schand met een Godvrugtig kleed

(11)

Bedekken, en tragt niets, dan om zyn hartenleed
 In eene klooster cel voor altoos te beklagen,
 Dog meer om vry te zyn voor de armoede en haar plaagen;
 Dus maakt hen het verlies van geld, van naam, en staat,
 Of Zwabber, of Matroos, of Munnik, of Zoldaat.
 ô Scheepryk Amsterdam, en pronk van Hollands steden!
 Hoe duur zyt gy verpligt aan uw hooge Ov'righeden?
 Die u door hun beleid, gevest op deugd en reën,
 Behoeden voor die Pest, en kanker van't gemeen,
 Gymoest, ô Burgery! de Naamen van uw Heeren,
 En Voester Vad'ren, op het sier'lyks doen graveeren
 In een koop're Zuil, gelyk de Tiberstroom
 Wel eêr zag stigten, aan zyn wyd berugten zoom
 Uit blinkend marmer steen, versierd met praalsieraaden,
 Tot Vorst Trajanus eer, verdienden zyne daaden
 Dien onverwelk'ren lof? zo past geen mind'ren aan
 Uwe Opper Heeren, die, met zorgen overlaân,
 Staâg waaken voor uw heil, om alles af te weeren,
 Het geen uw welvaart, of uw rust zou kunnen deeren.
 Zo bleef hunne Eer en Deugd by't laafsten Nageslagt;
 Dog wyl ik van uw hand deez' Dankbaarheid verwagt;
 Wens ik, dat zy nog lang gelukkig mogen leeven.
 En de Actiekraam te zien heel Neêrland uit gedreeven.

*Mercurius Koolverkoopster in de Quinquanpoix, en Oogmeester
 onder de Actionisten.*

Kool, haal Kool! Repje wat! want hier is uytgelezen
 Kool! 't is geen Savoje, maar anders als voor dezen:
 Door 't koopen van dees Kool word iemand schielik ryk.
 Za lustig, repje wat! want naauw is myns gelyk:
 Zy is niet zwaar te torizen of te dragen,
 Bestaat alleenig maar, in lof papiere bladen,
 Gints woond een Man, die laafst genomen heeft
 Zuyderkool. Ey ziet eens hoe heerlyk dat hy leeft,
 Dat meer is hy wist nauw korts aan de kost te komen,
 Nu krygt hy daags, daar hy 's nagts van komt te droomen,
 Gelukkig Eeuw; voor veel' de Schouwburg staat heel stil
 Terwyl dat haar Acteurs nu niet meer speelen wil.
 Den Amstel ende schiê, verstrekken hem tot wooning,
 Die eerst Soopjes tapte, leeft nu als eene kooning,
 De Main is gelukkig. Dewyl haar wooning is verheven,
 Om heerlyk als een Prins, in al grandeurs te leven,
 Wel koopt niemand wat, uyt Zuyde of de West.
 Welkom, welkom, Eyza een ieder doet zyn best,
 En hebt gy niet veel geld, je hoeft niet weg te loopen,
 Gy kan de Zuyerkool, voor vier zeshalve koopen,
 Laafst was'er een, die kwam met 't zelfde niet te loor,
 Hy gaf Premie, en wierd daar door een groot Zinjoor,
 Veel ander Exempels, zoud ik u kunnen toonen,
 Die 't kopen van de Kool, aan menig kwam te loonen,
 O bloed; wat ziet men thans al hokus bokus spul,
 Door 't nemen van dees Kool, zy worden mal en dul,
 Jongens die af en aan, tousjours maarkomen loopen,
 Worden over ryk, ja zonder eens te koopen,
 De Koffyhuyzen, daar men Kool verkoopt mafoy,
 Die worden voort genaamt, naar 't franze Quinquenpoix,
 In 't franze Albion, daar is het spul begonnen,
 Jan Law de vinder is, en heeft 't eerst verzonnen,
 Dees Kool die was van al te Mississippis snaak,
 Zo dat nu Grand Lovis, en al zyn volkje raakt,
 Voor honderd duyzende van slapper'elementen,
 Maar wat de Zuyd aan gaat, die staan op vaster stenten,
 O bloed die hebben voet zo veel my is bekend,
 Om voorje Kool te hebben van 't anders wereld end,
 Ten minst men maakt u wys een hope geld 't ontfangen,
 Dog laat u aan die strik, niet al te licht verhangen,
 Ziet vrienden ziet wel toe, 't is Kool die slenken kan,
 Neemd gy ze al te veel, zo vaard g' als laafst een Man,
 Die had zo veel gekogt, als hy met macht kon laden,
 En kon zyn gierigheid naauw aan dees Kool verzaden,
 Nu zit hy vast beroofd, en weet by lo geen raad,
 Eerst leefde hy Grandeurs, en nu maar montjes maat,
 Ik heb gezegt 't is Kool, die wonderlyk kan slenken,
 Van duyzend op twee honderd wie duyker zou dat denken,

Za vrienden lustig dan, a za loopen, loopen,
 Wel denk die Kool voor vast eens weer om groeijen kan,
 Wel hoe verslapt het werk, wel komt gy aan het teemen,
 Laat g' uw hoofde hangen, en durf geen kool meer nemen,
 Waar duyker wil dit heen, za lustig voor het lef,
 Neemd wat Zuyder kool, of wilt gy z' van de West,
 Ik zalje voort, ja straks met alle macht geryven,
 Wilt g' ouw of nieuwe zo de laafste kan gy schryven;
 Hoe veel dat gy begeerd, daar toe hebt gy nog tyd,
 Om je Kool verkoopen tot heele groot profyt,
 Eer datze word betaald of hoeft betaald te worden,
 Wel benje dan verzuft hoe sta je dus als Jorden,
 Wel durfje niet, dees Kool die veel belooft en 't zal
 Houde, 't en zy een ramp of ander ongeval,
 Haar treft haar Kool by gort en zal bylo niet mind'ren,
 Maar indienze slenkt. Wie duyker kan dat hinderen,
 't is hafart; wie koopt'er s' is maar op twee honderd
 Ha za! za, loop aan, en sta dog niet verwondert,
 Schoonse agt of negen, ja meerder eer mogt gelden,
 Dees slenking luistert toe, sal ik uw voort gaan melden
 De grond, waar op dees Kool, gestadig groeijen gaan,
 Is wind, ja los, en kan gevolgelyk niet bestaan,
 Indienze maar eens kwam, om in haar kragt te bloeijen,
 Gy zagt de Westerkool, als uit haar magte groeijen,
 Wel koopt'er niemand wat, wel aan neem by me zool,
 Lust gy, geen Zuid of West, zo neemd dan Rotte Kool,
 Ha! dees is zo heerlik, als gy oit kan verzinnen,
 Hier staat een moje plok, al buyt hazard te winnen,
 Daar word een Plantery, van Kool gehouden dan,
 S'is voor enig' dat 's vast, maar niet voor ieder Man,
 Want eer de Plantery, eens was ter deeg begonne,
 Zo was zy vol, wie hamer had dat ooit verzonne,
 Zy handelen met kragt al met de staarten vast,
 't is alles om de Kool, aan 't slenken leid de last,
 Val aan wie koopt'er wat, je hoeft niet te slypen,
 Za lustig repje wat, of wilje van de Pypen,
 Dat is van Gouze Kool, za komt met hopen dan,
 En koopt dan van dees Kool, zo veel gy krygen kan;
 Za rokers van Tabak loop aan al by gants Duiken,
 Men zal dees Kool, voortaan in plaats vernis gebruiken,
 Om dat de Pypen dan, voor 't breken zyn bevryt,
 Zo Perkement en Trommel makers, 't is uw tyd
 Nu kan gy vast voortaan, gerust en vreedig leeven,
 Of anders om de Kool, uw aan 't Kool kopen geven,
 Wat is 't een Gulde tyd, de Slagers van het vee,
 Boeren en Vetvoeders, leeft nu in volle vree
 Van Kalverschieters, Bullwyfers, kond gy verwerven,
 Dat geen van uwe Rund, door ziekte sal gaan sterven,
 Wie koopt'er dan geen Kool, ik zweerje vast by Gort
 De Kool is schoone Kool, als al de Kool van Dort,
 Wel kinkels koop dan Kool, en blyft in geen gebreken,
 De Merw bewaart uw thans, dat niemand nu kan steeken
 Den Brand al in uw Dak, het zy Berg Huys of Schuur,
 't is alles om de Kool. Wel is de Kool dan Duur,
 En zo g'uw Geld beklagt, die gy eerst kwam te geven,
 't is alles om de Kool, de Rotte moeten leven,
 De Pype breken niet, de Duyker dat 's wat Raars,
 Gaat heene om de Kool, en eet wat Merwer Baars,
 Dit is een lekk're vis, of houwze voor haar selvers;
 't is al maar om de Kool, wel ziet eens by de Delvers,
 Dees zal u om de Kool, gelooft myn vryelyk dan,
 So veel beloven thans als immers iemand kan,
 Wie koopt'er dan geen Kool, of zo gy wilt verkeren,
 Al op een goede hoop, by al de grootste Heeren,
 't is al maar om de Kool, zeg op dan met malkaar,
 Zo koopt dan schoone Kool, al van de Ojevaar,
 Ha bloed! dat 's ander waar, zo gy maar komt te gissen
 Daar zal z'op verzekere, dan kan het vast niet missen,
 Nog zal 't om de Kool, het al beleenen gaan,
 Wel bloemers herten dan dat Koolen gaat wel aan,
 Wie koopt'er dan geen Kool, za za! wel wil wat koopen,
 Wel zo by lut val aan, en dat met heele hoopen,
 'k Heb nog meerder Kool, schoon gy die voor genomen heeft,
 'k Laat niemand thans verlegen, ik zweer zo waar ik leef,
 Schoon dat dees Plantery, van Kool, al was geschreven,

Eer

Eer dat de tyd was om, om de Kool daar toe gegeven,
 't Is niemandal, koopt Kool, ik hebze in overvloed,
 't Is Hoornze Kool, ô bloed! die is zo wonder goed,
 Gy wint'er voord al aan, als gy ze maar kond hebben,
 Wel spreekt de Directeur, die zal het u voort zeggen,
 Want 't ander is om Kool, gy krygt geen eenen Duyt,
 Hy heeft de Kool alleen, voor de rest is maar gefluit,
 Wel wilje dan die Kool, je kanze koomc haalen,
 Acht dagen hy vergünd, eer gy ze zal betalen.
 De deugd des Kools, is vast van jeder bekend,
 Of wilt gy andere, zo koopt van Purmerend,
 Hier word een volle maand, of daar omtrend gegeven,
 Eer dat ze word betaald, gy kander heerlyk leeven,
 't Is alles om de Kool, al dat'er word gedaan,
 Of zo gy Monnicke zoek, val aan, val aan, val aan,
 Hier zal me trafiqueren, en brave Schepen bouwen,
 't Is alles om de Kool, wil dat maar wel onthouwen,
 Wie zoekt'er dan geen Kool, alzo de Directeurs,
 Door 't vente van dees Kool, braaf vullc haare beurs.
 Soekt gy Alkmaarze Kool, die kanne Koole venten,
 Die Kool die is gezond, maar zapper elle menten,
 Men zal een Haven maken, ô Bloed! dat is zo goed,
 't Is alles om uw Geld, ziet wat of Kool al doet.
 De Medeblikker Tuin, die wille Navigeren,
 't Is al te zimp'le Kool, wel wil wat beeter leeren,
 Uw Kool die is niet goed, maar van te ligt alloy.
 Enkhuizen volgt daar aan, de bank de bank mafoy,
 Daar floor zo kan uw Kool, niet al te weelig groeijen,
 Haal Kool, wie koopt'er Kool, wel wilje lustig spoeijen.
 De Swynen komen mee, en brenge Kool te koop,
 De Kool die word te geef, za haalze by de hoop,
 'k Weet niet langer kans, om al de Kool te kruiden,
 Naarden Plant mee Kool, als ook dat Deftig Muiden,
 Helpt Vader Jupiter, myn Wagen word te vol.
 Daar komt nog Hasselt aan, als ook dat schoone Zwol.
 Wel koopje dan geen Kool, of vreesje voor de Rampen,
 Betaald maar een percent, hy zo daar komt nog Kampen,
 Dees Kool die is bylo, beziet het wel niet kwaad,
 Haar Stad die is heel schoon, in florizante staat,
 't Is alles om de Kool, wat dat zy uyt gaan schryven,
 Wie wilder dan geen Kool, men zalje voort geryven,
 Val aan, val aan, hy zo! wat wilje zeg gelyk,
 Ha ha! za za! ik zie 't, gy wiltze van Steenwyk,
 Die Kool, is wonder schoon, en wilt het vry onthouwen.
 De Zeeuwe komen ook, wil die uw geld vertrouwen.
 De Middelburgers thans, die vente mee haar Kool,
 s'Is schoon tot goeje winst, dat zweer ik by me zool,
 Daar staat een puyk van winst, te krygen op de handen,
 Haar kielen steven vast, al na de vreemde landen,
 't Is alles om de Kool, zo sprak nog lelt maal Jaap,
 De Veeze stappen aan, hier is ook Kool de kaap,
 Wel wilder niemand Kool, of durfje 't niemand raden,
 De Kool die is bezwaard, als gy zyt overladen,
 De Kool, is voor gezet, als van een hooge toors,
 Denk dat gy krygen kan, heel ligt de Zeeuwze koors,
 Die koors die is te kwaat, en laat zig nauw verdryven,
 Wie koopt'er dan nog Kool, en dat voor wynig schyven,
 't Is Kool puyk van de best, schoon dat s' in het eerst niet kwam,
 't Is Vlaardingse Kool, of anders van Schiedam,
 De Stigtse zynder al, maar de Emders komen loopen,
 Om met de Woerdenaers, haar Koole te verkoopen,
 Wel wilje dan geen Kool, of heb je niet bedagt,
 De Koole weet gy al, die 'k heb ter markt gebragt,
 Maar zo gy wist haar deugd, en over groote kragten,
 Ik wed gy geen minút, te kopen zoude wagten,
 Wel luffert dan maar toe, ik beginder straks al aan,
 En Missizippi thans, moet in de voorrang staan,
 Den haan gewoon, op zyn schatten thans te brallen,
 Die zag door overdaad, zig in een schuld gevallen,
 Onnoemelyk ten minst zo als men 't noemen mag,
 Aan 't verhelpen 't gantze Ryk gelegen lag.
 Jan Law, een Schottenaar, die lei daar op zyn zinnen,
 Bedagt een slimme vond, om geld met macht te winnen,
 Hy schreef van stonden uyt en met een groot verstand,
 Als dat zy hadd' ontdekt, een groote strecke land,

Aan de Missizip Rivier, of 't geenze zoo gaen noemen,
 En gaat daar op het werk, met alle magte roemen,
 Men nood een ieder vast om in te schryven dan,
 De Koning doet daar toe, al wat hy doene kan,
 Hy schonk haar veele land, het kon hem niet verscheelen,
 Hy trekt daar door veel geld, en 't land kwam hem verveelen,
 Een ieder om veel geld, dees tyden op te doen,
 Die gonge al haar best, zig naar Parys toe spoen,
 Gierigaart en de Vos, die komen by den ander,
 Een ieder tragt een winst, te zien al van malkander,
 En dat al in de straat, genaamt de Quinquanpoix,
 Geschied dezen handel, zo wonderlyk moy,
 Als dat'er veele thans, ja in een dag, zes zeeven,
 Meer als een Prince staat, met alle macht beleeven,
 Maar ach och lacy thans, wanneer men maar zal gaan
 Aan 't Negotieren, 't is alles voort gedaan,
 De fondzen die zyn weg, de schatten zyne heene,
 Die Kool verwekt helaas niet als een droevig steene,
 d'Engelze nog jalours op 't schatrend frans geluyd,
 Bedenken mee een fonds gegrondvest op de Zuyd,
 Haar Kool die was in 't eerst beneen haar Capitalen
 Men ziet s' in korten tyd ver over duyzend haalen,
 Wat dunkje van die Kool; sta uw die koop niet aan,
 't Is wel in waarheid Kool, en 't magger voor bestaan,
 Men ziet ze thans in 't kort net als kauwoerde groeijen,
 En zonder eenig vrugt of eens te mogen bloeijen,
 Wel wee gy brittenland, en uw Pilaren vast,
 De Adels en 't gemeen, die lyden grooten last
 't Kool kopen dat heeft uit, de hoop die is verdweenen,
 Haar kassen die zyn leeg, de fondzen zyne heenen
 ô Ongelukkig land, aldaar men Kool verkoopt,
 Men leefder thans alleen, maar van de zimp'le hoopt.
 Gy dapp're Bataviërs en uitgelezen helden,
 Men zal het eeuwig vaak aan uwe na Neef melden
 Dat gy hebt opgerecht nog grooter plantery,
 Van Actie Kool, als haan en britten alle bey,
 De Westers Maatschappy van alle u Landschappen;
 Die wilde thans gerust het visje handig knappen,
 Verkogte schoone Kool, al voor een moje tyd,
 En maakte door haar Kool, al heele groote profyt;
 Maar al op losse grónd en zonder vastigheden,
 't Is al een losse schim wanneer men 's gaat ontleeden,
 Den Amstel wierd ook vaak met macht gebeden aan,
 Om 't Koole plantery maar eenmaal toe te staan,
 't Was nullis op 't request voorts ginge deeze zotten,
 En vloogen als de wind, en quame aan de rotten,
 Daar was het wellekome myn uitgelezen vrind,
 Een ieder was 'er al tot Kolen reeds gezind,
 Daar gong het Koolen aan, men laater lustig schryven,
 En 't Koolen mogt alleen niet aan de rotten blyven,
 z'Hadde niet genoeg aan 't Brouwen van haar bier,
 Die is lekker ende goed maar wat is scheur papier.
 Maar zacht zy zullen nu, met macht gaan Assureren,
 En 't Kool verkopen thans daar door gaan deffenderen,
 Haar Kool die is van waard, en tot een hooge prys,
 Zo word zy staag verkogt, en ryft nog rys op rys,
 Men heeft 'er dikwils vaak, wie hoordend van zyn leven,
 Tachtig ende meer voor d'rotte Kool gaan geven,
 De Gouwenars, och laas! die komen mee daar aan,
 En geven voort Oüroy, om 't Koolen toe te staan,
 De Kool verkopery van alle deze Steden,
 Die rust alleenig maar, op hoop dog zonder reden,
 Want ziet haar Kooldery maar eens met aandagt na,
 Is alles vol bedrog, berouw die volgt haar spa,
 Steden die haare tol of brug niet kan betalen,
 Die ziet men door haar Kool, veel schatte overhalen,
 Wie koopt'er dan nog Kool, z' is alle van een aard,
 En door den bank al steeds, met een vernis bezwaard.
 Maar neemder die eens af, gy zult geheym ontdekken,
 En zeggen rondeman dees Kool is voor de gekken,
 Wanneer het geld is weg, al dat gy geven moed,
 't Is dan vaarwel Kooloom, enzyt voortaan gegroed,
 De steden zullen dan, fray moytjes gaan braveren,
 En Heeren Directeurs, al van het uwe smeren,
 Dan staat gy moy en kyk, en zy geheel vergift,

't Kool kooopen laat ik staan en word een oculist,
 En licht al met een zwink de schellen van uw oogen,
 En toonen uw klaar aan, waar door gy word bedrogen,
 De Gouw niet aars gewoon als 't hand'len van het vlas,
 En Pypenmakery die daar van ouds al was,
 Dees wilde haare Stad niet voordeel gaan vereeren,
 En zal Assurantie doen, als ook te Navigeren,
 Een Stad van 't land, en daar zo wel gelegen toe,
 Wie geeft daar aan zyn geld, als die het is te moe,
 D'Yzel waar aan die Stad en 't wel zyn is gelegen,
 Die is het meeste droog, beschoud dan eens ter degen,
 Indien het al gebeurd dat zy eens varen woud,
 't Is zeker en gewis dat zy eerst graven zoud.
 Wel vast daar gaat uw geld voor 't meestendeel wel aanen,
 Dit is ten voordeel eerst van haare Stad te staanen,
 Waar komt de drie per cent, en al de rest van daan,
 Die zy uw vast voor af, tot winst beloven gaan,
 Aanziet de Hagnaars, die zullen negotieeren:
 Waar in? In Aalshuyden, of aars in Verkensveeren:
 Een Vlek, yer gelegen heel diep al in het land,
 Dees zullen u verzekeren voor moorden, rooven, brand,
 Of ander ongeval, als mede ook beleenen,
 Hebt gy nog wat te veel, zo brengt het daar maar heenen;
 Want hare Koolery die blykt zo klaar den dag,
 En ziet waar haar bedrog voor 't eenendeel in lag.
 De tyd waar inne zy een ieder zoud' geryven,
 Tot wetend van haar deel, zo zy eerst gingen schryven,
 Dees bleef wel weken drie, en langer opgeschort.
 Wel waarom was dat zo? Het was alleen by gort,
 Om dat een yder thans met alle macht zou hoopen,
 End' Heeren d'hare kon met groot profyt verkoopen:
 Gelyk als 't is geschied, en ook zoo net gedaan.
 d'Alkmaàrders ook niet luy, die laten 't ook zoo gaan,
 Ziet, deze zullen ook Commerce gaanen dryven
 In Appelen en Fruyt, daar kunnen z' u van geryven;
 Maar niet van ander soort, gelyk als is befaamd.
 Daar volgt een ander Plaats, het Purmerend genaamt,
 Dees Stad als in 't gezigt van Saan en Amstel beyde,
 Daar Negotieert men sterk al in de Bodem'rye:
 Dees Stad, 't is waar, is Zomers steeds zeer aangenaam,
 Maar gansch en al tot Negotieeren onbekwaam.
 Wat is Enkhuizen tog? waar zal dat henen raaken?
 Die zullen voor je Geld voor eerst een Haven maken;
 En zoo het eens gelukt, dat 't geen goed eynde nam,
 Laat het u verzekeren door die al van Edam,
 Daar mag gy 't uwe wel gerust op gaan vertrouwen,
 Zy zullen met 'er haast gaan groote Scheepen bouwen.
 Wel ziet gy dan nog niet, of scheeld u aan 't gezicht,
 Zoo keerd u maar eens om, en wend u naar het Stricht:
 Ey ziet dit werk eens aan, zy zullen lustig graven,
 En maken van die Stad tot aan den Eem een Haven:
 Dat is iets kostelyks, en eischt veel Jaaren tyd,
 Inmiddels zes per Cent, dat is een groot profyt,

Dat zal men voor je Geld alle Jaaren gaan betalen;
 Maar let eens wel op, waar duykers zullen zy 't halen;
 Dog die zoo veel belooft, eer dat hy eens begint,
 Is, geloofd het vry, tot betalen ongezind:
 Dog ziet met aandacht eens, en wilt ter deeg aanschouwen,
 Hoe of die Heeren thans haar woorden kunnen houwen:
 De Haven zullen zy uitgraven vyftien voed
 Beneden Pyl der Stad, en eer zy dien ontmoet,
 Zo is het nog so veel dat maakt dan dertig zamen,
 En dat is meesten zand, wil dat eens wel beramen,
 Waar duyker wil dat heen, 't is alles Apen spel,
 Ja alles vol bedrog dat weet een yeder wel.
 Wel, blyft gy dan nog blind, en by de neus omlyden,
 Wat is te Muyden tog niet als een droevig lyden,
 Gy brengt uw Geld daar heen, en zyt in waarheid sot:
 Ja waardig dat men steeds met u ten volen spot.
 De Naneefs zullen steeds u voor de gek gaan houwen:
 Want die haar Geld in Kool, ja op een schim vertrouwen;
 Wat is die beter waard, als simpel, gek en dol.
 Indien dat Muyden, Kampen, Hasselt, ofte Zwol,
 Of andere Plaatzten, u om wat Geld te geven
 Vroegen, op Interest, zo waar ik ben in 't leven,
 Gy sou 't niet doen; maar wel op Kool, en enkel Niet;
 Daar hebt gy Geld nog toe, gelyk men daaglyks ziet.
 Foey! schaamt uw wat! uw reële Koopmanschappen
 Die stane meesten stil, en komen gansch te slappen.
 Sta af van Midas lust, en segt vaarwel, seer gauw,
 Vervloekten handel, uitgevonden door Jan Law!
 Keer u met uwen doen na Amstel, Spaar en Lyden:
 Bezieet haar werk eens aan, gy sult u vaak verblyden;
 Dat is recht Vaderlands te keeren het bedrog
 Haar roen die roemd men steeds; ja onse Naneefs nog
 Die sullen haren roem tot aan de Starren bouwen,
 Om dat zy d'actiekraam uit hare Steeden houwen,
 Leefd, beroemde vaders, leefd! men schryft, op blauw Arduyn,
 De Schutters van 't verderf der Bataviersche Tuyn:
 Zyn Lyders en de Spaar, als ook de Amstelnaaren;
 God geeft haar eenwig vree, en wil haar altoos spaaren.

't **G** Esternte aan 't Firmament, van Maja's Zoon verschiet,
 De duysterheid herschept, helaas de Hoofdplanneten!
 Van zynen Hemel, rampspellende Commeeten
 Syn wolken storten bloed, in voorspoeds beek en vliet,
 Bedrog die op elks schade en eigen voordeel ziet,
 Heeft naakte Onnoselheid de Leën van een gereeten,
 't Vertrouwen weg gejaagt, d'Eer, aan goude keeten
 Geklonken, prooy gemaakt van weedom en verdriet
 De Goon der aard, verzot op 't Dobbelspel der menschen
 Beslooten, ook hoe hoog verheeven, meer te wenschen
 En onbehoefte, 't al te slingeren in hun rob,
 De wraak die Lucifer ter hel wist in te donderen
 Heeft, zonder Duyvelen of Goden uyt te sonderen,
 d'Uytzuypers van 't gemeen verworpt, in eygen strob.

N A - B E R I G T.

Curieuſe Liefhebbers, voor myn plyſier te rade worden-
de, om in myn Familie tot gedagtenis en waarschou-
winge, voor de Nakomelinge, te bewaaren alle de Plaat- en
Gedigten, &c. tot Beſchimping of Spot van de Wind- of
Actie-Negotie, in dit loopende najaar van 1720. uitgekoo-
men, en gepleegt, ſo hebbe ik de koſten niet ontfien, om
ſe dus te voorchyn te brengen, oordeelende dat als men de
4. Brieven aan N. N. geſchreven die de goedkeuring van
de heele Wereld hebben weggedragen, daar by doet, een nau-
keurige kennis van dit bedriegelyke Spel kan sien.

Alleenig heb ik geoordeeld den Liefhebber geen ondienſt te
ſullen doen om twee ſpreekwyſen die in de Gedigten en Printen
overvloedig voorkomen te verklaaren: het eerſte is dat de
Verlieſers verſonden worden na Vianen en Cuylenburg: en
het tweede ſpreekwoord is, dat de Verlieſers word geraden
haar te behelpen met Frederik Hendrik.

Wat het eerſte belangd namentlyk die na Vianen of Cuy-
lenburg te ſenden, is om dat de twee plaatſen gelegen ſijn aan
de Rivier de Lek, Vianen 2 uren, Cuylenburg 3 uren
van Uytregt, beide ſeer vermakelyk, in welke een Regt
word geuſeert dat wanneer iemand op andere plaatſen door
ſijn Schuld-eiſchers overvallen, dat daar konnende komen,
met alle ſijn Goederen die hy by ſig heeft, word in beſcher-
ming genoomen, niet alleen in de Stad, maar ook in beide
die Graaſſchappen, daar die Steden het Hoofd en ook na
genoemd ſijn, en dit geſchied voor een klyne Recognitie.
Ja ſelfs iemand by toeval een Manſlag hebbende begaan, dog
niet moordadig, heeft in beide die plaatſen ook Vrydom:
maar voor omtrent vyftig Jaren geleden is by geval dat eenen

Heer Mortangie een Juffrou Ontſchaakte uyt 's Gravenha-
ge, die daar mede na Cuylenburg vlugte, ſo is op order van
de Heeren Staten, Melitie geſonden na Cuylenburg, en die
ook de reden heeft gegeven, dat deſe Stad ſig verpligt heeft
dat ten allen tyde als het Hof van Holland, of de Heeren
Staaten, iemand in haar Stad gevlugt op eiſchen, ſy die ſul-
len laten volgen, dog dit ſal ſelden voorkomen.

Het tweede ſpreekwoord is opgekomen, om dat als eenige
Geldwolven, en Bedriegers de menſchen op hoop van groote
Winſt, wiſſen te engageren, in de Actien van de Oolt-In-
diſe Compagnien, om die op Tyd, of op Premie, of in de
Wind te kopen, en verkopen, en die daar door in hooge
Pryſen op te Jagen, ſo hebben de Heeren Staten ſiende de
ruine van veele Familien, in den Jaare 1610. den 27. Februa-
ry een Plakaat geëmanceert, en Gepubliceerd, tot verbod van
deſen Handel en dat nog tot 4. ryſen met ſtrikter uytdrukkin-
ge vermeerderd, het eene in dato den 3. Juny 1621. en het
andere den 3. Juny 1623, en 1624: den 20. May, en 1677.
den 16. September, en naderhand is by de ſtad Amſterdam
verſcheyde Keuren Gepubliceerd, tegen deſe bedriegelyke
Handel, en de dewyl de Heer Prince Frederik Hendrik
Hoogl: Memorie hier veel tot het nemen van deſe Reſolutien
hadde gedaan, wierd het Plakaat na ſijn naam genoemd; deſe
Plakaten lopen daar op uyt, dat wanneer iemand eenige Actien
verkoopt, die hy op de dag dat de koop geſchied niet heeft, de
koop nul is, en ſo verder, als wordende die ſaken aange-
merkt als Dobbelen en Speelen, het geene by de beſchrevene
Regten ſelfs ook verboden is; God bewaar ons Land voor
diergelyke Tyden.

E Y N D E.

BESPIEGELING VOOR DE GELD ZUGTIGE WERELD, IN 'T BEGIN OP-EN ONDERGANG VAN DEN ACTIEHANDEL.

Het heilloos goud, van elk die ijdelgierig aangeboden,
Bedorft reeds eeuwen lang de deugden; eer en zeden.
En strekte een bron naar van een reeks van gruweldaden,
Maar nooit werd 't mens' lyk brin, vervuld met wind en waan,
Zo zeer betoverd door den klank der zilvren schyven.
Als toen, toen de Actieform kwam van de Seine afgeven,
Die zig verdelende in een telleloos getal
Van Bubbelsygen, door de dwaalheid overal

Onsangen werden, dog ten kosten der Gemeente,
Die door deez' kankers, als de pest, tot op 't geboente
Gestroopt is en gevild, wyl Mississippi's naam
De doll' Geld zugt deed vermeerdren, als de jaam,
Gewoon een kleine zaak ten broodsten of te molen,
Het Actie voordeel elk op 't schoonste kwam verhalen,
Toen moest de Wijsheid weg; de Dwaasheid hield haar plaats.
En door 't schreeuwen van veel vinderige Maats,

Wierd al de wereld met deez' dolligheid ontfieken;
Geene andre Zoetheit word by deze vergeleken.
En buiten sporigheid: Deez' veild haar magdom uit,
Gints kroond een wif haar man op hoop, om mee den buit,
Dien de Actiehandel geeft, met d' Actieheer te delen.
Daar laat een ligte kvant zyn geldbeurs zig ontfielen,
Terwylhy met een heer zyn ledige uren spild,
Gints rid de Hogelnaar van het Doctorale gild,
Die zyn promotie heeft door 't Actiegeld verkregen,
Op zyn langoor'gen Broer, daar buigt men om den zegen

Zig voor des Gold-gods troon, de wereld, yrrig neer;
Dus was 't begin verzeld van voordeel, winst en eer.
Maar zie het uit eind by het groot getal van kranken,
Die door purgeeren, of door luten, of door dranken,
Terwyl 't verlies van geld en goet het myn'rend hoofd,
Schoon't de Acties nu verrloekt, heeft van verstand beroofd.
Hun uitgeschudde beurs weer pogen te herstellen,
Tot dat zy dag op dag tot 't sterven overschellen,
En eind lyk, uitgeleerd, als dwazen, tot hun straf,
Verzinken zonder eer, of roem in 't eer'loos graf;

Wel anderen van 't kwaal zig tot nog erger keren,
Tot dat zy eindelyk door kruiszen, zwaarden, leeren
Het leen geniet van hun Geldzugt, die alleen
De snede aankweester is van alle gruw'lykheeden,
En door wie 't Actie spel ook 't eerf is uit gevonden,
Om in de koopmanschap de ziel des staats te vonden,
Dog deze windstorm is door 's hemels gunst vergaan,
Die moeder kwaad heeft in een enkel jaar gedaan,
Dan de vorst, zyft on twist in veel verlope jaren,
De Hemel wil ons weer voor zulk een dwaalheid sparen.

Alwaar de Ziel zig aan de Geldzugt heeft gegeven, Daar word de Deugt en trouw, en pligt, en wet verdreven.

K L A G T
En Raadsvergadering der
G O D E N,

Over 't Wisselvallig
ACTIE JAAR 1720.
O F
J U P I T E R S
BESLUIT EN VONNIS
Over 't werk van
QUINQUENPOIX.

Het wisselvallig Jaar van zeventienmaal honderd
En twintig, was nog naauw door Janus in een ring
Besloten, of Jupijn, die door den Hemel donderd,
Verdagvaarde al de Goën. De gulde starre kring
Weërgalnde op het geluit, waar mee het hoofd der Goden
Het Hemel-heir ontbood voor zijn verheven Troon;
Merkuur strijkt aanstonds neêr op 't horen dier geboden,
Maar Jupiter verschrikt, op 't zien van zijnen Zoon,
Die zonder staf of beurs verscheen voor 's Vaders oogen,
Als was hy door een troep van Rovers onverwagt
Geplunderd, en verrast; Jupijn door schrik bewogen
Ontloot zijn lippen reeds, wanneer een nare klacht
Zijn spraak betoomde. Hy, verwonderd wie dus zugte,
Draaid de oogen heen en weêr, als hy zijn Dogter zag,
De wijse Pallas, die benaauwd van 't Aardryk vlugte,
Dewijl de Dwaasheid, die thans alles over mag
De wereld hield in dwang door schijnfchone Actie vonden
De gryze Vesta steigt ook schreijend naar om hoog,
De gulde blijdschap, die aan Liber is verbonden,
Word van hem weg gejaad. Diana breekt haar boog
En Pylen. Ceres werpt haar krans van koren aeren
Weemoediglijk ter neêr. De Zeegod zugt en schreid,
En schudt zijn biszen krans van zijn besneeuwde haeren;
Als tot een zeker blyk van zijn verlegenheid.
De blonde Appollo laat de zweep en teugel varen
Der gulde Zonnekoets, als was zijn Faëton
Op nieuws geblixemd, om in de Eridaanse baren
Te smoren, tot een straf voor 't menen van de Son.
De blanke Cythrae schijnt ook misnoegd te nad'ren,
En haer Gemaal Vulkaan volgt hinkende op haar spoor.
De dollen Mars gewoon het menschen bloed uit de ad'ren
Te slurpen, stamp van spijt, en geeft geen reên gehoor.
De darte Floratreurd, en schijnt bedroefd te kwynen.
In zulk een naren stand zag de opperste Jupijn,
Al de and're Goden voor zijn hogen Troon verschijnen,
Allenig Momus toond een uitterlyken schijn
Van vrolijkheid, daar hy de Goden komt begroeten;
Hy grimlacht in zijn geest, als Jupiter in 't end
De Goden vraagt: hoe zy hem dus bedrukt ontmoeten,
En welk een rampspoed hun geluk en blijdschap schend.
Elk poogd gants driftig eerst zijn nood aan hem te klagen,
En schreeuwde vast door elkaar met een verward geluid,
O Acties! acties ach! ach! hatelike Actie plagen!
Ach Mississippi! ach! ach Bubbels West en Suid!
Jupyn deed dezen storm van schreeuwen naauw bedaren,
Of vroeg wat Acties? wat? ik ken die prullen niet!
Mijn Soon, gy moet my, wat dit is, eerst openbaren;
Een ieder hield zig stil tot dat men hem gebied
Te spreken, ik zal elk met gunstige aandacht horen,
En zo het moog'lijk is, dat kwaad met al mijn magt
In 't alvergetend nat van Lethes poel versmoren,
So word de wereld in haar eersten stand gebragt
Welaan, mijn Soon, begin, wil my 't geheim ontleden
Van de Acties, die ik niet ken, ik luister naar uw reden.

Merkurius.

Ach Vader! 'k weet niet op wat voet
Dat 'k u die zotheid uit zal leggen,
Die me in de wereld thans ontmoet;
Dog om het u zo ver te zeggen
Als het my zelf nog is bekend,
Hoe wel 'k nog niemant van mijn vrienden
Gesproken heb, die stop of end
Weet aan die bruijery te vinden.
Maar hoor; eerst heeft me aan 't Franse hof,
Om 's Konings schulden te betalen;

17
17

Gepraktizeerd deez nieuwe stof
Van koopmanschap, die nu aan 't dalen
En dan weêr eens aan 't ryzen raakt;
Al naar een zotte wind komt waaijen,
Waar op nooit reek'ning word gemaakt,
Wijl die altoos moet blyven draaijen.
Men heeft daar eene Compagnie
Van Mississippi op gaen regten...
Momus.
Regt op zijn laplands voor al die
Belust is met den wind te vegten.
Merkurius.
En 't stond een ieder vry om 't geld
Het geen hy had daar in te leggen,
Op een Conditie vast gesteld,
Ten minste zo de menschen zeggen,
Dat men aan ieder parcipant
Een deel moest geven van het voordeel,
Fluks had je menschen, wier verstand,
Spitsgeestigheid, en kunst, en oordeel
Alleen op intrest is gesteld,
Om groote schatten te vergaaren,
En voor het ingeleide geld,
Waer toe veel deelgenoten waren,
Kreeg elk een Handschrift; 't geen men toen
Den naam van Actie heeft gegeven,
Daar zy nu koopmanschap mee doen,
Als of die eenwiglijk zou leven.
Maar schoon heel Mississippi waar
Uit enkel Goud te zaam, geklonken,
Nog liep die Compagnie gevaar
Om eens te knagen aan de schonken,
Daar 't vleis alreeds is afgesmild.
Want waar is zo veel geld te halen,
Daar men de oude en nieuwe schuld
Van de Acties ooit mee kan betalen?
Voor my; ik kan 't my niet verstaen,
Hoe dat die Koopmanschap kan duuren;
Maar 't Endje komt reeds agter aan,
Het geen zo meenig moet bezuuren.
Uit Vrankrijk is die dolligheid,
Op laauwe en zoete Suide winden,
Heel tot in Engeland verspreid;
Straks was hy daar by al de vrienden,
Die heet op winst en voordeel zijn,
Heel welkom, zonder eens te denken
Dat schijn bedriegt, en smart en pijn
Voor winst en schatten weet te schenken;
Neen, daad'lijk moest de Gentielman
De franse mode naar gaan aape n,
De wijsheid moest daar in den ban,
Wijl zotheid bezig waar met schraapen
Van schatten, die men had van doen
Om d'Actiehandel op te bouwen,
Het was of Koning Midas toen
Weêr zou een gouden maaltijd houwen,
En dat al 't geen deez' Vrek zijn hand
Aanraakte, zou in Goud verand'ren.
Tot nut en voordeel van het land,
En der Gemeente met elkand'ren;
Maar wie heeft immermeer gehoord
Dat honderd tot elf honderd steigert?
Maar 't vreemde is, dat men regtevoord'
Selfs vyftig op de Elf honderd weigerd
Ter leen te geven; 't schijnt de tyd
Heeft 't vlies van hun benevelde oogen
Reeds afgeligt, tot hoon en spijt
Van Valsheid, List, Bedrog, en Logen;
Want deze vier, by een gepaard,
Syn wel de grootste steun pilaren
Die de Acties schraagden: en op de aard'
Hun allereerste toevlugt waren;
Maar dog de Dwaasheid heeft het eerst
Den grondslag van die zaak geweven
Om al die de Eigenbaat beheerst,
Voor hoop een lege beurs te geven,
Want daar de Wijsheid is geplaatst,
Wie zal zyn schat daar gaan begraven
In eene Zee, die woed en raasd,
En nergens heeft een vrye haven;
Wyl hier de Suidzee geld en goed
Door de Actiehandel heeft verslonden;
Daar schoon dat de arbeid, zweet en wroet,
Geen duit ooit word van weêr gevonden.
De Zuidzee heeft door 't dwaas beleid
Van zo veel gekke Actionisten,
Meer geld vernield door dolligheid!

E

A.s

Als ooit een Oorlog kon verkwisten.
 Maar was 't by 't Albionse kijk
 Of Vankrijk nog alleen gebleven,
 Neen, Neerland heeft geen kleine blijk
 Meê van deez' dolligheid gegeven.
 Dat vrye land, 't geen door 't bestuur
 Van zijn groot Agtb're Burger Heeren,
 Door 't blix'mend zwaard en 't oorlogs vuur
 Kon op zijn vyand triomfeeren,
 Dat land dat eerst in slaverny
 Van snod Gewetens-dwingelanden
 Geteisterd, en geboeid, zig vry
 Kon maken van die snode banden;
 't Geen 't magtig Spaanje heeft verduurt,
 En eindelijk tot vree gedwongen,
 En zegerijk gezegevuurt,
 Daar 't vrolijk Iô wierd gezongen;
 Dat land dat voor zijn vryheid sprak
 Met blixem en met dondervlagen
 Van zee-kartouwen, en op 't slak
 Des oceaans, in zo veel slagen
 Zijn vryheid heeft met vyands bloed,
 En 't bloed der helden duur bezegeld,
 Vald de Actie dwaasheid ook ten voet,
 Zo schadelijk! zo ongereld!
 Dog nimmer pronkt een Diamant
 So schoon in 't oog der stervelingen,
 Dan dat men hem van allen kant
 Met doffe steenen komt omringen,
 So blinkt ook de Yfroom schooner uit,
 Daar hem de Rijn en 't Spaar verzellen;
 Dit trits der steden stremd en stuit
 Al de Actie-plaagen, die aan 't zwellen
 Reeds reezen boven perk en maat,
 Waar door zy eeuwig zullen leeven,
 En aan de kroon, van Neêrlands staat
 Een schoonen glans en luister geven.
 Maar ach! ondanks hun zorg en vlijt,
 Is my mijn Staf en Beurs ontnoomen;
 'k Ben desperaat, en dol van spijt,
 En kan my naauwelijks betoomen.
 Ik ben mijn lyfkleed kwijt geraakt,
 En opgesierd met Actie prullen,
 En kladpapieren, zo mismaakt
 Dat my geen menssen kennen zullen,
 Indien ik weêr op aard verschijn.
 Wis zal ik daar by alle menssen
 Een Janpotagies gekje zijn,
 Dies mag ik de Acties wel verwenffen;
 Hoe past my dit papiere kleed,
 Bezaaid met Wort'len, Kolen, Knollen,
 Panharing, Pypen, tot mijn leed,
 Daar zie je Tiggelstenen rollen.

Momus.

Die zijn het noodigste van al
 Om d'Actiehandel op te houwen,
 En dienstig, om in 't ongeval,
 Braaf gekkenhuizen van te bouwen.

Mercurius.

Hier pronkt een Kalfskop, daer een Koe;
 En meêr sieraden naauw te tellen,
 Men heeft mijn kleed nog rontom toe
 Omhangen met veel narre bellen;
 Om als een Gek te bedelen gaan,
 En met een laaz'rus klap te klappen,
 Men bad voorheenen my wel aan
 Als 't Opperhoofd der koopmanschappen,
 Maar nu heeft Eölus mijn plaats
 Door Windnegotie ingenomen,
 Hy, en zijn bulderende Maats
 Ontfangen geld voor Wind en dromen.
 Men handeld nu alleen in rook,
 Waar aan zo menig moet verslikken,
 Of die al vry komt van den smook,
 Verhangt zig in papiere strikken;
 Want ieder Actie is een strop,
 Bekwaam om iemant op te hangen,
 Waar in ook reeds zo meen'ge kop
 Met al zijn schatten bleef gevangen.
 Hier hoord ge, ô Vader! thans dereên,
 Die my zo hoog misnoegd doen wezen,
 En al de Goden een voor een
 Die zullen ligt het zelve vreezen.
 Dog ik heb u mijn nood geklaagt,
 Laat elk den zijnen ook verklaren,
 En zo 't u goetheit, dan behaagt
 So doe deez' dwaasheid eens bedaren

Jupiter.

Door welk een dolle razerny
 Word thans de wereld aangedreven?
 Of is 't om aan den Rijn, en 't Y,
 En 't Spaar een nieuwen glans te géven?
 Maar gy mijn Dogter, zuiv're Vrugt!
 Die uit mijn harszens zijt geboren,
 Is 't ook om de Acties dat gy zugt?
 Kom laat ons 't eerste uw reden horen,
 Waarom gy u ten Hemel spoed',

Momus.

Madame Pallas gaat ligt lopen,
 Om door een eereljk Bankroet
 Op aard geen schand voor geld te kopen.

Pallas.

Neen Momus, wiens vergifte tong
 De magt der Goden zelfs durft tergen
 Ik vlugt, om dat ik oud en jong
 De Dwaasheid zie om schatten vergen;
 Men maakt geen werk van eer of deugd
 Nog minder van de wetenschappen,
 Een dolle Geldzugt komt mijn Jeugd
 En ed'le konst op 't hart te trappen;
 Want de Eigenbaat agt ieder blind,
 Die met haar in gene Acties handeld,
 Schoon dat zy zelf door dezen wind
 In droeve en bange schaduw wandeld;
 't Is of een Vader onbedagt,
 't Geluk zijn kind'ren wil verlopen,
 Zo hy zijn schat, en geeft, en kragt,
 Niet wil verspillen, in het kopen
 Van Rook, van Smook, van Wind, en Waan;
 Hy die de Wijsheid houd in eeren
 Ziet men in 't aangezicht versmaân,
 Door dolle en wind'rige Actieheren.
 Hoe zeld' er een, wilt gy geen geld
 Tot voordeel van uw huis dan winnen?
 Of is 't de traagheid die u kweld?
 Of hebben uw verkeerde zinnen
 Een schrik van 't goed daar elk naar tragt?
 Neen 't zal u mogelijk niet behagen;
 Om in het midden van den nacht
 In Quinquenpoix te lopen vragen,
 Hoe veel doet Utrecht, of den Haag?
 Of Woerden, Wefep, Naarden, Horen?
 Neen om plysietjes alle daag
 Te gaan zal u veel meêr bekoren
 So gy een man waart van Verstand;
 De winst zou u doen watertanden,
 En gy zoud aanstonds, huis en land
 Voor Actie briefjes gaan verpanden;
 So word een wijs man afgemaald,
 Wie kan dien hoon, die smaad gedogen?
 Door 't Actierot, dat moedig praald
 En pronkt, en zwaard, voor ieders oogen.
 Elk schijnt een Veld Kadet te zijn,
 Versierd met linten, strikken, veren;
 Om 's avonds in den Maneschijn
 Als voor Baronnen te passeren,
 Hun klederen staan stijf van goud, (ren
 De lugt weergalmd door 't vloeken, zwe-
 En razen, wijl een ieder slout
 Een ander poogt te ruïneren
 Door list, bedrog, en schelmery,
 Om voor beschreeve klad papieren
 Veel geld te trekken; om dan vry
 Met Paard en wagen te gaan zwieren;
 Want zo der iemant roft en jaagt,
 Het zijn de brein'loze Actie Heeren,
 Dewijl men naar geen schulden vraagt.
 Neen, want door dus te negotieeren,
 Is zelfs de grootste schuld een Niet;
 Ten minste zo zy zelf verhalen,
 Niet waardig dat men daar naar ziet;
 Om maar zo aanstonds te betalen.
 Wat vreegd kan my het aardrijk zijn,
 Alwaar de Wijsheid word verdreven?
 Want de Actie dwaasheid is door schijnd
 Ver boven het verstand verheven;
 Men agt nog konst, nog wetenschap,
 Maar oogt alleen op geld en schatten,
 De geldzugt steigt ten hoogsten trap,
 En waant het alles te bevatten,
 Schoon 't eind die Actienarren kroond
 Met Armoê, droefheid en elenden.
 Ik zie mijn wetenschap gehoond,
 En ook met een mijne agting schenden;

Want als de Koopman , die voorheen
Door vlijt en yver aangedreven,
Mijn voetspoor in sloeg, om alleen
Zig over aen mijn kunst te geven,
Ontbloot van Geld en goed is, door
Zo veele ontelb're Bubbels vlagen,
Waar krijgt myn wijsheid den gehoor!
Of wie zal mijnen tempel schragen?
De nijv're Koopman draagt het meest
Door vlijt, en geld mijn wetenschappen,
En poogt door yver, drift en geest
Het toppunt van mijn hoge trappea
Eens op te steig'ren, so volmaakt;
Maar so hem word zyn geld ontnomen,
Schijnt dat hy selfs zig self verlaakt,
En 't is met my dan omgekomen;
Want 't is vergeefs mijn hoop gebouwd
Op pronkers, die 't Salet hanteren,
Zo wijs als Ezels in het woud,
Die niets besorgen dan hun kleren,
Wiens schone tijd maar word besteed
In 't lighaam zwierig op te tooijen,
Terwijl men nergens meer af weert,
Als hoe dat men zijn das moet plooijen;
Te zien naar linten, strikken, en
Halfhemden, mouwen, en ponjetten,
En meer 't geen ik naauw noemen ken,
Waar op dat zy hun zinnen zetten;
Dus zwierd men dan lang gragt en straat;
En speeld den Ligtmis met den degen;
Men weet naauwkeurig ieders staet
En eer, als op een schaal te wegen;
Men speeld by ieder voor Galant,
Geen Juffer, of 't is hun meest'reffe,
Om wie dat men van liefde brand,
En roept al fugtend: mijn Matresse
Heb tog eens deer'nis met mijn gloed!
Of 'k sal verbanden voor uwe oogen!
En so me een and're weert ontmoet,
Is de eerste liefde voort vervlogen.
Dies by die onbesonne Jeugd
Kan ik in 't minst geen toevlugt vinden.
Sy zijn so min voorzien van deugd,
En al so los als Bubbels winden.
Dus worde ik wederzijds verdrukt,
En voel niet dan verdriet en plagen;
Ik zie mijn hoop, mijn wens mislukte,
Door 't stormen van die Actie vlagen,
Ten zy dat gy, o Jupiter!
U nu wilt over my erbermen,
Want al mijn hoop legt thans om ver,
Ei hoor dan naar uw Dogters kermen!

Jupiter.

Is dan de wereld so ontaerd,
Dat zy geen agting meer zou dragen
Voor u mijn Dogter? my zo waard,
En kan de Dwaasheid meer behagen
Dan de ed'le Wijsheid, die gy leerd?
Waarom dat gy word aangebeden,
Geagt, bewierookt, en geëerd,
Zo hebt gy meer dan dubb'le reden
Om de aard te ontvlugten, daar den Schyn
Voor 't Wezen nu word uitverkoren,
Maar 'k zie het eind reeds van uw pijn,
Dewijl Merkuur my heeft doen horen,
Hoe 't Amstels Capitool, gestigt
Op Zesendertig Hoofdkolommen,
Die Dwaasheid houd in evenwigt,
En doet het Actierot verstormen,
Door 't edel, wijs en rijp beraad
Van die Groot Agtb're Burger Heren,
Die tot de rust van Stad en Staat,
Die plaag uit hunne vesten weren.
Maar gy, o verd're Goden! word
Gy in uwe eer of mogentheden,
Ook door die Actie plaag verkort?
Zo spreek, wy luist'ren naar uw reden.

Vesta.

Wijl gy, o opperste der Goën!
Niet uitkieft wie het eerst sal spreken:
Toond mijn getakte Stedekroon,
En ouderdom, dat duurbaar teken,
Dat my die eer alleen behoort,
'k Zal geenzijs pogen op te halen
Mijn magt, nog ook van woord tot woord
Mijn kragt en aanzien af te malen,

Nog hoe ik uit mijn vrugtb'ren schoot
Moet Vee en Menssen voedsel geven,
Of 't lighaam herberg na de dood,
Die alles voor haar seis doet beven,
Nog hoe ik u heilige offervlam
Moet met Sabee'se wierook voeden,
Wanneer dat de Offerknaap, een ram
Of stier doet voor uw altaar bloeden;
Nee, 't is geen tijd om mijn geluk,
Maar wel mijn onheil afstemalen,
Dewyl men my met smart en druk
Voor so veel moeite wil betalen;
Men dreigt my, om dese Actie kraam,
En Bubbels stormen op te houwen,
Tot misstand van myne eer en naam,
Het ingewand van de aard te aanschouw-
Te graven door mijn suiv're borst (en,
Met schoppen, spaden, en houwelen,
Tot daar Neptuin myn strand bemorst,
Om dan met trotse seekastelen
Te nad'ren tot des Bisschops vest,
Dus dreigt men myn gesag te schenden.
Helaas! waar sal ten langen leet,
Die onweert storm zig eenmaal enden;
Ik zidder reeds voor dit verhaal,
Hoe sal myn bange boesem hygen,
En swoegen, als men paal op paal
My door het ingewand sal rygen!
Om dus 't geweld der woest see,
En holle deiningen te breken,
Tot welstand van de Strichtse ree,
Die my tot in het hart zal steken.
Is 't niet genoeg dat de Indiaan,
't Sy daar de Sonnestralen ryzen,
Of daar zy's avonds ondergaan,
My vaak angstvalliglijk doet ysen
En schrikken, als hy, door een fugt
Tot goud en zilver aangedreven
Mijn hoefsem op ryt, om die vrugt;
Die in mijn duist'ren schoot het leven
Ontfangt, besorgd word en gekweekt,
Als uit een afgrond op te halen?
Wijl hem de gierigheid ontfleekt,
Om met een groten schat te pralen;
Terwyl ik reeds voor oogen zie
Wat smart ik weer sal lyden moeten,
Ah Mississippi Compagnie
Zal Louisiana deur gaan wroeten,
Om door het kerven van mijn leent
Myn grond van 't glinst'rend goud te ont-
bloten,
En dringen door myn lighaam heen,
Om Pluto op het hoofd te stoten,
Die op zijn ys'ren troon reeds beeft,
Daar hy in de onderaardse kolken
Als koning heerst, en wetten geeft,
Met vrees dat de ondermaanse volken,
In 't end, door gravende mijn grond,
Hem sullen op zyn troon bespringen,
Of ruukeloos, door 't aardse rond,
Zijn stalen poorten op zal dringen,
En laten Febus Zonnelig
Door de opgegrave zilver Mynen;
't Gedoemde Volk in 't aangezigt,
Tot spyt van Cerberus verschynen.
Dus worde ik thans alom bedreigt,
En gy, o grote hemel Vader!
Zo gy uw gunst niet tot my neigt,
Daar ik uw Troon eerbiedig nader,
Zalt haast mijn glorie zien verkragt,
Myne eer en aanzien weg gedreven,
Dies al de hulp, die ik verwagt,
Moet gy in desen nood my geven.

Jupiter.

Schep moed, o grote Voedster Vrouw
Van mens, en vee, en vrugt, en bomen!
Steun op mijn hulp, dewyl uw rouw
Alreeds is op het hoogst gekomen,
Geen Vaartegraver sal uw schoot
Met schop, nog met houweel doorkerven,
Uw lighaam heeft in 't Sticht geen nood;
'k Zie dat projekt reeds aan 't versterven,
Want 't hele Fonds dier Compagnie
Is niet in staat om uit te voeren,
Deez' sporelozen voorslag, die

U nu reeds komt met finart ontroeren.
 Des set uwe onrust vry ter neer,
 Wyl wy ook de and're Goden horen;
 Ik zweer u by mijn Wraakgeweer,
 Dat u geen onheil is beschoren.
 En ik wil 't ook wel zweren, dat
 Men 't werk niet eensjes sal beginnen,
 En dat die ingeleide schat
 In 't end een Grote Niet zal winnen.

Neptunus.

Zo iemand van al de and're Goën,
 Heeft regt of reden om te klagen,
 Dat hy geweld lyd op zijn troon,
 Ik word verwoed voor 't hoofd geslagen;
 Men schent mijn eer en agtbaarheid,
 Men wil mynedrietand my ontwringen,
 En mijn gedugte Majesteit
 Op mijne schulpkaros bespringen;
 *k Ben geen meer Meester van mijn vloed,
 Hier wil men my te rug doen wyken,
 Daar 't land in dringen, om den voer
 Der Stichtse vesten te bestryken;
 *k Ben geen meer Meester over 't sand,
 Het geen mijn vloed eerst op deed wellen,
 Men wil, schoon ik daar tegenkant,
 My in mijn Rijk de wetten stellen
 En 't Zand 't geen ik heb opgespoeld,
 Met magt van gravers weg doen graven,
 Op dat mijn water ruimer woeld,
 Tot voordeel van de nieuwe Haven;
 Men dreigt met Paalwerk, hout en steen
 Mijn kragt en golven af te keren;
 En daar ik nu rol bruisend heen
 Op mijn geslag te triomferen;
 Mijn Zekaros kan nu langs 't Strand
 Der zuider Zé, van 't Suid tot 't Noorden,
 Of 't spits van Hollands lage land,
 Tot aan het eind der Friessche boorden,
 Heen rennen over 't bruisend nat,
 En sonder tegenstand te ontmoeten,
 Tot daar ik my, van schuim bespat,
 Zie door den Oceaan begroeten.
 Nu sal ik in mijn snelle vlugt
 De Enkhuiser Haven moeten wyken,
 Of met een vliegend storm gerugt,
 Langs de opgeworpe nieuwe dijken,
 Genoodsaakt zijn naar 't Sticht te gaan;
 Wyl 't groot gemaal der Bubbelseden,
 Met Schepen vol en zwaar gelaan
 Mijn grijze kruin my in sal treden,
 Want gene Stad, hoe klein geagt,
 Die met geen Vloot van snelle kielen
 Mijn rug sal ploegen, en met magt
 Op mijne ontomb're golven krielen.
 Ja, 'k zie eerlang den Oceaan
 So digt van zeilen, dat de stralen
 Der gulde Son, of bleke Maan
 Nooit op myn waat'ren kunnen dalen;
 Ja 'k zie mijn Tritons in het naauw,
 Wyl zy geen adem kunnen scheppen,
 Maar afgemat, en moe, en flauw
 Al stervende hun vinnen reppen,
 En in dien zelve doodsten stand,
 Myn Zesieren en Najaden
 Benauwd gaan vlugten naar het land,
 Gewoon in 't ruime sop te baden,
 Of zo zy blyven, door 't geweld
 Der schepen op elkaar gedrongen,
 Gekneust, verpletterd, en gekneld;
 Het bloed ter ad'ren uit gesprongen
 Bepurperen myn zilte plas;
 Zo sal men d'Oceaan bedekken,
 En 't swalpend sour, en spiegel glas
 Met zijn inboorlings bloed bevelken.
 Ik self sal op dat zwalpend ruim
 Geen zints mijn wagen kunnen mennen,
 Nog met mijn Zekpets over 't schuim,
 En huppelende baren rennen;
 Maar schuilen in myn Zépaleis,
 Gebouwd in 't allerdiepst' der vloeden,
 Daar ik de schepen op hun reis
 Voorheen, of strafte, of kon behoeden;
 Moet ik het roer nu van mijn Ryk
 Alleen den sterv'ling toe betrouwen,
 Of so ik opsteig, blijk op blijk (wen.
 Van oneer, smaad, en schande aanschou-
 Ik had nog eerst myn hoop geboud

Op Eölus, maar 't is verloren,
 Wyl die verhandeld word voor goud,
 En krijgt gelyk een bynaam: Horen,
 Of Woerden, Wesep, Rotterdam
 Tergouw, Dort, Alkmaar en Enkhuisen,
 Daar elk hem even grétig nam,
 Als was 'er Goud uit wind te pluifen;
 En 't voerd myn gramschap buiten toom,
 Dat hier door al deez' Bubbelseden,
 De Stad aan Y en Amstel stroom
 Maar pogen op den nek te treden;
 Die Stad, die uit een viszers buurt,
 Gelyk het wereld dwingend Romen,
 Wiens boord de gryze Tiber schuurd,
 Tot daar hy in mijn schoot komt stromen,
 Allenskens opwies in gesag,
 Om 't hoofd ten hemel op te trekken,
 Kan nu de schoonste flonkerbag
 Aan Neerlands stedekroon verstreken;
 Dies poogd men dese Stad met kragt
 De Stevenkroon van 't hoofd te stryken,
 En door een bubbel water magt,
 Hun eigen vesten te verstryken;
 Maar 't moedig Amsterdam staat pal,
 So lang zyn wyze Burger Héren,
 Die Actieplaag uit Stad en wal
 Tot nut van hun Gemeente weren;
 Dat vry zyn Zémagt Jaar op Jaar
 Door hun bescherming aan mag groeijen,
 En vry van onlust, of gevaar
 Mag in gewesten welstand bloeijen;
 Maar dat men dus den Oceaan,
 En my sal in myn ryk trotszeren
 Met Bubbelslaggen, die door waan
 Het menen alles te overheren,
 Doet my, o Jupiter! uw troon
 Vertorend en bedroefd genaken!
 Wyl buiten u myn Waterkroon
 Eerlang in ongeval moet raken.

Jupiter.

Myn Broeder! die den fouten vloed
 Kunt met uw stalen drietand kemmen,
 Schoon Eölus afgrysz'lyk woed,
 Kunt gy den Windgod nu niet temmen?
 Staat hy niet onder uw bevel?
 En laat gy u van hem braveren?
 Doe straks deez' snoden Muiter wel
 Gekluisterd in zyn stormhol keren,
 Want hy is de oorzaak van al 't kwaad,
 Naar al de Goden my getuigen;
 Gy moest tot voordeel van uw staat,
 Dien Muiter voort het hoofd doen buigen

Momus.

Dat kan onmogelyk niet zijn,
 Want hy is reeds in so veel stukken
 Van een gescheurd, dog sonder pijn,
 Dat gy hem self niet kunt doen bukken;
 De Mississippi, en de Zuid,
 En verders al de Bubbelseden,
 Die hebben elk een deel ten buit
 Van hem, en zyn verstrooide leden,
 En ieder deel is op het minst
 Tienmaal door Quinquenpoix gewandeld,
 En tot een ongemene winst,
 Wel sesmaal op een dag verhandeld.
 Wie haald die lappen by elkaar?
 Want wie een deeltje heeft gekregen
 Behouwd die brok, als goeie waar,
 Om 't met een goudschaaltje op te wegen;
 Ook dient de schaal heel syn te zyn
 Die door den wind sal overhalen,
 Want 't is tog wind, papier in schyn,
 Daar de Actie Héren mee betalen.

Jupiter.

Geef antwoord als u word gevraagd;
 't Is hier geen tyd van schertszeryen,
 Daar ieder kermid, en fugt, en klaagt,
 Om 't geen zy door dese Acties lyen.
 Maar Ceres wat is 't dat u pord
 Om dus bedroeft myn troon te naad'ren?
 Word gy ook door den wind verkort?

Ceres.

Ja, die doorknaagt myn geest en ad'ren,
 Wyl de Acties door gebrek van geld,
 't Geen uit die windpest is geboren,
 Myn velden, daar de Seine zweld,
 Ontbloot doet zyn van 't voedsaam koren;

De landman kan daar door dien nood,
Zyn vrugtb're landen niet bezaaijen,
't Geen hem ook van den Oogit ontbloot,
Dien hy gewoon is af te maaijen,
Dus zugt de Moeder met haar krooft,
Zy ziet haar ted'ren Zuig'ling schreyen,
En weet geen uitkomst, hulp, nog troost,
Om deien hongersnood te meijen.
Ja 't schynt als of Trinakria,
Toen ik myn Dogter had verloren,
Geslagen door myne ongena
Weer aan de Seine is herboren;
Dit gaat my op het diepste aan 't hart,
En parst my 't zilte nat uit de oogen,
Dewyl ik deel neem in hun smart,
En met hun droefheid ben bewogen,
Daar menig een, die door zyn vlyt
Zig en zyn Huisgezin kon voeden,
In deez' benauwdten bangen tyd,
Verdrukt door bit're tegenspoeden,
Bedroeft zyn brood moet béd'len gaan,
Daar hem wel eér zyn koren velden,
Door eenen ryken oogst van graan,
Met kleine winst te vreden itelden.
Dog om u nu, ó hoofd der Goón!
Met myne klagt niet op te houwen,
Stel ik myn leed maar half ten toon,
En kan myn smart niet heel ontvouwen,
Dewyl myn mond door droefheid sluit,
Dies blyf ik met verlangen wagten,
Dat gy dit ongeval eens sluit,
En maakt een einde van myn klagten.

Jupiter.

Geelhaer'ge Graangodin, schep moed!
Uw rouw is reeds op 't hoogst gekomen,
Uw leed word haast met vreugd versoet,
Als u het heil zal overstromen,
Om weer uw vrugtbare korenland
Met rype vrugten te zien pralen,
En in een aangenamen stand.
Met een drie dubb'le winst betalen,
Als deze Windpest heeft gedaan,
Die nu de wereld heeft ontluiterd,
En opgevuld met rook en waan,
En de ed'le Koopmanschap verduisterd.
Maar gy, ó Moeder van de Min!
Wat reden vint gy om te klagen?
Wat leed brengt uw de Windplaag in?
Spreek op, en antwoord op myn vragen.

Venus.

ó Ja; dootlugtig opper Hoofd!
Dese Acties hebben reeds ten delen,
Myn Eer, gezag, en magt geroofd,
Door wind'rig met den wind te spelen,
'k Heb naauw'lyks magt om iemants hart
In hete liefde te doen blaken;
Myn mogentheid word uitgetart,
En sal eerlang ten onder raken,
Ten zy de dwaasheid word gestuit,
Die veel naar Quinquenpoix doet lopen,
Op hoop van een gewiszen buit
Te vinden door het wind verkopen;
Want daar de Geldzugt 't hart bezit,
Daar kan myn minnevlam niet vatten,
De boog myns zoons raakt nooit zyn wit
Daar 't oog verliest is op de schatten;
Die sulc een Windnegotie geeft;
Wyl al wie die poogd naar te jagen
De myn geheel verbannen heeft,
En denkt niet om met smeken, klagen,
En zugten, zyn Meest'res 't gemoed
In suiv're wedermin te ontfeken;
't Is waar, nooit kan myn minnegloed
Het alderminste liefde teken
Niet brengen in een Jeugdig hart,
So 't Geld het door de aanlok'lykheden,
Niet meerder kluisst en benard.
Dan Jonkheid, schoonheid, deugd, of seden;
Want 't geld spand nu alleen de kroon,
Om 't geld veragt men geeft en gaven,
Mismaaktheid word door 't geld self schoon,
Het geld heeft duizende van slaven,
Die hunnen hebsugt met een schyn
Van uitterlyke min bedekken,
Myn altaar honen, door 't niet zyn
Het geen zy uitterlyk verstrekken.
So ik nu wil een Jeugdig paar

Door Hymens heil'gen band verbinden,
Ik dien, gelyk een Makelaar
By al de wederzydse vrienden
't Accoord trefsen, van het goed
Dat de een en de and're meé sal geven,
Ik vond door 't geld dien zuiv'ren gloed
Al overlang van de aard verdreven,
Maar ik sag nog in schyn myn wet
Gevoerd op de ouwde eere trappen,
So lang het Jufferlyk Zaler
Bleef vry van de eid'le Koopmanschappen,
En Windnegotie, die by naar
My uit myn zetel heeft gedrongen,
En met een schrik'lyk storingevaar,
My in myne agtbaarheid besprongen.
't Zaler is my te naauw gemaakt!
Wyl daar naar Quinquenpoix swieren,
De Windgod is tot baas geraakt,
Door 't hand'len van zyn klad papieren;
Daar scheen eertyds de dart'le min
Op gulde wickjes om te zewen,
Als een Galant zyn zielsvoogdin.
Zyn droefheid kwam te kennen geven,
En bad haar om medogenheid
Te hebben met zyn droeve kwalen;
En liefkooft, zugt, en smeekt, en vleid,
Dat zy met haar genade stralen,
Zyn nagt van droefheid in een dag
Van held're blydschap wil verkeren;
Dewyl een lonk, een e enk'le lag
Zyn harten wéén sorg kan weren;
Maar nu tragt men daar 't windrig spoor,
Van Quinquenpoix meé op te wand'len,
Men geeft daar aan geen min gehoor,
Wyl men daar bezig is met hand'len
Van Acties op de Bubbelssteen,
Hier vraagt 'er een; wie bied op Horen?
Ik geef voor seven, neen, ó neen!
Roept de aar, dat was een kwart verloren:
Ik gaso ver niet uit 't bestek,
Wie bied op Wefep, eens tot vyven?
Die Actie stinkt naar varkens drek,
Laat die uit ons salet tog blyven,
Zeid weér een ander; maar wie bied
Op Purmerend nu eens tot seven?
Kom heb je lust, so spreek, of niet
Dan sal ik se aan een ander geven.
Dus redeneerd nu 't Jufferschap,
Waar af 't salet schynt weér te klinken,
Men hoord daar nu geen handgeklap
Als eertyds, onder 't vrolyk drinken
Van Koffi, Théé, of Cokolaat,
Neen 't is van Acties, Negotieeren,
Van Bubbels, daar men nu van praat,
Zelfs durft men by de Zuid daar zweren,
Dien groten eed van 't Actiegild,
Waar door so véle ontelb're schatten
Zyn ruukeloos en dwaas verspild.
Ja meér als iemant kan bevatten.
Dies so die Actiekraam nog lang,
ó Grote Jupiter! blyft duuren,
Sie ik myn wiszen ondergang,
Schoon ik myn ryk op itale muuren,
Of nooit verslytbaar Diamant,
Voor eenwig dagt gegrond te wesen,
De dwaasheid heeft nu de overhand,
En doet myn laaften val my vresen;
Ja 't ryk van myn en mynen Soon
Zie ik ten langen lelt' hervormen,
En door de Geldzugt op myn troon
Myn magt en heerschappy bestormen.
ó Vader! wil die Windpest dan
Dog eens geheel van de aard' verjagen!
Doem die Négotie in den ban!
So maakt ge een einde van die plagen.

Jupiter.

ó Aangename Mingodin!
En vrolykste der Hemellingen,
Stort u de wind die droefheid in;
Wel aan ik sal dien haast bedwingen;
'k Sal Eólus, schoon hy van een
Gereten is, by een vergaären,
En al zyn afgescheurde leén,
Terstond gaan plompen in de baren
Der Suidzé, wyl die 't grootste deel
Wel van zyn lighaam heeft benomen;
So kan ik best dit Windkrakeel,

En ook u aller klagt betomen.

Momus.

Maar Jupiter, als gy hem straft
Zo dunkt my zou 't ook reed'lijk wezen,
Dat gy dien geen zijn loon verschaft,
Waar uit dit kwaad is opgerezen,
Want Eölus is 't werktuig maar
Gewees van al deze ongelukken,
Geenzints de uitwerker van 't gevaar,
Daar zig de aard mee voeld verdrukken.

Jupiter.

Hoe zijn'er dan nog meer aan 't kwaad
Van deze Windnegotie schuldig?
Ik zweer hem dadelijk mijn haat,
En ben alreeds heel onverduldig
Om hem te straffen voor die schuld.
Wie is 't? laat my zijn naam voort horen.

Momus.

Die heeft de wereld zo vervuld,
En kwam die u nog niet ter ooren?
Dog gy hebt groot gelijk Jupyn,
Want 't zou u wis geen tyd vergunnen,
Dat gy in deez, of geen en schijn,
Een Meisjen eens zoud zoenen kunnen,
Gelijk gy dikmaals zijt gewoon,
So ge u met de Acties zoud bemoeijen.

Jupiter.

Verwaande! schent gy mijnen troon?
'k Sal u die lange tong besnoeijen;
Noem voort hem dien gy schuldig agt,
Zo niet, maak op myn wil te zwygen.

Momus.

Ik kan onmoog'lijk, hoe 'k ook tragt,
Sijn naam my niet te binnen krijgen;
't Is zo wat Lauw, of Laauw altans
't Is heet nog kouwd, dat kan ik zeggen,
Maar anders zie ik niet wel kans
Om u zijn naam regt uit te leggen;
Maar dat hy niet veel dengd, dat blijkt.
Want dat nog heet nog kouwd mag heten,
Is zelden met iets goeds verrykt,
Ten minsten word het hem verweten.
Dat hy al de oorzaak is van 't kwaad,
Dat Mississippi heeft bedreven,
Dat hy de Zuidzee bragt in staat,
En deed de Bubbelen leven.

Jupiter.

Het rouwd my dat dien vent zijn naam
So schandelijk u is vergeten,
Dog ik zal moog'lijk door de Faam
Dien binnen weinig tijds wel weten,
Dan zal ik hem als Faëton,
Sodanig op zijn harffens klinken,
Dat hy verheven door de Son,
Haast in den Tyber zal verzinken.

Momus.

Daar is die knevel ook naar toe
Met al zijn schatten en gesteente;
Hy was het aan de Seine moe,
Bedugt voor 't woeden der Gemeente.

Jupiter.

Laat hem vry vlugten, 'k zal hem in
Zijn vlugt wel weten te agterhalen.
Maar gy, mijn Flora Bloemgodin!
Komt gy ook om deze Actiekwalen,
Genaken tot mijn hogen troon?

Flora.

Ja opperhoofd der hemelvad'ren,
Verfierd met blixem, staf en kroon,
'k Kom uw Olimphies Lusthof nad'ren
Om deze Windverkopery.
Niet dat my die kan nadeel geven,
Maar wel uit weêrwraak, wijl men my
Door zo veel schempen heeft doen beven,
Toen al de wereld stond versteld,
En ik in 't Jaar van zestienvonderd
En driemaaltien en zeven, 't geld
Van zo veel beurzen heb geplonderd;
Toen wierde ik van elk een veragt,
Mijn Bloemenhandel uitgekreten
Voor dwaasheid, en van elk belagt,
En als iets schandelijks verweten,
'k Moest in de Gekskap tot mijn smaad,
Daar 'k Tulpebollen op zag wegen
By zuiver goud, tot een karaar;
Daar weêr een and're mee verlegen
Die storte op eenen Misthoop, maar

Schoon dat men meer dan Duifend gulden
Gaf voor een enk'len Tulpbol, waar
Maakte ooit die dwaasheid zulke schulden
Als hier de Windnegotie doet?
Wie heeft zig daarom ooit verhangen?
Of uitgestort zijn eigen bloed?
'k Sag niemant naar zijn dood verlangen,
Schoon hy een groot deel van zijn schat
In deze koopmanschap verspilde,
't Genoegen 't geen hy had gehad,
Al zijne zorg en onrust stilde,
Want 't scheeld nog merkk'lyk in de keur,
Om duizend guldens uit te geven
Voor bloemen schoon van kleur, of geur,
Dan voor een stuk papier beschreven
Met d'yffelyken naam, de Zuid,
Waar door zo menig gaat verloren,
En vals misleid, op hoop van buit,
In Armoede en verdriet moet smoren.
Dus hebbe ik toen, het zy met regt
Of onregt deze smaad geleden,
'k Laat dat voor u, die 't al beslegt,
'k Ben met mijn lot zo ver te vreden.
Maar Vader! 't geen ik van u eis,
En waarom ik u kom genaken
Tot in uw blinkend Starpaleis,
En hoog gewelfde Hemeldaken
Is dat die zelve schande en smaad
De Windnegotie ook mag treffen,
Die ik geleden heb door haat
Van menssen, die niet eens bezeffen
Wat schoonheid in mijn bloemen woond,
Of zyn wy beiden last'rens waardig,
Word dan deez' Windplaag ook gehoond,
Zo agt ik Goôn en mens regtvaardig.

Jupiter.

Doorlugte Flora! die uw hoofd
Bekrans met uitgeleze bloemen,
Wier gloeiend rood de kleur verdoofd
Daar Cidon eertyds op dorst roemen;
't Is waarheid, dat gy op dien tyd
Van ieder zyt gehoond, gelasterd,
Als waar het mensdom door uw vlyt
Van geest, en van verstand verbasterd;
En 'tis ook waar, dat deze zaak
Ver naar by de Acties niet kan halen
In dwaasheid, die ik vloek en wraak,
En eens met Armoë zal betalen.

Momus.

Met oorlof, Jupiter! zy zijn
Alreeds het meest' daar toe gekomen;
't Lykt nog wat uitterlyk in schyn,
Maar lege beurzen, 't hoofd vol dromen,
Ontfelde harffens, wind voor geld,
Ontblote kassen, schrale kisten,
't Gemoed door naberoow gekweld,
Van Huis en Landen te verkwisten,
Is 't loon van de Actiehandelaars;
En is 'er een die deze kwalen
Nog niet gevoeld, dat is iet raars,
En dubbel waardig te verhalen.

Jupiter.

Maar vrugtb're Lente-en Bloemgodin,
Wat vrolijkheid kan 't u verschaffen,
Of wat vernoeging vint ge 'er in,
Dat gy wilt dat ik hen zal straffen?
Of word uwe eer daar door herhaald,
Door and'ren 't onheil te doen smaken
't Geen gy geleden hebt, gy dwaald,
Dat zal uw schand weêr levend maken
Niet dat ik oordeel dat zy zyn
Geen straffens waardig, die met liegen
Den wind verhand'len, en met schyn
Van Koopmanschap elk een bedriegen
Tot eigen voordeel, neen ik tragt
Allenig uit uw mond te weten,
Hoe gy dit tot uw voordeel agt.

Flora.

Zoo zal men best mijn schand vergeten,
En 't schempen 't geen ik heb geleên,
Zal door hun straf geheel verdwynen,
En ik weêr op myn zetel treên,
En zien myn pragt op 't veld verschijnen.

Momus.

o Jupiter! weêrhouw veel eêr
De magt van uw gedugten toren!
Stoot d'Actiehandel niet om veer,

Of

Of 't aardryk gaat eerlang verloren,
 Indien door 't vallen van den wind
 Meijuffer Flora zal verzyzen,
 Wyl zy de dwaasheid ook bemind,
 En haat 't gezelschap van de Wyzen;
 Want zo haar Bloemenhandel word,
 Maar eenmael weer op aerd herboren,
 Zie 'k alles overhoop gestort,
 En wysheid en vernuft versmoren,
 En 't geld 't geen de Aetickraam nog niet
 Heeft in haer hollen balg verflonden,
 Maar in de kassen overliet,
 Word dan wel haal niet meer gevonden,
 Verspild aen Tulp, of Hyacint,
 Aan Luikse of Engelse Orikulaften.
 Laet dan de Koopmanschap van wind
 Nog liever op het aardryk waffen,
 Indien de wereld word vermaakt
 Met gekke buitensporigheden,
 Want zo zy op haar Bloemtroon raekt,
 Word alles weer op nieuws vertreden.

Jupiter.

'k Wil de een, en de and're Dwaasheid, met
 Elkanderen eerlang verdelgen,
 En wie dat zig hier tegen zet
 Zal ook dien bitt'ren alsem zwelgen,
 Die de Aetichandelaar nu proeft.
 Maar gy mijn Zoon, die de oorlogs benden
 Ten stryd voerd, komt gy ook bedroefd
 U tot mijn hogen zetel wenden?

Mars.

'k Weet niet, o Jupiter, of 'k my
 Bedroefd, of wel zal razend noemen,
 Wyl ik nu zelf de plagen ly,
 Waar op ik eertijds stout dorst roemen
 Dat ik die and'ren lyden deed;
 'k Ben door de vrede vast gekluisterd,
 Beklagende met hartenleed
 Dat zy mijn oorlogs toorts verduisterd.
 Ik ben uit Spanje, en Nederland,
 Germaanje, en Engeland gestoten,
 En Vrankryk lei my aan den band
 Wanneer de Vrede wierd gesloten,
 Toen viel my 't slagzwaard uit de vuist,
 Dat, vol van icharen, stomp geslagen,
 So vele koppen had vergruist,
 En laauwerkranffen weg gedragen;
 Toen ik langs Vlaand'rens vrugtb'ren grond,
 Een zee van bloed op 't veld deed stromen,
 Daar menig een gekwetst, gewond,
 Den laasten doodsnik heeft bekomen.
 Daar rede ik op myn zegekar,
 In 't midden van al de oorlogs vonken,
 Die elk my strekte tot een star,
 Die my scheen lieflijk aan te tonken;
 Wyl 't welig aard'ryk was bedekt
 Met duizende van dode lyken,
 Daar my de moed wierd opgewekt,
 Om door veel dapp're helden blyken
 Te dingen naar den laauwerkran,
 By 't klinken van de krygstrompetten;
 En blixemenden gloed en glans
 Van zo veel krakende musketten,
 Wyl 't weerligt brakende kanon
 Zijn donder op dien gloed doet volgen,
 Dat zelfs Apollo's held're zon,
 Om deze nevelvlag verbolgen,
 Haar aangezicht met wolken dekt, (wen,
 Om 't bloedig treurspel niet te aanschou-
 Daar 't moordgeschreeuw een Egho wekt;
 Die weer beantwoord met kartouwen,
 Zijn nagalm doet op Son, en Maan,
 Op aard, en lugt, en wolken stuiten,
 Terwijl myn krygslui onder 't slaan,
 Verhit op plond'ren en vrybuiten,
 Door roofzugt aangevoerd, verwoed
 Den landman van het zijne ontbloten,
 Of nog bespat van 's vyands bloed,
 Hem op zyn eigen grond doorstoten,
 En slepen Vrouw en Maagd, geboeid,
 By 't haar langs veld, en beemd, en wegen,
 Terwijl zy nimmer zijn vermoeid
 Om moord, of schendery te plegen,
 Hier brand het koren, ginter knarst
 De felle vlam in riette daken,
 Wyl door die hette 't muurwerk barst,
 En neder ploft met schriklyk kraken.

Hier legt het loeiend vee verstikt
 In rook en smook, en gints doorstoten,
 Elk beeft, en vlugt, en schreid, en schrikt,
 Waar dat ik met mijn krygsgeboten
 Op 't oorlogs Moordtoneel verschijn,
 Het hoogste dat ik ooit kon wenffen,
 Dies noemt men my met regt te zijn
 De plaag, en geesfel aller menffen.
 'k Ben daarom ook van elk veragt,
 Terwijl de vrede met opene armen
 Verwelkomt word, en toegelagt,
 Op hoop dat zy zig zal erbarmen
 Op 's landmans zugten, en gelteen;
 't Gemeen weer in zijn rust herstellen,
 En 't woedend oorlogs rot vertreen,
 En eens in stale banden knellen;
 Gelijk haar is in 't Sticht gelukt,
 Daar zwaard en speer my wierd ontnomen,
 Mijn standaarden van een gerukt,
 En ik de boeijens heb bekomen.
 Toen zong me alom, Iô! Iô!
 Nu is de Veldplaag Mars gekluisterd,
 Terwijl de vloggen Hemelbood
 Het droeve Europa, heel ontluisterd,
 Met deze lieve maar verkwikt;
 Nu zal de landman veilig zaaien,
 En daar nog speer, nog zabel blykt,
 Op eigen grond zijn koren maaijen.
 Nu zal de vrye koopmanschap
 Langs 't driftig nat der zilte stromen,
 Opsteig'ren tot een hogen trap,
 En d'ouwen luister weer bekomen
 Nu zal 't Gemeen zyn voor 'ge schaa,
 Met dubb'len woeker weer herbaalen,
 Bevryd van 's oorlogs ongenaa,
 En ouwde, en nieuwe schuld betalen,
 Ja zien zig in een staat gesteld
 Om rykkelijk te kunnen leven.
 Nu zal 's lands schatkist, bloot van geld,
 Aan 't woedend oorlogs volk gegeven,
 Weer zyn ten boorden toe gevuld,
 En wyl God Mars is weg gebannen,
 Zig vry zien van hare ouwde schuld.
 't Regt zal nu weer de vierschaar spannen,
 Bevryd van 's krygsvolks over moed;
 En Almalthea met haar horen
 Uitstorten eenen overvloed,
 Dat de eerste eeuw weer schijnt herbaalen.
 De bloedhond Mars blyft dan altoos
 In Janus tempel opgesloten,
 Hy woed daar fel, en wreed, en boos,
 Met zyn geboeide lotgenoten,
 Op 't staal en yzer 't geen hem kneld.
 Dus wierde ik toen van elk gelasterd,
 Maar is nu de aard, voor dat geweld,
 Niet meer van regt en reën verballerd,
 Nu dat een windpest alles drukt,
 Die Koopliën, Burgeren, ja Boeren,
 Wier hoop te deerlyk is mislukt;
 Tot bittere armoë komt vervoeren.
 Geen oorlog koste tot deez' tyd,
 Schoon ik met honderd duizend mannen
 In 't oorlog veld verscheen ten stryd, (nen,
 Om voor 's lands vryheid, t'zaam'gespan-
 De aanranders van den Leeuw, met speer
 En bulderende donder kloten,
 Te blixmen uit het veld van eer;
 Of uit hun vast gebouwde sloten.
 Zo veel, als nu is weg gewaaid
 Op vlerken van onzichtb're winden,
 Daar 't naberouw de vrugt afmaaid,
 En eens zyn intrest by zal vinden.
 De dolle windplaag scheurt en schent
 Ontelb're schatten, plonderd kisten,
 Dat de Eigenaar zig zelf niet kent,
 Beschaamd door 't ruukeloos verkwiffen
 Van zo veel duizenden, door vlijt
 Van zyn Vooroud'ren t'zaam vergaderd,
 Daar hy in deez' gehaten tyd,
 Door eigen schuld, tot de armoë naderd.
 Hoe zou een Vrek, die nu door schijn
 Van winst ziet al zyn geld vervlogen,
 Mishoegd, en dol en razend zijn,
 Zo hy maar eenmaal moest gedogen,
 Dat zyn zo lang vergaarde schat (derd;
 Tot voordeel wierd van 't land vermin-
 Schoon dat hy goë verzeek'ring had,

Dat hy eerlaag weêr onverhinderd
 Dat geld gerust bezitten zou;
 Hoe zou 't des Koopmans haat ontfleken,
 Zyn hart doen smoren in den rouw,
 Ja haast zijn ziel van angst doen breken!
 Zo hy tot voordeel van 't Gemeên,
 Om 's vyands heir of vloot te keren,
 Een deel van zynen schat ter leen.
 Moest geeven aan zyne Opperheren?
 Daar hy nu rukeloos zyn heil,
 En eer, en agting stout durft wagen,
 Want voor den wind is alles veil
 Tot dat hy ziet zijn hoop verslagen,
 En smoord in bitter naberouw,
 En nevens hem zijn Vrouw en kind'ren;
 Hy die het al bezitten wou,
 Ziet alles door den wind vermind'ren.
 Hoe heer'lyk had men voor dat geld,
 Als eens ontruste nagebuuren
 Hun stormgevaarte, en kryggeweld,
 Deên horten op 's lands vrye muuren,
 Den vyand van den leeuwen tuyn
 Met spiets en sabel kunnen weren,
 En zelfs met een bebloede kruin
 Doen naar zijne eigen vesten keren
 't Is waar, dat als mijn gramschap woed,
 Zy nooit geen plaats laat voor 't erbermen,
 Maar bluft haar dorst met menschen bloed,
 En lagt om 't zugten, en om 't kermen.
 Dog hoe ver ook mijn wreedheid gaat,
 Nooit heb ik 't staal om hoog geheven,
 Om mijnen eigen levens draad
 Daar mede den steek der dood te geven;
 Gelijk 't rampzalig Aëtiorot,
 Na dat het alles heeft verloren,
 Zig zelf de bloem de levens knot,
 Met in hun eigen bloed te smoren.
 Dus streeft die wreedheid ver voor by
 Mijn wreedheid, die 'k zo vaak hoordoe-
 Voor gruweldaan, voor tiranny, (men,
 En nimmer als met afkeer noemen;
 Maar de Oorlog is nog roemens waard,
 By deze schadelijke Aëtievonden,
 Die uit een Schotse gril gebaard
 't Heel Al met smart en droefheid wonden;
 En al die geen, die niet besmet
 Is met deez' Windpest, staat verwonderd;
 En door deez' vreemdigheid verzet,
 Wanneer hem door zyne ooren donderd,
 Hoe deze Windplaag ryft en daald,
 't Geen met geen tong is af te malen,
 Wyl menig zijn bederf daar haald,
 Daar hy zijn voordeel dagt te halen.
 Dies bidde ik, opperste Jupyn!
 Indien dat ik moet zyn gekluisterd,
 Dat dan deez' Windpest ook mag zijn
 Voor eeuwig, eeuwiglijk verduisterd.

Jupiter.

Gy zult uw beê haast zien volvoerd,
 Tot heil der vrye Nederlanden,
 En de Aëtieplaag aan band gesnoerd,
 Die thans 't Heel Al dreigde aan te randen.
 Maar gy, o albespieg'lend licht!
 Apollo, die uw zonne stralen
 Van 's hemels trans op 't aangezigt,
 Der stervelingen neêr laat dalen,
 Word ook uw mogentheid gehoord
 Door de Aëties, die elk een doen klagen?

Apollo.

Neen, ik ben door den wind verschoond;
 Maar zijn verwoede Bubbelslagen
 Die hebben my nogtans misdaan,
 Niet in myne Eer, maar in myn Zonen,
 Wyl egt, of onegt, dezen waan
 Heeft met zijn digtpen willen honen;
 'k Ben doof gemaakt door 't straat geroep
 Van Quinquenpoix, en van Vianen,

Daar de Aëtieheren troep, by troep
 Naar toe verhuizen, om het maan
 Te ontwyken. Ja geen een van al
 Die zig dagt een Poëet te wezen,
 Of liet langs straat, en markt, en wal
 Zijn hêrelyke digten lezen,
 Schoon hy het Rijnwoord naauw'lyks kent,
 Of weet de snee van 't vaers te vinden,
 En rabbeld, rabraakt, plukt, en schent
 De taal, gelijk de bubbel winden
 De schatten doen van 't Aëtiorot,
 Dus blijvende eenen worden sloper,
 Word hy eerlang tot ieders spot

Merkurius de Koolwerker

Dit is, o opperste Jupyn!
 De reden, die my doet verlangen
 Dat deze Windkraam uit mag zijn,
 Dewyl ik geenzints de gezangen
 Van mijne Zonen schiften kan,
 So lang zy door elkander zingen;
 Daar ik mijn zangberg daag'lyks van
 Veel kruk Poëtjens zie bespringen,
 Want die 't minst' vermag schreuw'd 't meelt,
 En waand 't met razen goed te maken,
 Hy Roskamd met een dollen geest
 Wanneer zijn digtlust is aan 't blaken.

Jupiter.

O Goden! 'k heb uwe aller klagt
 Met mededogenheid vernomen,
 En zal u troosten, wyl mijn magt
 En tijd, die windplaag in zal tomen.
 Die dwaasheid is voor 't meestendeel
 Van de aarde reeds verjaagt in 't duister;
 Ze is, als een bloem die op haar steel,
 By Febus komt, met schoneh luister
 In gloeiend geel of purper blaakt,
 Of trost het bos der maagden wangen,
 Maar eer dat de avondstond genaakt,
 Verslent het hoofd laat neder hangen.
 Die wind eerst voortgebragt uit Niet,
 Om regt en reden te ondermynen,
 Wyl hy de Koopmanschap verriet,
 Sal haast weêr in een Niet verdwijnen.
 De koopmanschap zal loff'lijk 't hoofd
 Eerlang weêr tot de starren heffen,
 En van Eöols gezag ontroofd,
 Het doel wit van haar wensten treffen,
 Tot vreugd van d'armen Ambagtsman,
 Die vaak bedroeft om de Aëties zugte,
 Dewyl de zuiv're nering van
 Het wind'rig Aardrijk schielijk vlugte.
 Ja 'k zie dien tyd haast in 't gemoet,
 Dat 't iemand zal tot schand verstrekken.
 So hy zijne eer, of naam, of goed
 Met Aëtiesmetten kwam bevelken
 Gaat dan vry heên, o Goden! want
 Deez' Windstorm is reeds afgeronnen,
 En neêr gedaald in smaad en schand,
 Gelijk die schand'lijk is begonnen:
 Steld vry uw sorg en smart ter neêr,
 Het kwaad is reeds bynaar verdreven;
 En nooit zal zig de wereld weêr
 Aan zulk een dwaasheid overgeven.

Hier eindigde de Raadsvervadering der Goôn,
 En ieder ging vernoeft van daar hy was gekomen,
 Wyl Jupiter, om hoog, op zynen hemel Troôn,
 Swoer by het duister Stix, die Aëtiestorm te tomen,
 En door het wijs beleid van Amstels Magistraat
 De Eendragt, Vrede, Rust ter wereld te herstellen,
 De vrye Koopvaardy te houwen in haar staat,
 Den wind te tomen, en stoutmoedig neêr te vellen;
 Des blaast de Faâm hun lof aan alle kanten uit,
 Daar ik in deze hoop, vol vreugd, mijn werk besluit.

E I N D E.

Quincampoix, Bombario,
OF
R O S K A M
Voor de DOLLE
ACTIONISTEN.
L A N D G E Z A N G.

DE Landpoët, die zich in Stée,
Beggeven had, bragt vreugde mee,
In 't deugdzaam en vernoogend harte.
Dat vry de Stad de boersheid tarte,
De plompheid van den Veldeling,
Eerzoekers in de Stad, ik zing
Altoos tot lof van 't buiten leeven;
So sprak hy, wyl zijn geest gedreeven,
Tor iets dat meerder nutheid geeft,
Dan goud, waar aan de waereld kleeft,
Des Steemans averechtse gangen,
Verachte in zyne landgefangen;
Dus sag Bataafsche Damon, vry
Van Plutus aardfche slaverny.
En 't onversaadlyk geldbegeeren,
Het dwaas gewoel van groote Heeren,
En burger mannen in de Stad.
Nu dacht hem dat de geldfucht had,
Een fynen knevel by de lappen, (pen
Een vriend, wiens, schyndeugd hem, by trap-
Gestylt van godloose eigenbaat,
Verhefte tot een zwier van Staat.
Het bruine kleed, by 't statig weesen.
Pinkoogjens, van de deugd mispreefen.
Met een gemaakte gang en taal,
Verschaffen geld voor hem, die kaal,
En arm de deugd, met loofse strecken,
't Onnoosel volkje voor gaat preken,
Terwyl hy in zijn eigen huis,
Dood gierig, niet verwekt dan kruis,
En onder 't goddeloos vermaanen,
Tot zuinigheid, schaft brood der traanen,
Voor vrouw en kinders schoon hy aen,
Den dish, daer hy als gast zalgaen,
En komen, by der groote hanffen.
Zit als een winterwolf te schranffen.
Dat merkte Damon, en de kwant,
Verfoeide dien gehaaten trant,
Van leeven, om zich groot te maaken.
Hy kon de fortorny ook laaken,
Van geldinflokkers die by nacht,
Endag, met alle vuur en kracht,
Aansjouwen, om in 's leeven ende,
Gemak te neemen, wyl de elende,
Daar hunne domheid niet aan dacht,
Dan meest te voorschyn word gebragt,
Om hen te leeren, dat het schraepen,
Door eigen toedoen blyft voor aapen,
En sullen van gemeen begrip.
De Fransche zwier die net en slip,
Gevolgt word onder 't saletteeren.
Ferneite trontjes, en kleeren,
Vol lugte vlaggen, styf gevloek,
Gefnid, bedriegery, die kloek
In 't kaapen, en behendig stroopen,
Den mensch in zyn bederf doet loopen,
En al de bruyery in Stad
So hier, so daar, so dit so dat,
Deen Damon voor zulk leeven schroomen.
Umbritius vertrok uit Rome,
Naardien de stad hem al te boos
Te weeldrig was, te goddeloos.
Zo vlugt Bataafsche Damon mee,
Hy mind de soete rust en vree
Geen pracht kan zyn gemoed vervoeren,
Nu hy gerust woond by de Boeren,
En wel getroost naar de oude wys,
Den Landjengd, en de dengd ten prys, (gen,
Daar elk na zijn geluid zit vreugdig te verlan-
Zijn Aëtelied vervolgt in Mississippizangen.

As Konink Lodewijk, Bellona, die harpy,
Om eenmaal op den Throon van 's waerelds Monarchy,
Te stygen, had gevierd, en God'lyke eer beweezen;
Ten dienst der Krygs Godin, de zenuwen en peesen
Van 't Ryk had afgesneen, de vleugelen geuoikt
Der Fransche grootheid, en daar toe dien raad gebruikte
Van syne knaapen, seer voornaame Loijoliten,
En kettervleegels, die een Keizerrijk verkwellen,
Bederven zouden, om het Vaticaansch besluit,
De Noordsche Kettery te dempen, rustig uit
Te voeren. Als de Vorst zijn Volk had leeren waagen,
Van 't lieve Vaderland, op 't zien van raders, galgen,
Galeijen, geessels, duizend dooden, en een rest
Vervloekte boosheên, door gewetensdwang die pest
Van 't onderaardsche hol, en helsche vuurspelonken
Het voorgevoert, waar op langs berg en dal, door stonken
En heggen, bosch en veld, en afgelegen paên
Den vlugt bedroefde troost was voor den Onderdaan.
Als Konink Lodewijk daer op veele oorlogen
Gevoert had met den Brit, den Batavier, 't vermogen
Van 't Engels krijgsbeleid, en 't Hollandsche verstand,
In wel te strijden, had gevoeld in Vlaanderland,
Met slag op slaagen te verliezen, groote Sreeden,
Te missen; als hy had veel tegenspoed geleeden
In Duitschland, Braband, in Italiën, en mee
De wederwaardigheên ervaaren had op zee;
Verkeeg hy rust, en mogt ô Utrecht u bedanken,
Als zijnde uit uw Stad de lieve vreedeklanken,
Gevlogen door het rond des waerelds. Maar ach! ach!
Wat is de Vrede wen met stillen trommelslag,
Het oorlog, in den schijn verbaanen, noch blyft dauren
Met kwaad te brouwen voor oprechte nagebuaren,
En moord te kweken, brand te slooken, lijf en sel,
Tweedracht te harsen, na den held Machiavel
Zijn Godvergeeten les, en snoode Staat begrippen,
De haat in 't hart te voen, de vriendschap op de lippen
Tetoonen met een glimp, wat vrucht geeft doch die rust?
Een rijk door armoede en elende gansen onthult,
Een Lope Vegas hof, met schulden overlaaden,
Een armen Landman, een doorveele schaade op schaaden
Ramplalig koopman, en berooiden Hoveling.
In zulke toestand van het Fransche Rijk, beving
Den Vorst een koorts, en laast de Konink raakt om 't leeven.
Hy gaat ter plaats daar elk eens reekenschap zal geeven,
Zo Prins als Bedelaar hoe de overdierbre tijd
Des leevens, is besteed in goede of kwaade vlijt,
Van bezigheên, ô Maats gy moogt om 't goed doen wenschen.
En bidden. Vorsten zijn wel Goden, maar als menschen
Is hunnen uitgang; zy, en gy, mijn frisse jeugd,
En boerenknaapje hebt op 't vieren van den deugd,
Of kwaade levensloop het selve recht te wachten.
Nu was de boel verward, het rijk beroofd van krachten,
De kassen waaren leeg, de kroon met schuld belaan.
Maer daer verstand regeerd moet alles voorwaerds gaan,
Verstand trekt goud uit lood, en smeed door 't fris bestieren
Der zaaken, ongehoord veel schatten, uit papieren,
En Aëtelijfjes, lichten dicht, maar goed als goud,
Indien de waarde maar, herbakken, en herbroude,
Met nieuwe nazampjes, en arresten, op arresten,
Wil duuren voor 't gemeen en by den handel vesten.
Kwakfalvers seggen wel, by 't zwerfen om droog brood,
Koop medicijn in tijd, gebruik die in de nood.
Zo heeft de naerftigheit des Munniks, en Notaris
Apostoliek, getoond dat deeze spreuk ook waar is
In zaaken van gewigt. Den vroomen Hennepin.
Dien vader Lodewijk, werde om zijn yver in
't Nieu land ontdekken door oneindige ongemakken
Verzeld, een naam gegund in Vrankrijks almanakken
Met roode Letters, trots een canonike fant.
Gy Roomfche Recolleet die 't Indiaansche land
En 't noorder deel van 't groote America, de hoeken
Des nieuwen Waerelds in uw zending moest bezoeken,
Om, wyl uw reis lust uit een Volkbekeering sproot,
Terzelve tijde mee te vroeten door de schoot
Des aardrijks, en nagoud van eel alloy te graaven:
Het lust mijn fangeres uwe yver na te draaven
Te sterven in uw zog by Hispanjola, en
By porto Rico heen, tot daar men verder ken
De Haven peilen van 't befaamde Cartagene.
Dan streeft mijn zangster langs Jamaïke, en Cuba heene,
En ploegt den breedten golf van Mexico, tot dat,
Zy eindelijk beland in 't Mississippis nat.
Wel aan gy landlien, en gy dorpers, die de baaren,
Van 't Eriëfche meir nooit met my hebt bevaaren,
Die in eenvoudigheit hier woond als gulle lien,
En nimmer Kanada, nooit Quebec hebt gezien.

Zit neer, nadien mijn zang met u wil verder dwaalen,
 En toonen u het land de bosschen, berg en daalen,
 En Meschaspis Stroom, de Schatten, en de vreugd
 Des lands, als oorzaak dat de waarheid en de deugd,
 Op't wenken van Heer Law, vertrappt word en verbannen.
 Zo staan wy met den Held den roem der kloostermaanen,
 Met vader Hennepin, op Meschaspis grond,
 Die wrange vrucht aan Gal, en Brit, en Holland gond.
 Nu lustig laat uw oog door bosch warande en weijen,
 Langs glaaze stroomen en Rivieren speelemeijen,
 Dat nu het oor, so kiesch, op's krekels nachrgezang
 't Gekrijt der Papegay, 't gekor der duiven vang,
 't Gebulk des wilden stiers, 't gelol der wilde katten.
 't Gegrom der beeren is by geen Muzijk te schatten,
 Van onze nachtegaal in Haarlems aarden hout.
 Hier bruine wildeman, al geeft uw land geen goud,
 Alderst het mijnen daar der oofst zilver vonde,
 Ja schoon geen Diamant, als in 't beroemd Golkonde,
 By u te vinden is, noch Ormus paerelschat;
 Hier bruine wildeman, breng uw kanoo, op dat,
 Mijn zangnif haare lust völdoe met slegte kuaapen
 Van 't vreedzaam Leeuwendal. Nu maats nu niet te gapen
 Na wisjewasjes, neen lét dapper op uw stuk,
 Agt ook 't geprevel niet der Indiaah, 't genuk,
 Der wyven, dat gy nooithun meesterchap gedooge,
 Maar slaafs u voeren laat met de Indische Piroge,
 Den Meschaspis stroom herop, diep noordwaards aan.
 En ken u in uw land het werken tegenstaan,
 Hier wil mijn zangheldin u alle koopliën maaken,
 Geen Aetiekoopers, die maar rooven, dieven, taaken.
 Geen zins, sy zal uw lust om over groote zeen
 Door Meiren en moeras, langs berg en bossen heen
 Te reizen, kweeken en opwekken, en u leeren,
 Hoe ge al uw wurmen zult betaald zien met de veeren
 Van vreemde vogels, met de vachten van het wilt,
 Met koper, lood, met steentje beentje aan u zo mild
 Van 'k naakte jucht gebragt, nu rustig op gevaaren
 Met geele broyers, uit de Mexicaansche baaren
 Tot Quinipissa, en by 't Korooans gebied
 Verby den Ouma tot men Kaap Antonie ziet,
 Daar by den Illinois, 't fort Creveceur ken praalen
 Ter rechter zijde van de Meschaspis. Waalen
 Die zo veel op hebt met dat kostelijke land,
 Wy roeijen verder voort langs 't onbeboude Strand,
 Langs berg en duinen, langs 't gebied der heidens kindren:
 Tot daar de groote stroom allengs raakt aan vermindren
 En naar Louisiane, en heel by Hudsons bay
 Verdwijnt, na meenig bogt, en arm en ommezwaay,
 In 't wild en woest gewest, gy meugd uw lust verzaaden
 En sukkel en weerom van Vijf en vijftig graaden,
 Op dertig naar de mond der Koninklijke stroom,
 En als gy, medemaats, eens weder wellekoom,
 By uwe landaart zijt, na gy de Mexicaanen,
 Voorby geteild, en heel de zee der Canadaanen,
 Of van nieuw Vrankrijk, hebt doorwaad, tot by de bank
 Van Terreneuf, van waar gy vlak naar Brit of Frank
 Deroute neemt; en kooft by zuivre Christen menschen
 Zo segt, ik heb besogt naer mijne lust en wenschen
 Het noords America de Mississippi vloed,
 Het land dat overvloed van weder spoed, en spoed.
 De lengte die ge ó jeugd nu wederom moet zylen,
 Bestaet in een reeks van achtienhondert mylen,
 En meerder, na de wind u dienen wil of niet.
 Ik neem mijn Pegafus en vliege langs 't gebied
 Van vreemde natien, tot by mijn Dorpelingen
 In 't eigen vaderland. Hier mach men rustig zingen,
 Hier lust het ons, ó Law, terwijl de veen zon brand,
 In 't hoekje van den haert, te roemen uw verstand
 Uwe onvermoeidheid, daer men, duizend leege kassen
 En nocht tien duizende degoudlugt lang Ontwassen;
 Propvol gevuld ziet met het Peruaensche splint
 Getrokken uit de kracht van rook, van damp, en wind;
 Vermuste laboreurs die onder uwe schouwen,
 By uw fornuizen, als beroekte lieve vrouwen,
 Uw levenslijd verslijt, gy Zwetters, om maer een,
 Een eenig grijntje van den filozoophen steen.
 Te vinden, wech van hier verschrompelde Alchimisten;
 Uw doen is ydelheid, is geld en tijd verkwisten:
 Heer Law heeft beter greep, en toond dat gy maer zijt
 Een party gekken: doch in dien gy door den tijd
 Die konst, die u berooid, en arm jaegt voor sint felten,
 Bevat, en hebt de kneep van lood tot goud te smelten;
 Begrepen, 't gaet voor goed, begeef u naer de Ree
 Van Mississippi, daer, daer is een heele Zee
 Vol lood te vinden in de Americaansche mynen.
 Wat zouw 't papiere geld in Vrankrijk dan verdwijnen?
 ó Gactano, Graef, en Prins van 't dwaaze gild

Der Laboristen, had ge u leeven niet verspild
 In 't laboreeren met bedriegelijke gangen,
 Waarom der Pruisen Vorst u luchtig op deed hangen,
 In 't klatergoude kleed, en had gy 't kunsje fix
 Geweeten, jemeny! maer nu is 't aber nix,
 Gy hangt'er toe, en 't lood is lood, en zal 't wel blyven.
 De volgende eeuw, ó Law sal over uw bedryven
 Verwondert staen, wanneer een besje by het vuur
 Uw grootsche daaden vol van dapper avontuur,
 Om klijne wigtertjes dus sagt ten slaap te dwingen,
 In suete sprookjes by het wiegtouw op zal zingen.
 'T gaet wel gy Fransch geslagt houw moet in 't Aetiespel,
 Al word gy arm en naekt, tot noch toe gaat het wel,
 En 't zal noch anders gaen eer yder in 't verlangen
 Na intrest, zal een hand vol schoone vliegen vangen,
 En zien zyn Capitaal vervloogen in de wind.
 Houw moed al is uw kas geïtroopt uw brein ontzind,
 Gy hebt 'er briefjes voor, ey scheurze niet aan farden,
 'T zijn Aeties groots van naam geschat op veel miljardens,
 Miljoenen is te slegt te canaljeus en kaal.
 Miljarden segt men nu, dat 's andere Aetie taal.
 Al meugt ge in Quincampoix by nacht niet meer braveeren,
 En honderd duisende in de wind vernegotieeren.
 Al is 't beunhaafen roth op ban en boet, verboon
 Het makelen, al krygt een Makelaar ten loon,
 Voor 't sluiten der party in de Aeties een coerrage,
 Dat hem de lust vergaet van 't makelen, courtage!
 Houw moet mijn vroom geslacht, houw moet, word nimme
 flauw,
 Verheug elkander met het woord noch leeft Heer Law,
 Dienaam heeft kracht en klem, ja schoon men was aan 't zygen
 Nog zouw men op die naam hart in zijn schoenen krijgen:
 Voor al wanneer men denkt wat ongemeene schat
 Van Hennip, u de Vloot van 't Mississippi nat,
 Zal voeren herwaards aan, om stropen van te draayen,
 Voor helden die te breed hun Aetienadje naajen.
 My dunkt ik zie een rift van scheepen opgeboud,
 In 't Mississippi Land, van Mississippi goud,
 Spanceeren over Zeen en stroomen ryk gelaadeit,
 Met bonte pelsen, voor geen Fransje te versmaaden,
 Vooral by winter tijd, wanneer het schraal gebroed,
 Met povre plunje trapt en franteld, kout van bloed.
 Mee voor het Justerschap tot sabels palentynen,
 Daar de over blanke hals en nekjes in verdwynen,
 En schuilen voor het oog der welgemaakte mans.
 Nu land de groote Vloot, en schynd in Zee bykans,
 Een zwemmend woud, een bosch van hoog getopt boomen:
 Dan ryzen de Aeties, dan mach 't geld als water stroomen
 Van yders hand, dan groeid de rykdom meer en meer.
 Men lost een overvloed van Mississippi Teer,
 Bekwaam om Schuitjes van lichterhartige Aetieheeren,
 Tuinhuizen, Schuttingen, en Jachjes mee te teeren.
 Ook Lood wel deuchtzaam goed, om 't volk dat trots en stout,
 Braafspot met lood zo veer gehaald, maar roemd op goud,
 Te steeken na de Kroon, uit de Aetiekraam te boenen,
 En 't hoflyk Aetiegild op 't spoor met loode schoenen,
 Verstandig na te gaan. Fluks lost men ook Catoen
 En weest 'er rokken van, na 't luchtig Frans fatzoen,
 Dat de eedele Compagnie geen klijntje dan bevoordeelt,
 Schoon dat die rokken zijn van anderen veroordeelt,
 Als 't regte waapen en dedragt van een fortin.
 Bemerkt ge ó jeugd nu aan myn zangen niet, dat in
 Dat Mississippi land veel rykdom is te haalen?
 En dat men 't groot concept van Law nooit ken betalen
 Met al de schatten van de Waereld! merkt gy niet
 Dat schoon heel Vrankryk word verkankert van verdriet,
 Van armoe, van elend, en duizend tegenspoeden,
 'T groot Mississippi al die schaadens zal vergoeden,
 Met schoone waaren wyt, en veer, naar 't Fransjes land
 Gehaalt, wanneer men eens geraaken zal in stant.
 Nu kunt gy klaer en naekt, en duidelyk bevatten,
 Waarom in Vrankryk zo veel hondert duizend schatten
 Besteed zijn in de Wind, voor Aeties van papier.
 Nu kunt gy regt verstaan, waarom dat volkje schier
 By dagen nacht elkaar, vermoorde, ging vertrappen,
 Vertreen, dood dringen, om aan de Aetiekooptmanschappen
 Den grooten handel, elk na rato, min of veel,
 In Mississippi kraem, en Compagnie, een deel
 Te krygen voor goed geld, dat in eens anders kluiwen,
 Licht door de tyd tot niet zal in de wind verstuiven.
 Gy Boere mactjes die het werken hebt geleerd,
 En van uw kindsche jeugd eenvoudig hebt verkeerd
 Op 't Land, daer Stad bedrogen hoffelyke strecken
 Zyn onbekend, daer elk 't hoofd eerlyk op mach steeken:
 Terwyl uw naerligheid van Godt gezeegent is,
 Met een gerust gemoed en rykelyken dis,

(25)

Blyf by uw oud gedrag, en laet al de Aënenarren
In ongeruften ftant verwarren, en ontwarren.

Nu einde Damons zang,
Wijl de avond ging zijn gang,
En yder wel te vreedden,
Ging naar zijn huis toe treedden.

Den Nieuwen en Tweden Eolus Jan Lauw, of de Papieren
Eeuw.

Quidquid in altum

Fortuna tulit, ruitura levat.

Modicis rebus longius avum est. Seneca in Agamemnone.

Tolluntur in altum,

Ut lapsu graviore ruant. Claudianus.

Quid dignum tanto feret hic promissor biatu?

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Horatius.

Fabulator quidam Anonymus, FAB. XXV.

Terra tumet, tumor ille gemit, gemituque fatetur.

Partum, pene perit sexus uterque metu.

Dum tument tellus, monstrat se monstra daturam.

Dicunt, & trepidant, & prope stare timent.

In risum timor ille redit. Nam turgida mure

Terra parit. Focus est, qui magna minatur.

Sepa gerit nimios causa pusilla metus.

Waar zijn de muisters altemaal

Uit 't kerkerstormhol heen gevloogen?

Roept Eoöl uit Lipares zaal,

Met heersche keel, en traanende oogen;

Dat ik mijn Koninglijk gezag

Dus zie gekreukt met eene slag,

Waar zijt gy, opperbulderaar,

Die uit 't zuidwesten voor elks ooren,

Trots 't ligt gebroedzel, steeds zo naar

Een ysselyke toon doet hooren?

Gy ook, het steunzel van mijn rijk,

O Korus, met uw grof muzijk?

Helaes! helaes! 't is alles stil,

En niemand antwoord op mijn vragen,

Men spot met mijne wet en wil,

Wat Troonvoogd kan dien hoon, verdragen?

Geen Koning zeker, die zijn magt

Als dwingeland nooit heeft verkragt.

Wat liet ik 't wilde volk op zee,

Van teugel vry, niet dikwerf stoeijen?

En doet my nu mijn goedheid weë,

Daar ik hun fors had mogen snoeijen?

Hoe ongelukkig is een Vorst,

Cie lang de rykskroon heeft getorst.

Heeft niemand op mijn ouden dag

Met my dan eenig mededoogen?

Zo stijf, ai Juno, mijn gezag,

Ik bid, verhoor my uit den hoogen.

't Was door my, dat ge Eneas vloot

In kommer bragt en zwaare nood.

Dus hief Eoöl zijn klagten aan;

Terwyl den stroomherout, gerezen

Uit 't hof van Vader Occaan,

Ontstelt van zinnen en van wezen,

Zijn mond van mos en slik bemorst

Dus opend voor den ouden vorst:

Gy stort uw klagten vrugteloos,

Gewezen koning van de winden,

Gy wist het dol gespuis te boos

Met boeijens langer niet te binden;

Dus heeft Jupijn een Kaledoon

Reeds toegezeft uw magt en kroon.

Die al een windhof van papier

Op hooge stelten, langs de zoomen,

De Seine, Vrankryks hooft-rivier;

Heeft opgericht, om 't rot te toomen;

Indien 'er ooit eens menschen hand

Die muisters houden kan in band.

Neptuïn heeft in zyn water-zaal

Op Peleus bruiloft laaft gegeven

Ons kennis van Jupijns verhaal;

En my belast na u te streven,

Om u die wisselbeert van 't lot.

En ramp, te melden, gryze God.

Maar laat u tot geen ongedult,

Of smart'lijk leet hierom vervoeren,

Uw ryksbestier was lang vervult,

In 't wilde stroomgeboeft te snoeren;

En treed een ander in uw spoor,

Hy raakt 'er ligt zo wel niet door

Eoöl begaf zig noot tot rust;

Dog wijl hy 't niet kon wederstreeven,

So stelde hy paalen aen zijn lust,

En koos met dwang een stilder leeven,

Belust, wie dat als vorst den toom

Souw voeren over wind en stroom.

Niet is Jan Lauw, die van Jupijn

Gestelt is, om 't gespuis te toomen,

Sey Triton, die het ruim van lijn;

Ja zonder teugel heen laat stroomen,

So dat die broers reeds kruin op kruin

Beproeven, als de zee op 't duin.

Hy is het mennengewoon,

En geeft al vroeg te slegte blijken:

't Gaat hem, als budtyds Febus zoon;

Die op de zonne-koets moest prijken;

Maer die de paerden snel van loop

Ten eersten wierpen over hoop.

O bestevader, die zo lang

Dit volkje na uw wet deed leeven,

En hield het eeuwen in bedwang,

Wat troost, ja vreugd, moet dit u geeven.

Hier vliegt lkaar met groot gedruis;

Hier baert den berg, wat is 't? een muis.

De een stooker zal na Kanada,

Roept Lauw, in aller yl vertrekken:

Dat die na Mississippi ga,

Om daer na toe 's lands vloot te dekken.

(Die zal veel ligt van schelpen zijn)

Maer hoe hy schreeuwt, of trekt de lijn,

Daar 's niemand, die aen zijn getier

Het oor leent: want zy zijn aan 't hollen,

En blaazen, dat het ligt papier

Van Quinquenpoix geraekt aen 't hollen

Tot in de tuin van Soisson.

Nu merkt men ligt, hoe Lauw verzon.

Den handel van papier en wind,

De winden bliezen in zijn zinnen,

Hy blies steeds uit: wat hy begint,

Siet hy een derden vierig minnen:

En wijl hy steeds wat nieuws verdigt,

Word hem het brein meer yl en ligt.

's Volks beurs is even eens gestelt

Als 't brein van Lauw, ontbloomt van schyven,

Licht hoeft, ligt volk, papier voor gelt,

Wat wonderen kan de wind bedryven?

Wat dulheid brengen in 't verstand?

Geloofst by niemand naderhand.

So heeft uw volkjen 't daar geklaert,

Eoöl: maer wat zal Lauw ervaaren?

Ik raede hem, dat hy 't lyf bewaert,

Eer hy van hen door lugt of baeren

Na Styx gesleept word, of Merkuur:

Maer deze God heeft vlerken 'rhuur,

Waar meê Jan Lauw, op lkaars trant,

Kan moedig vliegen langs de wolken,

Tot dat hy, van de zon gebrand,

Stort neder in de diepste kolken.

Geen koopman heeft Merkuur van doen,

Papier alleen kan beter voên.

De stookers zijn 't in Vrankrijk moe:

't Veramt Parys dat walgt de helden;

Zal 't nu na Mississippi toe,

Of zal het ergens anders gelden?

Het stoutste paar, tot reizen reë,

Steekt in gezelschap over zee.

De een wilde geest maakt Brittenland,

Daar hy zig neêzet, in rumoeren,

Slaat hier den koopman in 't verstand

Met zotheid, die zig laat vervoeren

Op hoop van winst, om ligt papier,

Een enkel niet, te koopen dier:

Die, van dien wind-geest dag en nacht

Aan 't zwellen, tot geen rust kan raaken;

Die nu een konings rykdom wagt,

Dan vreesst, dat zyn verderf zal naaken.

O wonderbaare razerny!

Wat blaafte 't volk vol zotterny.

De tweede dolkop, door de steên

Van de verbonden Nederlanden

In haast, te post te paart gereën,

Vult styf met winds elks ingewanden;

't Papier ryft hier van uur tot uur,

Men koopt, maar koopt het niet te duur.

Papieren eeuw, papieren tijd,

'k Weet niet, wat ik van u zal zeggen,

De menschen zijn haar zinnen kwijt,

Of 'k ziet, hoe de zaaken leggen.
Nog een papieren maatschappy,
Lauwitten, hoord 'er watlyk by.
Stigt moolens, dat 'er nooit gebrek
Mag worden aan papier gevonden;
Dan maakt ge 't volk van half heel gek.
O losse tyden zonder gronden!
Men schaame zig, dat dit de blaas
Van Neerlands jaarboek zal beslaan.
Merkuur, verheeven op papier,
Kan zig van 't lachen nauwlyks speenen,
En scherft, wat is die ware dier!
Maar windhuil zal 't te laat beweenen,
Wanneer Viane, of Kuilenborg
Hem geldloos berigt, met 't hooft vol zorg.
De Windgod grynste op dit verhaal,
Dat den herout had uitgesproken,
Schiep meest vermaak in Tritons taal,
Dat zijn gespan was uitgebroken,
En zeide: hy krygt zijn regte loon,
Die my te slogs ontwong de kroon.
Zo veel, ja meer verdorventheid,
Verbaftering van goede zeden,
In laater eeuw nog meer beschreit,
Deeld 't ligte Vrankryk Neerland mede.
Zo raakte ook oudtyds Griekenland
Door Persiaanse weelde aan band.
Door zulk een pest wierd 't ingewand
Van 't agbaar Rome ook be kroopen,
Na 't temmen van 't wulps Griekenland,
Wiens weelde het dier heeft moeten koopen.

O tijd, vervreemd van deugd en eer!
Nooit keert Saturnus goud-eeuw weer.

Nullum simulatum disturnum.

T Y D E V E R S.
4 6 7 3 8 2 5 9
LAVV CAVSA DOLLORVM.
M D C L L V V V V
Law, oorzaak van onze elende.

Belzebub, gewan Law,
Law, gewan de Bank,
De Bank, gewan Mississippi,
Mississippi, gewan Syste'ma, (stelling)
Syste'ma, gewan Papier,
Papier, gewan Briefje,
Briefje, gewan Agio (opgeld)
Agio, gewan Dief,
Dief, gewan Subscriptie,
Subscriptie, gewan Divident,
Divident, gewan Escompte, (korting)
Escompte, gewan Intrusieque, (innerlijke waarde)
Intrusieque, gewan Argent fort,
Argent fort, gewan Open Rekening,
Open Rekening, gewan Register,
Register, gewan Billon,
Billon, gewan Nul,
Wien de magt tot de voorttrelinge wierd benomen.

E Y N D E.

Generaal Register van het gene dit Boek is begrepen en gevoeglyk in order volgt.

- 1 Tytelplaat voor het gehele werk genaamt het Voorhof van Quinquampoix groote Tafereel der dwaasheit met alle projecten of Conditionen der Compagnies volgens het Register staande op het laatste blad.
- 2 Tytel voor de Platen genaamt de Grafkelder der verongelukte Actioniste.
- 3 Pontet van Jan Law levens groote.
- 4 De waereld is een speel toneel elk speelt syn Rol en krygt syn deel dese bovenstaande zyn wel later uitgekome dog worden voor aan geset om dat sy best voor aan pallen.
- 5 De Windkopers met wind betaald.
- 6 De Kermis windkramer en groffen.
- 7 De Windkopers die door wind verliese gelt en goet.
- 8 De Kaart van de vaart die de Uytregie sullen graven van de Zuyder Zee als de menten niet weten waar ly met al haar gelt heen sullen.
- 9 Op en Ondergang der Actionisten.
- 10 De Actieuse pampiere Atlas dragers.
- 11 By vele zit de Key in 't Hooft om dat men aan de wind geloof.
- 12 De Quinquampoix so als die op de wayers is geschilderd veronende de Actie handel in het Koffie-huis van binnen.
- 13 De Kermis kraam van de Actieknappen synde een Stacie wagen door 2 Padden voortgetrocken op de zy verzie met de wapens der steden die Comp. hebben opgereg. maar word voor een poord geslyd daar de wapens van Amsterdam, Leiden en Haarlem boven staan.
- 14 Tytelplaat die voor de klugt van Arlequyn Actionist heeft gestaan.
- 15 Afbeelding der Windnegotie.
- 16 Quinquampoix in duynen.
- 17 de Ruytge Blaasbalk en de Geest van Erasmus verstoort en zwerfende om de Actie handel in syn vaderlyke stad.
- 18 Afbeelding van de Actie handel in de straat Quinquampoix tot Parys.
- 19 Bombario o dood te schendig in de nood.
- 20 Ter eeuwige gedaghten der dwaasheit van het XX. Jaar der XVIII eeuw niet bekende Triomfen.
- 21 De verlage Actionist in de stoel met Rinkels.
- 22 De Zuyd Zee Comp: door wind in Top gersien.
- 23 Groote vergaderplaats der windverkopers.
- 24 De Inbeelding Heerferes van 't Rookverkoopers gilt.
- 25 Law als een Tweede Don Quixot op Sanchos Ezel sit ten spot.
- 26 Stryd tusschen de smullende Bubbels heeren en de toekomende Armoe'de.
- 27 Bombario Actionist en de Geest van Esopus.
- 28 Verbens beker van Viane of 2de plaat der Dwergen.
- 29 Schyn bedriegt.
- 30 De Inventeur der Windnegotie op zyn Zegekar voortgetrocken door 2 Bazeliskis.
- 31 De vervalte Actionist herheld door de Triomferende Harlequin.
- 32 De verwarde Actioniste Torenbouw van Babel.
- 33 De Viaante Tolpoort.
- 34 Spiegel der Rede voor de wanhopende Actioniste.
- 35 De malle Actionisten naar Viane of Peperland.
- 36 De opgehulde Actionist in syn Eer en aansien herheld.
- 37 Waare afbeelding van de Heer Quinquampoix merde brouwketel.
- 38 Des Waerelds doen en dolen is maar een malleimolen.
- 39 Het Actie Scheepje.
- 40 De Ridder van 't gilde kalf.
- 41 Vonnis van Apol over de Bubbels.
- 42 Het uytgeteerd en sterfend Actieboomtje.
- 43 De schyn schone Actie S. hinx springt hier haar selver dood.
- 44 De bubbel tonge op de jagt.
- 45 Bronwater voor de zieke Actionist.
- 46 De Korne van vuyt gewin.
- 47 De lachende Ezopus of koolmaalter Apen.
- 48 Virtute & Probuate zynde een Doolhof de voor quade Rykdom.

- 48 Lachende Law de Treurende Actionist &c.
- 49 De stropende Actie Valk.
- 50 De begerlykheit zoekt het Fortuyn voorby te lopen.
- 51 Nieuwe Jaars geschenk om Paarde vygen voor goud te krygen.
- 52 De Meerman van 't Noorder gewest.
- 53 Mississippi of befaamde goudland door inbeelding.
- 54 Afbeelding van 't Eyland Gekskap.
- 55 Kladpapiere wereld in as verkeerd.
- 56 Opkomst midden en geen cynd van J. Law.
- 57 De sterfende Bubbels Heer.
- 58 Anatomie der Windnegotie.
- 59 Gedenkboog of begraaf plaats der Actioniste.
- 60 Bombario in de Rouw.

Register der Comedien en Klugten op de Wind Negotie gemaakt.

De Windnegotie of Bubbels Compagnien pag. 1.
Het vervolg zynde de Bedriegleyke Actionist of nagthandelaars pag. 10.
Quinquampoix of Winhandelaars gespeeld op de Amst. Schouburg. pag. 15.
Arlequyn Actionist gespeeld op de Amst. Schouburg pag. 25.
Dolhuys der Actionisten.
De Actionisten Rysvaardig na Viane of nyteude der windnegotie pag. 35.
Nederland in Gekheid wegens de windnegotie pag. 43.
Krispyn Bedrieger en Bedroge Actionist pag. 48.
Register der Gedigten.
De Actionisten in 't Dolhuys.
Op de Pest der Windnegotie } pag. 1.
De Beursknegt spreekt }
Op de quynende gelt zugt van 1720 }
Prys Courant der Actien.
De Windhandel &c verworpen door de Staten van Vriesland pag. 2.
Quinquampoix of Roskam voor de Dolle Actioniste pag. 2.
2 Roskam voor de Actionisten &c. pag. 4.
Op de tegenwoordige in zwang gaande Actiehandel van 1721 pag. 6.
Op het Ostroyen &c. der Comp: en der selver Actiehandel pag. 6.
Beurtzang over de Actiehandel tusschen een Geldersman en Hollander pag. 6.
Windzang op de Commerlyke Commerce van 't Jaar 1720 pag. 7.
Let op het End pag. 8.
Klinkdijt op de Windhandel pag. 8.
Merkurius onder de Actioniste pag. 9.
Merkurius koolverkooper pag. 11.
Gestent aan 't Firmament &c. 13.
Naberigt rakende de spreekwoorde van Viane en Cuylenburg pag. 14.
Klagt en Raadsvergadering der gooden over het Wisselvallig Actie jaar van 1720 pag. 15.
Pampiere Eeuw van J. Law pag. 25.
Tydvaars en gellagt van J. Law pag. 26.
4 Brieven geschreven aan de Heer N. N. waar in vertoond word de schadelykheid en het Bedrog in 't opregten van de Comp: van Assurantie Belening &c. In de steden van Holland, Zeeland, Overysel en het Stigt &c. ende Rampen Vrankryk Engeland en Nederland overgekome doende bedriegleyke Actie en windnegotie. Plaat van Floraas Gekskap of Afbeelding van 't wonderlyke jaar 1637 doen deene gek de andere uytbroeyde de Luy ryk sonder goet en wys sonder verstant waren welke vertoont de sorte Tulpen en Bloeme handel om syn overeenkomst met dese sorte Windnegotie hier tot slot word bygevoegd.

E Y N D E.

187

PAPEGAAY of ACTIE-KAART- KLAP, tot Verklaaringe van de ACTIE- SPEELKAART, genaamd APRILKAART, of Kaartspel van MOMUS, naar de nieuwste Mode.

VOORREEDEN.

Messieurs, Dames, Lords, Ladies, Heeren en Juffers, Vrolykaarts en opwekkbare Suffers, diend voor algemeen bericht en tot opheldering, dat wy in dese 52 kaarten, of volkome kaartspel, de voorrang geven aan het Quartier van HARTEN, zinspeelende en aanvang nemende met de Mississippische Actiehandel.

De RUITEN doen zich in't eerst op met de Actien van de West-Indische Compagnie; dese twee roode speel-quartieren in onse plaat (als die voor een tafereel ondoorgesnede gebruikt word) staan achter malkanderen, haar aanvang nemende met de zo genaamde ontdekking der beloofde goud-Actie bergen of mynen, en eindigende met de Raadsel-Actie door Sanson met de Leeuw verbeeld: nu volgen de twee zwarte quartieren, als eerstelyk

KLAVEREN, pronkende voor aan met de Zuidzee kassige Actie-Kassier Mr. Knicht, en het verzonnen Ofirs goud; welke goudkust de grondslag was van dese Actie Algemistery, en eindelyk.

SCHOPPEN, haar oorspong nemende met de Nederlandse Actie-handel, of klyne zogenaamde Bubbels, hier geven wy, om de koddige toepassing op de Schoppen, de eer en de voorrang aan de stichtelyke Vaartgravers; de eerste Bubbels batavier zal ook van't zyne niet misgedeeld worden. Klavieren en Schoppen dan te zamen genomen beginnen met de Ryke Ofirse goudse tor op een letter na tori; en eindigen met de arme, doch vergenoegde en aldus schatryke opkorter, of actie vuilnis wegschopper, of schoffelaar.

Noch hebben wy de Roode quartieren Harten en Ruiten de voorrang gegeven; om de zinspeeling van het, van ouds zo genaamde, roode goud; en de zwarte, als Klavieren en Schoppen (die anders in't natuurlyke juist die veru niet hebben) verbeelden, of kunnen verbeelden de rouw, of droefheid, die het einde van dit spel is.

Doch liefhebbers om u lieden niet te laten in die droefheid, raad ik u met deze kaart te speelen waar zo meenig een schoonen troef leid.

Let wel; ieder Kaart heeft zyn beduiding op zyn Character (stands persoon) of op zyn getal, gelyk de Heer, Vrouw, Knecht, worden verklaard na haar staat en conditie: in de getallen zinspeelen wy op elks hoeveelheid, by voorbeeld in de harte 10, 0, of nul ik hou een, nul achter de een gesteld is dan 10; in de harte 9, boevokloks uur 9 uren's avonds, en zo voort, nu volgen de ontvouwingen van elke kaart bezonder; welke van kaart tot kaart als een aaneengeschaakelde reden vervolgens gelezen te samen aan een hangen. Het wylt ook genoegzaam van zelf, dat men met deze Kaarten speelen kan, voor die slechts lezen kunnen; want, by elk staat zyn naam, of getal, als Heer, Vrouw, Knecht, en voorts de Nummers 10, 9, 8, enz: betekenen, by voorbeeld, Harten (of een andere) Heer, Vrouw, Knecht, Tien enz.; by ieder Aas staat het woord Aas. Wy beginnen met Harten Heer.

HARTENHEER.

MR. Law, heerschappy gevoerd hebbende over de Harten der doorgaans onhartige Fransc, ziet men het gordyn, opschuiven, waar achter verborgen was, en hier ontdekt word de quasi-goudmyn-graavery, verbeeld door bergwerkers aan een hooge rots, op welks top een Steenbok, beduid trotse hoovardy en stoutmoedigheid, tot hachlyker ondernemingen, die op stank uitkome, Law vertreed zyn Lauwerkranen van glori, houd in de linker hant een wintmolen, die stil staat, betekend de slinkse wind-actiehandel, die nu mede stil staat, en zyn rol uitgespeeld heeft; tot euvels en hartvangning hartzeer van

Harten Vrouw. Vrouw (zacht wat!) Mevrouw Law ontrollende een papieren Actie-ketel, zinspeelende op de Alchimistery, of Goudstokers, die doorgaans een stuiver kostendoen, om een duit te winnen; waaghalsen, ontdekkers van nieuwe Landen, hiermee vergeleeken: dit ziet meer op de dwaas-Actionisten, als op Law, die dezelve, als een valse speelder, de oogen verblind, en hunne hersenen, om zo te spreken, overgehaald heeft in de ketel der dwaasheid, hard aangestookt door't vuur der blinde, en meer heete, als Lawe begeerlykheid. Dit word hartelyk bekrachtigd, door (Harte Knecht)

Harten Knecht of Boef. Steekt, met een pook, tegen een hart aan, dat daar niet in kan dringen; als quansuis hard en voor alle scherpe onquetsbaar; ge-

lykenis genomen van zulke, die verdichten, zich door konst te kunnen hard maaken; zinspeeld alhier op de hardnekkige, en onverzettelyke Actie-drift, als onquetsbaar door redelyke overtuigingen, en, zonder onderscheid, goed of quaad onderneemende; hy spreekt van de hoogste troef in't spel, daar't al zwicht voor de boef, is't alsof genaamd Scharwensel-en Graviasspel enz: maar past kluchtig op't oneigentlyk spel van oneerlyke boevestukken, daar eerlyke voorzwichten, en waar door de vruchten van haar trouw behartigde vlyt vereideld worden; dit word nader aangedrongen door een man, die een kind schynt geworden te zyn in (Harte Tien.)

Harten Tien. Blaasende een waterbel, die hier op nul uitkomt, en eindelyk in de lucht verdwynt: hy zegt nul ik hou een; de nul ontrold hem quansuis van't papier, daar de een op blyft, zo heeft hy maar een tiende part van zyn gewaagd geld behouwen: dit zinnebeeld past ook op zulke Actionisten, die in commissie voor andere, in geval van winst, zulks voor haar houden, en nul of niet, aan haar meesters overleeveren, of ook op andere, die te veel voor haar by slot van rekening behouden; eindlyk op ontrouwe Directeurs, die loos en duister allarm maaken, gelyk (Harte 9.)

Harten Negen. De boeve-kloktrekker, ten negen uren's avonds met al zyn mede-boeven, schachers, beginnende, en schofts gewys, byna drie schoft aanhoudende, de lyn, (alhier het boeve kloktouw genaamd) door haar geweldig dryven of dwingen aan stukken trekken: de Actien hangen aan het klokzeel, die ze evenwel daar aan niet wilden gehangen hebben. Hy valt op zyn gat, dit zegt men van handelingen die ten verderf of te niet loopen. 't Meeste Actie-werk spreek van breuk, dat is bankrot, groot gat, is diergelyke, of zwaare schulden te maaken, voor eerst onbetaalbaar, ten waare zy aantreffen iemand als (Harte 8.)

Harten Acht. Een Scharcher, of Snees, daarom alhier op zyn Sinees gekleed, met ravensklaawen na zich haalende acht ten honderd, op beleening van papieren soldertjes (versta Actien) dubbele interest, waar door de Vos of loosaard, met valse belofte, zyn geldkist verkracht; door krachtige eedzweeringen van eerlyk te voldoen; dus volgens't oude zeggen, zo een loosaard heeft geen nood, die een gierigaard aantrest; zyn aap gooit acht, met dobbelsteenen; dat is, hy vlyt zig door zyn verkeerde beeftachtige gaauwheid, dat het lot hem zulks toeleid; doch zyn giffing maakt missing: wie zou denken, zegt hy, dat men scha zou leiden aan Zuid Zee-Acties tegen 400 te beleenen, als ze 1000 waard zyn? lugtschermerij! ontrent gelyk (Harte 7.)

Harten Zeven. De Starnar in zyn Aaperok tuffen 8 en 6, zyn twee confraters aapen, ziet by klaren dag na de Zevenstar, om die te schieten; maar niet treffende en zyn star (als men zegt) verschietende, loopt hy met de star: de Zevenstar (waar in is 't Gestarte de groote Beer) beduid hem en andere, hoe groote en plumpe beeren al getuimeld zyn; ja ook de wagen, die eigentlyk de Zevenstar in't Noorden uitmaakt, is genoeg te verstaan, op het wagen der Windhandel, by de noorder zon verhuisen doende zodanige, die als hafewinden, op haar loeren, alleen de lucht in de neus gekreegen door't aanbrengen der brakken of beunhaafen en kakelaars, die luchtschat, of droomrykdom mede voeren, en de eigentlyke haas, dat is haar gewoone goede handel van voordeel verzuimen; te hoog opziende in groote verwaanheid en wat voor haar voeten, of genaakbaar is, daar over struikelende, geen overslag of balans maakende, als (Harte zes)

Harten Zes. Een gemeen manspersoon, Verrewaarier, Commenyhouder of Drogastery-man, afkomstig van de doorluchtige eerwaarde Vader Jeremias, uit de Servetsteeg; draagt ook zyn servet veur: nu deze quant met zyn onger in de hand, gelykt wel een man verstand; maakt balans van de kans, weegende en overweegende, wat zwaarder is de Goud-beurs, of de Actie schat, op een miljoen ten

188
minsten geschat; volgens Commeny-gewicht, versta Actie Compagnie waardy: een aap houd de balans, want alles wierd maar na-geaapt, zo als de schynwyse voor-aapten. *Veele*, zegt hy, *zullen naar 't Aapenland, (Oostindien) de Linie of Lucht-streek passeeren*, daar de Batavies-vaarders tweemaal verby moeten, en 'er dikwils een slag van krygen; boven de zelve Linie gaat de Zon (voor die zulks niet weet, ja ook die 't weet en bevind) ten zes uren op en onder jaar in jaar uit; waar uit men de beste balans kan maaken, hoewel de Oostindise vaart haare zee beploegers zo wynig, als de Acties-narren leerd balanceeren? maar eer haar verstands kas van droogte doet splyten; en haar vyfzinnen alle drie laat houden nochtans overtreffende (Harte vyf)

Harten Vyf. De man van verstand, te weeten blos, en van vyf zinnen uitverkost. Hy voerd de vlag met de Griekse A, (het teken van zeker vermaard Gekken-huis) en wyft waar 't hem scheeld, dan heeft hy noch eenigzins des zelfs kennis behouden; dat is al een wyze gek, hy draagt de oogen in of aan de hand en kykt door de gaten; nog heeft hy in zyn vyfhoek de Quintessencie der vyf zinnen, als 't oog, de neus, een oor, hand, en de mond, als de uitwendige zinnen tot een uithangbord; schoon in zyn winkel wynig te koop is; die herffenen kan hy niet laten uitschilderen; want zy zyn van huis, hy heeft ze verkost, en veel papier geld, en Actie rykdom daar by overgewonnen; en nu aan de grond geraakt, wenscht hy zyn vyf zinnen weerom te roepen; doch ze zyn doof; zo lang hy de spreekhoren van geduld mist, en die gevonden hebbende, zal de reeden naar hem luisteren en zyn vyf zinnen weerom roepen, mits hy zich niet aanstelle zo los als 't volgende (Harte vier)

Harten vier. Gelukkig jongelingetje van Schevelingen; het gelukt u altyd zo niet, als die gelukkige onwerwete gek, die zyn ring in 't water wierp, welke hy zich halfkwyt achte; en nochtans door een vis ingeslokt, hem in die zelve vis, onverwacht, weer op zyn tafel quam: zo onzeker werpt deze zyn geld inde Zuyd of West Zee-Actie afgrond, en dubbeld tegen twaalf oogen; op hoop dat hy eender beide dobbelsteen in twee stukken vallende, der tien gooien zal, dit is een staalje, van één onder millioenen, van een verspillende losbol: dit ziet ook op Actionisten, die met geld by de vis (als men zeyd) de Actien kosten en ontfingen en also vierkant uit de hand weder met maatige winst verkosten; zonder veel omstandige listen: deese waren noch de eerlykste onder de hoop om malkander str... voor baakelaar te geeven, dat geleek nog naar een goed hart: maar zie nu eens met aandacht op (Harte Drie)

Harten 3. Een gelukkige Vrek, niet goed rond goed Zeeuws, want hy durft 'er geen glas wyn van neemen, of 't moest met list gekaapt wesen: hy bezit, of liever hem bezit groote rykdom en hy is altoos zo behoeftig, en gelykeen driehoek geen ronde kring volmaakt, zo is hy noit voldaan, maar zyn begeerte doorsnyd zyn holle darmen, om te herwinnen zo hy iets mogt verloren hebben, en vergiftigd zyn verstand of deugd, even als de driehoekige, en nooit anders als driekantig verbryzelbare vergiften, als rottekruid enz.; die het ingewand met haar scherpe puntjes doorgrieven. Deze bol is nooit vol of dronken, ten zy hem voor niet geschonken werd *vin donné*, dit schynt iets goeds; doch spruit uit quaad, dat wel haast boven komt, in geval van milde schenkagie: maar wat doet hy by 't Actie-spel? gewis om een kykje, en uit winzucht; doch hy word door de vrees zo gepynigd, dat hy, zyn warnars pot begraven houdende, met zyn rechter voet die pot nog meer toedekt, en met aarde aanstuuwd; en zo is zyn waandeugd ook dubbelhartig daar in evenaarende met (Harte twee)

Harten Twee. De Bubbhartige, dat is zyn hart op Bubbels of windhandel stellende, is dubbelhartig, en die verdubbeling, tot in het oneindige verdubbeld: hy draagd met zyn rechterhand vuur, koud vuur, dat is doodelyke harstogt (om by de harte te blyven) en aan zyn slinker, een brandem-

merkje met twee harten, in 't water dryvende; dat be- duid dubbelhartigheid: het woord bubbels komt uit Engeland, betekend gelyk men hier zou kunnen letterkaauwen, bobbels, windgezwellen; blaaren hier mede niet ongelyk; also moet menig Actionist die zyn g... gebrand heeft op de blaaren zitten. Het woord bobbels, nooit te vooren hier in zwang te gaan, past eigentlyk op zulke wind of lucht handel, als bedreeven word in zaaken te verkoopen, die men nog niet in eigendom heeft, noch weet, te zullen kunnen krygen; zo dubbelhartig, dat men koopt en verkoopt, om de leus en boeve-jagt te maaken; gelyk de quakzalvers, die looze klanten uitzenden, om in schyn haar prullen te koopen, *Mundus vult decipi* speelende; en ontfangen zo haar eige lok aas: hier na sluiten wy 't eerste quartier met (Harten Aas)

Harten Aas. Dit is 't mooyste, doch met-een by veele het onverstaanbaarste stukje van de heele kaart, Zinspeeld op zulke, die, als een hengelaar, met een uitgerekt leerelaps geduld, van de Opperbaasen der Actie-compagnien of Directeuren uit vriendschap Actien zогten, toen men ze nog met groote winst kon verplakken; maar abuis! daar moest Aas alias duimkruid zyn, om ze also uit haar handen te krygen: men lietse inschryven op eigen naam; mits de bewindsmannen, eer men ze kreeg de helft of meer daar van op haar naam latende transporteren; die dit niet raaden kon, wierd Sireenen of meerminnen zang voorgezongen, dat is politieke, om geen valse belofte te zeggen, op de mouw gebonden: zie de figuur, hy zal de meer-min met aas (een stuk geld) ophaalen en aan zyn snoer krygen: zyn slang met de staart in de bek betekend, dat het begin der Actie-handel het end opvreet, en onzichtbaar zig zelf verteerd; nader op te helderen (also wy van de harten nu uitverkost zyn) door (Ruiten Heer)

RUITEN HEER.

Geen groter Ruiten-heeren, als Glaasen-maakers baasen, also die heersien over heele scheeps-ladingen van Ruiten. Zy schutten, daar door, de winden; also ook dese Heer; want gelyk oprechte, en deftige luiden by een vierkant in den haak vergeleeken worden, zo voeren dese het zinnebeeld van een oprechte (ik durf hem om redenen van staat niet erger noemen) hebbende in zyn regter hand, om in alle geval rechts te schynen, een ruitige glasfen-raam, zynde een vierkant uit den haak, waar mee hy schut (gelyk ook met zyn kraamschut, met glasfen) het geblaas van twe kinderen hoofden, die hier de zuide en weste winden betekenen; hy beschut zich aldus wel tegen de windhandel-stormen van de zuid ende west; maar 't is in 't verdriet; want door het glasloot snuyft de wind heen, en stopt hy het glase gestel met houtelijken, zo beneemd hy zyn uitzicht naar het draaien der winden: zo waren de Actionisten doorgaans gehouwen of geslagen: Zyn snydiamant zinspeeld op die geen, die 't meest van 't hunne verloren hebbende, noch wat gereede middelen beknopt kunnen achterbaks houden; dus blok en byl behoudende, te zamen met zyn (Ruite vrouw)

Ruiten Vrouw. Aan den oven Glasblaasende, zo zyn veele vrouwen in de Actie-handel, (als gemeenlyk altoos) aanblaasters geweest van dese brosse handel, als nieuwsgierig naar ongehoorde gevallen, daar hoop van winst in steekt: het fyne glas is ook aangenaam voor 't gezicht, men slypt 'er schynschoone Diamanten van, die by de kaars en op de Schouwburg het gezicht byna zo wel streelen, als de fyne: maar de valse zyn het barsten der blaas-ovens onderwurpen: daar leid dan de heele fante-kraam, als 'er maar een haartje in de smeltkroes is: men ziet hier de oven barsten, en glase Actien daar uit vliegen, 't sterk blasen, of snoeven der Actionisten heeft ook meenig zoodanig een pot te vuur, en der zelve stokers doen springen: dese vrouw hout een Ruitige spiegel, om alles uit den haak te verbeelden, in haar slinkerhand, als een slinkse actie betekenende. Het

vol-

109

volgende bootsje zal het Acte-werk nader toetsen, te weeten (Ruite Knecht)

Ruiten knecht. Neemt de proef van de bestendigheid en glorie der Actien, door een brandglas met een Ruitig omzetsel; en gelyk men Papier aan de Zon, door russenkomst van een brandglas, in brand kan steeken; zo verganglyk is ook de Actie-handel, die de toets van zuivere straalen van eer en deugd niet kan uitstaan, of ook by 't licht der natuurlyke Zonnestraalen niet mogt te voorschyn komen; waarom dese handel by nacht bedreeven wierd: dit zal een glasmakers knecht zyn; een brakje met hangende ooren; in weerwil van zo veel styloorige actie quanten, die, tegen reden, dese dulle koopmanschap goed keurden. Dese man, als beunhaasende in zyn ambacht, heeft beeter zyn rekening by 't gerinkelrooy in Quincampoix gevonden: hy zeid, tot spot der Actien, dat Law, ras heet, tot as is geworden; te weeten de handel van Law, die in Neerland eerst voor Laaw gehouden wierd, ras door dulle drift heer, en iverig, of door letter-keer vicrig geworden, haast (gelyk vier) tot as en tot niet is verdweenen: 't moest noodwendig volgen; want (Ruiten 10.)

Ruiten Tien. Zegt ons, dat van 10 maal 10 pas een Actie compagnie zuiver behandeld is; gelyk van zo veel eedle steenen, of zelf onder zo meenige geslepen Diamantruitjes of hoekige figuren; qualyk een volkomen helder en zuiver is; de trouwing komt althans hier in den ontrouwen handel niet pas; *men koopt*, zegt hy, *geen eedle steen by de tast nog by nacht*; dat is, men doet geenerly eedele en zuivere koopmanschap by de gis, of om elkander te verrassen, noch by nacht, dat is, geen gat in de nacht te koopmanschappen, of ook niet zo bedekt, dat het niet voor den dag of openbaar zou durven bestaan mogen derhalven is de Actie handel (als contrabande waar) by Plutô's lamp, of door helse uitvinding voortgekomen, uit het bryn van zo een als te kennen gegeven word op de volgende brief van (Ruiten 9.)

Ruiten Negen. Zinspeeld, met het kegelspel, op zeker Heidens land, daar eertyds de grootste, of langste man Koning moest zyn. Hier hebje tot de Actie Koning, de grootste bedrieger en listigste byna-gochelkunstenaar: daar over klaagd dese; maar men kan met ontrent zo veel reden betichten de zulke, die de grootste in macht en rykdom van Actien, als slaaven van onder een volllaagen magtig Koning, de zelve omhelsden, om elk een veeg uit de pan te krygen: had niet alleen Law maar ook veele andere Hoofden, te lang en ook onraadsaam om hier uit te schilderen, in 't begin gevallen, daar zouden zo veele klyne door de kegel kloten des tyds niet bolta keesje gespeeld hebben; maar 't is 'er mee gegaan, al daar de Koning struikeld, is vallen de mode; deze knevel schynt wat swak van gewrichten en had noodig de lenden gefineerd te worden door (Ruiten 8.)

Ruiten Acht. De achtbaarheid, een vermoogend en aanzienlyk Heer, contramineur van de nieuwe Actien van de west; en ook gevolglyk verfoeiende alle andere windhandel, die de achtbaarheid in 't licht staat-dier; dat is; die de groote personagien zodanig krenkt; dat zy, als schuuw, voor den dag treden; gelyk men 'er in Vrankryk, Engeland en elders heeft: hy vertreed een vledermuis, daar door verfoeiende de werken of Actien de duisternis; heeft aan zyn flinkerhand twee geldstukken, samen een Nommer acht verbeeldende; dit zegt, dat het geld wel een groote steun is voor de achtbaarheid, maar dat het de lager hand van de eer toekomt: daarom ver-toond hy, tot bespotting in zyn rechterhand, de waarde der actien, die men andersins raadscelachtig noemd, zo doet (Ruite 7.)

Ruiten 7. De Planeet Orakel: houdende in zyn rechter hand een planeetboek met de zeven Planeet-caracters versegeld; gelyk voormaals de Orakels der verblinde heidenen waren dubbelzinnige bedrieglyke antwoorden, door gaauwe sielen vaardig

uit de mouw geschied: waar uit de menschen altoos een verklaring tot hun voordeel maakten, en die voor Godspraak hielden: en volgens de gelooffteling van de oude wyfze-winteravondse rederyk-konst, was het de duivel die antwoorde: in latere tyden (tot heden toe) zoeken de bygeloovige uit de Planeeten voorzeggings waarheden; als ook uit A. Magino, Nostradamus en andere, zo Alcoran-se als Talmudse onfylbaarheden: Apropos! Planeeten noemd men (doch verkeerlyk) dwaalsterren; schoon elk zyn wech wel weet, maar dwaalsterren zyn de windmondelaars (om niet handelaars te zeggen) die afdwaalen van de goede koophandel, waar toe Mercurius, een der dwaalsterren haar de weg nochtans, (als men zegt) moet wyfen; gelyk voor desen de paarden de weg der doolende Ridders wesen aan de volgende ongelukkige gek, (Ruiten 6.)

Ruiten Zes. Die (ô! wee) ja driemaal wee! zyn rytuig door de malle actien verlooron heeft: hy had ze laten uitschilderen tot een gedachtenis; maar 't veroorzaakte hem zulk een na-rouw (want berouw kan men 't eigentlyk niet noemen, of 't moest galgeberouw zyn) dat hy afbeeldsel hier uit zyn linker hand laat vallen, en uit zyn rechter het toom en gebit, dat een verstandig man nooit behoord los te laten; want door het toom moet men de toomloose uitspoorigheden beteugelen, zie hier van in de comedie van Quincampoix of windhandelaars op de Schouburg vertoont, pag; (zo veel) daar een koetsier zyn heerschaps paarden wil; om dat zyn heer (zo hy hem in zyn tron verwyft) genootzaakt is die te verkoopen; zyn schat verfineeten hebbende in kromme cinquen, nader uytgedrukt by (Ruiten 5.)

Ruite Vyf. Kromme Cinquen, (betekenende naar de Letter, kromme vyven,) om dat de Nommer vyf de krom-haak-achterste cyferletter is: hy haald met een Nommer 5 (daar noch een weerhaakje daar onder aan is) geld en Actien na zich, en zulks met kromme cinquen, of valse passen, al zou ik (zeid hy) myn Faam a la mode verminken, men ziet vrouw Faam, in manne gewaad op krukken in 't verschiet: de modese Faam toond zig ook man moedig, om met kromme cinquen, geen kruk-kendans te ontzien: zy is mans-gewys gekleet; in plaats datmen ze in haar eenvoudige staat (byna als de waarheid doch niet volkomen) naakt schilderd; maar haar naaktheid zou thans, en vooral in 't Actie spel, afzienlyk zyn; om haar groote vlekken, zweeren, rimpels, etterbuilen, karbonkels, gezwellen, p.... en l.... (dit laatste luid te flordig, daarom raad het, leesfer) waar van de vaarends lieden haar voornaamlyk haar moeten wachten; ha! welkom uit, en vaar wel naa zee, beste maat (Ruite 4.)

Ruiten Vier. Met het Compas in de rechterhand, daar mede hy voornaamlyk praald, ten opzichte van noord en oost; luister als een vink: hier valt my iets kluchtigs in; hy voerd de vlag over noord en oost, hy praald 'er mee, als met de twee beste gewesten, om dat in de Actien de West en de Zuid het hebben verbruid; daar anders in tegendeel, zuid als de middagstreek, en west als van ouds *Ventus Favonius* de gunstige wind genaamd, de voordeeligste voor kruiden en gewassen, en de aangenaamste zomer-koelte aanbrengeende; by Salomon hoog geacht geweest; zo is 't nu in desen heel verkeerdt; de naamen van zuid en west zyn met een zwarte kool getekend, maar hier-en tegens praalen, kreeftsgewys die anderzins hooploose windkoopers, met noord alias de Noorder zon en oost of Ooster eeuwigheid, haar eenige uitvlugt, en ook veler tydelijke eeuwigheid; terwyl het 'er nu zo niet opgeschicht is om 'er met een klomp goud als je hoofd van daan te komen, vooral, zo je niet wat klynodien, of grootwaardige kostelykheden in commissie mede krygt, daar je dan, om dat ze de gestelde prys niet kunnen opbrengen, in de naam van je principaalen, schaap aanblyft; dan gelykt men wel in zyn zotte inbeelding een soort van een (Ruiten 3.)

Ruiten Drie. Een Heraut, of Wapen-koning,

voerende drie wapen-schilden, als van Amsterdam, Haarlem, en Leiden; de drie eenigste voornaame steeden, die geen Actie-compagnien toegestaan hebben, al schoon'er noch maar al te veel van die contrabande windhandel uit andere steeden is komen overwaaien; dat raakt het wys beleid hunner respectieve Magistraaten niet, die het gemeen belang daar in voor hun eige betracht hebben; vry verder voor uit ziende, als hun stad groot is: want wat voordeel dese drie, en voornaamlyk de eerste (die ze alle wel zoude in de grond kunnen geboord hebben zo ze haar glorie aan de andere kant niet ontzien had) uit de compagnien zouden hebben kunnen in haar eige zak steeken, kan men uit de minder en overige plaatsen afmeten. Men siet hier Mercurius, de koop-voogd, een Actie smaadlyk vertreeden, en de Zee-baas Neptunus een Actie ziende, werpt verstoord zyn Vork of Zee staf van commande uit zyn hand, betekende, dat men nu op geen kooplieden ter zee mag staat maaken, wyl die haar eige magt en koophandels bewind, gelyk ook te land als uit de hand werpen, en wel politiqne brillen mogten zoeken, die haar worden aangeboden door (Ruiten 2.)

Ruiten Twee. Een brilleman, die met een marsje met brillen en vergrootglazen voor alle gezichten omwandeld; de uil en vleermuis betekenen de nagthandelaars en verblinde. Dese snaak gaat met brillen om, gelyk Diogenes eertyds met zyn lantaren en kaars, op de middag menschen zoekende: hy wil op gelyke wyse maar aan de praet komen, om het volk goede maniere en vernuft aan te preken, maar met de meeste zal hy even eens vaaren, als de brilleman, waar by een boer quam, die, onder't beproeven, klaagde over de brillen; niet dat hy 'er niet door zien, maar niet door leezen kon, en gevraagd of hy wel leesen geleerd had, antwoorde, neen! zo kunnen de meeste menschen ook wel goede middelen hebben; maar of onbequaam of onwillig en teachteloos onopmerkende zyn, om die wel te gebruiken; voor de onbequaame zullen alle middelen onnut zyn, maar voor de andere zyn gesleepe oogen raadzaam te koopen; dat is, scherpzinnige onderrechten, 't zy mondeling, schriftelyk, of voornaamlyk met goede voorgang, dat best onderwyft: de gesleepe oogen zinspeelen hier op de Ruiten, die men in diamanten slypt en ongesleepe brillen en vergrootglazen, die echter eenigzins bedrieglyk, of raadselachtig zyn als (Ruiten Aas.)

Ruiten Aas. Het Raadfel van Samson: „Aas, of „spys ging uit van den eeter en zoetigheid van de „sterke, „of na de letter van de grondtaal „eeten ging „uit van den eeter en zoet van den zuuren of scherpen, „dit was een doode Leeuw door Samson leevend verscheurt als een sterk en verslindend eeter, en de zoetigheid, uit de zelve voortkomende, waren byen, welker honing des spys was, die van de honingbyen uit des Leeuwen lyf vliegende, en dus van de Leeuw voortquam. Dit raadfel konden de Philistynen niet raden; maar zy persten Samsons vrou om 't hem af te vraagen en het haar dan te verklaaren; also hadden sy 't voor Samson quansuis geraden, en het weddenschap doch met Samsons verwyft gewonnen: dit past aldus op de Actien, dat ieder, in 't begin, de Actie-handel voor raadzels wel heeft aangezien; maar, dat elk op onseker aas of winst hoopte, die also gevallen was, als Samsons ontmoeting aan de jonge Leeuw, die hy met levens gevaar uiterlyk aangemerkt, aangreep, en de muil opscheurde, en drie daagen daar na, de honingbyen op de Leeuw aasende, met honing die voor aas of spys diende uit den bek of lyf des Leeuws haalde; de tyd heeft het Actie raadfel verklaard, 't welk in geen zeven jaar zou gebleeken hebben, niemand had zo schielyk een omwendig van zaaken en zo groote onheilen, en noch meer verwacht wordende naweenen vermoed, gelyk by voorbeeld ook niet, als die van (Klaveren Heer)

Klaveren Heer. De Bewindhebber van na geluk druk, verbeeldende een ontrouw Directeur (vraag of 'er eenige trouwe geweest zyn?) by voorbeeld Mr.

Knicht de Engelse Zuidzee Actie-cassier, of Bewindzman: die heeft 'er wel veel by opgestoken, maar 't end quaad al quaad; men ziet hier Ofirs goud regeneende, een aap, met de kop van een Engelse dog, houd de trechter, daar door 't geld valt in een zak, die onder lek is; en also 't goud weder looft in 't water, of de zinnebeeldige Zuid Zee, dat een al verslindende en grondelooze afgrond is. Mr. Knicht heeft in zyn slinker hand de Rekenfchap, volgens de regel falsi, een regel by alle Actionisten met spreekende daaden geauthentificeerd. Het heeft ook eerst overal Actiegoud geregend toen elk won, schoon hy scheen goed geld naar quaad geld in 't water te gooien, doch dese lekkende zak betekend zodanige winst, die naderhand weer wech gevloeid, en in schaa veranderd is: om weer tot Knicht te komen, Brabant is op hem goedertieren: zy bewysen aldaar uit een verschimmeld recht, dat vluchtelingen by haar niet wederomroepelyk zyn, voornaamlyk als zy de hoornen hunner altaaren in klinkklaar goud doen veranderen, en de boeijens met goude sleutels ontsluiten willen. Is 't niet glorieus? dat een balling in een vreemd land zo welkom is? zo worden zyn Actien weer bloejende, niet ongelyk (Klaveren Vrouw)

Klaveren Vrouw. De Vrouw van geluk, praalende met een Klaverblad, het teken van Fortuin; zy heeft in of aan haar rechter hand, een schildery van Dedalus val, tot spiegel ster roekelose ongelukkige Actie mannen, die met gemaakte vlugels, als naar de zon des geluks vliegen willen, en, het wasch van haar zinnebeeldige vleugels gesmolten zynde, in de Zee des verderfs vallen. In 't verschiet zaaid Fortuin gelukkige klaverbladen voor de *Ladies* of Engelse Mevrouwen. De bloejende Actien zinspeelen op den aard der vrouwen, die in Engeland voor Engelingen gehouden worden, want zy daar over al, zelf getroude, met andere mans onopspraaklyk vliegen, rennen en roffen; ook zyn de vrouwen in vele soorten van Actien gelukkiger als de mans; want zy hebben in kas van schade altoos een achterdeur, zo wel als een voordeur open; zo zy met geen man geassisteerd zyn geweest, uitgezeid openbaare koopvrouwen; onder welke sommige met haar handel de mans ook gelukkig maaken. Dese verbeeld in 't end en slot een gelukkige Actie vrouw gevolgd van (Klaveren knecht)

Klaveren Knecht. Een voorbeeld, en ook waare geschiedenis van een of meer knechten, of geringe ambachts lieden, die heeren, of groote baalen door d'Actien geworden zyn: Hy trekt zyn livry gewaad uit, en heere-kleederen aan; treed de ketting van dienstbaarheid onder de voet, zyn geluk star boven zyn hoofd, als onder een gelukkige planeet quanswys geboren, *schoud niet naauw, of kiel en as gaan recht*, dat is, hy vind 'er geen been in, of hy met veele kromme gieren, of middelen, als een Schip in zee laveerd, en of de wagen, als men zegt, recht of scheef gaat; of immers (is 't wonder van een knecht?) hier in is hy de meeste Vorsten gelyk, en alle hebzuchtige gieren. Bloed! wat heeft hy dan al makkers buiten de actionisten, die men maar in alle geval een quade naam (de hond is dol) blindeling aanwryft; spreekje voor dat volk? maar men moet 'er ook niet achter spreken; zegge, niet achter de rug maar voor de vuist, edoch, dan mocht je vuistloek krygen: sta vast voor de volgende inhaalige knevel (Klaveren 10.)

Klaveren 10. Een man, half na de mode, en half op zyn Sinees gekleed, met een halve Sineese baard, hebbende in zyn Sineese hand (daar aan de teekenaar arends klauwen of sineese nagels vergeeten heeft) een Obligatie, of Actiebeleenbrief, op pand ter minne (mag men 't zo noemen) tegens tien percent half snees, in de schol en schatkoopers academie genaamd, daar zo een snees heet, zo is het woord snees bekend voor een schraaper of schacheraar, daar de sneesen of Sineesen voor vermaard zyn: dit is de reden van dese zyn kleding: de adelaar of arend, vogel des lights, die de zonnestraalen, zo men zegt, in zyn oogen verduurd, dese pikt hem 't gezicht uit,

erwyl de raaf op zyn ſchouders zulks moet dulden; de werken des lichts of deugds, overſtreeven altoos de roof gierige duistere Actien; maar dese man is noch de quaadſte niet; half ſneës is nog geen heel, of dubbeld, en echter wierden de laaſte nog, als Actie aſſuradeurs, zondagſe naam, in de grond geboord, ten ware zy'er loopjes op hadden; trots de (Klaveren 9.)

Klaveren 9. Man met een open Meulen met een giewgaaw, bekend ſpel achter het dambord dikwils geſteld, Negenſtukken of de Molen genaamd; daar in iemand die een ope molen en giewgaaw heeft het ſpel wiſ wint. „Niet verlegen, ſomme kaartſpeelers waaghalfen haar ſpreekwoord is, *de negen laat geen mens verlegen*: dese heeft een acte van Jan Credit, dat is, hy weet met zyn kleed en gedrag crediet te verwekken: alſo misleiden 'er veele de ſchranderſte door uiterlyke ſchyn: maar ik hoop van dese man het beſte: alleen, hy zoekt uitkomen met zyn ope molen en giewgaaw, hoe hy 'er aankomt weet men niet, nood breekt wet, of verkragtſe ten minſten: hy waagd 'er een boer aan, (te weeten een ander mans goed) die zo eenvoudig is, van hem onbekend op 't uiterlyk aanzien, geloof te verleenen; hy wil betalen als hy 't geluk heeft van te kunnen: dat is eerſt actioneeren! 't is of hy 't geleerd heeft van (Klaveren 8.)

Klaveren Acht. De achteloosheid, ſtaande geen acht op de zaken: zyn geſcheurde actie betekend zyn onopmerkendheid. De actie handel zy vergeleeken by twee nullen of nieten, in een boomloos mandje, welke nullen door kunſten aſgericht, te ſamen geſchakeld een No. 8. uitmaaken: zo krygt de ſchyn achting maar dese wil de nullen met een mes anatomifeeren, anatomifeeren, of ontleeden, alſo vind hy weer zyn eerſte twee nullen of nieten: de vent zal 'er mee bedroogen zyn gelyk iemand die quaad geld ontfangt (by voorbeeld een ſtuver met een ſcheur middel deur) en daar aan willende peuteren twee ſtukken voor een houd, die hy, als ſpiouter zynde, voor geen waardy kan verplakken; of is hy wat vies na zyn achteloosheid in 't aanneemen van vals geld, dat hy ten naauwſten wil toetſen en daar na niet weer durfd voor zyn ontſange waarde uitgeeven? Daar hebje nu een eerlyk actioniſt, of hy gelykt het ten minſten: want hy ziſt naauwer als (Klaveren 7.)

Klaveren Zeven. De man, bezig met zeven of uitziften van de ſyne uit de grove ſpecien, ziſt ducaaten van Ofirsgoud in 't water, en dobbelſteenen of beenen en papier geld, of geldwaardig geachte Actien op 't land, doch alles onbedagt, en zo achteloos als zyn voorganger klaveren acht; de zin is dat, hoe naauwkeurig de Actie kanſſen uitgeziſt wierden, 't was erger als dobbelſpel, daar Mr. Law noch eenige kanſſen op wiſt te bepaalen; maar gans geene op de Actie dobbel: en alſchoon zy in de zuid of weſt zee kanſſen haar miſlyk miſrekend hadden, noch bleef de drift tot dobbelen even ritzig; op 't land, dat is buiten oog-ſchynlyk gevaar; gelyk men zeid, van die haar koetjes op droog hebben, of ſchynen te hebben: de Actien vliegen daar heen, als 't geld daar voor beſteed is; dit zegt, dat, naa 't vermallen van 't geld, de Actien van directeurs als in de wind geſlagen wierden; alſo 't haar aan macht ontbrak om het beloofde te voldoen; dus hebben ook veel Actioniſten het opbrengen der termineen laaten vaaren; zo dat 'er de Directeurs in haar qualiteit ſchaap aan bleeven, dat was (*hinc inde*) over en weer bombario nader verklaard by Klaveren 6.

Klaveren Zes, De Uurwyzer, zes wyſende, ſtaat recht over end, zo recht (doch verſcheefbaar) waren, in veeler oogen, de Actien, niet ongelyk dronke lieden, als gulſigen onbeſuiſd na haar neemende 't geen zy, met zo veel ſchanden, dikwils moeſten weder overgeeven, als zy het onordentlyk gewonnen hadden; en gelyk het uurwerk geſtaadig voortgaat, zonder dat men het, met de ſcherp-zichtigſte oogen kan zien beweegen, alſo onna-poorlyk ging het actie verderf onzichtbaar zyn

waereldſe gang; 't welk verby zynde uurwyſers-gewys eerſt kon gemerkt worden; en zo 't verlies te grofging, quam, 't nooit by ons gehoorde, of geziene, monſter Bombario tuſſchen beide; betekende, dat zy haar aan gegeven woord, trouw nog verbond hielden. Bombario is hier met een bult afgebeeld, zulk een ſchepſel was te Parys in de Actieſtraat Quincampoix, die de Actioniſten met zyn berg-rug voor een ſchryf leſſenaar diende, telkens als 'er een party geſnooten was; zo lang'er geen andere, als in de open lugt, verhanſfeld wierden. Bombario was dan een andere Govert met de bult, want hy regeerde 't A ſtuerlyk met geweld; zodat die met hem troeven wilden alle beeft raakten, als (Klaveren vyf)

Klaveren vyf. De lanterlu-man, een van de geringſte en ouwerwetsſte Kaartſpeelers, word immers by iets lichts en geringſ vergeleeken, gelyk men zeid van een licht degentje en paruikje een lanterlu-degen, paruik enz.; zo kunnen wy de Actiehandel Lanterlu-koopmanſchap heeten: dit ſpel is, in alle zwierige gezellſchappen, thans voor contrabande en wiſjewasjes tydkorting verklaard; en wat is 't Actie-ſpel anders? ja vry erger; 't is een blinde kaart, en hoe veel beter of erger als vals dobbelen? dat men nog voor zyn oogen ziet, en op welke beide geen recht gedaan werd; deze man heeft lanterlu van de vyfhoogſte troeven, en maakt ze alle beeft; men zeid ook ik ben de beeft, als men onbedacht en onverwacht verliest; en gelyk zulk lanterluſpel van de hoogſte troeven meer geluk als wyſheid is, voor een ſpeelder, die de kaart niet verſchiet, alzo gevallen hebben de Actioniſten meereendeels haar confraters beeft gemaakt, en zyn ook op haar beurt beeft geworden, gelyk ons volgende boertje (Klaveren vier)

Klaveren vier. Een burger van 't voornaamſte dorp in H... d, of bouwer, dat Landbouwer betekend, kan men hem quaalyk noemen, 't is een Koopman; hy ſchynt van het effen blompaps gevoelente zyn; deze man uit zich zelf te eenvoudig, om hem met zulke windkraam te bemoejen, was, gelyk onze oudvader Adam, verleybaar goed, naar verbode vruchten begeerig, hy ſpeeld te geef of te neem; verſta van premie te geeven of te ontfangen (tot dit laaſte genoeg crediet hebbende) om op tyd Actien te ontfangen of te leveren; dat is dan met alle winden waajen, maar als molen-baas is 't waajen altoos voor hem wiſſe winſt; hy heeft de hoofd winden hier in 't oog, welke in de Actie Kunſt woorden zyn Miſſiſſippi, Zuidzee, Weſt-Indiſe Nieuwe C. en de Steden; hy heeft in deze alle gehandelt, en is even rond geſchooten; al de nacht gevochten en niemand gezien, 't was ook nachtwerkers handel, en die ſtinkt; doch dat daar van komt, is nog goed om lekkernyen te miſten en aan te fokken, en in plaats van hoofdwerk was dit maar nietig kaarswerk n... rswerk, (als de ambachtsknaapen zeggen) of gebreklyk en broddelwerk, nader uitgedrukt in (Klaveren drie)

Klaveren Drie. Subſcriptie, dit waren Actien, die op nieuw boven 't getal der bepaalde Actien, onder die naam, uitgegeeven wierden; dit noemd de oude bol krukkendans, en als eklips, ongetwyfeld in de maan; wyl het alle in ſchemerlicht of by nacht geſchiede; krukkendans en eklips betekenen alle beide gebrek, uitgebeeld met de regel van drie beenen: is 't gebrek van oprechtheid of niet? als men eerſt Conditien uitſchryften bepaalt invoegen als bovengemeld is, en dan een kranke vrouw een ziek wyf noemd, als of die anders klinkende, doch dezelve wys deunende, benaaming de zaak anders maakte: maar wysneufen, denk ik, hoe hol je zo, wie kan de heele waereld van natuur veranderen; op de naam word immers maar gezien, al zou men er Pieters Kerk te Rome (als eertyds Dianaas Tempel) om in brand ſteeken; en de ſchyn, ſchoon die bedriegd) zy houd ons noch door ſchaamte en eerezucht in toom, deugd men niet, 't beloofd noch iets, dat men ſchynen wil goed te zyn: maar alle

maar

maar alle gekken op een stokje, spiegeld u aan (Klaveren twee)

Klaveren Twee. Twee die getrouw handgemeen zyn, en in 't verschiet, twee, in liefde ontrouwe, hand-, en degen-gemeen: deze man slaat de handen van malkander, van verwondering, ziende het zinnebeeld van twee handen, malkander helpende wassen, verschrikt, wend hy zyn oog af van de duellieurs of twee-vechters, hier in 't verschiet verbeeld, welke malkander actioneerende, van ontrouw over de Actien, niet op 't mes, maar op de degen spreken; daar zy nochtans geen deeg van hebben: die 't wint verliest het, mitsdien zyn winst dikwils de wind of ziel uit zyn metgezels lichaam jaagt. 't Is de menschen in de mond besturven, te zeggen, als de eene hand de andere wast, worden ze beide schoon, maar deze willen 't zo verstaan, dat ze haar handen in malkanders bloed wassen, en zo geen van beide by geluk sneuvelde, en dat de moed van de een door des anders bloed echter gekoeld is, wassen zy 'er de handen van af, te weeten van de-questie, door het afdrinken van dezelve; (puik goed gemaakt) om voortaan buiten rust te leven, gelyk haar voorwandelaar (Klaveren Aas)

Klaveren Aas. Deze Heremiet, buiten alle wereldse Actie, of handel, komt hier by als de Uil tusschen de bonte Kraaien; hy dient tot Gardiaan, eens om 't hoekje kykende, hoe 't er al toe gaat by de Actionisten; hy zet zyn houte ryspaard pal overend, en zegt *Basta*; tot hier toe en niet verder; keer! ey keer-om, windbuil, van uw flinkse weg, beschou de oesterschulp aan myn hoed, tot centeken, dat gelyk de schulpvis over al zyn wooning met zich voerende, den mens aanwyft, hoe beknopt men natuurlyker wys kan bestaan, en zyn wooning over al even na in 't heel-al behoort te kunnen mede voeren, door wel vernoegd te zyn; maar ik zie, je kruipt nu met veele van je makkers, doch gedwongen, in je schulp: ik heb des daags tot myn leidsman, voerman en opwekker het grootte licht, en 's nachts in 't wandelen, des zelfs speelnooten de sterren, en de maan als de bruid daar die speelnooten alle om schynen te dansen; maar echter neem ik 's nachts en daags by beurten myn rust, dat de Actionist my niet kan na doen: altoos onrustig: *basta* (hou op! al lang genoeg) zult gy tegen my zeggen; maar je bent je gelukkige derde-waak in 't alomberspel, ik meen des zelfs *basta* al quyt, ik heb dat kunstwoord, schoon ik zo eenzaam leef, al mede eens leeren kennen: alles te weeten kan niet schaden, als men 't maar wel aan, toe, en open legt, bezonder wel schynt aan gelegd te zyn het graafwerk van (Schoppen Heer)

Schoppe Heer. Dese heer der schoppen, om de Actie vaart te graaven, als de eerste weder-opgraaver van een oud wichtig voorneemen, is pryswaardig; eerstelyk volgens de spreuk, door zekere schrandere Schouwburgisten overgenomen, *In magnis voluisse sat est*, „In groote zaaken moet het willen Genoeg zyn, en 't leid geen bedillen, „de contramincuren zeggen, dat deze recht uitgraaver noch niet veel uitrecht, hy weegt een schop en actie tegens een goud beurs, die de balans voor hem overhaald; dat alleen is genoeg: hy is een overhaalder, uithaalder, ja inhaalder, toonende een flinkse vaartgraaver als een uithaalder enz: men mag vry smaalen en herhaalen, dat van ouds het doorgraaven van (t Isthmus) de Land-engte by Corinthus, op 't byna Eiland Morea, het Isthmus van Mexico, om America aan twee Eilanden te doorgraaven, het brok lands tusschen de Roode en Middellandsche Zee, om die twee in een te doen loopen, en meer andere Land-en Zee-grond graveren, zelf in Nederland, mislukt zyn, dat haperde mogelyk slechts aan stoutmoedigheid; wy wyzen u naar de Beemster, welks droogmaaling en tot een vruchtbaar Land vergraaving tot tweemaal is mislukt, en de derde maal houd kabel is dit graafwerk in 't Jaar 1669. en nu onlans Ao. 1720. blyven steeken; al met 'er tyd quam Harmen in 't wambus; alles komt om de zeeven jaaren te pas;

zo zal de ongraaflykheid noch wel tot een staatseu-fse Graaflykheid begraaven, of hergraaven worden, eer men noch spa steekt als (Schoppe Vrouw)

Schoppe Vrouw. Madame Quincampoix: ik weet niet hoe best dese Dame te beschryven: haar eer is teer, zy steekt spa, en zegt met het wech werpen van 6 lanterlu-kaarten, dat de kaart vergeeven is, zy slacht de Kamelion, aanneemende allerlye coleuren; speeld de rol van veele personagien: haar titel Madame Quincampoix heeft zy Madame Law ontfut-feld, en verweert haar van 't spa steeken of abandonneeren der Actien, dan trekt zy eens de persoon aan van de Vrouwe-Actie-vaart Graaf-inne, ook wel eens van Hofmeesteresse der Levanse, Sincefe en Spaanse Liqueurs; weetend e haar alleffins hoflyk te gedraagen tegens Jan en alle man uitgezondert haar pater-familias, (zo zommige haar steekelig na geeven) met wien zy ook spa d'Amour conthoral zou gestoken hebben, doch ik wil er of weefen: eindelyk gelyk dese dame allerly persona gien aantrekt, zo schud zy ze weder alle uit, en blyft, als zy was, een fagocnyke Dame: men kan het 'er ook wel aanzien; zy is ruim zo bescheiden en niet half zo bars als haar (Schoppe Knecht)

Schoppe Knecht. Zo bars als Mars, hy draagt een rouwband van Actien, slaat flinks de Chamade of aftogt der Actie-Roegzellen, en zelf eenige officiers of Belhamels, naar Vianen, een vryplaats in 't sticht Utrecht en beschermvlek der bevelde en aldaar onactionabel Actionarissen: hy zegt te wesen onder Fredrik Hendrik bescheiden: Fredrik Hendrik, een der aloude Stadhouders van Holland, heeft eertyds door seker placaat tegen de windhandel de brug reeds gelegd voor de tegenwoordige Wind-Actionisten, om droogsvoots door de zuid en west zee te komen, dat is om schadeloos doch niet t'eenemaal schadeloos haar Wind-Actie schuld eysfers met potaard te gooien: noch eens; onder Frederik Hendrik bescheiden, dit ziet op de roeptrant, als de Tamboers de Schutters de wacht met trommelslag bekend maaken; roepende Horifooty alle schutters die bescheiden zyn onder de E. Hr. Capityn N:N:&c: hy is knecht der Actie compagnie, en draagt rouw met een witte rouwband, in plaats van zwart om de vreemdheid van de moetwillige en onbelaagbare versturve fortuins boodinnen-rouw veele Actionisten: maar de volgende snaak spreekt van de eigentlyke Actie capityn, hem noemende wind prins, zie (Schoppen 10)

Schoppen Tien. Een Landlooper, of goed-geluk segger met een gekruiste penning in zyn hand; dit soort van volk bedeld gemeenlyk om een stuiver, en quansuis zo een, daar een kruis op staat, om de naam van heidenen niet te willen gedoogen: dit is de somma van haar religie; zo is ook het uiterlyk tekenen en de heele inhoud van 't geloof van de windprins L.... die van 't een op 't ander springt: hier ziet men zyn doodlyke rust plaats op voorraad, onder de Griekse n: maar men moet zien wie het zeyd, 't is een Landlooper: zo de Hr. L...., zulk een quaaddoender was als doorgaans geloofd werd, hoe ware het mogelyk, dat een Ryks Regent hem zo geëerd en bemind zou hebben, en zo zachjes de haat van een woedende gemeente laten ontsnappen; daar hy hem, zo veeg als een luis op een kam, zou hebben kunnen matfen; hoe zou hy in 't bereik van een grooten kerk Phoenix hebben kunnen vylig zyn; en ook van zekeren purperen vader, voornaamlyk by uitnemendheid als nog bemind, hy kreeg (in plaats van 10) 100, 1000, 10000, 100000, 1000000 schoppen in zyn gat; wierd met de ban gestraft, en voor eewig verkerterd: maar ondertussen vreesst elk, dat 'er kak aan de knikker is, welke noch door kunst ooit zal gereinigd worden, al was 't dat hy zig waarlyk bekeerde als (Schoppen 9)

Schoppen Negen. Dese staat als tussien hangen en wurgen, hy bekend zyn voorige Actie dwaasheid, daarom alhier gezoektapt, en zyn kleed vol nullen bezaaid, als tekenen zyns nietigen handels; doch verweert hem, nu aan 't bekeeren, zyn voorige fout niet, als

als zynde zulks grooter dwaasheid, die echter algemeen is in de waereld: hy heeft zich gespiegeld, in een spiegel als een schop van fagoen, waar na hy zyn gemelde zotheid de schop geeft, hy had gedreigd de *kunsten te begraven*, alhier verbeeld door de Parnassusberg met de 9 Zang-godinnen, de kunsten betekende; welke schildery hy quansuis, tot een teken van de betekende zaak, met de daar by gehouden schop wil begraven: hy treed midlerwyl op een slang (teken der voorzichtigheid) die hem in de hiel dreigt te byten, waar door hy gewaarschoud word ter inkeer, om de actie-handel te verlaten als 't bederf der waare koopmanschap, die de voedsterling der kunsten is, om eindelyk (schoon spa of laat) noch weer in achting te geraaken als (Schoppen 8)

Schoppen Acht. Een snaak, die met een slonsje zoekt naar een witte valk, die by dag quaalyk aan te treffen is; maar hy speelt de boufon, nu hy binnen best is; een letterkaauwer, zinspeelende met zyn kleed, met Nummers 8 gestikt, op iemand, al was hy 't zelf, die wel eer maager nu om zyn geld-winst geacht en geëerd word; en dat wel, zinspeelende al weer op de schop van ouds, of nog spa geheeten, als blykt in 't spa steeken, hier vooren gemeld: een witte valk te vangen is een gemeene spreekwys voor iets ongemeens, als witte valken zyn aan te treffen: 't is beter te laat als nooit, en 't komt al dat ten laastten komt, onverwacht en onbedacht: voorzichtig is hy, die zo een schielijke winst niet door een dolle drift weer vermorft, dan is 't zo gewonnen, zo geronnen, maar ik heb goe moed op zyn hand, hy zal 't veld wel houwen al zo wel als (Schoppen 7)

Schoppen Zeven. Quater trois, alias (vier en drie) zynde zeven, met twee dobbelbeenen gewurpen, word Kramers kans geheeten, als men om de hoogste ooggen gooit, of wel raadelings boven of onder de zeven, 't is de middelbaare gooy, om dat op ieder der twee dobbelsteenen twee kanssen boven de vier zyn, en twee onder de drie; quater trois betaald in Quincampoix; om dat van ouds gezegt is, fix cinq en geeft niet, deux aas en heeft niet, quater trois moet het al geven; cinq, versta vyf en zes, de hoogste ooggen; daar door worden beduid de vermogendste, die de heele waereld door, naar haar vermogen, niet geven; en deux aas of twee en een, de geringste, niets hebbende, volgt noodzaaklyk, dat quater trois of vier en drie, de middelbaare in macht, alles moeten goed maaken: zo is 't ook ontrent in Quinzampoix Windhandel gegaan: deze man is 'er een staaltje van; hy zegt betaalt of dwaal, dat is, zo je niet wilt betaalen, moete voort uit de poort; en schoon je al door je afgerechte kunsjes kond blyven; echter dwaal je buiten 't park en spoor van eer en roem; als de onbeschaamde (Schoppen zes)

Schoppen Zes. Deze verklaard maar al te veel zich zelf, 't is al dingtaal wat de man spreekt. *Sententias loquitur carnifex*: hy praald om zyn hoofd met LAWrier, te weeten de glorie van Mr. LAW, en met stroo, betaald met bedstro; noch zegenpraald hy in zyn rechterhand met een zesje of schelling, om de zachte en koddige byna eens-luidende uitspraak van 't woord Cessie of Ces doen, dat te hard luid, en verder slaat deze Johannes dulcis, of Jan treëzacht, de gemaklykste weg in; zeggende, „Myn bank is rot, neem 't woordje, is, wech zo blyft 'er dat haatelyke en aanstootlyke woord, over, figuurlyk verklaard, door de achter hem staande geldeloze bank en de rotten, in en uit de kist de papieren omhaalende; zinnebeeld der desolate boedels van die geene, welke haar zaaken verwaarloozende, haar boeken en brieven, en zulks haar balans, voor de rotten en muizen; broodrotten; en uitzuipers, en vreemde boedel-redders overlaten, en ten besten geven; hoe dit op veele Actionisten past, is maar al te waereldkundig; doch deze koophandel-breuk is ten meesten deele geneezen en hersteld door de volgende verbeelding van (Schoppen vyf)

Schoppen Vyf. Een eerlyk, zedig, en deftig burger van Amsterdam, door de faam met laurieren gekroond, vrymoedig, doch met veel bescheidenheid

de roem van zyn geboortestad uitspreekende; houd, in zyn rechter hand, een band daar aan de nummer vyf, en aan de zelve 't wapen van Amsterdam, slechts ongekroond, om dat zy de glorie niet door haar kyzerlyke kroon, maar die kroon, voor haar glorieuse daaden tot een befolding verkreegen heeft: de Nummer 5 wyft u kaartelyk op schoppe vyf, en ouderdoms-gewys beduid dit dat zy de vyfde van de Hollandse steden is, en quintessentieel zinspeeld de vyf op 't woord quintessentie, dat letterlyk, vyfde wesentlykheid, doch zinnelyk de uiterste kracht beduid: men zou 't woord Quintessentie kunnen 't huis brengen, of ten minsten voor een nagje of vyf doen logeeren, by de overhaal kunst, die met haar ketel door vyfmaal besonderlyk de kracht puurende uit vaste of vloeibaare lighamen, een super fyne geeft daar uit getrokken kan hebben. Dese man verschopt met zyn slinker voet de slinkse Actie-projecten, gelyk die t'Amsterdam voornaamlyk zulks we-dervaren is: zie hier van verder, tussen beiden, ruiten 3, maar ga straks weer voort tot de volgende Actien bespotter (Schoppen vier)

Schoppen Vier. Sommige zouden dese man voor kat-en-hond uitschelden, een spotnaam van zielverkoopers metgezellen, en 't is zo wonder vreemd niet; om dat dit zinnebeeld daar heen schynt te willen; en nog, om dat de meeste Actionisten de zielverkoopers nog tot eerlyke luiden maken, in 't geval van spoorloose winst-begeerte, maar dese man zouden wy alhier geen plaats verleenen, zo wy hem daar voor wilden aanzien: hy is die geen, welke met de nieuwe zielverkoopers de spot drijft: hy noemd zyn kat *Madame la Petite*, dat is Juffrouw de klyne, een naam door zekere Engelse Directeurs vrouw gebruikt in 't intekenen in de Zuidzee Actien op de naam van haar kat also geheeten: dese man zeld dat zyn kat zelden maauwd en altyd op vier pooten valt, gemeene spreekwoorden, muisd maar maauwd niet; die zwygt, verkrygt, en de kat valt op zyn pooten, als iets gevaarlyks wel uit gevallen is, de koe zegt men ook valt op zyn rechter zy: eindelyk zegt dese man de *blaffer Zuidzee ziek*, tuimelen als klooten, blaffers die 't in de mond geslaagen is; blaffers, of honden; en doggen; eigentlyk zinnebeeld om Engelse te betekenen; dese dan om haar blaffen en te grooten ophef-maaken zyn zeeziek geworden met haar Zuidzee Actien, door haar gestadig laveeren, om goe wind te vangen; eindelyk de blaffers zyn getuimeld als klooten, naamelyk door 't daalen der Actien: ook is 't de natuur der honden zo niet als der katten, dat ze neerge-smecten op haar pooten zouden weeten te vallen, daarom word het hondje trouwlyk vast gehouden en van vallen bewaard door Juffr. Zuidzee, in 't zinnebeel van (Schoppen 3.)

Schoppen Drie. Drie Juffers, verbeeldende de drie voornaamste Actie compagnien, Missisipi, de Zuidzee en de nieuwe ophef in de West-Indise Compagnie, wy noemen haar Nimfen, dat is bruiden, daar 't al om danste: zommige verklaren Nimfen door vrouwen van Goden en gemeene menschen zamen geteeld, en aldus halve Godinnen, men heeft ook afgodery genoeg met haar gepleegd; Nimpha beduid ook eene, die op nieuw verschynt, zo waren mede dese halve zotinnen of godinnen; zy zitten op één schop met hun drien; zy hebben om zo te spreken tegelyk, de schop gekreegen: zy zitten op een schop; als iemand die een eenzydig verbond met een ander toe gestemd, waar by hy van zyn kant als los en onzeker is, en dus zo men zegt op een schop zit, zo hebben de Actionisten meerendeels op een schop gezeten; en zyn daar van afgevallen. Juffr. Missisipi zit met haar taankoleur hier in 't midden, een Vogel (Indise rave) in de lucht aan een touwetje hebbende: die haar als voor roervink gediend heeft: Juffer Zuidzee aan de hooger hand met een steendoggetje op haar schoot, (van de doogen is gemeld in schoppen 4) en Juffer West voerde de slaapbollen, een teken van 't weeten met haar; doch heeft ze

goedhartig over gegeven aan Juffer Zuid, om dat deszelfs troetel-kinderen die best zullen te pas komen onder welke de grootste raafery (immers grooter als de haare,) gewoed heeft, zo zullen zy door gemaakte rust, by gebrek een natuurlyke, best tot bedaaren geraaken; 't welk de tyd moet leeren, straks zie je hem by (Schoppen 2.)

Schoppen Twee. De tyd zegt hier, dat was en is zyn beide mis, wacht u voor zo'n derde gis, raa, raa, wat is dat; Het voorleedene van de Actien dat was, en (daar hy in 't tegenwoordige spreekt) dat is, wil hy zeggen zyn beide in haar meening gemist; en hy waarschood elk in 't toekomende zig te wachten voor een derde verkeerde gissing, hy verbrand de Franse bankbriefjes en de Actien, en het overige quaad Actie vuur dat door blaafen, wil hy zeggen, levendig gehouden wierd, wil hy in zyn doofpot steeken: hy vertreed de blaasbalg, dat hy barst: de tyd draagt hier geen seissen, om dat hy geen wind noch vuur kon maaien, en in dit gezelschap was'er niets wesentlyks, daar hy andere werktuigen, als de doofpot, toe van nooden had om te vernietigen, en 't geen hy daar in voor eerst niet bergen kan, of te veel meesleepens is, geeft hy over aan (Schoppen Aas)

Schoppen Aas. Opkorter of vullisvat ruimer, dit is geen nachtwerker, want ook mogt hy dan met de Actionisten poot aan poot gaan; daar toe is hy veel te gering; echter is een leerkind of na-aaper van Diogenes of Crates met de bult; in 't midden van zyn werk verziind hy actieuze zinspreuken, zeggende voor eerst, met één schop kort ik alles op, daarom is hy ook schoppe een of aas, en staat hier, en by alle verstandige in een goed blaadje, alle vullis opkortende en wech kruyende, daar onder veel Actien, die nu maar onder de vullis en kladpapier gerekend worden, hy schoffeld ze in 't water met een vrye paspoort, sommige naar de zuidzee en andere naar de Mississipi-rivier elk na zyn oorsprong: de zuid zee heeft byna gemeenschap met die rivier, als men slechts doorgraaft de Land-hals van Panama; dan komje aanstonds in de Golf van Mixico, en in dese ontlafst zich de rivier Mississipi; dat is maar om een halve graad graavens te doen, een bagatel, in de tyd als de graafkunst op de hoogste top is: dit moest de eenigste uitkomst zyn om de Actie breuk te geneesen: anders moest dese man met zyn schop die besmetlyke handel, om voortsmetting te beletten, begraaven: dat is mée heel goed; en met dese begraving als 't end aller Actien, van 't begin des waerelds af neemd onse Papegaay zyn afscheid van de Liefhebbers, en maakt van zyn Actie kaartklap een end; en laat de Titel als iets extra, aan zyn meesters Exter, zyn confrater, over.

TITEL of omslag van 't KAARTSPEL van MOMUS, Verklaard door de Exterklap, tot verpoosing van de afgewerkte Papegaay.

DE naam van April kaart geeft zyn geboorte maand te kennen, en wyders om 't onwerwets, of willekeurig zeggen, 't is April, ik scheer de Gek met wie ik wil, en daarom noemen wy het ook kaartspel van Momus de beschimper der Aloude Afgoden, als verreeser naar de nieuwv Actie mode: men ziet hem hier met een zotklap, hy steekt Law de guich na, die hem toelacht, het Actie vuur aanblaasende, om met dat zelve vuur de papier Eeuw en haar gedachtenis, is 't mogelyk, te vernietigen: zie, boven aan, de Goude Eeuw, als uit de lucht weer gevallen, en, daar tegens over, de wind, welke papier voor goud mildelyk uitstrooid; als zynde dit papier wy wind geboren (om naar de styl van Najo te spreken) men ziet in 't midden een na-neef van Fredrik Hendrik (by schoppeknecht verklaard) houdende voor zyn hof de uitgespreide dekmantel van Law, waar mede gy u kunt behelpen, wil hy zeggen, als een weder opstapelaar des plaats van Fredrik Hendrik: Law is 't hoofd ende slaart: het hoofd of oorzaak der Actien, en de slaart, der zelve achterdeel, de staartman betekend een Schotman gelyk by is, ook zyn de duivels met staarten afgebeeld: hy heeft ook een duivelsse vond bedacht. Eindelyk adresseerd ik, Klap extor, u tot het adres en uithangbord van dese kaart, verbeeld door de nagenoemde Haan.

ADDRES van MOMUS SPEEL KAART

WY hangen de Haan uit, als een teken der Franfen, (doch, onder deselve, alhier slechts bekenende de malie Actionisten) en op dat die mag Koning kraaien boven alle de voorige zogenaamde Koningskaarten; en ook tot gerief zyn van de Utrechtsche Hen, op haar Speelkaarten omgevouwen; deze Haan heeft, in zyn staart, rozen; zinspeelende op Engeland, en distelen, passende op Schotland, daar Law van daan is: de Eenhoorn, op 't papier in de Haan zyn bek, is mede Schotland, welke vroet in de Droomgoud Mynen van Mississippi: hy moest vyfsten (dat de tekenaar verliest heeft) om de windhandel of 't naarswerk te betekenen. Schot harenburg noemen wy de plaats daar deze Kaarten gemaakt worden: nu kan de Leezer deze naam licht 't huis brengen, gelyk ook die van de Zuchtur, die by quadaardige verdacht word gehouden van Crimen leet Majestatis, cum nostrae, tum alienae, begaan te hebben, 't welk deze verklaring wel duidelyk by protest tegensprekt, en 't geen zy'er met de haaren na toe sleepen.

Nu zullen ons veele beschuldigen, dat onze Papegaay myn snapgezel, veel dingen onnoodig verklaard heeft, en dat wy niet zeker Bratants schilder daar by gezet hebben, dit is de hond en dit is de haas; de reden is, dat wy voor alle menschen schryven of klappen (daar vergat ik schier dat ik een extor ben) en bevonden hebben, of de ongesleepenheid der muggezifters (bothheid luid te haatelyk) of lusteloosheid, om daar over eens met opmerking te denken; en zo wy na andere hunne meening hier nog te duifler zyn geweest; laaten de liefhebbers malkander wyzer maaken; dan hebben zy wat rydverdrijf, en dan zullen zy'er meer uit vinden, als myn meester zelf gedacht heeft, gelyk hy in 't begin ook zo ryk-denken niet geweest is, als ik in 't klappen van deze verklaring: myn baas hoopt met'er tyd, meer diergelijke snakeryen (doch buiten 't Actie-werk) voor den dag te brengen, gemerkt dit werk de liefhebbers niet onbehaaglyk is geweest. Vaart wel.

Krans voor de Heer JAN LAW, Hopman van deze Bende. LAW heeft meer uitgerecht als eertyds Herostraat, Die Vrouw Dianas Kerk heeft in de brand gestoken; Want niemand nog verbied, dat van hem word gelproken: Hy vent zyn eer voor goud, kiest waerelds goed voor quaad, Dat de armoe meesleept; en, voor al by die van staat Verergerd zyn, als hy, en nu weer opgeloooken. Men vraagd geen Myn Graaf, die gelukkig heeft gestoken Hoe hy het goud vond; want naauw vraagen maakt maar haat. Men vraag niet hoe Heer Law aan 't geld weer is gekomen; Men kan de midden, hoe elk geld wint, naawlyks droomen. En of men dobbeld, speeld, of rekend vals of fyn, Geld financierd voorzich, of andre: 't moet'er wezen, 't Recht word, van die geen kans tot list heeft, meest geprezeert, Doch voor-en tegen-wind moet elk voorzichtig zyn.

De Wind Negotie,
OF
INVENDUTIE PAPIER
Onder oud goed te koop.
K L U G T S P E L.

VERTOONERS.

KAREL, een *Actionist*.
MENGGO, zyn *Knecht*.
Een OMROEPER.

Het Spel speelt in een Straat voor Karels Huys, en dat van't Invendutie Huys, het geen der tegens over staat.

N: B: Zo imant eenige Werkluy weet, gelieft ze hier te recommanderen, tot Uytrecht aan N. N., want zullen daar in't kort gebrek zyn; voor al terwyl men van zints is deze aanstaande Koopstad aan Vianen te trekken.

EERSTE TOONEEL.

Karel, Mengo.

HY! Mengo.
Mengo. Hier myn Heer.
Karel. Sprek Schelm, hebt gy myn Paard Nog niet gezadelt; is myn goed ook wel bewaard En naar Vianen deze deze morgen al vertrokken?
Mengo. Voor zeker.
Karel. Het is goed, zeg hebt gy al getrokken De intrest van 't Papier 't geen ik u gisteren gaf?
Mengo. Ik wensten 't wel, maar Heer dat gy my voor die kaf Wat Duymkruid uyt schoot, 'k zou gelooven Dat 't beter voor my waar.
Karel. Ik zal u hier en boven Twé Acties geeven, dat je 't vat, als men de Vaard Begint te graaven; ô! 't Papier is nu veel waard.
Mengo. Maar waarom doch je goed gezonden naar Vianen?
(Zo ik 't u vraagen mag,) ik vrees dat die Acties, tranen Nog zullen kosten, och ik bidje maak besluyt, En zo het wezen kan schey met dees Acties uyt; Gy zult met dat gebruy nog voor den Duivel vaaren.
Karel. Draag gy geen zorg, 'k zal myn beurs heel wel bewaren,
'k Heb meer dan twé Miljoen die ik tot nog bezit.
Mengo. Ja aan Papier, en vyf zes Kinderen.
Karel. Wat's dit,
Dat kan niet maaken nog tot nadeel my verstreken.
Mengo. Vier schoone Paarde die uw Koets de stad door trekken,
En als de Blixem zullen vliegen over 't Land,
Zo slegts een Actie komt te raaken in de brand.
Karel. Hoe! spot gy Mengo?
Mengo. Neen, zo waar niet by myn leeven,
Maar 'k wou gy my wat gaf.
Karel. Ik zal u slaage geeven Indien gy zyt belust, versta je dit Sinjeur;
Waar is myn Pruik?
Mengo haalt alles het geen hy vraagd uyt het huys.
'k Zal eerst wat Actie geur Van uytgebrand Papier door deze loeke smeeren,
En dan wat Poetier.
Karel. Repje wat, en kryg myn kleeren;
En veegd myn Schoenen af.
Mengo. Zie daar,
Nu benje als een Pop.
Karel. Myn Hoed, nu Mengo, waar Is nu myn Rotting, Stok, myn Deegen?
Mengo. Elleweke,
Wat is de Hovaardy der Acties vol gebreeke;
Mer u verlof myn Heer, wilt gy dat ik Kattryn Met 't eeten zo lang wagt tot gy weerom zult zyn?
Karel. Waarom?

Mengo. Waarom myn Heer, wel zockje dat te weten? Als men lang Beurstyde houd, zo diend men ook te eeten, Want die veel geld wind, komt het op geen eeten aan; Wat lust myn Heer van daag, gezoode, of gebrään?
Karel. Dat raakt my niet, Kattryn die zal dat heel wel stellen,
Waar moeit gy u al meê, 'k mag aan myn oor dat lellen Niet leiden Rekel, daarom zwygd, en spreek geen woord, Doet slegts uw pligt, ik zal 't wel schikken zo als 't hoord.

TWEEDE TOONEEL.

Mengo.

IK vrees dat dees handel nog zo gruwelyk zal stinken, Een yder zo hy kon zou niet als Goud opdrinken, In plaats van Bier, of Wyn, voor my, ik wenste wel Dat ik beleeven mogt het einden van het spel; Doch 't graave dat men hier zal aan de Vaard beginnen; Zou 'k wel gelooven; want my komt nog iets te binnen Van zeker Molenaar tot Soeft die my eens zei Hoe hy de Scheepen vol gelade uyt het Y Zag komen door den Eems regt Zeilend naar de Wallen Van dees aloude Stad, den Adel ten gevallen Dus doende werd dat volk van Bisschoplyke Staat Hoe langshoe groteren haar kaalheid raakt verzaad Door heblust aan het geld, 'k zie reets hun Wapens draagen Met Diamant bezet, met Goud rondom beslaagen Op 't aldergierelykst, ô Uytrecht! gy zult zyn Een schoone Appel; maar, van binnen zal 't fenyn Verburgen wezen, 't geen u Adel haast tot beeven Zal brengen, als zy zien het geld zo weg gegeeven, En dat voor 't Graaven van een onvolmaakte Reë: Wie weet door wanhoop hoe veel datter in de Zee Nog zullen springen, en bedroefde Weeuw en Weezen Nalaten tot 's Lands ramp, 't geen meenig reeds doet vreezen; Men zal geen Baaken hier gebruyken; neen, den Dom Zal zelfs die wezen, hy is hoog, men zal rontom Veel ligijens hangen aan den Toorn, om de klippen In dees volmaakte Vaard gemakkelyk te ontslippen.

DERDE TOONEEL.

Een Omroeper, Mengo.

De Omroeper.

HY Mannen, Mannen hoord, Men zal by Joghchem vander Voord Vendutie houden; van veel, Kleeren, Een yder zal hier na begeren Het kunnen krygen naar zyn zin, Te nege uren zal 't begin Van de Verkoping zyn gehoude, Veel nieuwe Kleere, maar ook oude Al wie wil koopen, Kristen, Smouds Die kan daar krygen nieuws, en ouds.
Mengo. Wel vriendje hoor eens, 't geen gy roept, ik zou schier vreezen,
Dat het meest Actioniste kleding zal weezen.
De Omroeper. Wel daar zou ik geen valze Eed op wille doendatje 't vat.
Mengo. Ik zou 't ook gelooven; want de Krediteuren zitten haar kort na 't gat,
Want zy moeten haar verlies hier prompt dibiteeren; Maar te Amsterdam scheld men 't kwyf, een Man met eeren Kan daar, schoon hy 't heeft met Frederik Hendrik bestaan; Daar toe zyn veel Metzelaars, en Timmerluy na Vianen gegaan,
Om die stad in 't kort aan Uytrecht te hegren,
Dus doende hoeve de Schippers om de vracht van de menschen niet te vegten.
De Omroeper. Na ik kan hooren Vriend sprekkt gy vry stoud.
Mengo. Ze zeggen dat den Dom nog een el vyf zes zal hoger zyn geboud,
Om de Vuurbakens aan de Zee en Baay uyt te winnen, Ik heb het uyt myn Heers mond.
De Omroeper. Die Heer is buyten zinnen.
Mengo. Dat kon waaragrig wel waar wezen, hy is een groote Actionist.
De Omroeper. Hoe heet uw Heer.
Mengo. Hy heet Karel.
De Omroeper. Karel loshoofd.
Mengo. Ja die is 't,
De Omroeper. Hy is my zeer wel bekend, goed, vriend; hy kwam my straks te gemoed loopen,
Hy is na de Man gegaan om wat kleren zo 'k geloof te koop; Of te verwisselen tegens wat anders.

Mengo Kan men daar kopen, en verkopen, dat 's goed.
Myn lieve Omroepertje wilje myn Mak'laar zyn, 'k heb
goed!
Dat ik graag zou verkopen, kon ik een vinden,
Die beter als ik stond by de Papier Vrinden,
't Zyn Acties goede Maat; 'k zal daar voor aan jou
Twé Acties geeven, die heel goed zyn op rer Gou,
Of vier op Uyttert, zeg, wat zeg je? nu wilt spreken,
Ik mag myn hoofd niet met die prullen meer breeken;
Nu zel je ligt zegge hoe komje aan die schat,
Ik heb zes Jaar by myn Heer gewoond, en nooit geen duydt
huur gekad;
En om dat ik langer niet voor zyn gek meer wou wezen,
Zo gaf hy my ruym een riem Papier aan Acties; laetje be-
leezen
Myn lieve *Mengo*, zyt myn *Knecht*, gelyk als voorheen,
Zo sprak hy, laat je getrouwe Heer niet alleen,
En op die zoete woorden die hy my gaf ben ik gebleeven.
De *Omroeper*. Geef my de Acties, ik zal ze de Kleerver-
koper voort geeven.
Mengo. Ik ga mé myn zoete maat, gy krygd de darde
van 't geld,
'k Wou voor de zwaarte van 't Papier my splint wierd ge-
teld.
Zy gaan na de Kleerverkopers Huys en blyve
van verre staan.

VIERDE TOONEEL.

Karel.
S Pyt! d smaad! d schand! wat zal my overkomen?
'k ben al myn Acties kwyt, myn goed is my benomen,
Lafdragert Uyttert, ach! hou *Mengo*! *Mengo* hou!
d Booswigt! snoodde guyt! word gy my ook ontrouw?
Ik zal voortaan van Heer, voor *Knecht* nu moet speelen,
d Vaarde Graavers! kom jy zo myn geld ontfleelen,
En delst her in de grond, myn eer, myn schoone goud.

VYFDE TOONEEL.

Mengo, *Karel*.
Mengo, lagchende.
H A! ha! ha! ha!
Karel. d Schelm!
Mengo. Ha! ha! ha! wie had dat ooit vertrouwd?
Ik heb pekuniam nog voor 't Papier bekomen,
Vind ik u hier myn Heer?
Karel. Booswigt.
Mengo. Wel wie zou kunnen droomen,
Dat dit myn wellekomst zou zyn? ik wil van uw af.
Karel. Geeft eerst myn Acties weer.
Mengo. Wel hoe zyt gy zo straf
Ik heb myn Acties die gy my gaf gaan verkoopen,
En ben doen al myn best het huys stil door gedroopen,
Met dit klyn beursje.
Karel. *Mengo*, ach!
Ik vaar even eens als gy, wyl ik geen winst meer zach,
En men het graave van de Vaard nog komt uytstellen
Zo dagt ik, ik schey'er uyt, 'k wil my niet meerder kwellen
Met deze zottigheid, en zagt myn Acties doen
Weerte verwisselen, voor myn lang vermisste poen,
En heb her ook verkof, daar gy het ging verkopen,
Doch kreeg geen geld, maar ben heel schielyk heen gelopen,
Terwyl die *Karel* die 't verkopen wou by 't goed
Van oude kleeren; ach! in 't kort, den arme bloed
Is vast gezer; ik vrees dat men hem op zal hangen.
Wyl hy gespot heeft met de Regters door myn Acties te ont-
fangen,
Mengo. Hoe! zal hy hangen? dat is beestig, laaten wy
Dees stad ontvlugten, hy is voor Koopluy te onvry,
Wat Mensch zou van verstand, d smaad hier wille wonen?
O Uyttert! Uyttert! zult ge u zo ondankbaar toonen?
Karel. Hebt gy het laaften goed gezonden van de Vaard
Wel na Viaanen?
Mengo. Ja, ja, dat 's wel bewaard.
'k Ben daar verzekerd van, maar 'k vrees gy zult nog loopen
Gevaar, zo Uyttert komt Viaanen eens te koopen.
Karel. Wat zouzy koopen? zy verkoopt al wat zy heeft,
Zo maar Vianen haar niet boven 't hoofd en streefd,
En zo het al zo kwam, dan weér wat aars verzonnen,
Kom *Mengo*, laat ons gaan, eer men raakt overwonnen,
'k Hou my niet zeker hier in Uyttert.
Mengo. Denk myn Heer
Dat her verlies van geld is nog de beste leer;
Maar als men goed verliest, en eer, nog daar en boven,
Raakt ons voorgaande Deugd, en Lof geheel verstooven.

E Y N D E.

A A N D E N
L E Z E R

O Nderdaags is een Brief van Uyttert gekomen,
waar in gestaan heeft hoe de Acties door eenig
Volk van Uytrecht te koop gevylt zyn, aan een zeker
Huys daar Inventutie zou gehouden werden; het welk
hy eerst ging vraagen of hy zulks mogt doen; maar op
groot verbod is hem zulks by den hals verboden, doch
zo imant gadinge heeft in deze bederfelyke Projecte,
ligt dat de Man die voor een klyne prys laat springen
onder vier oogten, en die ze bewaard tot de Vaard ge-
graave is, wil ik instaan daar goede winst mee doen
zal; daar by een nieuwe Tyding; wie nu zyn geld
wil uyt schieten, zal op gelege tyd daar schoone intrest
van kunnen krygen; also zy te Uytrecht den Dom 5
d 6 elle in de hoogte zullen opvyselen, om de Vuurba-
kens uyt te winnen; een nieuwe Inventie, nooit zo
bedagt,

Vaar wel,

D E H E E R
L A W
I N Z Y N
S O N D A A G S P A K.

Poetelyk geinventeert en retorykelykge-
componcert, o Jan Babuista
Houwaard.

Dit 's alles grillig zoo gy ziet
Op maat, of zonder maat, 't is meer geschiet.

Babels Gebouw.

Ey liefje ziet 't huis gewonnen
Met Acties, is 't niet wel verzonnen?
Maar moet, helaas! wat groote spyt,
Weer scheren gaan; hy is 't boekje quyt.
Houwt dog maar moet, o Vromen hals,
Uw kaart wel Rooms, dog dit is vals
Gy doet maar na u beter wten,
Daar zynder meer als gy bescheten.

D E D I C A T I O N
A N

Ter Hern, Hern, Hern Her Her, ter Grof-
fer Bughandler, ter Docter, ter Muffler
Smous or Jooden, jo Actionist in
der Nagt, &c. &c.

T er Her zal mig nicts eubel nemen,
Ig nam dis vrynschap joo mes wyls;
Dis offer ofs een ooder spyts,
Was kams ter Her, dis pligt onsnemen.
Ja zags g'u Her der Herren,
Niks mes ein Bokghen hare pruig,
Aw blauwe Rog jo als dy Nerren.
Ba, gade gy nuw zoo ter sluik
Her Quager hebt gys theser by
Moor komt voor al nix in der ly,
Uw Pruig, Rog, kouzen, en auw schoenen
Was has een ander door mes doenen.

(31)

*Aw Grauwens Vrouw verfloode wel;
't Gebruig daar van, is veel ter vel
Dis voegts geen schynheilige quant,
Wie slimmer als zoo'n Mofse fant.
Was kans eens Dontfer, jo een's Gravens weif
Ik wofter ploogen, jo hets nigts om 't leib.
Sis Graven stam ter Duibel magt mig hoolen;
Ik's win ik's wolft befftoolen,*

*Ter Her, ter Her, verfloode wel
Sis nigs vor myner ziel
Moor altym joo ter vel,
Se scheifer aus au Excelenci.
En groets ter Her mits reverenci.*

HANS REGS AUWS

Verfloode Smourws.

De Heer LAW in zyn Sondaags Pak.

MY lust, o groote Law, u wonderdaan te zingen,
Die vele wel vermaakt, dog meerderen doet sprin-
gen;
Wat hebt gy Ryken, en dus zelf het Vrye Land,
Zoo goddeloos misleid, dat elk zyn goet Verpand.
En Koopluy, Winkeliers, 't Gemeen al zoo te drukken
Dat's alle meest in 't nauw ellendig gaan op krukken.
O groote Law, wat zytge een pest van vele Landen,
Uw grootheid op groenhout, is waardig te verbranden.
Wat hebt gy pestige adders overal,
O goddeloos gebroet wie brengt gy niet ten val.
Ik schrey, o Holland, eertyts wonder boven wonder,
Helaas gy zyt gedrukt, ellendig legt g'er onder,
Door Law; gy waart weleer de toeverlaat der vroomen,
Zoo'n scheinse Koopmanschap waar zytge toegekomen,
Een koopkraam in der nagt, waar zyt gy toegebracht?
Zelf hoeren te verstoren wie heeft dit oit bedagt.
Wat zietmen Rotterdam krioelen in den duister,
Weleer de glory ja de glans van Hollands luister.
Uw Beurs, uw Koopmanschap, en dat nu in der nagt,
O dolle dolligheid van yder waart veragt.
Wat doet dog Laws gebroet, wel eertyds andre Helden,
Die wet en Burgerregt, en alles wou doen gelden
Gy Adam, ja gy gult die eertyts deugt woud schynen,
Wat zietme u wiltzang nu, in damp en rook verdwynen
Gy Rottensdam, en 't heele land, gelyk een held der hel-
den
't Herstellen, ey zoo'n wonder vind men niet ofzelden
Dog nu o Laf heit al te groot
Die eertyts gaan wouw in de doot;
Voor Hollands welstand, nu o schande te verlaten.
Wat mens zouw Law en zyn gebroet niet haten.
't Is al van Quimcampoix; geen koopmanschap die gel-
der,
De winkeliers staan stil, ei zeg dog eens wat zelder
In't laatst afkomen, in de boonen kaal en naakt.
O Burger Vaderen die daar voor hoed en waakt
Beschermt u Stad en Land voor zulk een slag van guiten.

Gy Law, gy pest, die dus 't gemeen maar aanzet om te
muiten,
't Is waar g'hiet ryk, kond gy Parys, Parys, maar eens
verlaten:
Maar gy en kunt niet, u vernuft wat kan 't u baten,
Gy gouwe Tor, gy zit gesloten in een kouw,
Wat hebt gy dog, heel Vrankryk u te Nauw.
En wist, 't is waar, het gout en alles frais te doen hier-
scheppen,
In schryf papier, wie dorst daar oit van reppen
Maar raakt het u gy maakt een babels naam.
Wie is als zoo'n held wie is daar toe bequaam,
Tot u vergelding word g'ook als een groote Koning
Met Gardens zelfs bewaakt, bewaart in uwe Wooning;
Men zegge wat men wil, dat gy was waard gerabraakt,
Is waarheit; maar ook waar, dat g'een dolle Roelands
naam maakt.
Men schryve op uw zerk als gy'er eens legt onder:
Dit 's Law die groote Law veel slimmer als de Donder.

Op Rotterdams

NAGTNEGOTY.

OGERRIT zaag g'eens op, was zouwt ge zyn ver-
wonderd,
Dat g'u geboorte Stad, zoo laf zoo Lawws gebragt,
Geen Koopmanschap by daag maar nu wel in der nagt.
Waar komt dit vuil van daan nyt d'afgrond op gedonderd.

Dees pest van Land tot Land te sel ons onerrompeld,
Waar is uw luister heen waar zytge toe gebragt,
Wat stond gy eertyds pal, van wie wierd gy veragt?
Geen Koning, nog geen Vorst, u oit heeft onderdompelt.

Staad als een rots eens pal dit wreede Monster dier,
Wie kan uw dere, zeg wat blixem of wat vier,
Gy hand vol Lands, o pronk en glory van de Weerelt.

Gy Bataviers eertyd zoo roemryk en vermaard,
Waar is u luister heen, uw glory wat 's die waart,
Doet als in Philips tyd, zoo houd g'u meer bepeereld.

Terwyl na het afdrukken van het Register dit
Klugtspel en Vaars ons is ter hand gekomen, heb-
ben wy geoordeeld om dit Werk compleet te ma-
ken, dat daar by te drukken, en dit Register van
desse nog uytgekome Platen te laten volgen:

- 56 a Vastenavonds Vreugde Krans.
- 56 b Verrefen Fredrik Hendrik.
- 56 c Verklaringe van de April-Kaart.
- 56 d April-Kaart.
- 56 e Enkhuyser Haven.
- 56 f De Actie-wereld op het eynde.
- 57 g De Wereld in Mascarade of de menschen
door de dolle handel bedorven.

E Y N D E.

R A A D S E L.

As van ouds een leersame en geen onvermakelijke wijze van schrijven door raadsels en gelijkenissen iets bedektelijk te kennen te geven, op dat het verstand, na de uitlegging vorssende, met een aangename kitteling van geest, de waarheid der sake soo veel te klaarder en krachtiger soude bespeuren. Volgende dan soo nutten spoor en voor- gang, vertoont men u alhier een groot Dobbelaar, die sonder steenen *Va touti* speelt, en alles op den teirling set. Hy geeft sich uyt voor een Negotiant, hoewel hy solders noch pakhuysen beleyt, alsoo sijne Koopmanschappen geen plaats beslaan. 't Is een Leerling, die, soo dra hy sijn voet op 't School set, meent een groot meester in de kunst te zijn. Wanneer sijne podde- haaren uitbotten, word hy straks voor meerderjarig erkent, verhandelende, dikmaals met geringe, ja sonder middelen, meer tonnen gouds als veele voorname Kooplieden te samen. De Comtoir Alma- nak is sijn Memoriaal, Journaal, Kas-Bank-en Grootboek. Terwijl een ander kermt wegens de sware lasten, verheugt hy sich over sijne voorrechten, als de eenigste onder alle Kooplieden, die, onbekom- mert voor Admodiateur en boomwachters, *porto franco* negotieert; betalende anders geen ongelden als makelaardyloon, en den honig van vry lag aan sijne hommels. Alomme heeft hy sijne Postillons en Bepieders, waar van de laatste getrouwelijk meinedig zijn, en hem alles verkondigen, soo se maar mild beloont worden, of deel in den handel hebben. Dus tracht hy naar sijn vermogen te doorfnuf- felen de geheimenissen van Staat, omse na sijn belangen openbaar te maken, en daar mée te spelen soo 't hem goeddunkt. 't Is evenaleens of hy met een helm geboren was, want hy siet somwylen batailles te water en te lande, in de lucht; ook verschynen hem, in den duister, Lijkstaatsien van Ko- ningen en Vorsten die dikwils twintig jaaren daar na noch in levenden lijve zijn. Hy staat naar nie- mands onheil, noch verlangt na quade tydingen, dan als hy 'er voordeel uit te gemoet siet. 't Is een gaauwe flink, van alle markten weergekomen; als 'er nieuwe Stoffen ontbreeken, weet hyse self, met wonderlijke bloemen en kleuren, aardig te fabryken: hebbende sijne Factoors diese voor een geringe Provisie aan den man brengen. Een liefhebber is hy van Blaauwe boekjes; maar sodanigen doodvyand van *Middelen en Motiven* die sijnen handel met een Impost of scherp verbod dreigen, dat hy de maker daar van uitkrijt voor een perturbateur van de gemeene rust; en een pest van de Commerce. Al sijn welsprektheid bestaat in Rodomontades, en in 't breed opgeven van sijne ingebeelde winsten; die hy steeds met de langste maat uitmeet, contrary sommige Winkeliers, die uyt snode baatsucht korte ellen gebruiken. Waar hy komt, 't zy in de kroeg, of te gast zijnde, selds in de Kerk, spreekt hy niet als van sijnen handel; dan wed hy tien tegen een dat de Koning van Engeland het Parlement haast sal doen sitten, en dat de Keyserin van een Soon swanger gaat; dan weder het tegendeel, na dat het hem in sijn kraam te pas komt, of in sijne verwarde sinnen schiet. 't Is een Negotiant die sich dagelijks uitmergelt, tot den lesten quadrantpenning, op een ydele hoop dat hem de Fortuin eenmaal die- nen mogte. Hy is licht van vertrouwen; die in andere handelingen uit heeft, werd in dit befaamde Collegie noch met open armen ontfangen, en vind credit buiten verwagting. Hy leent veeltijds het oor aan de gee- ne die hem verraden, en laat sich de oogen uitpikken van kraayen die hy heeft groot gemaakt. Men sou seggen dat hy een geboren Laplander was, dewyl hy de Windhandel niet alleen self oeffent, maar ook aan anderen in verscheide Koopmanschappen, soo van *Peper, Traan, Baarden en anders*, onderwijst. 't Is mede een Assurateur, die voor een geringe Premie op Oost en West tekent, en in de schade gehouden is, schoon de versekerde geen gevaar heeft gelopen. Hy heeft een heete lever, en is goed voor de Consumtie, 't sy het geluk hem mee of tegenloopt, om dat een Soppige peer of glas van den Ouden hond op de winst staan mag, en de schade van 't hert set. *Confectio Hamech, Antimony en Coloquint* sijn voor hem ondienstige medicijnen, vermits de krachten daar van in sijne dagelijkse negotie steeken. Hy is Armiaans, geen beminner van Prins Maurits, maar wel van Prins *Fredrik Henrik*, die hy in sijn hart lief heeft als hy koper is. Hy rekt een soort van broederschap met de Grooten, om dat sijne handel en waaren met die van de Hovelingen overeenkomen. Naar sijne hoogdravende gedachten, regeert hy Koningen en Princen, en waant dat die hunne aanslagen moeten staken of uytvoeren in ge- volge van sijn hoog politik begrip. 't Is een groot Jagermeester, die veel Brakken en Windhonden de kost geeft, alhoewel sijne warande en wildernissen geen morgen lands begripen. Men siet hem als een stoutmoedig Veltheer met *Regimenten* en Legioenen ten strijde trekken, en echter verlaat hy sijne we- derpartije, als Samson de Philistijnen, met een ezels kinnebakken; ten waare dat hy onder een ongeluk- kige Planeet geboren sijnde, met al sijne krijgsmacht en hulptroepen van bontgenoten, op de vlucht ge- dreven, en genoodsaakt wierd het lijf te bergen binnen de wijtvermaarde sterkten van Cuilenburg of Vianen. 't Is een Alchymist, die, terwijl hy na de *Lapis Philosophorum* soekt, de distilleerglasen me- nigmaal onverwagt siet aan stukken springen. Sijn wapen is een Jongetje op schaatsen, dat uit een mosselschulpje bellien blaast, staande op een veld van ys. Uit den timber van den helm verheft zich de *Royall oak* of de Koninklijke Eikeboom, en twee Camelioenen sijn de tenants. Hy is een verkeerde Narcissus en schrikt voor sijn eigen gedaante, gelijk een aap, die de affchouwelijkheid sijner gestalte siende, den spiegel aan stukken breekt.

Raadt wat het is.

Gedrukt in den Jaare 1720.

Kunstb 16493

De geest Van den Verreesene Heera Kriet
 schrijvend over de Lagh-stof van Demokriet

Al schoon men Demokriet de Doorkang Heeft gegeven
 De geest Van Heera Kriet moet Hedenook Herleven

1. O godt waar ben ik Door de Acksie toe gekome. 2. foeij mijn verdloekte Raat geving
 3. goe nact mijn waarde Vrouw en kinderen tot in der Eeuwigh keydt 4. og Bose wereld
 5. De Acksie hebben mijn sinnen gekost. 6. ik sel je vrot int hart stooten
 7. so won ik t hebbe. 8. ik bender Door overreden. 9. waar mag De schenker so lang blyve. L.L.

De geest Van Den Verreesene Heer A. Liets.
 Schrijvende over De Rampedicke dagelijks spruyten
 uyt d'wind verkoopers Acksie: Het tweede Deel.

1. o. godt help help myn man wit hem verdoen. 2. ik ben dog verlore
 3. laat me maar smoore. 4. Die Drommelse Acksies
 5. o myn Arme Broer: 7. Waar- ben je
 smonsjes Dals Van Harten: 8. Al hier
 Christene met starten:...

9. wy per gaan
 van elenden
 en gebrek.

om de Acksie
 onberouwers

Heer A. Liets.

R. invent Et se.

[Onder Verbeetering.

De laatste Basuïne, of 't Verryfen der D O O D E N,

Waar in hier en daar ook aangetrokken werd de snoodheyd en
beklaaglykheyd der WIND-HANDELAARS.

H E T E E R S T E D E E L.

1. **O** Godt wat luyd geklank is dit , Dat my zo gantsch'lyk doet ontwaaken ;
En my zo beevende doet maaken , Door 't gantsche Lyf van Lit tot Lit.
Ik vrees , en 't leyd my op het hert , Dat dit is de Archangels stemme ;
Dewyl het my zo komt beklemme , Met onuytspreekelyke smert !
ô Ja , gewis ! waar zal ik heen ? Hier is geen plaats om weg te vlieden ,
De wil des Heeren zal geschieden , Nu moet ik wis naa 't Hels geweene.
Het grouw'lyk kwaad van my begaan , Komt my gantsch duydelyk te vooren ,
En geeft myn over aan Gods tooren , Onmoog'lyk om te wederstaan.
ô Schelmery ! ô Schelmery , Die 'k aan myn Naaften heb bedreeven ,
By 't snoode Briefjes uyt te geeven , Vol valsheyd en verradery ;
Waar door ik meenig huysgezin , In nood gebrogt heb , en ruine ,
Waar door ik Helsche straf verdiene , ô God wat angst omcingelt my !
2. Foey grouwelyk vervloekte Gek , Die voor een uurtje dartel leeven ,
Myn Ziel ten besten heb gegeven , En ley nu Eeuwig Hels gebrek.
Ik trek de haaren uyt myn kop , En scheur het vleesch af van myn beenen !
Dat ik nu eeuwiglyk zal weenen , ô Duysentmaal vervloekte strop ,
Daar ik my korts nog meê verhing , Mistroostig door de Actie-Handel ,
Daar ik nu om na d' Afgrond wandel , En deese angheyd voor ontfing.
3. ô Swyg doch van de Acties stil , t' Affchuw'lyk Zielverdervend braakfel ,
Dat Gods geschap en heerlyk maakfel , Zo ligt verkoopt aan Zatans wil.
Myn Kindertjes , myn Kindertjes , Die 'k swerven deed als arme Weesen ;
Vol naarheyd , en in duyzend vreesen , Hoe of 't dog met myn Schaapjes is ?
Ik heb de Hel aan U verdiend , Ik had genoeg om van te leeven ,
En heb gantsch zor gehoor gegeven , De raad eens snoo genaamde Vriend :
Maar ach ! het is te laat beschreyd , Ik moet ter Hel ! ik moet ter Hellen !
Daar God myn eeuwig zal bestellen , Het loon voor 't kwaad myn toe geleyd.

J. D. R.

Onder Verbeetering.

De laatste Basuynne, of 't Verryfen der D O O D E N,

Waar in ernstig gehandeld word van de erge
WIND-VERKOOPERY.

HET TWEEDE DEEL.

1. **D** At is een vreesfelyk geluyd , Het dringt my door myn gantche Leeden,
En maakt myn vol verſchrick'lykheeden , En jaagt m'ontſtelt ten graven uyt.
ô God! het is de Jongſtendag , Ik zie van ond'ren duyvels komen,
Nu werd ik vaſt ter Hel genomen , Dit is de alderſwaarſte ſlag.
Hier heb ik niet eens om gedogt , Doen ik op de elendig' Aarde
Zo liſtig ſnoode ſchat vergaarde , En niet als yd'le WIND verkogt.
ô God! nu is het al ontſtelt , 'k Beſwyk van ſchrik , en kan niet loopen,
Nog geen genâa van Godt verhoopen , Van alle kanten vaſt beknelt.
ô Snoode Godtvergeete guyt , Dit komt van Goddeloos te leeven,
Myn ſtem wil geen geluyt meer geeven , Door Helsche prang die 't herte fluyt.
2. Wel Chriſtus wat een donderslag , Komt my als van malkander ſcheuren ,
En brengt myn al myn kwaad te veuren , Dat ik bedreef van dag tot dag.
Ik leefden ſonder achterdogt , In ſnoode luſt en dertelheeden ,
Niet waart de Aarde te betreden , Tot ik myn tyd heb door gebrogt;
Ik dogt 't zal alles wel vergaan , Wat valt 'er veel om 't eynd' te denken,
Daar niet van komt als zinne krenken , De Wereld zal nog lange ſtaan.
De Wind-Verkoopery floreerd , 'k Begin nu nog eerſt regt te leeven ,
Daar diend een Roemer op verheeven , Die alle dreuſheyd van hem weerd;
En onderwyl ik kryg een ſlag , In deeze lugte handelinge,
Die baard fluks een verwandeling , Weg was myn laaſte blyden dag.
't Verkeerd verſtand dat ik behield , Dat ried my in de Put te ſpringen,
Ik deed , en kon my niet bedwingen , Daar was de loſſe Gek ontziend.
3. Ik ben het die myn Keel afſnoe , Waar door ik daad'lyk ben beſweeken ,
En ken 'er nog beſwaard door ſpreken , Dog bid den Leeſer om een beê,
Dat hy om al myn ſmert en pyn , En om de ſmert van Chriſti wonden,
Hem niet begeeft tot myne Sonden , Zo wil hem Godt genadig zyn.

J. D. R.

Onder Verbeetering.

De laatste Basuïne, of 't Verryfen der D O O D E N,

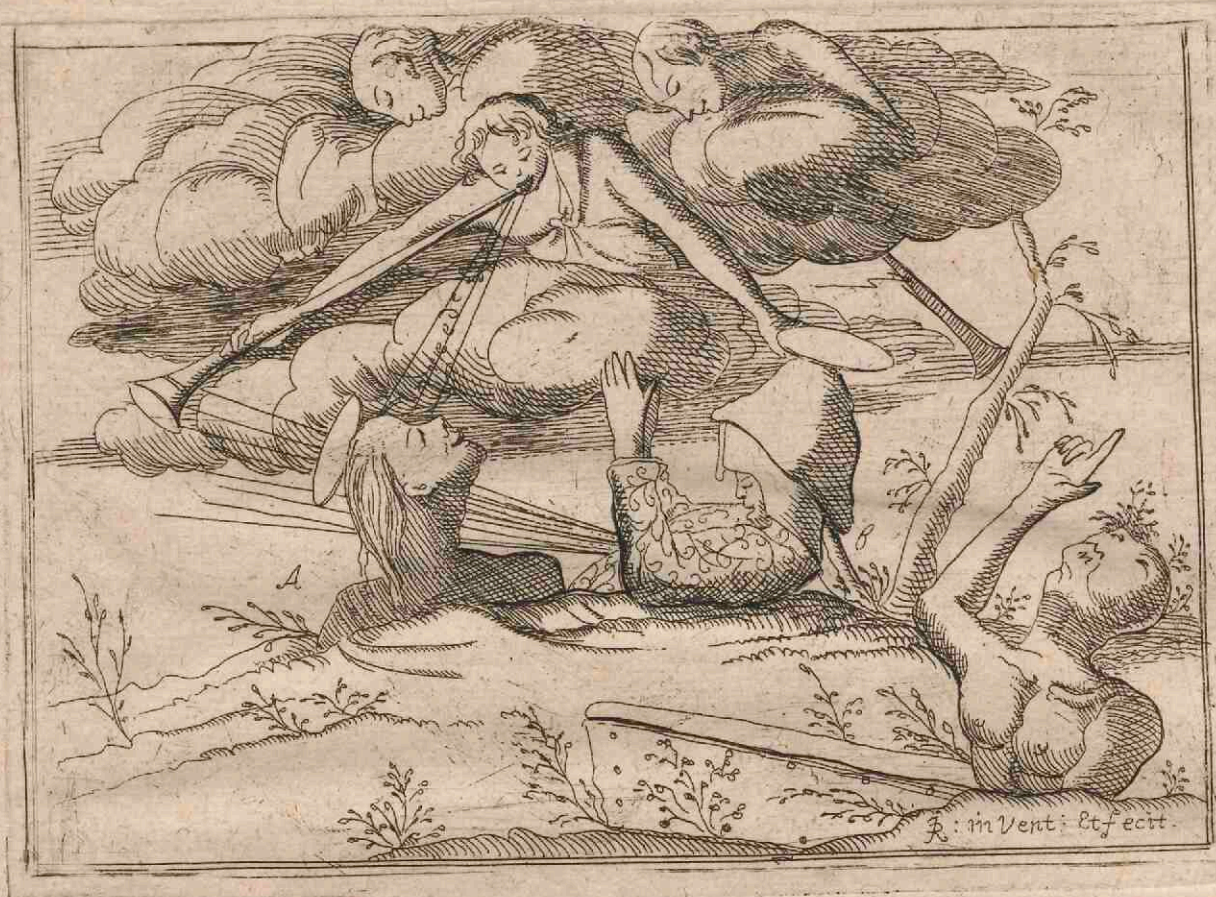
Waar in de tegenwoordige schadelyke WIND-
VERKOOPERY gedagt werd.

H E T D E R D E D E E L.

1. **O** Godt! ô Godt! dat is een weêr, 't Is of de Starren neder vallen,
Waar blyven wy nu met ons allen, Daar slaat de Bliksem myn om veer!
De Rotfen scheuren van malkaâr, En 'k hoor een schrickelyk gedonder,
Met niet als blixemen der onder, Och! dat ik nooyt gebooren waar;
Ik ben zo doodelyk ontstelt, Dat ik het niet weet uyt te spreken,
Ik ben als kragteloos besweeken, En kan niet tegen dit geweld.
ô Godt! wat knaagt me myn gemoed, Om 't geen ik zotlyk heb bedreeven,
't Is of ik zâl aan stukken beeven, Waar ben ik doch toe opgevôed;
Dit komt my van myn hovaardy, En spotten met de nedrigheden,
Myn losse onbedagte Reeden, Versfeld van snoode Hoerdery.
'k Vermomde myn met valsche schyn, En was vol grouwelen inwendig,
'k Geliet me zedig en behendig, Maar snood Bedrog bewoonde myn.
Ik ried myn nederige Man, Om ryk gekleed te gaan met and're,
Dat hy als een der meedestand're, Doch d'Actie-Koopery began.
Myn goede Man die neemt het aan, Door al myn talmen, en myn dringen,
'k Was doch verzot op mooye dingen, En hebt hem als met kragt geraân.
Ons wêrd dan in een korten tyd, Een Tonne Gouds aan winst gebooden:
Maar neen, ik had al meer van nooden, Mit vlugt geluk en vrolykheyd.
Daar werd men beyde Arme Luy, Dit schrikt' en speet men uytermaaten,
Myn Man en kon 't my niet ontpraaten, Dus wierd ik dol door dit gebruy.
Ik trok myn zelve by het haar, En ben zoo raasende gesturven,
En zie nu wat ik heb verwurven, Zie nu hoe grouw'lyk dat ik vaar.
2. En ik heb als een Schelm en Dief, Myn Naastens goed gelyk ontfloolen,
Het geen hem uyt het Land deed doolen, Met zyn Eerwaarde Zoete-Lief,
Die weenend' Oogjes op hem sloeg, Veraltreerd met duysend angste,
Daar ik nog op haar alderbangste, Bedekt'lyk in de vuyst om loeg.
3. ô Snoode Vrouw! ô grouw'lyk Wyf! ô Dat ik my nu kon verscheuren!
ô Godt wat zal my nu gebeuren, Myn Hert dat scheurd, myn Tong werd styf.

NB. De 2 Kindertjes gemerkt A. B. zyn als in verrucking, dog zullen hier na spreken.

J. D. R.

Onder Verbeetering.

De laatste Basuyne, of't Verryfen der D O O D E N,

Wysende op de Ongelucken die 'er dagelyks ontstaan
door de W I N D - A C T I E.

H E T V I E R D E D E E L.

T O O N: *Psalm. 8.*

- A. **N**U is myn pyn en jammer weg geweeken, En myne Tong gereede om te spreken,
Myn treurig hert dat is geheel verblyd, En huppelt op van vreugt en heerlykheyd
Ik was nog korts in 't droevig dal der tranen, Myn Ouderen die togen na Viane,
Om dat zy niet en volgde Christi raad, Maar stonden bey na rykdom, eer en staat.
Wy Kinderen zyn t'zaam van haar verlaaten, En swurven als verdoolde by der straaten,
Ik 't jongste Kind wierd ziek en dood'lyk krank, En jammerde veel nagt en dagen lank.
Myn Zusters die was met myn verleegen, Haar schamende te beed'le by de weegen,
So dat wy als vergingen van gebrek, En onse Vrinden keerden ons de nek,
De liefd' en trouw schynt dog van d'Aard gevloeden, Dog lof en dank zy eeuwiglyk aan Gode,
Die my zo uyt d'elenden heeft verlost, En spyst nu Lyf en Ziel met and're kost, g'len,
Met Hemels Mann' met brood der Heyl'ge Eng'len, En drank die zy met 's Hemels wyn vermen-
Waar door der niet als blydchap in my woond, Nu 't Eng'len tal myn niet als gunst betoond,
Ik merk nu niets dat aan my komt verveelen, Maar vind my gants vernoege in alle deelen,
Elk ziet my op het alderlieflykst' aan, Nu zal ik straks in vreugd na boven gaan.
Vaar wel, vaar wel, al die myn eertyds kende, Myn Vader Lief verlos u nyt elende,
Op dat gy myn in blydschap volgen meugt, Ach wapent u met heyligheyd en deugd.
B. Dank zy myn God en nooyt volpreese Koning, Die myn zo vroeg komt halen in zyn woning,
Op dat ik hem daar loof en eenwig roem, En zyne naam met Eng'len eerbied noem.
Ik vind me in de wolken opgedraagen, Die korts wierd overreden van een Wagen,
Waar op een wulpe Wind-Verkooper zat, Die hem aan drank gants stom gezopen had.
Elendig' Aard' vol ergernis en zonden, Waar van myn Vader Lief myn heeft ontbonden,
Nu werd ik van de Engelen belonkt, En merke dat myn Kleed al cielyk pronkt;
Myn heetlykheyd is niet om uyt te gieren, Dank zy myn Godt die 't zo wist te bestieren.
ô Werelds Kind smyt u op 't aanzigt neêr, En roept tot God, en zondigt nimmermeer,
Werd Kindertjes in grouwelen en boosheyd, En schaamt u eens, ô Mannen in godloosheyd,
Eer dat u God in 't hellsche vuur versmyt, Adieu ik reys na Godes heerlykheyd.

NB. A. Het overrede Kind No. 8. uyt het eerste: en van het van gebrek stervend Kind No. 9.
Uyt het Tweede Deel van de Geest van Heraklyt.

J. D. R.

Onder Verbeetering.

De laatste Basuïne, of 't Verryfen der

DOODEN.

Waar in ook gehandeld werd van de
WIND-ACTIE.

HET VYFDE DEEL.

1. **D**aar komt een Engel in de Lugt , En maakt myn wakker met Trompetten,
 ô Godt myn hert dat brand van hette , Dit is gewis een quaad gerugt,
 Zou dit de Jongsten dag wel zyn , Daar onse Dominees van spraaken,
 Die ons hier al uyt 't graf doet waaken , ô Godt meedoogd u over myn.
 Ik vind me tot der dood ontfeld , En in de uysterste benaautheyd,
 Myn beenen beeven van verflaautheyd , 't Is of de Zon en Maan verlmelt,
 Nu zal ik loon na werk ontfaan , Nu zal myn overdadig zuypen,
 Myn bitter in de oogen druypen , Nu zal ik gantsch verlooren gaan.
 Ik heb geleest gelyk een beest, en dee gestadig niet als Zonden,
 En leefden staag en 't allerstonden , als was'er Dood nog Hel geweest.
 ô Wind Verkoopery van LAUW , gy hebt mê in de grond bedurven,
 Nu heb ik Helsche straf verwurven , Nouw ben ik Eeuwig in het Nauw,
 2. ô Godt dit is een bangigheyd , En zal dit zoo voor Eeuwig duuren,
 Zo is myn Snoô Geboortens uure , in Eeuwigheyd vermalledyd,
 Og. Ouders gy hebt groote schuld , u Zal ik myn Elende wyten,
 Ik zou u wel aanstucke byten , Door Raferney en ongeduld,
 Ik was een Dogter Ryk gekleet , en ging met Peerlen om myn handen,
 En most het al om u verpanden , en gaan uyt dienen als gy weet,
 Toen gy ter sluyk te Land' uyt toog , Met Prinse Lords en groote Heere,
 Dat myn ter Dood deê altereere , Dat ik van spyt myn Gal schier spoog,
 Nu Heere gy weet al myn doen , De ongewoonten deê myn doolen,
 Ik laat de zaak aan u bevolen , En zal my zo ten oordeel spoên,
 3. Daar Rys ik bang ten graaven uyt , Om zoo voor 't oordeel Godts te treden,
 Adju tot in der Eeuwigheede , Myn hert klemt toe , myn spraak is U Y T.

J. D. R.

Onder Verbeetering.

De laatste Basuïne, of 't Verryfen der D O O D E N,

Zinspeelende op de Tegenwoordige Zielverderflyke
W I N D - H A N D E L.

H E T Z E S D E D E E L.

1. **M**Yn Heer, hoe werd de Lugt zo klaar ! Daar komt een Reegeboog verschynen,
Den Hemel schynt wel te verdwynen , 't Is of 't den dag des Oordeels waar,
Ach ! 't zal gewis en zeker zyn , ô Heere Godt, ik ben verlooren,
Ach ! was ik nimmermeer gebooren , Myn Godt ontfermt u over myn.
Ik zie de menschen als versteend , Hier in een punt des tyds verand'ren,
En zien verlaagen op malkand'ren , Als of men met de dood vereend.
ô Naare bange laatsten dag , Voor die zoo ongebonden leefden,
En haar Conscientie wederstreefden , Als zonder vreesen of ontzag.
'k Heb langen tyd voor Gek gespeeld , En staandevoets te Paard gereeden,
Men nam den vollen Beeker meede , En heeft malkand'ren omgedeeld.
Men had Dukaaten by de vleet , Door d'Actie-koopery verkreegen,
En waaren met de tyd verleegen , En over deezzen los besteet.
Voor myn, ik dronk myn hallef schief , En ben zoo midden in het mallen,
Zoo deerlyk op myn Kop gevallen , Dat ik vol pyn myn stem ophief.
Myn Makkers lachten allegaar , En zyn maar lugt voorby gereeden,
En schoon dat ik haar heb gebeden , Om hulp men liet men in 't gevaar;
Ik heb dan lang op hulp gewagt , Tot my een twee drie vreemde Luyden,
Die ik zoo half myn Huys beduyden , Al zukk'lend hebben t'huys gebragt;
Daar wierd ik straks te Bed geleyd , Als dol en raafende van pyne,
Men bood Dukaaten by dozyne , Doch straks wierd tegen myn gezeyd:
Gy zyt te verre, goede Man , Gy zult dit dansje niet ontspringen,
Daar ging het op een hande wringen , Myn Vrouwtje keek myn schreyende an,
En kort daar op zoo komt de Dood , Die 't Gekje fluks ten Grave haalde,
En vrolykheyd met smert betaalde , Dies ben ik in de hoogste nood.
2. ô Grouw'lyk Sondaar als ik ben , Ik darf myn zonden niet verhaalen,
Die Godt my nu zal duur betaalen , Waar door ik geen meer spreken ken.

J. D. R.

Onder Verbeetering.

De laatste Basuïne, of't Verryfen der
D O O D E N,

Waar in gehandeld werd over 't snoode quaad
 der WIND-VERKOOPEY.

H E T Z E V E N D E D E E L.

1. **M**Yn Godt hoe werd de Zon zo swart , Al de Eelementen die beweegen;
 Daar komen Starren neêr geseegen , ô God, ô God, hoe klopt myn hart!
 't Is of ik daar de Duyvel zie , In Vlam en swarte Rook gedooken,
 Myn bloed begint in 't Lyf te kookken , Myn God waar of ik heene vlie;
 Den Hemel schynt vol Vlam en Vuur , Ik hoore niet als Donder slaagen,
 Nu zal ik eeuwig straffe draagen , ô Christus Jesus 't valt my zuur.
2. ô Godt! wat heb ik mynen tyd , Godtloos godtlooselyk versleeten,
 ô Godt! hoe knaagt me myn geweeten , ô Christus in der eeuwigheyd;
 Ik heb myn daagen doorgebracht , In grouwelen en gekkernyen,
 Daar ik nu eeuwig om zal leyen , Ik vod die yd'le Wind verkogt,
 Daar ik zoo veel meê overwon , Dat ik naast veele snoode Heeren,
 Myn Kleed' in Masqueraade Kleeren , Als Man dat niemand myn en kon.
 Myn Bakkes was met floers vermomt , De Hoed my op de Neus getrokken;
 Ik had een staert gelyk de Bokken , En ging al gluypend' en gekromt.
 Een ander sloeg my met een Blaas , En waaren uytgelaaten vrolyk:
 Maar overdartel, snoo, en olyk , De weg die dreunden van 't geraas.
 Ik zey myn Nâam was Damoriet , Doch echter was myn Naam Heleene;
 Ver tegen al 't Gezelschaps meene , Ja zelfs de Vaand' rik wist het niet.
 Men trok dan over al de kap , En dronke raakend' door 't havoesse,
 Begonnen wy te Roefemoese , Dies wierd het ernst, en met een snap
 Kreeg ik een knoey op d'herfsepan , Waar door ik straks ben neêrgezeegen;
 Hier wierd Heleena wat verleegen , Doch wist 'er doch nog weynig van.
 Ik hoorden 't Raar'le van de Wagt , En dogt ik voelde my in 'r Bedde,
 En rolden (om myn zelfs te redde) Tot over 't kantje in de gragt;
 'k Verdrunk, en wierd ook gpegeeft , Voor Gek in Masqueraade kleeren;
 Nu staa ik voor 't Geregt des Heeren , Zoo eerst gekroopen uyt de Kist.

NB. Te vinden in 't Tweede Deel van de Geest van den Verreessen Herakliet.

Onder Verbeetering.

De laatste Basuyne, of't Verryfen der D O O D E N,

Waar in aangetrocken werd de Lyf- en Ziel-Verderfelyke
W I N D - H A N D E L A R Y.

H E T A G T S T E D E E L.

Joode. **W**Aaragtig in der Eeuwigheyd, Daar zie ik Jesus Christus komen;
Ach had ik nu in agt genomen, Het geen me daar van werd gezeyd.
Daar komt zyn Kruys ook in de Lugt, Toteen gewis en zeeker teeken,
ô Jacobs Godt ik ben besweeken, Hier is geen plaats daar ik 't ontvlugt.
ô Groote Vader Abraham, En Moses wild doch voor myn spreken,
Gy bad wel meer voor ons gebreeken, Al was de Godt van Jacob gram.
Ik heb door Wind-Verkoopery, Gods reyne Wet geheel gesehonden,
ô Hebt meêdoogen met myn zonden, Om al de Traanen die ik schry.
ô Christenen wat hebt gy schuld, Door al u spotten en versmaaden,
En u Onchristelyke daaden, Daar gy ons niet meê winnen zult.
Nu maakt het beter in der tyd, En gaat ons in met liefde en trouwe,
Zo zult gy ons en u behouwen, Goê nagt tot in der Eeuwigheyd.
2. Myn Godt! daar 's myn de laatste uur, Nu als een valstrik overvallen,
In 't midden van myn grouw'lyk mallen, Nu moet ik na het Hellsche vuur,
De poel der naare duyfterheyd, Die in der Eeuwigheyd zal branden;
Ik gil en knarsse op myn Tanden, ô Tyd! ô Goddelyke Tyd!
Die ik zoo Godd'loos heb besteed, In alle snoode ydelheden,
Gantsch zonder vierige gebeden, Gelyk myn Godt dit alles weet.
Tot ik in 't eynde onverwagt, Geraakt' aan 't lugtig Actie-koopen,
Daar 't zoo met myn is af geloopt, Dat ik eens op een donk're nagt,
Met myne Mackers Rusie kreeg, En raakten daar als dol aan 't vegten,
En ik bedagt my niet ten regten, Voor ik een steek by 't herte kreeg.
Doen kreeg ik dadelyk berouw, Doch had genoeg voor al myn leeven,
En heb daar op de geest gegeven, ô Heylig Godt! waar blyf ik nouw?
Nu moet ik zoo ten Afgrond gaan, Myn zelts gemoed dat dryft me heenen,
ô! Altyd Eeuwig bitter weenen, Ach! wilt dit dog in dank ontfaan.

NB. Beyde genomen uyt het Eerste en Tweede Deel van de Geest van Herakliet.

E Y N D E.

Deze Laatste Bazuyne zyn al tot Verklaaring van de Twee Deelen van de Geest van Herakliet.

PRYSCOURANT

Der

A C T I E N,

O F

DE NIEUWMODESE ACTIEKRAMER.

Hoort Stélui, Burgers, Boeren, hoort!
 'k Heb Actien van alle zoort,
 By regimenten, en by hoopen;
 Wie wil 'er goedtkoop Acties koopen?
 Daer hebje *Dort*, als de eerste Stadt:
 „ Die Acties dorren dat je 't vat.
 Nu *Rotterdam*, dat 's niet te spotten!
 „ Die Actien zyn al aen 't rotten.
 Wel nu *Schiedam*, wat is dat waert?
 „ Een borrel of een varkenstaert.
 Daer 's *Woerden* met haer Tichelsteenen:
 „ Die Actien zyn om te weenen.
 Wel *Dellefshaven* saem met *Delft*?
 „ Ach! die zyn minder als de helft.
 Wel nu 't vermaeklyk 's *Gravenhaegen*?
 „ Al wie ze koopt zal 't zich beklagen.
 Wel *Utrecht* met zyn nieuwe Vaert?
 „ Die zyn geen sleutel-draegen waert.
 Wel hei, wat biedt je dan voor *Hooren*?
 „ Die vollen *Hooren* loopt verlooren.
 Ook niet *Edam* of *Purmerendt*?
 „ Die prullen hebben 't voor hun krent.
 Nou *Medenblik* dan, of *Enkhuyzen*?
 „ Brengt vry die Acties by haer buizen.
 Wel *Vlaedingen* of *Maeslandsluys*?
 „ Die nettenbreijers zyn niet pluis.

Nu *Monne'kendam*, dat 's wat te zeggen:
 „ Die bubbelstorm is ook gaan leggen.
 Wel nu zie daar, dat 's *Allekmaer*?
 „ Voor zee-negotie veel te naer.
 Wel, ja op *Muiden* dan? of *Naerden*?
 „ Die schaem'le bloedts zyn niets van waerden.
 Kom neem op *Wezop*, heel goedt koop!
 „ Weg met die varkensbubbels! loop!
 Wel nu *Tergou*, met Vlas en Pypen?
 „ Die leggen gaepende al op 't gypen.
 Nu *Hasselt*, *Emden*, *Steenwyk*, *Swol*?
 „ Die zyn noch erger, ben je vol?
 Wel koopt dan in de *Zeeuwsche* steeden?
 „ In oorlog goedt, maer niet in vreedden.
 Wel is 'er niemant die wat biedt?
 Zoo geef ik al den brui voor niet;
 Doch met Conditie, niet te maelen,
 Jy de eersten Inlaeg zult betaelen.
 Zie daer, ik geef ze door elkaer.
 Hoe! noch niet? dat is duivels raer!
 Niet eene doet zyn bachuis oopen!
 Biedt maer verlies: Hoe! noch niet koopen?
 Daer leidt te grabbel al den bras.
 'k Neem *Fredrik Hendriks* harranas,
 Om voor myn Schuld'naers my te dekken,
 Of naer *Vianen* gaâ ik trekken.

DE TREURENDE. ACTIONISTEN,

In den Rouw, over het verliezen van haar Geld en Goederen.

Hier treurt nu Geysbrechts lieve Stad,
Die eertyds 't minst' geen' reeden had;
Want Handel bloeyde vol van Deugden
En groeyde steeds tot ieders vreugden:
Elk Koopman staat gelyk verlust,
Ten eynde is syn groot vernuft,
Daar hy voor dees' meê pleeg te praalen,
Nu hy de Koopmanschap siet dwaalen.
Elk roept ik kan dat niet verstaan,
Waar komt ons deeze dut van daan?
Maar weet dat dit komt van de Fransen
Die ons dees Gruwel-dans, doen Dansen.
Brittanje speelde niet links by,
En kroude ons digt op onze zy,
En sprak: nu kunt gy winste haalen,
Dus raakt den Koopman aan het dwaalen.
Dus ziet men dat den slegte Mensch,
Die altyt is zyn's herten wensch,
Om groote Schatten te vergaaren,
Door gulzigheyt, met weê moet paaren.
Nu roept een ieder onversaagt,
ô: Aetjes! gy die my zo plaagt,
Merkuur wilt my te hulp koomen
Want ik moet voor u Godheyt schroomen,
Want ziet uw' eedele Koopmanschap
Die my zo lang heeft tot een trap,
Gestrekt, om na 't geluk te klimmen
Ja tot des Heemels gulde Kimmen,
Die heb ik jammerlyk verdrukt,
En d'eedele Kroon van 't Hooft gerukt,
Waar voor dat ik nu sta te beeven,
En tusschen luyt en aard' moet sweeven.
Myn harffens en myn g'heel verstand
My staadig als een Etna brand,
Ja al myn Leeden staan te trillen
Als ik maar denk aan 't tyd verspillen.
Myn tyd, zeg ik; en schoone geld
Dat ik zo los heb weg geteld,
Dat Vrouw en Kind'ren daar om treuren,
En van verdriet haar kleeren scheuren.

'k Verfoey met regt den dag en stond
In hem die eerst de Aetjes vond,
Om dat door al dit Wint verkoopen
Crediet en alles is verlopen.
Nu heb ik een berooyt verstand,
Een ieder wyft my van de hand,
Men zegt gaat by d'Actionisten
Die al haar geld en goet verquisten,
Dit is 't meedoogen dat men heeft,
Met my die hier nu sta en beeft
Van armoed, schrik, en ook van schanden;
Als was 'k de snoodste van de landen.
Nu bid ik staadig God Merkuur,
Dat hy dit aller-zuurstste-zuur
Volramps, eens van my af wil wenden,
En redden my uit dees Elenden.
Nog verder bid ik het gemeen
Dat op my zo verbittert scheen,
Dat zy dees gruwel my vergeven
Ik sal voortaan zo niet meer leven.
'k Bedank ons wyze Magistraat
Die in verstand te booven gaat,
Zo veel aanzienelyke Steeden,
Die ons met onvermoeide leeden,
Dees pest van goede Koopmanschap
Met voeten Schopten van de trap,
Ja 'k zeg met re'en de pest van allen,
Om dat het alles goeds deed vallen.
Dus word Negorie weer herstelt,
Gelyk een moedig Oorlogs Helt,
Die veel heeft in den Stryd geleeden,
Als hy van Vyand wierd bestreeden.
En dus gelauwert met een krans
Van Mirt, en kruiden die voor mans
Van Eer, en Deugd, op hootde passen
Van hun: die steeds 't bedrog verrassen.
Nu bid ik verder ieder een,
Aan groot, en klyne, en gemeen,
Dat zy voortaan my niet meer haaten,
Want ik zal nu myn dobbelen laten.

Want 't Spel is U Y T.

Of Verwarde WIND-HANDELAARS, in de Manefchyn.

Beschouw met vlyt dit Dool-Hof wel,
Maar houd u van het Actie-Spel;
Want Dolend zullen veele snaaken,
Zo regt uyt na Vianen raaken;
Of 't Geld Verdoold en 't Goet verbruyt,
Heel Arm en Kaal het Zee gat uyt.

De Heer LAW in zyn Sondaags Pak.

MY lust, o groote Law, u wonderdaan te zingen,
Die vele wel vermaakt, dog meerderen doet springen;
Wat hebt gy Ryken; en dus zelf het Vrye Land,
Zoo goddeloos misleid, dat elk zyn goet verpand.
En Koopluy, Winkeliers, 't Gemeen al zoo te drukken
Dat's alle meest in 't naauw ellendig gaan op krukken.
O groote Law, wat zytge een pest van vele Landen,
Uw grootheit op groenhout is waardig te verbranden.
Wat hebt gy pestige adders overal,
O goddeloos gebroet wie breng gy niet ten val.
Ik schrey, o Holland, eertyts wonder boven wonder,
Helaas gy zyt gedrukt, ellendig legt g'er onder,
Door Law; gy waart weleer de toeverlaat der vroomen,
Zoo'n schelmse Koopmanschap waar zytge toe gekomen,
Een koopkraam in der nagt, waar zyt gy toegebracht?
Zelf hoeren te verstoren wie heeft dit oit bedagt.
Wat ziet men Rotterdam krioelen in den duister,
Weleer de glory ja de glans van Hollands luister.
Uw Beurs, uw Koopmanschap, en dat nu in der nagt,
O dolle dolligheit van yder waart veragt.
Wat doet dog Laws gebroet, wel eertyds andre Helden,
Die wer en Burgerregt, en alles wou doen gelden,
Gy Adam, ja gy guit die eertyds deugt woud schynen,
Wat zietme u wiltzang nu, in damp en rook verdwynen
Gy Rottensdam, en 't heele land, gelyk een held der helden

'tHerstellen, ey zoo'n wonder vind men niet of zelden
Dog nn o Lafheit al te groot
Die eertyts gaan wouw in de doot;
Voor Hollands welstand, nu o schande te verlaten.
Wat mens zouw Law en zyn gebroet niet haten.
't Is al van Quimcampoix; geen koopmanschap die gelder,
De winkeliers staan stil, ei zeg dog eens wat zelder
In 't laatst afkomen, in de boonen kaal en naakt.
O Burger Vadersen die daar voor hoed en waakt
Beschermt u Stad en Land voor zulk een slag van guiten.
Gy Law, hypest, die dus 't gemeen maar aanzet om te muiten,
't Is waar g'hiet ryk, kond gy Parys, Parys, maar eens verlaten:
Maar gy en kunt niet, u vernuft wat kan 't u baten,
Gy gouwe Tor, gy zit gesloten in een kouw,
Wat hebt gy dog, heel Vrankryk u te Nauw.
En wist, 't is waar, het gout en alles frais te doen herscheppen,
In schryf papier, wie dorst daar oit van reppen,
Maar raakt het u gy maakt een babels naam.
Wie is als zoo'n held wie is daar toe bequaam,
Tot u vergelding word g'ook als een groote Koning
Met Gardes zelfs bewaakt, bewaart in uwe woning.
Men zegge wat men wil, dat gy was waard gerabraakt,
Is waarheit; maar ook waar, dat g'een dolle Roelands naam maakt,
Men schryve op uw zerk als gy'er eens legt onder:
Dit's Law die groote Law veel flimmer als de Donder.

Op Rotterdams NAGTNEGOTY.

OGERRIT zaag g'eens op, wat zouwt ge zyn verwonderd,
Dat g'u geboorte Stad, zoo laf zoo Lauws gebragt,
Geen Koopmanschap by daag maar nu wel in der nagt.
Waar komt dit vuil van daan uyt d'afgrond op gedonderd.

Dees pest van Land tot Land te fel ons overrompeld,
Waar is u luister heen waar zytge toe gebragt,
Wat stond gy eertyds pal, van wie wierd gy veragt?
Geen Koning, nog geen Vorst, u oit heeft onderdompelt.

Staad als een rots eens pal dit wreede Monster dier,
Wie kan uw dere, zeg wat blixem of wat vier,
Gy hand vol Lands, o pronk en glory van de Weerelt.

Gy Bataviers eertyd zoo roemryk en vermaard,
Waar is u luister heen, uw glory wat's die waart,
Doet als in Philips tyd, zo houd g'u meer bepeereld.

KUYLENBURG en VIANEN, Belegerd door de Banqueroutiers en

ACTIONISTEN.

Myn Zangster blaast een Oorlogs toon,
En volgt de dolle Actionisten;
Die als navolgers van Belloôn
Om Plaats, maar niet om Lauw'ren twisten:
Help Cliô dat myn Stramme Veêr
Niet werd verplet door hun geweer.

Wat komt de Aloutheit ons veel Helden af te maalen,
Die nimmer vreesden daar *Gradivus* Sabel blonk,
En daar het Oorlogs Vuur een *Aetnaas* Berg Spilontk
Vertoonden, of het al zou na den afgrond daalen,
En daar 't Metaal Kanon 't geluyt zo pragtig sloeg,
Als of den Donderaar de Reuzen weêr verjoeg.
Zo zag men *Scipio* in 't blanke Harnas blinken,
Zo praalden *Hannibal* op eene Oliphant,
Zo streed *Darius* voor zyn regt, en Vaderland,
Zo greep *Pompejus* 't Zwaard, en liet de moet niet ziaken,
Zo stond *Achilles* pal gelyk een Koop're Muur,
Zo zweefde *Diomeed* door 't schitt'rend Oorlogs Vuur.
Zo won des Waerelds Vorst den Grooten *Alexander*
Veel Steeden, waar van hy de Groene Lauw'ren droeg,
Ja alles wat hy zag veroverde of verjoeg,
Zo roemde *Crexus* op zyn Veld Bannier en Stander,
Zo heeft ook *Tammerlaan* den Grooten *Bajazet*
Gevangen, en straks in een Yz're Kooy gezet.
Maar nu, ô wonderheên beleeft men and're tyden,
Dus zwijg vry van 't Gevegt van *David* en de *Rent*,
Actionisten, ja met Brillen op de Neus,
En Jongens zonder Baard, die willen aan het stryden,
En trekken zamen na *Vianen* op de Rys,
Trots Urssou, *Valentyen*, en *Ridder Mallegys*.
Den een wil *Herkules* aan duyzend stukken kappen,
Indien men hem niet tot *Vianen* binnen laat,
Een ander bluft hy is een moedige Zoldaar,
De *Wesl*, en *Suyt* doet haar als zinnelooze snappen,
Zy hebben met elkaâr een Leger uitgemaakt,
En zyn als gekken na *Vianen* toe geraakt.
De *Kapiteyn* dat is een Vent met groote ooren,
Daar by een platte Neus, als meede een ronde Rug,
Hy ziet zo vinnig trots een uitgebanne plug,
En heeft het meeste door het *Afrie-Spel* verloren;
Hy wil met kracht en met geweld *Vianen* in,
En vloekt dat hem geslaag de kwyl loopt langs de kin.
De *Luytenant* die draagt een Prynck met Donderslagen,
En ziet zo moedig als een Kat die Uyen vreet,
Hy is gelyk een Mof tct Stormen wel gereed,
Hy bluft trots *Faeton*, op *Febus* Zonne Wagen,
Hy 's meer dan vyf Miljoens door d'*Aetien* kwyt geraakt,
Waarom hy door de spyt schier Gal en Long uitbraakt.
De *Sarregand* dat is een Vend als *Klaas van Kyten*,
Die meê geen klyntje met de *Wind* verloren heeft,
Het is al levendig wat aan het Gekje leeft,
Hy roept niet anders als van goojen en van smyten,
Het scheeld de Knevel meest daar men de Oflen doid,
Hy 's mager in 't habyt, en schynd geheel verzold,

En die het *Vaandel* zwaayd die guenikt als de honden,
Het is een Waal zyn hoed, die staat hem als *Klaasklomp*,
Hy roept ik waag myn kop, en lach wat met de romp,
Hy tierd, en raast, en vloekt steeds op *Parys*, en *Londen*,
En dan op *Medenblik*, en dan weer op *Schiedam*,
Hy 's maar vergiftig kwaat, en spuwt schier vuur en vlam.
De *Trommelslager*, om dat hy nooyt heeft gewonnen,
Staat steeds als raazende alarm, ten stryd, ten stryd;
Wat zou hy anders doen? hy is zyn Schyven kwyt,
En roept al meenigmaal wat hebben wy begonnen,
Ons handel was maar *Wind*, en baard nu groote pyn,
Vianen zal hier door wel haast veroverd zyn;
Het gansche Leger dat een hoopen in 't getal is,
Zyn alle Knevels door de *Wind* in ly geraakt,
Het is meest volkje daar een eerlyk Mens van braakt;
Zy slaan hun Tenten veêr, elk tierd als of hy mal is,
Dus *Kaylenburg*, en dan *Vianen* sta maar pal;
'k Vrees dat men haast geen huys meer ledig vinden zal;
De Zwaarden zyn gemaakt van *Aetien*, op *Muydon*,
't Kanon is anders niet als *Aetien* op *Zwol*,
Hun koppen op de loop, de zinnen op de hol,
De *Brandklok* die is tot *Vianen* al aan 't luyden;
De *Aetien* daalen op het yffelyk gerugt,
ô! *Windverkoopers* het is waarlyk graauwe Lugt.
Nu meenen zy de *Stad* met list te overromp'len?
Dan staanze wederom te kyken als *Pietstoot*,
Dan is weêr elk zo bars als *Godlands Waapen God*,
En willen die, en die, voort in het Bloed doen domp'len;
Nu zynze droevig, dan maakt elk een groot geluyt,
Vervloeken nu de *Wesl*, dan weder om de *Zuyd*,
Dan willmen met een Storm, en dan met zagtheyt winnen;
Maar ach! de *Stad* is vol, de huizen zyn verzien,
En kunnen zulken troep de punt van 't lemmier bien;
Dus komen zy zo gaauw die plaatzen niet ligt binnen,
Dies raad ik yder die zyn Geld verloren heeft,
Dat hy het Leeger laat, en zig na huys begeeft.
Of meend een Bankrottier wanneer hy te *Vianen*
Een goede Schuytplaats heeft, dat zulx zyn schande dekt;
ô Neen! ô neen! hy werd nog eens zo veel begekt,
Dus raad ik elk nog eens verlaat dees Oorlogs vaanen,
Of 't heele Leeger dat geraakt nog Man voor Man
Tot *Frikkedellen*, of als *Yjeren* in de Pan:
De toe voer zal u ook in kortentyd ombreken,
Wie zal u helpen? want al u krediet is uyt,
Raastoffen zoek te zaam na 't onbekende *Zuyd*,
Om weer een *Kompagnie* te zaamen aan te kweeken,
Want weet *Vianen* is van u gebroet al vol,
Al wierd gy hoofd, voor hoofd, van disperaatie dol.

TOURNOOY-SPEL

Der

ACTIONISTEN.

Fransman.

Dit Mississippi Rink zalze an hum lanst steeken,
Ze is mis, maar niet hum skuld, de Rink hum was
keweeken.

Engelsman.

Die naar de Zuid-Zee Ring steekt vind
Geen scha, 't is mis, dat deed de Wind.

Venetaan.

Wy Itaaljaanen neemen 't wis,
Zie daar, de Duvel haal 't is mis.

Romyn.

De Roomse vindinge die hebben nooyt gefaald,
Dat gaatje voor, mis ist, de Laus die was gedaald.

Harlinger.

'k Zou Steeken naar de nieuwe mooden,
Maar zit nu stil, 't is my verboden.

Sutsender.

'k Moet tot myn onschuld ook meê blijven in gebreeken,
't Werd niet verstaen dat ik meê na de Ring mag steeken.

Uytersman.

Ik al, Graaf weg, Graaf weg de Hy,
Dat 's raak; neen, eventjes verby.

Hagenaar.

Zie dat 's een Steek, die ik geleerd heb digt by 't Hof;
't Is mis, dat kwam alleen dat ik het niet wel trof.

Rotterdammer.

Zie dat 's een Actie Steek van een die niet kan dwaalen,
't Is mis, en 't Spreekwoord waar, de besten kunnen faalen.

Gouwenaar.

'k Zogt alle andere na te Aapen,
Maar Steek meê mis, dat deed myn gaapen.

Hoornman.

Zie daar, die Steek was niet ter deeg,
De Wort'len laagen in de weeg.

Enkhuizer.

Ik heb de prys al in bewaaringe;
Neen, 't was mis, 't zyn drie nieuwe Haaringen.

Edammer.

Ik wou meê Steeken armen zul,
Maar trof in plaats van prys een Bul.

Monnekendammer.

Wy Monnekedammers Steeken mis,
Waarentig waar, 't is ook al wis.

Alkmaarder.

Ik uyt Noord-Hollaands Hoofd gesprooten,

Heb tot myn onluk mis gestooten.

Purmerender.

o! Ongelukkig Purmerend,
'k Steek mis, 't begin van u elend.

Medenblikker.

Ik dogt ik had een Wisse Steek,
Maar mis door nabyheid der streek.

Delvenaar.

'k Stoot mis, 'k bekend, en heb geen enkel woord daar tegen,
Maar heb in plaats van Ring een Nogter Kalf doorreegen.

Woerden.

Daar Steek ik mis, nu zinkt myn moet,
Maar evenwel ons Bier blyt goet.

Schiedammer.

Daar Steek ik mis, o St, Kriipyn!
Geef Laafnis, Kooren Brandewyn.

Naardenaar.

'k Steek mis, 't is waar, maar dat is best,
Hoewel ons Stad blyd sterk Bevest.

Muydenaar.

'k Had in de Actie Ring gestookt,
Dog 't is my aan de Kragt ontbrooken.

Weesper.

Zie die Steek is kykens waard,
't Is mis, dat deed een Varkens Staart.

Amsterdammer.

o! Grootte Gekken met malkand'te,
Den eene al zo wel als de and're.

Haarlemmer.

Heb ik dat niet voor afgezeyt;
Maar 't wierd verkeerd'lyk uytgeleyt.

Leydenaar.

Ik keer de Vyand van myn Vetten,
Verkoop geen Wind, maar mind s'Lans Besten;

Aanschouwer.

Nog nimmermeer was ik zo bly
Als om dees Wind-Verkoopery.

Te Aanschouwen; noemd men dat Tournooljen?

De zaak die kan geen Mens vermoijen;

Maar wat zal 't uyt-eynd zyn op 't leff,

Een enkel Wind, Probatum est;

Veel staander reets door spyt verbolgen,

En 't overschot dat zal haast volgen.